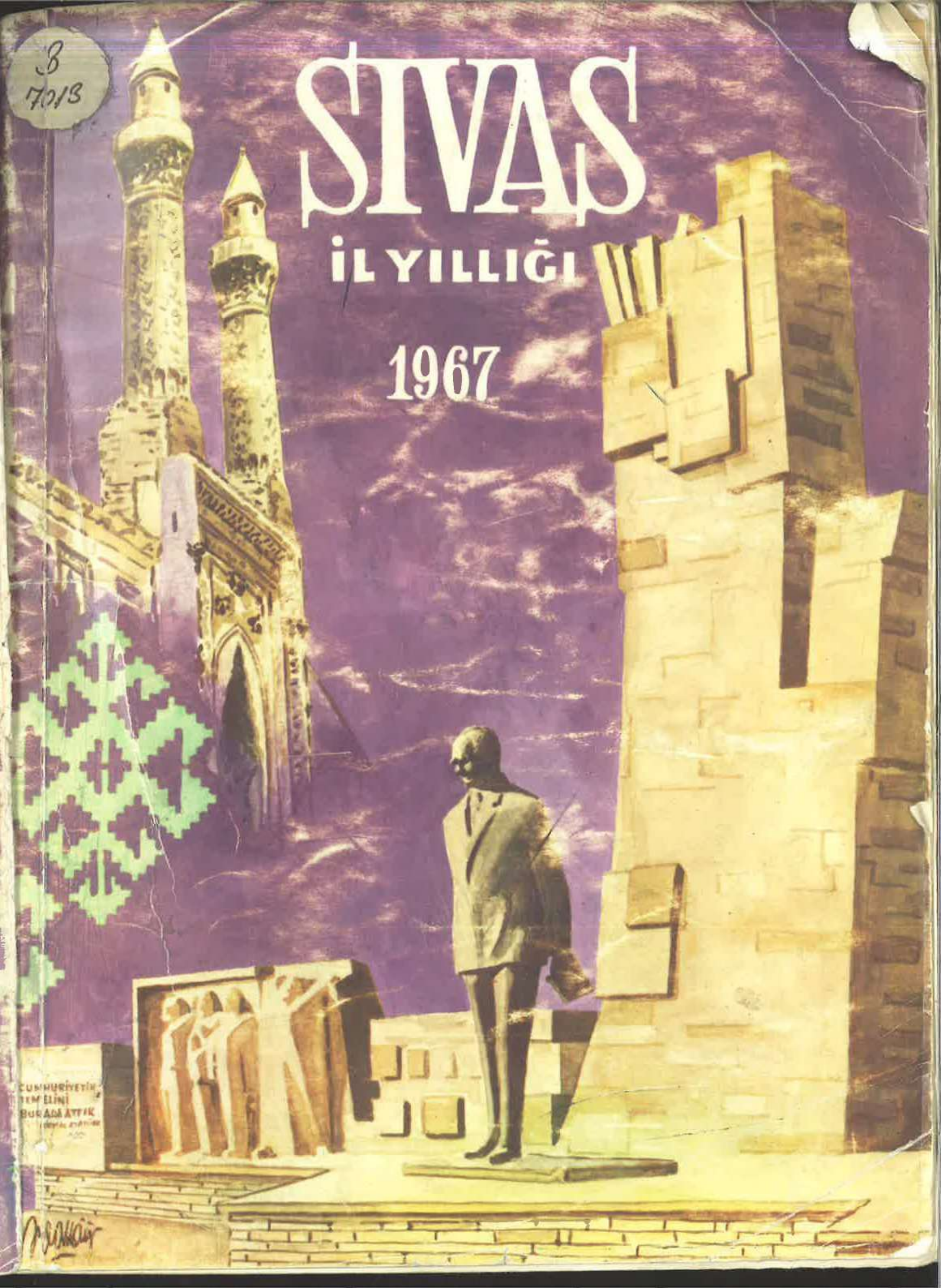

SİVAS
İL YILLIĞI
1967

SIVAS İL YILLIĞI

KONGRE BİNASI 4 EYLÛL 1919

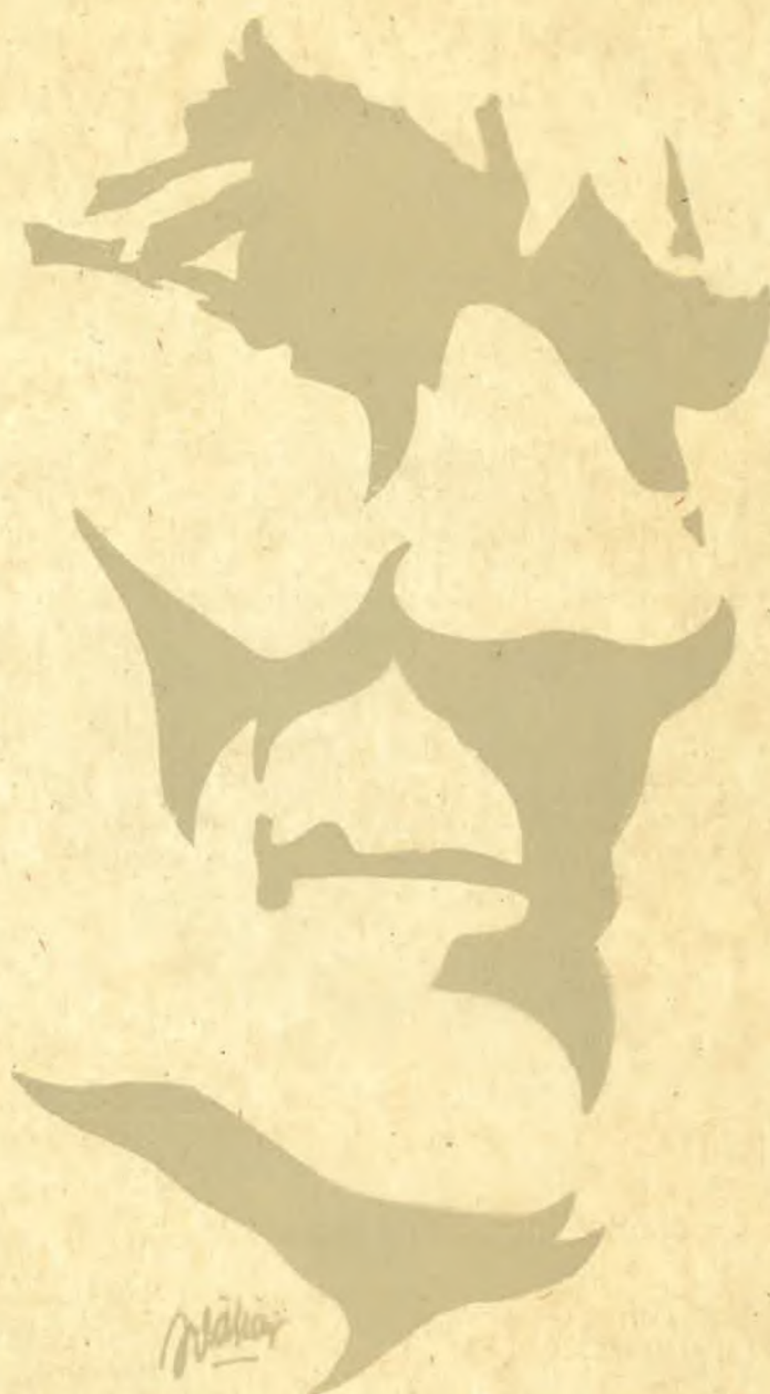
Sıvas Yıllığını Hazırlıyanlar:

VALİ VEFİK KİTAPÇIGİL, VALİ MUAVİNİ İLHAMİ BALLI, BELEDİYE BAŞKANI AHMET DURAKOĞLU İL MAİYET MEMURU ORHAN ALPDOĞAN, TOPRAKSU BÖLGE MÜDÜRÜ ADLİ ONMUŞ, TEKNİK ZİRAAT MÜDÜRÜ FERDİ SEÇKİN, VETERİNER MÜDÜRÜ ALİ KANGAL, GÖĞÜS HASTALIKLARI HASTANESİ BAŞHEKİMİ Dr. RAHMİ KARAHASANOĞLU, P.T.T. BAŞMÜDÜRLERİ ŞERAFETTİN SÖHMEN, NURZAT ARIĞSOY, DEMİRYOL FABRİKALARI MÜHENDİSLERİ TEKİN GÖKTAN, SELÂHATTİN TURGUT, BÖLGE ÇALIŞMA MÜDÜRÜ NAMİ KIRGIZ, MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜ SELÂHATTİN ORTAÇ, MİLLİ EĞİTİM MÜDÜR MUAVİNLERİ SITKI DEMİR, NECMETTİN ÇUBUKÇU, HALK EĞİTİMİ BAŞKANI NECDET ERTEK, ÖZEL İDARE MÜDÜRÜ SEYFETTİN ERGÜN, LİSE COĞRAFYA ÖĞRETMENİ ZEHRA TURAN, TİCARET LİSESİ ÖĞRETMENLERİ MİRŞAT ŞAHİN, MEHMET GÜREL, İLKOKUL MÜDÜRLERİ HAZIM ZEYREK, BEKİR AKAY, MEHMET İRGE, İLKOKUL ÖĞRETMENİ İBRAHİM ARSLANOĞLU, TOPRAK VE İSKÂN MÜDÜRÜ ENİS KARAKADIOĞLU, TOPRAK KOMİSYONU BAŞKANI ABDULLAH PUĞAÇA, AZA MAZHAR TARAKÇIOĞLU Y.S.E. YOL TEKNİSYENİ FİKRİ BOZDOĞAN.

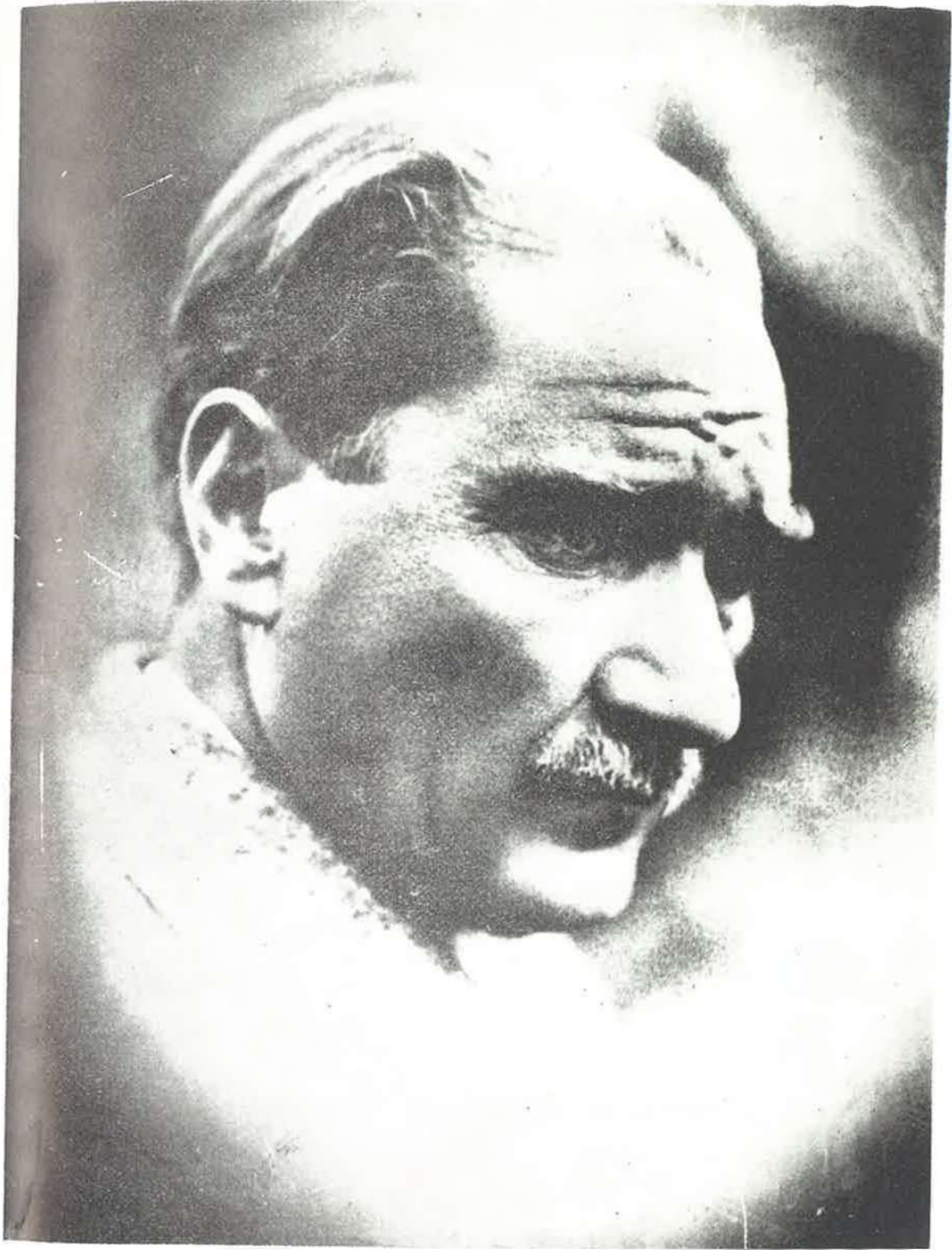
KAPAK KOMPOZİSYONU :
ATATÜRK ORTAOKULU MÜDÜRÜ
SELÂHATTİN AYDEMİR

FOTORAFLAR: ÖĞRETMEN KEMAL KADIOĞLU TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR.

YILLIK, SIVAS'I TANITMA VE TURİZM DERNEĞİ ARACILIĞI İLE YAYIMLANMIŞTIR.

CUMHURİYETİN TEMELİNİ BURADA ATTIK.

M. K. Atatürk

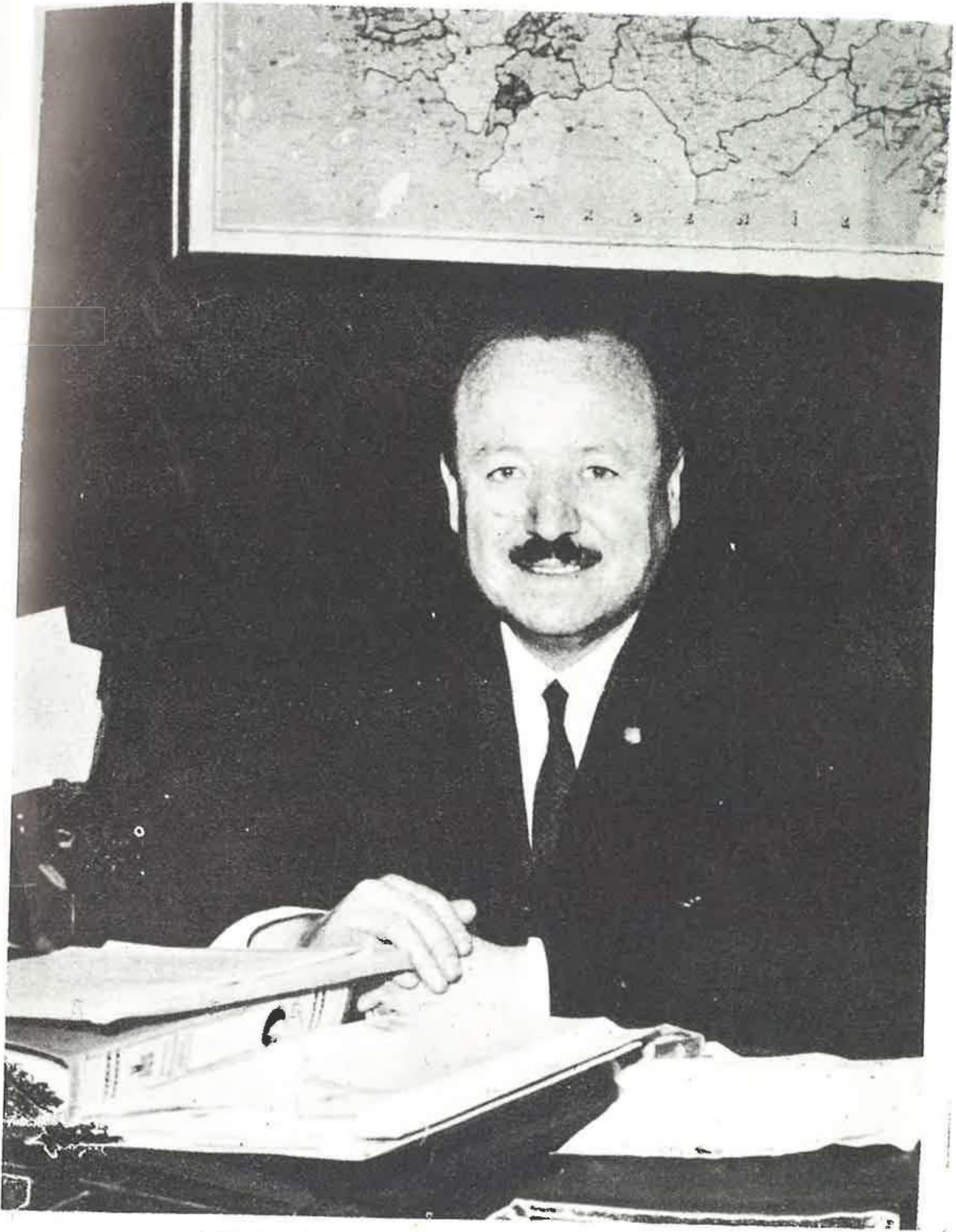
1919

CUMHURBAŞKANIMIZ SAYIN CEVDET SUNAY

BAŞBAKANIMIZ SAYIN SÜLEYMAN DEMİREL

İÇİŞLERİ BAKANIMIZ SAYIN FARUK SÜKAN

VALİMİZ SAYIN VEFİK KİTAPÇIGİL

VALİ MUAVİNLERİ

Sn. NİHAT TÖZGE

Sn. İLHAMİ BALLI

SİVAS İL YILLIĞININ
ÇIKARILMASINI SAĞLAYAN
İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİ

ÖNYAZI

ENGİN TARİH, BİR ÇOK MEDENİYETLER, ZENGİN TABİİ KAYNAKLAR ÜLKESİ VE BÜYÜK TÜRK MİLLETİNİN SON YURDU TÜRKİYE'Yİ TANIMAK VE TANITMAK HER TÜRK'ÜN İLK VE ASLİ VAZİFESİDİR.

ECDADIMIZIN MİRASLARINI VE MİLLET HADİMLERİNİN HİZMETLERİNİ; DİKKATLİ ARAŞTIRMALARLA DEĞERLENDİRMEK, YAŞATMAK VE ONLARI ESERLER HALİNDE ORTAYA KOYMAK; DEVLETİMİZİN BEKASI VE NESİLLERİN HAYATİYETİ İÇİN LÜZUMLUDUR.

KEZA, BUNLARIN ORTAYA KONMASI, MİLLİ TARİH ŞUURUNUN UYANIKLIĞI VE NESİLLERİN YARATICI GÜÇLERE SAHİP KILINABİLMELERİ İÇİN DE ZARURİDİR. BU TEMEL GÖRÜŞLE,BÜYÜK TÜRKİYE'Yİ BÜTÜN VARLIKLARIYLE BİRLİKTE VE HER YÖNÜ İLE BİLMEK VE TANITMAK MAKSADİYLE 67 İLİMİZE AİT « İL YILLIKLARI » NI NEŞRETMEYİ BİR HİZMET TELAKKİ ETTİK.

OSMANLI İMPARATORLUĞU İDARESİ ZAMANINDA NEŞREDİLEN « VİLÂYET SALNAMELERİ » VE BİR ÇOK GARP DEVLETLERİ İDARELERİNE AİT BENZERİ KAYNAKLAR, BİZE BU KONUDA REHBER OLMUŞTUR.

İL YILLIKLARININ MÜHİM BİR İHTİYACI KARŞILAYACAĞINA İNANIYORUZ. İL YILLIKLARININ ZAMANLA TETKİK VE TENKİDE TÂBİ TUTULARAK TAM BİR TEKÂMÜLE KAVUŞMASINI TEMENNİ EDERKEN, BU GELİŞMENİN « DEVLET YILLIĞI » HALİNE İNKILÂBI DA EN SAMİMİ ARZUMUZ VE ÜMİDİMİZDİR.

İL YILLIKLARININ MEYDANA GELMESİNDE CİDDİ MESAİ VE EMEĞİ GEÇEN İDARECİ VE VAZİFELİ ARKADAŞLARIMA VE FİKİR ADAMLARIMIZA EN KALBİ TEBRİKLERİMLE ŞÜKRANLARIMI SUNMAYI VAZİFE SAYIYORUM.

Dr. FARUK SÜKAN
İçişleri Bakanı

ÖNSÖZ

İnsanlar, yaşadıkları beldeleri bütün özellikleri ile bilmek ve içinde bulundukları toplumu bütün vasıfları ile tanımak zorundadırlar. Çünkü bir arada bulunmanın, birlikte çalışmanın, muayyen bir gayeye müştereken varmanın, hulâsa şuurlu ve düzenli bir Cemiyetin mensubu olmanın şartlarından biri, insanların üzerinde yaşadıkları yeri sevmeleri ve oraya bağlılık duymalarıdır; diğeri de birbirlerini iyi tanımaları, birbirlerine inanmaları ve itimad etmeleridir.

Yaşanılan beldeyi sevmek, o yeri çok iyi tanımakla; bir arada bulunduğu insanlara inanmak ve onlara bağlılık duymak da onların bütün özelliklerine vâkıf olmakla mümkündür.

Tabiatı, onun üzerindeki beldeleri ve bu beldelerin insanlarını, yalnız bugünkü halleri ile görmek, tanımak, bilmek elbette kâfi değildir. Beldelerin ve Cemiyetlerin dününü öğrenmek, onları tam anlamak için zarurîdir.

Düne ait bilgileri bize tarih kitapları veriyor. Geçmiş senelerin dağınık neşriyatı, gazeteleri ve mecmuaları veriyor. Bunlardan temin edilen bilgiler bütün bir yurdun ve bütün bir milletin ya tümü için genel veyahut bir parçası için kısmî ve özel bilgilerdir.

Bütün sahalarda, yurdun her beldesinin ve her İlinin teker teker geçmiş yıllarına ait geniş bilgilerine sahip olmak, mevcut neşriyat çerçevesinden mümkün olamıyor.

Yurdun her hangi bir İlini, kuruluşundan son yılına kadar tanımanın hemen hemen imkânsız olduğu görülüyor. Çünkü hiçbir İl'in bu konuda bir hazırlığı yoktur. Bu hal, İller için ve bu memleketin tümü için büyük bir noksanlığın acı manzarasıdır. Geçen her günümüz: Tarih İlim, Edebiyat, San'at, İmar hareketleri, İktisadî kalkınma veya gerileme, sosyal gelişme, ilerleme veya duraklama, nihayet durgun veya canlı politik ceryanlar halinde yaşanıyor, fakat izleri bazan kalıyor, bazan siliniyor, geleceğe pek az şey intikal edebiliyor. O da noksan ve hatalı olarak. Bunların hepsini günü ile saati ile sebep ve neti-

celeri ile yarınlara bırakmak en önemli ve yerinde bir hizmet sayılacaktır. İşte İl Yıllıkları bize bunu kazandıracaktır.

Eski salnâmeler bu yönden değerli idi; bu yönden manâlı idi ve bu yönden faydalı idi. Salnâmelerden vaz geçmekle yurdumuzun, şehirlerimizin ve İllerimizin her cephedeki senelik varlıklarını maalesef meçhulün karanlık çukuruna bırakmak talihsizliğine uğramışız. Bundan sonraki devreyi aydınlığa kavuşturmak artık kaçınılmaz vazifelerimizden olacaktır. Bunu İl yıllıkları ile sağlayacağız.

İl yıllıklarının değeri üst üste bir kaç sene yayınlandıktan sonra daha iyi anlaşılacaktır. Bu güzel ve isabetli hizmet yolunu açan İçişleri Bakanımız Sayın Dr. Faruk Sükan'a teşekkür etmekle yerinde olan resmi bir görevimizi yapıyor, fakat şükranlarımızı sunmakla da bir memleket münevveri olarak samimî duygularımızı iletiyoruz.

İl Yıllıklarının yukarda saydığımız faydaları yanında sağlayacağı imkânlar o İl'in yeni bir idarecisine ve yeni bir vazifelisine yani o İl'e hizmet edecek olanlara anlatılamayacak kadar çoktur. Misali kendimden vereceğim. İki yıl evvel Sıvas'ta vazifeye başladığım gün beldenin her şeyi meçhulümdü. İl'in bünyesini ve bütün varlıklarını sür'atle öğrenmek istiyordum.

En basit ve hemen bilinmesi lâzım gelen köy adedi üzerinde durdum. Her daire ve müesseseden ayrı bir rakam geldi. 2-3 ayda bütün daire ve müesseseleri sıhhatli ve tek bir rakam üzerinde birleştirmek mümkün oldu. Diğer bir sahada bilgi edinmek istedim. İl'in idarî tarihçesi, yani İl, İlce ve Bucakların hangi tarihlerde teşekkül ettikleri, ayrılma ve birleşmelerinin hangi senelerde vukua geldiğini ilgililerden sordum. Bir iki yer hakkında bilgi mevcuttu. Fakat hepsi hakkında etraflı malûmatı olan kimse yoktu. Okulların, Sağlık müesseselerinin, iktisadî müesseselerin ve halk teşekküllerinin kuruluşları, faaliyetleri, seneler itibarile mevcutları, kapasiteleri, ilerleme veya gerileme seneleri belli değildi, tesbit edilmiş değildi. Kimler hangi yıllarda bu İl'de Valilik

yapmıştı, ne gibi eserler bırakmışlardı? Elde kat'i ve tatmin edici bir malûmat mevcut değildi.

Ziraî ve sınaî sahada da durum aynı idi. Hangi senelerde ileri gidilmiş, hangi senelerde geri kalınmıştı? Sebepleri nelerdi? Bu konularda da mevcut bir etüd yoktu.

Sıvas'ta toplum hareketleri, teşekkül ediş özellikleri, yerleşmeler, örf ve adetler, şehirleşmeler, köyden şehre göç sebepleri, çoğalmalar, duraklamalar, azalmalar nasıl bir seyir takip etmiştir? Bunların derin incelemelerine de tesadüf edemedim. Diğer sahalarda da görülen bu idi.

Bugünün idarecisi, bugünün diğer vazifelileri Sıvas'ı nereden ve nasıl tanıyacaklar? Ona hizmet etme yol, çare ve şekillerini nasıl öğreneceklerdi? Bunun dışında memleket münevverleri yurdun önemli köşelerinden biri olan Sıvas'ı hangi kaynaklardan tetkik edeceklerdi?

Bugünün insanı bir beldenin içinde bulunduğu hali geç de olsa tanıma, öğrenme imkânlarını bulabilecektir. Fakat o beldenin geçmiş yıllarını ve o yıllarda saklı hazinelerini elde bir rehber olmazsa gizli bulundukları yerlerden arayıp çıkaramayacaktır.

Türkiye çapında bu noksanı giderme çalışmalarını yapmanın bir zaruret olduğu artık anlaşılmıştır. Çalışmaların mahsulü İl Yıllıkları olacak ve aranılanların cevabını da İl Yıllıkları verecektir. Geçen yılları ancak bu Yıllıklarla değerlendirmek mümkün olacaktır.

Yukardanberi izahını yaptığımız gerçekler ve görüşlerle Sıvas Yıllığı hazırlanmıştır. Yıllığın hazırlanmasında Daire ve Müessese mensuplarile öğretmen arkadaşlarımın gayretleri büyük olmuştur. Hepsine teşekkür ederim.

1967 Sıvas Yıllığının bu beldeye ve yurdumuza faydalı ve hayırlı olmasını dilerim.

VEFİK KİTAPÇIGİL
Sıvas Valisi

MÎ BÖLÜM - 1

BU YILLIK BÜTÜNÜYLE SIVAS'TA

NECATİ GÖRENER — MEHMET DURSUN'un
İŞLETMEKTE OLDUKLARI DOĞUŞ MATBAASI
TESİSLERİNDE TERTİPLENMİŞ VE BASILMIŞTIR

RESMÎ BÖLÜM - 1

Sıvas'ın Büyük Valilerinden
HALİL RIFAT PAŞA
1827 — 1901

İL GÖREVLİLERİ

Yıllığa il görevlilerini tanıtmakla başlamak faydalı olacaktır. Bir il'in hizmetlerini plânlama ve yürütme sorumluluğunu taşıyan elemanları tanıma ve tanıtma yıllıklardan beklenen gayelerden birinin gerçekleşmesi bakımından lüzumludur.

Çünkü bu elemanlar, il'in kalkınmasında emekleri olan ve yarına intikal eden eserlerin sahibi bulunan kimselerdir. Onları böyle bir eserde hatırlamayı vazife saymak gerekir.

İl'in hem merkez ve hemde mahalli kuruluşlarına ait görevlileri ile halk teşekkülleri temsilcileri bu bölümde yer alacaklardır.

Bugünkü görevlileri sıralamadan evvel il'in birinci devreden itibaren günümüze kadar temsilcisi olan milletvekili ve senatörlerimizi tanıtmakla bu bölüme başlıyoruz.

SIVAS İLİ T.B.M.M. ÜYELERİ

DEVRE 1 1 Nisan 1923

Emir Paşa
Hayri B.
Hüseyin Rauf B.
Mustafa Teki Ef.
Rasim B.
Ziya B.
Ziyaattin B.

DEVRE 2 16 Haziran 1927

Dr. Ömer Şevki B.
Halis Turgut B.
Muammer B.
Rahmi B.
Şemsettin B.
Ziyaattin B.

DEVRE 3 26 Mart 1931

İbrahim Alaattin B.
Necmettin Sadak B.
Rahmi B.
Rasim B.
Remzi B.
Şemsettin B.
Ziyaattin B.

DEVRE 4 23 Kânunevvel 1934

İsmail Mehmet B.
Necmettin Sadak B.
Rahmi B.
Rasim B.
Remzi B.
Şemsettin B.
Ziyaattin B.

DEVRE 5 Kânunsani 1939

Gl. Akif Öztekin Erdemgil
Husrev Gerede
İsmail Memed Uğur
Mitat Şükrü Bleda
Necmettin Sadak
Rasim Başara
Remzi Çiner
Sabiha Görkey
Şemsettin Günaltay
Vasfi Raşit Sevig
Ziya Başara

DEVRE 6 15 Kânunsani 1943

Abdurahman Naci Demirağ
Atıf Esenbel
Gl. Âkif Öztekin Erdemgil
Hikmet Işık
İsmail Memed Uğur
Mergule Gürleyük
Mitat Şükrü Bleda
Necmettin Sadak
Remzi Çiner
Şemsettin Günaltay
Ziya Başara

DEVRE 7 14 Haziran 1946

Başak İsmail Hakkı
Başara Ziya
Bleda Mitat Şükrü
Demirağ Abdurahman Naci
Dizdar Eşref
Gl. Erbuğ Fikri
Esenbel Atıf
Amiral Gökdalay Hulusi
Günaltay Şemsettin
Işık Hikmet
Kitapçı Kâmil
Sadak Necmettin
Sirer Reşat Şemsettin
Uğur İsmail Memed
Yurdakul Abidin

DEVRE 8 25 Şubat 1950/21 Mayıs 1950

Bleda Mitat Şükrü
Ergin Nazif
Günaltay Şemsettin
Işık Hikmet
Kitapçı Kâmil
Öker Muttalip
Sadak Necmettin

Sirer Reşat Şemsettin
Gl. Erbuğ Tirkeş Fikri
Uğur İsmail Mehmet
Uma Şakir
Yurdakul Abidin
Açık

DEVRE 9 22 Mayıs 1950/12 Mart 1954

13 Mayıs 1954

Nazım Ağacıkoğlu
Ercümet Damalı
İlhan Dizdar
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
DEVRE 9
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner
Mahir Türkay
Hüseyin Yüksel
Açık
Açık

DEVRE 10 14 Mayıs 1954/1 Kasım 1957

Hüseyin Çitil
Ercümet Damalı
Nuri Demirağ
Abdurahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Etem Erdinç
Nurettin Ertürk
Kazım Oskay
Rifat Öçten
Bahattin Örnekol
Ahmet Özel
M. Nurettin Turgay
Memduh Turhan
Hüseyin Yüksel

DEVRE 11 1 Şubat 1958

Halim Ateşalp
Rahmi Çeltekli
Nüshet Çubukçu
Hasan Değer
Turhan Fevzioğlu
Necatı İlter
Edip İmer
Ahmet Kangal
Kâmil Kırıkoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Ahmet Yılmaz

Kurucu Meclis Üyesi

Rahmi Günay

DEVRE: 1 İçtima: 1 16 Kasım 1961

Adil Altay
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkây
Mahmut Vural

DÖNEM 2 Toplantı - 1 - 22 Ekim 1965

Nasuh Nazif Aslan
Nihat Doğan
Giyasettin Duman
Orhan Kabibay
Kâzım Kangal
Tevfik Koraltan
Seyfi Kurtbek
Cevat Odyakmaz
M. Kemal Palaoğlu
Gültekin Sakarya
Tahsin Türkây

SENATÖRLERİMİZ

DEVRE: 1 İçtima: 1 16 Kasım 1961

Ahmet Çekemoğlu
Rifat Öçten
Ziya Önder
Hulusi Söylemezoğlu

VİLAYET KONAĞI

Sıvas'ın Eski Valileri

TANZİMATTAN SONRA SIVAS'A GELEN VALİLER

ADLARI	Tayin Tarihi
1 — Vezir Elhac Süleyman Paşa	1820
2 — « Hasan Paşa	1821
3 — « İsmail Hakkı Paşa	1821
4 — « Köse Memet Paşa	1826
5 — « İsmail Hakkı Paşa	1828
6 — Vezir Osman Paşa	1829
7 — « Elhac Hasan Paşa	1829
8 — Sait İbrahim Ağa	1833
9 — Reşit Memet Paşa	1833
10 — Vezir Hafız Memet Paşa	1836
11 — «Esat Memet Paşa	1838
12 — Ferikandan Memet Hamdi Paşa	1840

ADLARI	Tayin Tarihi
13 — Miri Mirandan Sivaslı Sait İbrahim Paşa	
14 — Vezir Aşkar Ali Paşa	1843
15 — Miri Mirandan Memet Paşa	1844
16 — Vezir Memet Şerif Paşa	1845
17 — Miri mirandan Memet Münip Paşa	1845
18 — Vezir Memet Esat Paşa	1846
19 — «İzzet Paşa	1846
20 — « Akşar Ali Paşa	1847
21 — Miri mirandan Abbas Paşa	1848
22 — Memet Münip Paşa	1849
23 — Vezir Memet Hamdi Paşa	1951
24 — « İsmail Paşa	1853
25 — « Feyzullah Paşa	1854
26 — « Memet Paşa	1856
27 — « Hayrettin Paşa	1856
28 — Miri mirandan Elhac Ahmet Paşa	1862
29 — « « « Memet Paşa	1862
30 — Vezir Memet Reşit Paşa	1863
31 — « Ahmet Paşa	1865
32 — « Ali Rıza Paşa	1865
33 — « Elhac Ahmet İzzet Paşa	1867
34 — Sait İbrahim Ağa	1868
35 — Vezir Osman Paşa	1868
36 — Memet Halet Paşa	1872
37 — Müşir Ahmet Esat Paşa	1873
38 — Vezir Memet Hurşit Paşa	1873
39 — « Memet Takyettin Paşa	1874
40 — « Elhac Ahmet İzzet Paşa	1875
41 — « Mustafa Süreyya Paşa	1879
42 — Beylerbeyi Payelilerinden Abidin Paşa	1880
43 — Ali Yaver Paşa zade İsmail Hakkı Paşa	1881
44 — Vezir Halil Rıfat Paşa	1881
45 — « Abidin Paşa	1886
46 — « Sırrı Paşa	1887
47 — « Ali Süruri Paşa	1889
48 — « Memet Memduh Paşa	1890
49 — « Halil Paşa	1894
50 — « Hacı Hasan Hilmi Paşa	1898
51 — Vali Reşit Akif Paşa	26 Şubat 1901
52 — « Hazım Bey	5 Ağustos 1908
53 — « Vekili Bekir Sami Bey	23/ 1. Teşrin 1908
54 — « « Vefik Bey	
55 — « Nazım Paşa	7 Haziran 1909
56 — Hicaz Valisi Emin Bey	23 Nisan 1910
57 — Alaeddin Bey	30/ 1. Kânun 1910

ADLARI	Tayin Tarihi
58 — Kâmil Bey	23 Ağustos 1912
59 — Muammer Bey	23 Şubat 1912
60 — Süleyman Necmi Bey	22/ II. Kânun 1916
61 — Ahmet Bey	4 Mart 1918
62 — Vali vekili İsmail Kemal Bey	

MİLLİ MÜCADELE DEVRİNDEKİ SIVAS VALİLERİ

1 — Reşit Paşa	13 Mayıs 1919
2 — Cemal Bey	
3 — Hazım Bey	
4 — Haydar Bey	13 Ağustos 1921
5 — Faik Bey	10 Nisan 1923
6 — Vâli vekili Mümtaz bey	

CUMHURİYET DEVRİNDEKİ SİVAS VÂLİLERİ

Adı Soyadı	Göreve başlama Tarihi	Ayrılma Tarihi
1 — Hilmi Bey	11/II. Kânun 1925	
2 — Vali Vekili Zeki Bey	10 Mart 1925	
3 — Hilmi Bey	2/1. Kânun 1925	
4 — Süleyman Sami Kepenek	30/Temmuz/1928 —	24/ 4 /1935
5 — Akif İyidoğan	10/ 7 /1935	28/ 9 /1935
6 — Hazım Türegün	11/12/1935	27/ 6 /1936
7 — Nazmi Toker	29/ 8 /1936	30/ 3 /1939
8 — Muhtar Akman	21/ 6 /1939	6/12/1939
9 — Osman Nuri Tekeli (vekil)	4/ 4 /1939	27/ 5 /1939
10 — Akif İyidoğan	12/12/1939	17/ 4 /1942
11 — Naci Kıcıman	5/ 5 /1942	2/ 9 /1944
12 — Necmettin Ergin	2/ 9 /1944	25/11/1946
13 — Feyyaz Bosut	4/12/1946	27/ 8 /1947
14 — Rebii Karatekin	9/ 9 /1947	1/ 6 /1950
15 — Taki Gürkök	20/ 7 /1950	6/ 2 /1952
16 — Necati İlter	28/ 7 /1952	10/ 3 /1954
17 — İhsan Sabri Çağlayangil	16/ 3 /1954	3/12/1954
18 — Rifat Bingöl	30/ 1 /1955	28/11/1955
19 — Kadri Eroğan	20/ 1 /1956	23/ 9 /1957
20 — Fahrettin Akkutlu	9/11/1957	14/ 8 /1958
21 — Şakir Canalp	27/ 8 /1958	30/ 5 /1960
22 — Tümg. Rasim Atakan Askeri Vali	30/ 5 /1960	14/ 6 /1960
23 — Memduh Payzın	14/ 6 /1960	28/ 2 /1962
24 — Mehmet Varinli	30/10/1962	17/ 6 /1964
25 — Zahid Kırağlı	9/ 7 /1964	30/ 1 /1966
26 — Vefik Kitapçıgil	4/ 2 /1966	

Bugünkü Sıvas Valisi

Valimiz Vefik Kitapçıgil Erzurum'lu Dar-ül Huffaz Öğretmeni ve Lalapaşa Camii Hatibi Kitapçızade Hacı Hafız Hamit Efendinin oğludur. 1918 de Erzurum'da doğdu. İlk, Orta ve Lise tahsilini Erzurum, Kars ve İstanbul'da yaptı. Siyasal Bilgiler Okulunu bitirdikten sonra Karaman kaymakamı iken Köycülük ve Belediyecilik stajı için Fransa'ya gitti. Orada Paris Hukuk Fakültesi muadeletini aldı. Paris Şehircilik Enstitüsü kurslarını ikmal etti.

İdari Göreve 1940 da Samsun Maiyet Memurluğu ile başladı. Sırası ile Bafra, Çarşamba, Terme, Alaçam, Ayancık, Kaymakam Vekilliklerinde bulundu. Hadim, Karaman, Çiçekdağı, Pasinler, Ardahan ve Üsküdar Kaymakamlıklarını yaptı. 1954 de İstanbul Vali Muavini olan Kitapçıgil, 1956 da Elâzığ 1959 da Denizli, 1961 de Niğde, 1963 de Burdur Valiliklerinde bulundu. 4/2/1966 tarihinden itibaren de Sivas Valisidir.

Vefik Kitapçıgil'e vazife ile bulunduğu yerlerde; Harput, Çardak, Niğde, Altunhisar, Altınyayla, Dirmil, Karamanlı, Gürün Belediyeleri, fahri hemşehrilik vermişler, Niğde ili halkı da kendisine bir şükran madalyası hediye etmiştir.

Muhtelif gazete ve dergilerde mesleki konularla ilgili yazıları olan Kitapçıgil'in basılmış kitapları şunlardır.

1 — Erzurum ve Civarı : 1941

2 — İbrahim Ethem Aykut : (Hayatı ve hatıraları) 1942

3 — Erzurum'u Anarken : 1946

4 — Tarihi Su tesisleri ; Bendler, kemerler, 1946

İL TEŞKİLÂTI

Tümgeneral SABRİ KOÇAK
59 ncu Er Eğitim Tümen Komutanı

1327 yılında Tutak'da doğmuştur. Harp okulundan 1931 yılında mezun olmuştur.

29/8/1967 tarihinden beri bu görevdedir. Evli dört çocuk babasıdır.

Tuğgeneral SÜREYYA YÖNDER
5 nci Er Eğitim Tugay K.

1921 yılında İstanbul'da doğmuştur. Harp okulundan 1941 yılında mezun olmuştur.

30/8/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli iki çocuk babasıdır.

SELÂHATTİN ATALAY
Cumhuriyet Savcısı

1920 yılında Kütahya'da doğmuştur. İst. Hukuk Fak. den 1943 yılında mezun olmuştur.

10/10/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli çocuksuzdur.

İLHAMİ BALLI
Vali Muavini

1339 yılında Malkara'da doğmuştur. İst. Hukuk Fak. den 1946 yılında mezun olmuştur.

23/11/1964 tarihindenberi bu görevdedir. Evli bir çocuk babasıdır.

NİHAT TÖZGE
Vali Muavini

1912 yılında Usturumca'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1937 yılında mezun olmuştur.

18/10/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli üç çocuk babasıdır.

ÖMER İHSAN PAKÖZ
Divriği Kaymakamı

1931 yılında Acıpayam'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1957 yılında mezun olmuştur.

30/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli üç çocuk babasıdır.

M. FUAT ÜNVER
Gemerek Kaymakamı

1934 yılında Erzincan'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1958 yılında mezun olmuştur.

31/10/1964 tarihindenberi bu görevdedir. Evli bir çocuk babasıdır.

SALİH GÜNAL IŞIT
Gürün Kaymakam vekili

1938 yılında Yıldızeli'nde doğmuştur. S. B. Fak. den 1958 yılında mezun olmuştur.

17/10/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

KERAMEDDİN KÖKSAL
Hafik Kaymakamı

1930 yılında Tarsus'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1962 yılında mezun olmuştur.

18/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir .Bekârdır.

ŞÜKRÜ SAMUR
İmranlı Kaymakamı

1936 yılında Tokat'da doğmuştur. İst. Hukuk Fak. den mezun olmuştur.

28/2/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli iki çocuk babasıdır.

TURHAN GÖRGÜN
Kangal Kaymakamı

1935 yılında Of'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1961 yılında mezun olmuştur.

28/4/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

NECAT AKSU
Koyulhisar Kaymakamı

1936 yılında Kağızman'da doğmuştur. Hukuk Fak. den 1961 yılında mezun olmuştur.

22/9/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

SELÂHADDİN TEKİN
Suşehri Kaymakamı

1933 yılında Daday'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1955 yılında mezun olmuştur.

16/9/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

HÜSEYİN KAYA
Şarkışla Kaymakam vekili

1940 yılında Bor, Kemerhisar'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1965 yılında mezun olmuştur.

29/8/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

ORHAN ALPDOĞAN
Yıldızeli Kaymakam Vekili

1942 yılında Erzurum'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1966 yılında mezun olmuştur.

30/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

OSMAN UNCU
Zara Kaymakam vekili

1940 yılında Acıpayam'da doğmuştur. Ankara Hukuk Fak. den 1966 yılında mezun olmuştur.

20/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

NİHAT ÖZTAN
T. M. Ofisi Ajansı Müdürü

1338 yılında Konya'da doğmuştur. Liseden 1941 yılında mezun olmuştur.

1/7/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

Dr. M. NAFİZ TÜFEKÇİOĞLU
S. ve Sosyal Yardım Müdürü

1334 yılında Eskişehir'de doğmuştur. Tıp Fak. den 1943 yılında mezun olmuştur.

26/9/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

ÖMER AKDEMİR
Tekel Başmüdürü

1338 yılında Rize'de doğmuştur. İstanbul İktisadî Ticarî İlimler Akademisinden 1949 yılında mezun olmuştur.

15/Mayıs/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

FERDİ SEÇKİN
Teknik Ziraat Müdürü

1929 yılında Sıvas'da doğmuştur. Ziraat Fak. den 1962 yılında mezun olmuştur.

15/7/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

TURAN SÖYLEMEZOĞLU
Bölge Veteriner Baş Müdürü

1325 yılında Sıvas'da doğmuştur. Veteriner Fak. den 1937 yılında mezun olmuştur.

15/6/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, çocuksuzdur.

MUSTAFA KIR
Veteriner Müdürü

1922 yılında Antalya'da doğmuştur. Veteriner Fak. den 1949 yılında mezun olmuştur.

6/10/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

HALİL ERDOĞAN GÜREL
Kömür Satış Müessesesi Müdürü

1933 yılında Kütahya'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1958 yılında mezun olmuştur.

14/Eylûl/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

YAŞAR YOLUKLAR
İmar ve İskân Bakanlığı İl İmar Müdürü

1935 yılında Urfa'da doğmuştur. İst. Yüksek Teknik okulundan 1955 yılında mezun olmuştur.

12/5/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

ADLİ ONMUŞ
Topraksu 13. Bölge Müdürü

1929 yılında Sıvas'da doğmuştur. Ziraat Fakültesinden 1957 yılında mezun olmuştur.

1/6/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

ENİS KARAKADIOĞLU
Toprak ve İskân Müdürü

1326 yılında Amasya'da doğmuştur. Öğretmen okulundan 1926 yılında mezun olmuştur.

30/6/1961 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

NEVZAT ARIĞSOY
PTT. Başmüdürü

1324 yılında İstanbul'da doğmuştur. PTT. Yük. İhtisas okulundan 1928 yılında mezun olmuştur.

15/7/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Dul, iki çocuk babasıdır.

A. CEZMİ ATİK
PTT. Merkez Müdürü

1929 yılında Mersin'de doğmuştur. Liseden 1947 yılında mezun olmuştur.

24/8/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

İBRAHİM HIZLI
Bölge Çalışma Müdürü

1927 yılında Sandıklı'da doğmuştur. İst. Yük. Ekonomi ve Ticaret okulundan 1949 yılında mezun olmuştur.

10/10/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

ORHAN SEFA ATAY
D. S. İ. 55. Şube Başmühendisi

1929 yılında Antalya'da doğmuştur İstanbul Yüksek Teknik okulundan 1955 yılında mezun olmuştur.

1 Nisan 1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

HÜSEYİN PALA
Çimento Sanayii Müessesesi Müdürü

1918 yılında Elâzığ'da doğmuştur. Yıldız Teknik okulundan (makine müh.) 1941 yılında mezun olmuştur.

2/10/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

YAŞAR NUVİT ORAL
Kadastro Müdürü

1928 yılında Adapazarı'nda doğmuştur. Y. Teknik okulundan 1956 yılında mezun olmuştur.

2/2/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

Alb. MEHMET AGUŞ
İl Jandarma Komutanı

1918 yılında Selanik'te doğmuştur. Harp okulundan 1941 yılında mezun olmuştur.

15/7/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

CEMAL KORAY
Emniyet Müdürü

1332 yılında Ankara'da doğmuştur. Polis Enstitüsü Yüksek kısım okulundan 1947 yılında mezun olmuştur.

21/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli üç çocuk babasıdır.

CİHAT SARPKAYA
Savunma Sekreteri

1331 yılında İst. Beykoz'da doğmuşur. Harb okulundan 1937 yılında mezun olmuştur.

20/9/966 tarihindenberi bu görevdeir. Evli, üç çocuk babasıdır.

ALİP ÖZÜNLÜ
üfus Müdürü

1335 yılında Denizli'de doğmuştur, seden 1942 yılında mezun olmuştur.

23/11/1964 tarihindenberi bu görevdir. Evli, iki çocuk babasıdır.

SEYFETTİN ERGÜN
Özel İdare Müdürü

1325 yılında Yanya'da doğmuştur. Liseden 1932 yılında mezun olmuştur.

13/3/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

YAŞAR AVCI
Orman Bölge Şefi

1938 yılında Çorum'da doğmuştur. Bursa Orman Ortaokulundan mezun olmuştur.

20/12/1945 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

TACEDDİN DENİZ
DDY. 4 İşletme Müdüü

1335 yılıda İst. Bakırköy'de doğmuştur. Teknik Üniversiteden 1945 yılında mezun olmuştur.

10/7/1964 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

AHMET MUHTAR EROL
DDY. Fabrikası Müdürü

1929 yılın da İst. Kadıköy'de doğmuştur. Teknik Üniversiteden 1954 yılında mezun olmuştur.

23/8/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

MAHMUT AYDEMİR
Tapulama Müdürü

1933 yılında Yıldızeli'nde doğmuştur. Yıldız Teknik okulundan 1958 yılında mezun olmuştur.

15/8/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

İSMAİL GÜNGÖR
Vakıflar Bölge Müdürü

1928 yılında Nazilli'de doğmuştur. Ortaokuldan 1945 yılında mezun olmuştur.

9/11/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, altı çocuk babasıdır.

ENVER AKOVA
Müftü

1935 yılında Gemerek'de doğmuştur. Y. İslâm Enstitüsünden 1965 yılında mezun olmuştur.

30/10/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

HALİL ERDOĞAN GÜREL
Beden Terbiyesi Bölge Müdürü

1933 yılında Kütahya'da doğmuştur. S. B. Fak. den 1958 yılında mezun olmuştur.

1/5/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

MEHMET CİNGÖZ
Defterdar

1933 yılında Erbaa'da doğmuştur. Maliye Meslek okulundan 1944 yılında mezun olmuştur.

30/4/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

SELÂHATTİN ORTAÇ
Milli Eğitim Müdürü

1922 yılında Erzurum'da doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsünden 1949 yılında mezun olmuştur.

17/10/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

GÜNGÖR DABAK
Bayındırlık Müdürü

1935 yılında Elâzğ'da doğmuştur. İ. T. Ü. Tek. okuldan 1961 yılında mezun olmuştur.

17/5/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

ATA OĞUZ AKI
K. Yolları16. Bölge Müdürü

1933 yılında Mardin'de doğmuştur. İst. Tk. Ünü. İnş. Fak. den 1958 yılında mezun olmuştur.

11/10/1967 tarihindenberi bu görevdedir Evli, iki çocuk babasıdır.

ORHAN TOYDEMİR
YSE. Müdürü

1936 yılında Şarkışla'da doğmuştur. Tekniker okulundan 1956 yılında mezun olmuştur.

1/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

NECDET ERTEK
Halk Eğitimi Başkanı

1928 yılında Amasya'da doğmuştur. Gazi Eğitim Enstitüsünden mezun olmuştur.

21/3/1961 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

OSMAN CAVİT ASLANOĞLU
Orman İşletme Müdürü

1926 yılında Düzce'de doğmuştur. Orman Fak. den 1950 yılında mezun olmuştur.

8/8/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

LÜTFİ EKEN
42 No.lu Toprak Komisyonu Bşk.

1926 yılında Çorum'da doğmuştur. Liseden 1950 yılında mezun olmuştur.

26/5/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

ALİ SALALI
71 No.lu Toprak Komisyonu Bşk.

1341 yılında İsparta'da doğmuştur. Liseden 1942 yılında mezun olmuştur.

15/4/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Bekârdır.

MEMDUH CORA
Zirai Donatım Kurumu Bölge Müdürü

1922 yılında Trabzon'da doğmuştur. Ziraat Fakültesinden 1948 yılında mezun olmuştur.

1/1/1964 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

ÖZER GÜREL
Orman Fidanlık Müdürü

1938 yılında Gaziantep'de doğmuştur. İstanbul Orman Fakültesinden 1963 yılında mezun olmuştur.

30/7/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

İBRAHİM KORTEN
Uzunyayla Aygır Deposu Müdürü

1926 yılında Mustafa Kemalpaşa'da doğmuştur. Veteriner Fakültesinden 1952 yılında mezun olmuştur.

2/12/1964 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

İBRAHİM KARAER
Hafik İnekhanesi Müdürü

1929 yılında Akşehir'de doğmuştur. Veteriner Fakültesinden 1956 yılında mezun olmuştur.

9/8/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

İHSAN ATAR
Ulaş Devlet Üretme Çiftliği Müdürü

1929 yılında Tokat'da doğmuştur. Ankara Ziraat Fakültesinden 1960 yılında mezun olmuştur.

5/10/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli ,çocuksuzdur.

TEVFİK AY
Demir—Çelik İşletmeleri Divriği Demir Madenleri Müessesesi Müdürü

1923 yılında Bolu'da doğmuştur. Zonguldak Maden Teknik okulundan 1945 yılında mezun olmuştur.

15/11/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

MEHMET DAVUD OĞUZ
Sanayi Bakanlığı İrtibat Memuru

1930 yılında Gürün'de doğmuştur. Yapı Enstitüsünden 1947 yılında mezun olmuştur.

13/6/1955 tarihindenberi bu görev dedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

GALİP ÜLGÜR
Şeker Pancar Bölge Şefi

1913 yılında Kula'da doğmuştur. Ziraat Lisesinden 1934 yılında mezun olmuştur.

10/8/1962 tarihindenberi bu görevdedir. Evli üç çocuk babasıdır.

MUSTAFA İÇLİEL
Sümerbank Satış Mağazası Şefi

1932 yılında Sıvas'da doğmuştur. Sıvas Erkek Sanat Enstitüsünden 1954 yılında mezun olmuştur.

1/11/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

NURİ ERKÖSE
Meteoroloji İstasyon Müdürü

1926 yılında Kütahya'da doğmuştur. Liseden 1950 yılında mezun olmuştur.

2/9/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

HAMZA ERTUĞRUL
Sosyal Sigortalar Kurumu Şube Müdürü

1927 yılında Sıvas'da doğmuştur. İktisat Fakültesinden 1950 yılında mezun olmuştur.

15/8/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

SABRİ ENGİN
Ölçüler ve Ayar Kontrolörü

1914 yılında Bilecik'de doğmuştur. Bursa Erkek Sanat Enstitüsünden 1938 yılında mezun olmuştur.

22/11/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

SELÂHATTİN ARAS
Tapu Sicil Muhafızı

1923 yılında Erzurum'da doğmuştur. Ortaokuldan 1941 yılında mezun olmuştur.

4/11/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

Dr. NECATİ HASTAOĞLU

Nümune Hastanesi Baş Tabibi

1917 yılında Sıvas'da doğmuştur. Tıp Fakültesinden 1944 yılında mezun olmuştur.

14/2/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

Dr. RAHMİ KARAHASANOĞLU

Göğüs Hastalıkları Hastanesi Baş Tabibi

1922 yılında Divriği'de doğmuştur. Tıp Fakültesinden 1350 yılında mezun olmuştur.

1/3/1959 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

Dr. TURAN GÜRDİL

D.D.Y. Hastanesi Baş Tabibi

1922 yılında Sıvas'da doğmuştur. Tıp Fakültesinden 1948 yılında mezun olmuştur.

1/11/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

Dr. MEHMET SOYSAL

Sosyal Sigortalar Hastanesi Baş tabip v.

1923 yılında Kuyucak'da doğmuştur. Tıp Fakültesinden 1954 yılında mezun olmuştur.

28/8/1967 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

Dr. Yb. A. KEBİR YELGAR

Askerî Hastane Baş Tabibi

1924 yılında Keskin'de doğmuştur. İst. Ünüversitesi Tıp Fakültesinden 1949 yılında mezun olmuştur.

27/11/1961 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, iki çocuk babasıdır.

Bucak Müdürleri

Bucağın Adı	Müdürünün Adı ve Soyadı
	MERKEZ
Bedirli	Muzaffer Kaki
Kayadibi	Sabri Ercan
Karaçayır	Münhal
Ulaş	Ali Haydar Yıldırım
	DİVRİĞİ
Danişment	Dursun Karabağ
Gedikbaşı	Selâhaddin Özmert
Mursal	Münhal
Sincan	Celâl Yıldırım
	GÜRÜN
Konakpınar	Hüseyin Kantaş
Yazyurdu	Münhal
	HAFİK
Celâllı	Münhal
Doğanşar	Faruk Uygur
Karayün	H. İbrahim Karaca
	İMRANLI
Karacaören	Nusrat Yıldırım
	KANGAL
Akpınar	Kemal Arslan
Alacahan	Ahmet Yeşilyurt
Çetinkaya	Nihat Timur
Deliktaş	İlhan Öner
Kavak	Lütfullah Güner
	KOYULHİSAR
Ortakent	Hakkı Öktem
	SUŞEHRİ
Akıncılar	Kemaleddin Özkan
Gölova	Sait Ahmet Karadayı
Gökçekent	Muharrem Karacalı
	ŞARKIŞLA
Akçakışla	Tufan Yetkin
Altınyayla	Münhal
Orta	Hamdi Özer
	YILDIZELİ
Belcik	Mahmut Akgül
Çırçır	Münhal
Direkli	Cemal Şenel
	ZARA
Beypınarı	Mahmut Yıldırım
Bolucan	Münhal
Şerefiye	Hasan Düzgün

İl Genel Meclisi Üyeleri

SİVAS MERKEZ İLÇESİ

1 — Abdullah Arık
2 — Raşit Başara
3 — Hayri Akın
4 — Yusuf Ziya Horasanlı
5 — Hamdi Başkan
6 — Halis Başaran
7 — Atıf Okatan

D İ V R İ Ğ İ

8 — Cemal Gök
9 — Şerafettin Muradoğlu
10 — Fahri Sarısaltıkoğlu

G E M E R E K

11 — İsmail Yücedağ
12 — Şevki Doğan

G Ü R Ü N

13 — Hamdi Moroğlu
14 — Mahir Alparslan

K A N G A L

15 — Osman Taşlık
16 — Ahmet Koçköprü
17 — Tevfik Ünüvar

K O Y U L H İ S A R

18 — Ömer Yalçın
19 — Talât Batmaz

H A F İ K

20 — Hayrettin Karaman
21 — Mustafa Soğancıoğlu
22 — Zekeriya Kaya

İ M R A N L I

23 — Hamdi Attilâsoy
24 — Remzi Yurttaş

S U Ş E H R İ

25 — Hayri Baydar
26 — Hasan Eroğlu
27 — Hüsnü Demirgürz

Ş A R K I Ş L A

28 — Ömer Öksüzoğlu
29 — Kâzım Akkaş
30 — Veli Kılıçkaya
31 — Hacı Ahmet Yılmaz

Y I L D I Z E L İ

32 — Mustafa Özeroğlu
33 — Musa Yaldız
34 — İbrahim Eldemir
35 — Burhaneddin Şahin

Z A R A

36 — Baki Çekemoğlu
37 — Hüseyin Muslu
38 — Ali Rıza Nevruz
39 — Muzaffer Yalçınkaya

Belediye Başkanları

AHMET DURAKOĞLU

Sıvas Belediye Başkanı

1341 yılında Sıvas'da doğmuştur. İst. Hukuk Fak. den 1950 yılında mezun olmuştur.

20/11/1963 tarihindenberi bu görevedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

EMAL BUDAK

ivriği Belediye Başkanı

1931 yılında Divriği'de doğmuştur. taokuldan mezun olmuştur.

28/11/1963 tarihindenberi bu görevdir. Bekârdır.

RAGIP ÇATAK

Gemerek Belediye Başkanı

1926 yılında Gemerek'de doğmuştur. Liseden mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

OSMAN TAMER

Sızır Belediye Başkanı

1338 yılında Sızır'da doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, yedi çocuk babasıdır.

MEHMET ŞAN
Yeniçubuk Belediye Başkanı

1919 yılında Bulgarya'da doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

20/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, yedi çocuk babasıdır.

ZÜHTÜ YÜCEL
Çepni Belediye Başkanı

1324 yılında Çepni'de doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

H. HÜSEYİN DALAK
Karaözü Belediye Başkanı

1331 yılında karaözü'de doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

23/8/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, altı çocuk babasıdır.

BEDRİ BOSTANCI
Gürün Belediye Başkanı

1330 yılında Gürün'de doğmuştur. Ortaokuldan mezun olmuştur.

19/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli üç çocuk babasıdır.

NADİR BAKİ KARAMUK
Hafik Belediye Başkanı

1933 yılında Hafik'de doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

21/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

SAYİT YAMAN
Doğanşar Belediye Başkanı

1926 yılında Doğanşar'da doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, sekiz çocuk babasıdır.

NURİ ATEŞ
İmranlı Belediye Başkanı

1323 yılında İmranlı'da doğmuştur. Rüştiyeden mezun olmuştur.

1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, bir çocuk babasıdır.

ZİYA BAŞER
Kângal Belediye Başkanı

1325 yılında Kangal'da doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

15/2/1965 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

SABRİ DEMİRTAŞ
Koyulhisar Belediye Başkanı

1332 yılında Koyulhisar'da doğmuştur. Orta okuldan mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, yedi çocuk babasıdır.

ABDURRAHMAN DOĞRUYOL
Suşehri Belediye Başkanı

1337 yılında Suşehri'nde doğmuştur. Ortaokuldan 1937 yılında mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

ŞERAFETTİN ÇELEN
Akıncılar Belediye Başkanı

1336 yılında Suşehri'nde doğmuştur. İlkokuldan 1936 yılında mezun olmuştur.

17/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

HAMDİ TEKMEN
Şarkışla Belediye Başkanı

1336 yılında Şarkışla'da doğmuştur. Ortaokuldan mezun olmuştur.

20/11/1963 tarihindenberi bu görevdedir. Evlidir.

İSMAİL HAKKI AKBULUT
Deliilyas Belediye Başkanı

1329 yılında Deliilyas'da doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

8/5/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, beş çocuk babasıdır.

NECMETTİN YARAŞ
Yıldızeli Belediye Başkanı

1927 yılında Yıldızeli'nde doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

1964 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, dört çocuk babasıdır.

M. CEMALETTİN ÖNDER
Zara Belediye Başkanı

1327 yılında Zara'da doğmuştur. İlkokuldan mezun olmuştur.

4/12/1966 tarihindenberi bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

Belediye Meclis Üyeleri

SIVAS BELEDİYESİ

Edip İmer, Fikret Polater, Nazif Arslan, Recep İhsan Başyurt, Fehmi Erdinç, Ali Yeke, Hüsnü Akkaya, Rahmi Akça, Kemal Gök, Hasan Ulusu, Kâzım Kangal, Selâhattin Çubukçu, Nadir Uyaroğlu, Rüstem İzmirli, Kâzım Toprak, İhsan Buyruk, Alirıza Uluocak, Osman Nuri Filiz, Orhan Ekenel, Hüseyin Çitil, Salih Ulutaş, Hasan Çelebi, Hayrettin Sardaş Nuri Altunal, Hayrettin Nebipaşaoğlu. Mecit Özgüneş, Selâhattin Gümüş, Yaşar Tulunay, Karnik Keşişoğlu, Hacı Güloğlu, Yaşar Yapıcı, Hayrettin Tütüncü, İbrahim Çapraz, Ahmet Şahinler, Ali Söylemezoğlu.

DİVRİĞİ BELEDİYESİ

Mahmut Ayrancıoğlu, Nadir Amca, Veysel Gazioğlu, Bahattin Nebipaşagil, Mehmet Şenol, Osman Ayyıldız, Ziya Çalapverdi, Saffet Ayrancı, Halil Ergün, Kadir Deşer, Kâzım Erçoklu, Emin Şener, Mustafa Alpay, Mustafa Gürel, Kemal Mahmut Çavuşoğlu, İhsan Balcı Mithat Demirkale, Esat Karahasanoğlu.

GEMEREK BELEDİYESİ

Hakkı Durukan, İsmail Delibayır, Ahmet Yağcı, İbrahim İnceöz, Seyfettin Akbulut, Turan Salsaloğlu, Yurt'er Özcan, Şemsettin Alkan, Necmettin Kızılırmak, Ziya Yeşilöz, Veysel İnceöz, Necmettin Sağırkaya, Ö. Osman Akbulut, H. Mustafa Durukan.

YENİÇUBUK KASABASI BELEDİYESİ

Hüseyin Tamtürk, Musa Başaran, Kanber Arda, Mehmet Alay, Hasan Artuç, Sadık Arda, Mehmet Yalçın, Raşit Erkalkan, Recep Yörük, Osman Aydın, Faris Sakarya, Selâhattin Arslan.

SIZIR KASABASI BELEDİYESİ

Celâl Kabasakal, Raşit Macit, Ömer Gümüştekin, Vahdi Altunbulak, Veli Günör, Şükrü Göksu, Halil Herdem, Hatem Özbay, Ahmet Ünal, Ali Ulutaş, Lütfü Peker, Mehmet Kabasakal, Hakkı Kabasakal.

ÇEPNİ KASABASI BELEDİYESİ

Celâl Ural, Osman Taşdemir, Osman Güneş, Reşat Yalçın, Mustafa Altay, Bekir Uçar, Seyfullah Öcal, Ömer Doğan, Süleyman Yılmaz, S. Halil Altunbulak, Sadık Çeliker, Halil Fırat.

KARAÖZÜ KASABASI BELEDİYESİ

Ali Şan Avel, Rafet Erdoğan, Şevki Tatar, Yusuf Özel, Veli Seven, Mustafa Işık, Hüseyin Dalak, Muharrem Kılıç, Avni Hüseyin Taşyürek, Nazif Taşyürek, Süleyman Arslan, Süleyman Koç.

GÜRÜN BELEDİYESİ

Hüsnü Yiğittürk, Şevket Karpuz, Mevlüt Pelit, Mehmet Koca, Abdullah Kayapınar, Emin Ata, H. Mehmet Avunduk, Süleyman Moroğlu, Mahir Özçelik, Necati Alparslan, Cahit Kocagil, Ömer Deveci, Cevdet Hançer, Muhsin Kuşçu, Hakkı Demirsoy, Abubekir Yonguç.

HAFİK BELEDİYESİ

Abdullah Gültay, Fevzi Şen, Hüseyin Soğancıoğlu, Hüseyin Kayhan, Mehmet Güven, Razen Aygün, Selâhattin Karaman, Osman Töredi, Macit Koçak, Ziya Ceylan, Osman Güven, Turan Güven.

DOĞANŞAR KASABASI BELEDİYESİ

Hüseyin Karaca, Ali Mera, Dursun Yardım, Abdullah Çınar, Mustafa Gül, Ahmet Balık, Mithat Kurdik, Mustafa Babaç, Nuri Yörük, Hasan Ağca, Sait Perin.

İMRANLI BELEDİYESİ

Mehmet Özçelik, Halis Vural, Hazım Doğan, Salih Eroğlu, Enver Kaplan, Hakkı Sevindik, Muhlis Alpan, Osman Koç, Ali Seçilmiş, Kâzım Yarış, Raif Çelik, Şükrü Karakuş.

KANGAL BELEDİYESİ

Yusuf Koçak, Osman Koçak, Süleyman Selvi, Feridun Ünüvar, Mevlüt Karakuş, Doğan Şen, Kâzım Akbulut, Arif Ünsal, Muzaffer Korkmaz, İsmet Karakoç, Musa Alkan, Halis Güngör, Şeyhali Topdağ.

KOYULHİSAR BELEDİYESİ

Salih Çetin, Nusret Alptekin, Abdullah Karamollukçu, Hasan Yalama, Fehmi Eroğlu, Mehmet Tozar, Mazhar Aydoğan, Azmi Odyakmaz, Osman Berber Hamdi Başpınar, Mustafa Keleş, Şerafettin Özdemir.

SUŞEHRİ BELEDİYESİ

Necip Kırca, Adem Baylan, Ragıp Gürkan, Cemal Yüzüak, Duran Ongur, Recep Karaca, Zühtü Sezgin, Murtaza Kutlu, Sadık Sümer, Mehmet Ekinci, İslâm Kocademir, Mehmet Özbek, Rıza Aktaş, Cevdet Bilgili, Mahir Özcan, Ragıp Bedir, Hilmi Karşılar, Nuri Ekinci.

AKINCILAR KASABASI BELEDİYESİ

Ahmet Taşdemir, Hüseyin Özmen, Eyyüp Varol, Turan Karaca, Şakir Aydın, Salih Kuzu, Hidayet Minnet, Şakir Ekinci, Şaban Albayrak, İsmail Akyüz, Abdullah Akbulut.

ŞARKIŞLA BELEDİYESİ

Mehmet Hamzaoğlu, Naim Güleç, Mehmet Kalkanoğlu, Ziya Gür, Muharrem Olgun, Hakverdi Çuhadaroğlu, Lütfü Coşkun, Osman Çiçek, Ragıp Köseoğlu, Cemal Polat, Ali Batu, Şükrü Kılavuz, Hüseyin Özertürk, Bekir Karadeniz, Fevzi İmamgiller, Bekir Çiçek, Mustafa Arı.

DELİİLYAS KASABASI BELEDİYESİ

H. Ahmet Üznük, H. Emin Deniz, İsmail Öksüz, Ali Gölbaşı, H. Mehmet Yılmaz, Hüseyin Tek, Veli Tekin, Hasan Duman, A. Duran Öksüz, H. Ömer Doğan, Sefer Düğnük, Mahmut Özdoğan.

YILDIZELİ BELEDİYESİ

Ahmet Biçer, H. Mahmut Sözübek, Seyfettin Aydoğan, H. Mehmet Şerbetçi, Bedir Lâle, Nuri Sönmez, Rasim Şimşek, Hüseyin Vural, Sefer Arda, Mustafa Karyağdı, Ali Kutlay, Muzaffer Akıncı, Naim Baydar, İbrahim Malatya, Hüseyin Demirtaş, Mustafa Sönmez.

ZARA BELEDİYESİ

Nihat Eroğlu, İbrahim Kaymak, Necati Şenol, İzzettin Okur, Selim Erkan, Necmettin Bozalıoğlu, Mehmet Çelik, Nurettin Kaynar, Zekeriya Öz, Sait Solak, Muhlis Yiğit, Zeki Köse, Galip Akın, Ömer Köksal, Sabit Yiğit, Ali Pala, İbrahim Sünbüloğlu, Şükrü Başyurt.

TİCARET SANAYİ ODASI VE ESNAF DERNEKLERİ BİRLİK BAŞKANLARI

Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı
ŞÜKRÜ GÜNHAN

Esnaf Dernekleri Birlik Başkanı
SELÂHATTİN GÜMÜŞ

Esnaf Kefalet Kooperatifi Başkanı
TURAN GÜLEÇ

Banka Müdürleri

Akbank Müdürü
EMİN YILMAZ TEZEREN

Emlâk Kredi Bankası Müdürü
KÂMURAN HAMURİŞÇİ

Halk Bankası Müdürü
SABRİ KAYMAZ

İş Bankası Müdürü
AYHAN SİNCER

Pamukbank Müdürü
HACI BAYRAM ONUK

Vakıflar Bankası Müdürü V.
ZEKİ KÜÇÜK

Yapı ve Kredi Bankası Müdürü
HAYDAR ÖZKAN

Ziraat Bankası Müdürü
ALİ SEYDİ GÜL

Kamu Yararlı Dernek Başkanları

Kızılay Şubesi Başkanı
EKREM KÖKSAL

Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı
Dr. AHMET TURAN SEÇKİN

Yardım Sevenler Derneği Başkanı
SEBAHAT DURAKOĞLU

Verem Savaş Derneği Başkanı
Dr. RAHMİ KARAHASANOĞLU

Türk Hava Kurumu Başkanı
SACİT GÖKSEYİTOĞLU

Siyasî Partiler Başkanları

A.P. İl Başkanı
REŞAT TURHAN

C.H.P. İl Başkanı
RAHMİ GÜNAY

Birlik Partisi İl Başkanı
FAHRİ SARISALTIKOĞLU

Millet Partisi İl Başkanı
FEVZİ SELÇUK

T.İ. Partisi İl Başkanı
ALİ ÖZÇELİK

Y.T.P. İl Başkanı
HASAN VURAL

Sendika Başkanları

Türkiş 5. Bölge Temsilcisi
İSMET UYGUN

DDY. İşçileri Sendikası Defiş Başkan
İSMAİL MENEVİŞOĞLU

Çimse İş Sendikası Başkanı
MEHMET FİLİZÖZ

Harp İş Sendikası Başkanı
MEHMET KOLDAŞ

Yol İş Sendikası Başkanı
SITKI SOLAKOĞLU

Yapı İş Sendikası Başkanı
SEBAHATTİN ERSOY

D.S.İ Sendikası Başkanı
ÖZER BAKIR

Tomis Sendikası Başkanı
İSA TARIM

Olayis Sendikası Başkanı
İSMET ERDİÇ

Sağlık İş Şendikası Başkanı
ALİ YİĞİT

İnşaat İş Sendikası Başkanı
NADİR TEKCAN

Genel İş Sendikası Başkanı
MEHMET GÜNEŞ

Maden İş Sendikası Başkanı
SEBAHATTİN ERSOY

Mahalle ve Köy muhtarları

M E R K E Z

SIVAS MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Alibaba	Mehmet Aytek
Altıntabak	Ali Kalkan
Aydoğan	Osman Örük
Akdeğirmen	Hanefi Karadeli
Bahtiyar Bostan	Ahmet Elkışla (Muhtar Vekili)
Çarşıbaşı	Nurettin Ayvalıdere
Çiçekli	Cemal Turhan
Çayyurt	Cemal Bakırel
Demirciler ardı	Yusuf Yaraş
Ece	Turan Koyuncu
Eski Kale	Muttalip İçli
Ferhat Bostanı	Halit Karagözoğlu
Gökmedrese	Mehmet Uluğ
Gökçebostan	Mehmet Göçmen
Gücük Minare	Recep Akbulut
Kayserikapı	Rifat İşler
Kadıburhanettin	Nimet Ulusu
Kızılırmak	Abdullah Göçeri
Kılavuz	Yunis Yiğit
Kaleardı	Ahmet Hakveren
Mısmılırmak	Ali Kırankaya (Muhtar Vekili)
Mehmet Paşa	Şükrü İğde
Örtülü Pınar	Ömer Uludağ
Pulur	Ali Güvendi
Paşabey	Mustafa Karagözoğlu
Sularbaşı	Şükrü Özyazgan
Uluanak	A. Turan Çetinöz
Üçlerbey	Ömer Bilbay
Yahyabey	Celâlettin Gökberk
Yiğitler	Sabri Günal
Yüceyurt	M. Bahattin Özgüneş
Yapı	İdris Bulut
Yeni Mahalle	İshak Duman
4 Eylûl Mh.	A. Yaşar Özsevim

MERKEZ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Acıpınar	İsmail Uzun
Akcamescit	Mustafa Akgün
Akören	Mustafa Kavak
Aşağı Yıldızlı	İsmail Kuştepe
Aydoğmuş	Süleyman Mert
Başıbüyük	Salih Yağmur
Bademkaya	Kazım Şerbetçi
Beypınar	Yusuf Kasmuk
Bingöl	İbrahim Kılıç
Çayboyu	Abdullah Kaşlı
Çallı	A. Kaya Öztürk
Çelebiler	Hikmet Uzunoğlu
Çerçideresi	Turan Sağır
Dikmencik	Osman Dinç
Doğanca	Mustafa Odabaşı
Esenyurt	Talip Yıldız
Eski K. kışla	Adıgüzel Höbekkaya
Es. Boğazkesen	Hasan Boğazkesen
Emirhan	Hüseyin Koç
Güllüce	Mahmut Çiftçi
Hayranlı	Mustafa Çam
Hocabey	Mehmet Şeker
Himmetfakı	Hüseyin Arslan
İmaret	Ahmet Kılıçkaya
İnceağa	Ahmet Ceylan
İşhan	Süleyman Koç
İlkindi	Ahmet Çil
İnceyol	S. Ahmet Aydemir
Kolluca	Mustafa Yeğiner
Kaldı	Fahri Yanık
Kızılca	Halil Çoban
Kızılkavraz	Mustafa Ünal
Kumyurt	Zekeriye Kars
Kulyusuf	Musa Yağlı
Kızkapan	Hüseyin Tuncer
Köklüce	Şükrü Koç
Mescitli	Yakup Duman
Onbaşılar	Kasım Taşköprü
Savcun	Hacı Gedik
Serpincik	İbrahim Mert
Sivritepe	Kasım Yılmaz
Şahbey	Bilal Kalem
Tepeönü	Ömer Yılmaz
Ulukapı	Süleyman Özcan
Uzuntepe	Hasan Gümüş
Üçtepe	Hakkı Çeliker
Yazıbaşı	Mehmet Aksoy
Yassıcabel	Salih Öztürk

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Yenice	Turan Ekinci
Yukarı Yıldızlı	Kâzım Şimşek
Yeni Boğazkesen	Ahmet Arslan
Pınarca	Ömer Erdoğan

BEDİRLİ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Bedirli	Battal Şeker
Akçaeniş	Rüştü Kantar
Akuzulu	A. Rıza Yıldız
Apa	Eyup Bektaş
Bostancık	Eyup Açıkgöz
Damılı	İbrahim Çınar
Damlacık	Hulusi Deniz
Durdulu	Ahmet Çınar
Gözmen	Osman Sarıkaya
Haydarlı	Hacı Sarıkaya
Hayırbey	Mehmet Tatlı
Herekli	Halit Şeker
Kahyalı	Osman Ertan
Karalı	Mehmet Şahin
Karapınar	İsak Altunel
Kartalca	Ali Şeker
atlıcak	Ahmet Kaya
analak	Şakir Demirel
aramış	İsmail Karapınar

KARAÇAYIR BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

araçayır	Ali Durukan
cahan	Hasan Polat
ahacı	Hacı Keskin
ltek	İsmail Çaput
imüşdere	Bekir Yılmaz
inören	Ömer Erbaş
zi	Bekir Tirit
dırnalı	Yusuf Toprak
ramemet	Osman Ateş
srelik	Mehmet Arslan
rtlapa	Osman Coşkun
rmer	Hasan Işık
kman	Sofu Nar
cık	Turan Turna
nuş	Mehmet Bulut
suk	Himmet Aydın
an	Sefer Doğan
uş	Mustafa Çelik

KAYADİBİ BUCAĞI

KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Kayadibi	Osman Temel
Aylı	Tevfik Çakmaktepe
Çongar	Mahir Çongar
Eskiapardı	Ahmet Çopur
Eskiköy	Hasan Özdemir
Gazibey	Ahmet Yazıcı
Güney	Bahri Öztürk
Hanlı	Ahmet Ataman
Kabasakal	Ahmet Aksu
Karalar	Beşir Kalın
Kavlak	Mevlüt Yiğit
Keçili	Numan Arslan
Kızılova	Turan Kaya
Kızılöz	Dursun Demir
Koyuncu	Ahmet Kutlu
Menşurlu	Ali Balcı
Sarıdemir	Hacı Demir
Sırıklı	Bekir Reçber
Sorhuncuk	Hacı Çiftçi
Söğütcük	Ziya Karaca
Yeniapardı	Osman Şahin
Yeni Kızılcakışla	Hacı Arslan

ULAŞ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Ulaş	Mehmet Kılıç
Akkaya	Ali Özdemir
Aşağı ada	Mustafa Kartal
Acıyurt	Kemal Türkay
Beştepe	Kemal Kaynar
Baharözü	Mecit İşler
Bostankaya	Seyfettin Kaya
Budaklı	Halil Tüfekci
Çevirme	Hasan Akbaba
Çakıllıpınar	Hasan Köse
Demircilik	A. Rıza Arslan
Dedeli	Ahmet Karahan
Demiryazı	Ömer Yerlikaya
Ezentere	Ali Erdoğan
Ekincioğlu	Abdulgani Yıldız
Gümüşpınar	Sabri Uğur
Hacımırza	Kadir Öztürk
Hasbey	Hasan Aydın

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Karacalar	Mehmet Kamış
Karagömlek	Sabri Alp
Karaşar	Mehmet Kalkan
Karapınar	Osman Doğan
Kovalı	Halil Hatunoğlu
Körtuzla	İdris Özdemet
Kurtlukaya	İbrahim Yılmaz
Küllük	Yusuf Yüceyurt
Küpeli	Mustafa Coşkun
Ovacık	Ali Elidar
Yazıcık	Kıyas Duman
Sinekli	Hüseyin Doğan
Tutmaç	Kadir Açık
Tecer	Huseyin Doymaz
Yapalı	Hilmi Korkmaz
Yukarıada	Abdulkadir Yıldız
Harmancık	Hasan Özdemir
Boğazdere	İsmail Çolak

D İ V R İ Ğ İ
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Süleymana	Veysel Demirkale
Arhusu	Veli Katırcı
Dillioğlu	Mehmet İyikul
Karamahmut	Mustafa Tokmak
Kale	Emin Türkoğlu
Turabali	Recep Sayar
Hacıkumru	Kanber Yılmaz
Ulucami	Ömer Gürel
Ahmetpaşa	Mustafa Tanınmış
Kale altı	İshak Karahasanoğlu
Aşağı hamam	Hüseyin Bülbül
Hacı Osman	Kadir Erdinç
İmamoğlu	Sait Öz
Kemenkeş	Ömer Tokuş
Mercantepe	Sait Yozgat
Güllübağ	Mustafa Dijle
Ceditpaşa	M. Ali Erdinç
Zelihahatun	Zeki Durdu
Gökce cami	Mustafa Acar
Kürtüllü	Zeki Özkan
Abuçimen	Nevzat Çelikel
Koçapaşa	Hasan Güllüoğlu
Demirdağ	Mehmet Turhan
Maden	Hüseyin Karahalil
Küçük Hüseyin	Mehmet Aktulum
Karayusuf	İbrahim Ural

DİVRİĞİ MERKEZ BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Kevendüzü	Mehmet Kaya
Güvenkaya	Kâmil Ateş
Avşarcık	Ali Doğan
Göcentaşı	Mahmut Korkmaz
Karaağaçlı	Kâzım Han
Dumluca	Süleyman Aşçı
Gözecik	Ahmet Doğan
Güneyevler	Hasan Kavak
Derimli	Niyazi Öznur
Gezey	Mahmut Arslan
Güneş	Veli Culha
Güresin	Hasan Erdoğan
Günbahçe	Pehlul Akçay
Maltepe	Musa Kendigelen
Höbek	Veli Cebel
Uzunbağ	İsmail Demir
Ekinbaşı	Ferit Yılmaz
Oğulbey	İzzet Kalkan
Ekizbaşak	Ali Yılmaz
Oyuktepe	Mehmet Asıl
Kuluncak	Kasım Türkan
Soğucak	Hüseyin Çolak
Eskibeyli	Kanber Özkan
Kayacık	Ali Kabadayı
Kayaburnu	Ahmet Başaran
Olukman	Bektaş Arslan
Gökçeharman	İsmail Özocak
Demirdağ	Ali Yılmaz
Bayırüstü	Sadık Timisi
Ağılcık	Muharrem Gündoğdu
Çukuröz	Zülfigar Arslan
Üçpınar	Hasan Ulupınar
Yalnızsöğüt	Hüseyin Taşkıran
Akmeşe	Sait Gürsoy
Karakale	M. Ali Şan
Horozçukuru	Kemal Demirli
Uzunkaya	Musa Dolu
Bahçeliköy	Battal Erdoğan
Çakırtarla	İsmail Erdoğan
Erikli	Yakup Çınar
Duruköy	Mehmet Özer

DANİŞMENT BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Birestik	Fehmi Cenal
Yeşilyol	Hasan Korkmaz
Akpelit	Hüsamettin Gülyurt
Ağaçlıgöl	Halit Kaya
Handere	Bekir Aksu
Bayırlı	Veli Topcu
Karşıkonak	Yakup Başhan
Beldibi	Paşa Dilli
Ortaköy	H. Nuri Erkesin
Çakmakdüzü	Aziz Delipınar
Çayören	Ali Uçan
Selioğlu	Şeyho Çiçek
Beyköy	Derviş Yerli
Atmalıoğlu	Mehmet Erden

GEDİKBAŞI BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Gedikbaşı	Mürteza Gür
Çitme	Niyazi Erten
Yencabayır	Rıza Kaya
Çayözü	Ahmet Türkmen
Madenli	Kadir Çankaya
Kaledibi	Hasan Yılmaz
Kesme	Rasim Gürsoy
Çamlık	Hüseyin Özkan
Çobandurağı	Mehmet Balcı
Yürektaşı	Ali Özçelik
Aydoğan	İsmail Erdoğan
Adatepe	Yakup Yıldırım
Yozyatağı	Rıza Kaya

VAZILDAN BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Mursal	Hasan Kocaman
Kavaklısu	H. İbrahim Yıldırım
Bahtıyar	Bekir Yılmaz
Gökcebel	Ahmet Arslan
Göndüren	Mehmet Kırkayak
Karasar	Ahmet Kılınç
Kızılcaören	Cafer Birdoğan
Ödek	Veli Şener
Susuzören	Hüseyin Şimşek
Ürük	Mansur Aydoğan
Yerliçay	Hasan Şimşek
Uluçayır	Ahmet Yıldırım

SİNCAN BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Sincan	Ali Yalçın
Gözecik	Arif Koç
Başören	Hamza Sarıtaş
Çamurlu	Ismail Gündağ
Gürpınar	İsmail Tuna
Çakırağa	Hüseyin Aydoğan
Diktaş	İsmail Özcan
Dikmeçay	Hasan Doğan
İncirlipınar	İbrahim Seyhan
Kekliktepe	Ali Özdemir
Gölören	Arif Yıldız
Güllüce	M. Ali Ömürlü
İmirhan	Gülağa Yalçın
Kırkgöz	Veli Karslı
Oğaklı	Hasan Doğan
Keçikaya	Veli Yalçın
Ovacık	Hüseyin Kaya
Ölçekli	Battal Demir
Susuzlar	Nadir Özkan
Özbağı	İsmail Ölmez
Şahin	M. Ali Şahin
Tepehan	Ali Korkmaz
Yağbasan	Hasan Özcan
Yusufşeyh	Ali Kabal
Yuva	İbrahim Kılınç
Dışbudak	Aziz Şahin
Balova	Mehmet Karataş
Sırçalı	Hasan Poyraz
Akbaba	Süleyman Kandöken
Karaman	Hıdır Yıldırım

GEMEREK MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Bahçeli	Şahruk Kulak
Yukarı	Mahmut Yılmaz
Horuk	Kâzım Hamamcı
Karacalar	Ziya Aktaş

YENİÇUBUK

Yenidoğan	Ahmet Orman
Yenihayat	Muharrem Ekbiç

Ç E P N İ

Alaybey	Mehmet Yalçın
Doğu	Osman Uçar

KARAÖZÜ

Mahallesi	Adı, Soyadı
Mustafa Kemal	Mustafa Taşyürek
Gazipaşa	İsmail Bal

S I Z I R

Köprübaşı	Şükrü Turgut
Subaşı	Hasan Gültekin
Kalebaşı	Osman Macit

GEMEREK KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Ağcaşar	Ömer Özer
Arpaözü	Neşet Aslan
Burhan	Osman Dindar
Bulhasan	Şükrü Arı
Beştepe	Necip Yeşildağ
Deliler	Kasım Demirkaya
Dendil	Hayrettin Akova
Durgunsu	Mustafa Soytürk
Eğerci	Mehmet Özel
Eskiçubuk	Feyzullah Sarı
Eşikli	Mirza Öcalan
Ekizce	Mazhar Taşkan
Eskiyurt	Rüstem Duman
Hacıyusuf	Mehmet Soytürk
İnkışla	Ömer Özfidan
Karagöl	İsmail Keleş
Karaağıl	İzzet Teker
Karaerkek	Hacıkürt Gökben
Keklicek	Ali Yıldırım
Kırıklı	Nuh Baykan
Kocaoğlu	Salih Göktürk
Kömeviran	Ahmet Gümüş
Köseli	Ali Aslan
Küçüktuzhisar	Mehmet Öztürk
Kartalkaya	Mehmet Taşdemir
Saraç	Mehmet Çakmak
Seydinali	Reşit Baykara
Talazoğlu	Murat Dinçer
Tekmen	Vehbi Öztürk
Öziçi	Battal Keskin
Örenyurt	Arif Şahin
Örtlek	Bayazıt Bozkurt
Yeniköy	Osman Gürbüz
Çiçekoğlu	Durdu Yerlikaya

GÜRÜN
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Aksu	Muhsin Kuşçu
Burçevi	Ömer Deveci
Karayar	Yemliha Çevli
Ketençayır	Cemal Töngür
Karatepe	Üzeyir Tuncay
Kurultay	Seyfettin Yüksel
Kirazlık	Mehmet Gündoğan
Işıtan	Turan Topak
Pınarönü	H. Mehmet Avunduk
Şuğul	Hüsnü Yiğittürk
Yassıcatepe	Cevdet Hançer
Çayboyu	Kemal Saraç

GÜRÜN MERKEZ KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
A. Sazcağız	M. Cemil Özpınar
Ağaçlı	Ömer Çetinkaya
Ayvalı	Mehmet Kuştarcı
Bahçeiçi	Rahmi Alyaprak
Davulhüyük	Mehmet Özdemir
Kavak	Raşit Tamer
Karakuyu	Mustafa Karataş
Karahisar	İbrahim Yıldırım
Kızılburun	Arif Aydoğan
Kızılveran	Adil Üçpınar
Suçatı	Ali Yurtseven
Tepecik	Recep Tepecik
Yelken	Ş. Hamit Arslan

KONAKPINAR BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Yukarısazcağız	H. Ömer Tunç
Bağlı çay	Mustafa Gül
Böğrüdelik	Arif Uzun
Behram	Kemal Malkoç
Çevirme	Niyazi Alpay
Dayakpınar	Cemal Ak
Dürmepenar	Ali Koca
Gökçeyazı	Mustafa Arslan
Eskihamal	Ahmet Genç
Eskibekteşli	Hasan Moroğlu
Karadoruk	Osman Bal
Konakpınar	Süleyman Karakaya
Külahlı	Hasan Büyükbaş
Mağara	Mehmet Atmaca
Reşadiye	Niyazi Koç
Sarıca	Mahmut Çulha

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Yuva	Haydar Şahin
Yılanhüyük	Hurrem Kılıç

YAZIYURDU BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Akpınar	Hasan Arslan
Akdereler	Ali Şahin
Başveren	Kadir Kütüklü
Beypınar	İbrahim Koç
Bozhüyük	Süleyman Köroğlu
Cemiliyurt	Hacı Güneş
Çiçekyurt	Muharrem Toptaş
Deveçayıı	İsmail Kale
Gerdekmağara	Osman Karapınar
Güneş	Kadir Kara
Güldede	M. Ali Kartal
Güllübucak	Mehmet Su
Göbekveran	Veli Yılankaya
Hüyüklüyurt	Bekir Yurt
İncesu	Mehmet Bağışlar
Karapınar	Neşet Malkoç
Kaşköyü	Ağa Bozdağı
Kızılpınar	Mustafa Doğan
Koyunlu	Fevzi Akbulut
Kürkçüler	Musa Yıldırım
Erdoğan	Fikret Kutay
Osmandede	Mustafa Güzeler
Şakşakpınar	Kemal Yalçınkaya
Yaylacıklar	İsmail Ülgüdür
Yazyurdu	Hamit Gök
Yolgeçen	Fikri Çevik
Yenibekteşli	M. Rıza Arslan
Kındıralık	İsa Poyraz
Karaveran	Tevfik Cebeci
Çipil	Şeyho Güzel

H A F İ K
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Koç	Hüseyin Kaştan
Tepe	Celil Güven
Çay	Yakup Çaldıran
Yeni	Osman Özbek

HAFİK MERKEZ
KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Çayıraltı	Durmuş Topuz
Alanyurt	Hasan Özer
Bahçecik	Mehmet Yükseker
Beydili	İsmail Üçgül
Besinli	H. Hüseyin Güney
Çakmak	Musa Boyalı
Koşutdere	Mustafa Bakacak
Çimenyenice	Yusuf Korkmaz
Esenli	Hüseyin Aktaş
Düğer	Veli Kuru
Çömlekli	Bekir Alkaya
Emre	Aziz Çil
Eymir	Cuma Burgucu
Durulmuş	Osman Karayılan
Gökdün	Mehmet Karaca
Çukurbelen	Fazlı Tüfekçi
Düzyayla	Ebubekir Börklü
Kamış	Hasan Suna
Karabalçık	İbrahim Ökten
Karlı	Cuma Pek
Dışkapı	Nadir Becerik
Kızılalan	Ali Sezer
Alçıören	Tevfik Tuna
Küpecik	Ali Teke
Maden	Mehmet Kocacık
Çatalkaya	Durmuş Külek
Çınarlı	Yusuf Yıldız
Öreğil	Kâzım Acar
Özen	Sait Kaltakçı
Üzeyir	Bekir Buğa
Günyamaç	Kadir Şahin
Pusat	Hasan Aktaş
Sofular	H. Hüseyin Koçak
Şahin	Hasan Yaşar
Tavşanlı	Nurettin Kale
Topçuyeniköy	Mahir Coşkun
Tuzhisar	İsmail Kuruçay
Yarhisar	Mustafa Kaya
Yeniköy	İsmail Cenik
Gedikçayırı	Hasan Engin
Kurugöl	İsmail Özer

DOĞANŞAR BUCAĞI
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Dervişağa	Ali Yılmaz
Ömerağa	H. Hüseyin Öner
Çay	Ali Gül

Mahallesi	Adı, Soyadı
Camikebir	Ali Kocaman
Kale	Halil Göldağ
Cinci	Ahmet Balık

DOĞANŞAR BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Adamlı	Ali Erol
Akkaya	Abdullah Bayram
Alan	Yusuf Karagüney
Alibeyli	Hamdi Bayram
Aşarcık	Musa Yüksek
Başekin	Hasan Kılıç
Boyalı	Ahmet Karabayır
İçdere	Mehmet Doğan
Çalıcı	Mehmet Ünal
Alazlı	Ömer Başer
Darıkol	İhsan Süs
Değirmenseki	Mustafa İşbilir
Beykonağı	Hüseyin Akdemir
Avcıçayı	Salih Kocaman
Dündar	Hüseyin Karataş
Çatpınar	Halil Arslan
Eskiköy	Bekir Kurşuncu
Sarısuvat	Ahmet Saçlı
Göçüköyü	Mehmet Elibüyük
Oymadere	Bayram Yılmaz
Çaltılı	Ali Koç
Bayramtepe	Halil Gül
Uzunbelen	Ahmet Temel
Arslantaş	Hasan Çetinkaya
Kaytarmış	Hasan Karayılan
Kıpçak	Hüsnü Kurt
Kızılcaören	Hacı Kartal
Kozağaç	Osman Genç
Kozlu	Mehmet Ünal
Mansurlu	Bekir Tatar
Mescit	Kâzım Arslan
Yeşilçukur	İsmail Kandemir
Yakaboyu	Osman Güngör
Ekingölü	Mehmet İşbilir
Okculu	Eyyüp Dişli
Otmanalan	Mehmet Yılmaz
Olukbaşı	Hasan Yıldırım
Beşağaç	Halis Çiçek

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Söbüler	Recep Çıkrıkçı
Ütük	Abdullah Bektaş
Kabaçam	Hasan Demir
Yavşancık	Mehmet Tunç

CELÂLLI BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Celâllı Bucağı	Hüsnü Dilmen
Acıdere	Süleyman Yılmaz
Acıpınar	İbrahim Arslan
İnandık	Güzel Şer
Akpınar	Ali Uğuz
Aktaş	Yüksel Başyurt
Derince	Seyit Göçer
Aylıoğlu	Ali Dinç
Barcın	Hasan Dere
Benlikaya	Mustafa Süzer
Akkoç	Abbas Dilmen
Demircilik	Gazi Çinar
Evci	Hıdır Aslıoğlu
Bakımlı	Hamit Delibaş
Gölcük	Hasan Yüce
Beşpınar	Bayram Yüce
Hacıali	Abdullah Karataş
İnköyü	Seyit Güler
Kabalı	Ağa Demir
Karayaprak	Yadiger Erdemir
Keller	Emirhan Kuyupınar
Kızılören	Hüseyin Sarıtaş
Değirmenboğazı	Ali Yelgecik
Güneli	Mehmet Toptaş
Pirhüseyin	Güzel Çelik
Süleymaniye	İbrahim Doğan
Tepe köy	Aziz Aktan
Örencik	Abbas Erdoğan
Yalıncak	Behzat Ulusoy
Yaılnızağıl	Hüseyin Çelik

KARAYÜN BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Karayün Bucağı	Hüseyni Divarcı
Armutlu	Ziya Şahin
Çayören	Ali Sarıkaya
Günece	Hubuyar Diktaş

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Arpayazı	Hasan Erdoğan
Eğribucak	Mehmet Koç
Gündüz	Bayram Avcı
Karacaören	Hüseyin Baykal
Kervansaray	Hüseyin Demir
Kızılcakışla	Adıgüzel Gedik
Kuşlu	Hüseyin Saldıran
Ağılkaya	Ali Yönel
Saklı	Dursun Yıldız
Tahtıkement	Hacı Mustafa Kale
Gözeli	İbrahim Akdemir
Yağmurluseki	İsmail Ateş
Yavu	Hüseyin Çam
Yenikervansaray	Kâzım Uygun

İMRANLI
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Çarşıbaşı	Maksut Demir
Karatekim	Şerif Deniz
Kızılırmak	Kurban Teber
Durucam	Süleyman Çakmak
Yenidoğan	Hasan Adıgüzel
Yenimahalle	Şerafettin Yarış

İMRANLI MERKEZ BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Atlıca	Necati Uludoğan
Akkaya	Ali Kanbur
Aşağıculha	İsmail Çakmak
Aydın	Kâzım Gültekin
Aşağıboğaz	Dursun Mutlu
Borular	İmam Sezgin
Babsu	Mahmut Aydın
Becek	İsmail Kaya
Boğazören	Hakkı Yıldırım
Balolar	Haydar Yıldız
afolar	Hüseyin Bülbül
amıyurt	Mahmut Eroğlu
andır	Ali Çınar
ukuryurt	Mehmet Erdoğan
ereköy	Haydar Demir
elice	Hasan Gürbüz
skiderealanyurt	Durmuş Kahraman
skikapumahmut	Ali Uğurlu
skikeşlik	Haydar Yılmaz
ğütlügelenli	Ağa Akgül

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Koruköy	Dursun Tunç
Gökcebel Delimahmut	Dursun Buluç
Gökdere	Haydar Arslan
Görünmez Kale	Haydar Şimşek
Ardıçalan	Turan Çakmak
Hindolar	Mahmut Gültekin
Gelin Tarla	Gazi Yıldırım
Demirtaş	Dursun Akbulut
Kapaktepe	Dursun İnce
Kağnut	Mustafa Karakuş
Kapumahmut	Zeynel Kaya
Karaboğaz	Hüseyin Gümüş
Karaçayır	Sabit Atasoy
Karacahisar	Hasan Aydoğan
Marahüseyin	Dursun Sezgin
Karapınar	Cemil Alışanoğlu
Karataş	Faik Yılmaz
Karlık	Haydar Demirel
Kasablar	Gülahmet Sever
Kermeli	Mahmut Dündar
Kerimoğlu	Cemal Sezgin
Kevenli	Hasan Alkan
Kılıçköy	Fevzullah Albayrak
M. Kılıçlar	Mehmet Aktaş
K. Kılıçlar	Mehmet Kaya
Kızılmezra	Yusuf Ayyıldız
Kızıltepe	Hüseyin Şahin
Körabbas	A. Rıza Şahin
Koyunkaya	Hüseyin Özcan
Yazıkavak	Hasan Dolu
Kuzköy	Yusuf Arslan
Toptaş	Dursun Gül
Bulgurluk	Ali Aktaş
Maden	Mahmut Tunç
Dağyurdu	Gazi Taşyurt
Ortaköy	Gekko Dursun
Toklucak	Rıza Yılmaz
Firedede	Hüseyin Akkaya
Pirikan	İskender Kalkancı
Refik	Mehmet Doğan
Sinek	İsmail Yıldırım
Süvariler	Mahmut Şahin
Toppallar	Tufan Özçan
Tükkeşlik	Hulusi Vural
Tuzözü	Haydar Şahin
Uzuntemür	İsmail Erol
Doğançal	Dursun İlhan

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Yaylaçık	Hüseyin Dinçer
Beğendik	Nail Şimşek
Yukarıculha	Ali Acar
Yeniköy	Bekir Karabıyık
Yukarıboğaz	Aziz Bozoğlu

KARACAÖREN BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Karacaören Nahiyesi	Halil Korkmaz
Ağcakale	Güzel Güzel
Alaçahacı	Ağa Kahraman
Arık	Ferhat Güneş
Avşar	Rıza Çak
Boğanak	Ali Erol
Sarıçubuk	Mahmut Usanmaz
Yağmuralan	Bekir Gülsoy
Bandıra	M. Ali Gürbüz
Celâl Damı	Mahmut Özcan
Cerit	Ali Güneş
Kaşlı	Şevki Yıldız
Darıseki	Dursun Üzüm
Erdemşah	Mehmet Şimşek
Giliçek	Hüseyin Çalışkan
Haliller	Niyazi Sönmez
Harami	Ali Dursun
Kavalcık	Baki Arslan
Küçükkömüşlü	Haydar Çelik
Taşdelen	Ali Özdemir
Kapıkaya	Kasım Kahraman
Ortakdaraçık	Hasan Gülümser
Sandal	İsmail Yalçın
K. Söğütlü	Abbas Soydam
T. Araplar	Kâzım Yıldırım
Türksıhlı	Ahmet Yıldırım
Türkyenice	Hüseyin Gülbağ
Matı	Muharrem Dalkılıç

KANGAL MERKEZ BUCAĞI MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Hürriyet	Turan Birel
Reşadiye	Mustafa Alkan
Zafer	İbrahim Kocagil

KANGAL KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Armağan	Hüseyin Yüce
Arpalı	Osman Yalçın
Boğaz	Mustafa Oflaz
Bozarmut	Mahmut Sönmez
Davulbaz	Mehmet Erdal
Deligazili	Ferhat Demirkapı
Etyemez	Ahmet Arslantaş
Hamal	Hüseyin Göl
Karagücük	Halife Kılıç
Kangal Tekke	Haydar Coşkun
Humarlı	Cemal Şahin
Örencik	Sefer Çelik
Kırkpınar	Lütfi Kangal
Kızıleniş	Mehmet Şahin
Kocakurt	Kasım Durgun
Kuruayşe	Cahit Kangal
Soğukpınar	Muhtar Eraslan
Şekerpınar	Ali Kılıç
Turnalı	Ferhat Koçak
Tersakan	İhsan Kangal
Yaylacık	Ahmet Turan Akkuş
Yeşildere	H. Mehmet Karakaya
Çataltepe	Ali Yenigül
Mancılık	Mehmet Yıldırım
Yeniköy	Ali Güney

AKPINAR BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Kuşkayası	İsmail Çiçek
Akpınar	İrfan Özbek
Aşağı Hüyük	Zeki Özgül
Avşarveren	Ali Topuz
Beyyurdu	Mehmet Karasu
Çamurlu	Fuat Kandur
Çayırova	Hüseyin Karasu
Çiftliközen	Şamil Polat
Havuz	Ahmet Emek
Irmaç	Hüseyin Gölbaşı
Kurdoğlu	Mustafa Elma
Kızıldikme	Niyazi Karahan
Sutaşı	Hasan Kaplan
Isırveren	Celâl Seçgin
Mühürkulak	Kenan Kangal
Tilkihüyük	Fikri Çitil
Yarhisar	Yadigar Aktepe
Y. Hüyük	Haydar Özdemir

ALACAHAN BUCAĞI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Alacahan	Kâzım Bilgin
Akçakale	Mehmet Yaşar
Akçaşehir	Ali Osman Güneş
Akçamağara	A. Rahman Bozbayır
Bektaş	Hacı Akyıldız
Ceviz	Hasan Hoşafcı
Dışlık	Ahmet Poyraz
İğdelidere	Hasan Koç
Kalkım	Hacı Aykanat
Karacaören	Abdullah Coşkun
Kuzkaya	Bilal Erdem
Aktepe	Bedir Polat
Taşlı	Bekir Uzunpınar
Düzce	H. Hüseyin Karatepe
Onaran	Kadir Sağlık
Mescit	Hüseyin Yıldız
Sarıpınar	Hüseyin Yıldırım
Seçenyurdu	Hamza Demir
Sipahi Koyağı	Hamit Elibol
Yeşilkale	İbrahim Yıldırım
Kilise	Ali Gündoğdu
Yeniköy	Ömer Osman Polat

ÇETİNKAYA BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Çetinkaya	Ahmet Demir
Bulak	Abbas Kaygısız
Akgedik	Yusuf Karabulut
Değirmen Çayı	Hindo Cibo
Eğricek	Hüseyin Özcan
Elkondu	Süleyman Özcan
Gebelikatran	Abdullah Aydın
İğdeli	İbrahim Doğan
Karamehmetli	Abdullah Ortatepe
Kabak Çevliği	Ahmet Türkmen
Koçköprü	Murtaza Şimşek
Killik	Aziz Türkdoğan
Külekli	Ali Sevim
Maksutlu	Mehmet Yıldız
Minarekaya	Ali Akbulut
Pınargözü	Mustafa Karakuş
Sac ayağı	Mehmet Koçak
Sarıkadı	Aziz Aydın
Yellice	Himmet Özkan

DELİKTAŞ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Deliktaş	Osman Yalçın
Başçayır	İbrahim Erdoğdu
Çat	Ali Çiltaş
Delioğlanderesi	H. Hasan Özdemir
E. Karahisar	Fettan Ünal
Hüyüklüyurt	Mustafa lAkbulut
İmam Damı	Kemal Akdeniz
Kayapınar	Ali Sarıkaya
K. A. Mescit	Hacı Aydoğan
K. Karacaveren	Turan Yılmaz
İnkonak	İlbey Sarıkaya
Tahtalı	Ahmet Göktaş
Örencik	H. Osman Tuztaş
Y. Karahisar	Hacı Akbulut

KAVAK BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Kavak	Mehmet Yelken
Abdaloğlu	Ali Ayık
Çavdar	Hasan Gülkanat
Dayılı	Murtaza Yılmaz
El Alibey	Erdal Şako
Eymir	Bayram Metin
Genç Ali	Mustafa Çınar
Gürükbekir	Bekir Toptaş
Hatunçayır	İbrahim Özdemir
İtkıran	M. Ali Sarıkuş
Kapukaya	İsmail Arslan
Karagöl	İsmail Arslan
Karanlık	Yusuf Koç
Kürkçü	Maksut Karakuş
Bayındır	Ali Doğan
Mescit	Aziz Ocak
Güneşli	Aziz Bayrak
Güneypınar	İsmail Delipoyraz
Mürsel	İbrahim Karabulut
Dağönü	Mustafa Moroğlu
Taşlık	Sadık Koçak
Tatlıpınar	Ahmet Yılmaz
Topardıç	Hasan Erdoğan
Korubaşı	Niyazi Kırmızıgül
Çağlıcaören	Mahmut Özcan
Dereköy	Rıza Karakoç
Hamzabey	Süleyman Şimşek
Z. Kavak	Ali Erdoğan
Kırlangıç	İsmail Güzel
Örentaş	Mehmet Şişman
Sultanpınar	Veysel Ünal

KOYULHİSAR
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Camikebir	Mevlüt Helva
Ortamahalle	A. Cemal Türkmen
Subaşı	Avni Pınarbaşı
Tuğladağı	Hamdi Başpınar

KOYULHİSAR MERKEZ
KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Akseki	Kemal Mutlu
Aşağıkale	Nusret Karakaş
Aydınlar	Mustafa Erdem
Bahçe	Rıza Cansever
Boyalı	İsmail Kaya
Bozkuş	Yusuf Tozar
Çaylı	Üzeyir Polat
Çorak	Turan Satış
Çiçeközü	Yusuf Yeler
Çukuroba	Hüseyin Karaca
Değirmentaş	Dursun Çimen
Dilekli	Hasan Ateş
Ekinciler	Ömer Çatalçam
Ekinözü	Hüseyin Gürbüz
Gökdere	Al Dioğan Koçyiğit
Gölcük	Halil Genç
Günışık	Mehmet Erat
İkizkaya	Mehmet Değer
İskenderşeyh	Ali Çatma
Kadife	Halil Uluocak
Kalebaşı	Ali Osman Kılıç
Karaçam	Şevket Yardım
Karkın	Hasan Karamuk
Kayaören	Pehlivan Aluç
Kılıçpınarı	Durmuş Sayın
Ortaseki	Azmi Baykal
Sarıharman	Lütfi Yazıcı
Sugözü	Abdullah Temel
Sütlüce	Ali Öztürk
Şeyhlar	Ahmet Akgül
Taşpınar	Halil İbrahim Kuvvetlı
Yağcılar	Hamit Şahin
Yalnıztepe	Durmuş Ayın
Yeniarslan	Yusuf Topal
Yeşilyurt	Hasan Bayram
Yolüstü	Hacı Ahmet Koçyiğit
Yukarıkale	Seyfi Yazıcı

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Aksu	Niyazi Aksu
Ballıca	Dursun Çakır
Çandır	Hasan Çandır
Gümüşlü	Kâzım Erdem
Güzelyurt	Hüseyin Taşdelen
Kavacık	Kemal Kıraç
Kızılelma	Hüseyin Akgül
Kurşunlu	İzzet Beşoluk
Küplüce	Ali Doğan
Ortaköy	Osman Yıldırım
Yenice	Dursun Kaya

SUŞEHRİ
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Cami — Orat	Cemal İnan
Cumhuriyet	Tahsin Selçuk
Gönüloğlu	Adnan Argın
Kışlalar	Maksut Cantaş
Kemal Paşa	Mümün Sözen
Karşıyaka	Halim Altaş
Öksülü	Cafer Coşar
Tepe ardı	Şükrü Bilgili
Yeni	Hacı Görgün
Yalnızbağlar	İsmail Çıtak
Avculu	Osman Şahin

SUŞEHRİ MERKEZ BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Aşağı Akören	Hami Akyüz
Arpayazı	Davut Avşar
Aşağı Sarıca	Saffet Polat
Akçaağıl	Kadir Yahşi
Akşar	İzzet Çelik
Aksu	Abdurahman Şahin
Balkara	Abdullah Yıldız
Beydeğirmeni	İhsan Şahin
Boyalıca	Tevfik Kaçar
Bostancık	Harun Kılıç
Büyük Güzel	Ömer Eren
Cevizli	Şaban Saydık
Cemili	Ahmet Turan
Çitlice	Recep Polat
Çataloluk	Niyazi Keskin
Çakırlı	Miktat Akpınar
Çokrak	Ömer Doğan
Elmasekü	Yahya Yüce

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Eskişar	Arif Ecevit
Eskitoprak	Nazım Aydın
Esenyaka	Pehlül Güler
Güneyli	Hayrettin Eroğlu
Güdeli	Nazım Ay
Gökçekaş	Nazım Çalışkan
Gözköy	Salih Karaca
Karaağaç	Osman Günaydın
Karalar	Kâzım Sağlam
Kayadelen	Dursun Karabiber
Karacaören	Muhittin Yılmaz
Kavşut	Osman Yıldırım
Kemallı	Nazım Bektaş
Kekeç	Hacı Yıldırım
Kesikkaş	Musa Şahin
Küçük Güzel	Şevket Turan
Kiziryurdu	İzzet Bozan
Kozçukur	Meviüt Eren
Kurugöl	Mehmet Doğan
Olucak	Durmuş Yılmaz
Polat	Küçükağa Kaya
Sağpazar	Osman Gümüş
Saraycık	Mustafa Demir
Solak	Karabey Şimşek
Şar	Hüseyin Semiz
Taklak	Rıza Doruk
Türkmenler	Hasan Kaya
Tapan	Hüseyin Yılmaz
Üzümlü	Hasan Akar
Yeşilyayla	Ahmet Kesler
Yelkesen	Mehmet Kaya
Yoncalı	Hasan Bulut
Yukarı Akören	Ahmet Şahin

AKINCILAR BUCAĞI MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Altıntepe	Mehmet Kılıç
Cirik	Rafet Gül
Gönen	Hasan Aydın
Yukarı	Ali Mutlu

AKINCILAR BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Aşağı Yeniköy	Şevket Yıldırım
Avşar	Mehmet Dursun
Abdurahman	Cemal Canpolat

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Ballıdere	Şerif Ayaksız
Balçık	Adil Yıldırım
Çamlıdere	Rasim Apaydın
Çiçekli	Şamil Güler
Doğantepe	Şerafet Karabulut
Derecik	Ahmet Yıldırım
Dündar	Temür Dündar
Ekenek	Recep Uçar
Eskibağ	Sefer Aydın
Erence	Selâhattin Zorlu
Geyikpınar	Mehmet Can
Göllüce	Dursun Uçar
Gümüştaş	Yusuf Satılmış
İkizyurt	Ahmet Aslan
Kavak	Niyazi Güngördü
Kızıltaş	İsmet Yaman
Kılıç	İhsan Güler
Kayı	Kemal Güney
Onaı	Osman Dursun
Ortaköy	Aziz Şenses
Uğrunca	Abdullah Aksu
Üzengi	Ahmet Yılmaz
Sapanlı	Halil Şahin
Sevindik	Hüseyin Fırat
Sıyrındı	Nazif Güler
Şenbağlar	Veli Eker
Yusufşeyh	Ali Arslan
Yünlüce	Avni Çınar
Yürekli	Arif Güler
Yağlıçayır	Ramiz Yürek
Yeşilyazı	Mehmet Karaca
Yukarı Sarıca	Arif Akbulut

GÖKÇEKENT BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Arpacı	Ömer Şahinduran
Akıncı	H. Arif Bilgili
Eskimeşe	Durmuş Yılmaz
Gökçekent	Durmuş Yıldırım
Gelengeç	Kasım Karakaya
Günlüce	Asım Özcan
Hödücek	Muhsin Polat
Karaağaç	Hamza Yüksel
Kale	Siyami Keleş
Kuzdere	Adil Yüksel
Sökün	Halil Kaya
Tatar	H. Mehmet Yüksel
Taşbayır	Niyazi Deveci

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Yaygınsöğüt	Mahmut Şahin
Yamaç	Yahya Çakmak

GÖLOVA BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Akçataş	Şerif Terekli
Aydoğdu	Bekir Demirtaş
Aşağı Tepecik	Hasan Önder
Bozat	Rüstem Doğan
Boğazköy	Kâmil Zengin
Can	Rafet Şahin
Çataklı	Nazım Nazlı
Çalkaya	Aziz Uçar
Çukuryurt	Kadir Kaya
Çevrecik	Kâzım Polat
Çobanlı	Halit Çakır
Çakırşeyh	Mevlüt Keleş
Dik	Hamit Aslan
Demirkonak	Kemal Yavuz
Elibüyük	Sefer Erdoğan
Gölova	Osman Özdemir
Gözlüce	Sefer Yavuz
Gözüküçük	Aşur Coşkun
Gözören	Kerim Karakuş
Günalan	Yahya Mutlu
İlyas	Ziver Çarpar
Karayakup	Hüseyin Yeşilyurt
Kanlıtaş	Cemal Demi
Kuzuluk	İzzet Tanrıverdi
Karaca	Kasım Korkmaz
Okçaören	Hakkı Hıncal
Subaşı	Zekeriya Keskin
Soğuksu	Cavit Altınışık
Sarıyusuf	Galip Demir
Uluçukur	A. Rıza Sağlam
Yuvacık	Rüstem Şahin
Yukarı Yeniköy	Süleyman Yıldırım
Yukarı Tepecik	Dursun Topuz
Yaylaçayı	Süleyman Demirbaş

ŞARKIŞLA MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Gültekin	Sait Tuncer
Kandemir	Şaban Solak
Pınarönü	Şaban Arı
Kayalıyokuş	Yusuf Akgül
Yeni	Hüseyin Celâloğlu
Yukarı	Kemal Tören

ŞARKIŞLA MERKEZ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Abdallı	Mustafa Sarıkaya
Ahmetli	Şevket Ünal
Alıkören	Niyazi Yurtseven
Arıklar	İsa Kartal
Bahçealan	İbrahim Gültekin
Baltalar	Mehmet Özbakır
Başören	Efo Babaçan
Burnukara	Hamza Karataş
B. Yüreğil	Ali Altın
B. Topaç	Hacı Altınkaya
Cemel	Mehmet Kalaycı
Çayırşeyhi	Mükremin Ünal
Çekem	Seyit Ali Kaya
Çatalyol	Gazi Karabulut
Demirboğa	İlhami Özgür
Dikili	Ömer Koç
Dökmetaş	Mustafa Alıcı
Döllük	Osman Turan
Elmalı	Mehmet Ünal
Fakılı	Ziya Güngül
Gümüştepe	Abdullah Bozkurt
Gücük	Şemsettin Topcu
Harun	Remzi Şimşek
İğdeliören	Hakkı Bulut
İğecik	Ali Polat
Kahvepınar	Mustafa Özpolat
Kalacık	Dursun Yıldız
Kapaklıpınar	Mahmut Kevi
M. Karacaören	Muhittin Cetger
Karakuz—Kuzca	Niyazi Yılmaz
Kaymak	Turan Dalkılıç
Kayapınar	Mahmut Aydın
Kızıldon	Süleyman Başlan
Kazancık	Ramazan Sönmez
Kışla	Mehmet Kılıç
Kılıçcı	Mehmet Erdoğan
Kızılcakışla	Cazi Dumlu
Konalga	Mehmet Arıkan
Konakyazı	Muhlis Taşlı
Kevenlik	Latif Kabaktepe
Kömürkaya	Halis Doğan
K. Topaç	Mevlüt Yılmaz
K. Yüreğil	Ahmet Duman
Mahsutlu	Gazi Tamer

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Mengensofular	Hasan Doğan
Oluktaş	Salih Yıldırım
Ortatopaç	Sabri Ufacık
Osmanpınarı	Mehmet Pınar
Sağır	Osman Kekeç
Samankaya	Hasan Coşkun
Sarıçiçek	Ömer Bıyık
Sultan	Osman Temir
Tavladere	Nurettin Tekin
Tuzla	Nazim Öztürk
Uçuk	Osman Özpolat
M. Üyük	Beşir Soysal
Yapracık	Durmuş Yiğit
Yeniyapan	Selahattin Nart
Yunusören	Mehmet Erbaş
Sarıkavak	Haşim Kaya

AKÇAKIŞLA BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Akçakışla	Mehmet Çöküş
Alaman	Halil Şeneldik
Ağcasu	Osman Uzundal
Bağlararası	Halit Bahlaçıbaşı
Bozkurt	Vahap Akman
Benli Hasan	Mustafa Şahindal
Güdül	Niyazi Demir
Çamlıca	Recep Ağrı
Çanakçı	Necip Soyuyüce
'araşderesi	Bedir Yılmaz
Gazi	Salim Bahçivan
Iocabey	Kenter Akgül
ğecik	Ömer Danışman
ğdiş	İsmail Aktaş
;ale	Hasan Gökturna
aracaören	İhsan Güner
avak	Ali Özsaygı
ümbet	Halil Cargır
tluk	Dursun Özkök
ezraa	İsmail Gündoğdu
tülü	Kaya Güler
rıtekke	İbarihm Öz
hyalı	İbiş Arın
lanı	Mehmet Elmas

ORTAKÖY BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Ortaköy	Hüseyin Akpınar
E. Hüyük	Mustafa Saydam
Beyyurdu	Ali Ceylan
Başağaç	Hasan Akgül
Çakal	Süleyman Bayar
Gülören	Muharrem Durunesil
Hardal	Ali Turgut
Alaçayır	Hüseyin Uzun
İlyashacı	Bekir Eroğlu
Mescit	Kâzım Hasgül
Sivrialan	Yusuf Şen
Sarıkaya	İsmail Gülpınar
Temecik	Hasan Ergün

DELİİLYAS KASABASI MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Deliilyas	Veli Darıcı
Yeşilyurt	Hacı Veli Duman
Gazi Osman Paşa	Halil İnce

ALTINYAYLA BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Altınyayla	Sefer Akbulut
Başören	Süeleyman Çetin
Beydiğin	Hüseyin Kepenek
Mezraa	Ali Oğuz
Gümüşdiğin	Ahmet Özdal
Güzeloğlan	Hasan Güneş
Harmandalı	Kadir Yıldırım
Altınyayla Kale	Hacı Mehmet Tokmak
Kızıl Hüyük	Mehmet Bölükbaşı
Kürkçüyurt	Halil Subaşı
Doğupınar	Nurettin Kaya
Mutubey	Arak Kal
Paşa	İzzet Yılmaz
Tahyurt	Mehmet Bilgin
Taşlıhüyük	Hasan Göktaş
Yassıpınar	Mustafa Tozar

YILDIZELİ
MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Cami	Fevzi Yıldızeli
Raşidiye	Hamdi Arkaz
Cumhuriyet	Salim Tuncer

YILDIZELİ MERKEZ BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Aşağıçakmak	Mustafa Çelebi
Avcıpınar	Rıza Tanış
Alaca (Yavaşak)	İbrahim Yel
Bakırcıoğlu	Abdulkadir Şimşek
Bayat	Mehmet Yılmaz
Buğdayören	Ali Hayrullah
Cizözü	Ömer Güney
Çağlayan	M. Mustafa Yılmaz
Çobansaray	Behcet Koçbay
Danaveran	İdris Undu
Hamzaşeh	Nazım Biter
Erenler	Celâl Yıldırım
Ilıca	Esat Erdin
İncetaş	M. Ali Zor
İğdecikler	Zekeriya Boyraz
İğnebey	Ahmet Çam
Kaman	Haydar Demircan
Konaközü	Ziya Koç
Karacaveran	Osman Demir
Kavak	Musa Tutucu
Kerimümin	Hamza Öztürk
Kıldır	Ali Yılmaz
Kızılkby	Sadık Yemen
Kiremitli	Hamit Arslan
Kümbet	Hüseyin Türk
Menteşe	Osman Öztürk
Yeniköy	Mitat Koç
Mumcu	Osman Elçi
Navruzyaylası	Şaban Ateş
Ortaçakmak	Recep Ülker
Sandal	Ahmet Er
Sarkaya	Yusuf Işık
Selamet	Cafer Erkuş
Seren	Mehmet Musul
Söğütpınar	Etem Güzel
Subaşı	Memiş Özkan
Topulyurt	Hüseyin Özbudak
Töngel	Etem Kırmacı

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Yeniyapa	Mustafa Yıldırım
Yılankaya	Hüseyin Yılmaz
Yiğitler	Gazi Akgül
Yukarıçakmak	İbrahim Kartal

BELCİK BUCAĞI
KÖY MUHTARLARI

Akçalı	Mehmet Öztoprak
Akçakale	Nizrop Çınar
Akkoca	Turan Ayvaz
Apanar	Mahmut Koç
Apınarseleni	Süleyman Akdağ
Aşağıekecik	Halit Tekçe
Başköy	Satılmış Türkmen
Bahçebaşı	Abbas Bulut
Belcik	Sadık Kumru
Belpınar	Yusuf Karaca
Çöte	Mehmet Eryiğit
Çukursaray	Mustafa Aydın
Davulalan	Zeynel Kızılgöz
Delikkaya	Halil Bektaş
Dikilitaş	Muhlis Atlı
Gündoğan	İsmail Baygüneş
Eşmebaşı	Osman Arslan
Fındıcak	Hacı Altın
Halkaçayır	Rifat Polat
Kadıköy	İbrahim Erdoğan
Kapuköy	Halit Gökdemir
Karakaya	İbrahim Kaplan
Karalar	Ömer Delice
Karayelek	Zeynel Kartal
Katıralan	Abidin Yalçın
Kızıllı	Yusuf Delice
Killik	İbrahim Balbay
Küçükakveran	Mehmet Doğan
Nallı	Ali Yıldırım
Ortaklar	Mehmet Şentürk
Sarıçal	Hüseyin Şentürk
Sarıyaprak	Mustafa Şekerci
Şeyhalil	Mustafa Şahbaz
Tayalan	Ahmet Yılmaz
Üyük	Seyit Erdoğan
Üyükyaylası	Hüseyin Koç
Belcik	Mehmet Özden
Yaylagöze	Ali Koçyiğit
Yağlıdere	Bektaş Gökdemir
Yassıkara	Rıza Koç

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Yeniköykışlası	Hasan Babacan
Yolkaya	Mehmet Aktaş
Yukarıekeçik	Ali Güneş
Yuvalıçayır	Aziz Özer

ÇIRÇIR BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

ıkyurt	Kâzım Akçay
ltınoluk	Süleyman Eryılmaz
rslandoğmuş	Mustafa Yılmaz
şağıfırındere	Arif Turgut
anaz	Hüseyin Arslan
ırçır	Arslan Kaya
anişment	Mustafa Mülekçi
emirözü	Musa Şeker
oğanlı	Ali Şeker
ençay	Beran Gazi
ynik	H. Aziz Karaboyun
kkaya	H. Bekir Akgül
neykaya	Fazlı Polat
im	Halil Esen
rkın	Musa Taçyıldız
ruöz	Abdurahman Kızıl
zören	Halil Genç
ıyar	Mustafa Yetkin
ıup	Hüseyin Demir
ıupoğlan	Ali Karataş
lız	Mehmet Öztürk
ıarıfırındere	Mıktat Ekinci
ufoğlan	Hüseyin Babatutmaz
zi	Hasan Ateş

DİREKLİ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

l	Mehmet Elma
ikakveran	Mustafa Baklacı
ık	Mehmet Kısacık
rçilik	Hasan Bektaş
roluk	Rasim Işık
töy	Gazi Kenger
li	Salih Koçak
ler	Musa Yılmaz
eli	Mehmet Demir
ıçiftliği	Hüsamettin Sirer
	H. Ahmet Bekdemir
öy	Hasan Özdoğan

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Kalın	İsmail Deve
Kapaklıkaya	Şevket Aldal
Karakoç	Mehmet Karakaya
Kavakdere	Tevfik Polat
Kayalıpınar	Alişan Göktaş
Kırkpınar	Hacı Çakmak
Kıvışak	Yusuf Karayiğit
Navruz	Mahmut Çakmak
Sarıkaya	Mahmut Yıldırım
Tat	Bekir Yıldız
Yakacıkçavuşlu	Mehmet Karakaya
Yücebaca	Mustafa Yıldırım

Z A R A MAHALLE MUHTARLARI

Mahallesi	Adı, Soyadı
Çarşıbaşı	Osman Muslu
Yenicami	Tayyar Kaynar
Hatip	Mehmet Karapınar

ZARA MERKEZ BUCAĞI KÖY MUHTARLARI

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Adamfakı	H. Yusuf Özdemir
Ahmethacı	Nevzat Şimşek
Akören	Mustafa Tüysüz
Alıçbel	Mehmet Çelik
Atkıran	Hasan Şahin
Ballıklar	Niyazi Tekdoğan
Bedirören	Osman Kızılağıl
Baharşeyh	Muhlis Kocadağ
Bağlama	Bedirhan Çelik
Bektaş	Mehmet Bektaş
Burhaniye	Abdurrahman Kaya
Bozkır	Veysel Güler
Cemal	Ali Öztürk
Bulakbaşı	M. Ali Çelik
Danışık	Ali Karataş
Derbent	Hasbi Koçak
Deredam	Zeynel Güler
Ekinli	Ahmet İlbaş
Dipsizgöl	Ali Başer
Eymir	İsmail Şenol
Girit	Hadi Şendağ
Akdeğirmen	Ömer Güler

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Holoz	Hacı Çiçek
Ilıca	Ali Topuz
Kadriye	Burhan Arslan
Kaplan	Ekrem Deliktaş
Karacahisar	Mustafa Tekin
Karahasan	Hüseyin Irmak
Karaman	Nuri Kaya
Kavasbaşıçiftliği	Kemal Yüksel
Kelhasan	Rıza Yıldırım
Gümüşçevre	Süleyman Yalçın
Kevenli	Bekir Polat
Kızılkale	Alişan Karakuş
Kurucuabat	Hacı Şimşek
Kumoğlu	Hasan Elmaz
Kuşçu	Muharrem İpek
Kuzören	Hüseyin Arslan
Kümbet	Kâmil Şahin
Yolören	Hasan Özçelik
Kürünlü	İbrahim Kasapoğlu
M. Ağaçiftliği	Mustafa Öztutan
Müslümabat	Aziz Akyol
Nasır	Tufan Taş
Osmaniye	Ali Erdağ
Yayıközü	H. İbrahim Gümüşlü
Yarımkaya	Rıza Taş
Sarıyusuf	Hasan Kabalak
Sedilli	Şahabettin Güler
Sorkun	Telo Durmaz
Söğütlüağıl	İshak Eser
Seten	Hüseyin Yıldırım
Sucak	Talip Dökmetaş
Tepeköy	Ali Gökçe
Demiryurt	Veysel Yenici
Tuzlagözü	Turan Zor
Üngür	Kâmil Kaya
Ütük	Mustafa Duman
Yapak	Hüseyin Oğlak
Yarağıl	Bekir Aluç
Çaylı	Hüseyin Ceylân

BEYPINARI BUCAĞI

KÖY MUHTARLARI

Beypınarı	Necdet Yurtseven
Ağlıkçay	Süleyman Ateşçi
Alıklıseki	Temür Gürhan
Büyükköy	Hüseyin Tuncer

Köyün Adı	Adı, Soyadı
Belentarla	Mehmet Mutlu
İğdeli	Ali Altun
İğdir	Mehmet Günes
Sancakkale	Aziz Çınar
Kanlıçayır	Ali Demir
Karaçayır	Hasan Karadağ
Kısık	Ali Soyupak
Körpınar	Hasan Aslan
Kuruköprü	Sait Şahin
Topaktaş	Yusuf Kahraman
İkideğirmen	Celâl Yüksel

BOLUCAN BUCAĞI

KÖY MUHTARLARI

Emirhan	Efendi Altunkaya
Alişanağılı	Abdullah Ergin
Büyükkaya	Ali Gül
Aşağıçamözü	Celâl Işık
Aşağıçamurcu	Veli Doğan
Aşağımescit	Hasan Can
Atgeçmez	Baki Turgay
Bolucan	Aziz Demirtaş
Akdede	Mustafa Döner
Çulhaali	İsmail Parlak
Çaypınar	Esat Kahraman
Evrencik	Aziz Gündoğdu
Kardere	İsamil Doğan
Karslılar	Veli Kahraman
Yeşildere	Yusuf Aldoğan
Düzceli	İzzet Öztürk
Korkut	Mustafa Gümüşay
Çaylıca	Haydar Öztürk
Taşgöze	Seyit Öner
Pazarcık	Alibaz Taşkıran
Selimiye	Ömer Özdemir
Söğütözü	Rasim Doğan
Yoğunpelit	İbrahim Yıldırım
Yukarıçamözü	Süleyman Öner
Yukarıçamurcu	Hasan Akbulut
Yukarımescit	İsmail Karakuş
Zoğallı	Hüseyin Akpınar

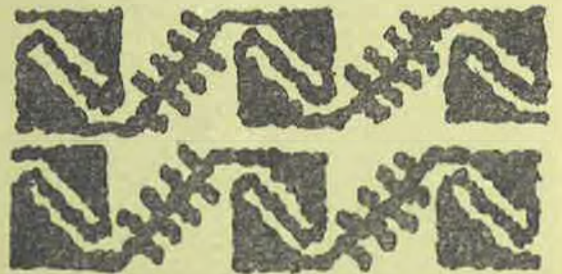
ŞEREFİYE BUCAĞI

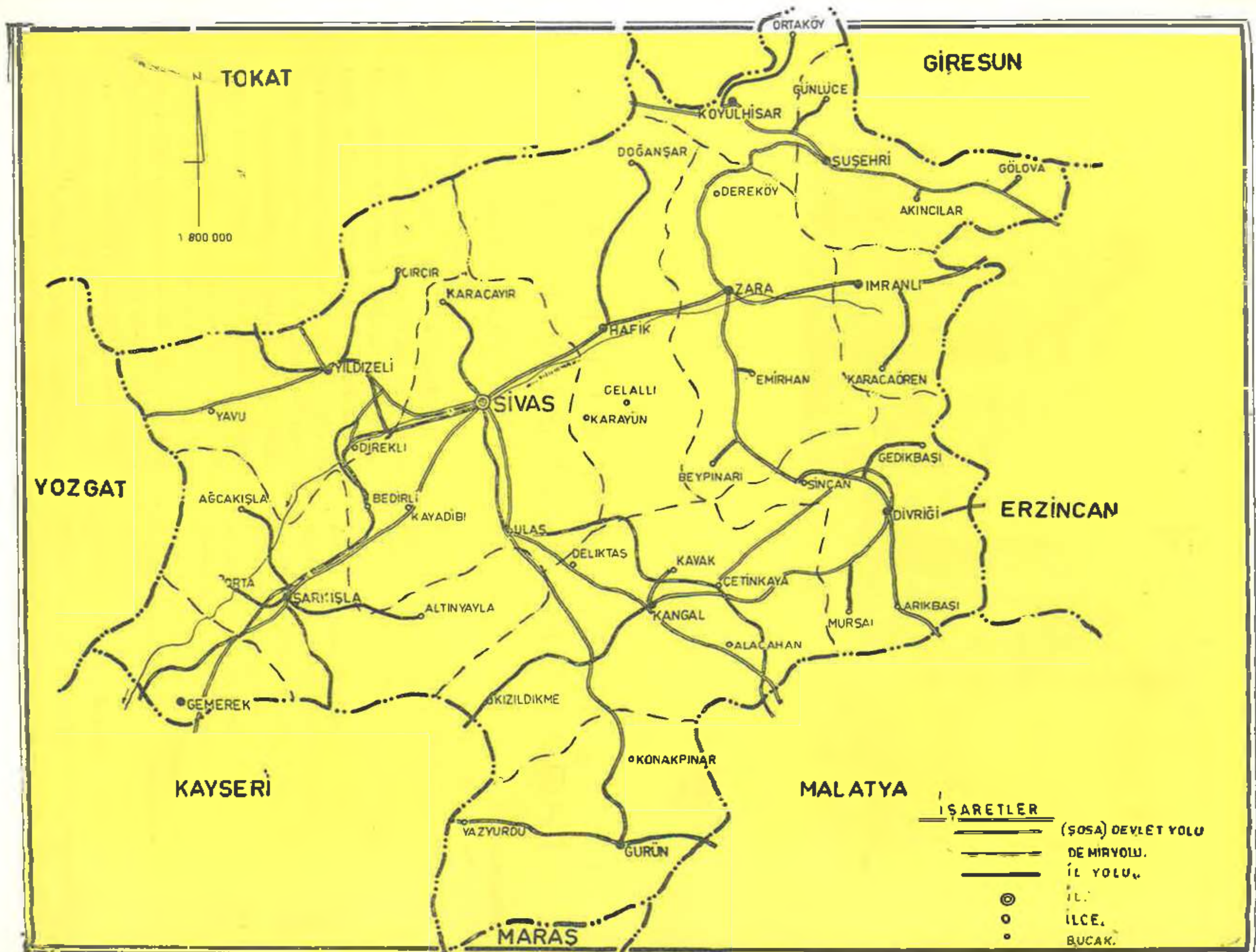
KÖY MUHTARLARI

Dereköy	İsmail Kaya
Atalan	Faik Atalay

Köyün Adı	Adı, Soyadı	Köyün Adı	Adı, Soyadı
Alişir	İsmail Yılmaz	Güllüali	Rıfat Büyük
Armutçayırı	İsmail Yılmaz	İbikaşı	Ali Yıldız
A. Kovacık	A. Osman Demir	Dilekpınarı	Kemal Ağca
Avşar	Kâmil Başar	Kayabaşı	İsmail Coşkun
Becekli	Ali Evren	Kayadibi	Musa Sonkaya
Büyükgüney	Ali Özmen	Kayılıkaya	Ziya Atak
Çatören	Durmuş Akbaş	Keçeyurdu	Mustafa Coşkun
Çevirmehan	Aziz Büyük	Kızık	Hacı Işık
Çorak	Aziz İnce	Kurucuabatyaylası	İsmail Özen
Yeşimli	Gençağa Akkuş	Pazarbeleni	Rıfat Dursun
Göktepe	İsmail Zengin	Söğütlü	Abbas Durak
Gölbaşı	Mehmet Vural	Ütükyurdu	İsmail Şimşek
Güherlaş	Mitat Turgut	Yıkılgan	Osman Coşkun
		Yeşilköy	A. Osman Karaköse
		Şerefiye	Mustafa Süs

İDARÎ BÖLÜM - 2

TOKAT
N
1 800 000
GİRESUN
ORTAKÖY
GÜNLÜCE
KOYULHİSAR
SUŞEHRİ
GÖLOVA
DOĞANŞAR
DEREKÖY
AKINCILAR
ÇIRÇIR
KARAÇAYIR
ZARA
İMRANLI
HAFİK
YILDIZELİ
EMİRHAN
KARACAÖREN
SİVAS
CELALLI
KARAYÜN
YAVU
DİREKLİ
GEDİKBAŞI
YOZGAT
AĞCAKIŞLA
BEDİRLİ
KAYADİBİ
BEYPINARI
SINCAN
DİVRİĞİ
ERZİNCAN
ULAŞ
DELİKTAŞ
KAVAK
ÇETİNKAYA
ORTA
ŞARKIŞLA
ALTINYAYLA
KANGAL
ARIKBAŞI
MURSAL
ALACAHAN
GEMEREK
KIZILDİKME
KONAKPINAR
KAYSERİ
MALATYA
YAZYURDU
GÜRÜN
MARAŞ
İŞARETLER
(ŞOSA) DEVLET YOLU
DEMİRYOLU.
İL YOLU.
İL.
İLCE.
BUCAK.

SIVAS — ANA CADDE

SIVAS'IN İDARÎ TARİHÇESİ VE NÜFUS HAREKETLERİ

A — İDARÎ TAKSİMAT

a) Tarihi Gelişim :

Sıvas'ın tarihi çok eskilere kadar uzanır. Bugüne gelinceye kadar da birçok Devletlerin hakimiyet sahalarına dahil olarak o Devletlerin önemli merkezlerinden biri olmuştur. Sıvas ili'nin geçirmiş olduğu tarihi gelişimi şöyle sıralayabiliriz;

Araştırmalardan anlaşıldığına göre, Sıvas ili'nin tarihi, Etiler devrine kadar uzanır. Ancak; Bu devirde Sıvas ilini de içine alan bir idarî taksimatın olup olmadığı henüz anlaşılamamıştır. Romalılar'ın ilk zamanlarında ise bu bölge, Kapadokya ve Pont idaresine girmiştir. Son teşkilâtlanmalarında Sıvas, «Pontika Diyusez'inin birinci Armanya» adile anılan bir vilâyeti idi. Romalılardan sonra Bizanslıları hakim görüyoruz. Bizanslılar zamanında şehrin adı «Sebaset.» yani Sıvas'tı. Sekizinci yüzyıldan sonra hem «Tema» merkezi ve hem de Kapadokya'daki üç metropolitlik'ten birinin merkezi haline gelmiştir. Danişmentliler zamanında, Danişment Hükümdarlarından Emir Danişment Gazi, Sıvas'ı Bizanslılar'dan alarak burasını «Üssülhareke» yaptı. Bu bir ne vi başşehir demektir. Emir Danişment Gazi öldüğü zaman, şehrin sınırları Tokat, Amasya, Turhal, Çorum, Osmancık, Çankırı, Kastamonu ve çevresini içine alacak şekilde genişlemiştir. Danişment Devletinin yıkılışına kadar bu, ufak tefek değişiklikler olmakla beraber, şehir durumunu muhafaza etmiştir. Danişmentlilerin yerini bir müddet sonra Konya Selçukile-

ri aldılar. Konya Selçukileri, şehri öncele-ri Konya'ya bağladılar ise de, çok geçme-den Sıvas, yine Saltanat merkezi oldu ve bu durumunu Amasya, Kayseri ile de pay-laşmak suretiyle uzun zaman devam et-tirdi. Sınırları da, Anadolu Selçukilerinin sınırlarına bağlı olarak zamanla değişik-likler gösterdi. Moğollar ve bilhassa Erat-na Devletinin Hakimiyeti altında Sıvas, yine bir başşehirdi. Eratna Devletinin sı-nırları ise; Kayseri, Amasya, Tokat, Ço-rum, Develi, Karahisar, Ürgüp, Niğde, Ak-saray, Erzincan ve çevrelerini içine al-makta idi. Eratna hakimiyetinden sonra Kadı Burhanettin Sıvas'a hakim oldu. Bu yüzden de kendisine Sıvas Sultanı de-nilmekte idi. Bu zamanda şehrin sınırla-rı Eratna hakimiyetinden daha geniş ve yıldan yıla değişik bir şekilde idi.

Osmanlılar devrinde Sıvas eyalet mer-kezi oldu. Şöyleki: 1518 de eyalet merkezi olmadan önce Sıvas Amasya'ya bağlı bir şehirdi. 1518 de durum, tersine değişerek Sıvas Eyalet merkezi oldu ve Amasya da Sıvas'a bağlandı. Bu tarihlerde Sıvas'a «Eyalet'i Sukra» (Küçük Eyalet) Eyaleti rum (Anadolu Eyaleti) denirdi. 1537 de Amasya Sıvas'tan ayrılarak ayrı bir vilâ-yet haline geldi. Buna rağmen 1551 yılın-da Amasya, tekrar Sıvas'a bağlanmıştır. Malî yönden ise Sıvas ve Amasya, Tokat eyaletine bağlıydılar. Kanunî Sultan Sü-leyman zamanındaki idarî Kanunnâmeye göre Sivas, bir beylerbeylik merkezidir. Vezirin, yâni Beylerbeyinin 900000 akça has'ı vardır. Ayrıca 48 zeameti ve 928 tı-mar'ı mevcuttur. Beylerbeyi aşağıkale de-nilen yerde otururdu. Eyaletin sınırlarına gelince; Doğuda Erzurum ve Diyarbakır'-dır, Kuzeyde Karadeniz, Batıda Karaman ve Anadolu, Güneyde Maraş ve Karaman eyaletlerile çevrilidir. Amasya, Bozok, Ca-nik, Çorum, Divriği, Arapkir ve bir de merkez olmak üzere 7 adet sancağı var-dır.

1863 senesinden sonra yapılan teşki-lâtlandırmada Sıvas, vilâyet edilerek ken-disine Amasya, Tokat, Şebinkarahisar Sancakları tâbi kılındı. 1870 de Koçhisar ve Zara nahiyeleri, 1875 de Yıldızeli, 1877 de Şarkışla, 1902 de Kangal nahiyeleri ilçe oldular. 1922 de ise Sancakların ilgası ü-zerine Tokat, Amasya ve Şebinkarahisar sancakları Sıvas'tan ayrılıp müstakil bi-rer vilâyet oldular. Böylece Sıvas, Merkez kazası dahil 11 kazadan ibaret oldu. Bun-lar; Sıvas (Merkez kaza) Koçhisar, Yıl-dızeli, Darende, Kangal, Aziziye, Şarkışla, Divriği, Gürün ve Zara ilçeleridir. 1927 de Aziziye Kayseri'ye verildi. 1934 de Şebin-karahisar vilâyeti ilçe olunca, ona bağlı olan Suşehri ve Koyulhisar Sıvas'a, Sıvas-ın ilçesi olan Darende de Malatya'ya bağ-landı. 1944 de ise İmranlı ilçe oldu. Ge-merek, Şarkışla ilçesine bağlı bir bucak iken 1953 de ilçe olmuştur.

b) Sıvas ili'nin bugünkü idarî bünyesi, merkezle birlikte 12 ilçe, 32 bucak ve 1279 köyden ibarettir. İlçe, Bucak adet ve adları ile köy adetlerini gösterir liste aşağıdadır:

İlçeler, Bucaklar ve Köy Adlarını GÖSTERİR ÇİZELGE

İlçeler	Bucaklar	Köy Adedi	Belediye Teşkilâtı olan Bucak ve Köyler
MERKEZ			
	Merkez	52	
	Bedirli	19	
	Kayadibi	22	
	Karaçayır	19	
	Ulaş	36	
Toplam		148	
DİVRİĞİ			
	Merkez	41	
	Danişment	14	
	Gedikbaşı	13	
	Mursal	12	
	Sincan	30	
Toplam		110	
GEMEREK			
	Merkez	34	4
GÜRÜN			
	Merkez	14	
	Konakpınar	18	
	Yazyurdu	29	
Toplam		61	
HAFİK			
	Merkez	41	
	Doğanşar	42	1
	Celâllı	30	
	Karayün	18	
Toplam		131	
İMRANLI			
	Merkez	72	
	Karacaören	28	
Toplam		100	
KANGAL			
	Merkez	25	
	Akpınar	19	

İlçeler	Bucaklar	Köy Adedi	Belediye Teşkilâtı olan Bucak ve Köyler
	Alacahan	23	
	Çetinkaya	19	
	Deliktaş	14	
	Kavak	31	
Toplam		131	
KOYULHİSAR			
	Merkez	37	
	Ortakent	11	
Toplam		48	
SUŞEHRİ			
	Merkez	51	
	Akıncılar	35	1
	Gölova	34	
	Gökçekent	15	
Toplam		135	
ŞARKIŞLA			
	Merkez	60	
	Akçakışla	24	
	Altınyayla	16	1
	Orta	13	
Toplam		113	
YILDIZELİ			
	Merkez	42	
	Belcik	44	
	Çırçır	24	
	Direkli	24	
Toplam		134	
ZARA			
	Merkez	62	
	Beypınar	15	
	Bolucan	27	
	Şerefiye	30	
Toplam		134	
Genel Toplam		1279	7

Merkez İlçe: Kuruluş tarihi 1922 dir. Yüzölçümü 3526 km2 ve yüksekliği 1275 metredir. Toplam nüfusu 170048 dir. Bunun 109165 i şehirde, 60883 ü Bucak ve köylerdedir. 4 Bucağı, 148 köyü ve ilçe merkezinde 34 mahallesi vardır.

Divriği ilçesi: Sıvas'a 169 km uzaklıkta, yüzölçümü 2935 km2 ve yüksekliği 1250 metredir. Toplam nüfusu 49832 dir. Bunun 9177 si ilçe merkezinde, 40655 i Bucak ve köylerdedir.4 Bucağı ,110 köyü ve ilçe merkezinde 26 mahallesi vardır.

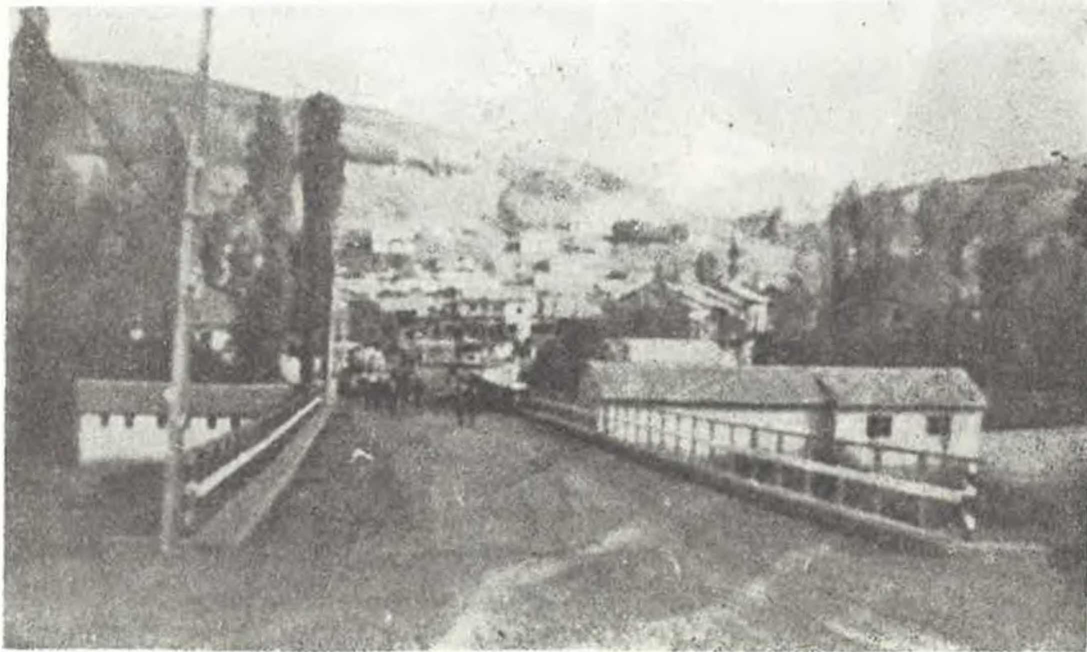
Gemerek İlçesi: Kuruluş tarihi 1953 dür. Sıvas'a 116 km uzaklıkta, yüzölçümü 1153 km2 ve yüksekliği 1200 metredir. Toplam nüfusu 35290 dır. Bunun 4645 i ilçe merkezinde, 30645 i kasaba ve köylerdedir. 4 Kasabası, 34 köyü ve ilçe merkezinde 4 mahallesi vardır.

Gürün İlçesi: Kuruluş tarihi 1858 dir. Svas'a 138 km uzaklıkta, yüzölçümü 3080 km2 ve yüksekliği 1250 metredir. Toplam nüfusu 34015 dir. Bunun 7412 si ilçe merkezinde, 26603 bucak ve köylerdedir. 2 Bucağı, 61 köyü ve ilçe merkezin de 12 mahallesi vardır.

Hafik ilçesi : Kuruluş tarihi 1870 dir. Sıvas'a 37 km uzaklıkta, yüzölçümü 3018 km2 ve yüksekliği 1275 metredir. Toplam nüfusu 55915 dir. Bunun 2687 si ilçe merkezinde, 53228 i Bucak, kasaba ve köylerdedir. 3 Bucağı, 1 kasabası 131 köyü ve ilçe merkezinde 4 mah. si vardır.

İmranlı ilçesi : Kuruluş tarihi 1948 dir. Sıvas'a 106 km uzaklıkta, yüzölçümü 1229 km2 ve yüksekliği 1650 metredir. Toplam nüfusu 32323 dür. Bunun 3165 i ilçe merkezinde, 29158 i bucak ve köylerdedir. 1 Bucağı, 100 köyü ve ilçe merkezinde 6 mahallesi vardır.

Kangal ilçesi : Kuruluş tarihi 1900 dür. Sıvas'a 81 km uzaklıkta, yüzölçümü 3700 km2 ve yüksekliği 1540 metredir. Toplam nüfusu 56891 dir. Bunun 4321 i ilçe merkezinde, 52570 i Bucak ve köylerdedir. 5 Bucağı, 131 köyü ve ilçe mer kezinde 3 mahallesi vardır.

Koyulhisar ilçesi : Kuruluş tarihi 1899 dur. Sivas'a 143 km uzaklıkta, yüzölçümü 968 km2 ve yüksekliği 900 metredir. Toplam nüfusu 29421 dir. Bunun 2539 u ilçe merkezinde, 26882 si bucak ve köylerdedir. 1 Bucağı, 48 köyü ve ilçe merke zinde 4 mahallesi vardır.

Suşehri ilçesi : Kuruluş tarihi 1860 dır. Sıvas'a 144 km uzaklıkta, yüzölçümü 1434 km2 ve yüksekliği 950 metredir. Toplam nüfusu 57200 dür. Bunun 7032 si ilçe merkezinde, 50168 i bucak kasaba ve köylerdedir. 3 Bucağı, 1 kasabası 135 köyü ve ilçe merkezinde 11 mah. vardır.

Şarkışla ilçesi : Kuruluş tarihi 1873 dür. Sıvas'a 80 km uzaklıkta, yüzölçümü 1643 km2 ve yüksekliği 1180 metredir. Toplam nüfusu 62767 dir. Bunun 6762 si ilçe merkezinde, 56005 i Bucak, Kasaba ve köylerdedir. 3 Bucağı, 1 kasabası 113 köyü ve ilçe merkezinde 6 mah. vardır.

Yıldızeli ilçesi : Kuruluş tarihi 1876 dır. Sıvas'a 47 km uzaklıkta, yüzölçümü 4095 km2 ve yüksekliği 1400 metredir. Toplam nüfusu 65726 dır. Bunun 5924 ü ilçe merkezinde 59802 si Bucak ve köylerdedir. 3 Bucağı, 134 köyü ve ilçe mer kezinde 3 mahallesi vardır.

Zara ilçesi : Kuruluş tarihi 1872 dir. Sıvas'a 72 km uzaklıkta, yüzölçümü 1707 km2 ve yüksekliği 1450 metredir. Toplam nüfusu 56954 dür. Bunun 7572 si ilçe merkezinde, 49382 si Bucak ve köylerdedir. 3 Bucağı, 134 köyü ve ilçe mer kezinde 3 mahallesi vardır.

c — SIVAS'ta EMNİYET TEŞKİLÂTI :

Sıvas Emniyet Teşkilâtı, 1 Emniyet Müdürü, 1 Emniyet Müdür Muavini, 7 Başkomiser, 6 Komiser 5 Komiser Muavi ni ile 128 polis Memurundan müteşekkil dir.

İl'in (6) motorlu aracı vardır.

İl Merkezinde beş (Bezirci, Çarşı, Kayserikapı, Stad ve Yüceyurt) Polis Karakolu vardır. Ayrıca, iki (Genelev ve Gar'da) Polis noktası bulunmaktadır.

Divriği, Gürün, Kangal, Suşehri, Şarkışla, Yıldızeli ve Zara ilçelerinde ise Emniyet Komiserliği vardır.

— SIVAS'ta JANDARMA TEŞKİLÂTI :

Sıvas İl Jandarma Alayı, 19 Mayıs 913 tarihinde Yarbay Halil Rifat Bey tarafından kurulmuş ve tekâmül ederek bugünkü hale getirilmiştir.

Mahalli Jandarma Teşkilâtının kuruluşu: İl Merkez 1867, Gürün 1869, Şarkışla 71, Suşehri 1852, Koyulhisar 1866, Hafik 72, Yıldızeli 1880, Zara 1886, Kangal 1902 İmranlı 1948 Gemerek 1953 yıllarında kurulmuştur. Divriği'nin kuruluşuna dair bir kayda rastlanmamıştır.

3 Subay, 50 Astsubay, 70 Uzman Çavuş, 541 er ile İl Jandarma Alay Komutanlığı, Belediye sınırları dışında ve Polis Teşkilâtı olmayan ilçelerde halkın güvenliğini sağlamaktadır.

Jandarma Bölgesinde 1967 yılı içinde 410 olay intikal etmiştir.

Her ilçede bir İlçe Jandarma Komutanlığı bulunmaktadır.

Biri Mekezde olmak üzere 2 Cezaevi karakolu, 12 ilçe Merkez Karaolu, 32 Bucak Jandarma karakolu, 11 Köy karakolu, Kangal istasyon, Gemerek - Yeniçubukta birer olmak üzere 2 geçici asayiş karakolu, 7 Motorlu aracı bulunmaktadır.

Telefon durumu :

12 İlçe, 32 Bucak, 11 Köy Jandarma telefonlarının irtibatı normaldir.

Merkez ilçeye bağlı Ulaş Bucağının 6, Hafik ilçesinin 4 köylerinde, telefon irtibatı vardır.

3 - İl'in Nüfus Yapısı ve Nüfus Hareketleri

1) NÜFUS :

Sıvas ili ülkemizin genel yerleşme zeni içinde Doğu - Batı - ve Kuzey - Güy bağlantısını sağlayan bir kent olarak rülmektedir. Kentin bugünkü düzen i- de olduğu gibi gelecekte de etki alanı il sınırları içinde devam ettirmesi bekmektedir. Ancak, aynı zamanda bölgei atlıyarak ülkenin uzak merkezleri ile en kurulmuş olan mal bağlantılarının şmesi de beklenmektedir.

1960 sayımına göre Sıvas ili toplam usu 669.922 dir. Bunun 336.071'i er-, 333.851'i kadındır. 1965 sayımı geçici ıçlarına göre il toplam nüfusu 705.077 uştur. 1960 - 1965 arasındaki 5 yıllık ede il toplam nüfusundaki artış 55 dir.

İl'in bir yaş piramidi yapıldığında ça görüleceği gibi doğumlarda erkekler, 55 yaştan yukarı yaşlarda ise kadınlar daha fazladır. Erkek nüfusunun en kuvvetli gurubu 20 - 24 yaş gurubu, kadın nüfusun ise 25 - 34 yaş gurubudur. Sıvas ili kentsel nüfusu 149,491 dir. Bunun 82,012 si erkek, 67,479 u kadındır. Kırsal nüfus 520,431 dir. Bunun 254. 059 u erkek, 266.372 si kadındır. Sıvas kent nüfusu 93.368 dir. Bunun 52.659 u erkek, 40.709 u kadındır. (Bu neticeler 1960 sayımına göredir.)

Görüldüğü gibi, şehirsel nüfusta erkek adedi fazla, bucak ve köylerde ise kadın adedi fazladır. Bunu, erkek nüfusun çalışmak amacı ile şehirsel yerlere akması açısından açıklamak mümkündür.

2) NÜFUS YOĞUNLUĞU :

1960 sayımına göre Sıvas ilinde kilometrekare başına 24 kişi düşmektedir. Bu, Türkiye ortalaması olan 36 kişiye nazaran düşük bir yoğunluktur. Sıvas ken-

ti nüfus yoğunluğu ise 47 dir.

Bu durum gösteriyor ki; il toplamı için yoğunluk çok az olduğu halde, kentte Türkiye ortalamasını epey aşan bir yoğunluk mevcuttur.

3) YERLEŞME BÜYÜKLÜKLERİ VE NÜFUS ARTIŞ ORANLARI ARASINDAKİ BAĞLANTILAR

Yukarda da söylediğimiz gibi gerek toplam İl, gerek kırsal ve gerek kentsel nüfus artış oranları, Türkiye ortalamalarının altındadır.

Sıvas ili nüfusunda, 1935 - 1965 yılları arasında %63 oranında bir artış olmuştur. Bu devre için ortalama yıllık artış %2,1 dir. Görüldüğü gibi bu oran 23 olan Türkiye ortalamasının çok altındadır. Sıvas ili kentsel nüfusu 1935 te 45,747 den 1965 te 152,028 bine artarak %145 bir artış kaydetmiştir. Kentsel yıllık ortalama nüfus artışı Sıvas için 4,8 Türkiye için %5,1 civarındadır. Kırsal nüfus artış oranı ise hem kentsel hemde toplam il nüfus artış oranlarından çok düşüktür. 1935-1965 devresinde kırsal nüfus yalnız %48 bir artış göstermektedir ve yıllık artış oranı %1,6 civarında olmuştur.

Türkiye için aynı oran %2,3 dür. Kentsel ve kırsal nüfus artışları bütün ayrıntıları ile incelendiğinde iki artış oranı arasındaki farkın çok fazla olduğu görülkmektedir. Şehirleşme hareketlerinin tabii bir sonucu olarak Sıvas, kentsel nüfusu ortalama olarak kırsal nüfustan hızlı bir artış göstemektedir.

1935 - 1940 yılları arasında, yüksek olan yıllık kentsel nüfus artışı %4, 1940 - 1945 arasında harp dolayısiyle %0.4 e kadar düşmüştür. Bu yıllar, şehirleşme hareketlerinin bütün Türkiye'de en zayıf olduğu devredir. 1945 den sonra şehirleşme hareketleri bir dinamizm kazanmış, 1945 - 1950 yılları arasında yıllık ortalama artış tekrar %2,8 e kadar yükselmiştir. 1950 - 1955 arası %4, 1955 - 1960 arası %5,8 ile en yüksek seviyeye erişmiştir. 1960 dan sonra, nüfus artış hızında tekrar bir gerileme olmuşur.

4) KENTSEL VE KIRSAL NÜFUSUN TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ YERİ

Sıvas ili kentsel nüfusunun toplamı (il nüfusu içindeki payı) 1935 de %16 iken, 1965 de %24 e yükselmiş, kırsal nüfus nisbeti ise, aynı oranda azalarak %84 den %76 ya gerilemiştir.

Türkiye nüfusunun %34 ünü kentsel, %66 sını kırsal nüfus teşkil emektedir. Sıvas ili kentsel nüfusunun toplam nüfus içindeki nisbî önemi, Türkiye ortalamasının altındaır. Diğer bir deyişle Sıvas ilinde kentleşme derecesi, Türkiye ortalamasından zayıftır.

5) NÜFUS YAPISI ÖZELLİKLERİ

1960 sayımına göre Sıvas ili toplam nüfusunun %56 sı erkek, %44 ü kadındır. Aynı yıl içinde kent nüfusunun %56,39 u erkek, %43,61 ide kadındır. Sıvas kenti, diğer nüfus özelliklerini gösterme amacı ile aşağıdaki oranlar hesaplanmıştır.

		1945	1950
Bağımlılık Oranı	:	1:2.77	1:2.97
Doğurganlık Oranı	:	0.44	0.54
Yaşlı Nüfus	:	0.03	0.027

		1955		1960	
		Sıvas	Türkiye	Sıvas	Türkiye
Bağımlılık Oranı	:	1:3.13	1:2.79	1:2.71	1:2.93
Doğurganlık Oranı	:	0.63	00.64	0.66	0.65
Yaşlı Nüfus	:	0.026	00.64	0.022	0.065

Genellikle yukarıda sıralanan oranlar ormal bir gelişme göstermektedir. Daa iyi bir fikir vermek için 1955 - 1960 yılırı Türkiye kentsel nüfusu için hesaplaan oranlar aynı tabloda gösterilmekteır.

6) DOĞUM VE ÖLÜM ORANLARI

Doğumlar ve ölümler hakkında Sıvas kenti dışında kesin bir malûmat yoktur. 1964 yılı ve 1965 yılı Eylûl ayı sonuna kadar elde edilen rakamlar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	DOĞUMLAR			ÖLÜMLER		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
1964	2550	2597	5147	819	871	1960
1965	4222	4206	8428	914	753	1667

(Eylûl sonuna kadar)

Kent için kaba doğum oranı 1965 yında 0.077 dir. Ölüm oranı ise aynı yıl iinde %1.5 dir. Türkiye ortalaması %1,0 ivarındadır.

7) SIVAS MERKEZ KAZASI NÜFUSU

Sıvas Merkez kazası kent nüfusu 1965 ılında 109 bini aşmıştır. Böylece 1935 en bu yana %222 oranında bir artış gösırmiştir. Ortalama yıllık artış %7,4 dür. 'e bu oran, toplam kentsel nüfusu ortaıma artışında (%4.8), hemde Türkiye entsel nüfusu yıllık ortalama artışından %5.1) yüksektir.

Sıvas merkez kazası kırsal nüfusu yıllık artış ortalaması (yaklaşık olarak) % .5 civarındadır. Bu oran, il toplam kırsal üfus artış oranına eşit fakat Türkiye oralamasından küçüktür. 1965 yılı Sıvas enti kırsal nüfusu 61000 dir.

Sıvas kenti nüfus artış oranları :

Yıllar	% de Artış
935 — 1940	4.6
940 — 1945	1.4
945 — 1950	3.2
950 — 1955	5.6
955 — 1960	8.0
960 — 1965	3.4

1950 yılından sonra hızlı bir kentleşıe görülmekte, bu 1955 - 1960 yılları arında en yüksek seviyeye erişip 1960 yılın an sonra tekrar bir gerileme göstermektedir.

Sıvas kenti nüfus artış oranları, bütün devrelerde Sıvas ili kentsel nüfus artışlarından yüksek olmuştur. Merkez kaza kentsel nüfusun, merkez toplam nüfusuna oranı 1935 de %44 den %64 e artış, kırsal nüfus ise 1935 de %56 dan 1965 de %36 ya gerilemiştir.

Merkez toplam nüfusu içinde, kentsel nüfus yüzdesinde vukubulan artışa eşit oranda, kırsal nüfusta azalma olmakta ve 1965 de kentsel nüfus kırsal nüfusun iki katına yakın bir seviyeye erişmiş bulunmaktadır.

MERKEZ KAZASI NÜFUS PROJEKSİYONLARI

1985 yılında merkez kazanın toplam nüfusu, yapılan projeksiyonlara göre 300000 civarında hesaplanmıştır. Sıvas kenti nüfusu ise 1985 de 230000 ne erişecektir.

Sıvas kenti yıllık nüfus artış oranları:

1965 — 1970	Arasında	% 3.8
1970 — 1975	«	% 3.8
1975 — 1980	«	% 4.4
1980 — 1985	«	% 4.2

olcağı var sayılmaktadır.

8)SIVAS İL VE İLÇE MERKEZLERİ NÜFUS GELİŞMELERİ

Sıvas ilinde 1965 yılında gene tek 10000 nin üstünde kentsel nüfusa sahip kaza, merkez kazasıdır. 1935 yılında 5000

den daha fazla kentsel nüfusa sahip iki ilçe merkezi olmasına karşılık, 1965 de bu sayı 6 ya yükselmiştir. Kent nüfusu 1935 yılına nisbetle en fazla artış gösteren ilçeler arasında sırası ile Suşehri, Yıldızeli, Şarkışla ve Kangaldır.

9) NÜFUS İŞ GÜCÜ İLİŞKİLERİ

Sıvas ili çalışan nüfusunun %86 sı tarım sektöründe çalışmaktadır. Türkiyede bu oran %75 olduğuna göre, Sıvas ilinin tarımsal karakteri ağır basmaktadır. Diğer sektörlerde Sıvas'ın çalışan nüfus yönünden Türkiye ortalamasına nazaran zayıf durumda olduğu görülmektedir. Meselâ imalat sanayiinde çalışan nüfusun, il toplam çalışan nüfusuna yüzdesi % 3.19 olduğu halde, Türkiye ortalaması % 6.80 dir. Görüldüğü gibi imalat sanayiinde çalışanların oransal önemi, Türkiye ortalamasının yarısından azdır.

İnşaat, (Elektrik, gaz, su), (Ticaret, Banka, Sigorta), için de durum aşağı yukarı aynıdır. Bu duruma göre, Sıvas ili tarım kesiminin hakim olduğu bir ekonomik bünyeye sahip bulunmaktadır denilebilir.

10) GÖÇ DURUMU

1950 - 1960 arasında Sıvas ilinin verdiği ve aldığı göç miktarlarında devamlı bir artış görülmektedir. 1950 yılı net, içe ve dışa göç miktarları yüz olarak kabul edilirse 1955 de net dışa göç 198, 1960 yılında 266 olmuştur Sıvas ili'nin 1000 kişi üzerinde göç verdiği iller, göç miktarlarının büyüklüğüne göre sırası ile İstanbul, Ankara, Adana, İzmir, Tokat, Kayseri, Amasya'dır. Bu göç miktarlarının hemen hemen yarısını İstanbul almıştır. Sıvas ın komşu illeri arasında net göç verdikleri başta Tokat olmak üzere, Yozgat ve Elazığ illeridir.

Sivas'ın, 1000 kişi üzerinde net göç aldığı iller sırası ile: Erzurum, Malatya, ve Ordu'dur. Sivas ili, Türküye'nin dışarıya göç veren illeri arasında 14 üncü gelmektedir. Net göç oranı % 117 dir.

SIVAS IL VE ILÇELERININ 1927 — 1965 YILLARI ARASINDA YAPILAN GENEL NUFUS SAYIMLARINA GÖRE, ŞEHIR, KASABA VE KÖYLERININ NUFUS ADEDINI GÖSTERİR ÇIZELGEDIR.

	1927			1935			1940			1945		
İlçe adları	Şehir	Köy	Top.	Şehir	Köy	Top.	Şehir	Köy	Top.	Şehir	Köy	Top.
Sıvas	29706	26474	56180	33890	33602	67492	41730	37007	78737	44856	39252	84108
Divrigi	4789	20383	25172	5910	28564	34474	8101	27939	36040	6804	27652	34454
Gemerek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gürün	4015	14753	18768	4469	17020	21489	4549	18799	23348	4556	20116	24672
Hafik	1419	36307	37726	1982	44771	46753	1876	46863	48739	1881	49120	51001
Imranlı	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kangal	1671	31737	33408	1987	41766	43753	2221	21593	45346	2107	43592	45699
Koyulhisar	—	—	—	2136	19597	21733	1955	20640	22595	2116	22477	24953
Suşehri	—	—	—	3037	28866	31903	3716	27604	31320	4223	30516	34739
Şarkışla	2687	47520	50207	3176	54900	58076	3763	61694	65457	3731	66108	69839
Yıldızeli	2057	35371	37428	2584	44 735	47319	2966	48097	51063	3636	50154	53790
Zara	4703	43068	47771	5947	54057	60004	7824	57774	65598	6109	61487	67596
Toplam	51047	255613	306660	65118	367878	432996	78701	389542	468243	80019	410474	490493

	1950			1955			1960			1965		
İlçe adları	Şehir	Köy	Top.	Şehir	Köy	Top.	Şehir	Köy	Top.	Şehir	Köy	Top.
Sıvas	52234	47670	99904	66813	52474	119317	93368	56381	149749	109165	61183	170348
Divrigi	6254	31125	37379	6983	38056	45039	8829	40856	49685	9177	40655	49832
Gemerek	—	—	—	5112	22972	28084	4312	29535	33847	4645	30645	35290
Gürün	4663	22140	26803	5074	24544	29618	5691	27112	32803	6396	27619	34015
Hafik	2336	48679	51015	2105	51525	53630	2524	55385	57909	2687	53224	55911
Imranlı	1158	28040	29198	2557	26488	29045	2769	28636	31405	3165	29188	32353
Kangal	2525	47260	49785	2957	45466	48423	3607	49056	52663	4165	52570	56735
Koyulhisar	2720	25866	28586	2542	23321	25863	2610	25387	27997	2539	26882	29421
Suşehri	4994	34546	39540	5086	43358	48444	6426	47615	54041	7032	49410	56442
Şarkışla	4587	74163	78750	53337	49754	55091	6647	54900	61547	6762	55132	61894
Yıldızeli	4207	50344	54551	4549	52883	57432	5312	56792	62104	5924	59802	65726
Zara	6674	39819	46499	6475	44408	50883	7396	48776	56172	7572	49382	56934
Toplam	92352	449652	542004	115620	475249	590869	149491	520431	669922	169385	535692	705077

COĞRAFYA BÖLÜMÜ-3

SIVAS COĞRAFYASI

İL'İN YERİ :

38-41 enlem ve 36-39 boylam dereceleri arasındadır. Büyük bölümü İç anadolu bölgesinde, yukarı Kızılırmak yöresindedir. Kuzeyden Karadeniz, güneyden ise Doğu Anadolu bölgelerine giren kesimleri vardır.

Doğuda, Erzincan, Batıda Yozgat, Kuzeyde Tokat, Ordu, Giresun, Güneyde Malatya, Maraş, Kayseri illeriyle komşudur.

Yüzölçümü 28488 km2 olup Konya ve Ankara'dan sonra üçüncü büyük ildir.

İl nüfusu 705348 (1965 sayımı), şehir nüfusu 109.165 (1965 sayımı) kişi olup Türkiynin 10., İç Anadolu'nun 5. büyük ilidir. Nüfus yoğunluğu 24 kişidir.

Tarih boyunca şehir nüfusu şöyledir:

1825	90.000	Türkiyenin	18.	şehri
1850	98.000	«	19.	şehri
1875	55.000	«	26.	«
1927	28.000	«	16.	«
1935	34.000	«	12.	«
1940	42.000	«	13.	«
1945	45.000	«	10.	«
1950	53.000	«	11	«
1955	67.000	«	11.	«
1960	94.000	«	10.	«
1965	109.000	«	10.	«

Yapılan incelemelere göre 1825 te dünyanın 119., 1850 de 117. ve 1875 te 321. şehri durumunda bulunuyordu.

İlçelerin kasaba nüfusları ise şöyledir:

	1955	**1960**	**1965**
Divriği	6983	8829	9177
Gemerek	5112	4312	4645
Gürün	5074	5691	6396
Hafik	2105	2610	2687
İmranlı	2557	2769	3165
Kangal	2957	3607	4321
Koyulhisar	2542	2610	2539
Suşehri	5085	6426	7042
Şarkışla	5337	6647	6762
Yıldızeli	4549	5312	5924
Zara	6475	7396	7572

SIVAS'TA KIŞ

YÜZEY ŞEKİLLERİ :

Sıvas, genellikle, yurdumuzun çok engebeli bölgelerindendir. Doğu Anadolu dağlarının uzantıları, Doğu Karadeniz bölgesinin ikinci sıradağları, Orta Torosların Uzunyayla'ya ulaşan bölümleri arasında yer yer dağlar, yer yer yüksek ovalar ve derin vadiler bulunur. Yükselti 800 - 3100 merte arasında olup ortalama yükseklik 1000 m. civarındadır. İlin kuzey ve doğu yöreleri yüksek ve dağlık ,güney ve batı yöreleri genel olarak ovalar ve yaylalar halinde dalgalı düzlüklerdir.

Dağlar :

Genellikle Kızılırmak ve Kelkit çayı arasında uzanan yüksek dağlar vardır. Doğuda İmranlı bölgesinde Kızıldağ (3015 m.), kuzeyde Koyulhisar, İmranlı - Yıldızeli doğrultusunda doğudan batıya doğru, Köse Dağı (3500 m.), Tekeli Dağ. (2621m) Asmalıdağ (2406m), Dumanlıdağ (2374 m.), Yıldız Dağı (2537m.), Çeltek Dağı (2112m), Çamlıbel Dağları (2038m) uzanarak Sıvas'ı batıda sınırlandıran Akdağ (2345m) ve karababa Dağına (2345m.) ulaşır. Kızılırmak'ın güneyinde çıkış noktasından itibaren batıya ve güneye doğru Yengelli Dağı (2650m.) Beydağı (2792m), Gürlevik Dağı (2676 m.) Tecer Dağı 2217 m.) ile Uzunyayla'ya ulaşır. Daha güneyde Divriği yörelerinde Deli Dağ, Yama Dağı (1630 m.) ve Çalgal dağları (2722 m) ile Gürün yörelerinde Hasanlı Dağı (2266 m) yer alır.

Ovalar ve Yaylalar:

İlin en önemli düzlükleri, Güney ve güney batı yöresini kaplıyan uzun yayla ve merkez ilçenin batı, kuzey batı kesimin de yer alan mereküm yaylasıdır. Suşehri'nin orta kesimlerinde Endires çayı çevresinde Endires ovası, Güneyde, Kızılırmak yatağı boyunca Genel olarak bozkır karakterinde düzlükler yer alır. Daha güneyde Divriği'de çaltı suyu yöresinde ve Gürün çevresinde, Tohma çayı çevresinde çok geniş olmıyan ovalar bulunur. Şarkışla çevresinde şarkışla ovası, ekime müsait geniş bir düzlüktür. Yıldızeli kasabasından itibaren batıda Akdağ eteklerine kadar ve kuzeyde Çamlıbel eteklerine uzanan Bedeftun ovaları yer alır.

Akarsular:

Bölge, genellikle su bakımından bol bir çevredir. Suların bir kısmı derinden doğan yeraltı kaynakları olup yer yer sıcak ve soğuk kablıca karakteri taşımakta, diğer kaynaklar ise içme suyu olarak kullanılmaktadır.

Çevrenin en önemli akarsuyu Kızılırmaktır. Zaranın doğusunda Kızıldağ'ı batı eteklerinde birçok pınarlardan doğarsa' da asıl beslenme kaynağı, Kırkgöze denilen kaynaklardır. İmranlı - Zara yönünde akarak bu yörede Habeş ırmağını, biraz ilerde Acı ırmağı, Hafik çevresinde Koçdere'yi ve Acısuyu alıp Sıvas'ın 3 km ilerisinde eğri köprü altından geçer. Bu çevrede Tavra deresi, Mısmıl ırmak, Pünzürük deresi ile beslenir ve bundan sonra büyük bır ırmak özelliği göstererek Orta Anadoluya yönelir. Bu arada Yıldız ırmağı, Kalın deresi, Çırçır suyu, Fadlu çayı, Taşlıdere, Göksu, Harami dede, Kocadere gibi küçük kollar alır. Gölevi suyu ve Şarkışla'dan gelen Acısu gibi kolları acı ve tuzlu sulardır. Daha sonra Akdağ'dan inen birçok küçük dereler ve kuvvetli Sızır ırmağı ile beslenerek, il toprağını terkeder. İl içinde uzunluğu 300 km.

Kelkit Çayına il hudutlarından itibaren Suşehri yöresinde Endires çayı ve Çoban deresi karışır ve Koyulhisar yakınlarında il toprağını terkeder.

Yeşilırmak'ın kuvetli bir kolu olan Tozanlı suyu, Kösedağı çevresinden doğarak Tokat iline doğru akar.

Fırat'ın kolu olan Tohma suyu, Uzunyayla yöresinden doğarak her ikisi de Tohma adını alan iki kuvvetli koldan meydana gelir. Kuzeyde Havuz yazısından gelen kola, Çamurlu dere de denilir. Gürün çevresinde, Gürün Tohması ilçenin 10 km. uzağındaki Gökpınardan doğar, sazcığaz suyu ve aksu ile beslenerek büyür.

Çaltı suyu Fırat'ın kolu olan Karasu' ya karışmak üzere Cürek ve Çaltı boğazları gibi derin vadilerle Divriği'yi katederek Malatya iline uzanır. Bu arada Nıhçay, Hamo ve Sincan dereleri gibi kollar alır.

Seyhan'ın önemli bir kolu olan Zamanti (Samantı) çayıda Uzunyayla yöresinden doğarak pınarbaşı yönünde akar.

Göller :

Kızılırmak vadisinin her iki yönünde, jipsli toprak çöküntülerinden oluşmuş bir çok küçük göller vardır.

Hafik'te 5 km2 genişliğinde Koçhisar gölü vardır. Hafik-Zara arasında Tödürge gölü ilin en büyük gölü olup 15 km2 genişliğindedir. Derin bir çukurlukta oluşmuştur.

Batı yönü sazlık, doğusu kıraç, bölgesel deyimle purludur. Kızılırmak'a karışan önemsiz Cencin suyu buradan çıkar. Bu gölde bol miktarda balık bulunur.

Yine Hafik'in bir kaç km doğusunda dipten kaynıyan ve lota gölleri denilen üç göl vardır. Katırcının yağı adı verilen bir ayakla birbirine bağlıdır. Lota gölü yakınlarında Ayı gölü vardır. 6 km2 genişliğinde olup suları acıdır. Zara merkezine 20 km kuzeyde Kaz gölü vardır. 3 km2 genişliğindedir.

Gürün'e 10 km uzaklıkta Gökpınar gölü yer alır. Bu gölde bol miktarda balık vardır. Suşehri'nde Gölova gölü 7 km2 genişliğindedir.

İklim :

Sıvas, soğuk iklim karekteri göstermektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve karlı geçer. Kış mevsimi uzundur. Gerek kış ve yaz mevsimleri, gerekse gece ile gündüz arasında sıcaklık farkı büyüktür. Yıllık ortalama sıcaklık 8°.4, en sıcak ay ortalaması 19°.7, en soğuk ay ortalaması —4°.2 dir. Ölçülmüş en sıcak gün 38°.0 (30/7/1957) en soğuk gün —34°.4 (6/2/1950) dir. Günlük en yüksek sıcaklık farkı 27°.3 dür. 25 - 30° arasındaki yaz günlerinin sayısı 79 gün, 30° nin üstündeki sıcak günlerin sayısı 21 gündür. 0° ve sıfırın altındaki kış günleri ortalama 132 gündür. —3° ve altındaki donlu günlerin sayısı 34 gündür. Topraktan 10 cm yükseklikte en düşük sıcaklık 14.5° dir. Topraktan 5 cm derinlikte en düşük sıcaklık —20°.6, 15 cm derinlikte 21°, 30 cm. derinlikte —4°.1 dir.

Yıllık basınç ortalaması 653.2 mm. en yüksek basınç 666.7 mm., en düşük basınç 634. mm. dir. İl, kışın daima yüksek basınç merkezinde bulunur.

1960 yılından bu yana elde edilen rasat değerleri:

1960 yılı sıcaklık ortalaması				9°.4
1961	«	«	«	8°.6
1962	«	«	«	10°.3
1963	«	«	«	9°.1
1964	«	«	«	8°.0
1965	«	«	«	9°.0

Altı yıllık sıcaklık ortalaması 9°.0 dır.

Sıvas'ta hâkim rüzgârlar kuzeybatı (Karayel), kuzey (Yıldız) rüzgârlarıdır. Bu rüzgârlar, kuzeyden geldikleri için soğuk karakterdedir.

Yönlere göre rüzgârların esiş ortalaması şöyledir :

Kuzeybatı (Karayel)	rüzgârı	yıllık	esme nin	% 19,3 ünü
Kuzey (Yıldız)	«	«	«	% 18.1 ini,
Kuzeydoğu (poyraz)	«	«	«	% 16.8 ini

teşkil eder.

43 ü yaz ayla-
.9 u yaz ayla-
%33 ü kış ay-

batı (Ka-
esmekte-

Sıvas
önün

re,

harda yıllık yağışın %37.4 ünü, yazın % 10.2 sini, sonbaharda % 22.8 ini, kışın %29.5 ini teşkil eder. Günlük en çok yağış miktarı ekim ayında olup 52.1 mm. dir.

İlkbahar yağışları çoğunlukla öğleden sonra olup bu yağmurlara bölgede kırkikindi adı verilmektedir.

Karlı günlerin yağış halinde ortalama sayısı 30,5 gün, karla örtülü günlerin ortalama sayısı 65.1 gün, en yüksek kar kalınlığı Şubat ayında olup 110 cm. dir.

Yağışların bu durumuna göre:

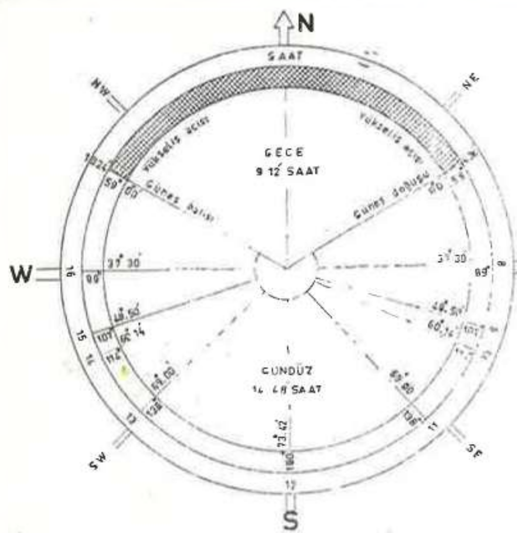
a) İlkbahar sonlarıyla yaz ayları başında meydana gelecek yağışlar dolayısiyle başlanılan yapı işleri duraklıyabilir.

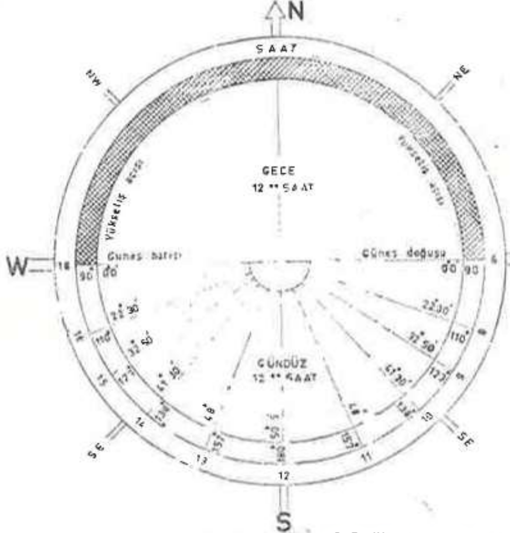
b) Şiddetli yağışların batıya ve kar yağışlarının da kuzeye bakan yönlerinden geleceğini hesaba katarak binalara ona göre şekil ve yön verilmelidir.

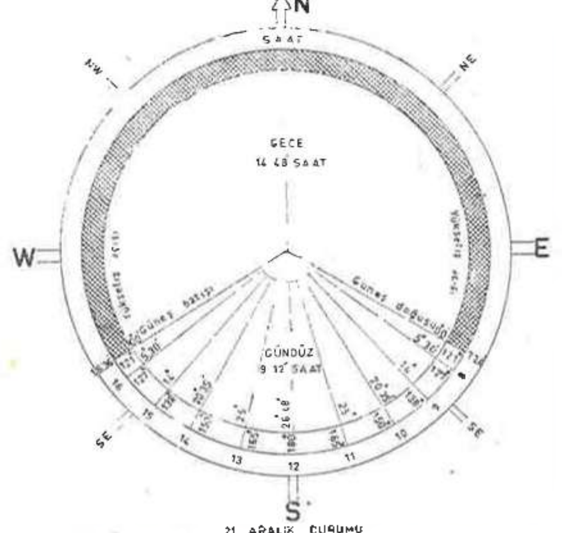
c) Karlı zamanlarda esen rüzgârlarla alçak yerlerdeki yolların kar ötüsü dolacak, buralardaki trafik akımının tıkanacağı düşünülmelidir.

Svas'ta donlu günler ortalama Eylül 0.3, Ekimde 5.2, Kasımda 15.1, Aralık 23.8, Ocakta 29.5, Şubatta 25.0, Martta , Nisanda 9.6, Mayısta 1.0 gündür.

Bir beldenin coğrafya etüdünde incelenmesi gereken Bitki örtüsü, Hayvancılık, Endüstri ,Madencilik, Ulaşım konuları ilgili bölümlerde yer alacağı için, buralarda tetkik konusu olmamıştır.

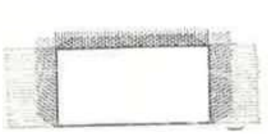

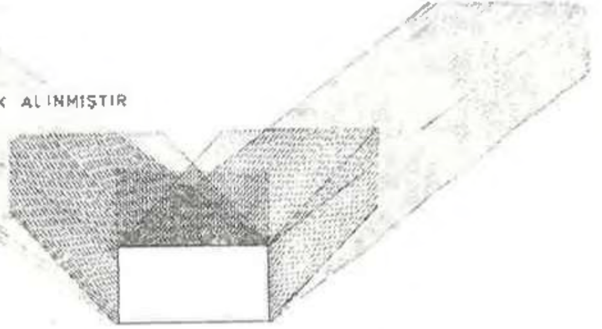

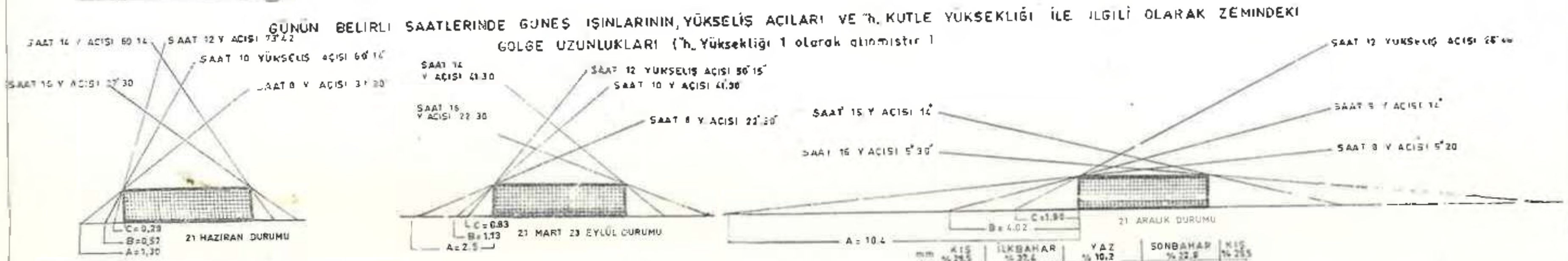
GÜN DÖNÜMLERİNDE GÜNEŞİN SİVAS ENLEMİNE GÖRE BİR GÜNLÜK SEYRİNİ GÖSTERİR DİYAGRAMDIR

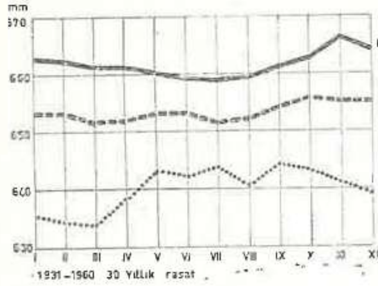
PLÂN DOĞU-BATI İSTİKAMETİNDE KÜTLENİN h YÜKSEKLİĞİ 1 OLARAK ALINMIŞTIR

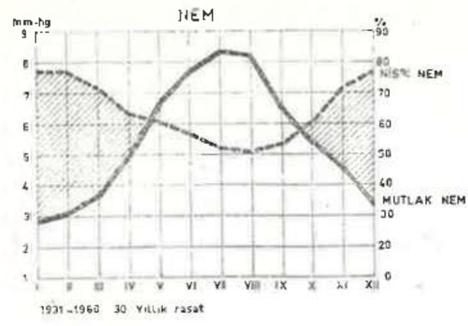

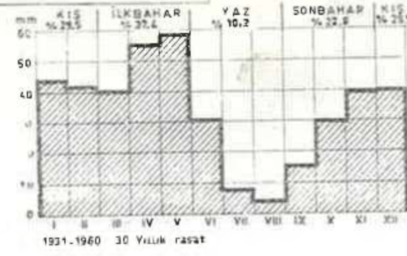

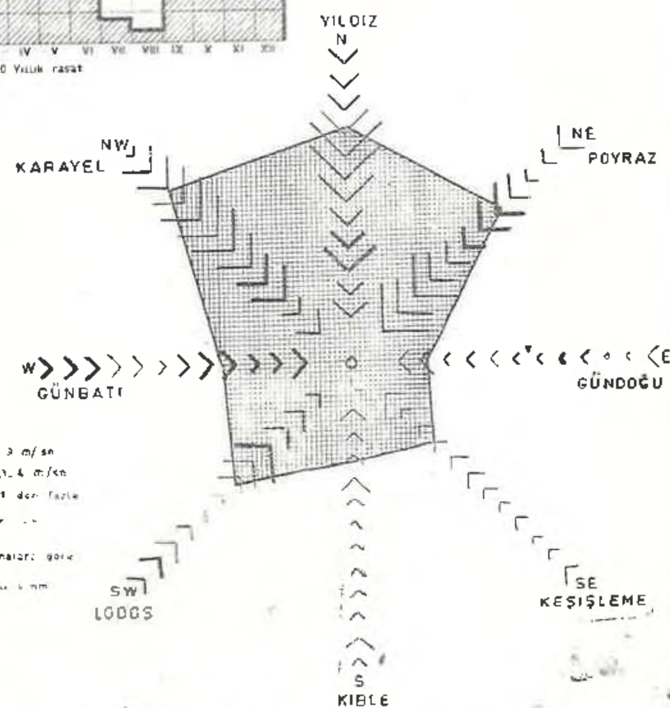
GÜNÜN BELİRLİ SAATLERİNDE GÜNEŞ IŞINLARININ, YÜKSELİŞ AÇILARI VE h. KÜTLE YÜKSEKLİĞİ İLE İLGİLİ OLARAK ZEMİNDEKİ GÖLGE UZUNLUKLARI (h. Yüksekliği 1 olarak alınmıştır)

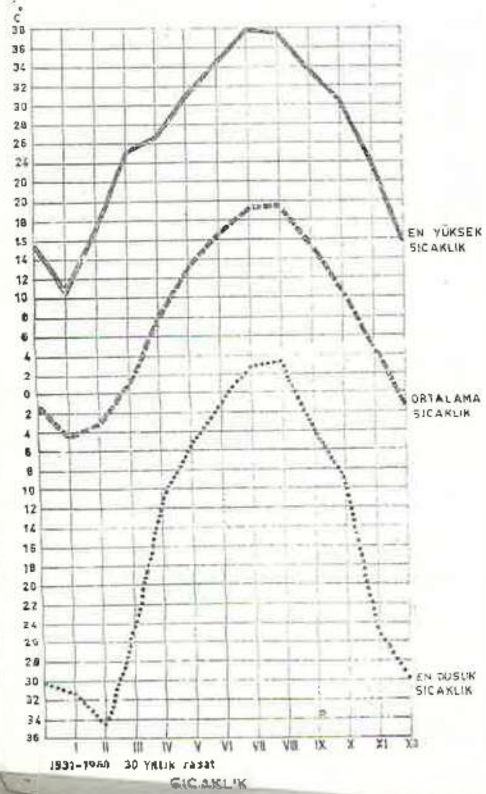

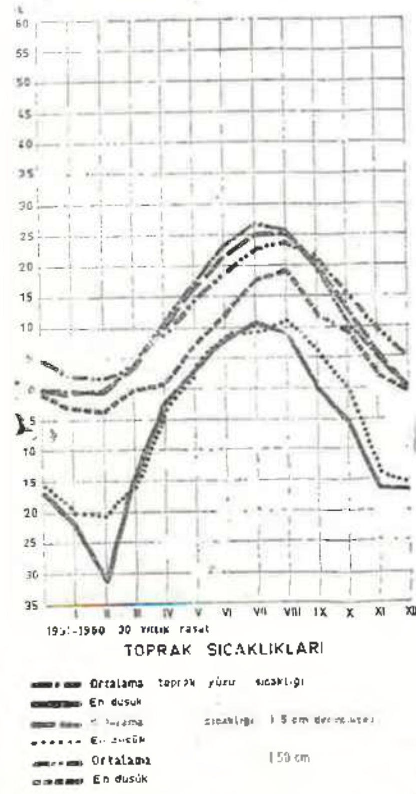

İKLİM ELEMANLARI

KAYNAK	DEVLET METEOROLOJİ GENEL Md.	012.2

500 - 1000 m

1000 - 1500 m

1500 - 2000 m

2000 - 2500 m

2500 - 3000 m

İLİN DOĞAL COĞRAFYASI

KAYNAK: HARİTA GENEL MÜD.

Km

TARİH BÖLÜMÜ - 4

SIVAS TARİHİ

A — İlk Çağlardan Günümüze Kadar

Doğu Anadolu ile Orta Anadolu'yu birbirine bağlıyan geçitlerin en önemlilerinden biri olan Sıvas yaylası, elbette ki, ilk çağlardan beri büyük kütlelerin yerleştiği bir bölgedir. Son zamanlarda yapılan ön araştırmalar bize bu düşüncelerin doğruluğunu gösteriyor. Neye yarar ki, şimdiye kadar esesli bir arkeolojik araştırma yapılmadığı için onlarda yine tahminden ileri geçemez. Bu bakımdan Sıvas'ı şehir olarak değil, Kapadokya tarihinin seyri içinde bölge olarak incelemek en doğru yoldur.

Sıvas şehrinin ilk defa nerede ve kimler tarafından kurulduğu belli değil. Bu hususta çeşitli düşünce ve söylentiler var: Kimi Kabira'dan, kimi Kızılırmak kenarından bahsediyor. Kimi de Sıvas adının Sebast'tan geldiğini ve bu adın Romalılar devrinde yaşıyan Kapadokyalı Pitodoris tarafından verildiğini ileri sürüyor. Bu son iddianın, gerçeğe daha yakın olduğunu kabul edebiliriz.

Kapadokya, sekiz—on ili içine alan ve başkenti Hatuşaş olan geniş bir bölgedir. Zamanla, Eti'lerin idaresi altına da geçti. Sonraları bu bölgeye Romalılar hâkim oldular. Büyük İskender ve Pontlar da geldi ise de sürekli yerleşemediler. Bizanslılar devrinde, Müslüman Arap akıncılarının Anadolu seferlerinde bir ileri karakol vazifesini gördü. Hepsi geldi ve geçtiler. Bu topraklar asıl sahibine, büyük Türk kumandanı Alpaslan'ın 26 Ağustos 1071 de kazandığı Malazgirt zaferi ile kavuştu.

Alpaslan Anadolu'nun fethini kumandanlarına emretti. Sıvas ve çevresinin alınması için Danışmend'i vazifelendirdi. 1084 yılına kadar Kayseri, Tokat, Amasya, Turhal, Çorum, Osmancık, Çankırı ve Kastamonu alındı. Alpaslan'ın ölümünden sonra emirler, kendi bölgelerine sahip çıktı ve adlarını taşıyan hükûmetler kurdular. Emir Danışmend Gazi de Danışmendler hükûmetini kurup, gayretini daha da çoğalttı. 1105 de öldüğü zaman, sınırları eskisinden de genişti. Oğulları ve torunları onun yolunu izlediler. Fakat hiçbiri rahat ve huzur yüzü görmedi. Ömürleri savaş ve tehlikeler içinde geçti. Bir yanda Bizans ve Salip orduları, diğer yanda Konya Selçukluları onlara göz açtırmadı. Kardeş kavgaları da bunlara eklenince durum tamamen bozuldu. Bütün çırpınma ve gayretler, bu ülkenin, Konya Selçuklularının eline geçmesini önlüyemedi. (1174)

Kişiliğinin kudreti sayesinde memleketi gayet iyi yöneten Kılıç Aslan, ülkeyi oğulları arasında paylaştırdı. Bu hata hem halkın bölünmesine, hem de kardeşlerin birbirine düşmesine sebep oldu. Taht kavgaları, Anadolu'yu yıllar boyu kan ve ateş içinde bıraktı. Merkezin otoritesi zayıfladı. Bu sırada, doğudan gelen Moğol akınları, ciddi bir mukavemet görmeden kolayca ilerledi. 1243 yılında Sultan Gıyaseddin Keyhusrev'in Kösedağ'da yaptığı hatayı, Sıvas kadısı Nureddin Kırşehri zekice telafi edip şehri harap olmaktan kurtardı. Lâkin Moğol egemenliğinin burada yerleşmesini önlüyemedi. Çoban Nüveyyin'in oğlu Demirtaş, genel vali oldu. Kendi hükûmeti ile aralarında geçen çekişmeler ve kanlı mücadeleler, durumu oldukça sarstı. En sonunda can kaygusuna düşüp, Sıvas'ı kain biraderi Eretna'ya bıraktı ve kaçtı.

Köse Peygamber adı ile anılan Eretna, gerçekten zeki, tecrübeli ve dirayetli bir kimse idi. Çok savaştı; yendi ve yenildi. En sonunda fırsatlardan istifade edip, Sıvas'ta egemen bir devlet kurmağa muvaffak oldu. (1343)

Konya Selçukluları devri her ne kadar iç savaşlarla ve Moğol saldırılarile

4 EYLÜL SIVAS KONGRESİ
ÜYELERİNDEN BİR GURUP

eçti ise de, Sıvas için hayırlı olmuştur. 'arlığı ile iftihar ettiğimiz en güzel eserır bu zamanda yapıldı. Moğollar memleeti idarî yönden ele geçirdiler ama, bandırlık eserleri ile bezenmesine engel olıadılar. 1217 de Şifaiye, 1271 de Gök Med:se, Çifte Minare ve Büruciye gibi şahe:rler bu zamanda yapıldı. Selçuklular zaanı Sıvas'ın altın çağıdır.

Ünlü gezgin İbni Batuta'nın kendisin:n sitayişle bahsettiği Eretna, Sıvas'ın ›k sevdiği ve saydığı bir hükümdar olı. Fakat oğulları ve torunları onun taamen aksini yaptılar. İçki, zevk ve eğıce memleket idaresini alt üst etti. Etna'nın kişiliği ile çok şey vâdeden bu şlangıç, az zamanda bütün umutları su düşürdü.

Bu durumdan istifade etmesini bilen zir Kadı Burhanettin, 1381 yılında hümetin başına geçti. Yaptığı işler ve el ettiği başarılar cidden büyüktür. Düşınları kuvvetli ve amansızdı. Böyle olısına rağmen hem onlara karşı koydu hem de ülkesini genişletti. Hatta Yıldıı Bayezıt'ı yenip, Timur'u bile korkut-

Kadı Burhanettin yalnış bir idareci ve kumandan değil devrinin en yüksek bir âlimi ve şairidir de... Hassas ve içli duygularını san'atkâr kalemi ile dile getiren tuyuğları, edebiyat tarihimizin en güzel örnekleridir.

Ne yazık ki ,büyük insanların hatasıda bazan büyük oluyor. Düşmanını hiçe sayıp, tedbirsizce ileri atılması hem kendi hayatının, hem de binbir emekle kurduğu devletinin sonu oldu. Kadı Burhanettin, Sıvas ufkunda tan yıldızı gibi parlak doğdu, fakat çok çabuk söndü.

Ta sağlığından beri etrafındaki düşmanlar fırsat bekliyordu. Ölümünden sonra bu hal daha tehlikeli bir durum arzetti. Bu bakımdan halk, hayli küçük olan oğluna itimat etmedi. Durumlarını garanti etmek için, büyük bir devlete sığınmak zorunda kaldılar. Çoğunluk Osmanoğullarını tercih edip, Yıldırım Bayezıt'a şehrin anahtarlarını teslim almasını söylediler.

Garip tecellidir ki tedbir, takdiri bozamıyor. Sıvas'ı, çok yakın bir tehlike adım adım izliyordu. En sonunda korktuğu başına geldi. 1400 yılında Timur 180 000 kişi ile şehri ansızın kuşattı. Kalede ancak 4 000 kişi vardı. Bu yalın kılıç fedailer gök

ten yağan hışımla, yerden püsküren ateş karşısında sadece 18 gün dayanabildiler. Sonunda kale surları temelinden yıkıldı. Kan dökülmemek şartı ile teslim olan müdafiler, diri diri toprağa gömüldü. Ellerinde Kur'an yaprakları ile merhamet dileyen tüyü bitmemiş yetimler, dolu dizgin boşanmış atların nalları altında can verdi. Bu vahşetten halkın gözü öylesine korktu ki herhangi bir kötülüğü ifade etmek şu söz yıllarca mesel halinde söylenip durdu: «Sana öyle bir iş edeyim ki, Timur Sıvas'a etmemiş ola.»

Misli görülmemiş bu vahşetin şerrinden ancak bir kişi kurtulabildi: Kale kumandanı Malkoçoğlu Mustafa Bey... O da kahramanlığının takdirinden ötürü değil, gördüklerini Yıldırım Bayezıt'a olduğu gibi anlatması ve genç hükümdarı çileden çıkarması için...

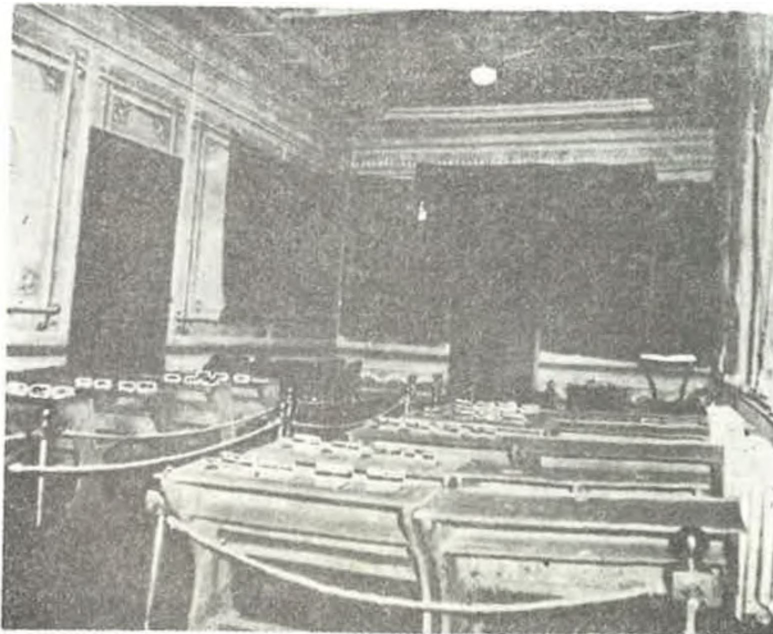
Timur Çubuk ovasına doğru ilerlerken, Anadolunun pırlantası 120000 nüfuslu Sıvas, bacasından duman tütmeyen taş ve toprak yığını halinde idi. Yaptıkları bununla kalsa yine birşey değil... Ya saçtığı fitne tohumları? Yıkılan bu belde geç de olsa yapıldı ama, bozulan düzen kolay kolay eski haline getirilemedi.

İlk isyan bayrağını Mezit Bey açtı. Kadı. Burhanettin'in mülkü olduğu iddiası ile Sıvas'a sahip çıktı. Çelebi Mehmet'in en müşkül anlarında onu yıllarca oyaladı.

Devlet eski düzenine kavuştuğu devirlerde de burası yine bir çıban başı olmaktan kurtulamadı. Safevi hanedanı, en kesif propagandasını burada yaptı. Onların kışkırttığı Celâli isyanları birbirini takip etti. Bir çare olmak üzere eyalet merkezi Amasya'dan Sıvas'a nakledildi. Lâkin onun da tesiri görülmedi. Bu uğurda nice ordular perişan oldu! nice vezirlerin baş ve tuğları elden gitti. Yükselme Devri, Gerileme Devri, hep bu gürültüler içinde geçti.

Zamanla Celali'lerden eser kalmadı ama, merkezin otoritesi de tamamen zayıfladı. Bilhassa Gerileme Devrinde bundan istifade eden Çapanoğulları, Sıvas'ı tesir sahalarının içine aldılar. Bir yandan onlar, öbür yandan eşraf ve ağalar millete göz açtırmadı. Çok zamanlar Sıvas valiliğine hep kendi adamlarını tayin ettirdiler.

Tanzimat ve Meşrutiyet devirleri, o günlere nisbetle daha sakin geçti... Bü

KONGRE SALONU

KONGRE BİNASINDA
ATATÜRK'ÜN YATAK ODASI

k değilse bile, oldukça verimli çalışma- yapıldı. Halil Rıfat Paşanın yol dava- daki gayreti, —bugün bile— imrenile- bir başarıdır. Reşit Âkif Paşanın dev idaresine karşı sağladığı hürmet ve gü- hâlâ dillere destandır. Muammer Be- okul yaptırma ve açma yolundaki ça- ı adını daima hayırla yâd ettirecek ür hamleleridir.

500 yıldanberi üç vali birkaç eser... ur'un yıktığı ve harap ettiği Sıvas, huriyet hükûmetlerine böyle teslim li. Şehrin Birinci Dünya Savaşının so- la bir daha belini doğrultacağı ümit ıiyordu. Fakat bir mucize oldu. 4 Ey- 919 da Sıvas'ta büyük bir Kongre ndı. Alınan kararlar ve yapılan iş- ıilletimizin alın yazısını yeniden yaz- ahtımızın en kara günlerinde Sıvas ufkundan yükselen bu güneş, az zamanda bütün yurdu ve Dünyayı nura boğdu. Büyük Kurtarıcının da söyledği gibi, Cumhuriyetin temelleri burada atıldı.

KONGREYE KATILAN DELEGELER

Mustafa Kemal Paşa (Başkan), İsmail Fazıl Paşa (Başkan vekili İstanbul), Hüseyin Rauf Bey (Başkan vekili), İsmail Hami Danişment (Kâtip-İstanbul), Mehmet Şükrü Bey (Kâtip Afyonkarahisar), Bekir Sami Bey (Tokat) Miralay Refet Bey (Canik-Samsun), Kara Vasıf Bey (İstanbul), Baş Ağazade Yusuf Bey (Denizli), Küçük Ağazade Necip Ali Bey (Denizli), Hoca Raif Efendi (Erzurum), Şeyh Hacı Fevzi Efendi (Erzincan), Ahmet Nuri Bey (Bursa eski belediye başkanı), Osman Nuri Bey (Bursa Avukat), Siyahizade Halil İbrahim Efendi (Eskişehir taşocakları sa-

hibi), Bayraktarzade Hüseyin Bey (Eskişehir-Tüccar) Hüsrev Sami Bey (Eskişehir askerlikten mustafi) Macit Bey (Alaşehir adliyeci Şarkışlalı), Zeki Bey (Kastamonu binbaşı emeklisi), Gerizade Salih Sıtkı Bey (Afyonkarahisar), Boşnakzade Süleyman Bey (Canik-Samsun), Mehmet Tevfik Bey (Çorum Yedek Sb. Çorum Müftisi), Abdurrahman Dursun Bey (Çorum idadî öğretmenlerinden), Bahri Tatlıoğlu (Yozgat tüccar ve Ziraatçı), Dellâlzade Hacı Osman Efendi (Nevşehir), Halil Bey (Niğde-Bor Mal Müdürü), Mustafa Efendi (Niğde-Tüccar), Mazhar Müfit Bey (Hakkâri eski Valilerden), Hakkı Behiç Bey (Denizli), Hikmet Bey (Tıp Fakültesi mürahhası-Tıbbıye talebesi), İbrahim Süreyya Bey (Saruhan), Nuh Naci Bey (Kayseri-Tüccar), Ömer Bey (Kayseri eki Milletvekili), Ahmet Bey (Kayseri eski Milletvekillerinden Mülkiyeli).

TEMSİL HEYETİNE SEÇİLENLER:

Mustafa Kemal Paşa (Başkan), Hüseyin Rauf Bey (Sıvas), Bekir Sami Bey (Tokat), Hoca Raif Efendi (Erzurum), Şeyh Hacı Fevzi Efendi (Erzincan), Ömer Mümtaz Bey (Ankara), Mazhar Müfit Bey (Kakkâri), Hakkı Behiç Bey (Denizli), Hüsrev Sami Bey (Eskişehir), Mustafa Efendi (Niğde), Kara Vasıf Bey (İstanbul).

KONGRE ÇALIŞMALARI :

Kongrenin resmi çalışmaları 7 gün sürmüştür. Görüşülen gündem :

1 — Riyaset Divanının seçimi

2 — Erzurum Kongresi Nizamname ve Beyannamesinin Sıvas Kongresince değiştirilerek kabulünün teklifi ve müzakereye sunulması,

3 — Kongre delegelerinden 25 kişinin hazırladığı muhtıranın münakaşası,

4 — Azaların teklif ve temennileri,

Atatürk Kongre başkanlığına seçildi. Verilen iki önerge üzerinde tartışmalar yapıldıktan sonra Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti nizamnamesi görüşülüp kabul edildi. Manda ve himaye konusunda şiddetli tartışmalardan sonra 10 maddelik Kongre Beyannamesi yayınlanarak 11. Eylûl. 1919 da toplantı sona erdi.

4 EYLÜL KONGRESİNİN
TEMSİLİ KUTLANMASI

12. Eylûl. 1919 da halkında katılma- ile bir toplantı düzenlendi. Tören yapı- rak çalışmalara son verildi.

Atatürk ve arkadaşları, kongreden onra uzun bir süre Sıvas'ta kaldılar, 18. ralık. 1919 günü Heyet-i Temsiliye ile irlikte Ankara'ya hareket ettiler.

KONGRE, BEYANNAMESİNİN ÖZETİ

1 — Millî sınırlarımız dahilinde müs- man halk birbirine bağlı birer kardeş- rler.

2 — Devletin ve Milletin bütünlüğü- i Millî İstiklâlimizin güvenliğini sağla- ak için Millî iradeyi hâkim ve Millî Kuv- tleri âmil kılmak zorunludur.

3 — Vatanı korumak için topluca sa- nma esası kabul edilmiştir.

4 — Azınlıklara bağımsızlığımızı sar- cı yeni haklar tanınmıyacaktır.

5 — Vatan ve Mileti kurtarmak için rekli tedbirler alınmıştır.

5 — Vatan ve Milleti kurtarmak için nî, coğrafî ve hukukî bütünlüğüne karşı rişilen haksızlıkların sona ermesi bek- nilir.

7 — Her çeşit dost yardımlarını, kar- şılıklı anlayışa dayanan bir barışı, kabule hazırız.

8 — En yakın zamanda Millî Mecli- sin toplanarak Milletin mukadderatına el konması zorunludur.

9 — Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuştur. Her türlü ayırıcı akımlardan, şahsî itirazlardan uzak- tır. Bütün müslüman vatandaşlarımız ta- bi'i üyedir.

10 — Kongrece bir temsilciler heyeti se- çilmiştir. Köylerden il merkezlerine kadar bütün Millî teşkilât birleştirilmiş ve güç- lendirilmiştir.

Bu nurlu başlangıçtan sonra şehir, günden güne gelişti. 30 Ağustos 1930 da trene kavuştu. 1939 da Devlet Demiryolla- rı Fabrikaları açıldı. 1943 de Çimento Fab- rikası faaliyete geçti. İş gücü çoğaldı, nü- fus arttı, şehir gittikçe büyüdü.

Bugün Orta Anadolu'nun doğu kesi- minde önemli bir ulaşım merkezi, aynı zamanda hızla gelişen bir kültür ve fabri- kalar şehridir.

Geleceğe umutla ve huzuru kalble ba- kılabilir.

B - Eski Eserler

Anadolu'nun eski ve büyük şehirlerinden biri olan Sıvas, Zaman zaman başşehirlik bile yaptı. O kudretli çağlardan kalma pek çok eser, şehrin çeşitli bölgelerinde varlığını hâla muhafaza ediyor. Bunların bir tanesi dahi herhangi bir şehre iftihar kaynağı olmağa yeterken, Sıvas böyle bir hazine ile ne kadar övünse azdır... İşte belgeleri:

ULU CAMİ :

Şimdiye kadar ne zaman ve kim tarafından yaptırıldığı bilinmiyordu. Yakın geçmişteki esaslı tamiri esnasında kitabesi tesadüfen bulundu. Oradan edinilen bilgiye göre cami, Selçuklu Sultanı Kutbiddin Melik Şah zamanında, Kul Ahi adlı bir zat tarafından H. 593, (M.1197) senesinde yaptırılmıştır.

Aslı dik dörtgen şeklinde olup, uzunluğu 56, genişliği 33 metredir. Duvarları taş ve kireçle örülü. Kubbesiz olan tavanı 45 sütun üzerine oturtulmuş. Genel durumu eski İslam eserlerini andırır. Mimari bir kıymeti yoktur.

Yalnız minaresi oldukça güzel. Önemli bir kısmının çini ile süslü olduğu kalıntılarından anlaşılıyor.

ŞİFAİYE :

Birinci İzzeddin Keykavus tarafından 1217 yılında hastane olarak yaptırıldı.

Bina dik dörtgen şeklindedir. Dış kapıdan girince önümüze küçük ve loş bir avlu gelir. Buranın üstü kapalıdır. İkinci kapıdan üstü açık, geniş bir avluya geçilir. Her iki tarafında beşer kemerli birer revnak vardır. Odalar bu revnakların gerisinde sıralanır. İç kapının karşısında geniş bir divan görülür. Etrafına çini ile süslü ayetler yazılmıştır. İç avlunun güney yönünde bir hücrede İzzeddin Keykavus'un mezarı vardır. Üzeri yüksek ve mahrutidir. Türbenin giriş kısmı ve içi sırlı ve zarif çinilerle süslüdür.

Bina zayıf ve hassas bânisinin emri ile bilhassa hastane olarak yaptırıldı. 1768 de medreseye tahvil edildi. 1916 da Askeri Levazım Ambarı oldu. Halen restore edilmektedir.

ULU CAMİ

ÇİFTE MİNARE :

Şifaiye ile karşı karşıyadır. Halk arasında Çifte Minare veya Darülhadis denir. 1271 yılında Şemşeddin Mehmet tarafından yaptırıldı. Bu zat devrinin en kudretli vezirlerindendi.

Medrese cephesi, gerçekten bir şaheserdir. Asıl bina 1882 de yıkılmış, bu kısmın ayakta kalması da, Halil Edhem Beyin himmetile mümkün olmuştur. Evliya

elebi, yıkılan kısım hakkında oldukça nteresan bilgi vermektedir.

Cephesi diğer eserlere göre hem çok üzel, hem de daha yüksek ve süslüdür. urada yer yer hücre, mihrap ve sütunla- rastlanır. Kapısının tam üzerinden yük- elen iki minare, görünüşüne ayrı bir hey- et verir. Çini bakiyeleri, aslının bugün- en bambaşka olduğunu rahatça ifade e- er.

BÜRUCİYE :

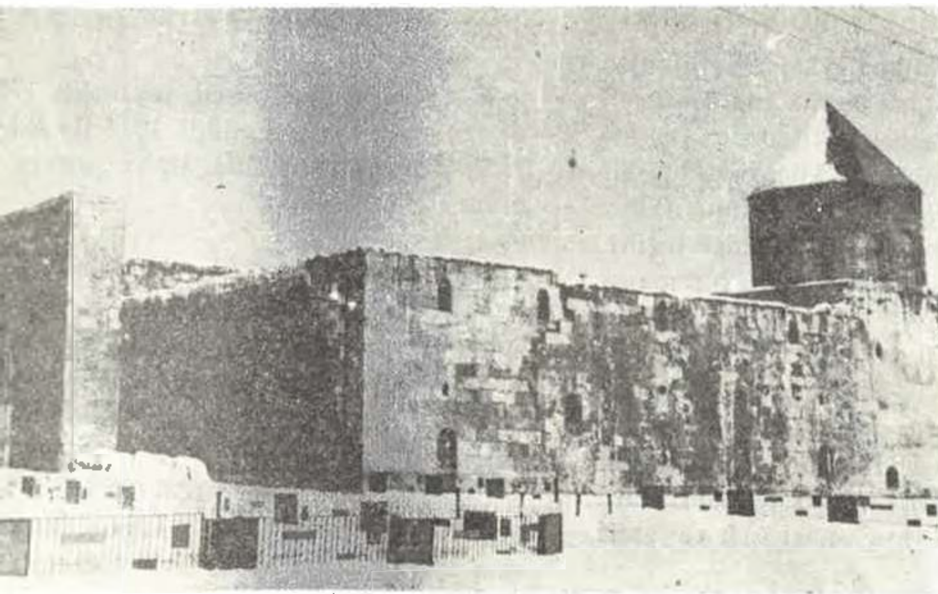
1271 tarihinde Muzaffer Bürucerdi ta- fından medrese olarak yaptırıldı. Bu izden adına Büruciye denir. Halk, Hacı aksut da der.

Bina kareye yakın dik dörtgen şeklin- edir. Kapısı batıya açılır. Dış görünüşü ğer eserler kadar süslü değildir. Fakat ne de güzeldir. Dehlizin sağ ve solunda escitle türbe vardır. Avlunun iki tarafın- beş kemerin birleştirdiği mermer sü- nlar ve revak bulunur. Hücreler revak arkasında sıralanmıştır.

Medrese içinde Muzaffer Bürucerdi' n türbesi eski güzelliğini hâlâ muhafaza iyor. Kitabesi mavi ve siyah çini ile yazıl ış. Zaten iç duvarları kâmilen çini imiş na, zamanla dökülmüş. Bugün ancak lıntıları var.

ÇİFTE MİNARE

ŞİFAİYE MEDRESESİ

GÖK MEDRESE

GÖKMEDRESE :

Asıl adı Sahibiye Medresesi olmakla beraber, çinilerinin maviliğinden ötürü halk Gök Medrese der. Sıvas'taki eski eserler arasında en az yıpranmış olanı budur.

1271 de III. Gıyaseddin Keyhusrev'in vezirlerinden Sahip Ata tarafından yaptırıldı. Burası da dik dörtgen şeklinde olup, en kıymetli yönü cephesidir. Zarif ve ince oymalarının görünüşü insana huzur verir. Bakarken göz yorulmaz; bilakis dinlenir. Mavi çinilerle süslenmiş minareleri ön görünüşüne ayrı bir güzellik verir. İç yapısı küçük farklarla diğerlerinin aynıdır.

Bina eskiden iki katlı idi. Üst katı zamanla yıkıldı. 1926 senesindenberi Arkeoloji Müzesi olarak kullanılıyor.

ŞEYH ÇOBAN:

Kendi adını taşıyan semttedir. Kim olduğu ve ne zaman yapıldığı kesinlikle bilinemiyor. Rivayetler, oldukça çeşitli ve hürmetkâr. Adı «Şeyh Çoban Veli veya «Şeyh Hüseyin Rai»dir. Tarihi kaynaklar bu söylentilere birşey eklemiş değildir.. Onların hükümleri de tahminlerden ileri geçmiyor.

Burada yalnız türbe değil, bir de çeşme vardır. Yanındaki ahşap bina da vaktile mescit imiş.

BÜRUCİYE MEDRESESİ

KADI BURHANETTİN

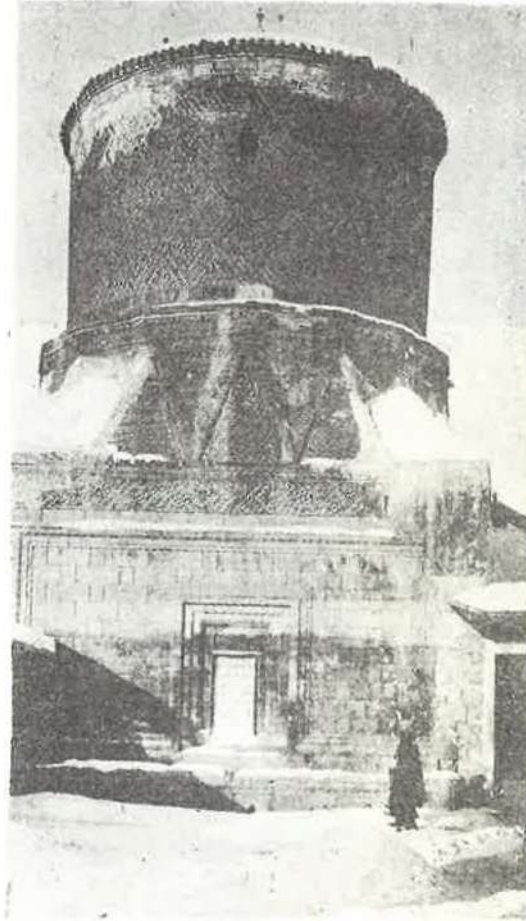
KADI BURHANETTİN :

Burada yatan zat, ünlü devlet adamı e şair Kadı Burhanettin Ahmet'tir. Türbe skiden üstü kapalı ve beş-on mezar aısında imiş. Zaten ahşap olan bu kısım on zamanlarda yıkılmış ve diğer mezarr kaldırılmıştı. Tarihi kişiliğine hürmen Kadı Burhanettin'in ki bırakılmıştı. akat o kadar bakımsız ve unutulmuştu ..

1966 yılında o da kaldırılıp, 45 bin ra sarfı ile şanına layık bir anıt-türbe aptırıldı ve çevresi park haline getirildi.

GÜDÜK MİNARE :

Aslında minare değil, büyük ve muhşem bir türbedir. Kubbesi yarı kalmış. r minareyi andırdığı için, halk öyle der. inde Alaaddin Eretna'nın oğlu Hasan ey yatar. Türbe 1347 de yaptırıldı.

GÜDÜK MİNARE

MEYDAN CAMİİ :

Bu da Sıvas valilerinden Koca Hasan aşa tarafından 1562 senesinde yaptırıldı. imari kıymeti yoktur.

KALE CAMİİ :

1580 yılında Osmanlı vezirlerinden Mahmut Paşa tarafından yaptırıldı. Küçük, zarif, bakımlı ve halen kullanılan bir eserdir.

AHİ EMİR AHMET TÜRBESİ :

Kurşunlu sokakta, Dursunoğlu bahçesi içindedir. İnşa tarzı Selçuklu usulünü andırır. Gövdesi çokgen, kubbesi ehramdır. Yüksekliği 5,5 metreye yakın. İçinde kitabesiz bir kabir var. Fakat asıl mezarın, bunun altındaki mahzende olacağı tahmin edilmektedir.

Kemerin sekiz yüzünü çevreliyen kısımdaki yazıların bir kısmı tamamen dökülmüş. Geriye kalan parçalardan da çok birşey anlaşılmıyor. Yalnız Miladî 1333 tarihli vakfiyesinden Sıvas Ahilerinin en büyüğü olduğu sonucuna varılıyor.

ŞEMSEDDİN SIVASÎ TÜRBESİ

Meydan Camii avlusundadır. Burada XVI. yüzyılın en kudretli şair ve mütefekkirlerinden Şemseddin Ahmet (Şemsi) yatar.. Türbede ayrıca Sıvas şairlerinden Suzi ve Ali Aşkar Paşanın annesinin mezarları da vardır.

TAŞHAN :

1573 yılında inşa ettirildi. Sıvas valilerinden Sağır Behram Paşanın hayratıdır. Ortası açık bir avlunun etrafına sıralanmış iki katlı odalardan ibarettir.

KURŞUNLU HAMAM :

Taşhanı yaptıran Sağır Behram Paşanın eseridir .1576 da inşa edildi. Sıvas'ın en büyük hamamlarından biridir. Kadın ve erkek kısmı ayrı ayrıdır.

DİVRİĞİ'DEKİ ESERLER :

Divriği'de Mengüçler zamanından kalma muhteşem yapıtlar bulunmaktadır. En güzelleri Ahmet Şah Camii ile Turan Melik adına yaptırılan Şifaiye'dir

Ahmet Şah Camiine «Ulu Cami» de denir. Burası Mengüceklerin Divriği kolu ultanlarından Ahmet Şah tarafından 1228 le yaptırıldı. Cami zaman zaman tamir ördü. Halen de restore edilmektedir. İçi-nin güzelliği ve mimari tarzı bir yana, asıl nemi kapılarındadır. Hele kuzey kapısın-daki ihtişam, Anadolu'daki hiçbir eserde oktur. Buradaki san'at kudreti karşısın'a insan meramını ifade edecek kelime ulamaz.

Ahmet Şah'ın karısı Turan Melik adı-a yaptırdığı Şifaiye de camiin güneyine itişiktir. Kapısı çok güzeldir. Ünlü tarih-ilerden Halil Edhem ile Alber Gabriel u-un uzun incelemeler yapmış, eserlerinde uralardan sitayişle bahsetmiş ve geniş ilgiler vermişlerdir.

Divriğideki eserler yanlız bunlardan baret değildir. Kale ve Kale Camii ile itte Melik, Hacip Kamereddin, Nureddin alih ve Naip türbeleri ayrıca anılmaya eğer.

DİVRİĞİ ULUCAMİ KAPISI

C — Sıvas Salnameleri

Tarihçilik bizde oldukça eskidir. Lâkin ilmi değildir. Olaylar, vukuundan çok sonra kaleme alındığı için sık sık çelişmeler görülür. Hem anlatım sathi, hem de hükümler isâbetsizdir. Çoğu zaman Selçuklulara ait bilgileri, tarihlerden değilde, tarihi eserlerden öğreniriz.

Osmanlıların ilk yıllarında da durum böyledir. Ama sonraları eksiklik anlaşıldı. Olaylar günü gününe tesbit edilmeğe başlandı. Vak'anüvisler yalnız bu iş için vazifelendiler.

Tanzimat bize yeni bir anlayış getirdi. Yıllık olaylar her sene kitaplar halinde yayınlandı. Burada İmparatorluk hakkında ansiklopedik bilgiler verildi. Bu kitapların adına Osmanlı Salnamesi dendi. Az zamanda eyâletler de merkezi taklide başladı, her birisi kendi adına salnâme hazırladılar.

Sıvas'ta bu iş H. 1290 yılında oldu. Cumhuriyete kadar aralıksız devam etti. Bu usulü her kim düşündü ise, elbette ki en büyük sevâbı kazanmıştır. Bundan büyük hizmet mi olur? Ama ne yazık ki, bu kitaplar günümüze kadar intikal etmedi. Çevrenin en büyük kitaplığı olan «Ziya Bey» de bile ancak iki tane var. Biri H. 1302, diğeri de H. 1325 yılında çıkarılmış. Öbür yıllara ait olanları bütün araştırmalara rağmen bir türlü bulunamamıştır.

Salnâme, genç kuşağın anlıyabileceği deyimle Yıllık demektir. Önemi hakkında fazla söze lüzum yok. Yalnız konularını açıklamak faydalı olur.

1302 tarihli Sıvas Salnamesi küçük boy, 406 sayfadır. Serinin 12. kitabı olarak basılmış. Bu sırada Sıvas Valisi, Halil Rıfat Paşadır. Kitap önce iki bölüme ayrılmış. Birincisinde genel konular, ikincisinde özel konular yer almış. Genel konularda İmparatorluğa ait ansiklopedik bilgiler var. Sıvas'ı hiç de ilgilendirmiyor. İşin garibi her yıl aynı konular az veya çok farklarla tekrar edip duruyor. Genel bölümde şu konular yer almış:

1 — Aylara bölünmüş yıllık takvim. 2 — Yıl içindeki önemli olaylar. 3 — Başlangıçtan İslâmiyete değin genel tarih 4 — İslâm, Türk ve Osmanlı tarihi 5 — Osmanlı padişahlarının kısaca biyografileri. 6 — Teşrifat cetvelleri. 7 — Yabancı devletler hakkında bilgiler. 8 — Keşifler ve icatlar. 9 — H. 1282 yılından H. 1300 yılına kadar ki emir ve nizamların fihristi. 10 — Düstur fihristi.

Özel bölümde ise şu konular var:

1 — H. 1198 yılından başlamak üzere H. 1302 yılına kadar Sıvas valilerinin vazifeye başlayış ve ayrılış tarihleri. 2 — Halil Rıfat Paşanın Sıvas valiliği esnasında yaptığı işler ve II tenbihnamesi. 3 — Vilayet hakkında idarî bilgi: Sancak, Kaza ve Nahiyeler. 4—Vilayetteki daire ve memurlar. Memurların kimlikleri ile rütbe ve nişanları.

1325 senesindeki salname orta boy, 275 sayfadır. Vali Reşit Akif Paşa zamanında çıkarılmış. Bunun bir özelliği de resimli oluşudur. Genel bölüm hemen hemen diğerinin aynı. Özel bölümde Sıvas'a hayli yer ayrılmış: Sanat Okulu ve salhane ile Sıvas eşrâfı, coğrafyası, ziraat, ticaret, lise, il tarihi, eski eserler, yatırlar, etnoğrafya, nüfus, gelir—gider ve askeri birliklere ait etraflı bilgi verilmiş.

Bu salname diğerine nisbetle daha özentili ve faydalıdır.

1935 yılında da bunların yerini tutacak bir deneme yapıldı. Mektupçu M. Fahreddin Başel, «Sıvas Bülteni» ni yayınladı. Evet, şekli ne olursa olsun, o da bir nevi salnamedir. Lâkin örnek bir eser değildir. Nedenlerini anlatmak, bu yazının konusu olmadığı için durumunu ancak bir kaç kelime ile ifade edelim:

Kitapta elden geldiği kadar çeşitli ve çok bilgi vermeğe, bilhassa gayret sarfetmiş. Bu yüzden de, lüzumsuz teferruâta girmiş. Asıl konular ve Sıvas'ın ana prob-

lemlerine dokunmamış bile. Sonra gerekli yerlerde kaynak göstermek lüzumunu hissetmeyip, sözlü bilgileri tahkik etmeden gelişi güzel almış.

Halbuki; bir belge niteliğinde olan eserler, çala kalem yazılmaz. Böyleleri hem emeği boşa verir, hem de günün birinde o eser üzerine eğilenleri yanıltır.

Yılın Tarih - 1966

Doğu ile Orta Anadolu'yu birbirine bağlıyan Sıvas'ın, coğrafi durumu itibariyle çok hareketli olması lâzım gelir. Fakat nedense, insan bu tahmininde ekseriya yanılıyor. Şehir Osmanlı devrinde olduğu gibi, şimdi de içine dönük ve küskün yaşıyor. Ama 1966 yılı eskiye nisbet le bir istisna teşkik eder. Gerçek tanığımız; olaylardır. Birlikte takip edelim:

GİDEN VE GELEN VALİLER:

31 Ocak:

1 yıl, 4 ay, 20 gündenberi vazife görmekte olan Amiral Zahit Kırağlı, Merkez Valiliğine atandı. Daha önce Balıkesir Valisi idi.

4 Şubat :

Onun yerine Vefik Kitapçıgil geldi. Kitapçıgil, meslekten yetişme ve tecrübeli bir idarecidir.

Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olduktan sonra, Paris Hukuk Fakültesi Muadeletini aldı ve Paris Şehircilik Enstitüsü kurslarını da ikmal etti.

Devlet hizmetine, Samsun Maiyet Memurluğu ile başladı. Bafra, Çarşamba, Terme, Alaçam, Ayancık, Kaymakam Vekilliği, Hadım, Karaman, Çiçekdağ, Pasinler, Ardahan, Üsküdar Kaymakamlıklarında bulundu.

1954 de İstanbul Vali Muavini, 1956 da Elazığ, 1959 da Denizli, 1961 de Niğde 1963 de de Burdur Valisi oldu.

CEMAL TURAL BİRLİKLERİ DENETLEDİ

23 Nisan :

Geç vakit şehrimize gelen Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural, Sıvas'taki bütün birlikleri denetledi.

Saat 20 de Orduevinde şerefine bir yemek verildi.

Ertesi sabah saat 8 de törenle uğurlandı.

CUMHURBAŞKANI GÜRÜN'DE

10 Haziran :

17 gün süreli bir yurt gezisine çıkmış olan Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Kayseri'den Malatya'ya giderken yol üzerinde bulunan Gürün'e de uğradı.

Sunay ilçe sınırında Vali Vefik Kitapçıgil, Gürün Kaymakamı, Sıvas, Gürün Belediye Başkanları ve kalabalık bir halk kitlesi tarafından hararetle karşılandı.

Şehir Klübünde bir süre istirahatten sonra, kendisine sevgi tezahüründe bulunan halka, 15 dakikalık bir hitabede bulundu. Özellikle gezisinin amacını anlattı ve yurt sorunlarına değindi. Sözlerini, herşeyden önce çok çalışmamız gerektiğini öğütlemekle bitirdi.

Arkasından Sıvas ve Gürün heyetini kabul etti. Burada vali tarafından Cumhurbaşkanına bir rapor sunuldu. Ayrıca Sıvas'ın aktuel davalarından biri olan Demir—Çelik mevzuunda bilgi verildi.

İki saate yakın Gürün'de kalmış olan Sunay, yemeği müteakip yoluna devam etti. Gelişinde olduğu gibi, ayrılışında da coşkun gösterilerle uğurlandı.

ATA GÜNÜ VE
II. BÜYÜK SIVAS SERGİSİ

27 Haziran Atatürk'ün Sıvas'a ilk geldiği gündür. Bu günü Samsun, Havza, Amasya, Erzincan bir bayram sevinci içinde kutlar. Sıvas'ta 1965 de kutlanmağa başlandı. Bu münasebetle bir de sergi açıldı. Lâkin başlangıç olması dolayısiyle umulan fayda temin edilemedi.

Bu yıl ki tören ,geçen seneye nisbetle daha düzenli oldu. Sergi bir gün değil, bir hafta devam etti. Bütün açılışlar özellikle bu haftaya raslatıldı.

27 Haziran :

Törene, — 47 yıl öncesi gibi — Aygır Deposunda başlandı. Atatürk'ün büstü, ihtiramla bir açık jeepe yerleştirildi. Konvoy, saat 9 da şehre hareket etti. İstasyonda otomobillerden inilip ağır ağır, Cumhuriyet meydanına gidildi. Atatürk Anıtına resmi ve özel teşekküller tarafından çelenkler kondu. Arkasından binlerce kişiye hitap eden Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu, heyecanlı bir ifade ile günün mânâ ve mâhiyetini anlattı.

Lisenin alt katındaki «Atatürk Kitaplığı» da, Vali Vefik Kitapçıgil'in bir konuşması ile açıldı.

Aynı gün saat 15 de Tümen ve Belediye bandolarının refakatinde bisikletli gençler, çeşitli illerden gelen folklor ekipleri ,Esnaf Dernekleri Temsilcileri ve halkın da katıldığı karnaval kervanı, II. Büyük Sıvas Sergisinin hazırlandığı Stadyumun bahçesine gitti. Bugün ikinci konuşmasını yapan Vali Vefik Kitapçıgil, serginin gayesi hakkında bilgi verdikten sonra, çalışmaların Orta Anadolu Fuarına hazırlık mâhiyetinde olduğunu müjdeledi. Vali bu törende vazifelilere başarı madalyası verdi.

Arkasından 4 Eylûl parkındaki Kale Gazinosu da açıldı.

Gece Erzurum, Elazığ, Burdur ve Sıvas halay ekipleri Stadyumda gösterilerde bulundu.

Askeri birlikler, Çimento ve Demiryolları Fabrikaları, şehrin ana caddelerinde yer yer fener alayları ve şenlikler yaptılar.

28 Haziran :

Saat 17 de Turizm Bürosu hizmete girdi.

Gece Kapalı Spor salonunda, Sıvas Halk şairlerinin de katıldığı nefis bir folklor ziyafeti verildi. Veysel, Ali İzzet, Derdimend ve Sefil Selimi uzun uzun alkışlandı.

29 Haziran :

Saat 15 de Stadyumda Askeri bando, merasim bölüğü, halk şairleri, Halkevi ve Halk Eğitim Merkezi folklor ekiplerinin katılmasiyle gösteriler düzenlendi.

Kale Parkında da «Gidemediğin yer Senin değildir» parolası ile Sıvas'ın yol davasını kökünden halleden Vali Halil Rıfat Paşanın büstü açıldı

30 Haziran :

Bilhassa tuyuğları ile edebiyat tarihimizde müstesna bir yer işgal eden Kadı Burhanettin, şehrin en bakımsız bir köşesinde 568 yıldanberi âdeta nisyana terk edilmişti. Şairliğinin yanısıra, büyük kumandan ve mümtaz bir devlet adamı da olan Kadı Burhanettin, uzun zaman kime ait olduğu belirsiz kırık dökük taşların altında bırakılamazdı.

Nitekim Anıtlar Derneği Sıvas Şubesi, Belediye, Karayolları ve Demiryolları işletmesinin müşterek imkânlariyle ona güzel bir kabir yaptırıldı.

Açılışında Sıvas Anıtlar Derneği Başkanı Dr. Azer Aran, kimliğini ve kişiliğini tebarüz ettiren bir konuşma yaptı. Vali Vefik Kitapçıgil, Anıt-türbenin yapılışı hakkında bilgi verdi ve şairi çok yönlü bir kişi olmasından ötürü övdü. Tören Türkiye Anıtlar Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk'un gönderdiği mektubun okunmasiyle sona erdi.

Gece Stadyumda ,halk türküleri ve klasik Türk musikisinden seçme parçalar icra edildi.

1 Temmuz :

Saat 15,30 da Sıvas Halk Eğitimi Başkanlığı Köy El Sanatları trikotaj kurslarını bitirenlerin diplomaları, Halk Eğitimi Pavyonunda törenle verildi.

2 Temmuz :

Gündüz: Stadyumda futbol karşılaşması oldu.

Gece :Kayakevinde Turizm Derneği tarafından orijinal bir gardenparti düzenlendi.

3 Temmuz :

Paşa Çayırında tertip edilen at yarışları, beklenenin çok üstünde ilgi gördü.

Sergi genel arzu üzerine, bir hafta daha uzatıldı.

10 Temmuz :

II. Büyük Sıvas Sergisi kapandı. (Gezenlerin sayısı 66971 dir.)

Gürün İlçesinin Gökpınar Gölündeki turistik tesisler hizmete girdi.

KONGRE GÜNÜ VE KÜLTÜR HAFTASI

Sıvas Kongresi günü, şimdiye kadar sadece 4 Eylûl'de kutlanıyordu. Halbuki bu Kongre yalnız Sıvas'ı değil, kalbi istiklâl aşkiyle çarpan bütün insanlığı ilgilendirir. Çünkü, emperyalizme karşı, kurtuluş savaşlarının esasları burada tesbit edildi. Türkiye Cumhuriyetinin temeli burada atıldı. Çünkü...

İşte böyle bir günü, lâyık olduğu şekilde değerlendirmek, ödevlerin en büyüğüdür. Onun için bu sene, Sıvas Kongresi Günü bütün detaylarıyla ele alındı. Kutlamağa 1 Eylûlda Suşehri'nde başlandı.

1 Eylûl :

Atatürk, Sıvas'tan da gelen heyetlerin iştirakiyle çok kalabalık bir halk topluluğu tarafından temsili olarak karşılandı. Saat 16,30 da Belediye Meydanında bir tören, 17 de folklor gösterileri düzenlendi. 20,30 da Suşehri Lisesinin de iştirakiyle Atatürk hakkında konuşmalar yapıldı. Şiir ve monoloğlar okundu.

2 Eylûl :

Açık bir jeepe bindirilmiş olan Atatürk'ün büstü, yol gözergâhı olan Şerefiye, Zara ve Hafik'te törenlerle karşılandı. Sıvas ilk karşılamayı, Paşapınarı'nda yaptı. İkinci ve büyük karşılama Kepenli'de oldu. Konvoy, arkasında binlerce Sıvaslı olduğu halde, Kongre binasının önüne kadar geldi. Burada büst otomobilden alınıp, tarihi salona yerleştirildi.

4 Eylûl :

Törene saat 9 da Atatürk Anıtının önünde başlandı. Sırasıyla Vali Vefik Kipçıgil, Vehbi Cem Aşkun ve çeşitli hatipler 4 Eylûl'ü anlattılar.

Saat 14 de Sıvas Kongresinin temsili açılış merasimi yapıldı. Bu senenin diğer yıllardan farkı, makyajlı delegelerin salondaki yerlerini almış olmasıdır. Delegelerin teker teker adları okunmak suretiyle yoklamaları yapıldı. Arkasından da Atatürk'ün Kongreyi açış nutku okundu.

Akşam Belediye Nikâh Salonunda bir açık oturum düzenlendi.

5 Eylûl :

Saat 17 de değerli şairlerimizden Vehbi Cem Aşkun, Kadı Burhanettin'e dair bir konuşma yaptı.

Gece folklor gösterilerine devam edildi.

6 Eylûl :

Saat 11 de Atatürk Ortaokulunun bahçesindeki büst açıldı. Gerek büst, gerekse kaide okul müdürü Ressam Selâhattin Aydemir tarafından yapıldı. Kaideye şimdiye kadar alışageldiğimiz şekilde ölüm ve doğum tarihleri değil, sadece doğum tarihi yazıldı. Gece de halkevi ve Halk Eğitim Merkezi ortaklaşa folklor gösterileri düzenlediler.

7 Eylûl :

Şarkışla ilçesinin Ağcakışla bucağında Atatürk büstünün açılış merasimi yapıldı. Törende söz alan Vali, büyük kurtarıcının kişiliği üzerinde durdu. Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmemiz için onun yolundan gitmemiz icap ettiğini anlattı.

8 Eylûl :

Bugün de 6 milyon liraya mal olan Sanayi sitesi törenle hizmete girdi. Bu vesile ile Ahmet Durakoğlu, Sıvas Belediyesinin sorunlarını ve başarılarını anlattı. Siteyi Vali açtı, konuşmasında Eski Vali Mehmet Varinli'nin hizmetlerini övdü.

9 Eylûl :

Bu sene öğretime başlıyacak olan 102 köy okulunun açılış töreni, hepsini temsilen Bademkaya köyünde yapıldı ve okulu hizmete açıldı.

10 Eylûl :

Kültür Haftasının son açılışı Paşa Fabrikasındaki sun'i göller oldu. General Yusuf Erten'in deyimiyle: Binbir güzelliği sinesinde saklayan Başyaylaya, bu göller ayrı bir renk verdi. Burada Vali, Belediyenin ve Topraksu'nun emeklerini takdirle anlattı.

DİVRİĞİ'DE SEL

10 Eylûl :

Saat 15,30 da dolu ile başlayan yağmur, 50 dakika devam etti. Kasabanın ortasından geçen dere, birdenbire taştı. Bu umulmadık felaket, ikisi çocuk olmak üzere 4 kişinin ölümüne, 12 evin tamamen, 30 evin de kısmen yıkılmasına sebep oldu. Aşağı çarşının arka tarafı ve Kayaoğlu hamamı sular altında kaldı.

Olay gecesi hemen Divriği'ye hareket eden Vali Kitapçıgil, gereken tedbirleri zamanında aldı. Bütün imkânları seferber etmek suretiyle yiyecek sıkıntısını halletiği gibi, kara ve demiryollarının da, iki gün içinde onarılmasını sağladı.

CUMHURBAŞKANI CEVDET SUNAY'ın ZİYARETİ

19 Ekim :

Saat 10,45 de Sıvas ve Giresun Valileri ile Belediye Başkanları tarafından il sınırında karşılandı. Kendisine İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu, III. Ordu Komutanı General Fikret Esen ve Milli Güvenlik Kurulu Başkanı Kemalettin Gökakın da refakat etmekte idi.

Erzincan, Şebinkarahisar ve Suşehri yol kavşağında bir müddet dinlendi. Giresunluların ısrarı karşısında programını değiştirip, Şebinkarahisar ve Suşehri'ni ziyaret etti.

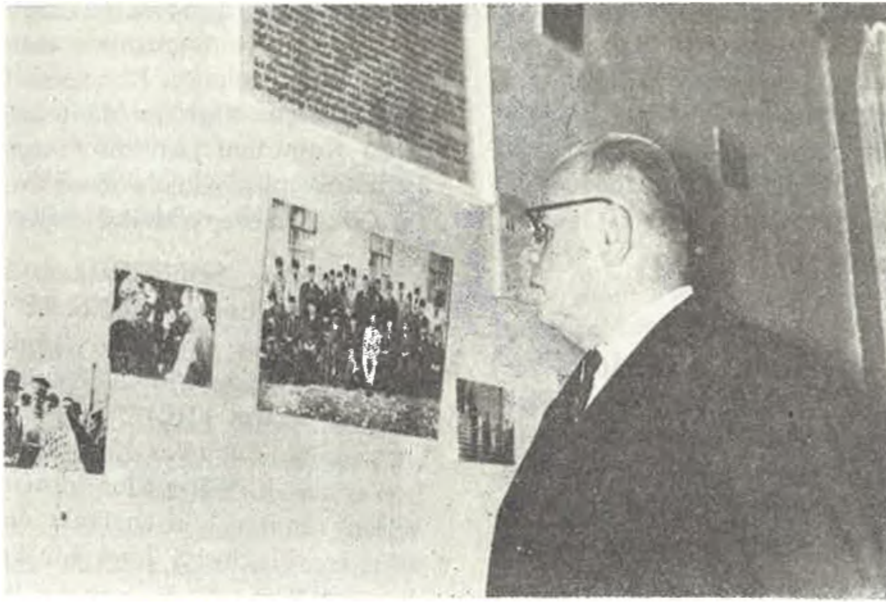
Sunay, Şebinkarahisar'da tezahüratla karşılandı. Öğrenciler tarafından buketler sunuldu. Suşehri'nde de ilçenin dert ve dileklerini havi bir rapor takdim edildi.

Saat 16.15 de Zara'ya, 16,55 de Hafik'e, 17,40 da Sıvas'a geldi. Vaktin geç olmasına rağmen binlerce Sıvaslı tarafından hararetle karşılandı. Hükûmet konağı önünde otomobilden inen Sunay, doğruca Atatürk Anıtına gidip, çelenk koydu. Hemen orada Askeri ve Mülki erkânla tanıştı.

Hükûmet binası balkonundan kısa

CUMHURBAŞKANIMIZ
SAYIN CEVDET SUNAY'IN
SIVAS'A TEŞRİFLERİ

SAYIN SUNAY ATATÜRK KİTAPLIĞINDA

· hitabede bulundu. Halkın (Demir-Çe-
) konusunda kendilerine muzahir ol-
ılarını istemeleri üzerine, «Sizler için
ışacağım» sözleriye bu mesele üzerin-
duracağını vaad etti.

20 Ekim :

Geceyi Orduevinde misafir olarak ge-
en Reisicumhur Cevdet Sunay, sabah-
in saat 9,50 de Belediyeye gitti.

Günün programı brifingle başladı.
konuşmayı Vali Vefik Kitapçıgil yap-
Arkasından söz alan daire müdürle-
kendilerini ilgilendiren konular hak-
ıda bilgi verdiler. Belediye Başkanı
met Durakoğlu da, Sıvas'ın çeşitli dert-
ini bütün gerçekleriyle dile getirdi.
hassa Demir—Çelik konusuna değinip,
şehrin uzun süredenberi ihmal edildi-
i, siyasi ağırlığının zayıf oluşu sebebiy-
hayati konularda müspet sonuçlar a-
ımadığını tebarüz ettirdi.

Bu haklı yakınmayı kısaca cevaplan-
an Sunay, dedi ki:

«Sıvas'ın bundan sonra mağdur kal-
sına imkân yoktur. Sıvas hakikaten Anadolu'nun göbeğinde en büyük şehrimiz. İstiklâl Harbinde gayet büyük bir hatırası var. Hiçbir zaman unutulamaz. Atatürk'ümüzün gerek Nutuk'larında ve gerekse herşeyinde tebarüz ettirdiği gibi, imtiyazlı yer almasına rağmen fakir kalmıştır. Ben de çalışacağım. Demir Çelik konusu da aynıdır. Emin olmanızı isterim. Her halde benden bunun dışında bir noter senedi istemezsiniz. İsteseniz de şu anda veremem.»

Oradan Yetiştirme Yurduna gitti. Yavruların beslenme ve bakımları ile ilgilenip, hatırlarını sordu.

Kale gazinosundaki öğle yemeğini müteakip, Orduevinde Saat 16 ya kadar istirahat etti. Bilâhare sırasiyle 4 Eylûl Müzesini, Halı Fabrikasını, Kız Sanat Enstitüsünü ve DDY Fabrikalarını ziyaretle, tetkik ve incelemelerde bulundu. Fabrikanın vagonaj bölümünde DDY Genel Müdürü Kâzım Yurdakul ve Müdür Zühtü Oral'dan bilgi aldı.

Akşam yemeğinde 4. İşletme Lokalini şereflendirdi. Halkevi ve Halk Eğitim Başkanlığı folklor ekiplerinin gösterilerini dikkatle, beğeni ile izledi.

D - Yılın Tarihi 1967

İRAN ULAŞTIRMA BAKANI GELDİ

3 Şubat :

Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürk'ün konuğu olarak yurdumuzu ziyaret eden İran Ulaştırma Bakanı Hasan Salcıyan, beraberindeki zevatla bugün saat 14,05 de şehrimize geldi. Demiryol Fabrikalarında incelemelerde bulundu. Bilhassa yeni imal edilmeğe başlanan seri vagonları tetkik etti. İki saat sonra, yine aynı trenle şehrimizden ayrıldı.

SAĞLIK BAKANI HASTANELERİ DENETLEDİ

16 Nisan :

15 saat içinde 4 ilin 6 hastanesini denetliyen Sağlık Bakanı Vedat Âli Özkan, bu arada Sıvas'a da uğradı. Göğüs Hastalıkları ve Nümune Hastanelerini gezdi. Sabahın erken saatlerinde, aynı zamanda baskın mahiyetinde bir teftiş yapmasına rağmen durumdan memnun olduğunu söyledi.

SIVASSPOR KURULDU :

29 Nisan :

Belediye Nikâh Salonunda, 185 üyenin iştiraki ile yapılan toplatıda, profesyonel Sıvasspor takımı kuruldu. Başkanlığa eski futbolculardan Ahmet Durakoğlu getirildi.

Klübun bayrağı kırmızı beyaz ve üçyıldızdır. Üç yıldız, amatör Yolspor, Sıvasspor ve Kızılırmak takımlarını temsil etmektedir.

Sıvasspor kuruluşundan 2 ay, 6 gün sonra, 4 Temmuzda ikinci lige alındı.

HALDUN MENTEŞEOĞLU GELDİ

2 Haziran :

Bugün şehrimize gelen İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu, il sınırında karşılandı.

Çimento Fabrikasında kendisine, 80 kişilik bir heyet tarafından Sıvasspor takımının ikinci lige alınması dileğiyle güzel bir bayrak, Vali ve Belediye Başkanı tarafından da Sıvas'ın dertlerini havi bir broşür takdim edildi.

Geceyi Sıvas'ta geçiren Bakan, ertesi gün Erzincan'a gitti.

Üç gün sonra dönüşünde, tekrar Sıvas'a uğradı. Belediye salonunda dert ve dilekleri dinledi. Konuşmaların ekserisini memleket meseleleri teşkil etmekle beraber, tercihan Demir-Çelik Fabrikası ve Sıvasspor takımının ikinci lige alınması üzerinde durdu.

Menteşeoğlu her ikisine de verdiği cevapta özetle: Arzularınız yerindedir. Lâkin, hükûmetin nihai kararına mutlaka fen heyetinin raporu hâkim olacaktır. Sıvasspor için Devlet Bakanı Kâmil Ocak'la görüştüm. Söz verdiler, dedi.

ATA GÜNÜ VE III. BÜYÜK SIVAS SERGİSİ

27 Haziran :

Büyük kurtarıcı Atatürk'ün Sıvas'a ilk geldikleri gün, üçüncü defa törenlerle kutlandı. Program hemen hemen geçen senekinin aynı idi.

28 Haziran :

Üçüncü Büyük Sıvas Sergisi, hava muhalefeti dolayısiyle bir gün gecikme ile 28 Haziranda açıldı. Saat 16 da bando, askeri birlikler, mehter ve folklor ekipleri giriş kapısının önündeki yerlerini aldıla. Açış konuşmasını Vali Vefik Kitapçıgil yaptı. Özellikle serginin üç yıllık tekâmülünü ve gelecekte iktisap edeceği durumları anlattı. Bu hususlarla ilgili istatistik rakamlar verdi.

Sergideki pavyonların hepsi kiralanmıştı. Bilhassa özel sektörün hissedilir derecedeki rağbeti, memnunlukla karşılandı.

30 Haziran :

Son gösterilerini dün gece yapan Erzurum, Kars, Silifke folklor ekipleri, bu sabah şehrimizden ayrıldılar. Kendilerine Vali Vefik Kitapçıgil tarafından birer

adalya verildi.

Hükûmet arkasındaki park, törenle ;ıldı.

4 Temmuz :

İki barış gönüllüsünün delâleti ile nerika Birleşik Devletlerinin armağan tiği dizel motorları sayesinde Ulaş Buığı elektriğe kavuştu.

DDY tarafından yaptırılan istasyon nası törenle hizmete girdi.

Yine aynı gün, Yetiştirme Yurdu, endi imkânlarıyla 39 çocuğu sünnet et-rdi.

CEMAL TURAL
ASKERİ BİRLİKLERİ DENETLEDİ

8 Temmuz :

Dün şehrimize gelen ve törenle karanan Genel Kurmay Başkanı Orgeneral emal Tural, geceyi Sıvas'ta geçirdi. Bun askeri birlikleri denetledi. Saat 12,20 Vali Vefik Kitapçıgil'i makamında ziretle, Sıvaslılara şu mesajı iletmesini ca etti: «Sizin şahsınızda Sıvas Vilâyeti lkına sevgiler sunarım.»

Tural ve beraberindekiler Çaldıran harp oyunlarını izlemek üzere, saat de şehrimizden ayrıldılar.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI
VAADLERDE BULUNDU

15 Ağustos :

Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem, at 16 da şehrimize geldi. Belediye salonda öğretmenlerin dert ve dileklerini nledi. Yaptığı uzun bir konuşma ile aarifimizin bugünkü problemlerini ve dığı tedbirleri anlattı.

Geceyi Sıvas'ta geçiren Bakan, bir a- «Sıvas 4 Eylûl Kongresi Üniversite ve ışatma Derneği» üyelerini de kabul etti. leklerine cevaben: «Sıvas'ta bir Ünirsite kurulması için elimden gelen gayti sarfedeceğim. Sizin arzularınız, bin arzularımızdır. Tarihi şehir Sıvas'ta illi Eğitim davası hızla ilerliyecek. İ-lemesi için çaba sarfedeceğim» dedi.

HÜSAMETTİN ATABEYLİ'nin
ZİYARETİ

24 Ağustos

10 günlük bir yurt gezisine çıkan Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli, dün il sınırında karşılandı.

Geceyi şehrimizde geçirdi. Sabahın erken saatlerinden itibaren Bakanlığı ile ilgili incelemelerde bulundu. Öğle üzeri basına verdiği demeçte: Sıvas'ın tarihi bir şehir ve turizm bakımından transit bir merkez olduğunu belirterek, Çifte Minare, Büruciye, Şifaiye gibi mimari değeri üstün olanların tez elden restore edilmesini, Sıvas tipi evlerin de ihtimamla muhafazasını tavsiye etti. Sözü Meydan Camiine intikal ettirerek: «400 yıllık bir maziye sahip olan böyle bir eserin ayakta durması elbette lüzumludur» dedi.

KONGRE GÜNÜ VE AÇILIŞLAR

1 Eylûl

Erzurum Kongresinden dönen Atatürk bugün Suşehri'ne gelmişti. 48 yıl öncesi gibi, yine umut ve güvenle karşılandı. Büstünün önünde ve mânevi huzurunda bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Suşehri bir bayram sevinci içinde en bahtiyar günlerinden birini daha yaşadı.

Çeşitli hatipler tarafından günün mânâ ve mâhiyetini tebarüz ettiren konuşmalar yapıldı.

Sıvas'tan giden bando ve folklor ekiplerinin gösterileri geceye neş'e, hareket ve ayrı bir renk verdi.

Bu arada merkez sulama tesisleri de hizmete girdi.

2 Eylûl :

Bir açık jeepe bindirilmiş olan Atatürk'ün büstünü havi konvoy, Suşehri'nden saat 9 da ayrıldı. Yol boyunca Şerefiye, Zara ve Hafik'te hararetle istikbal edildi. Yer yer törenler tertip edildi.

Atatürk o gün, Sıvas yakınlarındaki bir çeşme başında mola vermiş ve doya doya su içmişti. Bilâhare o hatıraya hürmeten su içtiği çeşmenin adına Paşapına-

rı dendi. Sıvas heyeti, konvoyu işte o çeşmenin başında karşıladı.

Şehir bayraklarla donatıldı. Lise bu en büyük misafirini bağrına basmak için olağanüstü hazırlandı.

Konvoy şehrin içine girince, kalabalık caddelere sığmaz oldu. Ağır ağır ilerliyerek Lisenin arka kapısına kadar geldi. Büst otomobilden alınıp, Kongre salonundaki özel köşeye ihtiramla yerleştirildi.

4 Eylûl :

Kongre gününün kutlanması geçen yıldan daha farklı değildi. Fakat çok öncekilere nisbetle, kıyaslanmıyacak derecede hareketli geçti. Proğram, tarihi gerçeklere sadık kalınarak hazırlandı ve tatbik edildi.

5 Eylûl :

1 - 8 Eylûl, aynı zamanda Sıvas'ın açılış ve başlangıç bayramıdır da... Bu bakımdan yayla çocuklarının alın teri ve göz nuru bu hafta içinde değerlendirilir.

Bugün Hanlı Köyü su tesisleri ile Deliilyas Köyü yolu törenle hizmete girdi.

6 Eylûl :

Topraksu Bölge Müdürlüğü tarafından yaptırılan Baharözü Köyü göleti açıldı.

7 Eylûl :

Sabahleyin Koyulhisar'daki pompaj tesisleri, öğleden sonra da Eğriçimen yaylasındaki motel istifadeye sunuldu.

ŞİFAİYE'nin
750. YILI KUTLANDI

4 Eylûl :

Anadolu'yu mimari şaheserleriyle süsleyen Selçuklu Türkleri, en büyük sağlık yurdu ve tıp fakültesini Sıvas'ta inşa ettirmişti. 1217 yılında kurulan bu âbidenin bânisi Sultan I. İzzettin Keykâvus' tur.

Bina iki bölümden ibaret olup, bir bölümü hastane, diğeri Tıp Fakültesidir. İkinci bölüm zamanla yıkıldı ve izi bile kalmadı. Fakat Birinci bölümü bazı hasarlara rağmen halâ ayaktadır. Darüşşifa veya Şifaiye adını verdiğimiz bu bina 551 yıl hastane, 147 yıl da Medrese olarak kullanıldı. Şimdi restore edilmektedir.

Sadece tarihi yönü ile değil, Tıp Tarihi bakımından da büyük önemi olan Şifaiye'nin 750. yılı bugün törenle kutlandı. Bu münasebetle bir konuşma yapan Sıvas Anıtlar Derneği Başkanı Dr. Azer Aran, önce hekimlik mesleğinden söz etti. Sonra da binanın durumunu izahla, Avrupa'daki emsalleriyle karşılaştırdı. 1220 tarihli vakfiyesindeki özellikleri birer birer açıklayıp, değerlendirdi. Konuyu Anıtlar Derneğinin çalışmalarına intikal ettirip, yaptıklarını ve yapacaklarını anlattı. Bu hususta emeği geçenlere ayrı ayrı teşekkür etti.

KAYSERİ OLAYLARI

17 Eylûl :

Bugün Kayseri şehir stadında, Kayserisporla Sıvasspor arasında oynanan futbol maçı müessif olayların çıkmasına sebep oldu.

Hadisenin nedeni, futbol terbiyesinden yoksun bir kısım seyircilerin aşırı heyecanıdır.

Kavga ilk golün atılmasiyle başladı. Önceleri mevzii olmakla beraber, alanını kısa zamanda genişletti ve trübinlerin yarısına sirayet etti. Arbedenin içine girmek istemiyen binlerce kişinin, bir anda kapıya hücumu, çıkışı imkânsız kıldı. Bu esnada kimi ayakta, kimi de ayaklar altında ezilerek öldü. Kayıp blançosu 41 kişidir.

18 Eylûl :

Sabahın erken saatlerinden itibaren gelen Ankara ve İstanbul gazeteleri, bütün şehri hayrette bıraktı. Hepsi de söz birliği etmişçesine olayların vebalini Sıvaslıların boynuna yükletiyordu. Hakikatte kamu oyunu yanıltan bu haberlerin gerçekle hiçbir ilgisi yoktu. Tahrif tamamen Kayseri muhabirlerinin eseri idi.

Akşamdanberi yüreği yanık olan ıalk, uçan kuştan bir teselli umdu. Ga-etelerin bu şekildeki haksız töhmeti, za-en kanayan yarasına adeta tuz biber ek-i. İçindeki kin, bir anda intikam oldu.)ç almak gayesiyle Kayserililere ait 10 :vle 11 iş yerine hücum etti. İçindekileri okağa fırlatıp kırdı, yaktı... Bilhassa Be-ediye Oteli büyük zarara uğradı. Emni-'et kuvvetleri duruma ancak, bir saat onra hâkim olabildiler.

Akşam üzeri İçişleri Bakanı Dr. Fa-uk Sükan Sıvas'a geldi.

Hükûmet balkonundan binlerce kişi-e hitaben yaptığı konuşmada, Sıvaslıla-a başsağlığı diledi. Suçluların mutlaka ezalandırılacağını, bu husus için müste-ih olmalarını anlattıktan sonra, neticeyi ükûnetle beklemelerini tavsiye etti.

19 Eylûl :

Cenazeler Sıvas'a, gece yarısı uçakla ıakledildi. Askeri vasıtalar hepsini Nü-mune Hastanesine taşıdılar.

İş yerleri kapatıldı. Şehir derin bir asa büründü.

Meydan Camii avlusuna dizilen cena-eler, öğle namazını müteakip dini tören-: kaldırıldı. Çeşitli teşekküllerden yüz-:rce çelenk geldi. Onbinlerce kişinin iş-iraki ile yapılan merasim çok hazin ol-.u. Şehitler, Abdulvahabi Gazi mezarlı-ındaki ebedi istirahatgâhlarına gözyaşla-ı arasında tevdi edildi.

Bugün ve bunu takip eden günlerde, ıvas Valiliği tarafından halkı uyarıcı ve ükûnete davet edici tebliğler yayınlandı.

E - Sıvas Ünlüleri

Sıvas yalnız yakın çağlarda değil, Bi-anslılar devrinde bile eyâlet merkezliği ve aşşehirlik yapmış bir beldedir. Zaman za ıan sınırları, orta halli bir Avrupa devleti-inki kadar genişlediği yüzyıllar oldu. O akitler ilin her köşesi medrese ve benze-i ilim yuvaları ile bezendi. Orada yetişen ayla çocukları, siyasi, iktisadi ve kültürel yönlerden uzun zaman devletin kaderinde söz sahibi oldular.

Ne yazık ki, onlar hakkında bilge ve-ren kaynaklar, zamanın tahripkâr elle-rinden kurtulup günümüze kadar ulaşa-madı. Örneğin: 1217 yılında kurulan Tıp Fakültesi'nin bütün elemanları hep mi ya-bancı idi? İlmi otoritesini kabul ettirmiş hiç mi bir hemşehrimiz yoktu? Şüphesiz vardı... Vardı ama, yok oldu işte...

Kesin bilgilerimz, Osmanlı tarihçile-rinin tek taraflı ve kısır ölçüleri ile sınır-ladığı zamanlara münhasır kalıyor. Onları da güvenilir bir biyoğrafi eserinde değil de, yüzlerce cilt tarihin üç beş satırı ara-sından çıkartabilmek mümkün olmakta-dır.

Şair, müellif, kumandan ,her ne ise, Sıvas ünlülerinin kaderi ,işte bu. Onları olsun yakından tanımakta büyük faydalar var.

MUSLİHİTTİN MUSA :

Babasının adı Mahmut'tur. 1332 yı-lında Amasya'nın en kudretli müderrisle-rinden biri idi.

ŞEHÂBETTİN AHMET :

Ömrünün ilk yılları Sıvas'ta geçti. İl-mini daha çok ilerletmek için memleke-tinden ayrılıp, Aydınoğlu Mehmet Bey'in yanına sığındı. Ayasluğ'da yerleşip orada meşhûr oldu. Çeşitli eserleri vardır. Bil-hassa «Eyven-ül-tefâsir» adlı eseri, çok beğenildiği için, «Tefsir-i Şeyh» diye anar-lardı. Şeyh Vefa, bunun öğrencisidir. Bazı kaynaklara göre 1400, bazılarına göre 1456 da vefat etti. Mezarı hala ziyaret edi-lir.

HÜSEYİN PAŞA :

Ağa iken hizmetleri göz önüne alına-rak 1534 yılında ağır zeamet verildi. 1542 de Sıvas valisi oldu. Bir yıl sonra vefat et-ti.

HASAN PAŞA :

Sıvaslı olduğu söylenir. Kapıcıbaşı i-ken 1561 yılında Yeniçeri ağası oldu. Bir

yıl sonra Rumeli valiliğine de atandı. 1566 da vefat etti. Meydan camiî bu zâtındır. Ayrıca han ve hamam da yaptırdı. Vakıf olarak camiin etrafında pek çok dükkân bırakmıştır.

PİR SULTAN ABDAL :

Yıldızeli'nin Banaz köyünde doğdu ve Sıvas'ta asılarak idam edildi. Şah İsmail'in aşırı propogandalarına alet olmuş, Safevi Hanedanına bağlılığı, kendisine ideal edinmişti. Şiirlerinin çoğu bu arzuyu terennümden ibarettir. Ölümünden sonra hayatı efsaneleşmiş, Alevi azizleri arasına karışmıştır. Çağının en kuvvetli şairi idi. Şiirleri bugün bile zevkle okunmakta, besteleri sık sık radyo programlarında yer almaktadır.

HAŞİMİ :

XVI. yüzyılın tanınmış bir şairidir. Sıvas'ta doğdu Tahsil için İstanbul'a gidip, bir daha geri dönmedi. Ömrünün sonuna kadar Kasımpaşa'da açtığı tekkede yaşadı. Bu bakımdan Kasımpaşalı Şeyh adı ile anıldı. Asıl adı Osman'dır. Saçlarını uzattığı için «Saçlı Emir» adı ile de anıldı. Bayrami Melamîlerinden olan Haşimi şiir de yazardı. İlahileri duru Türkçemizin en güzel örneklerinden biridir. 1594 yılında öldü. Kasımpaşa'daki dergâhının yanına gömüldü.

ALEMŞAH ABDURRAHMAN :

Haşiminin oğludur. Bu da babası gibi şairdi. «Acaib-ül-bahr», «Menar-ül-envar» ve «Tuhfet-ül-Garaip» adlı eserler yazdı. 1580 yılında öldü.

ŞEMSİ :

Değil Sıvas'ın, İmparatorluğun da en kudretli şahsiyetlerinden biridir. Asıl adı Şemseddin Ahmet'tir. 1518 yılında Zile'de doğdu. Öğrenimini Zile, Amasya ve Tokat'ta, Arakiyeci Zade Şemseddin Efendiden yaptı. Hocası ve şeyhinin emri ile Sıvas'a gelip yerleşti. Burada geniş bir üne ulaştı. Halvetî tarikatının Şemsiye kolunu kurdu. Gençliğinde savaşlara katılıp, Gazi ünvanını aldı. Son zamanlarda maneviyatından istifade edilmek için, Padişah tarafından İstanbul'a davet edildi ise de yaşı seksene yaklaştığından, piri faniliğini özür göstererek gidemedi. 1597 de vefat edip Meydan Camii önündeki türbesine gömüldü. Şemseddin Sıvasi adı ile anılırdı.

15 Manzum, 15 mensur olmak üzere, 30 eseri vardır. Uyanık bir din adamı olan Şemseddin'in bilhassa gazelleri, özlü ve kudretlidir. Akrabası ve torunları arasından hayli ilim adamı yetişti.

ŞEYHİ :

Şemseddin Sıvasi'nin yeğenidir. Padişahın daveti üzerine İstanbul'a gidip, orada yerleşti. Asıl adı Abdulmecit'tir Şiirleri ilahi şeklindedir. 20yi aşkın eser yazdı. XVI. yüzyılın tanınmış bir şairidir.

CAFER EFENDİ :

Zaralı Zadelerin, bilinen en uzak ceddidir. 1619 da Amasya kadısı idi.

İSMAİL :

Blihassa eserleri ile tanınmış bilginlerimizdendi. 1638 de Sıvas'ta öldü.

NURİ :

Sade bir dille ilahiler yazan Nuri'nin, 30 kadar eseri vardır. Şemseddin Sıvasi'nin kızkardeşinin oğludur. Babası Mustafa Safayi Efendidir. 1594 de doğup, 1651 de öldü. Sultan Mehmt ve sonra Ayasofya camileri kürsü vâızlığı yaptı.

HAMDİ :

Ahmet Hamdi, Sarı Hatip Zadelerdendir. Sıvas'ta doğdu ve İstanbul'da öldü. XVII. yüzyılın tanınmış müderris ve şairlerindendir.

NAŞKİ :

Ömrünün büyük bir kısmını Akkirman'da geçirdiği için, Nakşi Ali Akkirmani diye anılır. Divriği'de doğdu. Çeşitli eser sahibi ünlü bir şairdir.

KUL MEHMET :

Bu da şairdir. Hakkında etraflı bir ›ilgimiz yok. Şiirlerinden Sıvaslı olduğu, ;irit ve İran savaşlarına katıldığı, bir araık da esir düştüğü anlaşılıyor.

OSMAN PAŞA :

Zaralı Zade Zülfikâr Ağanın oğludur. Geçimsiz, beceriksiz ve kötü huylu bir :imse idi. Babasının hatırı için ettiklerine göz yumuldu. Bir ara İstanbul'dan uzakaştırılıp Erzurum Beylerbeyiliği ve ine - ›olu muhafızlığına gönderildi. Uslanacağından umut kesilince ,1715 yılında idam edilmek suretile, cezası verildi.

SEYİT MEHMET AĞA :

Aslen Selçuk Türklerinin tanınmış ›oylarından biri olan Selmanbey ailesinlendir Az zamanda Bostancıbaşı oldu. Sadrazam Damat İbrahim Paşa ile yakın ık ve ahbaplık peyda etti. Yükseldikçe a- ;ırlaşması lazım gelirken, şımardı. Sıvasa öküz nalbantlığı yapan kardeşine paşaık verdirdi. Onun vasıtası ile etrafı kasıp :avurdu. Büyük kardeşi Çilesiz İbrahim Eendi, ısrarı üzerine, Hâcegân ve Cizye nuhasebecisi oldu. 14 yaşındaki küçücük ›ğlu Seyit Mehmet, Amasya valiliğine getiildi. Bütün bu işler Seyit Mehmet Ağayı atmin etmedi. Kendine padişahın, oğluıa da sadrazamın kızını almak sevdasına lüştü. Nasihat ettiler, anlamadı. Açık koıuştular, aldırmadı. Elinden kurtulmak iin vezirlikle Anadolu'ya göndermeyi düündülerse de, orayı da karıştırması ihtinali göz önünde tutulup, vaz geçildi. Zananını kollayıp işinden ayırdılar. Hakkınlaki şikâyetler o kadar çoğaldı ki, Sıvas'a ürmek zorunda kaldılar. Bunu fırsat biip oğlunu ve kardeşini de vazifeden aldıar. Sıvas valisi olan küçük kardeşi idam dildi. Kendisi de başına geleceği sezip, :orkusundan kaçtı ve izini kaybetti.

MEHMET PAŞA :

Boğazlıyanlı oğlu adı ile anılan Mehnet Paşa, hırsız ve zâlimdi. 1723 de Kırşehir ve Niğde, 1724 de Adana valisi ve Şehrizor Beylerbeyi oldu. Ama huyundan vazgeçemeyip, her gittiği yerde yaptıklarına bir başkasını daha ekledi. 1728 boynu vurulmak suretile cezalandırıldı.

SÜLEYMAN PAŞA :

Bu da Selmanbey ailesindendir. Fakat Seyit Mehmet Ağa gibi değil, namuslu ve kudretli bir devlet adamı idi. 1738 de Bostancıbaşı, 1743 de Hotin valisi oldu. Anadolu valisi iken, Zübeyde Sultanla evlenip damatlığa kabul edildi. 1749 dà Afyon'da vefat etti.

MEHMET PAŞA :

Bu devirde yaşamış iki Mehmet Paşa vardır. Birincisi Hasağası iken, Kıbrıs ve Teke Mutasarrıflığına getirildi. Bilahare Konya valisi ve bir yıl sonra Kilis mutasar rıfı oldu.

İkincisi Trabzon, Van, Kars ve Sıvas valiliği yaptı. 1768 de İçel sancağı mutasarrıfı iken öldü.

FEYZULLAH PAŞA :

Zaralı Zade Osman Paşanın oğludur. Eşkiyanın takibinde yararlılığı görüldüğünden 1756 da Sıvas valiliği ile taltif edildi. Sonra Diyarbakır, Van, Konya, Alaiye, Hanya ve Anadolu valisi oldu. 1769 da vezirliği alınıp Dimetoka'ya sürüldü.

SEYİT AHMET PAŞA :

Damat Süleyman Paşanın oğludur. 1782 de Girit valisi oldu. 1784 de Hatice Sultanla evlendi. Anadolu, Konya, Erzurum, Sofya, Rumeli, Mora, Sıvas, Kıbrıs, Afyon vali ve seraskerliği yaptı. 1798 de Erzurum valisi iken vefat etti.

RECEP PAŞA :

1789 dan itibaren sekiz yıl Sıvas valiliği yaptı. Çıldır valiliğinden ayrıldıktan sonra vefat etti. Zaralı Zadelerdendir.

MEHMET PAŞA :

1789 da vezir oldu. Rumeli, Konya, Kıbrıs ve Afyon valiliği yaptı. Son ödevi

Kandiye muhâfızlığıdır.

KUL HİMMET ÜSTADIM :

XVIII. yüzyılın kudretli bir şairidir. Divriği'nin Örenik köyünde doğdu. Anadolu'nun birçok bölgelerini dolaştıktan sonra, yine orada öldü. Şiirlerinin çoğu tarikatla ilgili olmakla beraber güzeldir.

SUZİ :

Hâdimi ve Abdulmecit Sıvasi'nin talebesidir. Sıvas'ta postnişinlik yaptı. Basılmış olan divanından başka Kaside-i Bür'e ve Sülûkname adlı iki eseri daha vardır. 1830 yılında vefat edip, Şemseddin Sıvasi türbesine gömüldü.

SÂBİT :

Şair Ahmet Hamdi'nin oğludur. Müderrislik ve müftülük yaptı. XVIII. yüzyılın kudretli bir şairidir.

KEMTER :

Çağının başarılı bir şairi idi. Hayatı ve şiirleri hakkında etraflı bir bilgimiz yoktur. Âşık Veli'nin ustası olduğu ve 1818 yılında vefat ettiği bilinmektedir.

VELİ :

Şarkışla'nın İğdecik köyünde doğdu. Yine orada öldü. Ümmi bir şair olmasına rağmen, çok güzel şiirleri vardır. Şöhreti yaygın, çevre şairleri üzerindeki etkisi büyüktür.

LUTFULLAH PAŞA :

Zaralı Zadelerdendir. 1804 yılında vezir oldu. Lâkin kötü idaresi yüzünden azledilip Rodos'a sürüldü. Sonraları Çıldır, Afyon, Sıvas, Hanya ve Kandiye valiliği yaptı. 1825 de ikinci defa vezirliği alınıp Manisa'ya sürüldü.

ALÂADDİN PAŞA :

Vezir ve damat Seyit Ahmet Paşanın oğludur. 1801 de o da vezir olup, Karaman valiliğine atandı. Orada iken II. Mahmut'un kız kardeşi Hibetullah Sultanla evlendi. Uzun müddet çeşitli illerde valilik yapıp, sonunda Erzurum'a, bilahare Malatya'ya sürüldü. 1832 de Sıvas'ta öldü.

Önceleri gözde bir vali iken, Yeniçeriliğin kaldırılmasında muhâlefet ettiği için, son günleri sıkıntılı geçti. Hatta bir ara cinnet alâmetleri bile gösterdi. Oğlu Osman Paşa da Karesi mutasarrıfı olmuştur.

SAİT İBRAHİM PAŞA :

Himmet Ağanın oğludur. Ailesine Hacı Zülfigar Oğulları derler. Kudretli bir vali değildi. Buna rağmen Sıvas'taki vazifesi esnasında hayırla anılacak işler yapmıştır. Hayratı; cami, yol, köprü gibi amme hizmetleri ile ilgilidir. 1851 yılında Sıvas'ta öldü.

MUR ALİ BABA :

Aslen Kerküklü olan bu şair, gençliğinde Sıvas'a gelip yerleşmiş, Çayırağzı semtinde bir de dergâh açmıştı. Asıl adı Mehmet'tir. Arap ve Fars dillerinde de şiirler yazmış, kudretine Ziya Paşayı dahi hayran bırakmıştı.

Oğlu Gulami ve torunu Moral da eser sahibi şairdirler.

SITKI :

Erzurumlu Emrah'n bir şiirinde hürmetle bahsettiği şairdir. Hayatı ve şiirleri hakkında etraflı bilgimiz yok. Yalnız mevcut örnekler onun kişiliğini ortaya koymaktadır.

RAŞİT :

Silsilenâme adlı eserin sahibi Mehmet Rüstem Raşit Efendi XIX. yüzyıl şairlerindendir. Bütün ömrünü okumak ve yazmakla geçirdi. Eserlerinin 20 den fazla olduğu söylenir.

ER MUSTAFA :

Adından çok bahsedilmemiş, fakat özlü bir şairdir. Âşık Veli'ye muasır olduğu sanılmaktadır.

KUSURİ :

XVIII., XIX. ve XX. yüzyılda yaşa-

ış üç tane Kusuri adlı şair vardır. Her çü de okunmağa ve incelenmeğe değer.

RUHSATİ :

Kangal'ın Deliktaş bucağında doğdu e 1911 yılında 76 yaşında iken yine orada öldü. Duru bir halk diliyle söylediği iirleri samimi ve özlüdür. Kendi çevresi e yaşadığı devir, aşk şiirleri konularının oğunluğunu teşkil eder.

Genç yaşta ölen oğlu Minhaci'de kabiyetli bir şairdi. Çırağı Mesleki onu taktten ileri geçemedi.

XX. yüzyıl şairlerinden Feryadi, Serari, Agâhi, Rahmi, Edip, Halit, Rıfat, üsnü, Ömer İhya varlıklarını kabul ettirniş ünlü kişilerdir.

Çağımız şairlerinden Veysel, Ali İzzet, alibi, Derdimend, Şevki, Sefil Selimi, eryadi, San'ati ve İcazet'de ayrıca anılnağa değer kıymetlerdir.

M. TURHAN TAN :

Alâaddin Paşanın torunlarından olan 1. Turhan Tan'ın asıl adı Samih Fethi'dir. 866 yılında Sivas'ta doğdu. Öğretmenlik, lutasarrıflık ve milletvekilliği yaptı.Geniş arih kültürü ile yazı kabiliyetinin meyda a getirdiği 34 büyük tarihi romanı' ona bü üyk bir ün sağladı. Çoğu Batı dillerine evrildi. 1940 yılında İstanbul'da vefat et-..

REŞAT ŞEMSEDDİN SİRER :

Mustafa Ziya Beyin oğludur. 1903 yında Sıvas'ta doğdu. Milli Eğitimin çeşit- kademelerinde vazife gördükten sonra 943 de milletvekili oldu. Hükûmette Mil Eğitim ve Çalışma Bakanı olarak vazie aldı. Görevlerinde büyük ve unutulmaz izmetler ifa etti. En olgun çağında iken, ir otomobil kazasında hayata gözlerini umdu. Eğitime dair eserleri vardır.

Yakın zamanlarda adlarını hayırla anıracak pek çok hemşehrimiz yetişmiştir. 3u sayfalarda onları da anmak yerinde ir kadirbilirlik olur. Rasgele işte birkaçı: ığırcıoğlu Hayri Lutfullah, Ziya Başara, Resim Başara, Kâmil Kitapçı, Hikmet Işık, Muzaffer Sarısözen, Ömer Altuğ, Eflatun Cem Guney, Vehbi Cem Aşkun, Muttalip Öker, Nazif Ergin, Kurtcebe Noyan, Abdulkadir Noyan, Şükrü Akkaya, Ahmet Özel, Celâl Öker, Lutfi Karapınar, Fikri Tirkeş, Daniş Yurdakul, Abidin Yurdakul, v. b.

F - Sıvas Folkloru

Doğu ile Batı Anadolu arasındaki en büyük geçitlerden biri olan Sıvas yaylası, mevkii itibariyle kadim iskân bölgelerinden biridir. Şehir eski çağlardan bu yana, en ileri bir kültür merkezi olarak tanınmıştır. Burada yaşıyan insanlar da bu kültürün etkisiyle gerçek benliğini bulmuş ve yüz yıllar boyu onu korumasını bilmiştir.

Değilmi ki yayla insanı içli, sanatkâr ve gelenekseldir. Fakat, Sıvas yaylası daha renkli ve çok yönlüdür. Bilhassa folkloru bunun en güzel tanığı. Hangi yönden baksak karşımıza orijinal bir konu çıkıyor. Halaylarında erkek ve kadın ruhunun bütün özellikleri figür figür... Bu figürler bazen renk olup halılara, kilimlere ve çoraplara giriyor. Bazan ses olup aşkı, özlemi ve mutluluğu dile getiriyor. Gün oluyor, «Allı Gelin»le beraber Kızılırmağa beddua ediyor; gün oluyor, «Açtı m'ola şu Sıvas'ın gülü yaprağı» diye, özlemini duyuyor ve yine gün oluyor, dudağı yaşmaklı tazelerle madımak toplamağa çıkıyoruz. Düğünde bu, dernekte bu, masalda bu, destanda bu! Kısacası günlük hayatın her anında aynı renk, aynı ses ve aynı figürler...

Asırların inbiğinden süzüle süzüle bugüne kadar intikal eden bu gelenek ve görenekler, yüzde yüz Sıvas damgasını taşır. Onda şu veya bu bölgenin etkisi yoktur. Olamaz da... Çünkü yayla çocuğu, kendi benliğinden kopup gelmiyen hiçbirşeyi benimsemez. Bu hal zoraki bir arzu veya dilenme değil, iklim ve tabiatın tabii bir sonucudur.

Sıvas masallarındaki örgü, aşk ve özlem, hiçbir diyarın masallarında yoktur.

Bu masallar ki, sanatkâr evladı Eflatun Cem Güney'in kalemi ile bütün dünyaya kendini kabul ettirmiştir. Mihr ü Vefa», halâ bir rüya tatlılığı ile o eski macerasını anlatıp durur. Yine halk kahramanı Köroğlu ,kendisine istediği kadar Bolu dağlarını mesken edip dursun, şair Köroğlu Sıvas'ın Çamlıbel'inde destan destandır.

Yılın altı ayını kar altında geçiren Sıvas, iklimi sert bir bölgedir. Bu yüzden keskin ayaz yanığı insanları, çoğunlukla hırçın olur. Ama riya, desise bilmezler; alınları gibi kalpleri de açıktır; merttirler. Gelenek ve göreneklerinin her çeşidinde bu hasletleri ile karşılaşmak mümkündür. Düğün, doğum, sünnet, ölüm, sihir, büyü, masal, hikâye, fıkra, mani, türkü ve destan... Adları ne olursa olsun, temelleri bu gerçek üzerine atılmıştır.

Sıvas folkloru çok zengindir. Hızır galiba, torbasını bu beldeye silkelemiş... Öylesine bereketli ve cömert. Ne yazmakla tükeniyor, ne anlatmakla bitiyor... En kısır konu dahi, birkaç ciltlik kitap olur. Bu bakımdan ancak, deryadan birkaç damla ile iktifa ediyoruz.

Türkülerden örnekler:
Sıvas'tan:

KIZILIRMAK

Kızılırmak parça parça olasın
Her paçanı bir diyara salasın
Sen de benim gibi yârsiz kalasın

Kızılırmak nettin Allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

Köprüye vardık da köprü yıkıldı
Beş yüz atlı birden suya döküldü
Koç yiğidin evde beli büküldü

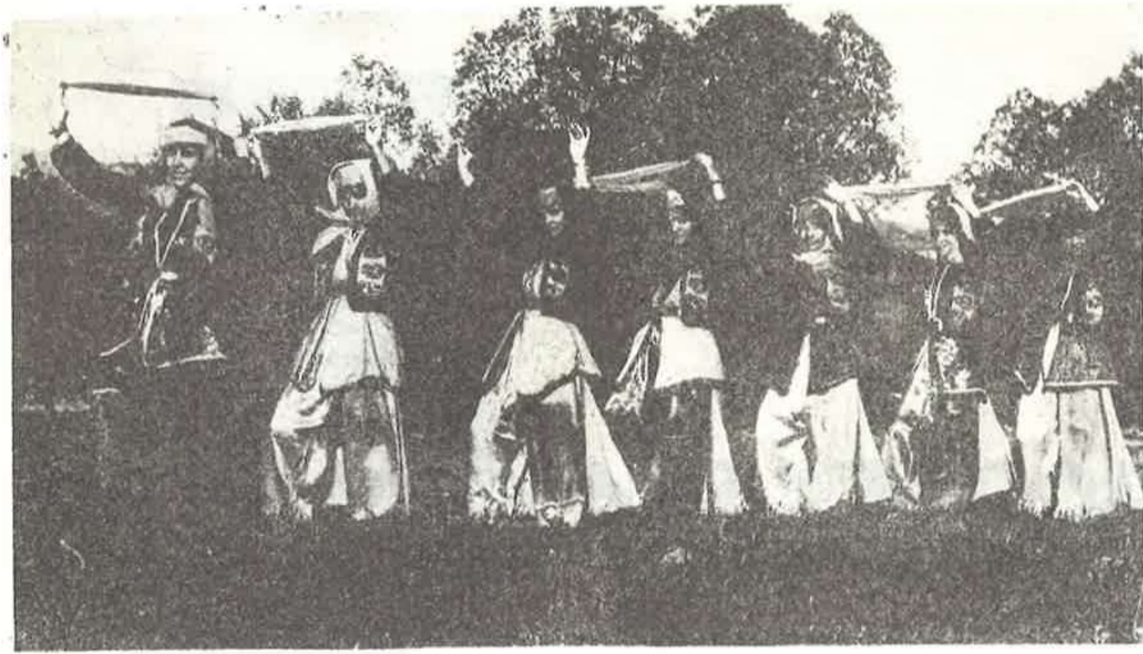
Kızılırmak nettin Allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

Elinin karası bozuldu m'ola
Gözünün sürmesi süzüldü m'ola
Dünyalar ben gibi üzüldü m'ola

Kızılırmak nettin Allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

Avcı gelsin şu kartalı vuralım
Dalgıç gelsin şu gelini bulalım
Güveye de kara haber verelim

Kızılırmak nettin Allı gelini
Gerdanı püskürme benli gelini

SIVAS KIZ HALAY EKİBİ

SARARDIM BEN SARARDIM

Sarardım ben sarardım
Senin için sarardım
Baş yastıkta göz yolda
Her gelene sorardım

Açtı m'ola şu Sıvas'ın gülü, yaprağı
Çekti bizi gurbet ilin suyu, toprağı

Armut dalda dal yerde
Bülbül ötmez her yerde
Felek bizi ayırdı
Her birimiz bir yerde

Oy dağlar, yeşil dağlar
Gurbette yârim ağlar

Kayalardan kayarım
Bulamadım ayarım
Ben bu dertten ölürsem
Kaderime sayarım

Açtı m'ola şu Sıvas'ın gülü, yaprağı
Çekti bizi gurbet ilin suyu, toprağı

Gemilerde kereste
Bülbül ötmez kafeste
Dediler yârin hasta
Yetiştim son nefeste

Oy dağlar, yeşil dağlar
Gurbette yârim ağlar

Divriği'den:

UZUN HAVA

Bir pınar yaptırdım dipten kaynatma
Kurban olam gelin beni oynatma
Gurbete gediyim beni aldatma
İşin gücün düzen imiş nazlı yâr

Yâr haydi haydi
Söz verdi caydı

Sabahtan kalktım ki bulut ahiyi
Telli gelin kalkmış bana bahiyi
Dedim telli gelin n'olur burda kal
Dedi densiz yârim tren kahiyi

Yâr haydi haydi
Söz verdi caydı

Önüne bağlamış beyaz havluyu
Nazlı yârim süpürüyor avluyu
Eğer benden başkasını seversen
Kadir Mevlâm sana versin ağuyu

Yâr haydi haydi
Söz verdi caydı

Bu yıl ekeneğe ziyan oldu mu
Kınalı parmağa diken doldu mu
Seni beni yaratanın aşkına
Seni benden başka saran oldu mu

Yâr haydi haydi
Söz verdi caydı

AÇIL MOR MENEVŞEM

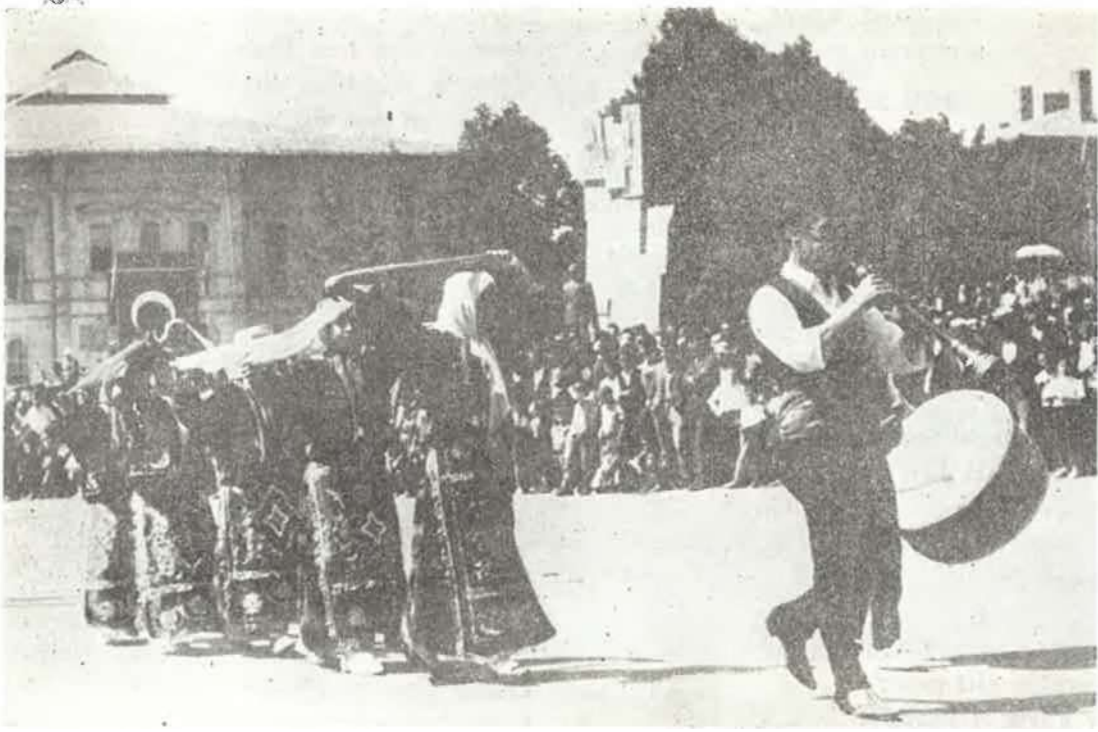
Açıl mor menevşem bahar erişti
Lâle sünbül nergiz reyhan yetişti
Benim kısmetime ak zambak düştü
Menevşem oy bir tanem ey haydi de haydi
Çadır almış nerelerden gelirsin
Benim sana yandığımı bilirsin
Çok da sürmez benim gibi olursun
Menevşem oy bir tanem ey haydi de haydi
Acılmış menevşem ne güzel olmuş
Lâlesi sünbülü hep bize kalmış
Seni seven gözler uykuya dalmış
Menevşem oy bir tanem ey haydi de haydi
Gemerek'ten :

EMİR AĞA

Gemereğin altı pınar
Akar kaynayı kaynayı
Emir Ağam can veriyor
Yürek oynayı oynayı
Yine yağmur yağdı m'ola
Göğe bulut ağdı m'ola
Emir Ağanın öldüğünü
Ahbapları duydu m'ola
Gemereğin ardı meşe
Kanlar akar hilal kaşa
Nasıl kıydın Deli Fazlı
Kolların dibinden düşe
Kapımızın önü arpa
At yayılır kırpa kırpa
Nasıl kıydın Deli Fazlı
Dil bilmiyor kızı körpe
Dar sokaktan geçemedim.
Şarap aldım içemedim
Dediler Fazlı geliyor
Namuslandım kaçamadım
Yaşa Emir Ağam yaşa
Kan bulanır çatık kaşa
Seni vuran Deli Fazlı
Elleri yanına düşe
Altın beşik el istiyor
Sallamaya kol istiyor
Kınamayın iller bizi
Yörük kızı yâr istiyor
Lâstik giyer ayağına
Çadır kurar koyağına
Kaymakam ne oluyor ki
Vali gelir ayağına
Gemereğin örenleri
Top top olmuş cerenleri
Şarkışla'ya vardı m'ola
Emir'imin yârenleri

FOLKLOR EKİBİ

KIZ FOLKLOR EKİBİ
SIVAS SERGİSİ AÇILIŞ TÖRENİNDE

SUŞEHRİ İLÇESİ FOLKLOR EKİBİ

G - Sıvas Halk Şairleri

Sıvas, halk şairleri yönünden hayli zengin. Bunu isim yapmış üç - beş kişiye dayanarak söylemiyorum: Belki en dar manası ile üç - beş yüz kişilik bir kadro ile söylüyorum. Bu rakamlar isimlerini ve eserlerini tesbit edebildiğimiz kimselere aittir. Ya eserleri kaybolup, isimleri unutulanlar? Onları da bu rakamlara göre tahmin etmek gerek. Bugün yaşıyanların yüze yakın olduğunu düşünürsek, geçen yüzyılda yaşıyan bir şairin; «Şimdi her köyde bir âşık türedi» sözüne inanmamak için hiçbir sebep gösterilemez.

XVI. yüzyılın sonlarında Yıldızdağı'nın eteklerinden büngül büngül fışkıran Pir Sultan Abdal, bir beste ve şiir seli halinde dörtyüz yıldanberi çağlayıp akıyor. Radyolarımız bugüne kadar intikal edebilmiş besteleri ile dolu. Dili sade, ifadesi düzgün... Günümüzün şairi kadar halâ yeni...

Beni görüp yüzün öte döndürme
Yine gitmez meylim sendedir sende
Yıkıp hilal kaşlarını indirme
Günah sende değil bendedir bende

Şeker vardır dudağında dilinde
Arzumanım kaldı gonca gülünde
Sen bir padişahsın hükmün elinde
Senin ile dâvâm sendedir sende

Sensiz çıkıp yaylaları yaylamam
Engeller içinde sırrın söylemem
Çok günah işledim inkâr eylemen
İk'ellerim kızıl kandadır kanda

Nice beyler ile gezdim yoruldum
Kan bulanık aktım aktım duruldum
Sencileyin çok güzele sarıldım
Dahi senin sevgin candadır canda

(Pir Sultan Abdal) ım böfle deyiptir
Âşıklar güzeli seve geliptir
Bir güzel sevmeyle kanlı m'oluptur
Kellem terkidedir yandadır yanda

XVII. yüzyıl şairlerinden Kul Mehmet de içli bir şairdir. Asker olmuş, Girit Savaşına da katılmıştır. Kara bahtının ve kem talihinin o nemrut cilvesi ile, bir ara esir olmuştur. İşte o günlerde kolları ve ayakları demir bendlerle bağlanmış, içi vatan hasretiyle dolup taşmıştır. Gözleri ufka dikili, doğup büyüdüğü Sıvas'ı düşünmektedir.

Yavrum turnam bizim ele gidersen
Söyle yâre gözlemesin yolları
Atım düştü yayan kaldım yıkıldım
Hüda bilir başa gelen halleri

Elim bağlı kalem alıp yazamam
Çıkıp yüce dağlarını gezemem
Ben vatana varacağım sezemem
Gözüme perd'oldu Acem illeri

Bende demir bendler vardır sökülmez
Bunda koç yiğidin kadri bilinmez
Çıkarım bakarım zahman görünmez
Kal imdi vatanım Sıvas Elleri

Ey (Mehmet) götürdüğün baz olsun
Bizim eller bahar olsun yaz olsun
Dostumuz dost düşmanımız köz olsun
Ağam takınalım turna telleri

XVIII. yüzyılın en kudretli temsilcilerinden biri de Kul Himmet Üstâdım'-

dır. Adını yeni duyurmağa başladığımız bu şair cidden güzeldir.

Sarı gebe güzel keklik alamaz
Yürü şahin isen öne gel öne
Yazın kışın gül kadrini bilemez
Bülbül isen güle kona gel kona

Aşk ezelden âşıkların yârıdır
Senin aşk dediğin Hakkın nurudur
Ayda yılda gelmek gönül farıdır
Bugün git de yarın yine gel yine

Âşıklar gamlıdır değmen gönüle
Gönül bir güzele düştü beğile
Dolap gibi döne döne inile
Marifet suyuyla yuna gel yuna

Kıyma felek kıyma dahi genç yaşım
Eğer ağlar m'ola yâranım eşim
Sakın ağlamasın bacım kardaşım
Derdimin ortağı ana gel ana

(Kul Himmet Üstâdım) doğan olmasın
Kelp irakip kastimize yelmesin
Azraille tatlı canım almasın
Kendi elin ile ala gel ala

ÂŞIK VEYSEL
ŞARKIŞLA

SAN'ATİ KANGAL

XIX. yüzyıl sayıp dökmekle bitmez ki. Er Mustafa, Feryadi, Veli, Hüseyin, Kemter, Serdari, Ruhsati. Daha nice. nice... Hepsini anmak yerinde olur ama, ölçümüz dar. Biz Ruhsati'den bir örnekle iktifa edelim:

Yine gözümüzde oldun tutiya
Eski gördüğümüz koca boz ayran
Gündüz gündüz hayaline yeldirdin
Girdin düşümüze gece boz ayran

Yoksulluğun zincirini kırasın
Tarlada davara çoban durasın
Düşmanlar başına gelsin göresin
Gör bir yol yoksulluk nice boz ayran

Ben neyleyim baklavayı böreği
Anca sen soğutun yanık yüreği
Mevlam eksiltmesin dinin direği
Yanı sıra bir güzelce boz ayran

FERYADİ

Kadir Mevlam şemamızı yandırsa
Pervaneyi başımızda döndürse
Her kim muhtaçlara bir tas gönderse
Nail olur sekiz hacca boz ayran

Seni görenlerin yüreği yağlı
Seni görmeyenin ciğeri dağlı
Kaymağın torunu yağın öz oğlu
Alçak mertebeli yüce boz ayran

Terk eyledin (Ruhsat) gibi yiğidi
Bilmem muhannetler senin nen idi
Davar sahibine verdin öğüdü
Döndürdün kalbini tuca boz ayran

XX. yüzyıl bunların hepsine bedel. Hangisinden söz açsak, diğerinin gönlü kalır. En iyisi bu konuyu Veysel'le bitire lim:

Yeni mektup aldım gül yüzlü yârdan
Gözletme yolları gel deyi yazmış
Sivralan köyünden bizim diyardan
Dağlar mor menevşe gül deyi yazmış

Beserek'te lâle sünbül yürüdü
Güldede'yi çayır çimen bürüdü
Karataş'ta kar kalmadı eridi
Akar gözüm yaşı sel deyi yazmış

Eğlenme gurbette yayla zamanı
Mevlâyı seversen ağlatma beni
Benek benek mektuptadır nişanı
Gözyaşım mektupta pul deyi yazmış

Kokuyor burnuma Sivralan köyü
Serindir dağları soğuktur suyu
Yâr mendil göndermiş yadigâr deyi
Gözünün yaşını sil diye yazmış

(Veysel) bu gurbetlik kâr etti cana
Karıştır göçünü ulu kervana
Gün geçirip fırsat verme zamana
Sakın uzamasın yol deyi yazmış

Sıvas ili şairlerinden uzun uzun bahsetmek ve eserlerinden örnekler vermek, bu kitabın konusu değildir. Fakat adlarını anmak amacıyle, birkaç satırla dahi olsa, kimliklerini belirtmek, ifası gereken en zaruri bir ödevdir. Şairin; «O mâhiler ki derya içredir deryayı bilmezler» sözüne hak verdirmek istemiyoruz.

ŞEMSEDDİN SIVASÎ :

(Sıvas Ünlüleri bölümüne bak.)

ÂŞIK :

Kendi icadı olan tennure izafeten, İbrahim Tennuri adı ile anıldı. Yunus tarzı ilahileri ile tanınmıştır. 1582 de Kayseri'de öldü.

HÂŞİMİ :

(Ünlüler bölümüne bak.)

PİR SULTAN ABDAL :

(Ünlüler bölümüne bak.)

SAMUD :

Şimdiye kadar adı duyulmamış bir şairdir. Zamanı kesinlikle tahmin edilmemekle beraber, dil ve ifadesine bakılırsa XVI. yüzyıl şairlerinden olduğu tahmin edilebilir.

Sıvas - Çetinkaya arasında bu adı taşıyan büyük bir türbe vardır. Aleviler tarafından hürmet görür ve Sultan Samud diye vasıflandırılır. Mahalli bazı şairnâmelerde de adı geçer.

ŞEYHİ :
(Ünlüler bölümüne bak.)

NURİ :
(Ünlüler bölümüne bak.)

HAMDİ :
(Ünlüler bölümüne bak.)

NAKŞİ :

Nakşi Ali Akkirmani, Divriği'de doğdu ve ömrünün mühim bir kısmını Akkirmanda geçirdi. 1652 yılında öldü. Tasavvufa dair önemli eserleri vardır. Bilhassa ilahileri çok okunur.

KUL MEHMET :
(Ünlüler bölümüne bak.)

ÂŞIKİ :

Her ne kadar Tonus bucağının Mutibeyli köyünden olduğu söyleniyorsa da, ortada bunu tevsik eden bir vesika yok. Şiirlerinden de hayatını aydınlatacak bir kayda tesadüf edilmedi. Yalnız mahalli şairnâmelerde adı sık sık geçiyor.

ŞAH TURNA

FATMA OFLAZ
KANGAL

KUL HİMMET ÜSTÂDIM :

XVIII. yüzyılın sonlarında yaşıyan bu şair, Divriği'nin Örenik köyündendir. Adının Kul Himmet'e benzerliğinden ötürü şiirleri tamamen ona mal edilmiş. Asıl adı İbrahim'dir.

SUZİ :

XVIII. yüzyılın son yarısı ile XIX. yüzyılın ilk yarısında yaşadı. Semseddin Sıvasi'nin torunlarındadndır. Bir divanı ile «Kaside-i Bür'e» ve «Sülûk-nâme» adlı eserleri vardır.

BEHÇET :

XIX. yüzyılın son yarısında yaşadı. Hayatı hakkında etraflı bir bilgimiz yok. Yalnız bazı memurluklarda bulunduğu rivayeti hesaba katılırsa, münevver bir kimse olduğuna hükmedilebilir.

VEYSEL CEHDİ KUT

KÂMİL :

Recep Kâmil XIX. yüzyıl şairlerindendir. Eserlerinin en kıymetlisi «Hazinet-ül-nükul» adını taşır.

ALİ :

Nurali Baba aslen Kerkük'lüdür. Sıvas'a gelip yerleşti. Çayırağzı'nda bir dergâh açıp ömrünün sonuna kadar ilim ve irşadla meşgul oldu. Ölümü 1882 dir.

Ziya Paşanın dahi, takdirini kazanmıştı.

GULÂMİ :

Nurali Babanın büyük oğludur. 1854 de Sıvas'ta doğdu ve yine 1880 de Sıvas'ta öldü. Üç eserinden biri olan divanını 18 yaşında iken tamamlayıp bastırmıştı.

HURŞİT :

Bu şair hakkında fazla bir bilgiye sahip değiliz. Yalnız bir şiirinin üstündeki nottan, Sıvas'lı olduğu anlaşılıyor.

MEFTUNİ :

XIX. yüzyıl şairlerindendir. Padişah Abdülmecit zamanında İstanbul'da hamal başı kâtipliği yaptı.

SIDKI :

(Ünlüler bölümüne bak.)

KUL SABRİ :

1861 yılında Şakrışla'nın Üyük köyünde doğdu. 1931 de yine orada öldü. 12 telli saz çalar, bazı deyişlerinde «Garip Ali» mahlasını kullanırdı.

SEFİLİ :

93 harbinde Sıvas'a gelip yerleşen göçmenlerdendi. Ekseri vaktini Şarkışla'nın Kanak köyünde geçirirdi. I. Dünya Savaşı yıllarında öldüğü söyleniyor. Asıl adı Recep'tir.

SUZİ :

Şarkışla'nın Künbet köyündendir. Tahminen 50 yıl kadar önce öldü.

SEFİL SELİMİ

ABDİ İMAM :

XIX. yüzyılda yaşamış Hurufiliğe meyyal bir şairdir. Yıldızeli'nin Kaman köyündendir.

ER MUSTAFA :

Edirne Valisi Süleyman Paşanın oğludur. Divriği'nin Ziniski köyünde doğdu ve yine orada öldü.

SÜLEYMAN GİRYANİ :

Divriği'nin İmamoğlu Mahallesinde doğdu. «Necm-ül-gulüp» adındaki şiir mecmuası, öğrencilerinden Hasan Kusuri tarafından bastırıldı. Şiirlerinde Sırrı, Süleyman ve Giryani adını kullanırdı.

DERVİŞ MUHAMMET :

XIX. yüzyılın ilk yarısında yaşadı. Aslen Malatya ilindendir. Genç yaşında Divriği'ye gelip Anzahar köyüne yerleşti. Mezarı oradadır.

DERVİŞ SÜLEYMAN :

XIX. yüzyılda yaşadı. Kimliği hakkında fazla bilgiye sahip değiliz.

SEYİT TÜRK
YILDIZELİ

ŞEVKİ ESEN

KUL ABDAL :

XIX. yüzyılda tertip edilen mecmualarda sık sık şiirlerine raslanmaktadır. Bu çevre şairlerinden olduğu tahmin edilebilir.

KEMTER :

Şarkışla köylerinde yaşadı. Bir ara Konya'da ikamet ettiği söylenir. Şiirlerinde göze çarpacak kadar fazla bir özellik yoktur.

VELİ :

(Ünlüler bölümüne bak.)

RUHİ :

Sıtkı Efendinin en yakın arkadaşı olan Ruhi şakacı, hoşsohbet bir kimse idi. Bilinen şiirleri güzeldir.

RAŞİT :

XIX. yüzyılın şairlerinden Mehmet Rüstem Raşit Efendi, bilhassa Silsilenâme adlı eseri ile tanındı. 20 den fazla telifi olduğu söylenir.

FERYADİ :

XIX. yüzyılın sonlarında ve XX. yüz-

yılın başında yaşadı. Adına Deli Derviş de denir. Bazı şiirlerinden Kul Yusuf adını da kullanırdı.

ÂGÂHİ :

Bu da aynı yüzyılda yaşadı. Şarkışla-nın Kılıççı köyündendir. Tahsildarlık yapardı. Hakkı Baba ya intisap eden şairin, oldukça güzel parçaları vardır.

KUSURİ :

Aslen Darende'nin Kızılcaşar köyündendir. Ömrünün uzun yıllarını Sıvas böl gesinde geçirdi. Bu bakımdan daha çok bu çevrede tanınır.

SERDARİ :

XIX. yüzyılın son yarısı ile XX. yüzyılın başlarında Şarkışla'da yaşadı. Asıl adı Çolak Hacı'dır. Şiirlerinde kendi mâcerasını ve zamanını kötü yönlerini acı bir dille anlatır.

RUHSATİ :

(Ünlüler bölümüne bak.)

MİNHACI :

Ruhsati'nin genç yaşta ölen oğludur. İçli, hassas ve istidatlı bir gençti. Şiirleri her ne kadar babasının etkisinden kurtulamamış ise de, yine de ilginç parçaları vardır.

RIZA :

1858 de Gürün'ün Kavak köyünde doğan Rıza da, istidatlı bir halk şairi idi.

RAHMİ :

XX. yüzyılda çok erken kaybedilen şairlerden biridir. İçkinin esiri olmuştur. Sıvas'ta mensup olduğu aileye Külhaşlar denir.

EDİP :

Kazancızade Emin Edip ,1858 de Sıvas'ta doğdu ve 1920 de yine Sıvas'ta öldü. Arapça ve Farsçadan çevirileri de dahil, sekiz eserinden beşi basıldı.

HALİT :

İlahileri ile tanınan Şeyh Halit bir müddet memurluk yaptı. Şeyhinin ölümü üzerine onun postuna oturup, kendini dine hasretti. 1932 de öldüğü zaman 62 yaşında idi.

FAZLI :

Fazlulah Moral, Abdulkadir Gulami' nin oğludur. 1876 yılında doğdu ve 1942 de öldü. Çeşitli okullarda öğretmenlik ve müdürlük yaptı. Erzurum Kongresine de Sıvas mürahhası olarak katıldı.

10 eserinden ancak üç tanesi basıldı.

MESLEKİ :

Kangal'ın Mescitli köyünden olan Mesleki'nin asıl adı Bekir'dir. 1848 de doğ du ve 1930 yılında öldü. Uzun yıllar Ruhsati'ye çıraklık etti.

SÜLEYMAN :

XX. yüzyıl şairlerinden olan Süleyman Sıvas'ın Kocabey köyünde doğdu. Ömrü çobanlıkla geçmiş ümmi bir şairdir. Deyişlerinin çoğu destanlardan ibaret.

TAHİR NADİ :

Edebiyat âlemimizin yakından tanıdığı, Tuğutluoğlu Tahir Nadi, 1876 da Divriği'de doğdu. Milli Eğitimin çeşitli kademelerinde öğretmenlik ve idarecilik yaptı.

Pek çok eser veren Tahir Nadi, özellikle daha çok hiciv alanında başarı gösterdi.

MİKDAT :

Divriği'nin Kesme köyündendir. 1872 de doğdu, Erzincan depreminde öldü. Hayatı öğretmenlikle geçti. 25 eseri vardır.

KUSURİ :

(Ünlüler bölümüne bak.)

RİNDİ :

Şemseddin Sıvasi'nin onbirinci torunu olan Ahmet Rindi Karaşemis 1960 yılında 55 yaşında iken öldü. Kudretli bir şairdir.

XX. yüzyılda yaşamış, gençliklerinde şiirle iştigal etmiş bazı şahıslar da vardır. Bunlar arasında M. Samih Fethi, (M. Turhan Tan), Eflatun Cem Güney, Tevfik Aksoy, Sığırcı zade Hayri, Kayabey zade Memduh adlarını zikredebiliriz.

Günümüz şairlerinden Vehbi Cem Aşkun, edebiyatın her dalında denemeler yapmış, bilhassa serbest ve hece ile yazdığı şiirlerinde başarılı eserler vermiştir.

Yine hayatta olan halk ve saz şairlerimizin başında Âşık Veysel Şatıroğlu gelir. Ali İzzet Özkan, Talibi Coşkun, Mustafa Feryadi Çığıran da, yurt ve dünya çapında ün yapmış kişilerdir.

Bunlardan başka, Emsali, Veysel Cehdi Kut, Sefil Selimi, Derdimend, Ali Ertekin, Seyit Türk, San'ati, Bekir Ali, Ağa, Zakiri ,İlhami, Şah Turna da ilimizde yetişen kıymetli şairlerdir.

SOSYAL BÖLÜM – 5

SOSYAL YAPI

A - Genel Bilgiler

İnsan yaşantısı, ayrıntılarına kadar inildiği zaman; yüzlerce davranış, anlayış ve görünüşü içine alırsa da, biz küçük bir tablo çizmekle yetineceğiz.

1 — SIVAS'ta TOPLUM HAYATININ GENEL GÖRÜNÜŞÜ :

Sıvas'ta, toplum; KÖY, KASABA, ve ŞEHİR olarak üç basamaklı bir yaşama düzeni gösterir, her üç basamakta da yerleşme süreklidir. Çok az gurup olarak şehrin Demircilerardı Mahallesinde yaşamakta olan Çingene'lerin yazları çadırlı yaşamaya geçmesi ile hayvancılıkta ileri olan köylerin yaylalara göçmelerinin dışın da, gezici topluluklara raslanmaz. Şüphesiz; çiftlik sahiplerinin yaz aylarında çiftliklerine taşınmaları ile şehir halkından durumu elverenlerin sıcak çermik, soğuk çermik, balıklı çermik, Paşa Fabrikası gibi mesire yerlerine göçmelerini bunun dışında tutmak gerekir.

Her üç basamakta da yaşamanın gerçek kaynağı topraktır. Halk geçimini genellikle çiftçilik, bostancılık ve hayvancılıkla sağlar. Yer yer el sanatları, halıcılık ve kilimciliğe rastlanmakla beraber bunların gereği gibi organize edilememek yüzünden genel yaşantı da fazla etkin olamamışlardır. Tek görülen büyük etki; sanayileşmeğe yönelmekle başlamış olan etkidir. Devlet Demir Yolları ve Çimento Fabrikası, şehrin genel toplum yapısında büyük bir değişiklik yapmış, onbeş - yirmi yıl gibi kısa bir süre içinde, birden yüzbinin üstüne çıkan nüfus sayısı töre ve inanışları değiştirecek komşuluk ve akrabalık ilişkilerine yeni bir yön verecek kadar güçlü etkiler getirmiştir.

Bu genel bakıştan sonra bazı önemli hususlara geçebiliriz.

2 — SIVAS'ta AİLE :

Bilindiği gibi bütün toplumlarda yama ve bir arada olma düzenine **AİLE** ile girilmiştir. Bu, kontrolü en kolay Eğitim ve öğretimi en düzenli yapılabilen kuruluş aynı zamanda; yarın için ruh ve beden sağlığı yerinde çocuklar elde etmede de yegâne değer olarak görülmüştür. Kısacası; insan oğlu yarattıkları içinde, **AİLENİN** en büyük yaratılan olduğunu yine yaratıcı bir güçle ustaca sezmiş ve bir arada yaşama zorunluğu gibi vaz geçilmesi mümkün olmayan bu büyük yapının temeline O'nu hünerle koymuştur.

Her toplumda, bu ortak kuruluşu aynı şekilde görmekle beraber bilindiği gibi; biz Türklerde, daha da sağlam bir **AİLE** kavramıyla karşılaşmaktayız. Sıvas, bu yönden en güzel örnekleri veren bir ildir.

Sıvas'taki aile kuruluşunun gücü her şeyden önce babaya, gelenek ve göreneklerine bağlılıkla sağlanmaktadır.

Halen bir Sıvaslı ailede, evin lideri babadır ve baba, evde büyük saygı gören büyük bir güçtür. Babanın üstüne fazla varılmaz. babanın sözü fazla üstelenmez, babanın evdeki rahatlık, huzur ve yiyipiçmesine, özel bir dikkat gösterilir. Evin, gidişat ve yaşantısı, babanın mizaç ve kişiliğine göre bir yön ve biçim kazanır.

Ailede, baba ve oğullar, birlikte yaşarlar. Ayrılma olayları, ailenin torunlarla, kalabalıklaşmasından sonra görülür. Baba, ihtiyarlasa, işten el çekse de evdeki saygılı yeri devam eder. Yapılacak işler, O'na sorulmadan yapılmaz. Oğullar, çoluk - çocuğa karışsalar da, yanında sigara içmezler. Gelinler, abdest suyunun dökülmesi, yatağının düzeni, hizmetlerinin kusursuz ve eksiksizi olarak görülmesinde, büyük bir titizlik gösterirler. Bu saygı, bir korkuya değil, kabullenilmiş, bir lider otorite ve itaatına bağlıdır.

Babasız evin, gelirleri olsa bile, yaşa-
na imkânlarının azalacağına inanılır. Bu
üzden, babanın evde kutsal bir değeri
ardır. Evin düzeni, nizamı, gerçek anlam
aki eğitimi, babaya bağlı görülür. Ama,
una rağmen, Sıvas ailesinde, ana, hiç
ir zaman ikinci plâna itilmemiştir. Yet-
iler ve uygulamalar yönünden, ana da,
aba kadar etkinliklere sahiptir. Babanın
urduğu düzene göre, çocuklarla uğraş-
ıak, daha çok, anadan sorulur. Evin iç
önetimi, harcamaların kararı, ananın
etki ve sorumlulukları arasındadır. Sı-
as ailesinde, kadını köleleştiren en kü-
ük bir ize rastlanmaz.

Aile, genellikle tek kadınla kurulur.
u, Devrimlerden önce de böyle olmuş-
ır. İki evliliklere seyrek, daha çoğuna i-
:. bindebir rastlanır. Özellikle, köyler-
e görülen çok evliliklerin, hemen hemen
:k belli sebebi, kadının kısırlığı, ya da:
-kek çocuk verememesine dayalıdır. He-
:sten, veya tatminsizlikten ileri gelen ev-
likler, yok denecek kadar azdır.

Sıvaslı ailede, erkek çocukla, kız ço-
ık arasında, belli bir önem farkı görül-
ez. Ana - babanın sevgi ve ilgisi, eğitim-
ri sırasında takındıkları tavır, kız ve
keklerin farklı eğitimleri gözönünde tu-
lmak kaydıyla beslenme ve giydirilme-
rinde takip edilen yol, tam bir eşitlik
isterir. İkinci evliliklere kadar sebep o-
n ailedeki erkek çocuk yokluğu, bir de-
r farkından değil, kurulmuş ailenin de-
mını sağlamak düşüncesinden ileri gel-
ektedir.

Gerek ana - ile baba, gerekse çocuklar
asındaki, bu değer eşitlikleri, babaya
ıyulan otorite saygısı ve ailedeki, büyük-
n küçüğe doğru gösterilen itaat gelene-
. Sıvaslı ailede, büyük bir bütünlük ve
ğlam bir örgü meydana getirir.

Bu bütünlüğü, gelenek ve göreneklc-
bağlılıkta, görünmüyen yanlarından
stekler ve besler. Bunun en tipik örne-
ıi, her ailenin, yaşama ölçüsünü kendi
nzerlerinden almasında görürüz. Bir
kkal, kendi yaşayışını bir bakkalla kı-
yaslar. Bir marangoz da bir marangozla. V.b. Hiç bir zaman, bir çiftçi aile, bir tüccarı örnek alarak yaşama mutluluğunu bozmaz. Bu kıyas disiplini iledir ki, özenti yüzünden kolay kolay her hangi ahlâki çöküntü meydana gelmez. Sıvaslı aileler bu geleneksel kıyas disiplinine çok şey borçludurlar.

Son zamanlarda gelişmiş bulunan sanayi ve şehircilikle, kadınla erkeğin ailedeki ekonomik yerlerinde (şehirli ailenin) bazı değişiklikler olmuş, kadın; tüccar, memur, İşçi (fabrika işçisi) ailelerinde, sadece ev işleriyle uğraşan bir varlık haline gelmişse de, geçimini genellikle, topraktan sağlıyan Sıvaslı ailelerde, kadınla erkek ailenin geçimini birlikte çalışarak bölüşürler. Ziraat mevsiminde tarlada, bostanda kocası ile beraber çalışan kadın ,boş kalan zamanlarında ve kış aylarında da halı - kilim dokuyarak, ailenin geçimine yardımcı olur.

Devrimlerle beraber, sanayi ve memuriyet alanlarındada görev alan kadın imkânlarından, Sıvaslı kadınlar, 4 No: lu Askeri Dikim Evinin Sıvas'ta bulunması ve yine en eski öğretmen okullarından birinin burada olması sebebi ile, geniş ölçüde yararlanmış, bu yönden de aile ekonomisine katkıda bulunmuşlardır.

Bu derece dayanışmalı ve bu sebeple de güçlü bir aile yapısına inanan ve dayanan Sıvas toplumunda, yeni bir aile kurmak, mutlulukların en büyüğünü yaratır. Bir anne ve baba için, yüz akı ile evlât büyütüp, onların «Mürüvvetlerini» görebilmekten daha büyük bir sevinç düşünülemez. Erkek çocuğu olmamak, ailede üzülmeye sebep olmakla beraber duyulan «Mürüvvet» hazzı, kız ve erkek evlâtlar için aynıdır. Bu görüş eşitliği, gelinlerin gittikleri evde daha kolay intibak sağlamalarını ve tam anlamında bir evlât sevgisi görmelerini temin etmiştir. Belki de, ailedeki bu derece sağlamlığın sebeplerinden bir tanesi de, «Hır-gürsüz» bir ortam içinde hayata başlanmış olmasıdır.

Sıvaslı, bunu mutlaka sağlıyabilmek için «Gelinlik etme» diye, çokta güzel bir usul koymuş ve onu geliştirmiştir. Usule göre: yeni gelen gelin, kayınbaba, büyük kayınlar ve kaynana ile, bir süre konuşmaz. Meramını, işaretlerle veya, küçük kayın ve görümceler aracılığı ile anlatır. Kendisine kızılsa, çıkışılsa da, bu usulü bozamaz. Bu hal gerekli intibak sağlanıncaya kadar devam eder. Sürenin belli bir ölçüsü yoksa da, genellikle, altı ayla bir yıl arasında değişir. Bazı hallerde, kayınbaba ve büyük kayınlarla bir ömür boyu konuşulmadığı da olur. Saygı anlamında görülen bu usulün, aslında dayandığı felsefe, ilk günlerin intibakına yardımcı olmak, yabancılıklardan doğacak gerginlikleri, bir yanı ile baskı altına alarak, tarafların karşılaşması ve sözün büyümesini önlemektir.

Bu kurala uymak, gelinler için sıkıntılı ve güç olmaz. Çünkü: Sıvaslı ailede kız çocukları küçük yaştan itibaren, «Sen kızsın, her şeye karışma. Kız kısmı iki eksik söyler» gibi ve benzeri etkiler le, erkek çocuklarından farklı bir eğitime tâbi tutularak mutlak bir itaata alıştırılırlar. Burada, parantez içinde ve üzülerek kaydetmek gerekir ki, (eğitimdeki bu farklılık, giderek, öğrenime de geçmiş kız çocuklarının erkekler kadar okumasının gerekli olmadığı fikride, bu uygulama ile beraber gelişmiştir. Kız çocuğunun kendisi için değil, daha çok gideceği ev için yetişmesi ve yetiştirilmesi prensibi esas alınmış, böylece kız çocuklarının ekonomik bağımsızlığı gerçeği gözden kaçmış.)

Gerekli intibak sağlandıktan, gelin ve öteki aile fertleri kaynaşıp birbirlerine alıştıktan sonra, «Gelinlik, edilen kimseler, geline: yüzük, bilezik, altın gibi hediyeler alıp, bunları aile içinde düzenlenen küçük bir törenle takarak usule son verilir.

Evlenememeyi talihsizliklerin en büyüğü olarak niteliyen Sıvaslı, evlenme törenlerine büyük bir önem verir.

EVLENME VE DÜĞÜN

Bir Sıvaslıya göre, onbeş yaşını dolduran her erkek, evlenme çağına girmiş demektir. (Bu yaşı daha çok köy ve bundan 25-30 yıl önceki şehir için düşünmek gerekmektedir. Özellikle şehrin içinde, bu rakam son yıllarda yirmiyi bulmuştur.) Eğer, hali-vakti yerinde bir ailenin çocuğu ise, hemen evlenebilir. Değilse, bir kâr-kisp sahibi olacağı günü bekler.

Hatta eski anlayışa göre, kız da dokuz yaşından sonra evlilik çağına girmiş olur. (Son yıllarda, kızlar için uygun görülen yaşta da bir değişme olmuştur. Ama, halen 13 - 14 yaşında gelin olan kızlara, yine de rastlamak mümkündür.) Kızla oğlanın yaşları arasındaki denkliğe pek önem verilmez. Oğlanın kızdan beşon yaş büyük olması bir ayrı yönden önemli görülür. Hele askerliğini yapmış olması oldukça aranılan bir özelliktir. Askerliğini yapmış olana, aklıbaşında gözü ile bakılır. O'nun için: «Aklı başında, kızımızı hoşnut tutar» derler. «Durup durup durmuşa, ya askerden gelmişe, ya karısı ölmüşe» varmalı sözünün bir darbımesel olarak halen yaşamakta oluşu da bu görüşü destekler görünmektedir.

Evliliğin, ilk ön tetkik ve inceleme devresi en önemli görülen devredir. İstenn her kız tarafı, oğlanı ve oğlanın tarafını etraflı bir incelemeden geçirirler. Bir Sıvaslıya göre, soy - sop çok önemlidir. «Otu çeker, köküne bakarlar.» sözünün bugün bile bütün canlılığı ile ayakta durması, bunun en açık belgesidir. Genel olarak, bir soy-sop eşitliği veya üstünlüğünün görülüp bulunmasından sonra, şöyle bir araştırma devresine girilir.

Evlenecek erkeğin:

1 — İçkisi var mı?
2 — Kumarı var mı, başı dışarıda mı?
3 — Namuslu ve dürüst mü?
4 — Hayın ve hırsız mı?
5 — İşi gücü var mı ve yerinde mi?
6 — Evciman mı?

Bu sorulara şöyle bir karşılık alın-

nışsa inceleme, olumlu sonuçlanmış denektir.

— Başından yukarı sesi çıkmaz,
— Kimsenin tavuğuna kişe dememiştir.
— İşinde - gücünde,
— Karısı-kızı, rakısı-kumarı yok.

Gerek kız, gerekse oğlan için, baş urulan bu araştırmaların yapılmasında, ıer iki tarafın da en yakın ve tarafsız koıuşacak adamları bulunur. Araştırma soıunda istenilenler bulunmuşsa, «Allahın mrinden» dönülmez.

Araştırmalar, taraflar arasında olur, ığlanla-kız hükümlerin dışında kalırlar. 'ani oğlan ve kızın birbirlerini gereği giıi tanıyıp bilmeleri söz konusu değildir.)lsa olsa, birbirlerini şöyle uzaktan ve lolaylı olarak görmüş olabilirler.

Bu araştırmalar, bekâr oğlan, bekâr ıız için söz konusudur. Dullar için daha ıyrı araştırmalar da yapmak gerekir. Dul ar kolay kolay, karı — koca bulamazlar.)ul bir erkek için bu imkânlar daha da ızalır. Karısından ayrılmışsa neden ayrılnıştır? karısı ölmüşse, kaç çocuğu varlır, gibi bir sıra soruların cenderesinden eçirilir. Sonunda da yine dilediği gibi ıir kız bulamaz. Genellikle, ya (KALIK) liye adlandırılan evlenme çağı geçmiş ızlarla, ya da dul kadınlarla evlenmek orunda kalır. Bazen, erkeğin zenginliğiıe bakarak, genç kızların dul erkeklere erildiği olursa da, pek dirlik—düzenlik ılmaz.

Birden çok evlilikte, Sıvaslı kadının abullenemediği bir şeydir. Bu hissin soıucu olarak geliştirilmiş şu türkü bunun n canlı bir örneğidir.

Kerpiç kerpiç üstüne,
Çıkmam kerpiç üstüne,
Kırk yıl kocasız kalsam,
Varmam kuma üstüne.

Bütün bu araştırmalara, oğlan taraından başlatılan ve adına «DÜNÜR DÜŞÜRME» denilen bir hazırlık devresinden onra girilir.

Evlenme çağına gelen delikanlıla ın, baba ve anneleri hal ve vakitlerine göre, hazırlıklarını yaptıktan sonra, çocuklarının «Mürüvvetlerini» görmenin arzu ve heyecanı ile harekete geçerler. Verilen karardan sonra, anne; yanına yakınlarını veya görüş ve samimiyetlerine değer verdiği komşu kadınlarını alarak, sokak sokak gezip kız aramaya ve evlenme çağında olan, kendileri ile, soy-sop yakınlığı ve sosyal benzerlik gösteren kızları görmeğe başlar. Bunu birle iki ile bırakmaz. Sorar — soruşturur, elinden geldiğince çok kız görmeğe çalışır. Birini seçinceye kadar, her sabah kalkıp «Gızzz bacı, bir kız da falan yerde varmış salığını aldım» der, yeniden yollara düşerler. Buna: «Dünür gezme» tabir edilir. Gezenlere de «Dünürcü» denir. Dünürcülerin üç kişiden az olmamasına özel bir dikkat gösterilir.

Gittikleri evin kadını, gelenlerin tavır ve davranışlarından, biraz da yabancı oluşlarından, işi derhal anlar. Kaşla-göz arasında, kızının iyice süslenmesini sağlar. Bir sebeple, görücülerin yanına getirir. Görücüler, hem evi, hem anasını, hem de kızı incelemeğe başlarlar. Bu incelemede, kız kadar anasının beğenilmesi de şarttır. Çünkü : Sıvaslı, « Anasına bak kızını, kenarına bak bezini al» öz deyişi ile, ataların koymuş olduğu geleneksel hükme sıkı sıkıya bağlıdır. Bu arada ayrıca, kişisel yönden, kızın; kahve verişi, yüzünün aldığı sempatik ve antipatik durumlar, yürüyüşü, konuşması, gülmesi de yakından görülür. Hattâ bu yakınlığı daha çok artırmak ve karşısında yeteri kadar tutarak gereğince görebilmek için bir de su istenir. Böylece bir süre oturulup, olumlu ya da olumsuz bir hükme varıldıktan sonra kalkıp gidilir. Şayet bir beğenme olmuş ise: bir kaç gün sonra ikinci bir gurup görücü daha gelir. Onlar da gerekli incelemelerini yaparlar. .Yoksa başkasına bakılır. Nihayet, üstünde karar kılınan kızın evine, bu gidişler üç defa tekrarlanır. Üçüncü defada, gelişlerin amacı açıklanır. «Allahın emri, Peygamberin kavli ile kızına falan

için dünürüz» derler. kızın anası gönüllü ise, «Pekâlâ, Allah yazmışsa ne diyelim, yalnız ,bu sadece benimle olacak iş değil, babası ile görüşelim de biz size haber veririz.» der. Gönüllü değilse, kızını, dünürlerin daha ikinci gelişlerinden itibaren, gelenlerin yanına çıkartmıyarak, ona göre tavır takınarak, niyetini açığa vurur, söz açıldığı zaman da, gelenleri kırmadan, uygun bir dille bir bahane uydurarak gerekeni söyler, ora ile olan ilişki de orada öylece bitmiş olur. Karşılık olum lu olmuş ise:

Akşam baba eve gelince, mesele kendisine açılır. Ana — baba, işin üstünde etraflıca bir de beraber dururlar. Olumlu bir sonuca varırlarsa, kızın fikri de alındıktan sonra (Alınmadığı da olur.) yukarıda sözü edilen gerçek araştırmalara girişilir.

İşin üçüncü bölümü «SÖZKESME» bölümüdür. Kız tarafının ikinci bölümde ki araştırmaları olumlu olarak sonuçlanırsa, oğlan tarafına o yolda haber gönderilir ,böylece sıra da, işin söz kesme bölümüne gelmiş olur.

İki tarafa uygun düşecek bir gün kararlaştırılır. O gün, oğlan tarafı, yakınlarından, yakın komşu ve arkadaşlarından bir kaç kişilik bir gurupla kız evine gider. Kız tarafı da aynı şeyi yapmış, yakın akraba, komşu ve arkadaşlarından bir gurup meydana getirerek, gelenleri karşılamaya hazırlanmıştır. Daha çok, yaşlı ve işleri iyi bilen tecrübelilerden kurulu bu toplantıda; başlık, nişan altunu ve düğünde oğlan evine ait olacak masraflar, hamamın kaç kurna olacağı, (ilgili bölümünde bu husus açıklanacak.) oğlan evinin kıza vereceği eşyalar konuşulur ve babalar, üç aşağı — beş yukarı, etraftakilerin yardım ve aracılığı ile anlaşırlar. Bazen bu anlaşma bir toplantıda yapılamaz, başka bir toplantıya kalır. Bazen de hiç anlaşılamaz, iş tamamen bozulur.

Sözkesmede, istenilen başlık, öbür ziynet ve eşyalar, tarafların maddî gücüne bağlı olmakla beraber, genellikle şöyle bir liste verilebilir.

1 — Beşibirlik (beşibiryerde)
2 — Nişan altunu,
3 — İnci kelebi
4 — Elmas gerdanlık
5 — Altun gerdanlık

Boyun için olan bu ziynetlerin, hepsi değil, sadece bir veya bir kaçı alınır.

6 — Elmas küpe ve yüzük,
7 — Altun bilezik,
8 — Süslü takunya (eskiden bu gümüş nalındı)
9 — İki kat elbiselik (birine gelinlik, birine de pazarlık denir. Bunlardan, gelinlik mutlaka beyaz ipekli, pazarlık ise: yünlü veya her hangi bir ipekli olur. Bunlar çok eskiden, bindallı ve Harput gezisinden olurdu. (bindallı, kadife üzerine sırma işlemedir. Harput gezisinin bir adı ise, acem kumaşıdır.) O zamana göre, pahalıya mal olan ve modasıda geçmiyen, bu gelinlik ve pazarlıklar, anadan kıza, kızdan toruna kalırdı.
10 — Ana yolu (yünlü entarilik)
11 — Bacı ve kardeş yolu (bacıya, yaşına göre yünlü veya ipekli elbiselik, kardeşe, saat veya elbiselik. Eskiden, başlık alınmamışsa, bu at veya tabanca olurdu. Bu usul, köylerde halen yaşamaktadır.)
12 — Babaya, amca, dayı, hala, teyze, dede, babaanne, anneanneye, de çeşitli hediyeler konur. Bunlara «TÖRE» denir.

Yine, söz kesmede, düğün ve hamam için gerekli olan sabun, meyve, kahve, leblebi, üzüm, şekerleme gibi ihtiyaçların ne kadar olacağı da konuşulup bir esasa bağlanır.

Başlık almaya veya almamaya göre, kız tarafı da zaman ve şartlara uyarak, kızına bir tertip (herkesin verdiği) eşyalar verir.

Dördüncü bölüm «NİŞANDIR». Nişana «ŞERBET İÇME» de denir. Daha doğrusu; bir adı da öyledir.

Söz kesildikten sonra, derhal nişan hazırlıklarına başlanır. «PEŞKİR SALLAMA» diye tabir edilen NİŞAN çağırısına (kız evinin) erkek tarafından, akraba, arkadaş ve komşularından büyükçe bir gurup katılır.

Nişan törenine, ikram edilen şekerleme, (peynir şekeri, lokum, ve kahveden başka, özel bardaklarıyla içilen şerbetle başlanmış olur. Dua edilir ve tören tamamlanır.

Nişanla ilgili bir de gelenek vardır. Geleneğe göre, oğlan evi tarafından birisi, kız tarafından, cebe girebilecek, fincan, bardak gibi her hangi bir eşya çalar.

Şerbetten sonra, kız artık resmen nişanlanmıştır. Bu arada, ayrıca kadınlarda toplanır, kız evine giderek, şerbet içer, kıza hediyelerini verirler.

Şerbet içildiğinin ertesi günü, kız evinden oğlan evine, güveği için, iki sürahi şerbet, bir takım çamaşır, mendil, evde bulunan öbür kimselere uygun hediyeler gönderilir, Bütün bunlar bir sini veya genişçe bir tepsinin içine yerleştirilerek yaşlı bir kadınla yollanır. Oğlan evi, siniyi alır, getiren kadına da bir bahşiş verir uğurlar.

Nişanlılık süresi uzar da, araya ramazan ve bayram girerse, kıza, oğlan, tarafından «İFTARLIK» adı ile, ramazanda, «BAYRAMLIK» adı ile de bayram da birer hediye gönderilir. Bayram Kurban Bayramı ise; hediye, kurbanlık bir koç olur. Bayramdan bir hafta evvel gönderilen bu koçun, boynuzları ve tüyleri, çeşitli boyalarla renk renk süslendikten sonra, üzerine bir de mukavvadan güzel bir eğer yaptırılır. Bunu gören, bu kurbanlığın bir gelin kurbanı olduğunu derhal anlar. Bu gelenekler bugün de hâlâ bütün canlılığı ile yaşar. Yerine getirilmemeleri ,taraflar arasında büyük kırgınlıklara, çevrede de dedi — kodulara sebep olur.

OKUYUCU :

Tarafların anlaşması ile sona eren nişanı ,bir kaç gün sonra düğün hazırlıkları izler. Bu haberi, konu — komşu, eş, akraba ve dosta duyuran kimseye «OKUYUCU» denir. Kız tarafı ayrı ,oğlan tarafı da ayrı olmak üzere iki koldan iki okuyucu çıkarırlar. Herkes kendi çevresine haberini böylece ulaştırmış olur. Okuyucu zaman ve mevsimine göre temiz giyinmiş orta yaşta bir kadınla, 12 — 13 yaşlarında, altunlarla ve gelinlik kıyafeti ile süslenmiş, gelin gibi makyajlanmış bir kızdan olur. Okuyucu, her gittiği evde şu sözleri aynen tekrarlıyarak, bütün çağırılacakları teker teker çağırır. «Falan hanımın selâmı var. Pazartesi çeyize, Salı hamama, Çarşamba kına gecesine, Perşembe günü de geline bakmaya, varsa koltuğa buyuracaksınız» der. Her gittiği ev, okuyucuya mutlaka az — çok bahşiş verir. Bu para olabileceği gibi, yenecekte olabilir. Ama, son zamanlarda daha çok para şeklinde olmaktadır.

«DÜĞÜN», işin beşinci basamağı olarak başlar. Okuyucu gezip, bütün çağrılılacakları çağırdıktan sonra, Pazartesinden itibaren, resmen düğün kurulur. Pazar günü, yani, düğünün başlamasından bir gün önce, «AĞIRLIK» gelir. Bu oğlan evinden gönderilen hediyelerdir. Zamanla bu hediyelerin sayı ve cinslerinde bir takım değişiklikler olmuş olmakla beraber, ana çatısı şöyle kurulmuş olabilir.

1 — Bir kilim veya halı (konuşulmuşsa)
2 — Bir kat yatak «
3 — Bir seccade «
4 — Bir sandık «
5 — Elbise (önce anlatılmış olan pazarlık)
6 — Bir sini üzerine konulmuş altun takımı,
7 — Töreler (yine önce anlatılmış olan, kızın baba ve yakınlarına a-

lınmış olan hediyeler.)

Oğlan evinden gelmiş olan bu hediye ler ve eşyalarla kız evinin aldığı ve hazırladığı eşyalar (çeyizler) bugün sergilenir. Eşyaların azlığı ve çokluğuna göre, bu iş için bir veya iki oda ayrılır. Bütün eşya, duvarlara çakılan çiviler, duvardan duvara gerilen ipler ve yerdeki masalardan yararlanılarak, görülebilecek ve estetik bir biçimde tertiplenir. Buna «ÇEYİZ AS MA» denir. Pazartesi sabahı, çeyiz odası açılır. Gerek kız, gerekse oğlan evi tara fından çağrılmış olan davetliler akın akın gelerek, çeyiz odasını gezer ve görürler. Yine, çağrılılardan herkes düğün sahibine getirdiği «TÖRESİNİ» de bugün verir.

Pazar gününden itibaren, yakın akraba ve komşular, gündüz ve gece, kız evinde toplanarak eğlenmeğe başlarlar. Bu eğlenme kendi aralarında olur. Asıl çalgı, Salı gününden itibaren tutulur. Ve istiyenler, o gün düğün evine gelirler.

ÇEYİZ YAZMA :

Bu iş Salı sabahı yapılır. Gerek kız, gerekse oğlan tarafı bir takım yakın, dost ve komşularını «ÇEYİZ YAZMAYA» diye çağırırlar. Gelenlerden, eşyaları iyi tanıyan ve fiat fikri olanlar, bütün eşyayı fiatlandırır ve bir liste halinde yazarlar. Yazım işi bittikten sonra, eşyalar sandıklara doldurulur, yazılan liste de sandığın dibine bırakılır. Doldurma işlemi yapılırken, sandığın üstüne bir çocuk getirtilip oturtulur. Bu da usuldendir. Çocuğa bir miktar bahşiş verip sandığı tekrar açtıktan sonra, eşyalar sandıklanıp, bir taşıt ile oğlan evine gönderilir.

HAMAM :

Salı günü sabahleyin çeyiz yazılıp oğlan evine gönderildikten, erkekler de dağıldıktan sonra, gelin hamama götürülür. Bu hamama, çağrılanların tümü götürülürse, adına «TUTMA» denir. Ve sabahtan akşama kadar, o hamam düğün sahibinin adına işler. Hamama, bütün çağrılılar değilde, bir kısım, ikinci bir çağrılı olarak götürülürlerse, gidenlerin sayısına göre, kurna açılır.

Hamamın özel giderleri vardır ve bunlar, daha sözkesilirken konuşulup, kararlaştırılır. Bunlar:

1 — Yeterince sabun,
2 — Yeterince kahve,
3 — Mevsimine göre, meyve veya yemiş.
4 — Şerbet yeterince.

Gelin hamamda bir nevi törenle soyundurulur. Bütün halıdakilerin eli öpülür, başından paralar saçılır, ve içeriye kadar, sazla türküyle götürülür. (Halı: hamamlarda, soyunulan yerlere verilen addır. Bu adı bu soyunma yerleri, evler den götürülüp, serilen halı ve kilimler sebebi ile almıştır.)

KINA GECESİ :

Çarşamba sabahı da güveyi hamama gider. Güveyi bu hamamda, kız evinden gelen, çamaşırları giyer ve yine kız evin den gelen hamam takımlarını kullanır. Bunları götürene, güveyi tarafından bahşiş verilir. Güveyinin traşı da, hamama getirtilen berber tarafından yapılır. Berbere paradan başka, bir çiftde çorap hediye edilir.

Güveyi, hamamdan törenle çıkartılır. Ya ince saz takımı, ya da, davul — zurna ile eve getirilir. O gün yemekler yenilir, içkiler içilir, çalgılar çalar, oyunlar eğlenceler devam eder. Düğüne katılanların çoğu, o gün sabahlar. Aynı düğün faaliyetleri kız evinde de olur. Düğünler genellikle yemekli olur. Düğünlerin, çalgısı, köylerde, davul — zurna, şehirde ise daha çok, ud, cümbüş, kanun ve darbukadan kurulu bir saz topluluğudr. Halaylar oyunlar, bu topluluğun yardımı ile çekilir ve oynanır.

Bu eğlenceler devam ettiği sürece, kız görünmez. Yatsıdan sonra oğlan evi gelir. Gelenler, kalabalık bir kafile halin de gelirler. Kafilenin sayısı düğün sahibinin takdirine bağlıdır. Bunlar, delikan

ıların taşıdıkları kafilelerle gelir ve ken-dilerine ayrılan odaya yerleşirler. Kız ge enlerin odasına getirilir, getirilirken de, ıynı zamanda hamamda da söylenen ta namen geline ait şu türkü çalınır ve söy-enir.

'avrum selâ, seller giymiş,
)al fes başında arzumanım kaldı,
iüzgel döşünde,
/ermişler elele yavrum,
'ınar başında.

Nakarat

Iazman gelen allı yavrum kiminsin,
iallanıp gelen allı yavrum benimsin.
)turmuş kâtipler ismin yazarlar,
.l yanak üstüne teller düzerler
.l yanak üstüne güller düzerler,
iimdi bizim elde yavrum, dal fes gezerler.

Nakarat

abahın seher vaktinde okunur ezan,
)kumak bilmem bir nâme yazam,
)izlerim tutmuyor yavrum, odanda gezem.

Nakarat

'ürüyüşün, sallanışın hoşuma geldi,
klımı başından alan karşıma geldi,
en elleri tanederken başıma geldi,
ördünüz mü ahu gözlüm belâlım dağlar.

Nakarat

ot: Türkü içinde geçen, seller (somsır-.a), süzgel (güzel), anlamlarına gelmek-dir.

Gelin, oğlan evinin odasına girince, ›r taraftan paralar saçılır. Hazırlanan ındalyesine oturarak süzülmeğe başlar. u sırada, üzerinde telli mumlar yanan ·rez (leblebi —üzüm — fıstık karışımı) nileri misafirlerin önlerine konur. Ar-k, herkes hem çerezlerini yer, hem de ;lenir. Boş siniler toplandıktan sonra ı halaylar çekilir, çiftetelli gibi kol o-ınları oynanır.

Vakit gelince, oğlan evi yine meşale rle evlerine dönerler. Kız evinin, evleri :ak olan misafirleri de bu arada dağılır-r. Geriye sadece, ailenin yakınları ile, ıkın komşular kalır. Bundan sonra, kıza na yakma faaliyeti başlar. Zaten bu geceye «KINA GECESİ» denmesinin sebebi de budur. Kına yakılırken, aşağıdaki türkü kınayı yakanlarca hep bir ağızdan coşkun bir şekilde söylenir. Türkünün bestesi fevkalâde dokunaklı olduğundan, kızın anası, kız, hattâ ordaki bir çok kadınlarda dayanamayıp, hüngür hüngür ağlarlar.

Etek içinde valası (*)
Kâğıt içinde kınası,
Hanı bu kızın anası,

Şen anam, şen babam evin şen olsun
İşte ben gidiyorum yerin gen olsun

Biner atın iyisini,
Çıkar yolun kıyısını,
Sesleyin bey dayısını,

Şen anam, şen babam evin şen olsun
İşte ben gidiyorum yerin gen olsun

Babam Bursa'ya vardın mı?
Bursa kumaşını aldın mı?
Gelin olduğumu bildin mi?

Şen anam, şen babam evin şen olsun
İşte ben gidiyorum yerin gen olsun

Ocağa koydum yufka sacını,
Başına koydular kahır tacını,
Anan — baban çeksin senin acını,
Şen anam, şen babam evin şen olsun,
İşte ben gidiyorum, yerin gen olsun.

Kına gecesinde, bütün kadınlar, üç etek veya peşli tabir edilen, millî kıyafetlerini giyerler.

OĞLAN EVİNDE KINA GECESİ :

Burada kadınlar, kız evine gitmek için toplanırlar. Yukarıda anlatıldğı şekilde, kız evine giderler. Oğlan evinde asıl düğünü erkekler yapar. Oynanır, söylenir, gülünür. Kız evinde olduğu gibi, burada da erkeklere, mumlarla süslenmiş çerezler verilir. Ama burada ,kız evinde kadınlara verilen çerezler gibi, bu çerezler ağır — uslu yenmez. Çoğu şakalaşmak amacı ile birbirine atılarak, yerlere dökülür.

Bu sırada, kız evinden orta yaşlı bir kadın, elinde bir kına tasıyla gelir ve güveyinin eline kına yakar. Fakat, bu iş he men öyle bir anda olmaz. Bu da, kendine göre, küçük bir törene bağlıdır. Güvey kadını görünce, avucunu yumar ve açmaz. Kadının zorlamalarına rağmen açmaz. Kadın sonra, eline iğne batırır. İğne batan avuç açıldığı zaman içinde bir bahşiş görülür. Kadın bahşişi alır, kınasını yakar, sonra da, kına tası oradaki bütün erkeklere tutularak, bahşiş çoğaltılır.

O gece, eğlenceler sabaha kadar devam eder. Eğlenceler arasında, güreşler de vardır. Özellikle köy düğünlerinde güreş büyük bir yer tutar.

Düğünlerde, çok defa bir taşla iki kuş vurma yoluna gidilir .Düğünü fırsat bilen, düğün sahipleri, sünnet olacak ço cukları varsa, onları da bu arada sünnet ettirir.

Düğünün altıncı basamağı, «GELİN GÖTÜRME» dir. Gelin, Perşembe günü sabahleyin götürülür. Kız erkenden kalkar gelinlik elbisesini giyer. Çok geçme den oğlan evinden, gelinciler gelirler. Bir oda dolduracak kadar, kalabalık olan gelinciler, kahvelerini içerlerken, öbür yan da da gelin hazırlanır. Kadınlar tarafın dan gelinin hazırlandığı haberi gelince, vasıta kapıya yanaştırılır ve gelin alınır. Gelini almaya gelenler, beş — on taksi ile ancak taşınabilirler. Böylece, gelin gider ken uzun bir konvoy meydana gelir. Kon voyun bütün taksilerinde, renkli çevreler asılıdır. Bu çevreler, giden konvoyun bir gelin konvoyu olduğunu gösteren, yegâ ne belirtidir. Çok eskiden, gelinler yaya götürülürmüş. Daha sonra, tahtırevan icat edilmiş. O da bugün yerini fayton, otobüs, dolmuş ve taksi gibi taşıt araçları na bırakmıştır.

KOLTUK :

Kız oğlan evinin kapısına geldiği zaman, güvey de sağdıcı ile, yüksek bir yerde hazır bekler. Gelin, sağdıcı ve bir yakının (kaynı, yoksa güveyin dayısı amcası gibi) yardımı ile taksiden indirilir. O sırada, orada hazır bulundurulan hoca dua eder, etraftakiler âmin der. Dua bitin ce, güvey elinde ve bir mendilin içinde hazır bulundurduğu, bozuk para, leblebi ve buğday karışımından meydana gelen çıkını gelinin başından aşağı serper. Serpilenleri, çocuklar, büyük bir heyecanla kapışarak toplarlar. Bundan sonra, güvey bulunduğu yerden sağdıcı ile iner, kızın yanına gelir. Kızı güveyin koluna verirler. Gelin — güvey, kolkola odalarına çıkarlar. Beş — on dakika geçtikten sonra, yakınlarından bir kadın şerbet verir ve çıkar. Bir kahve içimi kadar daha geçtikten sonra, tekrar gelir, gelin ve gü veyi odalarından alarak ,yine kol — kola, misafirlerin oturduğu odaya getirir. Gelin ve güvey büyüklerden başlıyarak, oturan ların ellerini sıradan öperler. Öpme me rasimi bittikten sonra, kendileri için ha zırlanmış sandalyelere yan yana oturur lar. Bu sırada, kaynana ve orada bulunan yaşlı kadınlar tarafından başlarına bo zuk para serpilir. Sonra güveyi çıkar. Ar tık, akşama kadar orada kalan gelini, konu — komşu gelerek görürler.

Vakit öğlen olunca, gelinle beraber kız evinden gelen, kızın yakın ve arkadaş larına, gelinle beraber yandaki bir odada yemek yedirilir. İkindi üzeri, kız evinden bir gurup hanım, kızın, Salı günü kitli olarak gelmiş bulunan çeyiz sandığının anahtarını getirir, kızın çeyiz ve eşyaları nı çıkartarak, gerdek odasını hazırlarlar. Bu arada da kızla temas edebildikçe, O' nun güleç ve ya yüz eğriliğinden, koltuk sonrasının memnuniyet veya memnuni yetsizliğini ölçmeğe çalışırlar. Akşam üze ri, kızla gelmiş yahut sonradan anahtar getirmiş, kız tarafından kimler varsa, hepsi kızla teker teker görüşerek evlerine dönerler. Böylece, gelin görme merasimi de sona erip, gelini gerdeğe hazırlama faaliyti başlamış olur.

SAĞDIÇLIK :

Evlenen kız ve erkeğe birer sağdıç

seçilir. Bunlar, düğün süresi boyunca devamlı olarak, gelinin sağdıcı gelinle, güveyin sağdıcı da güveyle devamlı ve hiç ayrılmamak kaydıyla beraber kalır, onların yalnızlıklarını giderir. Düğün süresince rehberlik eder, azru ve ihtiyaçlarını ilgililere iletir, bu arada da yeni evleneceklere evlilik ve cinsiyet hakkında bir takım bilgiler verirler.

Güveyin sağdıcı, güvey gibi giyer, O'nunla hamama gider, traş olur. Kız tarafından, güveyin hamama gittiği gün, güveye gelen çamaşır, gömlek kıravat, çorap gibi giyim eşyalarının aynısı sağdıca da gelir. Kız tarafından, sağdıcın eşine de hediye gelir.

Sağdıcın, sosyal görev ve hizmetleri yanı sıra, bir takım harcamaları da olur. Meselâ: güveyi çeyizi görmeğe götürürken, gidiş — geliş taşıt paralarını ve çeyizi gösteren kadına bahşişi sağdıç verir, hamama getirilen çamaşırlar için verilen bahşişi ve berberin ücretini, hamam masrafını, gelinin taksi ücretini, yine sağdıç öder, gerdek gecesinin yemiş ve meyve sofrasının hazırlanmasını da sağdıç sağlar. Bunun dışında, yeni çiftler evliliklerinin ilk haftasında, bir akşam, sağdıç eli öpmeğe gelirler, sağdıç geline bir de bilezik takar.

Düğünün son ve yedinci bölümü «BABACANI VE GERDEK» Gelinin geldiği gün, akşam üzeri, yakın akrabalar, komşular ve dostlar, akşam yemeğine çağırılır. Buna, «BABACANI »veya «CAN GÖRME» denir. Amaç; ailenin geçmiş ruhlarını memnun etmektir. Özellikle, babacanmı imamlar çok severler. O akşam babacanı yemeği olarak, çorba, et, pilav, yanında hoşaf ve helva verilir. Yemekten sonra abdestler alınır, yatsı namazı için topluca, güveyi de dahil olduğu halde camiye gidilir, Camiden çıkınca, önde meşaleler, arkada hoca ve büyükler, komşular, ilâhi okuyarak eve gelirler. Kapının önünde, dua edilir, güveyi büyüklerin ellerini öper, içeri gireceği sırada, arkadaşlarından birisi arkasından kuvvetlice bir yumruk vurur.

Bu büyük sıkıntılardan sonra, gerdek odasına girer. İki rekât namaz kıldıktan sonra, geline takdim edilir. Buna «İÇERİ OLMA» denir.

Mevsime göre, sağdıç tarafından hazırlanan yemiş ve meyvelerden yenilir. Yatma zamanı gelini güveyi soyar. Bekâret çarşafı, dışarda bekliyen sağdıça teslim edildikten sonra, herkes yerine yatar. Sabahleyin erkenden, sağdıç güveyi hamama götürür. Gelince, babasının, anasının elini öper. Aynı şeyi gelin de yapar ve bu arada, getirdiği töreleri, getirdiklerine verir, O'nlar da gelin için hazırladıkları hediyelerini takar veya verirler.

BABAEVİ :

Kız gittikten bir hafta sonra, kızın baba ve anası, oğlan tarafını toptan yemeğe çağırır. Bu çağırıya kadınlar gündüzden gider, akşamda güveyi hediyesini alarak onlara katılır. Hediye, ya sele şekeri ve lokumu olur, ya da meyve götürülür. Bu hediyelerden sabahleyin komşulara tattırılması usuldendir.

Gelin ve güveyi, bu merasimde el öperler, yemekler yenir, yemekten sonra kahve pişirene, güveyi bahşiş verir.

Kalkıp gidilirken, kayın baba ve anne damat ve kızlarına hediyeler verirler.

3 — SIVASTA EVLİLİK VE DÜĞÜNLE İLGİLİ BAŞKA GELENEK VE İNANMALAR

GELENEKLER :

1 — Güvey kaçırma : düğün süresince, güveyle sağdıcın hep beraber kaldıklarını söylemiştik. İşte bu beraberliği esas alan bir takım şakacı akran gençler, sağdıcı uyuyan, elindekine sahip çıkamıyan kimse durumuna düşürmek ve bu yolla bir şaka ve eğlenme havası yaratmak için, bir fırsatını yakalar, güveyiyi saklarlar. Sağdıcı uzun aratmalar ve çe

şitli takılmalardan sonra bahşiş alarak güveyi sakladıkları yerden çıkarırlar.

2 — Güveyin ayağına basma: Ger dek gecesi, güvey gelinin duvağını kaldırmak üzere, gelinin karşısına geldiği zaman güvey gelinin, gelin de güveyin ayağına basmak ister. Hangisi daha çabuk ve uyanık davranırsa, kurulan yuvada ona daha etkin olacağı gözü ile bakılır.

3 — Gelinin çorabına para koyma : Gelin, koca evine gideceği sabah çamaşırları değiştirilirken, çorabının içine bir para veya altun konur.Güvey gerdek gecesi gelini soyarken, bu parayı oradan alır ve cüzdanına koyar. Buna bereket ge tiren para gözü ile bakılır ve cüzdanda saklanır.

4 — Düğüncü önü kesmek: Düğüncüler gelini alıp giderken geçecekleri yo lun dar bir yerine, mahalle veya köy ço cukları tarafından bir ip gerilir. Düğüncü başı gelip bahşiş vermeden yolu açmazlar.

5 — Gelinin kullandığı sabunu gü veyin de kullanması : Gelinin hamama gittiği gün kullandığı, sabunu, ertesi gün güvey hamama gidince ona gönderir, ay nı sabunu ona da kullandırırlar. Bununla, iki insanın, bir sıcaklık alış — verişi yap maları sağlanmaya çalışılır.

İNANMALAR

1 — Evde kalmış kızların bahtını açma: Mahalleden bir kız gelin olup giderken, evlenememiş olan kızlar, gelin olan kızın gelinliğinin eteğine sırası ile adlarını yazarlar. Yine; gelinin saçları a rasına, süpürge çöpleri, küçük küçük kı rılarak yerleştirilir. Ayrıca: tığla bir ip lik üzerinde evlenememiş olan her, kız bir zincir çeker, gelin gitmek üzere taşıta binerken, geline verilir. Taşıt içinde, dua ederek, bu zincir ilmeklerini birer birer aç ması istenir. Bütün bunlarla, evlenmemiş olan kızların bahtlarının açılacağına ina nılır.

2 — Eşiğe çivi çakma : Gelin, koca sı evine ilk geldiği ve taşıttan inip eşiği geçeceği zaman, eline bir çivi ile bir keser verilir ve çiviyi eşiğe çakması istenir. Böy lece de gelinin o eve çivilenmiş olduğu na inanılır.

3 — Eşiğe koyun postekisi serme ve gelini bunun üzerinden geçirme: Yine ge lin kocası evine ilk gireceği zaman, eşi ğin önüne bir koyun postekisi serilerek, gelin bunun üzerinden yürütülüp eve ge çirilir. Böylece de, gelinin koyun gibi us lu olacağına inanılır.

4 — Gelin, kaynana ve görümcelerin, şeker alıp vermeleri: Gelinin, gerdek ten çıktığı ilk sabah, gelin, kaynana ve görümceler arasında birbirlerinin ağızları na bir şeker alış verişi olur. Bunun, bir arada yaşamaya mecbur bu insanlar ara sında geçinmeye ,tatlılık katacağına ina nılır.

5 — Gerdek yemiş veya meyvesi vermek: Gerdek gecesi için hazırlanmış olan yemiş, meyve gibi yiyeceklerin, evlilik eli değmekle bir kutsallık kazanılacağına inanılır ve o yiyeceklerden gelinin yakın ları, arkadaşları tatmak isterler. Yahut gelin bu yiyecekleri yakınlarına ikram et mekle, onlara ayrıca beraberinde mutlu lukta vermiş olduğuna inanılır.

Yukarıda sözü edilemiyen, daha çok da, düğünün iç yapısı ile ilgili şu bir kaç uygulamayı da eklemekte düğünle ilgili en küçük bir bilgiyi dışarıda bırakma mak yönünden fayda var.

Ayak açma Hamamı: Nişanı izleyen ilk günlerde, oğlan tarafı, gelinliklerini ve yakınlarını hamama çağırır, orada meyve yedirir, çay kahve ısmarlar. Böyle ce akrabalığın ilk yakınlaşması başlatıl mış olur.

Peştamal hamamı: Gerdeğin ilk on günü içinde, gelin evi, bir takım yakın ve komşularını da çağırarak, gelini hama ma götürürler. Yine bunda da mevsimine

göre meyve çay, kahve ve gazoz ikram edilir.

Gözaydın sinisi: Gerdek çarşafı kız evine gönderilince, kız evi de bu karşılık ı mutluluğu, oğlan evine bir sini tatlı göndererek kutlar.

ADETLERDEN BİR ÖRNEK : HERFENE

Bunun bir adı da sıra gezmedir. Uzun kış gecelerinde neşeli saatlar geçirmek için, birbirine yakın gurupların her hafta bir evde toplanmalarıdır. Hatta, gurup kalabalıksa her gün bile yapılabilir. Özellikle, kadınların herfenesi daha da canlı ve renkli olur.

Önceleri, yemekten sonra, maniler söylenir, masallar anlatılır, oyun çıkartılır geç saatlara kadar eğlenilirdi. Son zamanlarda buna sazda eklenir olmuştur.

Herfene için, ya herfeneye katılan kimse, bir kap yemek getirir (bu yemek bir önceki herfene gecesinde belli edilmiştir.) yada yapılan kumanyada hissesine düşeni getirir veya verir. Gelen yemekler, sırası gelen evde toplanılarak hep bir likte neşe içinde yenir. Kumanya yapılmışsa, yemek o evde hazırlanır. Kumanyalar daha çok helva çekmek şeklinde olur. Zaman bahara doğru ise, kara pekmez katarak yemekte, bu eğlenceler arasına girer.

Erkeklerin herfenesi biraz daha farklıdır. Erkekler, yemek götürmez, yemeklerini sırası gelen evde yerler. Sırası gelen ev tam ziyafet çeker. Hindiler, kazlar kesilir, hurmalar, baklavalar yapılır.

Yemekten sonra, daha çok iskambil kâğıdı, tavla, yüzük oynanır, sohbetler yapılır, şakalaşılarak vakit geçirilmeğe çalışılır.

Herfenenin özel bir de türküsü vardır.

Hele sen işini bitirdin
Geçtin köşeye oturdun
Ahbapların keyfini yetirdin.
Sevdiğim bir of
Bu geceki demler senindir,
Aman aman
Gelecek sohbet kimindir.

Bu son sözlerden sonra, içlerinden sıra kiminse, (benimdir) diye söyler. Tekrar yine türküye devam edilir.

Aktarlarda olur tebeşir,
Aklını başına döşür
Kahveyi ağırca pişir,
Sevdiğim bir of!,
Yarında demler senindir
Aman aman
Gelecek sohbet bizimdir.
Sen çarşıya var ma,
Hasta etleri alma,
Halına uymazsa gelme,
Sevdiğim bir of ,
Yarın demler senindir,
Aman aman gelecek sohbet bizimdir.

Bu şekilde uzayıp giden sözlerin her bir bölümü bir kimseye söylenir. Bu toplantılar kış bitinceye kadar devam eder. Onbeş günde bir de helva çekilir.

İNANMALARDAN BİR ÖRNEK SARILIK :

Sıvasta halkın manevi inancı oldukça kuvvetli ve canlıdır. Çağların getirdiği büyük değişikliklere rağmen, o inançlarını aynı güçle taşır getirir. Bunun en tipik örneğini «SARILIK» inanması vermektedir.

Şehir içinde «SARILIK» diye bir tekke vardır. Sarılık hastalığına tutulan lar, buraya gider, buranın tekkeşini tarafından avsunlanırlar ve böylece de hastalıklarının geçeceğine inanırlar. Her halde faydada görülür ki, halen de devam edenler vardır. Tekkenin adıda bu görev ve hizmeti karşlığında verilmiştir.

DEYİM, ATASÖZLERİ VE MANİLERDEN ÖRNEKLER :

DEYİM :

1 — Otu çeker köküne bakarlar.
2 — Dam yine dam, güm yine güm.

3 — Ali evlendi, Güllü gelin oldu.
4 — Don yağının dolması.
5 — El baştan yüce.

ATASÖZLERİ :

1 — Yağ deme yağırnım ağrıyor.
2 — Ne kızı vermeli ne dünürü küstürmeli.
3 — Dibine vardınmı, tepesindeyim de.
4 — Ölüde ağlamaz, düğünde gülmez.
5 — Unun yoksa, ünün var.
6 — Yağmurlar yağdı, yarıklar gitti.
7 — Bakmakla öğrenseydi, it kasaplık öğrenirdi.
8 — Sevip sevdiğine, boşanıp kocana varma.
9 — Ayağa deymedik taş olmaz.
10 — Akranı ile uçmayan kuşun, sesi havadan gelir.
11 — Güzeli kız iken değil, beşik ardında gör.
12 — Âsil azmaz.
13 — Karına iyi deme, yoksulluk görmeyince.

MANİLER :

Sıvas toplumu yaratıcı bir öze sahiptir. Onda ,bunun nefis binlerce örneğini bulmak güç değildir. Hele onda şiir, damarlarından akan kan gibi cömerttir. Burada Şair Behçet Kemal Çağlar'ın şu sözünü ansımak yerinde olacak. «Bu iklim meselesi, çölde peygamber, Adanada pamuk Samsunda tütün, Sıvasta da ŞAİR yetişir.» Bu söz doğrudur Sıvasta nereye baksan bir şair görür, neyi dinlesen onda az—çok şiir bulursun. Aşağıdaki maniler bunu daha da doğrular sanırım.

Ay aşta gel, aşta gel,
Bir ince yol seçte gel
İnce yol bulamazsan,
Kervana karışta gel.

Ay doğar milinen,
Yar oynar gülünen,
Ellere meyil vermiş,
Bizi sever dilinen.

Dağları dolap ettim,
İpliği kelep ettim,
Yar senin hasretinden,
Kendimi harap ettim.

Daldı yüreği daldı,
Şu yokuş beni yordu,
Hem ölüm, hem ayrılık
Aradı beni buldu.

Ketenim var, bezim var,
Eğlen yarim, sözüm var,
Yılan olsan sürünsen
Yine sen de gözüm var.

KÜLTÜR BÖLÜMÜ - 6

Sıvas'ta Kültür - Eğitim - Basın - Spor

1 - Kültür :

Sıvas, İlkçağlarda varlığı bilinen bir kuruluşa sahiptir. Bu uzun tarih şeridi içinde, çeşitli uygarlıkların izlerini ve eserlerini görmemiz mümkündür. Bu zengin tarihle yaşayan kültürlerin varlığı da bir vakıadır. Etnik faaliyetlerin ölçülü bir durgunluk devresine girmesinden sonra Anadolu Selçuklu Devletinin 2 inci bir bilim ve kültür merkezi olan Sıvas, devrim tarihimizde müstesna bir yer işgal eder.

Cumhuriyet Devrinin halka yönelen Millî Eğitim hamlesinden Sıvas, idarî genişlik, tabiî ve coğrafî şartlarının güçlüğü nedenlerinden gerekli payı istenen ölçüde alamamış, bu yüzden eğitim imkânları en düşük 2 inci derecede 10 ilden biri durumunda kalmıştır.

A — İLKÖĞRETİM

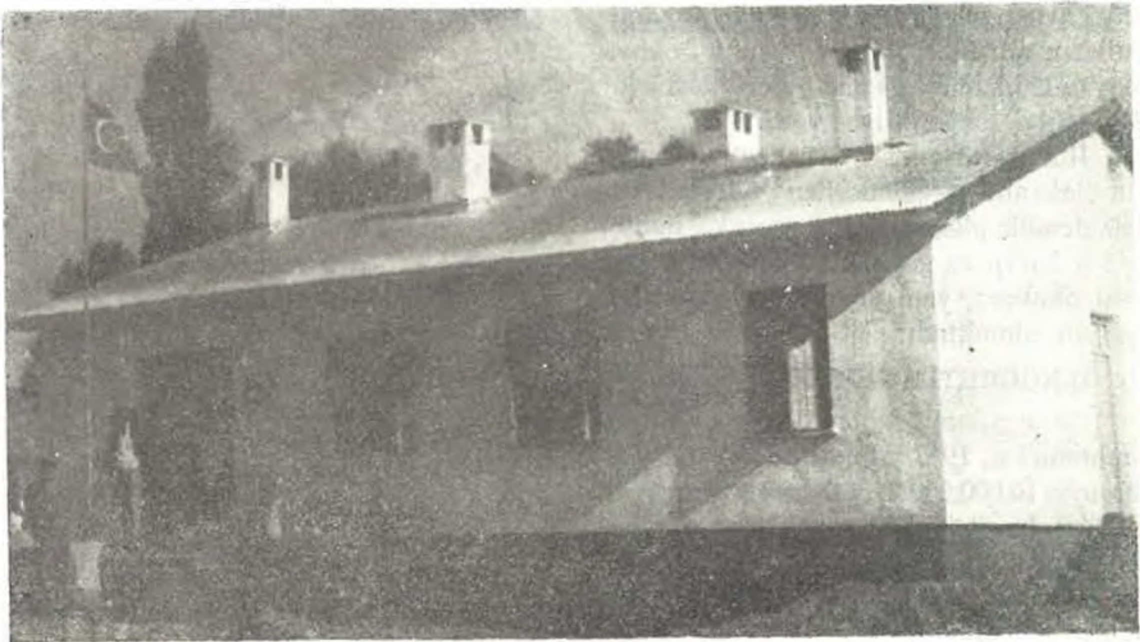
İl'imizde 1279 köy, 486 mezra vardır. Köylerdeki okul sayısı 945, mezralardaki okul sayısı ise 32 dir. 1765 iskân yerinin 1053 ünde okul vardır. Daha 775 iskân yeri, mezra ve köye okul ve öğretmen götürülmesi icap etmektedir. Ancak, bu rakamın çoğunluğu 150 nüfustan aşağı olan iskân yerleridir.

İl nüfusuna göre (705.348) İlköğretim çağında 119.909 öğrencinin okula gitmesi gerekmektedir. Ancak, yukarıda belirtilen hususlar müvacehesinde, İl'de, ilkokullara kayıtlı 107.135 öğrenci vardır. Daha 11.774 öğrencinin okula kavuşturulması gerekmektedir. (% 11 eksik.)

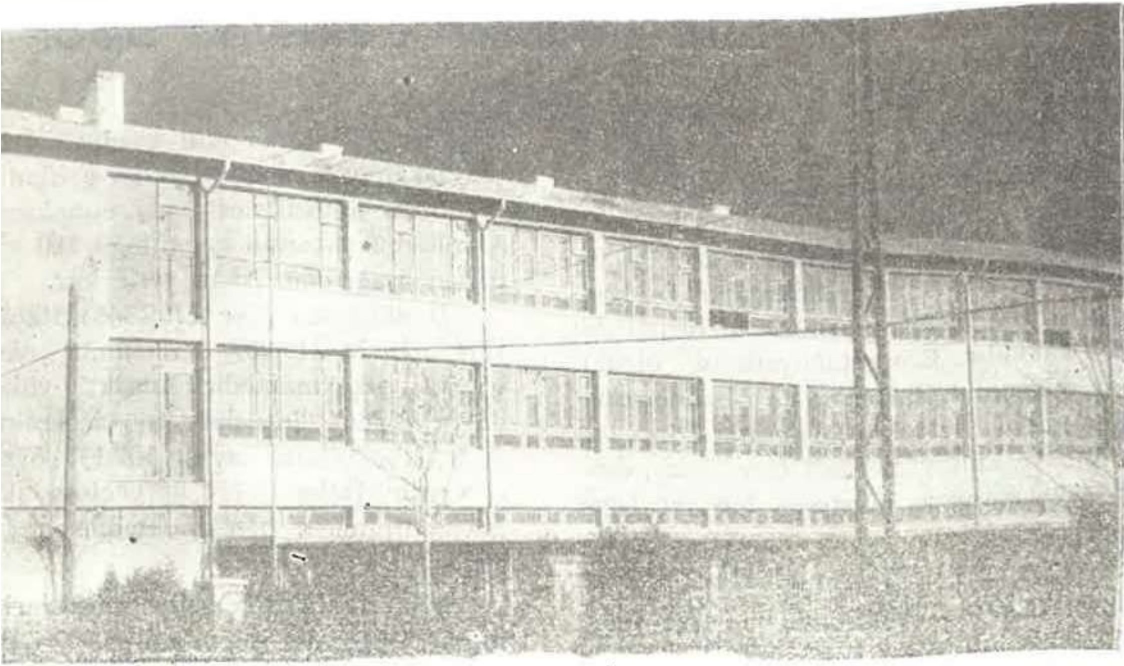
Şehir okullarına, şehir nüfuslarının mecburi öğrenim çağındaki 28.807 öğrencisinden, 3627 öğrenci fazlasiyle, %112 arasında 32.494 öğrenci kayıtlıdır.

Köylerde ise, köy nüfuslarının mecburi öğrenim çağındaki çocukların sayısı 91.112 olmasına rağmen, % 19 eksiği ile 74.641 öğrenci kayıtlıdır.

Öğrencilerin kız ve erkek durumları karşılaştırılınca, şehir okullarında 32.494 öğrencinin %40 ı kız, %60 ı erkektir. Köy

BİR KÖY OKULU

MERKEZ SELÇUK İLKOKULU

ıllarına devam eden 74.641 öğrencinin 34 ü kız, % 66 sı erkektir. İl ortalaması %37 kız, %63 erkektir.

İlin Genel Nüfusuna göre Okuma—ıma bilenlerin %35 oranında olduğu bi nektedir.

İl'de İlköğretim çağındaki çocukların 6 - 1967 öğretim yılı esas alınırsa, öğ ci artışı, mevcut ikili öğrenim yapan o ların normale çevrilişi dışında, okuya yan halihazır yığnağın giderilmesi için; yeni dersliğe ihtiyaç vardır.

İlimizde 3 yıldan beri her ders yılı i Bakanlıkça gönderilen ödeneklerle, derslik plânlanmakta, ençok bunun ü harap ve geçici okullara, 1/3 ü ise i okullara, yani yığınağın tasfiyesine şılık olmaktadır.

İLKÖĞRETİM PERSONEL DURUMU

Bu uygulamaya göre 5 yıl içerisinde htemelen, 1927 yılında Bakanlığın yarının 10.000.000 Tl. düşmemesi şartiyle, öğrenim çağındaki çocukları okula ka turmak mümkün olacaktır.

İlimizde Millî Eğitim hizmetleri bü - bir hızla gelişmekte ve ihtiyacı karşı a yoluna girmektedir.

Okul, öğretmen ve öğrenci artışı bakımından 1964 den 1967 ye kadar okul sayısı %10, öğretmen sayısı %8 ve öğrenci sayısı ise bu yeni imkânlarla % 11 bir artış göstermiştir.

	Şehirde	Köyde
Öğretmen	599	844
Yd. Sb.	—	366 (x)
Vekil	20	300
Eğitmen	—	71
Geçici Öğretmen	4	20
5439 a göre görevli	37	—

Not: (x) Okuma Yazma okulunda 114 Yd. Sb. köyde gösterilmiştir.

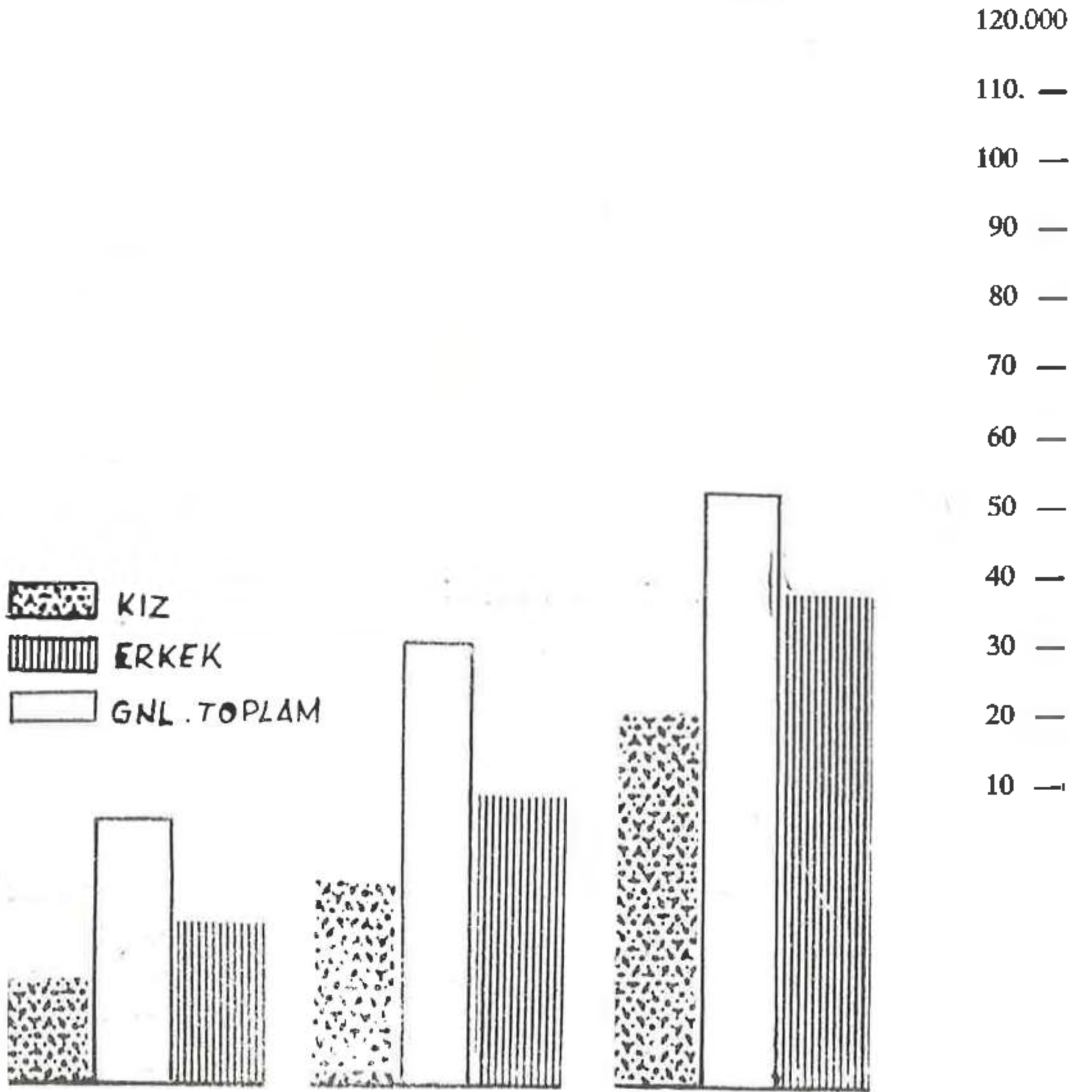
HALİL RIFAT PAŞA İLKOKULU

OKUL, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ DURUMU :

	OKUL			ÖĞRETMEN	ÖĞRENCİ	
	Şehirde	Köyde	Mezra		Şehirde	Köyde
Merkez	27	119	—	655	17388	8490
Divriği	5	90	9	167	1686	6156
Gemerek	2	30	3	120	2580	3373
Gürün	4	57	9	145	1403	5076
Hafik	2	91	3	134	619	6921
İmranlı	3	55	—	79	679	4063
Kangal	2	106	2	167	673	8250
Koyulhisar	2	38	4	77	811	3630
Suşehri	5	91	—	139	1647	6014
Şarkışla	3	90	—	184	1887	8483
Yıldızeli	3	87	1	230	1666	7161
Zara	4	91	1	163	1469	7024

ÖĞRENCİ MEVCUDU KIZ — ERKEK

(Bin olarak)

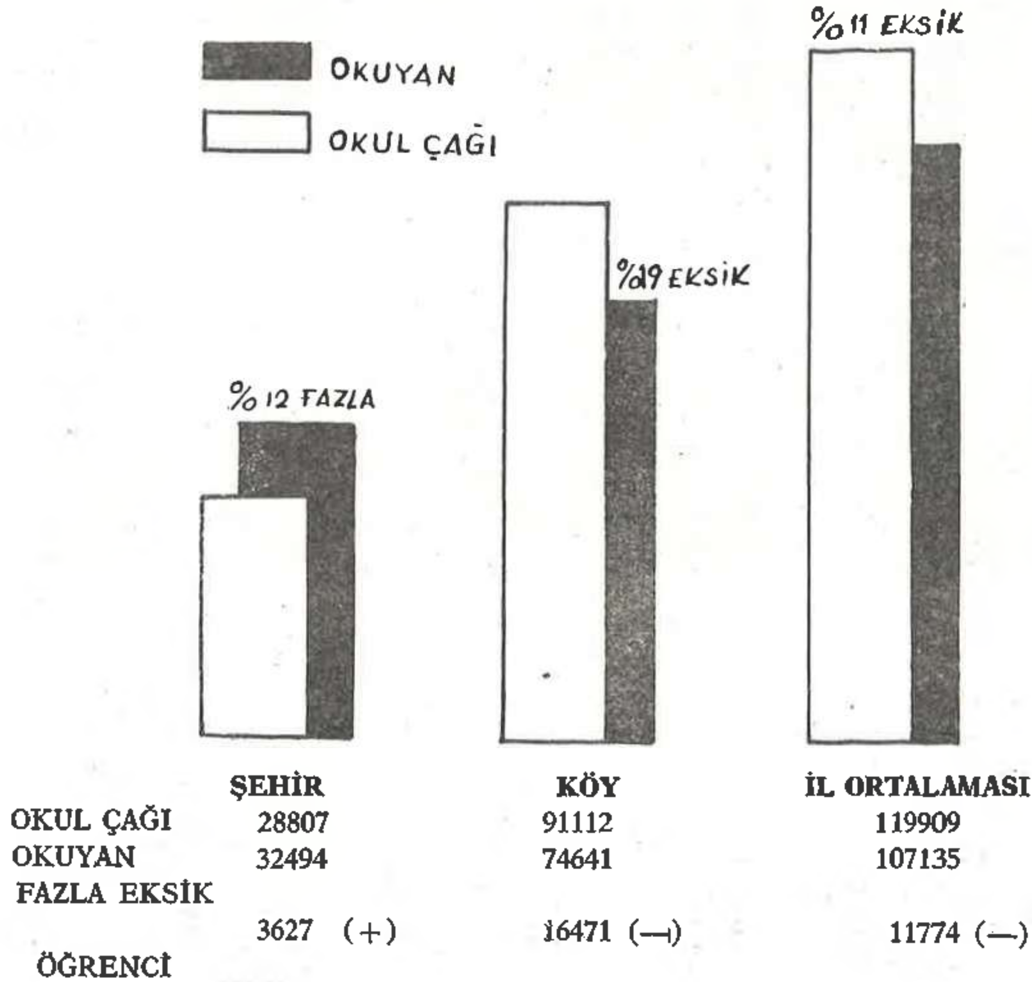
	ŞEHİR İLKOKULLARI		KÖY İLKOKULLARI		İL İLKOKULLARI	
MEVCUT —	32494		74.641		107.135	
KIZ —	13096	%40	25.236	34	38.272	37
ERKEK —	19458	%60	49.405	66	68.863	63

İl merkezinde 27 ilkokul bulunmaktadır. Bunlardan biri (Recephandan) hariç, diğerleri, günün Eğitim — Öğretim ilkelerine uygun, modern binalardır. Bunlardan 12 tanesi kaloriferle ısıtılmaktadır. Hepsinin oyun sahaları mevcuttur. 4 adedi çift öğretim yapmaktadır. Okullardan bir tanesi Çimento Fabrikası bünyesinde olup, Millî Eğitimin 3 öğretmeni çalışmaktadır.

İlçe merkezlerindeki okullarda modern binalar olup, ihtiyaçları rahatlıkla karşılamaktadırlar.

İLK ÖĞRETİM

OKUMA ÇAĞI ÇOCUKLARI VE OKUYANLAR

	ŞEHİR	KÖY	İL ORTALAMASI
OKUL ÇAĞI	28807	91112	119909
OKUYAN	32494	74641	107135
FAZLA EKSİK ÖĞRENCİ	3627 (+)	16471 (—)	11774 (—)

B - Orta Öğretim

İl'de orta seviyede her çeşit okul bulunmaktadır.

LİSE :

Ana binasının temeli: 1890 da, gündüzlü idadi olmak üzere atılmıştır. 1894 de mazlum paşazade Memduh bey zamanında bitirilmiştir. Okul ilkönce Mülki, idadi, sonra sultani, 1924 yılından sonra da Atatürk'ün direktifi üzerine Sıvas Lisesi adını almıştır. Açılışta Müdürlüğe Hulusi bey, Müdür yardımcılığına da bir süre Zara Kaymakamlığı yapmış olan Tevfik bey atanmışlardır.

Okula 1933 yılında bir pansiyon binası eklenmiş ve artan ihtiyacı böylece karşılanmıştır.

1919 yılında tarihi kongre bu binada yapılmış, 1928 yılında da büyük Ata'nın kongre yaptığı salon, yattığı küçük oda, diğer eşya ve gereçler muhafaza altına alınarak, inkilâp müzesi haline getirilmiştir.

Okulun arka plânda kalan tarihi kapısı 1966 yılında, Vali Vefik Kitapçıgil'in sağladığı imkânlarla restore edilmiş, binanın giriş yerindeki oda, Atatürk Kitaplığı haline getirilmiştir. Kitaplık, Ata'nın Sıvas'a ilk geldikleri ve Ata günü olarak her yıl kutlanan 27. Haziran 1966 günü hizmete açılmıştır.

Okulda 1154 öğrenci okumaktadır. Bunlardan 229 u yatılıdır. Okulda, 24 asîl öğretmen görevlidir. Okul yönetim kad

SIVAS LİSESİ

rosunda 5 müdür yardımcısı, 4 pansiyon, belleticisi, 6 memur görevlidir. Hizmetli sayısı 24 dür.

Okuldan, orta kısmının kapandığı 1955 tarihine kadar 1138, bugüne kadar Lise kısmından 3491 okul öğrencisi mezun olmuş 53 kişi de okul dışından imtihana girerek diploma almışlardır.

Okul'un genel başarısı yüzde 60 dır. Okulu halen Cahit Turhan yönetmektedir.

İLKÖĞRETMEN OKULU :

1881 tarihinde açılmıştır. Eski ve seçkin bir maziye sahiptir. Bina, okulun ihtiyaçlarını karşılayacak duruma getirilmiştir. 1958 de bir pansiyon binası yapılmış, 1966 da da esaslı bir onarıma tabi tutularak, laboratuvar tesisleri eklenmiştir.

Okul 47 dekarlk bir arazi üzerindedir. Her çeşit spor sahalarına sahiptir. Kitaplığında 13.000 adet kitap mevcuttur. Okulda 728 öğrenci öğrenim görmektedir. Bunlardan 302 si gündüzlüdür. 426 yatılı öğrenci erkektir.

1966 yılında mezun olanların miktarı 4100 e ulaşmıştır. Okulda, 1 Müdür, 1 Müdür Başyardımcısı, 3 Müdür yardımcısı, 1 sağlık şefi, 1 atölye şefi olmak üzere 7 idareci vardır. Okulda öğretmen sayısı ise 22 dir. Ayrıca 1 Sivil Savunma Uzmanı, 1 hesap memuru, 1 ambar memuru, 1 ayniyat muhasibi, 1 kitaplık memuru ve 1 kâtip vardır. Okulu halen Hüseyin Abras yönetmektedir.

GİRİŞ ŞARTLARI :

Okula giriş sınavlıdır. Kendine bağlı olan İllerin, İlçelerin öğrencilerini alır. Girişte şu hususlar aranır.

a) T.C. vatandaşı olmak.

b) Bedenen ve ruhen sıhhatli olmak, öğretmenlik yapmağa engel bir özürü bulunmamak (Kekemelik, iki gözü körlük, ağırsağırlık gibi)

c) Evli ve nişanlı olmamak ve seçme sınavlarını kazanmak,

d) Ortaokul mezunu olmak ve öğrenimine iki yıldan fazla ara vermemiş bulunmak.

e) 15 yaşından küçük ve 19 yaşından büyük olmamak (Öğrenimine ara vermemiş olanlar için yaş kaydı yoktur.)

AKŞAM TİCARET LİSESİ :

1960 yılında 4 Eylül Lisesi bünyesinde öğretime açılmıştır. 1960 — 1961 öğretim yılında Ticaret Lisesinin, Sıvas'ta öğretime başlaması ile iki okul, eski Selçuk İlkokulu binasında; 1963 yılına kadar öğretime devam etmiştir. Halen kazancılarda, Özel İdareye ait bir binadadır.

Okul, akşam saat 18.00 den sonra öğretim yapar, mevcudu 75 kişidir. Okulda kız öğrenci bulunmamaktadır. Okuldan 1967 öğretim yılına kadar biri kız olmak üzere 61 öğrenci mezun olmuştur. Kadrolu öğretmeni olmadığından ,dersleri Ticaret Lisesi öğretmenlerince kapanmaktadır.

TİCARET LİSESİ :

23 Ekim 1961 de öğrenime açılmıştır. Yeni tesisleri 1967 de tamamlanacak olan okul, halen kazancılardaki Özel İdareye ait binadadır.

Okulun 246 erkek ve 36 kız olmak üzere 282 mevcudu vardır. Gündüzlü olan okuldan 1967 ye kadar 1 inci devreden 71, 2 inci devreden 116 öğrenci mezun olmuştur. Okulun halen 26 kadrolu öğretmeni vardır. 3 idarecisi bulunan okulu Safa Gargun yönetmektedir.

KIZ ENSTİTÜSÜ :

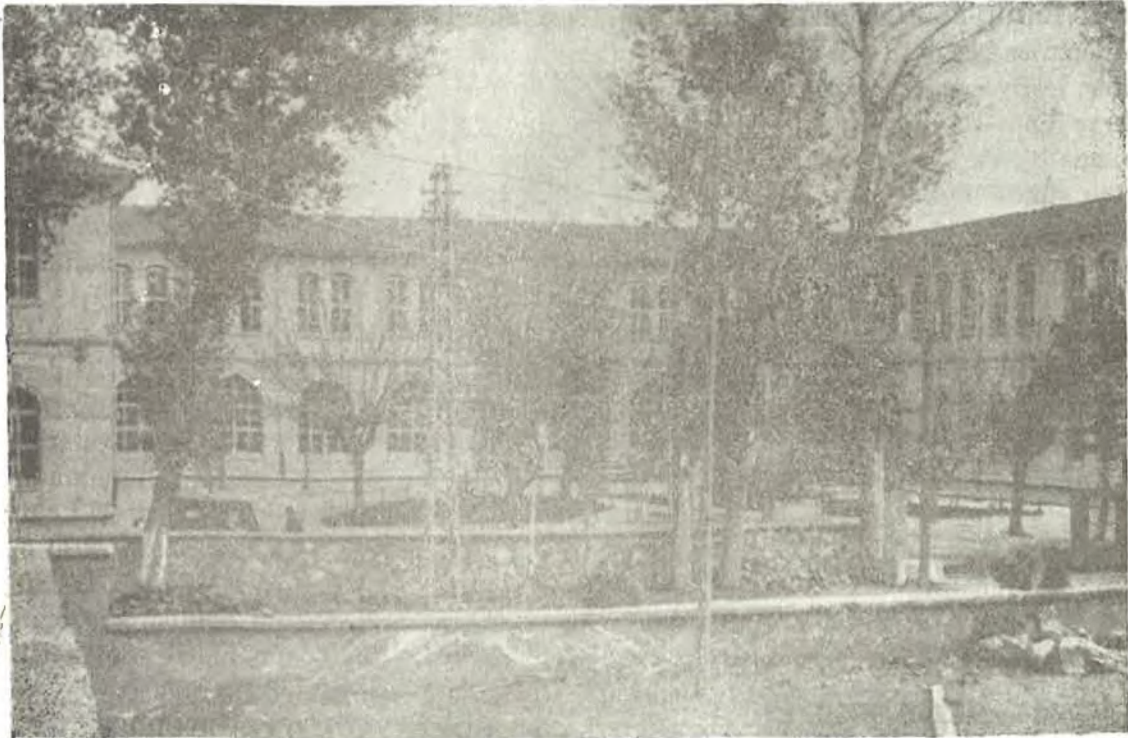
1938 de Akşam Sanat Okulu olarak açılmış, 1939 da Kız Enstitüsü olmuştur. Okul binası hizmete kâfi gelmekte olup, halen Enstitü bölümünde 105, Kız Sanat Orta da 179, Akşam Sanat'ta 350 öğrenci öğrenime devam etmektedir.

Okuldan, Enstitü bölümünden 637 ve Akşam bölümünden de bugüne kadar 1050 kişi mezun olmuştur.

25 kadrolu öğretmen, 2 muavin, 2 memur, ve 6 müstahdemin çalıştığı okulu, Yıldız Sabahat Dörtyol yönetmektedir.

ERKEK SANAT ENSTİTÜSÜ :

1314 — 1317 yıllarında Vali Reşit Akif Paşa tarafından bugün açık ceza evi olarak kullanılan binada sanayi mektebi adıyla kurulmuştur.

İLKÖĞRETMEN OKULU

YILDIZELİ PAMUKPINAR İLKÖĞRETMEN OKULU

Marangozluk, Demircilik ve Kunduracılık dallarında öğrenim yapar. Sanayi mektebi, 1939 yılında Bölge Sanat Okulu olarak Millî Eğitim Bakanlığına devredilmiştir. Enstitünün bugünkü binaları, Vali Muammer bey tarafından yaptırılmıştır. Demir, tesfiye, marangozluk, motor, Elektrik ve Yapı şubelerini ihtiva eden okulun, ana binası 1964 de tamamen yanmış, yerine günün imkânlarını içine alan modern binalar, 1965 de temeli atılarak yapımına geçilmiştir.

Büyük bir bahçesi, her çeşit spor alanı olan okulda, 12 dershane ve 6 büyük atölye bulunmaktadır.

Enstitüde, 898 öğrenci bulunmaktadır. Bunlardan 150 si Millî Eğitim Bakanlığınca yatılı okutulmaktadır. Okuldan 1967 ye kadar orta sanat ve sanat orta okulundan 1480, Erkek Sanat Enstitüsünden 1886 kişi mezun olmuştur.

52 öğretmen ve görevlinin çalıştığı okulu Tacettin Atalay yönetmektedir.

İMAM — HATİP OKULU :

1962 — 1963 öğretim yılında açılan okulda 15 dershane ve bir laboratuvat vardır. Geniş bir bahçesi olan okulda ayrıca, gündüzlü öğrencilerin kalması için bir pansiyon binası yaptırılmak için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

556 öğrencinin öğrenim gördüğü okulda, 147 parasız yatılı öğrenci vardır. Okulun 2 inci devresi henüz mezun vermemiş olup, 1 ci devresinden 23 öğrenci mezun olmuştur.

Okulda 12 öğretmen çalışmakta olup, Numan Kurukafa tarafından yönetilmektedir.

ATATÜRK ORTAOKULU :

1960 yılında Kurulan okulda, 22 dershane ve yeteri kadar laboratuvar ve işlik bulunmaktadır. Spor tesisleri de yeterli olan okulda, 2442 öğrenci okumaktadır. Bunlardan 568 i kızdır. Okuldan 95 i okul dışı olmak üzere şimdiye kadar 4030 öğrenci mezun olmuştur. 1 Müdür, 6 Müdür Yardımcısının çalıştığı okulda, 45 öğretmen görevlidir. Okulu halen Selâhattin Aydemir yönetmektedir.

DÖRTEYLÜL ORTAOKULU :

1960 yılında öğrenime açılan okul,

1965 yılında yeni binasına taşınmıştır. Büyük bir bahçesi olan okulun 12 dershanesi vardır. Okulda 397 si kız olmak üzere 1513 öğrenci öğrenim görmektedir. Okuldan şimdiye kadar 691 öğrenci mezun olmuştur.

43 öğretmenin çalıştığı okulda, 3 idareci bulunmaktadır. Okulu Orhan Turan yönetmektedir.

SELÇUK ORTAOKULU :

1955 yılında eski Halkevi binasında öğrenime başlayan okulun yeni tesisleri 1967 yılında tamamlanacaktır. Yetersiz olan binada, 12 dershane ve 1 laboratuvar, 2 iş atölyesi vardır. Okulda halen 474 ü kız olmak üzere 1712 öğrenci vardır. Okuldan şimdiye kadar 1300 öğrenci mezun olmuştur.

5 idareci ve 46 öğretmenin çalıştığı okulu Ali Rıza Okay yönetmektedir.

İLCELERDEKİ ORTA DERECELİ OKULLAR :

SUŞEHRİ LİSESİ :

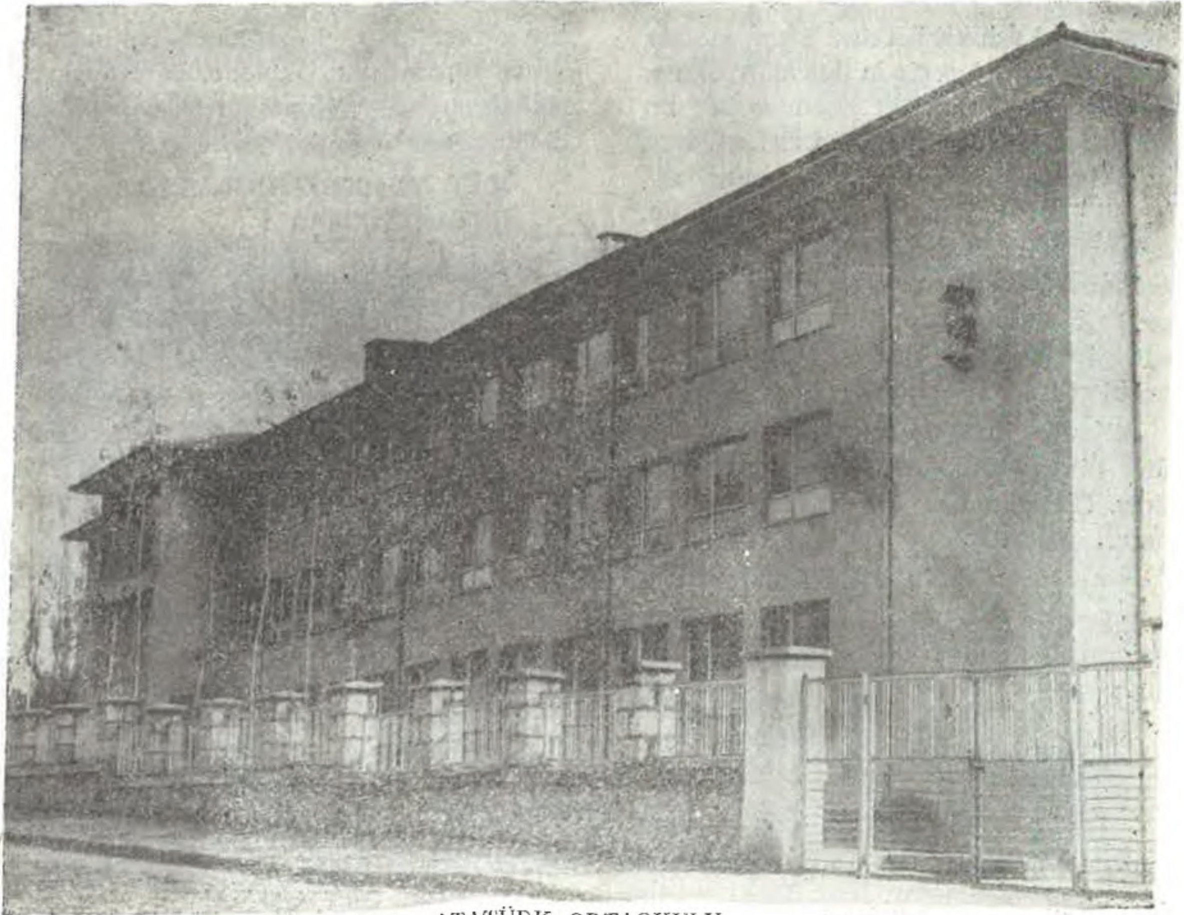
1951 yılında açılan ortaokula 1966 yılında açılan Özel Lisenin resmileştirilmesi üzerine Suşehri Lisesi adı verilmiştir. Bünyesinde, ortaokulu da bulunan Lise de 97 kız olmak üzere 828 öğrenci öğrenim görmektedir.

Okulun orta kısmından şimdiye kadar 653 öğrenci mezun olmuştur.

22 öğretmenin görev yaptığı okulu, Cahit İlbeyli yönetmektedir. Okul 2 binadan müteşekkil olup 13 dershaneyi ihtiva etmektedir.

YILDIZELİ PAMUKPINAR İLKÖĞRETMEN OKULU :

1942 yılında köy Enstitüsü olarak ku

ATATÜRK ORTAOKULU

KIZ SANAT ENSTİTÜSÜ

ulmuştur. Yıldızeli ilcesine 5 km. mesafe e, Çamlıbel'in eteğinde kurulan okula, amanla gerekli ilâveler yapılmış ve bu ün ihtiyaçlara cevap verecek modern ir İlköğretmen okulu haline getirilmiş ir. Büyük bir alana yapılan tesislerde, er çeşit spor tesisleri mevcut olup, 21 ershane, 2 Laboratuvar, 2 işlik ve 2 özel erslik bulunmaktadır. Ayrıca, bir dersha eli, birleştirilmiş sınıf esasına göre çalı an bir ilkokulu vardır.

Okulda, 7 si kız, 66 sı erkek gündüzlü lmak üzere 899 öğrenci öğrenim görmek edir. Okuldan şimdiye kadar 1612 kişi ıezun olmuştur.

24 öğretmenin çalıştığı okulu Turgut rtaş yönetmektedir. İlkokulu bitiren köy ocukları sınavla okula kabul edilmekte ir.

GÜRÜN AKŞAM KIZ SANAT OKULU :

1964 — 1965 öğretim yılında, özel ida eye ait eski Kurultay İlkokulu binasında ğrenime başlamıştır. Bina öğrenime elve işli değildir. Okulda 102 kız öğrenci öğrenim görmektedir. 93 öğrenci halen mezun olmuş durumdadır. Okulda, 2 öğretmen ve bir memur çalışmaka olup okulun Müdürü Müyesser Yarıcılar'dır.

İLCE MERKEZLERİNDEKİ ORTA OKULLAR :

DİVRİĞİ NURİ DEMİRAĞ ORTAOKULU :

Nuri Demirağ tarafından 1938 yılında kurulmuştur. 15 öğretmen çalışmakta olup, 159 kız olmak üzere 664 öğrencinin öğrenim gördüğü okulu Bekir Başara yönetmektedir.

GEMEREK ORTAOKULU :

1956 yılında kurulmuştur. Okulda 9 öğretmen görevlidir. 56 kız olmak üzere 315 öğrencinin öğrenim gördüğü okulu Salih Arslan yönetmektedir.

GÜRÜN ORTAOKULU :

1949 yılında kurulmuştur. Okulda 17 öğretmen görevlidir. 172 si kız olmak üzere 822 öğrenci öğrenim görmektedir. Okulu Ahmet Baştürk yönetmektedir.

HAFİK ORTAOKULU :

1956 yılında kurulmuştur. Okulda 5

öğretmen görevlidir. Öğrenci mevcudu 18 kız ve 142 erkektir. Okulun Müdürü Os man Turan Koyuncu'dur.

İMRANLI ORTAOKULU :

1958 yılında öğrenime açılmıştır. O - kulda 4 öğretmen görevlidir. 17 si kız ol mak üzere 297 öğrenci öğrenim görmekte dir. Okulu Turgut Özen yönetmektedir.

KANGAL ORTAOKULU :

Okul 1949 yılında kurulmuştur. 5 öğ retmenin görev yaptığı okulda 41 i kız ol mak üzere 277 öğrenci devam etmektedir. Okulun yönetimi Yaşar Ali Özen tarafın dan yapılmaktadır.

KOYULHİSAR ORTAOKULU :

Okul 1949 yılında kurulmuştur. 7 öğ- retmen görevlidir. Okula halen 39 u kız olmak üzere 309 öğrenci devam etmekte dir.

Okulu İhsan Odyakmaz yönetmekte- dir.

ŞARKIŞLA ORTAOKULU :

1953 de öğrenime açılmıştır. 10 öğret men görev yapmaktadır. 138 kız ve 600 er kek öğrencinin öğrenim gördüğü okulu Ali Erfidan yönetmektedir.

YILDIZELİ ORTAOKULU :

1953 de öğretime açılmıştır. 5 öğret- men görev yapmakta olup 31 kız ve 221 erkek öğrenci öğrenim görmektedir. Oku lun Müdürü Recep Çöğür'dür.

ZARA ORTAOKULU :

1948 yılında öğretime açılmıştır. 10 öğretmen görevlidir. 483 öğrencinin öğre- nim gördüğü okulda 68 kız öğrenci var- dır. Okulu Şakir Çelik yönetmektedir.

KASABA — BUCAK VE KÖY ORTAOKULLARI :

MERKEZ
ULAŞ BUCAĞI ORTAOKULU :

Okul 1959 yılında kurulmuştur. 28 kız, 127 erkek olmak üzere 155 öğrenci de vam etmektedir. 1966 yılına kadar 120 öğ renci mezun olmuştur. 4 öğretmeni bulu nan bu okulun Müdürü Adil Bozkurt'tur.

DİVRİĞİ
CÜREK ORTAOKULU :

1966 yılında Maden sitesinde açılmış

YETİŞTİRME YURDU

ır. 7 öğretmen görev yapmakta olup, oku a, 44 kız ve 145 erkek öğrenci devam et nektedir.

Okulu Bekir Gündüz yönetmektedir.

GEMEREK
KARAÖZÜ ORTAOKULU :

1959 yılında öğretime açılmıştır. 7 öğ etmen görev yapmaktadır. 54 kız ve 246 rkek öğrenci devam etmektedir. Okulu Cemal Şener yönetmektedir.

GEMEREK
YENİÇUBUK ORTAOKULU :

1966 — 1967 öğretim yılında, ilkoku un 3 odasında öğretime açılmıştır. 1 öğ etmeni olan okulda 48 i kız olmak üzere 93 öğrenci devam etmektedir. Okulu Me al Akkaya yönetmektedir.

GEMEREK
ÇEPNİ ORTAOKULU :

1966 — 1967 öğretim yılında açılmış r. Bir öğretmeni vardır. Okula 192 öğren devam etmektedir. Okulu Fikriye Şim ek yönetmektedir.

ŞARKIŞLA
ORTABUCAK ORTAOKULU :

1966 — 1967 öğretim yılında açılmış r. Okulda 5 öğretmen görevlidir. 4 kız e 50 erkek öğrenci öğrenim görmektedir. kulu Hami Karslı yönetmektedir.

SUŞEHRİ
AKINCILAR ORTAOKULU :

1966 — 1967 öğretim yılında açılmış r. Okulda 5 öğretmen görevlidir. 9 kız : 97 erkek öğrenci öğrenim görmektedir. kulu Zabit Ağyar yönetmektedir.

GEMEREK
SIZIR ORTAOKULU :

1967 — 1968 öğretim yılında açılmış r. Okulda iki öğretmen görevlidir. 12 z ve 113 erkek öğrenci öğrenim görmek dir. Okulu Eşref Akova yönetmektedir.

GEMEREK
ÖZEL LİSESİ :

1967 — 1968 öğretim yılında İlçe halkının yardımları ile açılmıştır. Bu mak sat için ayrıca bir bina inşa halindedir.

8 kız ve 70 erkek öğrencinin öğrenim gördüğü okulu Erol Sarıbek yönetmekte dir.

DİVRİĞİ
AKŞAM KIZ SANAT OKULU

1967 — 1968 öğretim yılında Mustafa Necati İlkokulunun üst katında açılmıştır.

57 öğrencinin devam ettiği okulu Se vim Çapkan yönetmektedir.

C - İlin Milli Eğitim yönetimi, diğer görevliler

Millî Eğitim Müdürlüğü yönetmeliğindeki kuruluş ve teşkilâta sahiptir. Mil li Eğitim Müdürü Selâhattin ORTAÇ'tır.

Millî Eğitim Müdürlüğü işleri üç Mil li Eğitim Müdür Yardımcısı tarafından yönetilmektedir.

Özlük işleri Mustafa Sıtkı Demir, Kültür işleri Necmettin Çubukçu, İnşaat ve Hesap işlerin de Remzi Başak yardım cı olarak çalışmaktadırlar.

Milli Eğitim Müdürlüğünün bünyesin de bir köy okulları yapım bürosu bulun maktadır. İnşaatların teknik kontrolluğu ve planlama işleri bu büro tarafından yü rütülmektedir. Bu büronun 2 jeep, 2 Pic — up ve 4 kamyonu vardır. Ayrıca tef tiş kadrosunda bir teftiş şefi ve 32 İlköğ retim Müfettişi görev yapmaktadır.

Beslenme işleri müstakil bir büro ta rafından, 2 Beslenme eğitimcisi eliyle yü rütülmektedir. Bu büronun Merkez ve İl çe Merkezlerinde ihtiyaçlarını karşılaya cak ana ve tali depoları vardır.

Müdürlüğün merkezinde 3 gezici Baş öğretmeni; ayrıca, Eğitim Araçları Bölge Başkanlığında çalışan 2 elemanı mevcut tur.

İl Merkezinde 3, Suşehri ve Gürün İl çe merkezlerinde bir çocuk kitaplığı bu lunmaktadır.

İl Merkezinde Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının ortaklaşa yürüttük leri bir Yetiştirme Yurdu vardır. 1958 yılında kurulmuştur. Yurdun bünyesinde 0 - 6 yaş grubu için özel tesisler yapılarak, yurdun kapasitesi genişletilmiştir. Yuvada 78 çocuk vardır. 188 öğrencinin yetiştirilmesinin sağlandğı Yurd'da, 7 öğretmen gö revlidir. Yurdu Ahmet Turan Güleren yö netmektedir. Yurt'ta, kundura, terzi, cilt ve alçı döküm atelyeleri vardır.

Ç - İldeki Gazeteler

SIVAS POSTASI :

İl'deki gazete sahiplerinin ortaklaşa çıkardıkları bu gazete, 1966 yılında Doğuş Matbaası sahipleri Mehmet Dursun ve Necati Görener tarafından çıkarılmakta idi. Büyük boy 4 sahifedir. Günlüktür. Halen çıkmamaktadır.

ÜLKE :

Kemal Kitapçı tarafından eskiden çıkarılan Kızılırmak gazetesinin devamıdır. Orta boy 6 sahifedir. Kâmil Matbaasında basılan gazete, günlüktür. Halen çıkmamaktadır.

SEBAT :

1966 tarihinde yayım hayatına girmiştir. Aynı adlı tesislerde basılan günlük gazete, büyük boy 4 sahifedir. Sahibi Selâhattin Gümüş'tür. Halen çıkmamaktadır.

HABER :

1966 yılında Nihat Doğan ve Reşit Ellidörtoğlu tarafından çıkarılmaya başlanmış, günlük büyük boy, 4 sahifedir. Halen diğer gazetelerle birleştirilerek aynı ad altında çıkmaktadır.

DERGİLER :

4 EYLÛL :

Yıllık çıkarılan bu dergi, 1966 yılından itibaren aylık olarak basılmaktadır. Halkevi ve 4 Eylûl'ü kutlama komitesinin işbirliği ile İl'de Doğuş Matbaasında basılmaktadır.

SU :

Kadim Şahin, Sadettin Çekinmez ve Hazım Zeyrek tarafından kurulan, Hazım Zeyrek'in sahibi olduğu bu dergî aylık olarak yayınlanmaktadır.

D - Kütüphaneler

ZİYABEY KİTAPLIĞI :

Merhum mütevelli zade Ziyabey (Başara) tarafından, 1908 yılında kurulmuştur. İlk açıldığı yıllarda 3000 kitabı varken bu miktar 20.000 üzerindedir. Arapça, Farsca ve Fransızca eserler mevcut olup, büyük bir kısmı da dinî eserdir.

Birinci devre Sıvas Millet Vekili olan Ziyabey, varlıklı bir ailenin temsilcisi idi. Maaş ve ödenekleriyle bu kitaplığı kurduğu tesbit olunmuştur.

BELEDİYE KİTAPLIĞI :

Belediye Başkanlığı tarafından 1955 de açılan kitaplık, 1959 da sebze halindeki binaya taşınmıştır. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü tarafından İl merkezinde yaptırılması tamamlanan İl Halk kitaplığına devredilmesi için, Belediye Başkanlığınca, Belediye meclisine durum intikal ettirilmiştir. Alınacak neticeye göre İl Halk Kitaplığının ilk çekirdeğini teşkil edecektir.

İL HALK KİTAPLIĞI :

Kütüphaneler Genel Müdürlüğü tarafından 700.000 lira sarfiyle, İl'in Cumhuriyet Alanında yaptırılmıştır. 1967 sonbaharında tamamlanan kitaplığa yeteri kadar kitap ve iç levazımatı temin edilme yoluna gidilmiştir.

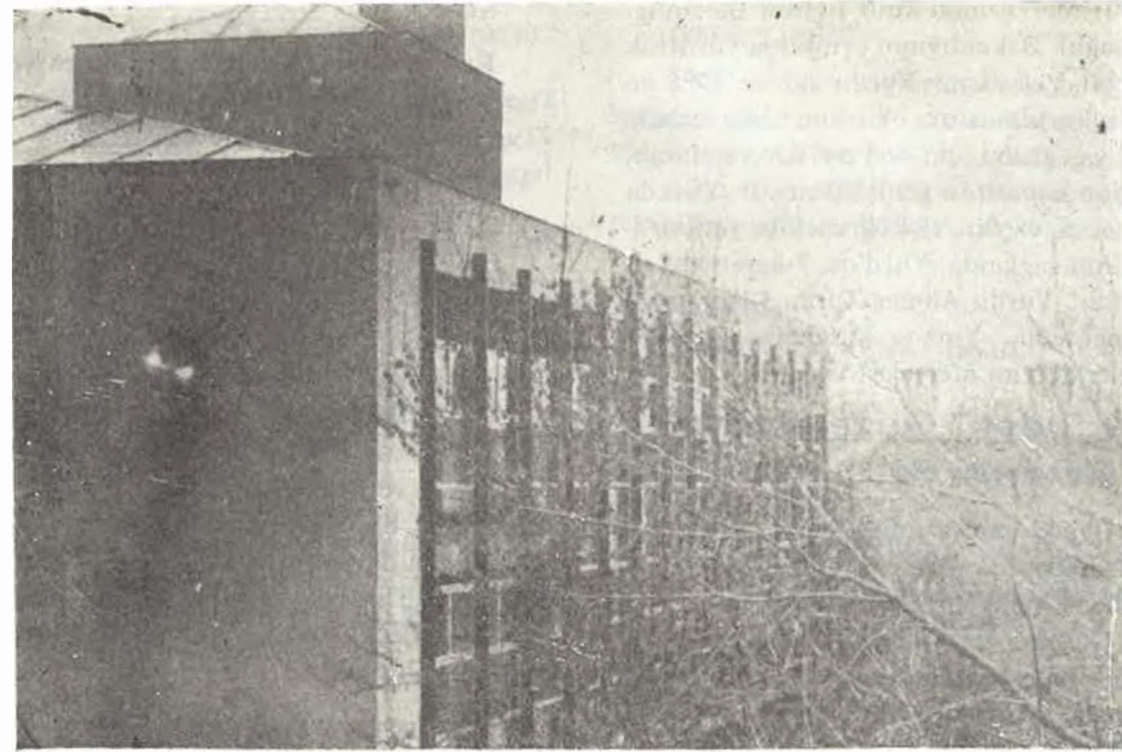
E - Basın ve Yayınevleri

YAYINEVİ :

Millî Eğitim Bakanlığının bir kuruluşudur. Bakanlığın yayınlarını satmaktadır.

ATA KİTABEVİ :

Reşit Şahin'in sahibi olduğu bu ki

İL HALK KİTAPLIĞI

ıbevi okul kitap ve dergilerinin satışı ile ğraşmakta, diğer okul levazımatını da ulundurmaktadır.

KÂMİL KİTABEVİ :

Kâmil Kitapçı tarafından kurulan bu itabevi İl'de en eski kitabevidir. Halen Cemal — Naci Kitapcı'lar tarafından, her ürlü yayının satıldığı ve okul levazımatı ın bulundurulduğu büyük bir kitabevidir.

MAARİF KİTABEVİ :

Tarık Başara'nın sahibi olduğu bu ki abevi, her çeşit yayının satıldığı, ders araç e gereçlerinin bulunduğu büyük kitabev erindendir.

SOLAKOĞLU KİTABEVİ :

Öğrenci yardımcı ve ders kitaplarının atıldığı, yeni bir kitabevidir.

İSLÂM KİTABEVİ :

Dinî yayınları satan bir kitabevidir.

GENÇLİK KİTABEVİ :

Öğrenci yardımcı ve ders kitaplarının satıldığı yeni bir kitabevidir.

KEPENEK KİTABEVİ :

Öğrenci yardımcı ve ders kitapları nın satıldığı, yeni bir kitabevidir.

ÜLKÜ KİTABEVİ :

Öğrenci yardımcı ve ders kitaplarının satıldığı yeni bir kitabevidir.

F - İleri Yıllara ait Düşünceler

İLKÖĞRETİM :

İlkokul yapımı ve ihtiyaçları, plânlı bir şekilde gelişmektedir. Okulsuz köyle rin okula kavuşması için, Bakanlıkça gön derilen ödenek, yıllık yapım malzemeleri, birim fiatları artışları dikkate alınarak gönderilirse, 1971 yılına kadar ,okulsuz köyümüz kalmayacaktır.

Yıllık Nüfus artışımızda dikkate alına rak artan öğrenciye, okuma imkânı sağla yacak derslik ilâvelerinin de yapım projesi

ödeneğine ek ödeneklerle sağlanması ge reklidir.

Bakanlık yardımı ile ancak yıllık program tahakkuk ettirilmekte, Özel İdare den alınan payla da güçlükle personel gi derlerini karşılamaktadır. Bu yüzden, o · kullarımıza ders aracı verilememekte, yıp ranmış ve ilkel durumda araç ve gereç ye nilenememekedir. Araç — Gereç alımı i çin, Bakanlığın eğitim bakımından geri kalmış bu bölgelerine, özel ödenek tahsis leri icabetmektedir. Harap okul yerine, ye ni okul yapımında titizlik gösterilmesi za ruridir.

1939 u takip eden yıllarda yapılmış o kullara, yaptırılacak onarımların faydalı olmadığı, sarfedilen paranın heba olduğu gerçektir. Okulsuz köylerin okula kavuş masından sonra bu tip okullar için, yeni den ele alınmaları zaruridir.

Okullara verilecek ilk tesis malzeme lerinin standart tip olarak Bakanlıkça tek merkezden tedviri lüzumludur. Geliştir meler ancak bu yolla mümkündür.

Köy okul tiplerinin geliştirilmesinde uygulanacak müfredat programı dikkate alınmalıdır. İlimize bugüne kadar bölge okulu yapılmamıştır. 1967 yılında İmranlı'ya yapılacak bölge okulundan gayrı, asgarî 4 bölge okuluna daha ihtiyacımız var dır.

İl Rehberlik merkezinin açılması, ö zel öğretime muhtaç çocuklarımız için ku ruluşlar tamamlanmalıdır. Yetiştirme Yur dunun tesisi zaruridir. Eğitim Sitesi kuru luşuna, okullar salonuna ihtiyaç vardır.

ÖĞRETMEN İHTİYACI

İlköğretimde görevli öğretmen sayısı İlimizde %64 oranındadır. Geri kalan kıs mının vekil ve Yd. Sb. öğretmen olarak eğitim ve öğretim de görevli olmaları, program uygulanması ve başarı yönünden olumsuz tesir yapmaktadır.

İleriki yıllarda asil öğretmen mevcu dunun şiddetle artırılmasına zaruret var dır.

ORTA ÖĞRETİM :

Ortaokul sayısı azdır. 2. beş yıllık plân çalışmasına esas tekliflerimizin ger çekleşmesi halinde, orta öğretimin 1. dev re öğretimi biraz daha yaygın hale ge lecektir . Ortaokulların pansiyonlara ka vuşturulması zaruridir. Çünkü, köy okul larından mezun öğrencilerin ortaokullara devamı çok güçlük arzetmektedir. Pansi yonlu ortaokullar bu güçlüğü giderecek tir.

Orta dereceli Meslekî ve Teknik okul mezunlarına, Yüksek öğretimin her bölümünde eşit hakların tanınması, mezunları için, haklar sağlanması, bu okullara rağbe ti artıracaktır. Yoksa bu tip okullarımı za müracaat yıldan yıla azalmaktadır.

YÜKSEK ÖĞRETİM :

İl'in bölge hususiyeti dikkate alınarak, Eğitim Enstitüsü, İktisadî ve Ticarî İlim ler Akademisi ve gündüz Tekniker okulu nun açılması, 4 Eylûl Üniversitesinin, Ma kina ve Tıp Fakültelerinin Sıvas'ta kurul ması, Sosyal ve Kültürel yönden zaruri dir.

İLDEKİ İLKOKULLARIN GENEL DURUMU

İlçeler	Köy sayısı	Şehir, kasaba ve köy Okulları sayısı						Okulsuz Köy	Köy okulları bina Durumu			
		Merkez	Kasaba	Mahalle	Köy	Mezra	Toplam		Okul olan	Harap	Geçici	Toplam
Merkez	148	27	—	—	119	—	146	29	84	16	19	119
Divriği	110	5	—	—	90	9	104	20	53	14	23	90
Gemerek	34	2	4	—	30	3	39	4	27	3	—	30
Gürün	61	4	—	3	57	9	73	4	27	10	20	57
Hafik	131	2	1	—	91	3	97	40	67	11	13	91
İmranlı	100	3	—	—	55	—	58	45	49	5	1	55
Kangal	131	2	—	—	106	2	110	25	69	14	23	106
Koyulhisar	48	2	—	—	38	4	44	10	27	7	4	38
Şarkışla	113	3	1	1	90	—	95	23	68	5	17	90
Suşehri	135	5	1	3	91	—	100	44	81	5	5	91
Yıldızeli	134	3	—	—	87	1	91	47	77	3	7	87
Zara	134	4	—	—	91	1	96	43	71	7	13	91
Toplam	1279	62	7	7	945	32	1053	334	700	100	145	945

1967 — 1968 DERS YILINDA ORTA DERECELİ OKULLARDA ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ MEVCUDUNU GÖSTERİR ÇİZELGE

OKULUN ADI	Öğrt. Mevcudu		Öğrenci Mevcudu			Öğr. açılış Tarihi	Düşünceler
	Asil	Ücretli	E	K	T		
Sıvas Lisesi	24	18	1199	255	1454	1924	
Ticaret Lisesi	24	1	246	36	282	1961	Akş. Tic. Hariç
İlköğretmen Okulu	52	2	898	271	728	1881	
Sanat Enstitüsü	52	2	898	—	898	1939	
Kız Enstitüsü	25	4	—	284	284	1938	Akş.Kız Öğr. H.
İmam — Hatip	12	6	556	—	556	1962	
Atatürk Ortaokulu	45	5	1874	568	2442	1960	
Selçuk Ortaokulu	46	—	1238	474	1712	1955	
4 Eylül Ortaokulu	43	3	1116	397	1513	1960	
Toplam	**283**	**42**	**7584**	**2285**	**9869**		
Yildızeli P.P. İlköğ. Ok.	24	1	893	6	899	1942	
Suşehri Lisesi	22	11	731	97	828	1966	Ortaokulken lise İlâve edildi
Gemerek Lisesi Özel	2	4	70	8	78	1967	Özel olarak açıl.
Divriği N. D. Ağ Ortaokulu	15	—	505	159	664	1937	
Gemerek Ortaokulu	9	2	259	56	315	1956	
Gürün Ortaokulu	17	13	650	172	822	1952	
Hafik Ortaokulu	5	—	124	18	142	1964	
İmranlı Ortaokulu	4	6	278	19	297	1955	
Kangal Ortaokulu	5	11	236	41	277	1958	
Koyulhisar Ortaokulu	7	3	270	39	309	1949	
Şarkışla Ortaokulu	10	3	462	138	600	1949	
Yıldızeli Ortaokulu	5	5	190	31	221	1953	
Zara Ortaokulu	10	4	415	68	483	1948	
Toplam	**135**	**63**	**5083**	**852**	**5935**		
Divriği Kız Sanat	2	—	—	57	57	1967	
Gürün « »	3	—	—	93	93	1967	
Toplam	**5**	—	—	**150**	**150**		
Ulaş Ortaokulu	4	4	127	28	155	1959	
Karaözü Ortaokulu	7	1	246	54	300	1959	
Akıncılar Ortaokulu	5	2	97	9	106	1966	
Ortabucak Ortaokulu	5	5	68	6	74	1966	
Cürek Ortaokulu	7	4	145	44	189	1966	
Yeniçubuk Ortaokulu	1	3	145	48	183	1966	
Çepni Ortaokulu	1	4	137	55	192	1966	
Sızır Ortaokulu	2	2	113	12	125	1967	
Toplam	**32**	**25**	**1078**	**256**	**1334**		
Genel Toplam	**465**	**130**	**19745**	**3543**	**17288**		

1966 — 1967 DERS YILINDA, ŞEHİRLERDE MEVCUT İLKOKULLARA AİT BİLGİ ÇİZELGESİ

1 — Sıvas Merkezinde 27 İlkokul vardır.

1964 yılında açılan Namık Kemal İlkokulu 5 sınıflı 10 dersanelidir.

Atatürk İlkokulu	:	1945	yılında	yapılmış	16	dersanelidir.
Alpaslan İlkokulu	:	1964	«	«	12	«
A. Vahabi Gazi İlkokulu	:	1962	«	«	6	«
Cumhuriyet İlkokulu	:	1922	«	«	10	«
Danişment İlkokulu	:	1966	«	«	10	«
Devrim İlkokulu	:	1964	«	«	10	«
Dört Eylûl İlkokulu	:	1945	«	«	10	«
Dumlupınar İlkokulu	:	1926	«	«	10	«
Fevzi Paşa İlkokulu	:	1928	«	«	11	«
G. Osman Paşa İlkokulu	:	1965	«	«	10	«
İstiklâl İlkokul	:	1927	«	«	10	«
H. R. Paşa İlkokulu	:	1958	«	«	15	
K. Burhanettin İlkokulu	:	1958	«	«	10	«
Kılıçarslan İlkokul u	:	1964	«	«	10	«
Kızılırmak İlkokulu	:	1913	«	«	10	«
Rauf Orbay İlkokulu	:	1965	«	«	10	«
Recep Handan İlkokulu	:	1921	«	«	5	«
R. Akif Paşa İlkokulu	:	1964	«	«	10	«
R.Ş. Sirer İlkokulu	:	1962	«	«	5	«
Selçuk İlkokulu	:	1882	«	«	10	«
S. S. Kepenek İlkokulu	:	1962	«	«	6	«
Sümer İlkokulu	:	1940	«	«	3	«
Ülkü İlkokulu	:	1922	«	«	10	«
Vali Muammer İlkokulu	:	1962	«	«	5	«
V. Reşit Paşa İlkokulu	:	1966	«	«	6	«
Ziya Gökalp İlkokulu	:	1926	«	«	8	«

2 — Divriği ilçesinde 5 ilkokul vardır.

Atatürk İlkokulu	:	1942	yılında	yapılmıştır.	8	«
Cumhuriyet İlkokulu	:	1928	«	«	8	«
İstiklâl İlkokulu	:	1960	«	«	7	«
M. Necati İlkokulu	:	1964	«	«	10	«
Maden İlkokulu	:	1939	«	«	5	«

3 — Gemerek İlçe Merkezinde 2 İlkokul vardır.

Atatürk İlkokulu	:	1965	yılında	yapılmıştır.	10	«
Cumhuriyet İlkokulu	:	1955	«	«	10	«

4 — Gürün İlçesinde 4 İlkokulu vardır.

Cumhuriyet İlkokulu	:	1916	yılında	yapılmıştır.	10	«

Kurultay İlkokulu	: 1962	«	«	8	«
Kemal Özalper İlkokulu	: 1962	«	«	10	«
Atatürk İlkokulu	: 1962	«	«	10	«

5 — Hafik İlçe Merkezinde 2 İlkokul vardır.

Atatürk İlkokulu	: 1964	yılında	yapılmıştır.	10	dersliktir.
Cumhuriyet İlkokulu	: 1915	«	«	10	«

6 — İmranlı İlçe Merkezinde 3 İlkokul vardır.

Cumhuriyet İlkokulu	: 1944	yılında	yapılmıştır.	10	«
Atatürk İlkokulu	: 1964	«	«	10	«
Duricin İlkokulu	: 1960	«	«	5	«

7 — Kangal İlçe Merkezinde 2 İlkokul vardır.

Cumhuriyet İlkokulu	: 1926	yılında	açılmıştır.	5	«
Atatürk İlkokulu	: 1963	«	«	6	«

8 — Koyulhisar İlçe Merkezinde 2 İlk okul vardır.

Cumhuriyet İlkokulu	: 1906	yılında	açılmıştır.	8	dersanelidir.
Çamlıkaya	: 1956	«	«	10	«

9 — Suşehri İlçe Merkezinde 5 İlkokul vardır.

Hürriyet İlkokulu	: 1935	yılında	açılmıştır.	10	«
Cengiz Topel İlkokulu	: 1964	«	«	10	«
Karşıyaka İlkokulu	: 1954	«	«	8	«
Kemal Paşa İlkokulu	: 1964	«	«	10	«
Cumhuriyet İlkokulu	: 1942	«	«	5	«

10 — Şarkışla İlçe Merkezinde 3 İlkokul vardır.

Cumhuriyet İlkokulu	: 1940	yılında	yapılmıştır.	8	«
Atatürk İlkokulu	: 1964	«	«	10	«
Hürriyet İlkokulu	: 1960	«	«	5	«

11 — Yıldızeli İlçe Merkezinde 3 İlkokul vardır.

Cumhuriyet İlkokulu	: 1915	yılında	yapılmıştır.	5	«
Atatürk İlkokulu	: 1949	«	«	5	«
Uygulama İlkokulu	: 1955	«	«	3	«

12 — Zara İlçe Merkezinde 4 İlkokul vardır.

Mehmet Âkif İlkokulu	: 1965	yılında	yapılmıştır.	10	«
Cumhuriyet İlkokulu	: 1942	«	«	5	«
Reşit Akif Paşa İlkokulu	: 1954	«	«	8	«
Gazi İlkokulu	: 1928	«	«	5	«

I - Halk Eğitimi

A — KURULUŞ :

İlimizde, Halk Eğitimi kuruluşu ve faaliyete geçişi, Halk Eğitimi Başkanının göreve başlaması ile başlar. Bu başlayış 21 Mart 1961 tarihine rastlar. Halk Eğitimi faaliyetlerinin, il çapında plânlanması ve yürütülmesinden sorumlu Halk Eğitimi Başkanı ile, İlçeler halk eğitimi faaliyetlerini yürütmekle görevli Halk Eğitimi Merkezlerinden kuruludur.

Halen ilimizde bir Halk Eğitimi Başkanı ile Merkez İlçe Halk Eğitimi Merkezi Müdürü görevlidir. Diğer 11 ilçe de teşkilât, henüz kurulmamıştır.

Ayrıca, Halk Eğitimi Başkanlığına dayalı olarak çalışan 1 Ev Ekonomisti, 4 Gezici Köy Kadın kursu öğretmeni, 4 Gezici Köy Erkek Kursu öğretmeni ile Köy Elsanatları Eğitim Merkezi vardır. Köy Elsanatları Eğitim Merkezinde; 1 Müdür 1 müdür muavini, 1 trikotaj öğretmeni, 1 çorapçılık öğretmeni, 3 Halıcılık öğretmeni, 2 desinatör, 1 Toprak sanayi öğretmeni görev yapmaktadır.

B — AMAÇ :

Halk Eğitimi, geçim sorumluluğu yüklenmiş fertlerin ve toplumların, kendi problemleri üzerinde düşünebilir, veya kendi problemlerine hal çaresi aramak üzere birbirleriyle, ya da ilgililerle işbirliği yapabilir. Kendi güçleri ile ve mevcut güçlerini, Devlet Gücü ile birleştirerek, koordinasyon ve kooperasyon bütünlüğü içerisinde çalışabilir. Ferdin, kendi saadeti yanında toplumun saadetini de düşünebilir seviyeye çıkartmak için yapılan, eğitim faaliyetidir.

İl Halk Eğitimi Başkanlığı, yukarıda amaç edinilen tarifin ışığı altında, 1966 yılı çalışmalarını yapmıştır.

1. OKUMA — YAZMA :

1279 köye sahip olan ilimizin, çok kısa zamanda bütün köyleri ile okula kavuşamıyacak olması düşüncesi ve çeşitli nedenlerle, ilkokulun nimetlerinden faydalanmadan geçim sorumluluğu yüklenmiş fertlerin bulunuşu hesaba katılarak, vatandaşların okur — yazar hale getirilmeleri düşünülmüş ve bu maksatla 1966

TRİKOTAJ KURSU

HASIR ÖRÜCÜLÜĞÜ

yılında 41 A, 22 B, 3 C Halk Dersanesi açı larak köylerde faaliyet gösterilmiştir. Dört ay müddetle devam eden halk dersa nelerinden A bölümüne, 553 erkek, 34 ka dın olmak üzere 587 vatandaş, B dersane sine, 334 erkek, 18 kadın olmak üzere 352 vatandaş, C dersanesine, 21 erkek olmak üzere 960 vatandaş devam etmek suretiy le okuma — yazma imkânını bulmuştur. Bunlardan A dersanesinden 266 sı erkek, 9 u kadın olmak üzere 275, B dersanesin den 181 erkek, 4 ü kadın olmak üzere 185, C dersanesinden ise 21 vatandaş okur ya zar olarak yetiştirilmiş ve belgeleri veril miştir. Köylerde gösterilen bu halk eğiti mi faaliyetlerinde, 56 öğretmen görev al mış ve bunlar için 22.400. — lira sarfedil miştir. Sarfedilen bu ödeneğin 4.600. — li rası özel idare bütçesinden, 17.800. — lira sı ise Halk Eğitimi Genel Müdürlüğünce gönderilen ödenekten sarfedilmiştir.

Bunun dışında, 5 ci Bölge Türk — İş Eğitim Müdürlüğü ile yapılan işbirliği so nucunda, birinci beş yıllık plânlamaya ve personel kanununa uygun olarak, işçi va tandaşlarımızın ilkokul mezunu olabilme lerini desteklemek ve girecekleri ilkokul imtihanlarına hazırlamak amacıyle, il mer kezinde C bölümü halk dersaneleri açıl mış, burada 4 öğretmen görev almıştır. Görev alan 4 öğretmene 1400. — lira öden miştir.

Okuma — yazma ile ilgili harcanan ö denekle, okur yazar hale getirilen vatan daş sayısı arasında ilişki kurulduğunda köydeki vatandaşın 46 liraya, şehirdeki vatandaşın 7 liraya okur — yazar hale ge tirildiği görülür.

2. KÖY ELSANATLARI :

İlimiz ziraat memleketidir. Ancak, kış mevsiminin uzun sürmesi ve arazinin verimsiz olması sebebi ile köylünün top raktan aldığı gelirin kendisini doyurmadı ğı bir gerçektir. Bu bakımdan, Halk Eği timi olarak köylünün boş zamanlarını de ğerlendirmek ve onlara yan gelir, sağla mak amacı ile köy elsanatları konusunda çalışmalara girişilmiş ve birde «Halk Eği timi Başkanlığı Köy Elsanatları Eğitim Merkezi» kurulmuştur. Gerek köy elsanat ları eğitim merkezinde ve gerekse köyler

e :

a. Sıvas Halıcılığı
b. Sıvas kilimciliği
c. Trikotajcılık
d. Nebati örücülük
e. Çorapçılık
f. Toprak sanayii
g. Desencilik
h. Ev Ekonomisi hizmetleri

Çalışmaları yapılmaktadır. Köy Elsa ıtları Eğitimi yatılıdır. Öğrencilerini köy rden alır. Köy Elsanatları eğitim merke nde gösterilen halıcılık kursunun süresi aydır. Diğer kurslar 30 gün ile 50 gün a sında değişir. Kursiyerlere ayrıca, ev e onomisi konularında bilgi verilir.

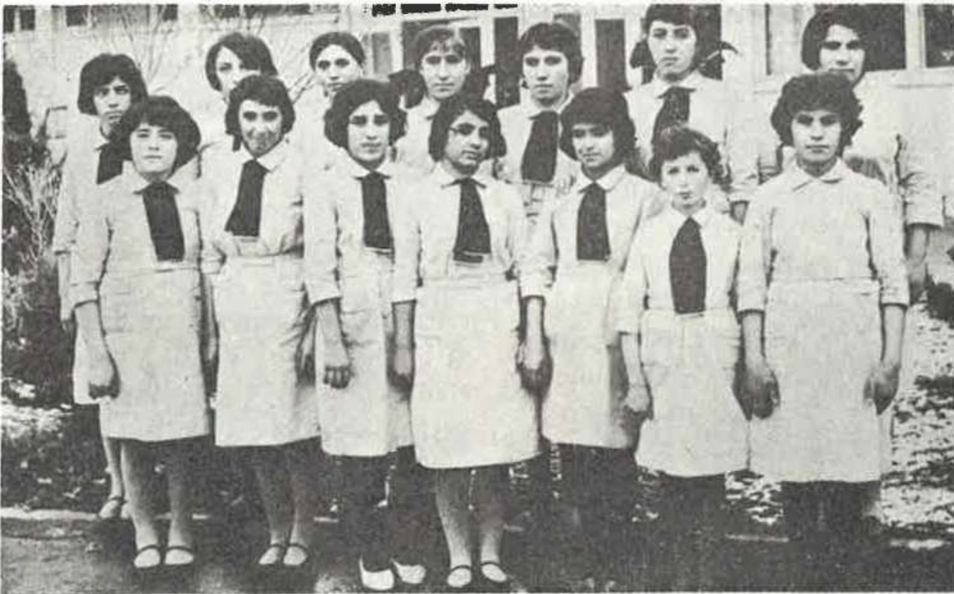
1966 yılı içerisinde, köy elsanatları e tim merkezinde yatılı olarak, 2 dönem ılıcılık kursu açılmış ve 35 köylü kızına ılıcılık öğretilmiştir. Halıcılığı öğrenen ısat köylü kızlar ile Koyulhisar ilçesi iylerinden yetiştirilen kızlar, köylerinde ılıcılık yapmaktadırlar. Halıcılık yapan iylü kızlara, Köy İşleri Bakanlığınca 5 ne taksit ve değer fiatının 1/4 fiatına zgah verilmiştir. Bunun dışında, Zara ilçe merkezi ile Zara Osmaniye ve Şerefiye köylerinde, Kangal ilçesi Mancılık köyün de, Yıldızeli ilçe merkezinde, Hafik ilçe merkezinde, Suşehri merkezinde, Gürün ilçesi Kavak köyünde halıcılık kursları a çılmış kurs sonucu kursu bitirenlerin ha lıcılık yapmalarına başlanılmıştır.

Sıvas merkez ilçe ile Şarkışla ilçesi Akçakışla köylerinde Toprak Sanayi kur su açılmış 45 köylü vatandaşın bu konuda yetiştirilmesi sağlanmıştır.

Köy Elsanatları Eğitim Merkezinde ve Kangal ilçesi Deligazili köyünde olmak üzere iki çorapçılık kursu açılmış, 52 kı zımız çorapçılığı öğrenmişlerdir.

Köy Elsanatları eğitim merkezinde 6 trikotaj kursu ile Suşehri ve Gürün ilçe merkezlerinde ve Sızır ile Çepni köylerin de olmak üzere cem'an 10 trikotaj kursu açılmış v bu kurslarda 183 hanıma örücü lük öğretilmiştir. Örücülüğü öğrenenlerin bir kısmı trikotaj makinası alarak örücü lüğe başlamışlardır.

Köy Elsanatları eğitim merkezinde 1 nebati örücülük kursu açılmış ve 17 kursi

KÖY EL SANATLARI KURSU ÖĞRENCİLERİ

yer hububat saplarından çanta şapka gi bi şeyleri yapmayı öğrenmişlerdir.

Bu faaliyetlere paralel olarak, Koyul hisar ilçesi köylerinden 19 kızımız Tuzla Eğitim Merkezinde halıcılık öğrenmek ü zere gönderilmişlerdir.

3. EV EKONOMİSİ :

Ev kadınının ekonomik yönden geliş mesi, çocuk bakımı, hamilelik, aile kon serveciliği konularında yetiştirilmeleri a macı ile ev ekonomisi hizmetleri olarak Suşehri, Koyulhisar, Pusat ve Köy Elsa natları Eğitim Merkezinde çalışmalar ya pılmış ve bu çalışmalardan 77 hanım isti fade etmişlerdir.

4. TOPLUM EĞİTİMİ VE YETİŞTİRME :

Toplum Kalkınması çalışmaları 5 Yıllık plânlamada ele alınmış ve 1967 Yılı sonunda bütün illerde, birer İlçenin Top lum Kalkınması Kılavuz İlçesi olarah ele alınması ön görülmüştür. İlimizin Şarkış la İlçesi ise, Toplum Kalkınması Kılavuz Bölgesi olarak seçilmiştir. Toplum Kalkın ması çalışmaları yeni eğitim metodu anla yışını gerektirdiğinden, ilk personeli 1966 yazı içerisinde Seminerden geçirilmiştir. Kılavuz İlçede, saha elemanları ayrıca se minerden geçirilmiş, köy önderlerinin se minerleri 1967 yılına bırakılmıştır. Bu a rada 28 köy araştırması yapılmış ve bu a raştırmaya ait rapor Bakanlık temsilcile rinden Tülün Aşansü ve Nihat Bilgin tara fından hazırlanmıştır.

5. GEZİCİ KÖY KURSLARI :

İlimizde, 4 Gezici Köy Erkek Kursu ile 4 Gezici Kadın Kursu vardır. 1966 yı lında kadın kursları, Divriği Merkez ile Ulaş, Kömürkaya, Bulakbaşı köylerinde çalışmalar ve 130 bayanı biçki — dikiş, çocuk bakımı, ev temizliği, yemek pişir me konularında yetiştirmişlerdir.

Gezici demircilik ve marangozluk kursları ise Yeniçubuk, Sızır, Çongar ve Yavu köylerinde çalışmışlar, köylü kursi yerlere sahalarında beceri kazandırmışlar dır.

6. YAYIN :

Mevcut, 45 okuma odası için topla nan gazete ve mecmualar toplanarak, oku ma odalarına gönderilmiş, ayrıca bu oda lara 982.50 lira kıymetinde kitap alınarak gönderilmiştir. «Sıvas Köy Postası» adı ile 0.90 katagori büyüklüğünde birde ga zete çıkartılmakta, köylere dağıtılmakta dır.

7. KÜLTÜR ÇALIŞMALARI :

Kültür çalışmaları, Halk Eğitimi Mer kezinin kültür kolları vasıtası ile yapıl makta, gençlerin boş zamanları değerlen dirilmektedir. Bu konuda Halk Oyunları, Bağlama, klâsik musiki, tiyatro, caz çalış maları yapılmaktadır. Kültür çalışmaların dan halk istifade ettirilmektedir. Halk E ğitimi Merkezi Müdürlüğünce ayrıca, rad yo tamir kursları ile okuma yazma kursla rıda açılmış bulunmaktadır.

III - Dernekler

İlimizde, Emniyet Müdürlüğünden a lınan son kayıtlara göre, 135 sosyal ve kül türel sahada faaliyette bulunan dernek vardır. Ancak, bu derneklerden pek azının adı bilinmekte ve yine pek azının faaliyet leri görülebilmektedir.

Bu derneklerden belli başlı faaliyetle ri görülen dernekler şunlardır :

1. KIZILAY DERNEĞİ SIVAS ŞUBESİ

Halen Başkanı, Ekrem Köksal'dır. Dernek, etkin bir şekilde çalışmaktadır. Son dört yıl içinde 58.000.— liralık bütçe ile çalışma fırsatını bulmuş ve bu fırsatı yönetim kurulu yaratmıştır. Dernek şube sine ait binası vardır. Fakir halka çok yönlü yardımı gözle görülebilecek kadar fazladır.

2. TÜRK HAVA KURUMU SIVAS ŞUBESİ

Başkanı Sacit Gökseyitoğlu'dur. 1966 ılı içinde 68.000.— liralık bütçe ile çalış ıştır. Binası vardır. Sıvas'ta 1925 yılın a faaliyete geçmiştir.

3. YARDIM SEVENLER DERNEĞİ

Sıvas'ta 1965 yılında faaliyete geçmiş ır Başkanı Sabahat Durakoğlu'dur. 1966 ılı içinde 31.000.— lira gelir sağlamak uretiyle 300 fakir aileye odun dağıtılabil niş, 13 muhtaç vatandaşa maddi ve aynı ardımda bulunulmuş, ayrıca, yoksul öğ encilerin okumalarını sağlamak amacı i e öğrencilere maddi yardımlarda bulunul nuştur.

4 VEREM SAVAŞ DERNEĞİ

1947 yılında kurulmuştur. Başkanlı ını Dr. Rahmi Karahasanoğlu yapmakta lır. 1966 yılı içinde, 11833 vatandaş mua ene edilmiş, 1101 film çekilmiş, 11690 atandaşın da mikro — film muayenesi apılmıştır. 2433 vatandaşa ilâç yardımın la bulunulmuştur. 7588 vatandaş tüberkü in olmuş ve 2464 vatandaşada B.C.G. aşı ı tatbik edilmiştir.

5. İLK, ORTA, TEKNİK VE ÖĞRETMEN OKULLARI YOKSUL ÖĞRENCİLERİ KORUMA DERNEĞİ

Başkanı Dr. Azer Aran'dır. Dernek et kin çalışmaktadır. Kiraladığı binada, köy lerden gelen yoksul öğrenciler için pansi yon açmıştır. Fakir öğrencileri okutmakta dır.

6. MİLLİYETÇİ ÖĞRETMENLER DERNEĞİ

1966 da kurulmuştur. Başkanı Nu man Kurukafa'dır. Dernek, öğretmenler a rasındaki dayanışmayı sağlamak ve Kül tür faaliyetleri yapmak gayesini taşımak tadır.

7. ÖĞRETMENLER DERNEĞİ

1947 de faaliyete geçmiştir. Başkanı Hazım Zeyrek'tir. Öğretmenler arasında dayanışmayı temin ve kültürel faaliyetler de bulunur. Derneğe ait lokalde aile top lantıları tertip edilir.

8. HALKEVİ

Başkanı Dr. Azer Aran'dır. Sosyal ve kültürel kollardan Halk Oyunları, klâsik musiki, Halk türküleri, Tiyatro ,yayın kol ları yolu ile halkın kültür seviyesinin yük selmesi için çalışır. 4 Eylûl adlı bir de dergi çıkartmaktadır.

9. TÜRK DEVRİM OCAKLARI SIVAS OCAĞI

1962 yılında kurulmuştur. Başkanı Avukat Vahit Bozatlı'dır. Atatürk ilkeleri nin halka yayılması konusunda çalışır. Her yıl yapılan 4 Eyûl Sıvas kongresi yıl dönümü programına, genel merkez teş kilâtı ile katılır.

10. ANITLAR DERNEĞİ

Başkanı Dr. Halûk Arslan'dır. 1961 yılında faaliyete geçmiştir. 1966 yılı için de 100.000.—lira harcayarak Kadı Burha nettin anıtını Sıvas'a kazandırmıştır.

11. SIVAS'ı TANITMA VE TURİZM DERNEĞİ

Başkanı Necdet Ertek'tir. 1962 yılın da kurulmuştur. 1966 yılı içinde 150.000.— lira harcamak sureti ile tarihi eserlerin et rafının güzelleşmesi, Turizm Bürosunun faaliyete geçmesi, turizm bahçesi tesisi, tödürge ve Hafik gölleri etrafına gazino yapılmasını temin etmiş, 27 Haziran Ata günü haftası ile 4 Eylül kültür şenlikleri haftasında kültür şenlikleri folklor ve kültür geceleri düzenlemiştir.

12. SIVAS KONGRESİNİ ABİDELEŞTİRME CEMİYETİ

1964 yılında kurulmuştur. İlk Başka

nı Eski Sıvas Valisi Mehmet Varinli'dir. Mehmet Varinli İlden ayrılınca Başkanlığı Belediye Başkanı Ahmet Durakoğlu almış ve cemiyet çalışmaları sonucunda Sıvas Kongresinin yapıldığı tarihi Lise binası nın yanındaki sahaya 500.000.— lira harcamak sureti ile Atatürk anıtı yaptırmış tır. Böylece 4. Eylûl 1919 yılında yapılan Sıvas Kongresinin abideleştirilmesi müm kün olabilmiştir.

13. TÜRKİYE KOMİNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ

Başkanı Bahattin Ferhat'tır. Halk i çin konferanslar tertiplemektedir.

IV - Basın

Sıvas'ta ilk matbaa Vali Abidin Paşa tarafından kurulmuştur. Matbaa Müdürlü ğünü Basmacı Ali Efendi yapmış, oğlu Nadir Efendi de mürettip olarak çalışmış tır. İlk Gazete de matbaanın kurulduğu tarih olan 1887 yılına rastlar. İlk gazete nin adı «Sıvas»tır.

KIZILIRMAK :

Kâmil Kitapçı tarafından 1909 yılın da çıkartılmıştır.

VİCDAN :

Vicdan adlı gazetenin çıkış tarihi bel li değildir. Ermenice çıktığı söylenir.

İRADE-İ MİLLİYE :

Müdafaa-i Hukuk cemiyeti tarafın dan 1919 yılında çıkartılmıştır. Bugünkü Ulus gazetesinin başlangıcıdır.

SIVAS POSTASI

Kemal Kitapçı tarafından çıkartılmış tır.

ÜLKE :

C.H.P. tarafından çıkartılmıştır. Da ha sonra, Kemal Kitapçı Ülke'nin adını almış ve Ülke'yi kendisi çıkartmıştır.

HAKİKAT :

1949 — 1956 yılları arasında Neşet Dumanlı — Nazım Ağacıkoğlu tarafın dan çıkartılmıştır.

DOĞUŞ :

1954 — 1962 yılları arasında, Necati Görener — Mehmet Dursun tarafından çıkartılmıştır.

ANADOLU :

1959 — 1962 yılları arasında, Neşet Dumanlı tarafından çıkartılmıştır.

YURT :

1956 — 1962 yılları arasında, Reşit Ellidörtlüoğlu — Turan Karayaprak tara fından çıkartılmıştır.

HABER :

1955 — 1962 yılları arasında, Nihat Doğan tarafından çıkartılmıştır.

SEBAT :

1959 — 1962 yılları arasında, Selâhat tin Gümüş tarafından çıkartılmıştır.

ULAŞ :

1961 yılında, Sebati Hastaoğlu tara fından çıkartılmış ve yıl içinde faaliyetine son verilmiştir.

BASİRET :

1961 yılından sonra çıkmıştır. Birkaç sayı çıktığı için zamanı bilinememektedir.

YENİ KURTULUŞ :

1965 — 1966 arasında, Abdullah Sez giner tarafından çıkartılmıştır.

ŞAFAK :

1960 yılında, Abdulkadir Hergüner ta rafından çıkartılmıştır.

Bunlardan başka Yeni Nesil, Devrim, Gürpınar, Kışla adlı gazetelerde çıkarıl

ıştır. Ayrıca öğretmen okulu tarafından ıldız Dağı, Lise tarafından, Toplantı, Pı ar, Öğretmenler Derneği tarafından, Işık, ız ortaokulu tarafından, İlk İz adlı gaze ıler de çıkartılmıştır. Haftalık ya da on eşgünlük olan bu gazetelerin çıkış ve ka anış tarihleri belli değildir.

SIVAS KÖY POSTASI :

Halk Eğitimi Başkanlığınca, ayda bir ıkartılmaktadır. Vilayet adına sahibi ve azı işleri müdürlüğünü Halk Eğitimi Baş anı Necdet Ertek yapmaktadır.

Dergilerden ise, Milli Mücadele yılla ında, Rıdvan Nafiz tarafından Dilek, yi e mücadele yıllarında, Muallimler Birli i tarafından Birlik adlı dergiler çıkartıl ıştır. Maarif Emini Abdüllatif Bey «Duy u ve Düşünce»yi, Muallim Şazi Bey «A ım»ı, Ahmet Kutsi Tecer «Görüş» ve Halka Doğru»yu, Halkevi «Orta Yayla» e «4 Eylûl»ü, Vehbi Cem Aşkun «Yayla» ı, Refik Durlu «Sıvas»ı çıkartmışlardır. 959 yılında ise «Su» dergisi yayım hayatı a atılmıştır.

Yukarıda adları sıralanan gazete ve ergilerin çoğu, zamanla kapanmış, 1966 ılı içinde Hazım Zeyrek «Su» dergisini, Kemal Kitapçı «Ülke» gazetesini, Nihat Doğan — Reşit Ellidörtlüoğlu «Haber» ga etesini, Mehmet Dursun — Necati Göre er «Sıvas Postası»nı, Selâhattin Gümüş Sebat»ı devam ettirmişlerdir.

/ - Spor

İlimizde, spor bir hayli ileridir. Bu ünkü stadyum, 1937 yılında, spor sahası olarak alınmış, o günden bugüne dek, akım ve yapım sayesinde, milli maç yapı ılabilecek evsafa yükselmiştir. 67 bin metre kare genişliğinde olan stadyum saha ı, spor sitesi olarak geliştirilmek isten mektedir. Halihazır şartlar içerisinde stad um, kapalı trübünü ile 1000 kişiyi, açık rübünü ile 30.000 kişiyi alabilecek kapa itededir.

Paşafabrikası üzerindeki meraküm e teğinde mevcut kayak evine ilâveten, 1957 yılında, yoğun yokuş üzerinde yaptırılmış olan modern kayakevi, kayak ihtiyacını gi derecek niteliktedir.

1967 DÜNYA ŞAMPİYONU AHMET AYIK

SIVASSPOR

Spor olarak Atletizm, Futbol, Güreş, Boks, Halter ,Kayak, Basketbol, Voleybol, Okçuluk ve Atıcılık kollarında çalışmakta dır. Bölge içi birinciliklerine iştirak edil mekte, Federasyonları tertip ettikleri mü sabakalara iştirak edilmekte Sıvas sporu olarak iyi neticeler de alınmaktadır.

Merkezde bir güç, iki müessese, üç ihtisas ,sekiz gençlik kulübü vardır. On bir kazasının yedisinde gençlik kulübü kurulmuştur. Kulüplere, 2445 faal sporcu tescilli olup faaliyet göstermektedir.

İlde, Sıvasspor profesyonel takımın kurulması işi, ele alınmıştır. 1967 — 1968 futbol sezonunda ikinci milli ligde Sıvas' ın temsil edilmesine çalışılmaktadır.

Şehir içinde kapalı spor salonu var dır. Günün her saatında açık olan kapalı spor salonunda, Sıvas gençliğinin, orta dereceli okul öğrencilerinin sporla meş gul oldukları görülür.

SIVASSPOR

Kızılırmak, Yolspor ve Sıvas Gençlik Kulüplerinin birleşmesi ile 1967 yılında kurulmuştur.

Mart 1967 ayı içerisinde Genel Kong resini yaparak kuruluşunu tamamlamış ve 2 inci Millî Lig'e girmiştir. Sıvassporun 2 inci Lig'e girmesi Sıvaslıları çok mem nun bırakmıştır.

Bu yılda Sıvas'ın yüzünü güldüren diğer bir olay daha kaydedilmiştir. Sıvas' ın Doğanşar bucağı halkından Ahmet Ayık Yenidelhi'deki Güreş karşılaşmalarında dünya şampiyonu olmuştur. Hem memle ketin, hem de Sıvas'ın namını yükselten bu güreşcimizle Sıvaslılar övünmektedir ler.

SAĞLIK BÖLÜMÜ – 7

İl'de Sağlık

A — Genel Durum

B — Tarihçe

C — Bugünkü Sağlık Kuruluşları

D — İçme Suları

E — Kaplıcalar

A - Genel Durum :

Büyük bir kısmı, İçanadolunun yukarı Kızılırmak kesiminde ve kuzeyde Karadeniz bölgesi, güneyde ve güneydoğu kısımlarında Doğuanadolu bölgesi sınırları içinde kalan Sıvas ,doğuda Erzincan, güneydoğuda Malatya, güneyde Maraş, güneybatıda Kayseri batıda Yozgat, kuzeyde Tokat, Ordu ve Giresun illeri ile çevrilmiştir.

Türkiye'nin, engebesi kuvvetli köşelerinden biri olan Sıvas, doğu — batı ve kuzey — güney istikametinde Anadoluyu bölen ana yolların kesiştikleri kavşak üzerinde bulunmakla beraber henüz ilçe ve bilhassa pek çok köylerile, bugünkü anlamda, ulaşımı rahatlıkla sağlanamamaktadır. Bu sebeple de sağlık hizmetlerini, bütün köylere aynı derecede götürebilmek yeteneğinden uzak bulunulmaktadır. Bilhassa uzun süren kış mevsimlerinde, çoğu zaman köylerin, sağlık kuruluşları ile olan bağlantıları tamamen kesilmektedir.

Bununla beraber, Sıvas'ın tabiî ve merkezî durumda bulunması ve yol kavşağı üzerinde kurulmuş olması sebebiledir ki ,bilhassa Tokat, Ordu ve Giresun'un birçok ilçelerinden, Yozgat'ın Akdağ madeni havalisinden ve diğer birçok illerin Sivas'a yakın ilçelerinden pek çok hastaların, muayene ve tedavileri için, daha ziyade yaz aylarında, Sıvas'a kadar geldikleri dikkatı çekmektedir. Ulaşım sağlan

dıkça bu akışın daha çok artacağı muhak kaktır. Bu da genel olarak, Sıvas'ta sağlık hizmetlerinin iyi yapıldığına bir işa ret sayılmalıdır.

B - Tarihçe :

Sıvas'ta, 750 senelik, o zamana göre dünyada eşi pek az bulunabilecek önem de, bir fakülte niteliğindeki sağlık kuruluşlarının bugün izlerini görmekteyiz. Bunlardan en mühimi Çifte Minare karşı sında bulunan «Darüşşifa»dır.

Darüşşifa, Anadolu Selçuk Hükûm darlarından İ. İzzettin Keykâvus tarafın dan 1217 yılında hastahane olarak yaptı rılmıştır. Bilhassa hariciye (cerrahî), da hiliye ve göz hastalıklarının muayene ve tedavisi yapılan bu kuruluş, 550 sene has tahane olarak hizmet gördükten sonra, 1768 yılında, bir fermanla, medreseye çev rilmiştir. 1914 yılına kadar medrese ola rak kullanılan bina 1. Cihan Harbinin ilâ nı üzerine askerî hizmete bırakılmış, iaşe ve levazımat ambarı şeklinde kullanılmış tır. 1932 de Millî Eğitime terkedilmiş ve 1958 tarihinde Vakıflar Genel Müdürlüğü ne geçmiş, 1962 de plâna alınarak, Sıvas Anıtlar Derneği tarafından onarılmaya başlanmıştır.

2 Temmuz 1967 tarihinde de, yapımı nın 750. yıl dönümü kutlanacak olan Da rüşşifa'nın, bundan sonra, ya Sağlık Mü zesi veya bir dispanser tesis edilerek kul lanılması düşünülmektedir.

Darüşşifa'nın yapımından, tahminen 150 sene sonra (1730) İmaret Mahallesin de ve İmaret Camii yanında, Darürreha (Düşkünler Yurdu) adında bir sağlık ku ruluşu daha meydana getirilmiş ise de, bu kuruluş zamanımıza kadar ulaşamamış tır. Bugün ancak, İmaret Camiinin duva rına konmuş bir Kitabesinden başka hiç bir izine rastlanamamaktadır.

NÜMUNE HASTANESİ

Bu sağlık kuruluşlarından sonra, ya
ɪn zamana kadar Sıvas'ta, sağlık işleri
ıin pek düzensiz ve yetersiz halde süre
ŗeldiği anlaşılmaktadır. Nihayet, 1920 sı
alarında Paşa Bostanı mevkiinde, şimdi
ːi Namık Kemal İlkokulu'nun yerinde bu
ınan ve Halil Rıfat Paşa zamanında vali
ːonağı olarak kullanılan ahşap, 25 yataklı
ɔir hastahane açılmıştır. Burada 5 sene
ːalındıktan sonra hastahane, Höllüklük
nevkiindeki ve bilahare sağlık okulu ola
ak kullanılacak olan ahşap konağa ta
ınmış ise de, burada da bir sene kadar
ːaldıktan sonra, fidanlık mevkiinin do
ŗusunda bulunan ve daha önce Amerikan
Ꞔoleji olarak yapılmış ve kullanılmış o
an binaya taşınmıştır. Burada 50 yataklı
Nümune Hastahanesi tesis edilmiş (Hari
iye, Dahiliye, Göz, Kulak, Bevliye ve Ni
aiye servisleri) ve 5 sene kadar çalışıl
nış ise de, 1930 yılında, bir yangın netice
i, bina tamamen yanmıştır. Yangından
onra Nümune Hastahanesi ,önce, Kuduz
Iastahanesi olarak kullanılan (şimdiki
Verem Dispanseri yerindeki ahşap) bina
a yerleştirilmiş ve iki sene sonra da Ciz
it Okulu denen taş bina ve müştemilatı
a taşınmış, 1953 yılına kadar orada hiz
met görmüştür.

C- Bugünkü sağlık kuruluşları

1 - İl merkezinde

1 — SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ :

Bu kuruluş, İl'in bütün sağlık işlerini düzenler, sağlık kuruluşlarını izler ve denetler.

2 — HÜKÛMET TABİBLİĞİ :

Bu kuruluş, Sağlık Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmakta olup, (Müdürlük binasının alt katında uzun zamandan beri aslî tabibi yoktur. Belediye Tabibi veya diğer tabibler tarafından vekâleten bakılmaktadır.

6 adet sağlık memuru bulunan Hükûmet Tabibliği, İl merkezinin genel sağlık işlerini (aşı, bulaşıcı hastalıklarla savaş vs.) ve resmî muamelelerini yürütür.

3 — NÜMUNE HASTAHANESİ :

Bu kuruluş, Kabak Yazısı denilen mevkide inşa edilmiş olup, 1953 yılında hizmete açılmıştır. Her türlü modern ve sıhhî tesisleri havi bulunan yeni Nümune

Hastahanesi 370 yataklıdır. Hemen bütün branşları mevcut olan hastahanede, 19 uzman doktor, 1 diş tabibi ile 24 sağlık yardımcı elemanı (Diplomalı hemşire, e be ve sağlık memuru) bulunmaktadır.

4 — Göğüs Hastalıkları Hastahanesi (Çizelge 2,

Bu kuruluş, Bezirci mevkiinde, eski Cizvit okulu denen taş binada bulunmak tadır. Burası Nümune Hastahanesi harici ye servisi olarak kullanılmakta iken, 1953 tarihinde, Nümune Hastahanesi yeni bi nasına taşınınca, verem hastalarına, Ve rem pavyonu olarak terkedilmiştir. Yöne timinin Nümune Hastahanesinden yapıl ması, yemek vesair ihtiyaçlarının hergün oradan taşınması güçlüğü, zamanın yöne ticilerini bu iki kuruluşun ayrılmasına zorlamıştır. Bu zorunluk ile taş bina ona rılmış ,gerekli ilâveler yapılmış ve 80 ya takla çalışmakta olan Verem Pavyonu, 1959 yılında 100 yataklı, müstakil Göğüs Hastalıkları Hastahanesi olarak çalışma ya başlamıştır.

İki uzman doktor ve 4 sağlık yardım cı elemanla hizmet gören hastahane, ge rek bina olarak ve gerekse yatak adedi bakımından, İç Anadolunun merkezî du rumunda bulunan ve geniş interlanda sa hip Sıvas İlinin bugünkü ihtiyaçlarına ce vap vermekten çok uzaktır. Bu yetersiz lik, devamlı olarak yetkili Makamlara du yurulmuş ve nihayet 400 yataklı modern bir bölge Göğüs Hastalıkları Hastahane sinin yapılması plâna alınarak tahakkuk yoluna girmiştir. Nümune Hastahanesi nin üst tarafında inşa edilecek olan yeni Göğüs Hastalıkları Hastahanesi, 28 Ka sım 1966 tarihinde ihale edilmiştir. Yapı lacak olan bu yeni hastahanede gerekli bü tün diyagnostik ve fonksiyonel servisler bulunacağı gibi ,en önemlisi de, yokluğu sebebile bölgenin ameliyat olacak hasta larını Ankara (Atatürk), İstanbul (Hey beliada) sanatoryumlarına kadar gidip sıra beklemek zorunluğunda bırakan Gö ğüs Cerrahî servisinin de, tesis edilmesi o lacaktır.

ASKERÎ HASTANE

D.D.Y. HASTANESİ

5 — VEREM SAVAŞI :

a) DİSPANSERİ : (Çizelge3)

Bu kuruluş, Bezirci mevkiinde, Ata-
:ürk Ortaokulu karşısında, daha önce Ku
luz Hastahanesi olarak kullanılan ahşap
ɔir binada, Verem Savaş Derneği tarafın
lan çalıştırılmakta iken, bina her bakım
lan kifayetsiz görülmüş ve adı geçen der
ıeğin gayretile aynı yerde yeni ve modern
ɔir dispanser binası yaptırılarak, 1959
ılında Sağlık ve S.Y. Bakanlığına devir
'e işletmeye açılması sağlanmıştır. Halen
le dispanser faaliyetlerini dernek, her yön
len desteklemektedir.

Dispanserin aslî tabibi bulunmadı-
ğından, iki seneden beri Göğüs Hastalık-
arı Hastahanesi doktorları tarafından
nünavebe ile yürütülmektedir. 5 yardımcı
ağlık elemanı vardır.

b) DERNEĞİ :

1947 yılında, Dr. Remzi Kocagil'in te
ebbüsü ile kurulmuş olan «Sıvas Verem
Savaş Derneği» müstakil olup, ancak,
Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneği ve
dolayısile Dünya Verem Savaş Birliği'nin
(L'union İnternationale Contre la Tuberculose) üyesidir.

Merkezi, Dispanser binasının bir kıs mında olan Dernek, Dispanserin bütün faaliyetlerine destek olmakta ve bilhassa verem savaşı propaganda ve eğitim işleri ni yürütmektedir. Dernek, aynı zamanda sağlık personeline de (dispanserde çalışmaya celbetmek için) ek ödenek vermektedir.

Faaliyet sahası günden güne genişle yen dispanserin bugünkü binası da yeter li görülmediğinden, üzerine bir kat daha yapılması için projesi hazırlanmış, Sağlık ve S. Y. Bakanlığına arzedilmiştir. Sağ lık Bakanlığında gerekli yardım yapıldığı takdirde, dernek binanın üzerine kat yaptırmak üzere harekete geçecek ve Bölge Tüberküloz Laboratuvarı, Bölge Eğiti mi Salonu ve iki doktor lojmanı yaptıra caktır. (Geçen seneaçılan Bölge Tüberküloz Laboratuvarı (Sıvas, Kayseri, Tokat) muvakkaten dispansere sıkıştırılmış idi.)

6 — DOĞUMEVİ VE JİNEKOLOJİ KLİNİĞİ :

İl'in doğum ve jinekolojik müdahale

leri bu güne kadar Nümune Hastahanesi nin doğum servisinde yapılmaya çalışıl mış ise de, artan nüfus karşısında, hizme tin gerektiği şekilde karşılanmadığı dikkate alınarak, Nümune Hastahanesinin üst kısmında yeniden, 150 yataklı, mo - dern bir doğumevi ve jinekoloji kliniği yapılmış olup hizmete açılmak üzeredir.

7 — a) SAĞLIK KOLEJİ :

1952 yılında, Ebe - Hemşire - Laborant Okulu olarak ve 8 öğrencisi ile Diyarbakır'dan naklen Sıvas'a gelen okul, Alibaba caddesi üzerinde ve İnönü Müzesi karşısındaki ve 80 sene evvel Amerikalılar tarafından yaptırılarak umumi harbe kadar hastahene ve sağlık yurdu şeklinde kullanılan ahşap binaya yerleşmiş ve öğ renimine devam etmiştir. O zaman 3 senelik öğrenim süresi olan bu okul, 1960 yılında Sağlık Koleji şekline çevrilerek öğrenim süresi de 4 seneye çıkarılmıştır. Erkek — kız öğrencileri bir arada 1964 yı lına kadar öğrenim yaptıktan sonra, yal nız Kız Sağlık Koleji şekline getirilmiştir. Okul 1963 yılında, her türlü ihtiyacına cevap verecek şekilde Nümune Hastahanesi üst kısmında yeniden yapılan binasına ta şınmış ve eski binayı Cüzzam Dispanserine terk etmiştir.

Kolejin idaresi bir Vekil Müdür ve bir Müdür yardımcısı (Talim Hemşiresi) tarafından yönetilmektedir. Öğretmenleri nin çoğu asil olup bir kısmı vekâleten görev almışlardır.

b) SAĞLIK OKULU :

Bu okul da ,Sağlık Koleji binasında öğrenim yapmakta olup 1962 yılında Köy Ebe Okulu olarak açılmış, 1963 de Sağlık Okulu ismini almış ve 1964 yılında bu binaya taşınmıştır. (Açılışında Kâmil İşhanında öğrenimine başlamıştır) Bu okul, ilkokuldan sonra üç sene olup her sene 40 öğrenci almaktadır. Mezunları Köy Ebesi olarak yetişmekte ve köylerde görev almaktadırlar. Kız öğrenciler tarafından bu okula yapılan müracaatın, Koleje olan dan daha fazla olduğu görülmektedir. Kon tenjan her sene dolmaktadır. Yönetimini Sağlık Koleji Müdürü ve ikinci yardımcı Müdür (Talim Hemşiresi) yönetmektedirler.

c) YARDIMCI HEMŞİRE OKULU :

Bu okul Nümune Hastahanesi bünyesinde olup 18 yaşını doldurmuş kız ve ka dınlardan ilkokul mezunu öğrenci almaktadır. 1957 yılında açılmış olan bu okul, bir seneden beri öğrenim süresi birbuçuk yıldan iki yıla çıkarılmıştır. Mezunları Yardımcı Hemşire unvanı almaktadırlar.

Nümune Hastahanesi sahasında yapılmış ve yapılacak olan sağlık kuruluşları, bir Sağlık Sitesi teşkil ederek, kurulması düşünülen Tıp Fakültesi için çok elverişli ortamı hazırlamaktadır. Nitekim Sıvas'ın gerek tarihî, gerek coğrafî ve gerekse müstakbel inkişafını dikkate alan aydın kişiler, Darüşşifa'nın devamı sayılacak bir fakültenin ve bilâhare de üniversitenin lüzumuna inanarak ve bu gayenin tahakkukunu tacil etmek üzere «4 Eylûl Üniversitesi Yaptırma ve Yaşatma Derneği» adında bir dernek kurmuşlardır.

Bütün vatandaşlar tarafından çok olumlu karşılanan bu derneğin faaliyetleri gün geçtikçe artmaktadır. Dernek şimdilik, Sıvas'ta Tıp Fakültesi, Yüksek Teknik Maden Teknik, Ziraat (Ulaş Nahiyesinde) fakülteleri ile Ticarî İlimler Akademisinin açılmasını lüzumlu ve mümkün görmekte dir.

Nümune Hastahanesi Sitesinde Tıp Fakültesini, Erkek Sanat Enstitüsü binalarında Yüksek Tekniği açmak Ziraat Fakültesini Ulaş'ta, Ziraat Okulu ve diğer binalarda faaliyete geçirmek ve Maden Teknik ile diğer fakülteler için de halen Ulaştırma Bakanlığı intifaında ve fakat metrûk halde olan eski Hava Alanını dev-

ren almak teşebbüsü Derneğin ön gördüğü faaliyetlerdir.

8 — ANA VE ÇOCUK SAĞLIĞI MERKEZİ :

1959 yılında hizmete açılmış olan bu sağlık merkezi, kiralık ve kifayetsiz bir bina katında faaliyet göstermektedir. Yönetimi, Nümune Hastahanesi çocuk hastalıkları uzmanları tarafından vekâleten yapılmaktadır. 1 hemşire ve 7 köy ebesi olmak üzere 8 yardımcı sağlık elemanı vardır. Köy ebeleri aşağıdaki köylerde görev almışlardır:

1 — Bedirli, 2 — Çongar, 3 — Şimkürek, 4 — Ulaş, 5 — İşhanı, 6 — Pirkinik, 7 — Adıs köyü.

Bu ebelerin her birine de beş altı köy bağlı bulunmaktadır. Bunlar doğum ve aşıları takip ederler, ayda bir de merkeze mesai cetveli verirler. Merkzede çoçuk ve hamilelere süt tozu ve yağ gibi gıda maddeleri yardımı yapılır ve günde elli - altmış çocuk ve anne muayene edilir.

9 — FRENGİ SAVAŞ MÜŞAVİRLİĞİ :

Sağlık ve S. Y. Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır. Nümune Hastahanesi cildiye uzmanı tarafından yürütülmekte olan Frengi Savaşının, 1 sağlık memuru bulunmaktadır.

Halen 628 (296 kadın 332 erkek) kayıtlı hastası vardır.

10 — CÜZZAM SAVAŞ DİSPANSERİ :

Bu da, Sağlık Müdürlüğüne bağlı olarak 1961 yılında kurulmuş olup, Nümune Hastahanesi cildiye uzmanı tarafından yürütülmektedir. Dispanser, eski Kolej binasına yerleşmiş olup, 1 sağlık memuru ve halen 118 (42 kadın, 76 erkek) kayıtlı hastası vardır. Hastalar ayakta tedavi görmekte ve ağır olan vakalar, dispanserce özel hastahanelere sevkedilmektedir.

11 — SITMA EREDİKASYON BÖLGE BAŞKANLIĞI.

Bu kuruluş, doğruca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sıtma Eredikasyon Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktadır. Sıtma savaşına Ünicef de yardım etmekte ve medikal istişarelerde bulunmaktadır. Bölge Başkanlığında 1 doktor ve 14 kurs görmüş sıtma savaş (sürveyyans) sağlık elemanı vardır. Keza 3 laborant çalışır.

Sıtma Eredikasyon Sıvas Bölge Başkanlığına aşağıdaki şubeler bağlıdır:

1 — Divriği

2 — Suşehri

3 — Şarkışla a) Gemerek

4 — Gürün

5 — Zara a) Hafik, b) İmranlı

6 — Kangal

7 — Yıldızeli ve merkez köyleri doğrudan Başkanlığa bağlıdır.

Her kazada bir Şube Şefi (Sürvey - yans memur) ve yeteri kadar yardımcı memur vardır. Her memura 30 — 40 köy verilmiş olup her ay bu körleri ziyaret etmekle görevlendirilmiştir.

12 — ASKER HASTAHANESİ :

Kabak yazısı üst tarafında bulunan Askeri Hastahane, ekserisi eski ve tek katlı olan bir kç binaya yerleşmiş olup, 200 hasta yatağı, 4 doktor, 1 diş tabibi ve 1 eczacısı vardır. 9 sıhhiye assubayı ve 5 hemşiresi bulunmaktadır.

Yukarıda arzedilen eski hastahanenin yan tarafına yeni ve her türlü sıhhî tesislerini havi, 400 yataklı yeni Askeri Hastahane inşa edilmiş olup yakında hizmete açılacaktır.

13 — DEVLET DEMİRYOLLARI HASTAHANESİ :

İstasyon civarında, demir yolu loj

manlarının üst tarafında kurulmuş olan bu hastahane, 1953 yılında işletmeye açılmış olup halen 130 yatağı, 9 doktoru ve 6 yardımcı sağlık elemanı vardır.

14 — İŞÇİ SİGORTALARI KURUMU HASTAHANESİ :

İstasyon caddesi üzerinde, 1955 yılında çalışmaya başlayan bu hastahane 50 yataklı olup 5 doktoru, 1 dişçi ve 1 eczacısı ile 10 yardımcı sağlık elemanı vardır.

İhtiyaca cevap veremeyen bu hastahanenin biraz ilerisinde ve gene istasyon caddesi üzerinde yeni bir hastahanenin inşasına başlanmıştır. Her türlü sıhhî ve tıbbî tesisleri bulunacak olan bu hastahane 1968 yılında işletmeye açılacak ve 225 yataklı olacaktır.

II - İlçe Merkezleri Sağlık Kuruluşları :

1 — SUŞEHRİ DEVLET HASTAHANESİ :

Bu hastahane 40 yataklı olup, 1 uzman doktoru ve 9 yardımcı sağlık elemanı ile çalışmaktadır.

2 — GÜRÜN SAĞLIK MERKEZİ :

10 yataklı olup, 1 doktoru ve 8 yardımcı sağlık elemanı ile çalışmaktadır.

3 — DİVRİĞİ SAĞLIK MERKEZİ :

15 yataklı olup, 1 doktor ve 6 yardımcı sağlık elemanı ile çalışmaktadır.

4 — ZARA SAĞLIK MERKEZİ :

10 yataklı olup, 1 doktor ve 6 yardımcı sağlık elemanı ile çalışmaktadır.

5 — İMRANLI SAĞLIK MERKEZİ :

10 yataklı olup, 1 doktor ve 4 yardımcı sağlık elemanı ile çalışmaktadır.

6 — YILDIZELİ SAĞLIK MERKEZİ :

10yataklı olup, 1 doktor ve 10 yardım
10 yataklı olup, 1 doktor ve 10 yardım

7 — KANGAL MUAYENE VE TEDAVİ EVİ :

5 yataklı olup, Hükûmet Tabibi tarafından yönetilmektedir.

8 — ŞARKIŞLA MUAYENE VE TEDAVİ EVİ :

6 yataklı olup, Hükûmet Tabibi tarafından yönetilmektedir.

9 — HAFİK ÖZEL İDARE DİSPANSERİ :

5 yataklı olup, Hükûmet Tabibi tarafından yönetilmektedir.

10 — KOYULHİSAR ÖZEL İDARE DİSPANSERİ :

5 yataklı olup, Hükûmet Tabibi tarafından yönetilmektedir.

11 — GEMEREK MUAYENE VE TEDAVİ EVİ :

5 yataklı olup, Hükûmet Tabibi tarafından yönetilmektedir.

Hafik, Koyulhisar, Kangal, Şarkışla, ve Gemerek ilçelerinde sağlık merkezleri inşa edilmekte olup, bu yıl işletmeye açılması beklenmektedir.

İlçelerde, bu kuruluşlardan başka Hükûmet Tabiblikleri de mevcuttur.

D - İçme suları ve içmeceler :

1 — İÇME SULARI :

Rakım 1200 ün üstünde olan Sıvas yaylasında çok güzel içme suları bulunmakla beraber, bilhassa köyleri bu sulardan, sağlık kurallarına uygun olarak faydalanamamaktadır. Ancak, son senelerde hükûmetin köy içme suları davasını önemle ele almış olması her sene birçok

DELİİLYAS'TA ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN YAPTIKLARI ÇEŞME

köylerimizin temiz içme suyuna kavuşmasını sağlamaktadır.

İL MERKEZİNDE :

1 — KEPENEK SUYU :

a) Kaynak yeri: Paşa Fabrikası mevkii
b) Miktarı: En çok 7 Lt/Sn
c) Sertlik derecesi : 10
d) Şehire ulaşımı: Pik borular iledir.

2 — BEHRAM PAŞA SUYU :

a) Kaynak yeri: Paşa Fabrikası Haznebatıran mevkii.
b) Miktarı : En az 13 Lt/Sn
c) Sertlik derecesi : 17
d) Şehire ulaşımı: Kepenek suyu gibi.

3 — ŞEHİR KULLANMA SUYU :

(Bu su da icabında içilebilmektedir)
a) Kaynak yeri: Tavra vadisi
b) Miktarı: Enaz 180, ençok 200Lt/Sn
c) Sertlik derecesi: 23
d) Şehire ulaşımı: Kalın pik borularla.

İLÇELERDE İÇME SUYU :

1 — DİVRİĞİ :

Bu ilçede 3 ayrı içme suyu bulunmaktadır.

a) Ahmedişah içme suyu: İsmin sahibi tarafından 1230 — 1235 yıllarında Pınar Gözü denilen mevkiden, kaynak halindeki suyu, Ulu Camii mevkine kadar 7 Km. lik mesafeye künk borularla getirilmiştir. Bu borular birkaç sene evvel büzlerle değiştirilmiştir.

b) Naci Demirağ içme suyu: Merhum Naci Demirağ tarafından, 1939 yılında, Göl Dağı denen yerden, 25 Km.lik mesafeden, çelik borular ile getirilmiş ve 1953 senesinde de, şehrin bütün mahallelerine tevzi edilerek hemen her evde akıtılması sağlanmıştır.

c) Pir — eyyup içme suyu: Bu suyun ilçeye hangi tarihte getirildiği bilinmemek le beraber, 5 Km. lik aynı mevkiden şeh re künk borularla gelmekte idi. 1964 yı lında büzlerle değiştirilerek ıslah edilmiş ve şehrin 7 mahallesinde akması sağlan mıştır.

Divriğinin toplam olarak halen 4,26 Lt/Sn içme suyu mevcudu olup, gelecekte ki ihtiyacı ise 11,86 Lt/Sn hesaplanmakta dır.

2 — HAFİK :

Hafik ilçesinin halen içme suyu yok denecek kadar azdır. Horhun menbaın - dan, 7 köy de dahil olmak üzere, içme suyu getirilmektedir. Bu su 1967 yılında hizmete girecektir.

3 — İMRANLI :

İmranlı ilçesinin içme suyunun (1966 yılında) yapımına başlanmıştır. 7 köy gru bu olarak yapılmaktadır. Koş Oluk mev kinden alınan bu içme suyu 1967 yılında hizmete girecektir.

4 — KOYULHİSAR :

Koyulhisar ilçesinin hali hazır içme suyu ihtiyacı karşılanamamaktadır. Yeni içme suyuna ihtiyaç vardır.

5 — KANGAL :

Kangal ilçesinin içme suyu 1953 yılın da İller Bankası tarafından yapılmış, 6 Lt/Sn su mevcuttur. Halen ihtiyacı kar- şılayamadığından ilâve projeler de yapıl maktadır.

6 — SUŞEHRİ :

Suşehri ilçesinin içme suyu, 1949 — 1950 yılında İller Bankası tarafından Ku zulu ve Yalnızbağlar mevkinden getiril - miştir. Kuzulu suyu 13 Lt/Sn olup % 50, Yalnızbağlar suyu 18 Lt/Sn olup %30 za yiatla akmaktadır. Halen içme suyu ihti yacı karşılanamadığından yeni ilâvesi pro je safhasındadır.

KÖY ÇEŞMESİ

DELİİLYAS'TA ÜNİVERSİTELİ GENÇLERİN ÇALIŞMALARI

7 — ZARA :

Zara ilçesinin içme suyu 1953 yılında
ler Bankası tarafından getirilmiştir. Ha
n ihtiyaç karşılanamadığından yeni iç
ie suyu proje safhasındadır.

8 — ŞARKIŞLA :

Sırapınar mevkinden getirilen su 2
l/Sn olup 75 tonluk depodan, Damlaca
ıevkiinden getirilen su 1 Lt/Sn olup 110
nluk depodan ve dört çeşme vasıtası i
şehre tevzi edilmekte ise de kifayet et
ediğinden Belediye, İller Bankası aracı
ğı ile, 450 tonluk bir su deposu daha yap
rmaktadır.

9 — GEMEREK :

Bu ilçede İller Bankasınca getirilmiş
r içme suyu mevcut ise de miktar ve ev
fı hakkında Belediyenin bilgisi olmadı
bildirilmiştir.

10 — GÜRÜN :

İller Bankası tarafından 1957 yılında
Lt/Sn de bir su getirilmiş ise de kâfi
lmediğinden, Akgöze menbaından da su getirilmesi için 18.000 liralık projesi yapılmış ve ihale edilmiştir.

II — İÇMELER :

1 — ERİKLİ İÇMESİ :

a) Kaynak yeri: Divriği ilçesine 25 Km. de bulunan Erikli köyündedir.

b) Şimik özelliği :Litresinde 10 Gr. mağnezyum ve kalsiyum klorür ile 3 Gr. mağnezyum ve kalsiyum sülfat bulunması suya büyük bir özellik verir.

c) Tedavi özelliği: Barsak, karaciğer ve safra yolları rahatsızlıklarına müessirdir. İçimi biraz acımtrak olmakla beraber müshil tesiri de vardır. Barsağın harekcti ile birlikte ifrazını da artırır. Karaciğer yetersizliği, kolesistit ve anjiyo kolitlerde çok iyi gelir. Keza, kronik enterit ve barsak atonilerinde de fayda görülür. Sabah ve akşam, aç karnına bir iki bardak, 20 günlük kür tavsiye edilir.

d) Bugünkü durumu: Kaynak açıkta olup civar halk tarafından büyük bir rağbet görür. Sıhhî tesisat ve stablize yol yapılırsa turistik önem kazanmaya da elve

rişlidir.

2 — DİVRİĞİ İÇMESİ :

a) Kaynak yeri: Divriği ilçesi dahilindedir.

b) Şimik özelliği: Litresinde 6 Gr. sodyum klorür, 3 Gr. sodyum ve mağnezyum sülfat, 2 Gr. sodyum ve mağnezyum bikarbonat vardır ve içimi kolaydır.

c) Tedavi özelliği: Müshil olarak kullanılmakla beraber karaciğar ve safra yolları hastalıklarında çok faydası görülür.

d) Bugünkü durumu: Kaynak açıkta olup sıhhî tesisatı yoktur.

3 — GEMEREK SUYU :

a) Kaynak yeri: Gemerek ilçesi dahilindedir.

b) Şimik özelliği: Litresinde 45 Gr. dan fazla sodyum kolürür bulunur. Az miktarda kalsiyum ve mağnezyum sülfat da vardır. İçimi zor olup, ancak biraz sulandırılarak içilebilmektedir.

c) Tedavi özelliği: Müshil olarak kullanıldığı gibi bazı karaciğer ve barsak hastalıklarında da tavsiye edilebilir.

d) Bugünkü durumu: Kaynak açıkta olup hiç bir sıhhî tesisatı yoktur.

4 — MENTEŞE İÇMESİ :

a) Kaynak yeri: Yıldızeli ilçesinin Menteşe köyü civarındadır.

b) Şimik özelliği: Sudaki minareller az olmakla beraber, 0,75 Co2 ve yeter derecede de kalsiyum ve mağnezyum klorür. bulunur.

c) Tedavi özelliği: Suyun içimi pek hoş olmakla beraber ,hazımsızlık hallerinde tavsiyeye değer.

d) Bugünkü durumu: Kaynak açıkta olup hiç bir sıhhî tesisatı yoktur.

E - Kaplıcalar :

1 — SOĞUK ÇERMİK :

a) Kaynak yeri: Sıvas'ın kuzeydoğusunda, merkeze bağlı Kızılca ve Beypınar köyleri arasında olup şehre 18 km uzaklıktadır. Yolu stablizedir. Yolun asfalt yapılması, kaplıcanın turistik önemini artıracaktır.

b) Şimik özellikleri: Karbonat ve çelik ihtiva etmektedir.

c) Tedavi özelliği: Bazı romatizmalılarda faydalı olmaktadır.

d) Isı derecesi: 26 derecedir.

e) Bugünkü durumu: Kapalı havuz içinde kaynak şeklindedir. İki havuzu vardır.

f) Turistik görünümü: İptidai halde oteli, lokantası, fırını, kıraathanesi ve dükkânları olup turistik nitelikte değildir. Ancak, Sıvas ve civar halkı, yaz aylarında çadırlarla konarak banyolarını alırlar. Kaplıca mahalli nisbeten ağaçlıklı olup bunlar daha ziyade kavak ve söğüt cinsindendir. Kaplıcanın civarı onarılır ve sıhhî tesisler yapılırsa turistik nitelik kazanmaya el verişlidir.

2 — AŞAĞI SICAK ÇERMİK :

a) Kaynak yeri: Sıvas'ın batısında, Yıldızeli ilçesinin Direkli Bucağı yakınında ve Sıvas'a 35 km. uzaklıktadır. Yolu stablizedir.

b) Şimik özelliği: Suyun içinde en çok kalsiyum bikarbonat vardır.

c) Tedavi özelliği: Her çeşit romatizma, nevralji, nevrit ve bazı kadın hastalıkları için faydalı görülür.

d)Isı derecesi: 43 derecedir.

e) Bugünkü durumu: Bir yerden çıkansu tek kişilik ve toplu havuzlara sevkedilir.

f) Turistik görünümü: Bir oteli vardır. Ayrıca Sıvas ve civar halkı yaz aylarin

da banyo civarına çadırlarla konarak, hem banyo alırlar hem de sayfiye ihtiyaç larını gidermeye çalışırlar. Sıhhî şartlar elverişli olmamakla beraber büyük rağbet görür. Otel işletmeciliği, lokanta tesisi ile sair sağlık kuralları ve ihtiyaçları yerine getirildiği takdirde çok daha fazla ilgi gö receği anlaşılmaktadır.

Kaplıcanın bulunduğu havali çıplak olup ağaçlandırılmasına bilhassa önem ve rilmesi halinde, kaplıcanın kısa zamanda turistik değerinin artmasına sebep olacak tır.

3 — TEPE SICAK ÇERMİĞİ :

(Ortaköy Çermiği)

a) Kaynak yeri: Şarkışla ilçesinin Or taköy yakınındadır.

b) Şimik özelliği: Suda en çok kalsi yum bikarbonat bulunur.

c) Tedavi özelliği: Romatizma, nevral ji ve bazı kadın hastalıklarına iyi gelmek tedir.

d) Isı derecesi: 38 derecedir.

e) Bugünkü durumu: Su üzerinde ip tidai halde havuzlu bir hamamı vardır.

f) Turistik görünümü: Sadece civar halkı tarafından aynı gün banyo alınıp gidilir. Turistik niteliği yoktur. Yolu köy yoludur.

4 — BALIKLI (Yılanlı) ÇERMİK :

a) Kaynak yeri: Kangal ilçesi, Kavak bucağı hudutları içinde, Yılanlı Dağın gü ney eteğinde bulunan kaynak, Kangal'a 14 km. mesafededir.

Balıklı çermik 1880 yılında, ilk defa Abdurrahman Paşa tarafından ihya oluna rak halkın hizmetine açılmış olup, 1943 yılına kadar Paşanın vereseleri tarafından işletilmiştir. Bu tarihten sonra Kangal Belediyesine teberrü edilen kaplıca, ipti dai durumda görülerek Sıvas İl tüzel kişi liğine devredilmiş ve imar cihetine gidil miştir. Civardaki köylerle birlik tesis edil miş, İller Bankası köy kalkınma fonundan yardım alınarak 1966 — 1967 yıllarında üç havuz yapılmıştır. 1968 de motelleri ve e lektriği için hazırlık tamamlanmıştır.

b) Şimik özelliği: Sodyum 36, kalsium 72, mağnezyum 21, demir aliminyum 1.8, sülfat 27.5, klorür 26, hidrokarbonat 274, organik madde 2.8 Lt/mgr.

c) Tedavi özelliği: Su kaynakları çok bol olup bir metreküp/Sn su çıkmakta dır. Bazı romatizma ve nevraljilerde iyi geldiği gibi, suda yaşayan ve azamî 10 cm. boyundaki binlerce balık ,insan vücu dundaki her türlü yara ve bereleri temiz lemek ve iyi olmasını sağlamak suretile de pek çok hastaların iyileşmesine yar dım ettiği görülmektedir.

d) Isı derecesi: 37 derecedir.

e) Bugünkü durumu: Eski tesislerin bir kısmı yer yer yıkılmış durumda ise de, 1966 yılında yapılan 150 bin liralık ya tırımla modern bir havuz ve 6 özel kabin yaptırılmıştır. 1967 ve 1968 yılında da ona rım ve ilâvelere devam edilecektir.

f) Turistik görünümü: Yapılmış ve yapılacak tesislerin ikmalinden ve bilhas sa kaplıca civarına motellerin yapılma sından sonra bu kaplıcanın çok büyük bir turistik değer kazanacağı görülmektedir. Zira, gayri sıhhî şartlar altında bile her yaz, civar il ve ilçelerden gelenler tarafın dan kaplıca civarına yüzlerce çadır kon makta ve günlerce kalıp banyo almak is tendiği görülmektedir. Kangal — Kaplıca arasındaki (14 km.lik), halen stablize o lan yolun, asfalt yapılması kaplıcanın tu ristik kıymetini bir kat daha artıracaktır.

5 — SUŞEHRİ ÇERMİĞİ :

a) Kaynak yeri: Suşehri ilçesine 10 km. mesafedeki Akçaağıl yanındadır.

b) Şimik özelliği: Suda daha fazla

sodyum sülfat Lt/ 2 Gr. ve sodyum klorür Lt/ 1,5 Gr. vardır.

c) Tedavi özelliği: Romatizma, nevralji ve bazı kadın hastalıkları ile anormal şişmanlıklarda iyi gelir. Aynı zaman da, suda serbest Co2 bulunduğundan (Lt/1.15) içimi kolay olup karaciğer ,safra yolları ve barsak hastalıklarında tavsiye edilir.

d) Isı derecesi: 40 derecedir.

e) Bugünkü durumu: Üzerinde basit bir hamam vardır.

f) Turistik görünümü: Turistik nitelikte değildir. Yolu köy yolu olup civar halk tarafından rağbet görür ise de, aynı gün banyo alır giderler.

6 — ILICA KAPLICASI :

a) Kaynak yeri: Yıldızeli ilçesinin 8 km. mesafede Ilıca köyündedir .

b) Şimik özelliği: Sertlik derecesi 2,5 olup, 1,3 nisbetinde alkalen ve 10 klorür Lt/mgr. ihtiva eder.

c) Tedavi özeliiği: Hem banyo yapılan hem de içilebilen bu ılıca, kaynak suyu bazı karaciğer ve barsak hastalıklarına iyi geldiği gibi bilhassa böbrek taşlarını eritmesi meşhurdur. Bazı romatizmalılara da iyi gelmektedir.

d) Isı derecesi: 36 derecedir.

e) Bugünkü durumu: Hiç bir tesisatı yoktur. Açıkta başı boş akıp gitmektedir.

f) Turistik görünümü: Bugünkü hali ile hiç bir turistik nitelik taşımamaktadır.

7 — ALAMAN ÇERMİĞİ :

a) Kaynak yeri: Şarkışla ilçesinin Akçakışla bucağındadır.

b) Şimik özelliği: Henüz tahlili yapılmamış olup Ortaköy (Tepe Sıcak Çermiği) vasfında olduğu tahmin edilmektedir.

c) Bugünkü durumu: İl yardımı ve köylünün gayreti ile iki seneden beri onarımına başlanmış ve havuz vesaire yapılmıştır.

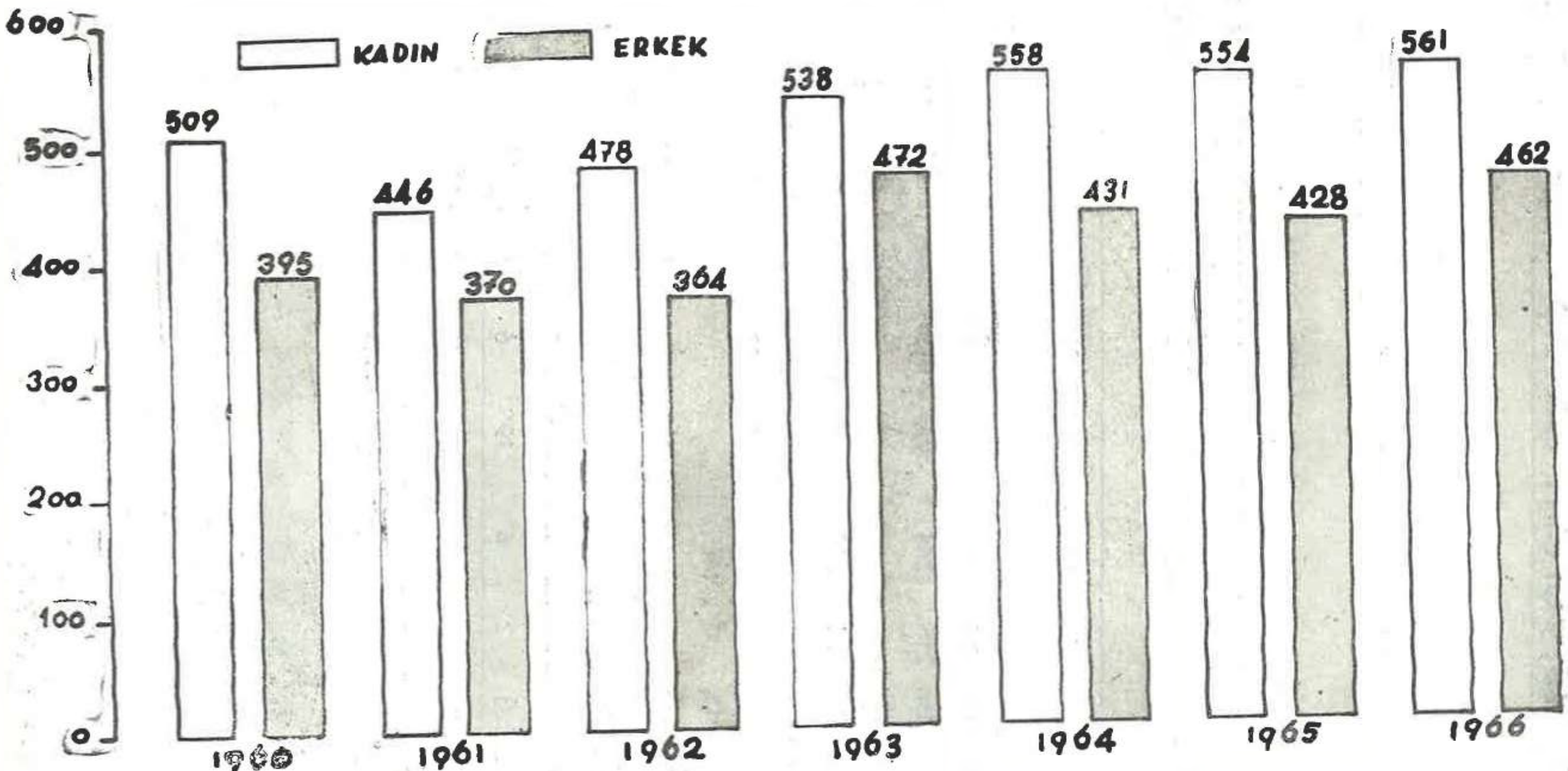
SIVAS İLİNİN İLÇELER İTİBARİYLE İÇMESUYU DURUMLARI (1967 Sonu)

(Çizelge : 1)

S I V A S		Mevkii	S U L U		YETERSİZ		SUSUZ		TOPLAM	
od No	Kaza	Köy	Adet	Nüfus	Adet	Nüfus	Adet	Nüfus	Adet	Nüfus
3 — 01	Merkez	«	61	28488	31	13771	55	18598	148	60857
3 — 02	Divriği	«	25	11640	33	11593	52	17386	110	40619
3 — 03	Gemerek	«	25	25871	7	3790	2	948	34	30609
3 — 04	Gürün	«	27	11519	25	9939	9	6161	61	27619
3 — 05	Hafik	«	33	12167	50	21849	48	18031	131	52047
3 — 06	İmranlı	«	29	9640	38	7430	33	8084	100	25654
3 — 07	Kangal	«	44	18358	37	16816	50	18787	131	53961
3 — 08	Koyulhisar	«	18	11234	15	7781	15	7867	48	26882
3 — 09	Suşehri	«	40	13815	59	23953	36	12515	135	50283
3 — 10	Şarkışla	«	34	19729	53	27602	26	8614	113	55945
3 — 11	Yıldızeli	«	39	20818	65	27936	30	9553	134	58307
3 — 12	Zara	«	25	8688	43	16715	66	24839	134	50242
	YEKÜN	....	**400**	**191967**	**457**	**189675**	**422**	**151383**	**1279**	**533025**

(Çizelge: 2)

100 YATAKLI SIVAS GÖĞÜS HASTALIKLARI HASTAHANESİNDE 1960 — 1966 TARİHLERİNDE YATARAK TEDAVİ OLAN HASTALARA AİT GRAFİKTİR

Sıvas Verem Savaş Dispanser Faaliyeti

(Çizelge : 3)

neler	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
ıayene Sayısı	4946	4831	12674	14678	23453	17270	21312	25423	20846	18125
afi	150	200	425	925	1232	1748	1490	1222	1647	1563
krofilm ıayenesi	4946	8431	12674	14678	23453	17270	21312	24532	15953	17620
boratuar ıayenesi	543	653	1018	1793	2239	2589	1266	852	743	506
moğrafi	—	—	—	8	3	11	12	5	3	4
sbit edilen sta sayısı	215	244	303	417	1047	598	1110	741	1106	1236
ziyareti Aile sayısı	124	299	909	1127	1695	1200	631	400	754	576
kımdan kan hasta yısı	2	9	39	88	295	100	297	179	307	434
ç yardımı pılan şahıs yısı	71	263	620	1309	1433	1566	2042	2290	3113	4152
im sayısı	2	6	19	6	18	14	44	16	65	60
berkülün yısı	—	—	—	5159	2393	4667	15042	20579	17274	12149
C.G. sayısı	—	—	—	1455	191	1408	5141	5591	5430	3904

TARIM BÖLÜMÜ - 8

SIVAS'TA TARIM

A - Giriş

İlimizde, çeşitli Bakanlıklara bağlı, ziraî istihsale doğrudan doğruya veya vasıtalı olarak tesir eden bir çok kurumlar mevcuttur. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1 — Teknik Ziraat Müdürlüğü

2 — Veteriner Müdürlüğü

3 — Topraksu Bölge Müdürlüğü

4 — Ziraî Donatım Kurumu Bölge Müdürlüğü

5 — Ulaş D. Ü. Ç. Müdürlüğü

6 — Hafik İnekhanesi Müdürlüğü

7 — Uzunyayla Aygır Deposu Müdürlüğü

8 — Orman İşletme Müdürlüğü ve Bölge Şeflikleri

9 — Orman Fidanlık Müdürlüğü

10 — DSİ Başmühendisliği

11 — 42 ve 71 No.lu Toprak Komisyonları

Yukarda, isimleri sayılı kurumların, Sıvas'ın tarımsal kalkınmasına kendi yönlerinden hizmetleri büyüktür. Bunların çalışmaları ekli izahlarla ayrı ayrı ifade edilmiştir.

B - Tarım Çalışmaları :

Sıvas ili yaklaşık olarak 2.848.000 hektarlık bir araziye sahiptir. Bunun mer'alarla beraber 2.457.400 hektarlık sahasında ziraat kültürü yapılabilmektedir. Kışların soğuk ve kar yağışlı yazların ise ılık ve kurak geçmesi, çiftçiyi muayyen ziraî mevzularda çalışmaya mecbur etmektedir. Yetiştirilen mahsuller arasında buğday, arpa, çavdar, yulaf, pancar, patetes, soğan ,lahana, v.s. gibi çeşitler sayılabilir.

İlimizde tahminen, 70.000 çiftçi ailesi vardır. Ziraî işletme bakımından aşağıdaki şekilde sınıflandırma yapılabilir.

TARLA ZİRAATI

1 — Küçük İşletme: (20 — 120 Dk. arazi sahibi		% 69
2 — Orta İşletme : (120 — 250 « « «		% 25
3 — Büyük İşletme: (250 ve daha fazla arazi		% 3
4 — Arazisi olmayanlar		% 3

İlin arazi durumu, ziraî bakımdan ıel olarak aşağıdaki şekilde tasnif edi ilir.

SIVAS İL'İNİN ARAZİ DAĞILIŞINI GÖSTERİR ÇİZELGE

onusu	Vilâyet yekûnu (Hektar)
r'a arazisi	1.533.900
n'î çayırlar	13.000
manlık arazi	140.000
l ve bataklıklar	800
ğlık taşlık arazi	250.600
bubat ekilen arazi	488.043
dasa bırakılan arazi	393.100
klagil ekilen arazi	14.000
düstri bitkileri arazisi	6.000
ğ arazisi	306
yvelik arazi	5.838
ɔzelik arazi	3.213
KÛN	2.848.800

İLİMİZDE BAŞLICA TARIM KOLLARI ŞUNLARDIR

1 — Tarla Ziraatı
2 — Bağ — Bahçe
3 — Çayır Mer'a
4 — Hayvancılık
5 — Ziraat Sanatları

1 — Tarla Ziraatı :

Sıvas'ta halen 488.043 hektarlık saha, hububat ziraatına tahsis edilmiştir. Bu sahanın yarısı ekilmekte ve yarısı da her sene nadas olarak bırakılmaktadır. Ekilen hububat cinsleri ise buğday ,arpa, çavdar, mahlût ve yulaftır. Bu arada bir miktar da fiğ ve mercimek ekilmektedir. Ekim sahası geniş olmasına rağmen bu gün Sıvas, hububat ziraatından beklenilen randumanı alamamaktadır. Bilhassa kurak yıllarda bu muvaffakiyetsizlik kendini daha bariz olarak göstermektedir. Dekara hububat verimi 100 Kg. ın altındadır. Bu Amerika'da 646 Kg. dır.

Sıvas'ta hububat ziraatındaki muvaffakiyetsizliğin sebeplerini şöyle izah edebiliriz.

a) Çiftçinin, hububat ziraatına elverişli olmayan meyilli topraklarda istihsale kalkması.

b) İyi vasıflı tohumluk kullanmaması.

c) Tohumları selektörlettirip ilaçlattırmaması.

d) İyi bir toprak işlemesi yapmaması.

e) Toprakta nöbetleme (münavebe) tatbik etmemesi.

f) Tabiî ve sun'î gübre kullanmaması.

Yukarda sayılan hususları, çiftçi yerine getirmediği müddetçe Sıvas, tarla ziraatından beklenilen faydayı temin edemez

TARLA ZİRAATINDA EKİLEN ARAZİ VE İSTİHSAL EDİLEN MAHSÜL ORTALAMASINI GÖSTERİR ÇİZELGEDİR

YIL	Buğday Ekilen arazi (Hek)	Buğday İstihsal (Ton)	Arpa Ekilen arazi (Hek)	Arpa İstihsal (Ton)	Çavdar Ekilen arazi (Hek.)	Çavdar İstihsal (Ton)
1960	269.145	213.230	81.705	80.095	28.830	32.187
1961	268.144	164.725	73.270	66.065	36.369	19.463
1962	282.338	167.115	88.285	76.867	12.663	23.675
1963	334.432	339.900	116.730	155.000	17.360	20.180
1964	311.320	403.240	110.255	181.180	45.810	63.030
1965	339.240	307.075	103.001	140.620	38.087	42.710
1966	293.584	282.692	97.467	116.562	40.345	39.620

II - Bâğ Bahçe :

Sıvas, meyvecilik bakımından inkişafa müsait bir bölgedir. İklim hususiyetleri ve râkıma göre: elma, armut, kayısı, şeftali, vişne, kiraz ve erik gibi meyve cinslerinin, ticari ve iktisadi mahiyette yetiştirilmesi mümkündür. Kaza merkezleri rakıma esas olarak alınacak olursa hemen bütün kazalarda; elma, armut, vişne ve erik yetiştirmek mümkündür. Kayısı şeftali, kiraz ise iklim bakımından daha müsait şartlar istediğinden, bu çeşit meyveciliğe Gürün, Gemerek, Suşehri, Koyulhisar ve Divriği gibi ilçelerde ve diğerlerinde «mikroklima bölgelerinde» iktisadî bakımdan yetiştirilmeleri mümkündür.

Vilâyetimiz dahilinde, Teknik Ziraat Müdürlüğüne bağlı Suşehri'nde ve Divriği'de iki adet fidanlık mevcuttur.

Suşehri'ndeki fidanlık 220 dönüm olup, yıllık fidan istihsali 20.000 adettir. Divriği Fidanlığı ise Özel İdare'ye ait olup, 40 dönüm kadardır. Yıllık fidan istihsali 4.000 civarındadır. Bu her iki fidanlıktan temin edilen fidan miktarı, resmi sektör tarafından tesis edilen kapama meyve bahçeleri ihtiyacını ancak karşıladığından, özel sektör ihtiyacı için fidan sıkıntısı çekilmektedir.

Sıvas'ta, meyveciliğin inkişafı için, Merkez kazada bir fidanlığın kurulması şarttır. 1966 yılı fidan ihtiyacının civar fidanlıklardan karşılanması mümkün olmadığından, ilerki senelerde inkişaf gösterebilecek fidan ihtiyacı için, sıkıntıya düşüleceği tabiidir.

Vilâyette meyveciliğin inkişafı için yabani meyva ağaçlarının aşılanması da zorunludur.

Vilâyetimizin hemen her kazasında, çok çeşitli yabani meyve ağacı mevcuttur. Bunların bir kısmı muhtelif senelerde Teknik Ziraat Teşkilâtı tarafından aşılanmıştır. Köylüye öğreticilik vasfı taşıyan bu hizmet çiftçi tarafından benimsendiği takdirde, Sıvas çiftçisine ekonomik bakımdan büyük faydalar sağlar.

İLAÇLAMA

ŞILANAN YABANİ MEYVE AĞAÇLARI
IIN MİKTARINI GÖSTERİR
ABLODUR.

Yıl	Aşılanan yabani meyve ağacı (Adet)
1960	18.929
1961	—
1962	11.950
1963	3.471
1964	—
1965	4.500
1966	5.000

BAĞCILIK :

Sıvas'ta, geri kalmış bir ziraat kolu ur. Halen Gürün, Gemerek, Suşehri ve ivriği'de iptidai yetiştirilmiş pek az bağ ardır. Bağ sahası 306 hektardır. Son 4 se e içerisinde yapılan tecrübelere göre Sı as'ın ,yukarda saymış olduğumuz kaza arı ile Koyulhisar ve Şarkışla'nın bağcılı a çok müsait olduğu müşahade edilmiş r. Bundan 4 yıl önce 10.000 adet olan vi iyet bağ çubuğu ihtiyacı bu gün 1.000.000 u bulmuş olup, ileride bu ihtiyaç daha azla artabilecektir.

Aynı tempo ile, bu ziraat kolunda ça lışmaya devam edildiği takdirde, bir kaç sene sonra Sıvas İktisadi bakımdan inki şaf etmiş bir bağ bölgesi haline gelebile cektir. Yalnız, bağcılığın inkişafı için gözö nüne alınması lâzım gelen bir husus var sa o da, erken yetişen çeşitlerin seçilmesi dir. Teknik Ziraat Teşkilâtı tarafından her sene çiftçi tarlasında teşvik ve öğreticilik gayesi ile toplu bağlar tesis edilmektedir. Böylece ,hem modern bağcılık çiftçiye öğ retilmekte ve hem de anaç bağlar kurul muş olmaktadır.

Yıl	Dikilen bağ çubuğu Adedi
1960	—
1961	—
1962	42.000
1963	32.000
1964	46.900
1965	24.480
1966	48.000

SEBZECİLİK :

Sıvas İli, sebzecilik bakımından geri kalmış bir durumdadır. Hemen her bölge de soğan, sarmısak, patates, lahana, ıspa

nak ve salatalık rahatlıkla yetiştirilebilir ve iktisadi değer taşır.

Sebzeciliğe, vilâyetin bütün bölgelerinde bu yönden yürümek lâzımdır. Bunun haricinde domates, biber, fasulye gibi sebzelerde, hemen her bölgede yetiştirilebilir ise de, iktisadi bir değer taşımaz. Ancak aile sebzeciliği şeklinde inkişaf edebilir. Yalnız, Suşehri ve Koyulhisar, iklim ve arazi bakımından müstesna bir durumda bulunduğundan, buralarda yukarda sayılan sebzeler iktisadi ve ticari bakımdan inkişaf edebilir.

İlimizde, 3213 hektarlık bir arazi kesiminde sebzecilik yapılmakta ve aile başına 0,6 hektarlık bir sebze arazisi isabet etmektedir. Teşkilâtımız tarafından yapılan sebzecilik demonstrasyonları ile çiftçiye modern sebzecilik öğretilmektedir.

TEKNİK ZİRAAT MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN YETİŞTİRİLİP VE DEMONSTRASYON MAKSADİLE TEVZİ EDİLEN FİDE MİKTARINI GÖSTERİR TABLO

Yıl	Sebze fidesi Adet
1960	37.240
1961	39.050
1962	27.700
1963	31.450
1964	67.875
1965	46.680
1966	50.150

1966 YILI SEBZE EKİLİŞİNİ VE İSTİHSALİNİ GÖSTERİR TABLO

Sebzeler	Ekiliş (Hek.)	İstihsal (Ton)
Domates	484	7000
Patlıcan	74	950
Kabak	406	5250
Salatalık	499	3000
Ispanak	138	2000
Pırasa	28	1600
Biber	123	1200
Fasulye	339	1600
Lahana	596	7000
Havuç	231	700
Sarmısak	220	400
Patates	3205	30360
Kavun	55	870
Karpuz	100	1140
Nohut	180	239
Mercimek	2362	2110

III - Çayır Mer'a

Sıvas'ta, son senelerde, tarla ziraatı sahası mer'aların aleyhine bir inkişaf göstermektedir. Bu, çiftçinin mevcut ekim sahasında azami randuman alamaması ve daha geniş bir sahada istihkakını temin etmek arzusundan meydana gelmektedir. Bilhassa, ziraat kültürüne müsait olmayan meyilli mer'a arazilerinin sürümü neticesi, erozyon vasıtası ile toprağın, denizlere taşınmasına hizmetten başka bir fayda temin etmemektedir. Bu vesile ile tarla olarak kazanılmak istenilen arazi elden çıktığı gibi, memleket hayvancılığını tehdit eden mer'alarda mahvolmaktadır. İlimizde 1.533.900 hektar mer'a ve 13.000 hektarda tabiî çayır mevcuttur.

Vilâyet hayvancılığında zaruri olan inkişafı sağlamak maksadı ile mevcut mer'aları muhafaza etmek ve hatta yer yer bu mer'aları ıslah ederek ileriki yıllarda hayvancılığın ahır hayvancılığı şekline dönmesini önlemek lâzımdır. Bunun haricinde yonca, korunga, sudan otu ve fiğ gibi yem nebatları sahasını geliştirmek zaruridir. Bilhassa rakımı yüksek olan Sıvas il'inde yonca ve korunganın kıraç şartlarda yetişmesi, çiftçinin sulu olmayan arazilerinde, hayvanının kışlık yiyeceğini kolayca temin etmesini mümkün kılmakta olduğundan, bu yönde bir çalışmaya doğru gitmek lâzımdır.

TEKNİK ZİRAAT MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN TESİS EDİLEN **SIVAT ve ÇAYIR MER'A DURUMUNU GÖSTERİR TABLO**

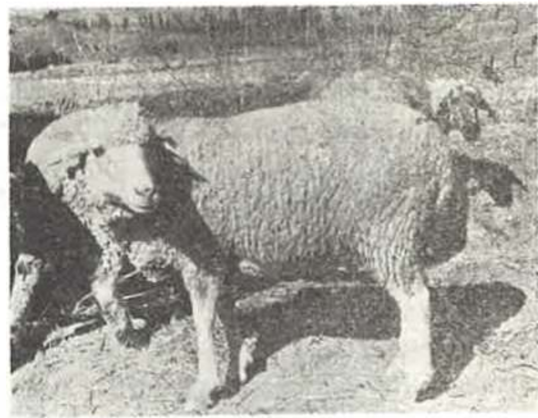
Yıl	Mer'a tesisi Dekar	Yoncalık tesisi Dekar	Korungalık tesisi Dekar	Fiğ tesisi Dekar	Sıvat tesisi Dekar
1960	—	434	190	—	10
1961	50	380	—	—	21
1962	175	175	340	3015	51
1963	150	1461	64	404	33
1964	710	1328	584	1450	108
1965	925	2106	910	1505	104
1966	1000	2100	1009	2205	100

IV - Hayvancılık :

Vilâyet hayvancılığını, büyük baş, küçükbaş ve kümes hayvanları olarak 3 grup halinde tetkik etmek lâzımdır.

Büyükbaş hayvanlardan atcılık, Uzun yayla Aygır Deposu sayesinde oldukça inkişaf etmiş vaziyettedir. Sığırcılık durumu halen geri olup,Hafik İnekhanesi ve Ulaş Devlet Üretme Çiftliği bu yönde müsbet çalışmalar yaparak, çiftçiye azami faydayı sağlamak arzusundadır. Bilhassa, Veteriner Müdürlüğü Özel İdare bütçesi ve Tarım Bakanlığı imkânlarından istifade ile temin ettiği montofon ırkı boğaları, muayyen merkezlere tevzi eden sığır ırkının ıslahı hususnda müsbet adımlar atmaktadır.

Küçükbaş hayvanlardan bilhassa koyunculuk, ileri bir durumdadır. Kangal ilçesi, vilâyetin Karaman ırkı koyun damızlığını temin etmektedir. Ayrıca ,bu ırkın inkişafına, Ulaş Devlet Üretme Çiftliği de azami gayreti göstermektedir. Keçi cinsi üzerinde hiç bir çalışma mevcut ol-

MERİNOS KOYUN

mayıp, esasen bunların ortadan kaldırılmasına da zaruret vardır.

Kümes hayvanları yönünden bilhassa son senelerde vilâyette, tavukçuluk ve arıcılığın büyük bir inkişaf gösterdiği müşahade edilmektedir. Tavukçuluk aile yetiştiriciliği durumundan çıkararak geniş çapta yetiştiricilik yapan şahıslara doğru bir kayma göstermektedir. Bu hususta Teknik Ziraat Müdürlüğünün gayretleri büyüktür. 1966 yılı ilkbaharında üreticilere Ulaş Devlet Üretme Çiftliğinden temin edilen 12.00 adet günlük civciv verilmiştir. 1967 yılı ilkbaharında bu miktar 50.000 e çıkartılacaktır. Vilâyetçe bu yönde çalışmalara yardım etmek ve onları teşvik etmek zaruridir. Keza, arıcılıkta da son senelerde büyük inkişaflar kaydedilmiş olup, bilhassa fenni kovana doğru hızlı bir geçiş müşahade edilmektedir. Bu gün vilâyet dahilinde 100. den fazla fenni kovanı bulunan çiftçilerimiz sayılamıyacak derecede çoktur. Teknik Ziraat Müdürlüğünün muhtelif merkezlerde açtığı arıcılık kurslarının faydaları inkâr edilemez ve bu yöndeki çalışmalara devam etmek şarttır. Özel İdareden temin edilecek imkânla, İlimizdeki fenni kovan adedini artırmak mümkündür. Şöyle ki; fen

MERİNOS DAMIZLIK

ni kovan imalâthanesinin kurulması iste nilen neticeyi gerçekleştirmiş olacaktır. Neticede çiftçimiz, ucuz ve iyi kovana sa hip olmuş olacaktır.

Vilâyet hayvancılığının inkişafı için i yi damızlık kullanmak ve çiftçiyi bu yön de yetiştirmek kâfi değildir. Bilhassa bes leme mevzuunda da önderlik lâzımdır. Bu bakımdan çiftçiye tabiî yemlerle bera ber sanayi yemlerinin kullanılması öğre tilmelidir.

V - Ziraat Sanatları :

Vilâyetin sebzecilik ve meyvecilik du rumunun ileri olmayışı çiftçiyi Ziraat Sa natları yönünden çalışmaya sevketmemiş tir. Ancak, bazı bölgelerde iptidai olarak kayısı kurutmacılığı pekmez, şıra, salça, turşuculuk yönünden çalışmalar varsa da tatmin edici değildir. Sıvas'ta bu yönde ki çalışmalar sebzecilikle meyveciliğin in kişafı ile mümkün olabilir.

ZİRAAT ALET VE MAKİNALARININ VARLIĞINI GÖSTERİR LİSTEDİR 1966

Sıra No	Aletin cinsi	Miktarı
1	Traktör	1500
2	Biçer döğer	9
3	Traktör pulluğu	684
4	One—way	46
5	Disk — Harrow	108
6	Kültüvatör	773
7	Çayır makinası	9
8	Biçer — bağlar	1
9	Orak makinası	140
10	Tınaz makinası	3042
11	Santrifüj tulumba	13
12	Motopomp	50
13	Balya makinası	5
14	Karasaban	90000
15	Pulluk	15000
16	Mibzer	15
17	Mayi halde ilaç serpme makinası	175
18	Ekremörler	2000

SIVAS VİLÂYETİNİN SOSYAL VE ZİRAİ YAPISINA AİT ÇİZELGEDİR

İlçe Adı	Nüfusu	İlçeye bağlı Bucak Adedi	Köy Adedi	Mezra Adedi
Merkez	170048	4	148	14
Divriği	49832	4	108	56
Gemerek	35290	—	39	21
Gürün	34015	2	60	35
Hafik	55911	3	131	60
İmranlı	32323	1	100	11
Kangal	56891	5	129	58
Koyulhisar	29421	1	49	84
Suşehri	57190	3	134	13
Şarkışla	62767	3	114	14
Yıldızeli	65726	3	134	3
Zara	56954	3	134	118
Yekûn	**706368**	**32**	**1281**	**487**

ARAZİ VARLIĞI EKİM SAHASI (Hektar olarak)

	Buğday	Arpa	Yulaf	Çavd.
Merkez	40752	18050	2100	8900
Divriği	10400	1600	—	—
Gemerek	18878	6000	100	1900
Gürün	11850	3300	—	5210
Hafik	31500	9300	80	80
İmranlı	15500	5050	—	—
Kangal	62600	29099	235	19600
Koyulhisar	4780	2025	25	155
Suşehri	5374	1643	—	—
Şarkışla	30000	600	150	4500
Yıldızeli	33500	14800	900	—
Zara	28500	6000	—	—
Yekûn	**293584**	**97467**	**3590**	**40345**

	Burçak	Mahlût	Fiğ	Merc.
Merkez	150	1300	890	1300
Divriği	100	—	300	50
Gemerek	95	—	50	175
Gürün	—	—	300	27
Hafik	—	60	600	40
İmranlı	—	—	900	60
Kangal	—	—	360	155
Koyulhisar	—	20	100	25
Suşehri	—	—	105	—
Şarkışla	125	3700	200	100
Yıldızeli	250	150	620	370
Zara	—	—	3000	120
Yekûn	**720**	**5075**	**7425**	**2362**

	Nohut	Mısır	Bib.	Bost.	Fasul
Merkez	—	12,5	—	—	200
Divriği	70	—	10	100	50
Gemerek	49	15	8	10	20
Gürün	—	—	15	—	—
Hafik	—	—	—	—	10
İmranlı	—	—	—	5	—
Kangal	16	—	—	—	4
Koyulhisar	20	125	50	20	175
Suşehri	—	40	18	—	1500
Şarkışla	25	50	6	20	25
Yıldızeli	—	—	6	—	30
Zara	—	8	10	—	60
Yekûn	**180**	**288,5**	**123**	**155**	**2074**

	Patates	Soğan	Sarmı.	Şe.P.
Merkez	280	125	36	262
Divriği	100	35	5	—
Gemerek	155	15	2	700
Gürün	300	—	—	—
Hafik	120	5	2	50
İmranlı	100	20	—	—
Kangal	250	1,3	1	600
Koyulhisar	250	25	17	12
Suşehri	800	10	—	1100
Şarkışla	250	125	25	425
Yıldızeli	400	10	10	500
Zara	200	20	—	90
Yekûn	**3205**	**391,3**	**98**	**3739**

Sıvas Vilayeti Arazi Dağılışı (Hektar)

Konusu	Merkez	Divriği	Gemerek	Gürün	Hafik	İmranlı	Kangal	K.hisar
Zira. yapılan ara.	109060	29600	46641	52400	89317	43027	222164	19975
Mer'a	206069	186835	66665	181680	165048	50051	138063	20307
Sun'i çayırlar	221	—	15	620	400	22	48	249
Ormanlık arazi	855	25000	—	—	22289	4675	101	41000
Göl, bataklıklar	30	—	3	—	5	—	9	—
Dağlık taşlık	1265	36765	1976	45000	24741	25125	18815	15269
	317500	**278200**	**115300**	**279700**	**301800**	**122900**	**379200**	**96800**

Konusu	Suşehri	Şarkışla	Yıldızeli	Zara	Vilâyet Yekûnu
Zira. yapılan ara.	27645	87277	95836	87558	910500
Mer'a	186535	71783	146322	114542	1533900
Sun'i çayırlık	5035	300	4090	2000	13000
Ormanlık arazi	24580	700	12000	8800	140000
Göl, bataklık	603	100	—	50	800
Dağlık taşlık	17502	4140	27352	32650	250600
	261900	**164300**	**285600**	**245600**	**2848800**

Konusu	Merkez	Divriği	Gemer.	Gürün	Hafik	İmranlı	Kangal
İşletme altındaki arazi	109281	29600	46656	53020	89717	43049	222212
Hububat ekilen arazi	56000	15000	27000	26700	47000	30000	121043
Nadasa bırakılan arazi	5000	12600	17200	23000	41100	12655	99500
Baklagiller arazisi	1450	1000	1141	700	750	250	821
Endüstri bitkiler arazisi	400	250	600	300	150	100	620
Bağ	10	20	40	50	—	—	—
Meyvecilik	500	550	500	1150	217	12	140
Sebzecilik	700	180	160	500	100	10	40
Sun'î çayırlar	221	—	15	620	400	22	48

Konusu	K.hisar	S.şehri	Şarkışla	Yıldızeli	Zara	Vilâyet Konusu
İşletme altındaki arazi	20224	32680	87577	99926	89558	923500
Hububat ekilen arazi	9000	13000	46800	50000	46500	488043
Nadasa bırakılan arazi	7000	10000	38667	42982	38396	393100
Baklagiller arazisi	1000	2600	600	1688	2000	14000
Endüstri bitkiler arazisi	180	1600	600	900	300	6000
Bağ	75	51	60	—	—	306
Meyvecilik	2020	221	300	166	62	5838
Sebzecilik	700	173	250	100	300	3213
Sun'i çayırlar	249	5035	300	4090	2000	13000

C - Ulaş Devlet Üretme Çiftliği ve Teknik Ziraat Okulu

ULAŞ DEVLET ÜRETME ÇİFTLİĞİ TARİHÇESİ :

1944 — 1945 yılında Tarım Bakanlığı Ziraî kombinalar Reisliği adı altında kurulmuş, 1950 yılında Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı, Ulaş Devlet Üretme Çiftliği adını almıştır.

MEVKİİ :

Çiftlik, Sıvas iline bağlı ve 38 km. doğuda, Ulaş mevkiinde 72225 dekar arazi üzerinde kurulmuş bulunmaktadır. 1385 rakımında olup, senelik ortalama yağış 350 mm. civarında bulunmaktadır.

ÇİFTLİĞİN GAYESİ :

5433 sayılı kanunun ve kalkınma plânının verdiği görevler çerçevesinde çalışmakta olup, genel olarak görevler aşağıya sıralanmıştır.

1 — Çiftçilerin kaliteli ve yüksek verimli tohumluk, damızlık hayvan, fide ve fidan ihtiyacını temin etmek.

2 — Modern ziraat metodlarını öğretmek.

3 — Verim artırılarak memleket istihsaline kantite ve kalite bakımından hizmet etmek.

4 — Üretme ve yetiştirme konusunda Genel Müdürlükçe belirtilecek esaslaı dairesinde, bu işleri başarabilecek kurum ve çiftçilerle işbirliği yapmak.

5 — İşletme ve müesseselerde elde edilen mahsüllerin kıymetlendirilmesi için, gerekli ziraat Sanatları ile uğraşmak.

6 — Yapacağı işlerde çevresine örnek olmak.

7 — Öğretici mahiyette kurslar açmak ve gerekli yayınları yapmak.

8 — Atölye ve tamirhanelerinde, kendi işlerine engel olmamak şartiyle, çiftçilerin ziraat alet ve makinelerini bedeli karşılığında onarmaktır.

TEKNİK ŞUBELER 5 KOLDAN ÇALIŞMAKTADIR :

1 — Tarla Ziraatı.

2 — Hayvancılık.

3 — Bahçe Kültürleri.

4 — Makina.

5 — Ziraat Sanatları.

PERSONEL DURUMU :

1 Müdür, 1 Müdür Muavini, 1 Tarla şubesi şefi, 1 Hayvancılık şube şefi, 2 Hayvancılık şube şefi yardımcısı, 1 Bahçe şube şefi, 1 Makina şube şefi, 1 Ziraat Sanatları şube şefi, Köy el Sanatları şube şefi, 1 Sorumlu sayman, 2 Saymanlık memuru, 2 Anbar memuru, 1 Veznedar, 2 Mutemet, 1 Puvantör, 1 Dahiliye memuru, 2 Ayniyet Memuru, 1 Sicil ve muamelât memuru olmak üzere 22 personelle idare edilmektedir.

Bunların haricinde, 80 adet kadrolu müstahdem, 35 adet daimi yevmiyeli işçi ile yaz aylarında ortalama her ay 180 adet geçici yevmiyeli işçi, muhtelif işlerde çalıştırılmaktadır.

MESKEN DURUMU

Müessesemiz, şehire uzak olması dolasile, personelin ikamet edebileceği ve mevcud, kapasitesi içerisine alabilecek şekilde 12 adet lojman yaptırmış ve bu lojmanlarda 34 aileyi barınabilecek hale getirmiştir. Ayrıca 1 okul, 1 yatakhane, 1 idare binası, 1 sinema binası, 1 Köy el Sanatları binası, 1 Ziraat Sanatları binası, 1 İşçi yatakhanesi 1 mutfak, 1 fırın, 1 atölye binası 1 kantin satışyeri, 2 makina hangarı 1 anbarlar binası, 2 hububat hangarı 3 saç hangar 1 tarla ziraat binası, (2 adet 50 başlık, bir adet 100 başlık, 3 adet inek ahırı) 8 baş koşum hayvanı tavlası ,3 adet Butler tipi silo, 1 misafirhane, 1 revir ,1 adet boş

kaplara ait anbar, 1 kuluçka binası, 2 a det, 500 başlık, 10 adet 100 başlık tavuk kümesi ve muhtelif yerlere dağıtılmış ola rak (mer'a durumuna göre) 5 adet koyun ağılından ibarettir.

TEKNİK ŞUBELER :

1 — TARLA ZİRAATI :

ARAZİ VARLIĞI

Susuz tarla	44305	Dekar
Sulu «	2380	«
Mer'a ve dağlık	21072	«
Çayır	1405	«
Kavaklık	905	«
Bahçe	145	«
Yol ve dereler	1983	«
Göl ve dereler	30	«
Yekûn	72225	Dekar olup,

yazlık ve güzlük ekilişlerimiz bu arazi ü zerinde yapılmaktadır. Bunun haricinde hayvancılığımız da, ekilmeyen araziler den istifade edilerek beslenmektedir.

1965 yılında 17.000 dekar buğday eki minde yapılan istihsalden selektör altı, ar pa, yulaf mahsülleri, hayvan yemlikleri o larak tefrik edilip çiftlik ve okul iaşe mad deleri de ayrıldıktan sonra; 1.000 ton se lektörlenmiş, ilaçlı ve sertifikalı tohum luk buğday köylü ve çiftçiye tevzi edilmiş tir.

Bunun haricinde, yaz ekilişlerimizden arpa, yulaf, hayvan yemliklerine ayrılmak la beraber, silaj, mısır, yonca ve korun ga gibi hayvan yemleride, ekilerek istih sal edilmektedir.

Çiftliğimizin besi hayvanının ihtiyacı karşılandıktan sonra, köylü ve çiftçilere hububat saplarının bedava olarak (ihtiya ca göre) verilmesi de hizmetlerimizden dir.

Yukarıda belirtilen ziraî çalışmaları mız haricinde, şeker pancarı ekimine de yer verilmekte olup, aynı sene 110 dekar lık pancar ekilişimizden 475 ton temizlen miş şeker pancarı istihsal edilerek, Malat ya Şeker Fabrikasına teslim edilmiştir.

1966 yılı buğday ekimimiz 18.000 de kar olup, hasat sonunda 1800 ton mahsül alınmış ve selektörlendikten sonra, ilaçlı ve sertifikalı 1500 ton tohumluk buğday köylü ve çiftçiye dağıtılmak üzere anbar larımızda ellişer kiloluk paketler halinde hazırlanmıştır. Buğday çeşidimiz 220/39 o up, bunun haricinde bu yıl yapmış oldu ğumuz arpa ve yulaf tamamiyle hayvan yemliklerine ayrılmış, buğdaylarımızın ge riye kalanı da iaşelik olmak üzere hazır lanmıştır.

1966 yılı hasadı yapılırken, civar köy lerde hayvan yemi olmayan köylülere ihti yacımızdan fazla sapların toplattırılması ve bu şekilde muhtaç köylülerin de hay van yemlikleri temin etmesi mümkün ol muştur.

Yazlık ekilişlerden, 110 dekar şeker pancarı ekimine, 15 dekar muhitte yeti şen sebze ekimine, hayvan yemleri içinde, 500 dekar arpa, 1000 dekar yulaf, 125 de kar silaj mısır, 100 dekar yonca ve 1000 dekar korunga ekilmek suretiyle hanvan larımızın kışlık yem ihtiyaçları karşılan mıştır.

HAYVANCILIK İŞLERİ :

Hayvancılık işlerimiz 3 gurupta top lanmaktadır.

1 — Koyunculuk

2 — Sığırcılık

3 — Küçük evcil hayvanlar

Muhit itibariyle ve iklime uygun olan akkaraman ırkı koyunculuğumuz, muhit çiftçilerine ve yetiştiricilerine faydalı ol makla beraber, müessesemiz içinde her zaman, memnuniyet verici bir manzara arz etmektedir. Ağıl kapasitemize göre, 1966 yılı mevcutlarımız, 75 baş Koç, 1600 baş koyun, 400 adet erkek toklu, 400 adet dişi toklu ve 1600 adet kuzu olmak üzere cem'an 4075 baştır. Bu mevcutlarımızdan

kendi besimiz haricinde kalan 400 baş damızlık koyun, 1000 baş kuzu, 300 baş koç ve 20 baş ta baba koç, yetiştirici köy lülere cüz'i bir bedelle dağıtılmış bulun maktadır.

Sığırcılık işlerimiz de ise müessese miz, doğu kırmızısı — Montofon melezme si üzerinde çalışmakta olup, gayelerine ye tişmeye çalışmaktadır. 1966 yılı ahır mev cutlarımız, 80 baş inek, 40 baş erkek, 10 baş dişi buzağı ile 147 başa yükselmekte dir. Programımıza göre, 80 baş inekle ça lışacağımızdan, bunun haricinde kalan 40 baş erkek, 10 baş dişi buzağı ile 17 baş i nek, damızlık olarak köylü ve çiftçilere be deli mukabilinde satılmıştır.

Küçük evcil hayvanlarımız; mevcut te sislerimize göre ve programda yer alan 1000 baş Legorn ve Newhamsehire ana ta vukla çalışmalarımıza başlanılmış olup, muhit meraklıları, çiftliğimize her zaman müracaatta bulunduklarından, kuluçka faaliyetimize geniş ölçüde yer verilmiş, 50000 baş damızlık civciv ve piliç ile 3000 adet damızlık yumurta muhit meraklıları na satılmıştır. Bunun haricinde, damızlık maksadile muhitimizde bulunan köyler den ellerinde bulunan yerli horozlar alı nıp kesilerek, yerine çiftliğimiz ırkların dan değiştirilmek suretile, köylünün elin deki ırkların da ıslahına çalışılmıştır.

80 baş sığırdan bir yılda, 240 ton süt, sağılan 1600 ana koyundan ,55 ton süt is tihsali yapılmıştır. Küçük evcil hayvanlar da ise; 1100 baş ana tavuktan 150000 adet yumurta istihsal edilerek, kuluçka faali yetinden sonra ve damızlık olarak dağıtı lan yumurtaların haricinde kalanlar da satılmak suretile kıymetlendirilmektedir.

BAHÇE FAALİYETLERİ :

897 dekar saha üzerinde faaliyet gös teren kavakcılığımız, selvi ve kanada ol mak üzere 105000 adedin üzerine yüksel mektedir. Bunun haricinde, her yıl 25 de kar saha fidan olarak ve 100 dekar saha nın da teraslama suretile çelik yapılma sına devam edilmekte olup, meraklı köy lülere tevzi edilmek üzere hazırlanmakta dır.

1966 yılı ilkbaharında köylü ve çiftçi lere 16000 adet köklü fidan tevziatı yapıl mış olup, bunun haricinde, Tecer Okulu bahçesinin kavaklanması, ayrıca Dostan kaya, Demircilik, Ulaş ve Yukarıada köy lerinde müsait bulunan yerlere bedava fi dan dikerek arazi sahipleri tarafından ba kımları yapılmaktadır. Ayrıca, 15 dekar yerde çeşitli sebze ekimleri yapılmakta o lup, muhit ikliminin yetiştirebildiği seb zeler ekilerek alınan mahsüller, çiftlik ve okul iaşesinde kıymetlendirilmektedir.

MAKİNA İŞLERİ FAALİYETLERİ :

Elimizdeki makina mevcutlarının ba- kım ve tamirlerinden başka, muhitte bulu- nan köylü ve çiftçilerin Ziraat alet ve Ma- kinaları, atölyelerimizde az bir ücretle ta- mir edilmektedir. Müessesemizin bütün faaliyetlerinde çalıştırılan 15 traktör, 7 biçer — döğer, 25 pulluk ve 45 parça zi- raat aletleri hepsi muhtelif markalarda o lup, hasat ve harman işlerimiz tamamiy le bunlarla yürütülmektedir.

ZİRAAT SANATLARI FAALİYETLERİ :

Ziraat sanatları şubemizin gayesi, çift liğimizde istihsal edilen ham maddele- rin, bu şubeye gelerek, mamül şekle so kulmasıdır. Hayvancılık şubesinden alı nan sütleri ve bağ bahçe şubesinden alınmış olduğu iaşe fazlası meyve ve sebzeleri kıymetlendirir. Sütlerin ihtiyaçtan fazlası nı peynir imal eder. Peynir imalinden ar tanı, Sıvas piyasasında müteahhidine sa tışını yapmak suretiyle, sebze ve meyve artıklarını turşu ve marmelat yapmak su retiyle kıymetlendirir.

ULAŞ TEKNİK ZİRAAT OKULU :
OKULUN TARİHÇESİ :

Tarım Bakanlığı tarafından Ulaş Dev

let Üretme Çiftliği arazisi üzerinde 1961 yılında kurulmuştur ve Tarım Bakanlığı na bağlıdır.

OKULUN GAYESİ :

1 — Ziraatimize teknik bir yön ver mek üzere ve Sıvas ili hudutları dahilin den çiftçi çocuklarını alarak, 3 yıl öğreti me tabi tuttuktan sonra, numune çiftçi o larak yetiştirir, kendi toprakları üzerinde modern çiftçilik yaptırmaktır.

2 — Köy işlerinde elde olunan ham maddeleri, mamül hale sokmak.

3 — Mamül hale gelen maddelerin çarşı ve pazarlarda kıymetlendirilmesi.

4 — Köylerinde, kendileri tarafından marangozluk, sap örücülüğü ve söğüt çıta larından muhtelif eşyalar örme şekilleri ni öğretmek ve boş vakitlerini kıymetlen dirmek.

5 — Memleketimizin iktisadiyatına büyük bir rolü olan halı dokumacılığı triko taj tezgâhı ile muhtelif örgücülükleri öğ retmek.

6 — Yüksek tahsiline devam edemi yen çiftçi çocuklarının, bu yönden öğretim lerini arttırmak.

OKULA KAYIT ŞEKLİ :

1 — Türk vatandaşı olmak.

2 — İlkokul mezunu olmak.

3 — 14 ila 16 yaş arasında olmak.

4 — Ziraatle uğraşan bir aileye men sup olmak.

5 — İyi halli olmak.

6 — Sakat olmamak.

7 — Giriş imtihanını kazanmak.

SOSYAL DURUM :

Okul parasız yatılı olup, bütün öğren cilerin iaşe ve ibadeleri devletçe yapılır.

Giyim, aynı şekilde devletçe verilir. Sıhhi durumları, okulca tayin edilen he kim tarafından her zaman kontrol altında tutulmaktadır.

ÖĞRETİM DURUMU :

1961 yılında açılan bu okula, 80 mü racaattan 30 u imtihanda muvaffak ol muş, 1962/1963 ders yılında 120 müracaat olmuş 30 kişi imtihanı kazanmış, 1963/ 1964 yılında 125 müracaat olmuş, 30 kişi imtihanı kazanarak ilk mezunu olan 26 öğ renciye diploma verilmiştir. 1964/1965 ders yılı, gene 120 öğrenci müracaatta bu lunmuş, 62 öğrenci imtihanı kazanarak, 27 öğrenciye de mezuniyet diploması veril miştir. Şimdiye kadar mezun ettiğimiz öğ rencilerden 18 öğrenci İstanbul, Bursa, Malatya Bölge Ziraat Okulları imtihanları nı kazanarak tahsillerine devam etmekte dir. Geriye kalan öğrencilerin bir çoğu köylerinde, okulda öğrendiklerini tatbik etmektedirler. Bir kısmı ise, Devlet daire lerinde iş sahibi olmuşlardır. (Hali hazır mevcut 186 dır.)

Ç - İl'de Hayvancılık :

Sıvas ili, hayvan mevcudu itibarile, Konya ve Ankara'dan sonra üçüncü sırayı işgal etmektedir.

İlde, 32226 baş at, 3050 baş katır, 61317 baş eşek, 42004 baş manda, 876831 baş sığır 1412220 baş koyun 788168 baş kıl keçi, 14600 baş tiftik keçisi olmak üzere toplam 3.227.078 baş hayvan mevcuttur. 2848000 hektar olan ilin yüz ölçümünün, 1.533.900 hektarı mer'adır. Haraları kurak tır, zayıf tabiatta olup ekseri yerleri en gebelik, dağlık taşlıktır.

ATÇILIK :

Son zamanlarda, her yerde olduğu gi bi Sıvas bölgesinde de, at neslinde adet itibarı ile büyük bir azalma görülmekte dir. Evvelce, Uzunyayla'nın Sıvas'a bağlı köylerindeki at sürüleri, güney illerine gi derek, Kış aylarını az bir masrafla geçirir ve İlkbaharda geri dönerek kendi bölgele

SAFKAN ARAP DAMIZLIK

nde Sonbahara kadar kalırlardı. Uzun
ıyla tipi Nonius melezi olan bu atlar, or
ınun binek, hafif koşum ve diğer hiz
etleri için her sene fazla miktarda ve i
fiatla mübayaa edildiği gibi, Sıvas böl
sinde yetişen atlar, koşum ve tarım işle
için çok makbul tutulduğundan, Adana
: Konya gibi Tarım bölgeleri de, Sıvas
ılgesinden bol miktarda koşum atı sa
ı almakta idi.

Son senelerde, ordunun motorizeleş
esi, çiftçiliğin motorlu ziraata yönelme
mer'aların kültür arazisi haline getiril
esi her yerde olduğu gibi, Sıvas İlinde
: at neslinin azalmasında başlıca rolü oy
ımıştır. At nesli, adet itibarı ile azalma
ıa rağmen, hafif koşum atı ve bilhassa
fkan Arap atı yetiştiriciliğine önem ve
meye başlanmıştır. İlde halen, pedigri
150 baş safkan Arap atı mevcuttur.

At yetiştiriciliğine başta Şarkışla ilçe
olmak üzere, Kangal, Gemerek ve Yıl
dızeli ilçe yetiştiricileri önem vermekte
dirler.

Sıvas ilinde at neslinin islahında, U
zunyayla Aygır Deposunun büyük rolü ol
muş ve olmaktadır.

Bu sene, 10 yerde Aygır aşım durağı
açılarak, 53 baş aygır kullanılmış ve 1726
baş kısrağa tabiî tohumlama yaptırılmış
tır.

At yetiştiriciliğini teşvik için her se
ne, Şarkışla ve Kangal ilçelerinde sergiler
tertip edilmekte ve sergide derece alan
hayvanların sahiplerine Tarım Bakanlığın
dan gönderilen tahsisatla teşvik ikramiye
si verilmektedir. Ayrıca ,il merkezi ve il
çelerde mahalli imkânlarla at koşuları ter
tiplenmekte ve Türkiye Jokey Kulübü at
yarışları için maddi yardımda bulunmakta
dır. Bu sene ,at koşuları için Özel İdare
bütçesine 20000 lira tahsisat konulmuştur.
İl merkezinde, daimi bir koşu sahası yapıl
ması işide programa alınmıştır.

1966 yılında sergilerle 115 baş at işti-

rak etmiş ve derece alan 57 baş atın sahiplerine, 9400 lira teşvik ikramiyesi dağıtılmıştır.

SIĞIRICLIK :

İlin çevresindeki sığır ırkları, sabit bir karekter taşımamakla beraber umumiyetle, Doğu Anadolu kırmızısı sığır ırkının tesiri altındadır.

Bazı bölgelerde, yerli kara ve Montafon melezi Sığırlarada rastlanmaktadır. İlin sığır mevcudu adet itibarı ile çok olmasına rağmen umumiyetle verimleri düşüktür. Sığır ırkının ıslahında Hafik İnekhanesi ve Ulaş Üretme Çiftliğinin müsbet tesirleri görülmeye başlanmıştır.

Sığır ırkının ıslahı için, Tarım Bakanlığından İl emrine tahsis edilen ve Özel İdaresi bütçesine konan tahsisatla satın alınan iyi vasıflı boğalar, hayvan kesafeti fazla olan boğa tedarik edemiyen fakir köylere ariyet olarak verilmektedir.

Bu şekilde köylere verilmiş olan 91 baş boğa mevcuttur.

Ayrıca, sığır ırkının ıslahını teşvik için her sene Hafik, Yıldızeli, Zara (Şerefiye bucağı) ilçelerinde sergiler tertiplenmekte ve derece alan hayvan sahiplerine Tarım Bakanlığından gönderilen tahsisatla teşvik ikramiyeleri verilmektedir. 1966 yılında bu sergilere, 425 baş haycan iştirak etmiş olup, derece alan 48 baş hayvanın sahiplerine 6700 lira teşvik ikramiyesi verilmiştir.

HAFİK İNEKHANESİ İDARE BİNASI

KOYUNCULUK :

İlin koyun ırkı tamamen Akkaramandır. Ayrıca, Kışa ve mahrumiyete çok tahammüllü olan ve emsallerine nazaran daha iri cüsseli ve beside fazla kilo alan ve bu hassalarından dolayı yetiştirici ve besiciler tarafından çok makbul tutulan Kangal tipi Akkaraman koyunlarıda vardır. Civar il ve ilçeler, Kangaldan damızlık ihtiyaçlarını temin etmektedirler. Ulaş Devlet Üretme Çiftliği de Akkaraman koyununun ıslahında önemli rol oynamaktadır.

İl çevresinde, Merinos koyunu yetiştiriciliğini teşvik gayesiyle, Gemerek ilçesinin Çepni ve İnkışla köylerinde Merinos koçları ile yerli koyunlara sun'i tohumlama yapılmaktadır.

İlin dağlık ve fakir bölgelerinde, fazla miktarda kıl keçisi mevcuttur. Şarkışla, Gemerek ve Yıldızeli İlçelerinin bazı köylerinde de tiftik keçisi vardır.

SALGIN VE PARAZİTER HASTALIKLARLA MÜCADELE :

İki sene il bölgesinde görülen ,salgın, iç ve dış paraziter hayvan hastalıklarına karşı mücadele yapılmaktadır.

KURTARICI AŞILAMALAR :

1966 senesinde il merkezi ve ilçeler köylerinde 212 — mihrakta çeşitli salgın hayvan hastalığı tesbit edilmiş ve (2405) baş tek tırnaklı, (20900) sığır ve manda, (322106) baş koyun, keçi, (7800) baş kanatlı olmak üzere toplam (353211) baş hayvana, kurtarıcı olarak aşı tatbik edilmiştir. Hastalıklara karşı aşılanan mihrak adedi ve hayvan miktarları aşağıda gösterilmiştir.

SIVAS'ta AT YARIŞLARI

ıastalığın Adı	Mihrak adedi	Aşılanan hayvan adedi
ınthrax	74	69613
'anıkara	9	3479
:içek	143	42790
Jewcastle	28	16182
)ifteri	1	100
;ap	3	600
3eyaz adele	21	8147
'ekûn :	333	263545

İÇ VE DIŞ PARAZİTER HAYVAN HASTALIKLARI İLE KORUYUCU KURTARICI MÜCADELE :

1966 yılında iç ve dış parazitlere kar ı ilâçlanan mihrak adedi ile hayvan mev utları aşağıda gösterilmiştir.

ıastalığın Adı	Mihrak adedi	İlâçlanan hayvan adedi
Jyuz	3	7234
'roplazmosis	3	86
)istomatosis	1	200
stronjilosis	4	200
ıipodermebovis	5	2550
)ış parazit	14	34110
'ekûn :	30	44980

Ayrıca, İnsan sağlığı için tehlike arze den Kuduz hastalığı ile devamlı mücade le edilmiş ve münferit olarak 18 mihrakta Kuduz vak'ası tesbit edilmiştir.

Yıl içinde merkez ve ilçelerde Ruam vak'aları görülmüş olup, 8 baş Ruamlı at itlaf edilmiş ve hayvan sahiplerine (2325) lira tazminat ödenmiştir.

SUN'İ TOHUMLAMA :

Gemerek ilçesine bağlı Çepni köyün de, 1959 yılından beri devam eden koyun sun'i tohumlamasına bu yılda devam edilmiş ve 10 baş Merinos koçu ile 1236 baş koyun tohumlanmıştır.

1965 yılında yapılan sun'i tohumla madan, 1053 baş erkek ve 840 baş dişi ol mak üzere (1893) baş kuzu elde edilmiştir.

ENEME İŞLERİ :

1966 yılında damızlığa elverişli olma yan 3385 baş genç boğa, 74 baş manda, 14827 baş erkek toklu ve koç, 3380 baş te ke olmak üzere, (21666) baş hayvan enen miştir.

MEZBAHALAR :

Bölgenin et ihtiyacını karşılamak üze re, yurt içinde merkez ve ilçelerdeki mez

bahalarda kesilen hayvan adedi ve elde edilen et miktarı.

Kesilen hayvan	Adedi	Elde edilen et (Kg.)
Sığır	11873	1.005.975
Dana	2724	95.340
Manda	1431	236.115
Malak	86	5.160
Koyun	48163	266.934
Kuzu	3825	38.250
Keçi	42142	842.840
Oğlak	319	2.233
Tiftik keçi	28	504
Yekûn	**110591**	**3.093.351**

HAYVAN HAREKETLERİ :

1966 yılında, salgın hastalık yönünden muayene edilerek diğer illere sevk edilen hayvan cins ve miktarı aşağıya çıkartılmıştır.

At	Eşek	Öküz	İnek
156	2	5709	556

Tosun	Manda	Dana
387	212	5897

Koyun	Kuzu	Keçi
36372	576	3436

Kanatlı	Yekûn
43	53346

HALK EĞİTİMİ :

İlin merkez ve ilçelerinde, 1966 yılında 409 köyde (40926) kişiye çeşitli hayvan hastalıkları, hayvan yetiştiriciliği ve bakımı hakkında bilgi verilmiştir.

Hayvancılığı İslah Çalışmaları :

Bu hizmet, iki müessese ile yapılmaktadır.

I - Uzunyayla Aygır Deposu :

Uzunyayla Aygır Deposu, 1924 yılında kurulmuştur. Sıvas — Ankara yolu üzerinde, şehre 10 kilometre mesafededir. 1000 dekar arazisi mevcuttur. Bu arazi üzerinde 122 ve 57 baş hayvan alabilen tavla, idare binası, eğitim binası, eczahane ve laboratuvar, nalbanthane, marangozhane, tecrithane, binek ahırı ve ambar, işçi yemekhanesi, 5 memur 6 işçi lojmanı bulunmaktadır.

Uzunyayla Aygır Deposu, kendi hinterlandına giren Sıvas, Kayseri, Adana, Adıyaman, Mardin, Elazığ ve Tunceli illerinin at neslini ıslah etmek, köylünün ihtiyacı bulunan binek ve koşum işlerine yararlı at tipini, yurduma kazandırmak için çalışmaktadır.

Kurum, kendisine yüklenen amacın gerçekleşmesinde, elindeki imkânlar nisbetinde çalışmış ve çalışmaktadır. Köylünün elindeki, ırk vasıflarını kayıp etmiş, yerden yapılı, iş ve üretme gücü çok düşük atları depoda mevcut seçme damızlıklarla ıslah ederek bölgesinin yaşama ve iklim şartlarına uyan, iş görme ve üretme gücü yüksek bir at tipi ve ırkı meydana getirmiştir.

Kurumun kuruluşundan bugüne kadar, 1924 — 1966 arasında, aşağıda gösterilen şekilde çalışmalarını düzenlemiştir.

Damızlık olarak kullanılan aygır adedi ve ırkları:

Yıllar	Sk. Arap	Yk. Arap
1924 — 1966	1037	1027

Nonius	Merkep	Yekûn
1168	308	3540

Çalışmalarını direk olarak köye yöneten Kurum, 1924 — 1966 yılları arasında, bölgesine dağıttığı elit aygırlar sayesinde 17.558 erkek, 17.576 dişi olmak üzere toplam 35.184 adet tay memlekete kazandırmakla kendisine verilen görevi başarmıştır.

1967 yılı sıfat sezonunda Sıvas, Kayse
ri, Adana, Adıyaman, Mardin, Elazığ ve Tunceli illerinde açılacak olan 49 aşım du rağına ,83 baş Sk. Arap, 47 baş Yk. Arap, 2 baş Nonius, 13 baş Kıpras merkebi ol mak üzere toplam 145 baş baba aygır sev kedebilecek ve çalışmalar neticesinde, bu bölgelerin yetiştiricileri, 1968 senesinde or talama 2000 — 2500 baş tay elde etmiş olacaklardır.

I - Hafik İnekhanesi :

KURUMUN TARİHÇESİ :

Tarım Bakanlığınca, 1950 yılından son ra kurulmasına başlanılmış ve ilk tesisle ri tamamlanarak 27/10/1956 da açılarak çalışmasına başlamıştır.

İnekhaneye tahsis edilmiş olan şimdi ki Koru çayırı, Sultansuyu Harasına bağlı ve Zara ilçesindeki Kurbağalı yaylasında boğa deposu olarak ek bir çalışma halinde idi. İç Anadolunun hayvan ıslahına cevap verecek bir niteliğe sokulmak üzere, Ba kanlar kurulu kararı ile yukarıda ismi ge çen arazilere kullanılması İnekhaneye ve rilmek üzere daha geniş bir çalışma yönü verilmiştir.

Kuruma, işler sermaye ile çalışan Ha fik İnekhanesi Müdürlüğü ve genel bütçe ile çalışan Sığır İslah istasyonu olmak ü zere iki müdürlük vardır.

COĞRAFİ DURUMU :

Kurumun merkezi, Sıvas — Erzincan şosesi üzerinde olup, Hafik ilçesine 2, Sı vas iline 39, Zara ilçesine 24 ve Kurbağalı yaylasına 56 kilometre mesafededir. De niz seviyesinden 1337 metre yüksektir. Gü neyinde Kızılırmak, batısında koru çayırı ve kurum mer'aları, kuzeyinde Sıvas — Erzincan şosesi geçmektedir. Muhit, İç A nadolu ikliminin tesiri altındadır. Yazla rı ılıman, Kışları süreli soğuk ve sert geç mektedir.

Hafik ilçesini 2 kilometre geçince, ko ra köprüsünün güneyinde, tepe üzerinde tesisleri görülür. Merkez civarında bük' ismini taşıyan bir koruluğu ve Uzunyay'a Aygır Deposu arazisi içerisinde her iki Müessesenin damızlıklarının taze ot ve da na yem ihtiyacını karşılamak üzere, 500 dönümlük arazi İnekhaneye verilmiştir. Merkezi arazi varlığı 2350, Zara İlçesi Kur bağalı yaylasında (5000) dekar olmak ü zere cem'an (7850 dekar arazisi vardır.

Hafik merkezinde, damızlık İnekler i le, dişi düğe ve danalar, Kurbağalı yayla sında ise, genç boğalarla koyunlar devam lı olarak kalmaktadır. Kurbağalı yaylasın da, taban arazilerde yoncalık ve tabi ça yırlar, sun'i çayır ve tesisler bulunmakta dır.

Yazın sıcak aylarda, (2200) dekarlık tabiî çayırın korunması için, merkezdeki damızlıklar, Nisan, Eylûl ayına kadar Kur bağalı yaylasına nakledilmektedir.

KURUMUN GAYESİ :

904 saylı kanundaki esaslara göre, İç Anadolu bölgesindeki sığırların ıslahına çalışılmaktadır. Bilhassa Doğu Anadolu kırmızısı ırkı, saf yeitşmesi ile yine bu ırkla İsviçre esmeri ve Montafon ırkı sığır lar melezleme denemesi yaparak, böl gesinin yerli Montafon ırkını elde etmek tedir.

İlin, mümtaz yerli ırkı koyunlardan Kangal tipi koyunlarının da yetiştirilmesi yapılmakta ve Merinos melezleme deneme si yapılarak, kombine verimli sağlam bir ırk elde etmeye çalışmaktadır.

Kuruluşundan beri çalışılmasını müs bet yollarda devam ettiren Kurum, güzî de istihsallerini, bölgenin ileri yetiştirici lerine tanıtmış ve bunları yaymış halde dir.

Bulundurduğu personel kadrosu da besleme, yemleme ve yetiştirme yönlerin den muhitine faydalı olmaktadır.

TEKNİK ÇALIŞMALAR :

Halen gebe inek mevcudu 130 baş,

umumi sığır mevcudu da 420 baştır. Ko yun mevcudu 670 baş, Tavuk mevcudu 700 baştır.

Krumda, her sene ortalama olarak 900 ton kuru ot, 300 ton taze ot, 25 ton ye şil yonca, 50 ton kuru yonca, 30 ton sa man, 15 ton buğday, 15 ton yulaf, 15 ton arpa, 20 ton hasıl mısır, 250 ton silajik ot ve mısır, elde edilmektedir. Senede 130 ton süt elde edilmekte, safi ve mamül ola rak dışarıya satılmaktadır. Senede, 100 baş kadar erkek ve dişi sığır materyalını yetiş tiricilere intikal ettirmektedir.

Kurumda mevcut elektrik motorları ile de, ilçe Belediyesinin elektrik ihtiyacı nı temin etmektedir.

MALİ VE İDARİ FAALİYETLER :

Her yıl, plânlı ve programlı bir vazi yetle bütçeye konulan yatırımlar tahak kuk ettirilmektedir. 1966 yılında, 251000 liralık yatırım programı tamamlanmıştır.

1966 yılı bütçesi, 800000 liralık gelire karşılık 650000 liralık bir masraf yaparak 150000 liralık bir kâr sağlamış durumda dır.

TESİSLER VE PERSONEL DURUMU :

Kurumda, bir Müdür, bir Veteriner Hekim, bir Sorumlu Sayman, bir Vezne dar, bir Ambar Memuru bulunmaktadır. Daimi hizmetli kadrosu 25 olup, mevsim ve iş durumuna göre de 10 — 60 geçici hizmetli çalıştırılmaktadır.

Kurumda 7 Memur ve 12 hizmetli loj manı vardır.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI :

Köye intikali sağlamak amacı ile 5 a det hudut ve civar köy seçilmiştir. Bu köy lere ,imkân nisbetinde duyurucu ve öğre tici hizmetlerde bulunmaktadır.

İl merkezinde açılmakta olan sergiye Kurum da, bir pavyonla iştirak ederek, eğitici ve öğretici faaliyetlerde bulunmak tadır.

D - Sıvas İli Ormanları :

COĞRAFİ VAZİYET :

Sıvas ili Orta anadolu yaylasında en kuzeyden en güneye 225.— Km. en doğu doğu noktasından en batı noktasına ke za 225.— km. uzanan 2.848. 800 hektar vüs'atte Konya ve Ankara illerinden sonra Türkiye'nin üçüncü büyük ilidir.

Bu kadar geniş bir sahaya yayılmış il de, doğuda İmranlı kasabasının kuzey do ğusunda Kızılıdağ'dan doğan Kızılırmak

FİDANLIK ÇALIŞMALARI

ehri ili kuzey doğudan, güney batıya ka ar 220.— Km. devam eden yer yer dara p genişleyen bir yatak içinde kat eder. ,sasen tuzlu bir tabakadan seyreden Kızıl rmak nehrini Hafik kasabasının güney atısında karışan Acı ve Sancaktar ırmak ırının kesif tuzlu suyu dolayısiyle sula ın tuz bakımından yoğunlaşan Kızılır ıak nehri etrafındaki araziye faydalı ol ıyarak içerisinde tecelli etmiş kısmen a viyonlu toprakları karadenize taşımak ü ere Gemerek kasabasının güney batısın a Kayseri hududuna girer.

İlin büyük akar sularından ikincisi ili uzeyde, doğudan batıya doğru 70. — m. kat eden kelkit ırmağı da dar bir ya ak içinde seyreder, Taşıdığı aliviyonlarla engi Kızılırmak nehri kadar bulanık o an bu ırmaktan da hiç istifade edileme nektedir. Seyrettiği Kelkit vadisi 670.— I. Rakımla ilin en engin yerini teşkil der.

Sıvas yaylasından doğup doğu ve gü ey doğuya seyrederek Fırat ırmağına ka ışan Çaltı suyu ile Tohma suları.

Kuzeyde Şerefiye Bucağından çıkan ozanlı suyu ile Dumanlı dağından çıkan lescit suları Almus barajını besleyen su ar olarak zikre şayandır.

Derin vadilerin ayırdığı silsile dağlar zerinde Giresun hududunda Karagöl te esiyle İmranlı kasabasının kuzey doğu unda yükselen Kızıldağ 3000.— metreyi eçen rakıma sahip tepeler olup, Köse da ı 2801, Beydağı 2792, Gürlevik 2676, Teke i 2621 ve Yıldızdağı 2537 metre rakımı ulan tepeler yaylanın muhtelif yerlerin e yükselmetedir.

Toprakta ana yapı doğu ve kuzey ta aflarda tamamen indifai, diğer taraflar la rusubi sahralar hakim durumdadır. Ier iki zamana ait yaratılmış topraklarda alker (Kalsiyum karbonat), jips (Kal ium Sulfat) yatakları uzanmaktadır. İlin nerkezine isabet eden Sıvas — Zara — Iafik ve Kangal kasabaları ile çevrili sa hada Kalker, Alçı taşından başka mağnez yum klorür ve sodyum klorür gibi tuzla rı ihtiva eden topraklar hakim durumda bulunması hasebiyle bir çok nevi bitki nin ihtiyaçlarını müdahalesiz karşılayamı yacak derecede fakir topraklar uzanır.

İKLİMİ :

Orta anadolu'nun tipik kara ikliminin karekteristik vasfını taşıyan yayla ile ilin kuzeyinde bulunan Kelkit vadisi muhiti kara iklimi ile deniz iklimi arasında ge çit iklimi, Koyulhisar'ın kuzeyinde akar bakarr Meşe (Melet) ırmağına bulunan Yeniarslan köyü ve havalisi ile Sisorta bu cağı tamamen karadeniz iklimi tesiri altın da deniz iklimi karekterini taşımaktadır.

Rakımın 670 metreden 30000 metreye, iklimin kara ikliminden deniz iklimine ka dar çeşitli karekter gösteren ilde orman dağılışı bu coğrafi ve iklim tesirleri yüzün den çeşitlidir.

İklimin müsait bulunduğu ve deniz ikliminin karekteristik vasıflarını taşıyan Koyulhisar'ın Iğdırdağ ve Sisorta bölgele rinde arazinin %34 ü ormanla kaplı olur ken Şarkışlada bu nisbet %1 in altına düş mektedir.

Ormanlardaki bu dağılışta ayrıca ya maçların da rolü büyük olmaktadır. Ku zey yamaçlar diğer yamaçlara nazaran or man nisbeti ve verimi bakımından büyük fark göstermektedir. Ormanlar daha ziya de kuzey yamaçlarında tekâsüf etmekte dir.

İŞLETMELER :

Devlet Orman İşletme Müdürlükleri, ormanların vüs'atine, muhafazası, bakımı, yetiştirilmesi ve işletilmesindeki kolay lık ve iktisadilikleri esası üzerine kurul duklarından, gerek hudutları ve gerekse hiyaralşi bakımından ekseriya iller sınırı na ve teşkilatına uyamamaktadırlar.

Sıvas ili ormanlarının muhafazası ba kımı, yetiştirilmesi ve işletilmesi için üç

İşletme Müdürlüğüne bölünerek;

1 — 16/2/1940 tarihinde Koyulhisar İlçesinde kurulan bilahare Şebinkarahisar ilçesine nakledilen ve tekrar 1/1/1946 tari hinde Koyulhisar ilçesinde hizmete açılan Orman İşletme Müdürlüğü ,Koyulhisar, Suşehri ,İmranlı, Zara, Divriği, Kangal ve Gürün İlçeleri hudutları dahilindeki Dev let ormanlarını,

2 — 1943 tarihinde Tokat ilinde kuru lan Tokat İşletme Müdürlüğü Sivas mer kez, Hafik ve Yıldızeli ilçeleri hududları dahilindeki Devlet ormanlarını.

3 — Keza 1943 yılında Akdağmade- ni ilçesinde kurulan Akdağmadeni Orman İşletme Müdürlüğü de İlin Belçik bucağı, Şarkışla ve Gemerek ilçeleri hudutları dahilindeki Devlet ormanlarını kapsamak ta ve bu merkezlerden sevk ve idare edil mekte idi.

Ancak, esasen çok geniş sahaya da- ğılmış bulunan Sıvas ili ormanlarının, Tokat, Akdağmadeni gibi İl dışı mahal- lerde kurulan orman işletmeleri ile İ... kuzey doğusunda bulunan ve iş hacmı ba- kımından kendi kendine güçlükle yeten Koyulhisar Orman İşletmesi vasıtasiyle ormancılık hizmetlerinin yerine getiril- mesi ve halk orman münesabetlerinin normal bir düzene sokulması mümkün görülemediğinden merkezi bir durum ar- zeden Sivas İl merkezinde Sıvas Orman İşletme Müdürlüğünün kurulması ön gö- rülmüş ve 1/6/1967 tarihinde himzete a çılmıştır.

Koyulhisar ve Suşehri ilçeleri Ko- yulhisar Orman İşletmesi Müdürlüğünde geri kalan sahalarda Sıvas Orman İleşt- me Müdürlüğünde kalmak suretiyle İl or- manları İl dahilindeki iki Orman İşlet- me Müdürlüklerine tefrik edilmişlerdir.

Bu son kuruluşa göre İşletme Mü- dürlükleri ve İşletme müdürlüklerine bağ lı Orman Bölge Şeflikleri itibariyle or- manların dağılışını gösterir cetvel aşağı ya çıkarılmıştır.

İLDE ORMANLARIN DAĞILIŞI

İşletmenin Adı	Bölgenin Adı	Ormanlık Alan Ha.	Ormansız Alan Ha.	Yekûn Alan Ha.	Orman nisbeti	Kanuni hak sahibi köy
Sıvas	Şerefiye	51245	231655	282900		
«	Divriği	119910	813214	933124		
«	Sıvas	8550	316950	325500		
«	Hafik	38620	229935	268555		
«	Yıdızeli	13120	184910	198030		
«	Belçik	43214	288462	331676		
		274659	2065126	2339785	%11,7	107
Koyulhisar	Iğdırdağ	11992	16549	28541		
«	Sisorta	5786	17367	23153		
«	Tatar	4870	22321	27191		
«	Karaçam	12600	45690	59290		
«	Suşehri	27805	227735	255540		
		64053	329662	393715	%16	659
Akdağmadeni	Çat	—	115300	115300		
Genel Yekûn		338712	2510088	2848800	11,8	766

Yukarıda merkezleri ve adları belirti-
len bölge şefliklerinden başka bu böl-
e şefliklerine bağlı tüm ili kapsayacak
ekilde muhafaza memurluğu kuruluşu
e orman davaları bulunan ve bölge şef-
ği merkezi olmayan Zara, İmranlı, Şar-
ışla İlçelerinde de ayrıca orman dava
ıkip memurlukları vardır.

AĞAÇ NEV'İLERİ :

İlde rakımın genel olarak yüksük ulunması hasebile ormanlarda mevcut ğaçların %55 i sarı Çam %6 sı Göknar lmak üzere % 6 sı İbreli ve % 39 da neşe, Kayın, Kavak vs. gibi yapraklı a açlar teşkil etmektedir.

VERİM :

Koyulhisar Orman İşletme Müdürlü ünce yönetilen Iğdırdağ ormanları hariç in tüm ormanları ,usulsüz kesimler hay an otlatmaları ve tarla açma gibi sebep erle kıyasıya tahrip edilmiş, tahribat neskun mahallere ve bilhassa İl ve ilçe e yakın yerler yakacak temini bakımın an daha fazlasiyle tahribata uğramış a aç neslinin tüketilmesine doğru gidil- niştir.

Zara, Şerefiye, İbsile, Kızıldağ or- nanları ve diğerleri açık örnekler teşkil tmektedir. Yakıt ihtiyacının fazlalığı or nanların tahribine yol açtığı gibi coğra mevkii, iklim hususiyetleri ve toprak apısı bakımından orman yetiştirilmesi- e az müsait (Bozkır — Orman sınırı ve a Minimal yetişme sahası) tahribatın te- iri şiddetle hissedilmektedir. İlin bozkır aşmaması için ormanları mutlak suret- e muhafazaya, iman ve bakıma alınması e yeniden yetiştirilmesi gerekmektedir.

Koyulhisar İşletmesinin Iğdırdağı rmanlarında (1961 — 1965) beş yıllık or alamaya göre senede 11500 M3. tomruk e direk ile 180000 ster yakacak odun lde edilmektedir. Bunların ihtiyaç sahip erine aktarılmasından elde edilen safi kâr yine beş yıllık ortalamaya göre 596000 liradır.

Sıvas Orman İşletmesi tarafından yöneltilen ormanların tahammülü bu lunmadığından işletilmeye müsait değil dirler. Bakımı, İmarı, yetiştirilmesi ve muhafazası gereklidir. Bu bakımdan kâr getiren bir işletme olmayıp amme hizme ti gören masraf isteyen işletmedir.

İlde orman halk münasebetleri nor- mal bir düzene sokulamamış mülkiyet iti lafları halledilememiştir. Sıvas Orman İş- letme Müdürlüğünce ağaçlandırılmasına başlanan Belçik bölgesi Tülübaba serisi ormanları ağaçlandırılması işi mülkiyet anlaşmazlığı yüzünden bir çok yer değiş tirmelere rağmen mümkün olmamış plân uygulanamamıştır. Yapacak ve yakacak ih tiyacında da durum aynıdır, ihtiyaçlar faz la ormanların ise tahammülü hiç yok- tur. Medeni bir insanın senelik 1 M3 odun ve keresteye ihtiyacı bulunduğu çağımız- da, Sıvaslı bir vatandaşın ihtiyacını me deni ölçülere nazaran yarısını kabul ettiği miz takdirde dahi 705077 nüfuslu Sıvas ilinde 352535 M3. keresteye ihtiyacı var dır. Buna mukabil 11500 M3. keresteyle 180000 ster odunun tekabül ettiği 90000 M3. cem'an yekûn 11500+90000=101500 verimine karşılık 352535 M3 keresteye ih tiyaç vardır. Karşılanamayan 352535— 101500=251035 M3 kereste vatandaşın u sulsüz kesimleri ve kaçakçılık dolayısiyle kısmen ormanlarımızdan çıkmaktadır. U- sulsüz kesimlerle ormanın her gün biraz daha fazla tahrip edildiği mahkemeye in tikal edildiği orman suçlularının artma- sından anlaşılmaktadır.

ORMAN AZALMASI :

1965 yılı kayıtlarına göre ormanlara vaki tecavüzler:

İşletmesi	Yangın Adet	Hasar Ha.	Açma Adet	M2.	Yerleşme Adet	Kaçakçılık Adet	Otlatma Adet
Koyulhisar	2	4,5	85	422661	5	1215	65
Tokat	2	2,6	41	140471	—	433	—
Akdağmadeni	—	—	66	62835	2	438	13
Genel yekûn	**4**	**7,1**	**192**	**625967**	**7**	**2086**	**78**

1947 senesi kayıtlarına göre Sıvas ilinde mevcut 338712 hektar olan orman lar yukarıda miktarı yazılı tahribat ile tesbit edemediğimiz kısmı da yuvarlak bir rakamla hesap edersek Sıvas ilinde se nede ortalama 2037,5 hektar orman aza lır. Buna göre tesbit yapılalıdan bu güne kadar geçen 19 yılda (19x2037,5=)38712,0 hektar orman azalmıştır. Bu hale göre (338712—38712=) 300000 hektar orman halen Sıvas ilinde mevcuttur.

Orman varlığının gün geçtikçe azal ması, vatandaşın orman mahsullerine o lan ihtiyacının karşılanmaması ve orman ların bulunduğu mahalle sağladığı:

a) Su rejiminin tanzimi,

b) Eroziyonlarla toprağın taşınması nın önlenmesi,

c) İklimin yumuşatılması,

Gibi kollektif faydalar aksamaktadır.

Kollektif faydaların aksamadan yeri ne gelmesi için il yüzölçümünün % 25i (2848800x0,25=) 712200 hektar orman bulunması icabeder. İlde 19 senelik or man azalmasını da hesaba katarsak (338712—38712=) 300000 hektar orma nın (712600—300000=) 712600 hektara çıkması için (412200) hektar daha orma na ihtiyaç olduğu kendisini gösterir.

Hele Sıvas ilinde arazinin fazla enge beli olması hasebiyle ziraat yapılamıya- cak kadar dik ve meyilli çıplak yamaçlar boldur. Ormansız veya tahribatla çıplak ha le gelen bu dik yamaçlardan ötürü su ve toprak münasebeti bozulmakta, çıplak ya maçların altlarında ziraate müsait düzlük ler her yağmur sonu seylap tehlikesi geçir mekte veya yağmurlarla taşınan moloz ve çamur artıklarının temizlenmesi gibi büyük iş gücünün israfını gerektiren ve böylece çiftçiye büyük zararlar veran a fetler ormansızlaşmanın tabii birer sonu cudur.

Sıvas'ta toprağın verimsiz olmasında toprak yapısından başka en büyük fak tör olarak orman nisbetinin azlığı sebe biyle kollektif faydaların yerine getirile memesinde buluruz.

SIVAS ŞEHİR VE KASABALARI YAKACAK İHTİYACI :

Mahrukat kanununun tatbikinden sonra şehir ve kasabalara tutuşturuk ola rak vermemiz icap eden :

İşletme Adı	Şehir ihti yacı Ster	Kasabalar ihtiyacı Ster	Yekûn Ster
Koyulhisar	7000	10100	17100
Akdağmadeni	9500	2900	12400
Tokat	4000	1750	5750
Niksar	4000	—	4000
Yekûn	**24500**	**14750**	**39250**

39250 ster enkaz odunu olup bunun ancak 17100 steri Sıvas ormanlarından is tihsal edilir. Mütebaki 22150 steri komşu iller işletmelerinden temin edilmektedir.

SIVAS ORMAN FİDANLIĞI :

19/5/1939 tarihinde açılan, 47 hektar vüsatındaki mıntıka orman fidanlığı Sı vas şehrinin kuzey bitişiğinde bulunmak tadır. Tokat ileSıvas şosesi üzerinde vila yet hududunda ki Çamlıbel mevkiinde ku rulan 4 hektarlık muvakkat Fidanlık ile 1967 yılında 3000000 Fidan üretilmiştir.

1600000 Karaçam
800000 Sarıçam
522000 Kavak
45000 Meşe

12000 Dış Budak
9000 Akasya
3000 Karaağaç
2000 Sedirdır Fidanların % 12 si özel ektör ve mütabaki %8 de resmi sektör arafından dikilmektedir.

ŞEHİR KORULUĞU :

Sıvas şehrinin doğu güneyinde 6—8 :m. mesafede kuzeye bakan 300 hektarlık aha üzerinde 1965 senesinde kurulan Sı 'as şehir koruluğu ileride şehrin manza a ve iklimini değiştirecek niteliktedir. /lülkiyeti hazineye ait bulunan bu sahada :i faaliyet orman fidanlığı, özel idare ve ;ıvas belediyesinin müşterek ve koordi ıa çalışması suretiyle ihya edilecektir.

YATIRIMLAR :

Sıvas ili dahilindeki Sıvas ve Koyul ıisar Orman İşletmelerinde 1967 yılı için le :

2 adet yangın gözetleme kulesi,
3 adet Orman Muh. Me. evi
1 Adet Bölge Şef. İdare binası
3 Adet Tavla binası
1 Adet Garaj binası
1 « Piknik yeri
5 « su tesisatı
3 « elektrik tesisatı
24 Kilometre yol
42 « Telefon hattı
450 Hektar bozuk baltalık imarı
1200 « ağaçlandırma
40 « Şehir koruluğu ağaçlandırması (Fidanlık Müdürlüğünce)

Yapılması programa alınmış ve kıs nı küllisi ikmal olunmuştur.

ORMAN MAHSULÜ İŞLEYENLER :
DÜVENCİLİK :

Pek azı Koyulhisar işletmesinden is :ihsal edilen tomruktan olmak üzere Şe ıinkarahisar, Vezirköprü, Çorum, Kargı 've Tosya orman işletmelerinden açık ar tırma suretiyle alınan çam tomruklardan 1500 M3. Sıvas'ta imal edilen 15000 çift düven'e sarf edilmekte, sağlanan vasati 200000 Tl. lık gelirden 100000 lirası ima lâtçı kârı, 100000 lirası da düven işinde işçi olarak çalışan 20 kalifiye işçiye çalış tıkları oranda olmak üzere işçi ücreti ö dendiği, bu düvenlerin Malatya ve Diyar bakır illerinde satılmak üzere toptancıla ra devredildiği Sıvas'ta mevcut düvenci lerden alınan bilgiden anlaşılmıştır.

TAKUNYACILIK :

Sıvas'ta takunyacılıkla iştigal eden 6 adet dükkân mevcut olup bunlar senede vasati 18000 çift takunya imâl ederler. Kayın ağacından imal edilen bu sanatın ham maddesi Tokat devlet orman işlet melerinden temin edilmektedir.

ZİRAAT ALETİ İMALÂTCILARI :

İl dahilindeki ziraatla iştikal eden köylülerin ihtiyaçları bulunan ziraat alet lerini ekseriyetle kendi köylerinde imal etmektedirler. Mali güçleri zayıf olan zi raat aletleri imalâtçısı küçük el sanatkâr ları devlet orman İşletmelerinden ve pi yasadan sanatlarına lüzumlu ham mad deyi satın alamadıklarından kaçakçılığa te vessül etmekte ve ormanların tahribine yol açmaktadırlar. Güçlenmeleri ve devlet orman işletmelerinden tahsisen sanatları na elverişli emvali satın alabilmeleri için küçük el sanatkârlarının kooperatif kur- maları, babında orman İşletmelerince ge rekli çağrıda bulunulmuş ise de şimdilik müsbet sonuca varılamamıştır. Bu husus temin edilebildiği takdirde hem ormanla rın tahribi önlenmiş hem de bir çok va tandaşların meşru yollardan kazanç im- kânları şağlamış olacaktır.

E - Topraksu Çalışmaları

TOPRAKSU :

Toprak ve Su kaynakları arasındaki

münasebeti araştıran ve ziraatte kullanılmasını, hedef tutan bir teşkilâttır. Memleketimizde TOPRAKSU hizmetleri, Deneme İstasyonları ve Araştırma Enstitülerinin kurulması ile başlamış olup; Bilâhare Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı; Sulama ve Kurutma İşleri Şubesi olarak faaliyetine devam etmiştir. 1957 — 1960 seneleri arasında da Toprak Muhafaza ve Ziraî sulama İşleri Reisliği adı altında çalışmıştır. Ve nihayet 27.2.1960 tarihinde 7457 sayılı kanunla Ziraat Bakanlığı bünyesinde Toprak Muhafaza ve Ziraî Sulama İşleri Genel Müdürlüğü adı ile son şeklini almıştır. Aynı kanunla Genel Müdürlük, TOPRAKSU remzi ile ifade edilmiştir.

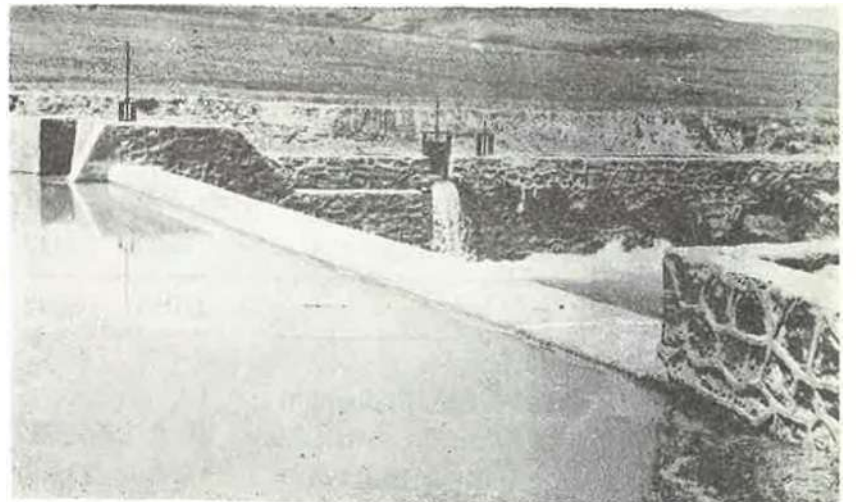
28.8.1964 tarihinde Tarım Bakanlığından ayrılarak Köy İşleri Bakanlığına bağlanmıştır.

TOPRAKSU Genel Müdürlüğü, Merkez Teşkilâtı: 5 Daire Başkanlığı, 1 Makina İkmal Müdürlüğü, 1 Kartoğrafya Müdürlüğünden ibaret olup, Taşra teşkilâtı ise 17 Bölge Müdürlüğü 41 Ekip Başmühendisliği, 2 Araştırma İstasyonu ve 2 Eğitim Merkezinden müteşekkildir.

TOPRAKSU Genel Müdürlüğü olarak vazife ve selâhiyetleri:

Ziraate elverişli topraklarda erozyonu durdurmak, sel sularının zararlarını önlemek, suyu toprakta muhafaza etmek, toprak verimliliğinin devamlılığını sağlamak, taşlı, asitli, alkali ve turbiyer toprakları; yabani zeytinlik, sakızlık, fundalık makilik, tabii mer'a ve benzeri sahaları en elverişli şekilde ıslâh imar ve ihya etmektir. Devletçe ikmal edilmiş sulama tesislerinden faydalanmak; saniyede 500 lt. ye kadar olan sulama sularının tesislerini kurmak, drenaj ıslah, arazi tevhidi ve sınıflandırılmasını yapmak; çeşitli etüd ve toprak tahlilleri; toprak verimliliğinin muhafazası ziraî sulama ile alâkalı her türlü deneme ve araştırmalar yapmak; öğretim ve teknik yardımda bulunmak ve örnek çalışmalar yapmak; ve nihayet TOPRAKSU'nun bütün bu hizmetlerin yürütülebilmesi için lüzumlu her türlü madde, malzeme, makine ekipman ve taşıtları temin etmek; arzu eden çiftçilere ücret mukabilin de mevcut makina ve ekipmanları kiraya vermektir.

Sıvas İlinde TOPRAKSU hizmetleri 1962 senesinde kurulan TOPRAKSU Ekip Başmühendisliği tarafından yürütülmeye başlanılmış; 18.4.1963 tarihinde de Tokat ve Erzincan Ekip Başmühendislikleri ni de bünyesine alarak Bölge Müdürlüğü

YILDIZELİ MERKEZ
ÇEVİRME BENDİ

ŞARKİŞLA MERKEZ
:EZERVUARI

aline getirilmiştir. Bilâhare ulaşım zorun ığu nazarı itibare alınarak Erzincan Ekip aşmühendisliği, Erzurum Bölge Müdürlü üne bağlanmıştır. Halen TOPRAKSU III. Bölge Müdürlüğünün teknik kadro- ı: 1 Bölge Müdürü, 1 Bölge Müdür Mua ini; 4 Başmühendis, 9 Ziraat Yüksek Mü endisi ile 1 Orman Yüksek Mühendisin en ibaret olup; ayrıca 65 memur ve yar ımcı personel istihdam edilmektedir.

Sıvas İlinde TOPRAKSU Ekip Başmü hendisliğinin kurulduğu ilk sene olan 1962 yılında kuruluş hazırlıkları ve mevsimin i lerlemiş olmasından, ancak Gemerek — Yeniçubuk köyünde 261.600— Tl. yatırım bedelli bir Toprak Muhafaza projesi tat bik edilmiş olup, bilâhare artan imkânlar nisbetinde iş hacmı seneden seneye geniş letilerek 1967 yılında 4.745.000.— lık bir yatırım tahakkuk ettirilmiştir.

SENELER İTİBARİYLE SIVAS İLİ TOPRAKSU YATIRIMLARI

ılı	Prj. Ad.	Mevzuu	Sul. Saha Ha.	Fay. çift çi aile	Keşif bedeli 1000 Tl.	Yatırım bedeli 1000 Tl.
›62	1	Toprak muhafaza	95	50	218	262
›63	8	Küçüksu ve drenaj	943	483	999	1.199
›64	8	Sulama Top. Muh.	1356	697	809	971
›65	8	Sulama drenaj	2700	934	2.611	3.300
›66	11	Sulama drenaj	3500	2761	3.450	4.140
›67	11	Sulama	2690	1117	3.955	4.745
›pl.	**47**		**11054**	**6042**	**12.043**	**14.617**

TOPRAKSU XIII. Bölge Müdürlüğü rafından 1962 — 1967 seneleri arasında tbik edilen 47 adet muhtelif proje için m'an 14.617 bin Tl.sı yatırım yapılmış tır. Bu suretle 42 adet sulama projesinin ikmali ile 5712 çiftçi ailesine ait 9914 Ha. arazinin sulanması mümkün olmuştur. Ayrıca 3 adet drenaj projesi ile 210 çiftçi

ailesine ait 895 Ha. arazinin ıslahı ilede ziraatte elverişli hale getirilmiştir. 2 adet Toprak muhafaza projesi ile 245 Ha. arazide gerekli tedbirler alınarak 40.000 bağ çubuğu, 40.000 armut çöğürü, 1500 adet aşılı armut, 800 adet elma, 500 adet badem fidanı dikilmiştir. Bu tesislerden 120 çiftçi ailesi istifade etmektedir.

1962 — 1967 yılları arasında tatbik edilen 47 projeden 5 i çiftçi Eğitim Kampları ile yürütülmüştür.

Çiftçi Eğitim Kamplarında 22—35 yaş arası ilkokul mezunu arazi sahibi çiftçilerden arzu edenler çalıştırılmakta ve daha ziyade proje mahalline komşu köylerden gelenlere öncelik tanınmaktadır. Kamp üyelerine mahalli rayice göre yevmiye verilmekte ayrıca iaşe ve ibadeleride sağlanmaktadır. Çiftçi Eğitim Kamplarının gayesi, kamp üyelerinin tatbiki proje çalışmaları meyanında TOPRAKSU hizmetleri, genel ziraî bilgiler ve umumi kültür yönünden bilgi ve görgülerini artırmak; aydın ve önder çiftçi olarak yetişmelerini sağlamaktır. Bunun için bir program dahilinde haftanın muayyen günlerinde mütehassıs elemanlar tarafından nazari dersler verilmekte; resim, afiş, slâyt filim gösterilmektedir. Kamp süresi projenin mahiyet ve mahalli iklim şartlarına göre 3—6 ay arasında değişmektedir.

Bugüne kadar açılan 6 çiftçi eğitim kampında 700 önder çiftçi yetiştirilmiş, aynı zamanda 1.942.345.— Tl. lık yatırım tahakkuk ettirilmiştir.

Yatırım hizmetleri meyanında TOPRAKSU Genel Müdürlüğü ile T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü arasındaki protokol gereğince de (20 sene vadeli) TOPRAKSU kredisi verilmektedir. Çiftçilerin vaki müracaatı üzerine arazilerinde TOPRAKSU hizmetlerinin yapılabilmesi için hazırlanan projelerin mâli portresine çiftçide %20—40 arasında iştirak ettirilmekte ;bu suretle çiftçinin mevcut iş gücü ve mâli kaynakların değerlendirilmesi yanında tesisin bakım ve muhafazasının da mezkür çiftçi tarafından yapılması sağlanmaktadır.

1962 — 1967 seneleri arasında yapılan 51 adet kredi projesi ile 3895 Dk. arazinin sulanması için cem'an 1.422.225.— Tl. lık TOPRAKSU kredisi verilmiştir.

1966 yılında TOPRAKSU Genel Müdürlüğüne vazife olarak verilmiş bulunan TÜRKİYE Toprak Haritasının çıkarılması meyanında; Bölge Müdürlüğü olarak, Sıvas hudutları içerisinde kalan 1.155.000 Ha. genişliğindeki Yukarı Kızılırmak havzası ile 705.000 Ha. genişliğindeki yukarı Yeşilırmak havzasının istikşafi etüdleri tamamlanmış ve mezkür sahaya ait harita

SUŞEHRİ MERKEZİ ÇEVİRME BENDİ VE İSALE KANALI

çıkarılmıştır.

Ayrıca Bölge Müdürlüğü bünyesinde 6 Haziran ayında kurulan Laboratuvar mühendisliği de, yatırım programında, di yatırımlarında bulunan projelerin nlama safhasında lüzumlu Toprak ve tahlilleri ile çeşitli resmi Sektör ve Çift ırden gelen Toprak ve su numunelerini ıliz etmek suretiyle zirai sulama ve top . verimliliği yönünden Sıvas İli çiftçile e yararlı olmaktadır. Bugüne kadar 443 ɜt su numunesi ile 1136 adet toprak nu nesi tahlil edilerek tanzim edilen rapor ı ilgililere verilmiştir.

Bütün bu faaliyetleri dışında resmi ktör ve çiftçilere mâli finansmanı ken imkânları ile karşılanmak üzere çeşitli ıPRAKSU hizmetleri ile ilgili plân — ɔje tavsiyeleri yapılmaktadır.

Netice olarak TOPRAKSU hizmetleri ı tatbiki birim alandan azami randıma almak; açık anlamı ile çiftçinin refah viyesini yükseltmek gayesini güder. ɜmleketimizde ziraat nüfusu genel nüfu n büyük bir kısmını teşkil ettiğine göre; ·aî alandaki bir gelişme genel refah se ƴesinin yükselmesi demek olacaktır. Bu : ancak TOPRAKSU — İlgili Devlet Ku luşları — Çiftçi üçlüsünün tam bir bera ·rlik ve anlayış havası içinde el ele verip .lışması ile mümkün olacaktır.

' - DSİ. Hizmetleri

DSİ. Sıvas'ta 1952 yılında kurulmuş : o zamanlar Kısım Şefliği iken 1957 yı ıda Samsun Bölgesine bağlı Başmühen ıslik olmuştur. 1960 yılında Samsun'dan ƴrılarak Kayseri Bölgesine bağlanıp ha n bu bölgenin 122. Şube Başmühendisli i olarak faaliyet göstermektedir.

DSİ. Sıvas'a kuruluşundan bu yana oprak ve Su kaynaklarının geliştirilmesi, aşkından korunma ve 1960 — 1964 yılları rasında Köy İçme Suları tevsi ve inşaatı larak çalışmıştır. Faal bir şekilde çalış maya 1957 yılından itibaren başlamıştır. Bu çalışmaları Sıvas hudutları içinde mev cut üç nehir havzası üzerinde teksif edil miştir. Bunlar Fırat havzası, Yeşilırmak Havzası ve Yukarı Kızılırmak Havzasıdır.

DSİ. nin şimdiye kadar Sıvas'taki faaliyetlerini özlü olarak belirtirsek:

1 — Fırat Havzasında 1957 — 1966 yılları arasında 2230 hektar arazi sulan mış 1500 hektar arazide taşkından korun muştur.

2 — Yeşilırmak Havzasında aynı yıl larda 350 hektar arazi ve 100 ev taşkından korunmuştur.

3 — Kızılırmak Havzasında 550 hek tar arazi sulanmış 2150 hektar arazi ve 750 adet ev taşkından korunmuştur. Kurutma larda 550 hektar arazi kazanılmıştır.

SIVAS'TA TOPRAK VE SU KAYNAKLARI :

TOPRAK KAYNAKLARI :

Sıvas hudutları içinde takriben 750000 hektar ova bulunmaktadır. Bunların bü - yük kısmı Kızılırmak Havzasında olup diğerleri Fırat ve Yeşilırmak Havzalarındadır. Ancak bu ovalar akarsulara nazaran yüksekte olup jeolojik bakımdan çöküntü ovaları ve plâtolardır. Ovaların akarsular dan yukarda olmaları sulamaların projelendirilmesinde büyük güçlükler göster mektedir.

SU KAYNAKLARI :

Sıvas'ın su kaynakları Kızılırmak ve kolları Yeşilırmak, Kelkit ve Fırat'ın kolla rıdır. Bu ırmakların drene ettikleri saha çok geniş olmasına rağmen suları bol değildir. Su kalitesi itibarı ile Yeşilırmak, Kelkit ve Fırat'ın kolları iyi evsafta olup kalitesi C2 S1 dir. Fırat'ın birçok kolları C1 S1 dir. Kızılırmak ve kollarında çok değişik kalitede su vardır. C2 S1 ile C5 S4 arasında değişiklik gösterir. Mevsimlere göre de çok değişiklik arzeder. Meselâ yaz mevsiminde Kızılırmak'ta tuz konsant rasiyonu artmakta ve sulama suyu olarak

kullanılmıyacak hale gelmektedir. Bu bakımdan Kızılırmağın kolları üzerinde depolamalar yapıp sulama mevsiminde suyu yatağa bırakarak Tuz konsantrasiyonunu azaltmak cihetine gidilecektir.

Sulama suyu ihtiyaçları iklim şartlarına ve yetiştirilen nebat cinslerine göre değişik olup yapılacak projelerde ayrı hesaplar yapılacaktır. Umumi bir fikir vermek için söylenirse Sıvas'ta sulama suyu ihtiyacı 700 mm ile 1360 mm arasında değişmektedir.

Sıvas civarında sulamadan mütevellit gelir artışı çeşitli olmakla beraber Meselâ:

	Halihazır gelir	Sulamadan sonraki gelir
Beduhtun ovasında	1050 Tl./He.	2328 Tl./He.
Sıvas — Hafik — Zara — İmranlı	1130 «	2460 «
Direkli — Ağcakışla	1273 «	2635 «
Gemerek	454 «	1692 «
Divriği	1320 «	2872 «
Suşehri	1365 «	2892 «

dilmesinin ihtimal dahilinde olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır.

MUTASAVVER TESİSLER :

Burda bahsi geçecek projelerin büyük bir kısmında çalışmalar devam etmektedir. Ancak istikşaf etüdleri biten bu tesislerin etüdler sonunda elimine e

Bu projeleri teferruatiyle anlatmak uzun olacağından karekterleri, maliyetleri ve faydaları hakkında cetvel şeklinde izahat verilecektir.

DSİ. MUTASAVVER TESİSLER :

Havzası	Tesisin İsmi	SULAYACAĞI SAHA HEK	Üreteceği Enerji Kwh/Yı	Depolama hacmı Mil. m3	Su kalitesi	Hektar
Yukarı Kızılırmak	İmranlı barajı	1500		30	C2—S1	Sulama ve taş. kor. ile K. ırmağın suyunun kalitesini ıslâh.
	Cefolar barajı	1500		30	C2—S1	« « «
	Müslümabat	2000	40x106	100	C2—S1	Sulama taş. Kor. ve enerji üretimi
	Zara sulaması	5000			C2—S1	Sulama regülatörü
	Kuyucak barajı			16	C2—S1	Kızılırmağın yaz sularını regüle etmek ve su kalitesini düzenlemek.
	Cencin Pompajı	9000			C3—S1	Cencin ovasının sulan
	Gevre pompajı	5000			C3—S1	Gevre « «
	Pusat barajı	1500		25	C2—S1	Sulama ve K. ırmağının suynun ıslâhı.
	Beydilli barajı	1500		20	C2—S1	« « «
	Pirkinik barajı	2000		20	C2—S1	« « «
	Eğri köprü pompajı	1500			C3—S1	Sulama
	Eğer tepe barajı	1700			C3—S1	«

DSİ. MUTASAVVER TESİSLER :
Yukarı Kızılırmak Havzası

'esisin İsmi	Sulayacağı Saha Hektar	Üreteceği Enerji Kwh/Yı	Depolama hacmı Mil. m3	Su kalitesi	Gayesi
3edohtum barajı	2500		20	C2—S1	Sulama ve K.ırmağı tak.
3ökkaya barajı	1500		12	C2—S1	« « «
Jreyil barajı		17x10[6]	150	C2—S1	Enerji « «
'ıldızırmağı sulaması	2300			C2—S1	Sulama regülatörü
)elikkaya barajı			60	C2—S1	K.ırmağın su kalitesini düzeltmek.
;alınırmağı sulaması	240			C2—S1	Sulama regülatörü
;alkankaya barajı	500		4	C2—S1	Sulama
;alın pompajı	2000				«
)amlacık pompajı	1500				«
:mirler pompajı	3000				«
Jzunoğlu «	700				«
'aņalak «	1000				«
;alecik	1000				«
3ozkır «	1000				«

DSİ. MUTASAVVER TESİSLER :
Kızılırmak Havzası

'esisin İsmi	Sulayacağı Saha Hektar	Üreteceği Enerji Kwh/Yı	Depolama hacmı Mil. m3	Su kalitesi	Gayesi
'arpınar pompajı	500			C2—S1	Sulama
3azibey barajı	2500		20	C2—S1	Sulama ve Taş. koruma
Oğlakpınar barajı	180000	15x10[6]	50	C3—S1	« « « «
İslam Topaç barajı	100000	5x10[6]	30	C3—S1	Oğlakpınar Bar. Alter Sulama
3arkışla pompajı	1275				«
Jzunca pompajı	6800				«
'apaltun pompajı	4955		8	C2—S1	Sulama 51 milyon lira maliyetinde
Maksutlu pompajı	1020		8	C2—S1	Sul. 13 Milyon Tl. Mal.
Gemerek gurubu	5950				
Mudarasın barajı	3320		22	C2—S1	Sul. 34 Milyon Tl. Mal.
Maniler barajı	587		4,6		« 11,6 « Maliye.
Eğerci — Tekmen sulaması	1300				Sulama

DSİ. MUTASAVVER TESİSLER :
Yeşilırmak Fırat Havzası

Tesisin İsmi	Sulayacağı Saha Hektar	Üreteceği Enerji Kwh/Yıl	Depolama hacmı Mil. m3	Su kalitesi	Gayesi
Divriği sulaması	2000				Sulama
Mürsel barajı	3500		7,5	C2—S1	Sulama ve Taş. koruma
Yarhisar göleti	650				Sulama
Sıçan Hüyük göleti	550				Sulama
Şerefiye sulaması	750				Sulama
Suşehri ovası sulaması	6700				Sulama ve Taş. Koruma

G - Zirai Donatım Kurumu Faaliyetleri

Sıvas'ta Zirai Donatım Bölge Müdürlüğü 1.12.1964 tarihinde kurulmuştur. Kuruluşundanberi birçok olumlu çalışmalarda bulunmuş ve Sıvas ile civarı çiftçilerinin her türlü zirai alet ve makina, suni gübre, zirai mücadele ilâçları ve sertifikalı tohum ihtiyaçları zamanında temin ederek mahallinde ve müsait şartlarla çiftçilere intikal ettirilmiştir.

Bunların haricinde satılan traktör ve ekpimanların ücretsiz kontrolları, gezici satış ekip faaliyetleri ile kurs ve eğitim hizmetleri de yapılmaktadır.

Toprakların verimliliğini ve istihsali artırmak, dolayısiyle çiftçilerin her sahada geçim ve yaşama standartlarını artırmak amacıyla, üretime en az %35—40 tesir eden gübre ve gübreleme mevzuu üzerinde de önemle durulmaktadır. Bu hususta Teknik Ziraat Müdürlüğü ile sıkı işbirliği yapılarak çeşitli demostratif çalışmalar yapılmaktadır.

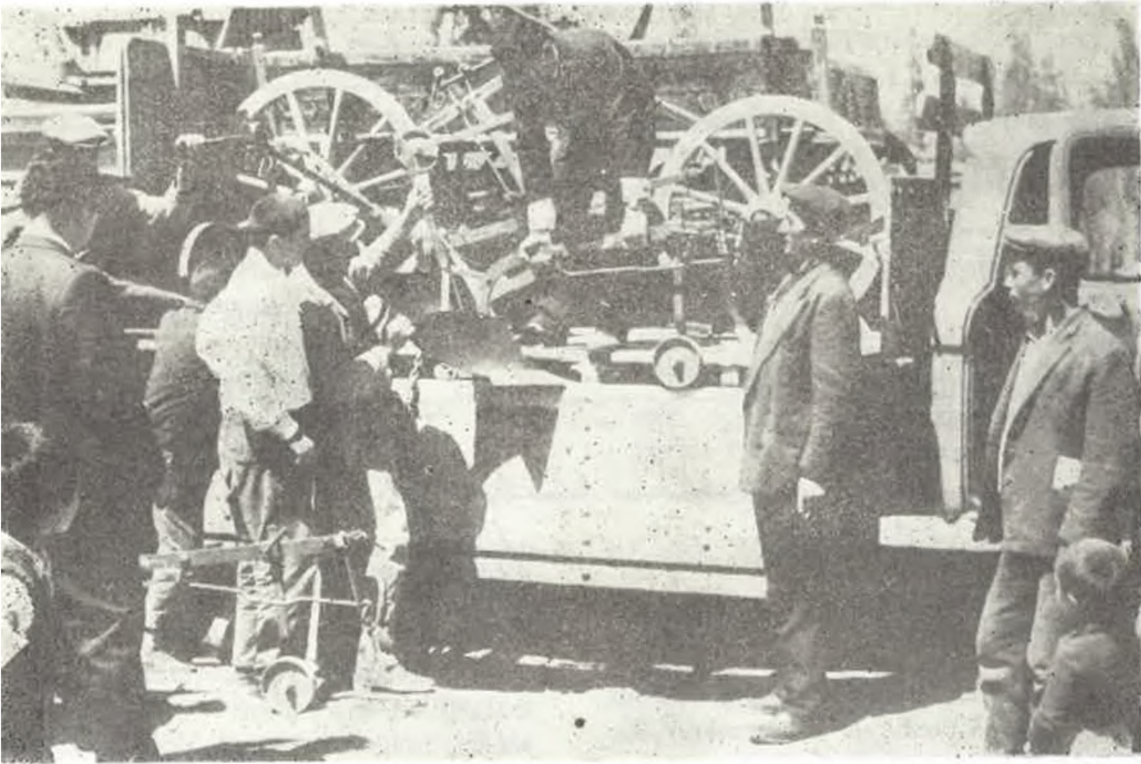
Küçük çiftçilerin zirai aletlerle teçhizi bakımından ihtiyaçları olan her çeşit hayvan pullukları, motopomp ve tınaz savurma makinalarının Ziraat Bankası kanalı ile satışları yapılmaktadır. Bu fondan satılan aletlerin satış tutarı her yıl ortalama bir milyon beşyüz lirayı bulmaktadır.

İthal edilen ve yerli fabrikalarda imal edilen sun'i gübreler ile diğer zirai aletler, Bölge merkezinde ilçe ve bucaklardaki Ajans Şeflikleri ve satıcılar marifetiyle mahalle kadar götürülerek hiç bir masrafa lüzum kalmadan kredili veya kefaletle çiftçilere intikal ettirilmektedir. 1964 yılında 700 ton sun'i gübre sarfiyatı 1966 yılında 3000 tona yükselmiştir. Aynı yıl 20 adet traktör, 140 adet at arabası ve muhtelif mallarla birlikte 3 milyon 250 bin liralık emtea kredili olarak çiftçilere intikal ettirilmiştir.

Kangal ilçesi ve civarı çiftçilerinin ihtiyaçlarını mahallinde ve zamanında karşılamak amacı ile, 1965 yılında Kangal'da bir Ajans Şefliği açılmış olup, Zara, Şarkışla, Yıldızeli ilçelerinde de gelecek yıllarda Ajans Şefliklerinin açılması için tetkiklerde bulunulmuştur. Bu sene merkez Ajans Şefliği de açılmıştır.

Üreticilerden 450.000.— Tl. fiğ ve korunga tohumu değer bedeli üzerinden mübayaa edilmiştir.

Sıvas iline bağlı Zirai Donatım Teşkilâtı olmayan kazalar ve köylerde (Kooperatifler dahil) 60 adet satıcılık ihdas edilmiştir.

TARIM ALETLERİ

Bu yılda Bölgenin eğitim ve yayın iş erine önem verilerek 50.000 adet gübrele ne ve tanıtma broşürü çiftçilere dağıtıl mıştır. Bu broşürlerde müşterek yem ve ;übre denemelerinin neticeleri ile ekono nik değerleri de mukayeseli olarak belir ilmiştir.

1966 yılında 10 milyon liralık muhte if emtea stoku yapılmıştır. Bunun 1 mil 'on liralık kısmını Ford 5000 traktörlerine ıit yedek parça stoku teşkil etmektedir. Yıl sonu itibariyle 6 milyon 180 bin liralık emtea satılmıştır.

Geçen sene 100 adet, bu sene 100 trak ör, 260 at arabası, 100 ton kesif yem, 3000 ton sun'i gübre ve 350 adet muhtelif ıayvan pulluğu çiftçiye intikal ettirilmiş ir. Bunların tutarı 4 milyon lirayı bul naktadır. Ayrıca 350 ton fiğ ve korunga ohumu çiftçilerden mübayaa edilerek te nizleme istasyonlarına gönderilmiştir. Hizmetlerimizin daha kolay ve verimli bir şekilde ifası bakımından yeni kurulacak tesisler için 12 dekar saha satın alınmıştır.

1967 yılındaki faaliyetlerimiz daha ge niş çapta olmuş ve gübreleme mevzuuna önem veren kurumumuz bu yıl içerisinde 15.000 ton gübre stoku yapmıştır. Teşkil lerimiz bulunmayan Şarkışla ve Yıldızeli'n de de depolar tutulmuş, Şarkışla'da 800 Ton ve Yıldızeli'nde de 1000 ton gübre çiftçilerimizin ihtiyaçlarını karşılamak ü zere stok edilmiştir. 2500 ton olan gübre sevkiyatı yıl sonuna kadar 7-8 bin olaca ğı tahmin edilmektedir. Yıldızeli ve Şar kışla'da birer Ajans Şefliğinin açılması i çin mufassal tetkik raporları üst makam ların tetkikine takdim kılınmış ve Ajans ların açılması için çalışmalar tamamlan mıştır.

Bu sene 11 ay itibari ile traktör, at a rabası ve diğer muhtelif mallarla birlik te 8 milyon liralık emtea kredili olarak çiftçilere intikal ettirilmiştir.

Üreticilerden 25 ton adi fiğ tahumu, 14 ton korunga tohumu değer bedeli üze rinden mübayaa edilmiştir.

Bu yılda geçmiş yıllarda olduğu gibi eğitim ve yayın işlerine önem verilerek 40 bin adet gübreleme ve yem tanıtma el broşürü çiftçilere dağıtılmış, Teknik Zirat Müdürlüğünün kaza merkezlerinde tertip etmiş oldukları gübre toplantılarına iştirak edilmiştir.

Divriği ve civarı çiftçilerimizin ihtı yaçlarını mahallinde ve zamanında karşı lamak gayesi ile Divriği Ajans Şefliğimiz 13.3.1967 günü faaliyete geçmiş ve civar kaza çiftçilerine de faydalar sağlamıştır.

Satışını yapmış olduğumuz traktörle rin ücretsiz bakımlarına devam edilmiş ve 7282 km. katedilerek 92 köy gezilmiş 104 traktör 6 biçerdöverin bakımları bir teknisyen ve usta marifetiyle mahallinde ücretsiz olarak ifa edilmiştir.

10 aylık süre içerisinde 119 traktör, 4 adet biçerdöver 250 adet at arabasi, 120 ton kesif yem, 7500 kg. göztaşı, 1000 adet muhtelif pulluk, 20 adet Disk — Harow, 20 adet trayler, 200 adet arı kovanı, 20 a det motopomp satışı yapılarak çiftçi hiz metine sunulmuştur.

Kurum hizmetlerinin daha kolay ve daha verimli bir şekilde ifası bakımından tesislerimiz için, geçen sene satın alınan 12 dekarlık arsamıza bu yıl 400 m2 lik 2 adet gübre deposu inşa ettirilmiştir. 1967 yılından itibaren bir miktar yatırım yap mak suretiyle arsamıza 1.300.000.— Tl.lık bir tesis kurulacaktır. Bu tesislerde trak törlere bakım ve revizyonlarını yapacak kapasite de tamirhane binası da kurula caktır.

Kurumun gayesi çiftçiler intikal etti rilmekte olan emteadan kâr sağlamak de ğil, kuruluş gayesine paralel olarak Sı vas ve civarı çiftçilerine azami derecede faydalı olmaktır.

SIVAS SERGİSİNDEN BİR PAVYON

H - Toprak Komisyonları Çalışmaları

1 — 42 NOLU TOPRAK KOMİSYONU :

Bir ziraat memleketi olan TÜRKİYE' de topraksız veya yeteri kadar toprağı ol mayan çiftçileri toprak sahibi yapmak ve yurt topraklarının devamlı işletilmesini sağlamak gayesi ile kurulmuş bir teşkilât ır. Bu meyanda Gürün ilçesine bağlı 389.014,90 Tl.a borçlandırma mukabilinde 60593 dk. arazi dağıtılmış ve ayrıca da köy tüzel kişilerine toplam olarak 183611 dk. mer'a tahsisi yapılmıştır.

Merkez'e bağlı 2 köyde 17.678 dk. ara zi hazine adına tapuya tescil edilmiş ve bu 2 köy tüzel kişileri adına toplam ola rak 20680 dk. arazi mer'a tahsis edilmiş tir.

Yıldızeli ilçesine bağlı 6 köyde 40805 dk. arazi hazine adına tapuya tescil edil miş ve köy tüzel kişileri adına 81891 dk. mer'a tahsisi yapılmıştır.

İmranlı ilçesine bağlı 3 köyde 9257300 dk. arazi hazine adına tapuya tescil edil miş ve köy tüzel kişileri adına 21258000 dk. mer'a tahsisi yapılmıştır.

Komisyon 1965 yılında köy envanteri etüdü işleri ile görevlendirildiğinden; Bu yıl içerisinde Hafik, Koyulhisar, Suşehri, İmranlı ve Zara ilçelerine bağlı 549 kö yün envanter etüdleri ve etüd değerlendi rilmeleri yapılmıştır.

Nihayet 1966 yılında bu meyanda Gü rün ilçesine bağlı 2 köyde 10000 dk. arazi nin belirtme ve ölçü sonunda hazine adı na tapuya tescili ile köy tüzel kişilerine 2000 dk. mer'a tahsisi yapılacaktır. Ha len bu yıl için çalışmaları devam etmekte olup; bu vazifeleri 1 Başkan, 2 Üye, 1 E kip Şefi, 3 Harita Teknik memuru, 1 Ko misyon memuru ile hizmetli olarak 1 Şo för, 1 Baş jaloncu, 6 jaloncu bulunmakta dır.

2 — 71 NO.LU TOPRAK KOMİSYONU :

Nüfusunun %80 i Tarımla uğraşan Yurdumuzda hiç topraksız veya az toprak lı Çiftçi ailelerini, her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda toprağa sahip kıl mak amacı ile, Toprak ve İskân İşleri Ge nel Müdürlüğüne bağlı olarak, 1946 yılın dan beri Toprak Komisyonları faaliyette bulunmaktadır. Bugün bütün yurtta 65 Toprak Komisyonu faaliyet göstermekte dir.

Sıvas'ta da 42 ve 71 No.lu Toprak Ko misyonları faaliyette bulunmaktadır.

71 No.lu Toprak Komisyonu: Sıvas Merkez ilçe, Kangal, Gemerek, Şarkışla, Hafik, Zara, Gürün ve Yıldızeli ilçelerinde 1950 yılından beri çalışmaktadır.

SIVAS MERKEZ İLÇEDE :

56 köyde 1315 çiftçi ailesine 52365.119 dönüm arazi dağıtılmış ve bu köyler tüzel kişiliği adına 44723 dönüm mer'a arazisi tahsis edilmiştir.

KANGAL İLÇESİNDE :

10 köyde 1037 Çiftçi ailesi 110065.650 dönüm arazi dağıtılmış ve köy Tüzel kişi likler adına da 118589.250 dönüm mer'a tahsisi yapılmıştır.

ŞARKIŞLA İLÇESİNDE :

12 köyde 918 çiftçi ailesine 60095 dö nüm arazi dağıtılmış ve köy tüzel kişi likleri adına da 50108.350 dönüm mer'a tahsis edilmiştirr.

GEMEREK İLÇESİNDE :

8 köyde 1079 çiftçi ailesine 51683.101 dönüm arazi dağıtılmış olup 11000.800 dö nüm mer'a arazisinin de tahsisi yapılmış tır.

HAFİK İLÇESİNDE :

24 köyde 2263 çiftçi ailesine 133551.606 dönüm arazi dağıtılmıştır.

ZARA İLÇESİNDE :

23 köyde 1569 çiftçi ailesine 64702.716 dönüm arazi dağıtılmış ve yine bu köyler tüzel kişilikleri adına da 33392.375 dönüm mer'a tahsisi yapılmıştır.

GÜRÜN İLÇESİNDE :

9 köyde 757 çiftçi ailesine 65939 dö nüm arazi dağıtılmış, Köy tüzel kişilikleri adına da 183611 dönüm mer'a tahsis edil miştir.

YILDIZELİ İLÇESİNDE :

2 köyde 110 aileye 3699.750 dönüm arazi dağıtılmış, köy tüzel kişilikleri adı na da 8238 dönüm mer'a tahsis edilmiş tir.

1961 yılında 5 yıllık plâna göre idare ten durdurulan toprak dağıtımı sebebiy le, o tarihten 1966 yılına kadar Kangal il çesinde hazina adına 9 köyde 125709.300 dönüm arazi tescil edilmiş ve bu köyler tüzel kişiliği adına da 186949 dönüm mer'a tahsisi yapılmıştır. Sıvas Merkez il çeye bağlı 1 köyde de 23106,100 dönüm a razinin hazine adına tescili yapılmış olup 20229.400 dönüm arazi de mer'a olarak tahsis edilmiştir.

1965 yılında Sıvas Merkez, Kangal, Divriği ve Yıldızeli ilçelerine bağlı 520 köyün Köy Envanterleri yapılmıştır.

1966 ve 1967 yıllarında Kangal ilçe Merkezi Belediye hudutları içerisinde ka lan 180 bin dönüm arazi ölçülmüştür.

Ölçülen bu arazilerin 40 bin dönümü Muhtaç çiftçi ailelerine dağıtılacak ve 70 bin dönüm mer'a arazisi de Belediye tü zel kişiliği adına tahsis edilecektir.

EKONOMİ BÖLÜMÜ - 9

Sıvas'ın Ekonomik ve Ticarî Hayatı

A - Genel Durum ;

Sıvas yurdun en önemli üretim ve tü ketim bölgelerinden biridir. Genellikle kendi kendini besleyebilecek bir ekonomik düzeni yoktur. Durum İthalâtın le hinedir. Ekonominin bel kemiğini hay vancılık ve tarım teşkil eder. Canlı hay van ve ürünleri ihracatın %36 sını, Çimen to %32 sini, un ve tahıllar %23 ünü, teş kil eder ki; bu tahıl ve hayvancılığın %59 oranında Sıvas ekonomisini etkilediğini i fade eder. İthalât kalemlerine de bir göz atılacak olursa %24 oranında manifatura ve tuhafiye, %14 oranında şeker, %12 ora nında muhtelif demir, %11 oranında yaş ve kuru sebze ve meyve, %7 oranında a karyakıt, % 6 oranında kereste ve bunu takiben çeşitli endüstriyel tüketim malla rı ithal edildiği görülür.

Bu kısa genel duruma göre Sıvas ekonomisi az gelişmiş ekonomilerin karakter lerini göstermekte, tarım malları ihraç et mekte ve çeşitli endüstriyel tüketim mal ları ithal etmektedir. Bu sebepten ihraca tının bir katı fazla olmak üzere ithalâtta bulunmakta ve tabir caizse, Sıvas Ticaret blânçosu %100 oranında bir açık vermek te, bu açıkta Devlet Sektöründe çalışan memur ve hizmetlilerden gelen gelirlerle dengelenmektedir.

Sıvas ekonomisinde olumsuz etki gös teren başka bir faktör, hızlı nüfus artışı dır. İl merkezinde 1927 den beri yapılan sayımlara göre nüfus artış oranı ortala ma %213 dür. 1965 nüfus sayımına göre %25 oranında artan Türkiye nüfusunun e konomize olumsuz etki yaptığı kabul edil diğine göre %213 rakamı Sıvas için bir ür küntü teşkil eder. Dolayısiyle açık ve giz li işsizlik artmakta, artan nüfus için gere

SIVAS SERGİSİNİN AÇILIŞI

VALİNİN SERGİYİ AÇIŞ KONUŞMASI

ken temel alt yapı yatırımları da yapıla mamaktadır. Bu bakımdan Sıvas büyük bir müstehlik kitlesi barındıran ve potan siyel iş gücü çok yüksek olan bir karakter taşımaktadır.

Ekonominin olumsuz etkenlerinden bi ri de, kapital piyasasının gelişememiş olmasıdır. Bununda çeşitli nedenleri vardır. Tl. sının çeşitli zamanlarda gösterdiği de ğer değişikliği tasarrufların piyasayı etki leyen yatırımlar haline gelmesini önle mektedir.

Ayrıca dinamik teşebbüs zihniyetinin gelişmemiş olması, «bir lokma — bir hır ka» felsefesinin henüz devrini tamamlama mış olması da olumsuz etkenler arasında dır. Fertlerde görülen gösteriş arzusu ve gereğinden fazla olan istihlâk eğitimi, ta sarruflarını gerçek ihtiyacı karşılayacak anlamda olmasını önlemektedir. Buna rağ men yapılan tasarruflar kollektif iş şuuru nun ve kooperatifçiliğin geliştirilmesi sa yesinde Sıvas ekonomisini etkileyecek mik tardadır.

B - Ekonomiyi Etkiliyen Başlıca Konular :

CANLI HAYVAN :

Ticaretin ana konusunu teşkil eder. Türkiye'de hayvan mevcudu bakımından i kinci sırayı Sıvas teşkil eder. Sıvas'ta hay van mevcutları şöyledir:

Koyun	1.412.220 Baş
Kıl keçi	788.168 «
Tiftik keçi	14.600 «
Sığır	876.831 «
Manda	42.004 «
At	32.226
Katır	3.050 «
Merkep	61.317 «

HUBUBAT :

İlimizde 881.143 hektarlık saha, hu bubat ziraatine ayrılmış bulunmaktadır. Bu sahanın 488.043 hektarı ekilmekte ve 393.100 hektarı da her sene nadas olarak bırakılmaktadır. Ekilen hubuat cinsleri Buğday, Arpa, Çavdar, Yulaf ve mercimek tir. İstihsal edilen hububat dahili tüketi mi karşıladığı gibi, mevsim iyi gittiği ve dolayısiyle fazla ürün alındığı yıllar Ma latya, Gaziantep ve civar illere ihracatta yapılabilmektedir. Mercimek ve fiğ, her zaman yurt dışına ihracatı yapılabilen cinslerdendir. Bilhassa yeşil mercimeğin vasfı, uzun zaman danayması, pişeğen olu şu ve lezzeti bakımından Türkiye'de ve dı şarıda Sıvas Sultanî mercimeği adıyla a

ranmasına sebep teşkil eder. Bu yılda 347.075 T. Buğday, 160.000 T. Arpa, 50.910 T. Çavdar, 12.179 T. Yulaf, 8. 980 T. Fiğ, 3930 T. Fasulye, 3.230 T. Yeşil mercimek istihsal edilmiştir.

DERİ :

İlimizde yılda 140.675 baş hayvan kesildiğine göre, bu miktar deri ve bağırsak elde edilmektedir. Sıvas menşeli deriler aranır. Bilhassa koyun derilerinin %85 inin beyaz ve ebatlı oluşu derilerimizi kıymetlendiren özellikkleridir.

YAPAĞI :

İlimiz koyunları karaman cinsidir. Yukarıda da belirtildiği gibi derilerinin %85 beyaz olması ,inceliği ve iyi boya tutması yine aranılan vasıflarıdır. 1965 yılında 1980 T. yapağı istihsal edilmiştir.

YERALTI SERVETLERİ :
MADENLER :

Yeraltı servetleri bakımından çok zengin olan İlimizde Demir ,kurşun, Amyant, Krom, Maden kömürü çıkartılmaktadır. Yılda 1.415.000 T. Demir, 10.000 T. Kurşun, 300 T. Amyant, 2.000 T. Krom, 10.000 T. da Maden kömürü istihsal edilmektedir.

İlimizde bol miktarda linyit yatakları da vardır. Ne yazık ki mahalli imkânlar ve özel teşebbüsün gücü bu yatakları gereği gibi işletmeye kâfi gelmemektedir. Kış memleketi olan İlimizde tezek (yakacak) olarak kullanılmasından gübre kaybedilirken, Linyit de, yataklarında el atılmasını beklemektedir. Türkiye Demir cevherinin % 6 ını İlimiz çıkarmakta, fakat demir işlenmek üzere Ereğli'ye gönderilmektedir.

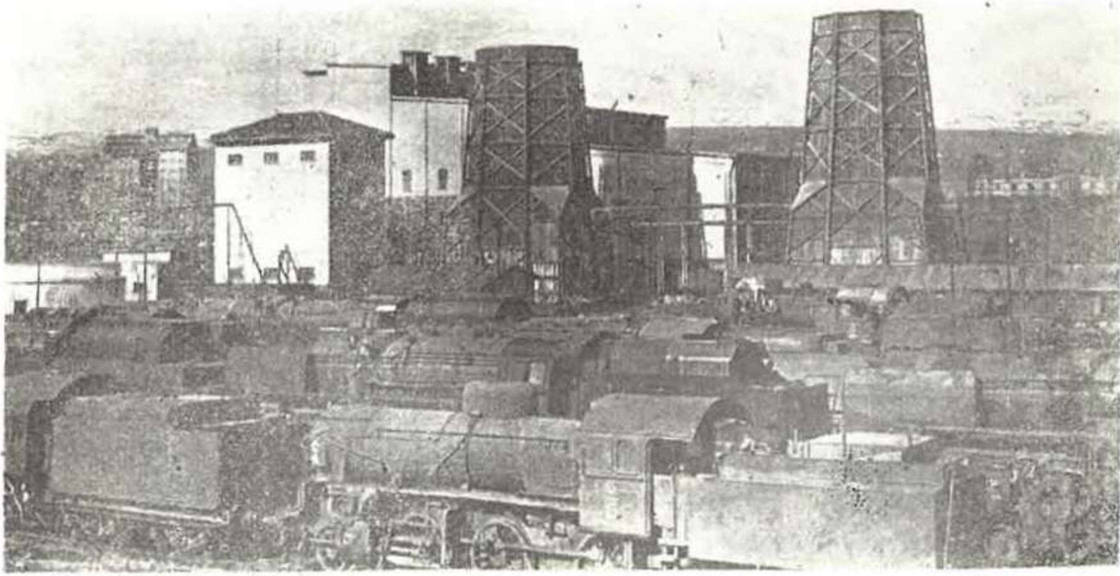
SANAYİ :

İlimizde bugüne kadar kurulmuş olan sınai tesisler daha ziyade küçük sanayi özelliğindedir. Devlet Sektörünün, Sıvas'a ihtiyacı derecesinde ilgi göstermemesi, enerji yetesizliği, başta belirtildiği gibi teşebbüs sahiplerinin bir araya gelerek büyük sermaye şirketleri kurmamış olmaları sanayinin bu durumda kalmasına sebep olmuştur.

İlimizde büyük sanayi tesisi olarak

SIVAS SERGİSİ GİRİŞİ

DDY FABRİKASI

DDY fabrikaları, Sümerbanka ait Çimen to ve Keramik fabrikasından başka, özel sektöre ait un fabrikaları vardır. Bundan başka lokum, karemela imal eden tesisler karyola, kürek, madeni ev eşyası imal e den kuruluşlar, soda ve sabun yapan ima lâthaneler, kereste atölyeleri, Halı Atölye leri, büsküvi fabrikası, bakırcılık, gümüş hediyelik eşya imalâtı, çubukçuluk ve bı çakçılık gibi konularda iş ve imalât ya pan kuruluşlar da vardır.

İlimiz ekonomik hayatında büyük ye ri olan, bu devlet ve Özel Sektör fabrikala rına kısaca bir göz atalım.

DDY FABRİKALARI :

29/Ekim/1939 da açılan bu fabrika bir çok kısımlardan meydana gelmiştir. Vagon imal ve tamir fabrikası, yeni loko motif tamir ve imal fabrikası, döküm fab rikası (Orta Doğunun ve Balkanların en büyük tesisi)

Donatım Fabrikası, Lâstik fabrikası, Oksijen fabrikası, 6000 Kw saat elektrik istihsal edebilen 3 büyük elektrik santrali, asetilen ve kaynak işlerini gören yardım cı tesisler, fabrikaların bölümleridir. Fab rika yılda 5.000 Yük, 500 Yolcu vagonu, 300 lokomotif tamir ettiği gibi, 1.000 yük yolcu vagonu ile 15 adet de lokomotifi ye niden imal edebilmektedir.

Dökümhanenin yıllık kapasitesi 600.000 T. dur. Fabrikada 3500 den fazla işçi çalışır.

ÇİMENTO VE KERAMİK FABRİKASI :

Normal çimento, kiremit, tuğla ve mahya imal eden fabrika 1943 Haziranın da faaliyete başlamıştır. İlk kuruluşta 100.000 ton kapasite ile çalışmağa başla mıştır. 1952 de ikinci fırın ilâve edilerek çimento kapasitesi de 3.000.000 ar tona çı karılmıştır. Fabrika mamulü çimento di ğer menşeli çimentolardan daha iyi vasıf lı olup betonlaşma kaabiliyeti hem yüksek ve hemde çabuktur.

UN FABRİKALARI :

İlimizde halen faaliyette bulunan 6 un fabrikası vardır. Bunların günlük ka pasite tutarı 113 tondur. Bir kısmı su tü rübün, bir kısmı dizel motor ve bir kısmı da elektrik enerjisi ile çalışmaktadır. İs tihsal edilen un, il ihtiyacını karşıladığı gibi civar illere de ihraç edilebilmektedir.

HALI SANAYİİ :

Yurdumuzun en meşhur, sık ve kalite

li, ayni zamanda pahalı halıları Sıvas'ta dokunmaktadır. Santimetre karesinde 50-60 ilmek bulunur. Senelerce dayanır hiç kıymetini kaybetmez. Eskidikçe de kıymetlenerek antika değeri kazanır. Rengi solmaz, yırtılıp tüyleri dökülmez. Halen ilimzde yeni ceza evinde 130 tezgâhta sene de 2.500 metrekare halıyı 500 kadar mahkûm işçi, bir miktar ücret alarak dokumaktadır. Hasan Tanrıkulu ve ortakları Halıcılık Sanayii Koll. Şt. firmasınında 90 tezgâhında 107 işçi çalışarak senede 700 M2 Sıvas Halısı dokunmakta idi. Şimdi bu faaliyet tatil edilmiştir. Yine Sıvas halısı dokuyan Özel Saymanlığa ait tesisler mevcuttur. Bu tezgâhlar işçi ve kalifiye eleman yetiştirmekte ve çevrede bu sanatın geliştirilmesi için bir okul mahiyetinde çalışmaktadır. 58 tezgâhı vardır. Yılda 360 M2 Halı dokunmaktadır. Bunlardan başka Gemerek'te Dr. İsmail Oran'ın idare ettiği bir teşebbüs daha vardır. 25 tezgâhla yılda 200 m2 halı dokunmaktadır.

Belediyelerden, Şarkışla bir atelye açmıştır 16 tezgâhla yılda 100 m2 halı imal ediyor.

İHRACAT — İTHALÂT :

Başta da belirtildiği gibi ihraç maddeleri; mercimek, fiğ, canlı hayvan ve ürünleri (koyun, sığır, yün, yapağı, yumurta, deri, bağırsak) maden cevherleri, şeker pancarı, çimento, madeni mamul eşya, şekerleme, hediyelik el san'atları mamulleridir. İhraç maddelerinden mercimek 2.810 Ton ve 6.182.000 Tl. değerinde olarak, 7.150 Ton ve 5.720.000 Tl değerinde olarak İstanbul'a, Mersin ve İzmir'e, canlı hayvan ürünleri ihracatın % 36 sını teşkil etmek ve 29.799.400 Tl. olmak üzere, Ankara ve İstanbul'a, maden cevherleri Samsun ihraç limanına, Çimento (140.000 ton ve 25.200.000 Tl tutarında) civar illere ihraç edilir. Bütün ihraç kalemleri toplamı 73.203.340 Tl. değerindedir.

İlimizin ithal ettiği maddeleri başında gelen sebze ve meyva (yaş ve kuru) yıllık ortalama fiatlarla 16.748.000 Tl tutarında olup, ithalâtın % 11 ini teşkil eder ve turfanda zamanı Çukurovodan (Adana — Mersin) diğer zamanlar Tokat, Amasya ve Malatya'dan getirilir. Yine ithalâtın %7 sini teşkil eden ve 10.388.621 Tl. tutan

DDY FABRİKASININ GENEL GÖRÜNÜŞÜ

DDY FABRİKASINDA YAPILAN VAGONLAR

Akaryakıt Mersinden, %24 ü bulan giyim eşyası manifatura ve tuhafiye 35.000.000 Tl. değerinde İstanbul'dan, Makina, motor ve mutfak eşyası Kayseri ve İstanbul'dan, kırtasiye, ilâç, züccaciye ve buna benzer eşyalar İstanbul'dan, kuru meyva, zeytinyağı, sabun, İzmir, Manisa, Aydın ve Gaziantep'ten ithal edilir. İthal edilen diğer müteferrik eşyalarla birlikte yıllık ithalât bedeli 147.156.621 Tl. yı bulmaktadır.

C - Bankacılık :

İlimizde 8 Bankanın şubesi bulunmaktadır. (Ziraat B., İş B., T. Emlâk Kredi B., Halk B., Vakıflar B., Pamukbank, Yapı Kredi B., Akbank)

İlçelerde de 13 Şubesi vardır. İl merkezinde 8 bankanın mevduat yekûnu 72.500.000 Tl. Ticari plâsman yekûnu ise 31.500.000 lT. dır. İlimizde mevcut bankalara kısacık bir göz atalım.

ZİRAAT BANKASI :

İlimizde 1883 de Menafi Sandığı adı altında kurulmuş olup, 15 Ağustos 1888 tarihli nizamname ile Ziraat Bankası, 1926 da Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim şirketi, 12 Haziran 1937 tarihli 3202 sayılı kanunla Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası adı altında faaliyetine aralıksız devam etmiştir. Faaliyetlerinin amacı; çiftçinin işletme sermayesi unsurlarını tamamlamak, zirai istihsali verimlendirmek ve iyileştirmek, bir zirai işletmeye sahip kılmak, veya bir zirai işletmeyi genişletecek araziyi kazandırmak, zirai mahsüllerin sürüm ve satışını kolaylaştırmak ve artırmaktır. Bu cümleden olarak 7926 çiftçiye 5 milyon lira civarında çevirme, donatma, arazi edindirme ve tesis, teçhiz ve tohumluk kredisi yine Tarım Kredi Kooperatifleri kanaliyle, 2,5 milyon lira civarında çevirme kredisi açmıştır. 85 köyü çalışma alanına alan 7 adet tarım Kredi Kooperatifi faaliyet halindedir. 43 köyü daha faaliyet sahası içine alacak 3 adet Tarım Kredi Kooperatifinin kurulmasına çalışılmaktadır. 450 ye yakın firmanın Ticari kredi ihtiyacını karşılamakta ve diğer bankacılık hizmetlerini de görmektedir.

İŞ BANKASI :

1931 de kurulmuştur. 400 iş adamının kredi ihtiyacını karşılamakta ve 22

bini işler durumda olmak üzere, 45 bin vadeli ve vadesiz tasarruf hesabı bulunmaktadır. Normal Bankacılık hizmetlerini görmektedir.

TÜRKİYE EMLÂK KREDİ BANKASI :

10/Eylûl/1951 de şehrimizde faaliyete başlamıştır. Diğer Bankacılık hizmetleri dışında, vatandaşları mesken sahibi yapmakta ve uzun vadeli düşük faizli mesken kredileri vermekte ve kurulan yapı kooperatiflerini bu amaçla finanse etmektedir. Bu cümleden olarak şehrimizde 94 evlerin ve 65 evlerin yapılmasına ön ayak olmuştur. Ayrıca İmar ve İskân Bakanlığı kanaliyle sel ve afetlerde vatandaşa yardım etmektedir. Divriği'de meydana gelen sel felâketinde E.K.B. nın yardımları görülmüştür.

HALK BANKASI :

10/Ağustos/1953 yılında şehrimizde faaliyete başlamıştır. İlimiz esnaf ve san'atkârlarının keridi ihtiyaçlarını Esnaf ve Kefalet Kooperatifleri kanaliyle karşılamaktadır. 1966 Haziran sonu itibariyle 297 san'atkâr ve imalâtçıya alât ve edavat parası olarak 2 milyonu aşkın kredi sağlamıştır. Diğer Bankacılık hizmetlerini de gören Sıvas Şubesi 3 bin esnaf ve san'at kârın maddi sıkıntılarını imkânları dahilinde karşılamağa çalışmaktadır.

VAKIFLAR BANKASI :

1958 de İlimizde faaliyete başlamıştır. 200 ü geçkin iş adamına ticarî kredi sağlamaktadır. 2700 vadeli — vadesiz tasarruf mevduat hesabı çalışmaktadır. Bunun 300 e yakın bir kısmı tahsil bursu için açılan vadeli hesaplardır.

PAMUKBANK :

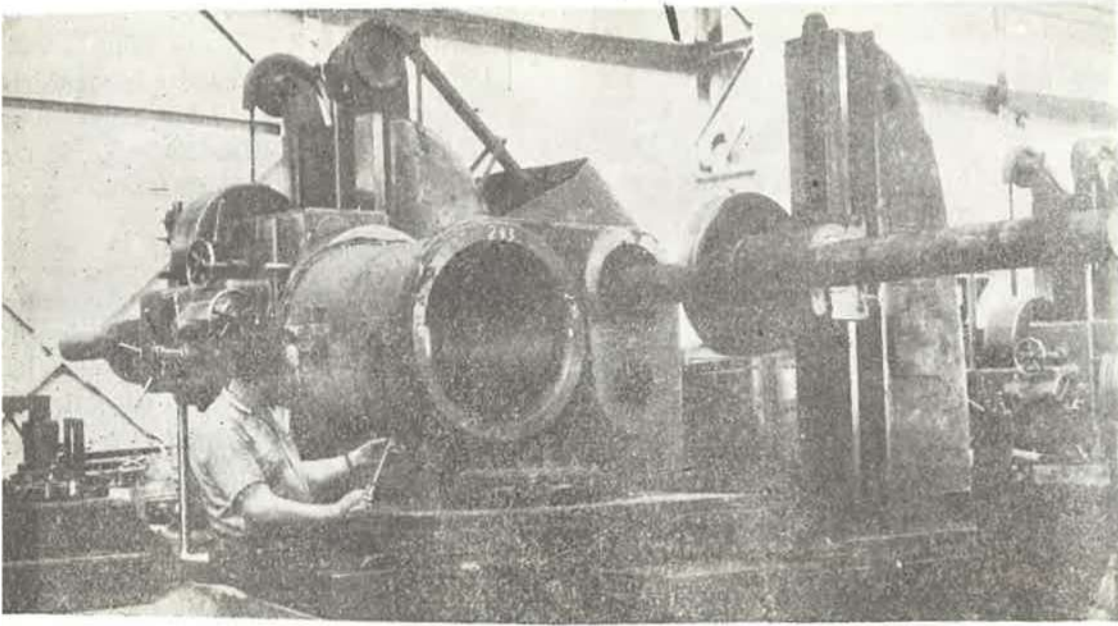
1058 Şubatında kurulmuştur. Normal Bankacılık hizmetleriyle beraber öğrenci bursları tesis ederek ve bazı kültür hizmetleri de görerek faaliyetlerine devam etmektedir.

YAPI VE KREDİ BANKASI :

4/Ağustos/1958 de açılmıştır. 300 e yakın iş adamına ticari kıredi temin etmektedir. Diğer Bankacılık hizmetleri yanında, ünüversitelerden yeni mezun olan serbest meslek erbabına 3 sene vadeli 5—

CURUF POTASI VE İNGOT KALIPLARI

DDY FABRİKASI ÇALIŞMALARI

) bin lira arasında Sosyal Kredi temin mektedir.

AKBANK :

1964 Aralık ayında kurulmuş, kısa ımanda gelişerek mevduatı 7 milyon li- ıyı bulmuştur. İrili ufaklı 500 iş ada ına ticarî kredi sağlamakta ,vadeli va- esiz tasarruf mevduatı hesapları 700 ü ulmaktadır.

D - Esnaf Teşekkülleri :

san'atkâr mevcuttur. Çeşitli Esnaf dernek-

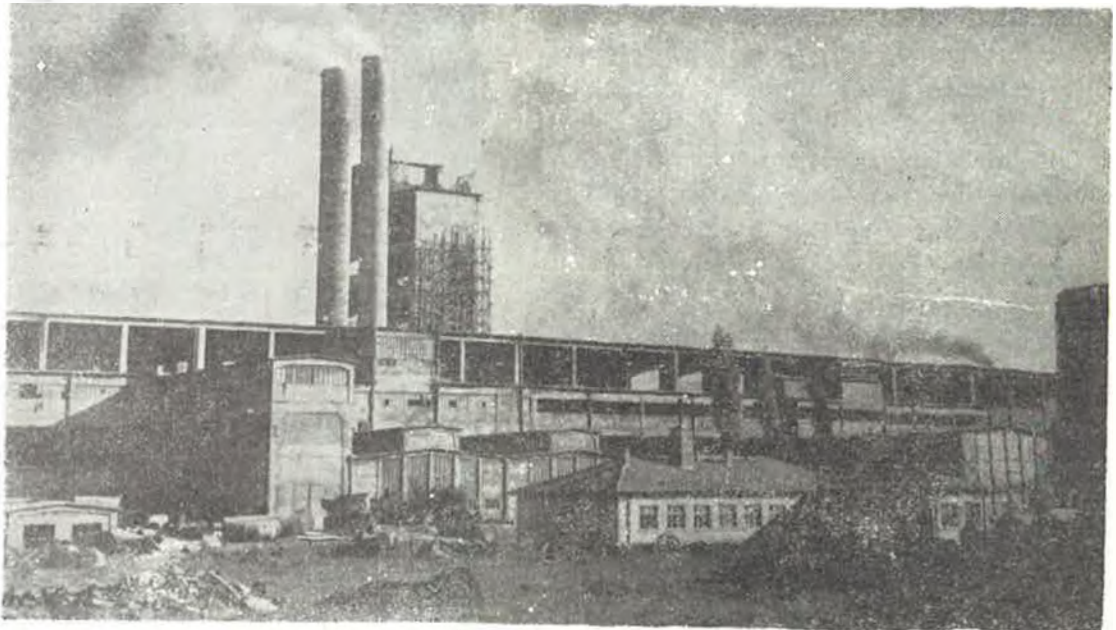
Merkezde ve İlçelerde 4853 esnaf ve leri 1953 de kurulmaya başlanmıştır. Bütün dernekler, Sıvas Esnaf Dernekleri Birliğine bağlıdır. Merkezde 22 ve kazalarda 10 olmak üzere 32 dernek mevcuttur. Derneklerin isimleri ve üye adetleri şöyledir.

	Üye adedi
KAZALARDAKİ DERNEKLER :	
·ivriği, Marangozlar ,camcılar ve taşçılar derneği	52
·ürün, Esnaf ve San'atkârlar Derneği	227
ımrnlı, Esnaf ve San'atkârlar Derneği	75
:angal Esnaf ve San'atkârlar Derneği	127
·ıldızeli Esnaf ve San'atkârlar Derneği	200
ara Esnaf ve San'atkârlar Derneği	164
« Şoförler ve Otomobilciler Derneği	100
« Çarıkçılar ve Kunduracılar Derneği	62
« Marangozlar ve Taşçılar Derneği	58
« Demirciler ve Sobacılar Derneği	52
MERKEZDEKİ DERNEKLER :	
3akırcılar ve Kalaycılar Derneği	66
3ıçakçılar ve Çubukçular Derneği	62
3erberler ve Kuaförler Derneği	180

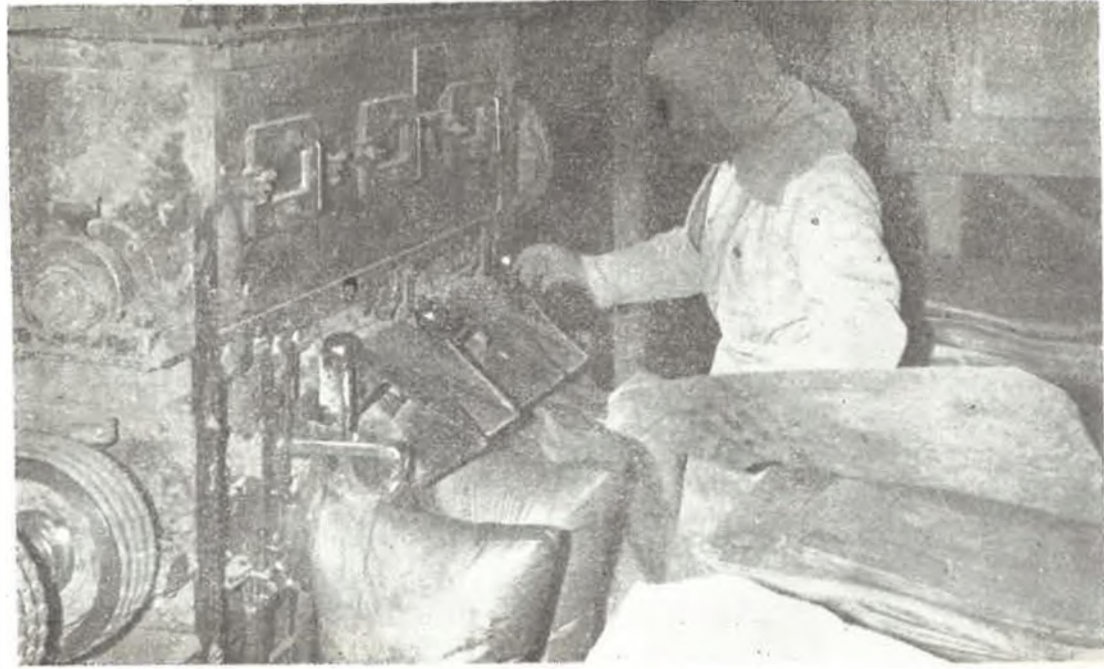
Canlı Hayvan Alıp Satanlar Derneği	148
Demirciler Derneği	91
Çarıkçılar ve Nalıncılar Derneği	51
Elbiseciler Derneği	52
Fotoğrafçılar Derneği	53
Faytoncular ve arabacılar Derneği	241
Kahveciler ve Otelciler Derneği	85
Keresteciler ve Mahrukatçılar Derneği	83
Kunduracılar Derneği	58
Kuyumcular Derneği	52
Marangozlar Derneği	94
Şoförler ve Nakliyeciler Derneği	528
Sobacılar Derneği	63
Terziler Derneği	235
Tuhafiyeciler Derneği	83
Tenekeciler Derneği	62
Tesviyeciler ve Madeni Sanatkârlar Derne	52
Yemeniciler Derneği	51
Yiyecek Maddeleri Yapanlar ve Satanlar Derneği	265
Merkez ve İlçeler Toplam	**3672**

E - Ekonomik Kalkınmasını Sağlıyacak Hususlar ;

Sıvas'ın ekonomi kbakımdan kalkınması, bir sanayi şehri haline gelmesiyle mümkündür. Çeşitli konularda bir çok avantajları kendisinde toplayan İlimizin en şanslı olduğu sanayi kolu Demir—Çelik tesisleridir. Türkiye Demir cevherinin % 60 ının Sıvas'ta bulunması, Ulaştırma imkânlarının genişliği, bu tesisler için en önemli problemlerden biri olan işçi kaynaklarının fazlasiyle mevcudiyeti, bu te-

ÇIMENTO FABRIKASI

ÇİMENTO FABRİKASI İÇ ÇALIŞMALARI

slerin İlimizde kurulmasını zorunlu kıl›aktadır. Üçüncü Demir—Çelik tesisle›nde Sıvas'ta imal edilen çeliğin maliye- başka bir yerdeki maliyetten asgarî % 0 oranında düşük olacaktır. Yine ham ıadde ve işçi kaynaklarının bolluğu yöünden Sıvas'ta bir deri, yün ve iplik fabikasının ve azot sanayiinin kurulması, unun yanında boş geçen ölü zamanın eğerlendirilmesi yönünden, Merkez İleyi ve il sınırları içindeki bütün köyleri e içine alan, «Boş zamanları değerlendirme» programı uygulanarak, çeşitli el an'atlarının yaygın hale getirilmesi çok aydalı olacaktır. Halıcılığın iyice ele alırak, Sıvas için büyük bir gelir kaynağı ıaline getirilmesi çok lüzumludur. Çinento Fabrikası yanında amyant, boru e beton direk fabrikasının kurulması, kiemit ve tuğla istihsal kapasitesinin gelişirilmesi ve özel teşebbüsü teşvik suretiye, bu alanlara yatırım yapılmasının tenini gereklidir.

Ancak bu tedbirler alındığı takdirde Sıvas Ekonomisi hızlı bir gelişme gösterebilecek, açık — gizli ve mevsimlik işsizliğin önüne geçilebilecek yüzlerce ailenin ata topraklarını bırakıp batıya göç etmeleri önlenmiş olacaktır. Ayrıca 1966 Ocak ayı sonu itibariyle, dış ülkelere gitmek isteyen 18.551 Sıvas'lı İş ve İşçi Bulma Kurumu önlerinde ümitsiz bir bekleyişin içinde olmıyacaklardır.

Sıvas'ın bir sanayi şehri haline gelmesi, çevre iller itibariyle bölgesel bir kalkınmayı da sağlıyabilecektir.

Bu bölüme, Sıvas'ın ekonomik kalkınması ile ilgili raporu ekleyerek son vermek faydalı olacaktır.

SIVAS İLİ'NİN EKONOMİK KALKINMASI İLE İLGİLİ RAPOR :

Sıvas İli'nin sür'atle kalkınması, iktisaden gelişmesi her sahada seri bir iş temposuna ihtiyaç göstermektedir.

Mevcut faaliyet sahaları içinde yeni bazı mevzulara da el atmak zarureti kendisini hissettirmektedir.

Hangi sahalarda ne gibi faaliyetlere girişmek lâzım geldiğini sıra ile işaret et-

mek suretiyle lüzumlu izahat ve tavsiyelerde bulunacak bilâhare bir sonuca varacağız. Üzerinde durulması gereken mevzular olarak şunları düşünmekteyiz.

A — ZİRAATTE KALKINMA :

Sıvas Vilayeti yaklaşık olarak 2848800 hektarlık bir araziye sahiptir. Bunun mer'alarla beraber 2.457.400 hektarlık sahasında Ziraat Kültürü yapılabilmektedir. İlin rakım itibariyle yüksekliği ve bilhassa iklim şartları çiftçiyi muayyen zirai mevzularda çalışmaya mecbur etmektedir. Bunlar Tarla ziraati, Bağ — Bahçe, Çayır, Mer'a, Hayvancılık ve ziraat sanatları olarak mütalâa edilir.

a) TARLA ZİRAATİ :

Sıvas'ta halen 881.143 hektarlık saha hububat ziraatına tahsis edilmiştir. Bu sahanın 488.043 hektarı ekilmekte ve

İL ÖZEL İDARESİ SANAYİ OKULUNDA HALICILIK

393.100 hektarı da her sene nadas olarak bırakılmaktadır. Ekilen hububat cinsleri ise Buğday, Arpa, Çavdar ve Yulaf'tır. Bu arada bir miktar da Fiğ ve Mercimek eki mi yapılır. Ekim sahası çok geniş olmasına rağmen bugün Sıvas hububat Ziraatında beklenilen randumanı alamamaktadır.

b) BAĞ — BAHÇE ZİRAATİ :

Sıvas Meyvecilik, Sebzecilik ve Bağcılık bakımından inkişafa müsait bir bölgedir. İklim hususiyetleri ve rakıma göre, Elma, Armut, Kaysı, Şeftali, Vişne ve Kiraz, Erik gibi meyve cinsleriyle Soğan, Sarmısak, Patates, Lahana, Ispanak ve Bağ ticari ve İktisadî mahiyette yetiştirilir.

c) ÇAYIR — MER'A :

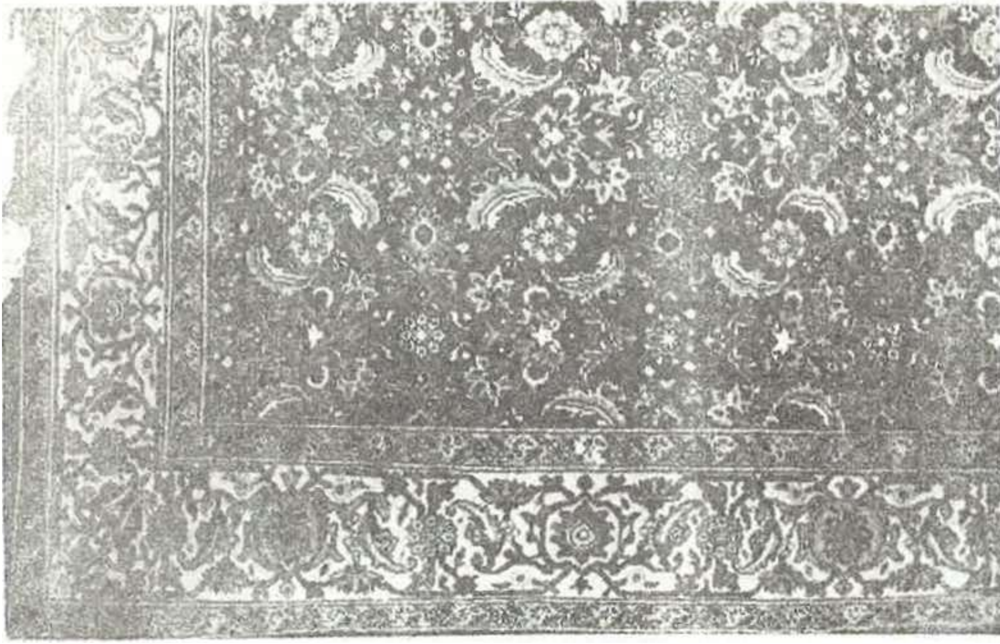
Sıvas'ta son senelerde tarla ziraatı sahası mer'alanma aleyhine bir inkişaf göstermektedir. Bilhassa Ziraat kültürüne müsait olmayan meyilli arazilerin sürümü memleket hayvancılığını tehdit etmektedir. Bu vesile ile mer'alar hayvanları besleyemeyecek durumda olduğundan mer'a hayvancılığı artık ilimizde yerini ahır hayvancılığına bırakmaktadır.

d) HAYVANCILIK :

İlimizde 38228 At, 3650 Katır, 61317 Merkep, 527.747 Öküz, 345084 İnek, 42000 Manda, 1.412.000 Koyun, 14600 Tiftik keçisi, 788.168 adet kıl keçisi bulunmaktadır.

İlimiz Hayvancılığının gelişmesi için Hayvan neslinin ıslâhı ve hayvan ürünlerinin kıymetlendirilmesi, Teknik hayvan bakımı ve beslenmesinin halkça benimsenmesi tedbirleri üzerinde önemle durmak gerekir.

Ziraatte kalkınma başlığı altında topladığımız bölümlerde İlimizin arzu edilen seviyeye ulaşabilcek nitelikte zirai istihsale geçebilmesi ve çiftçiyi kalkındırabilmesi kanaatimizce aşağıdaki hususların

SIVAS HALISI

ne getirilmesiyle mümkün olabilecek-
Şöyleki :

1 — İl yüzölçümünün çok geniş ol-
ı çiftçi ile meşgul olacak geniş bir
at Teşkilâtının bulunmasını icabettir-
tedir. Bundan dolayı İlimizde Bölge
at Müdürlüğünün kurulmasını lü-
lu görmekteyiz.

2 — Keza, Zirai mücadele mevzuu
ımından İlimizin Erzurum'a bağlı ol-
ı ve hatta İl'de bir Zirai Mücadele
lürlüğünün bulunmaması, Zirai Müca-
hizmetlerini aksatmakta olduğun-
behemahal İl'de bir Zirai Mücadele
Karantina Reisliğinin açılması zarureti-
ortaya koyar.

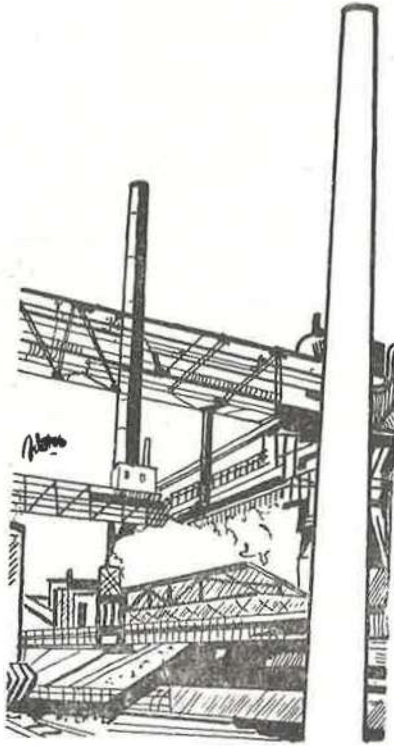
3 — Sıvas Orta anadolu İllerinin ik-
karakterini temsil etmesi bakımından
ada kurulacak bir Zirai Mücadele Ens-
sü İlimizle beraber diğer Orta anado-
İllerine de fazlasiyle faydalı olabilecek-

4 — Tarımda kalkınmada baş fak-
. sulanan sahaların genişletilmesiyle
mkün olabileceğinden suyu bol ve su-
acak arazisi fazla olan İlimizde mutla-
ka Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünün
kurulması lâzımdır.

5 — İlimizde Meyvecilik, Sebzecilik ve Bağcılığın inkişafı için Fidan, Fide ve Bağ çubuğu civar Vilâyetlerden temin edilir. Bilhassa iklim hususiyeti değişik olan bu İl'de kendine has Fidan çeşitlerinin yetiştirilmesi bakımından geniş çapta bir fidanlık kurulmalıdır. Kurulacak Fidanlık aynı zamanda İl Bağ — Bahçe Ziraatının gelişmesini sağlıyacaktır.

6 — Sanayi nebatlarının ve bilhassa Şeker pancarının halen İlimizde 72390 dekar olarak ekilmesi ve istihsalin 100 bin ton civarında olması ve icabında ekim sahasının iki misline yükseltilebilecek kadar geniş olması Sıvas'ta bir şeker fabrikasının kurulmasını icabettirmektedir. Bu vesile ile müeyyideli çalışan Pancar teşkilâtı çiftçiye münavebeyi ve gübrelemeyi, çapayı öğretebileceği gibi Fabrika artığı olan küsbe vasıtası ile de ahır hayvancılığının inkişafını sağlıyabilecektir.

7 — İlimiz Hyvancılık yönünde çiftci elindeki hayvanların lâyıkı veçhile değerlendirilmesi ile gelişebilir. Bunun için İlimizde Et kombinasının kurulması lâzım

DEMİR ÇELİK FABRİKASI MAKETİ

dır.

8 — Hayvan ürünlerinin gelişmesi için ise Süt sanayiinin kurulması icabeder.

9 — Hayvancılık ve Besicilik kredisi ile Zirai Krediler arttırılmalıdır.

10 — Bölgenin hususiyetlerine göre gübre ve yem fabrikaları kurulmalıdır.

B — TOPRAKSU ÇALIŞMALARININ HIZLANDIRILMASI :

Çok geniş toprağa sahip olan İlimizin sulanan arazisi 178.000 hektardır. Sulanabilecek arazisi ise 108.000 hektar civarındadır. Topraksu Bölge Müdürlüğü, tahsis edilen ödenekle olumlu çalışmalar sonucu 30 sulama tesisi ile 8549 hektar araziye su temin edilmiş ve bu faaliyeti sonucu 4645 çiftçi ailesinin faydalanması sağlanabilmiştir. Bölge Müdürlüğü, sulama çalışmalarına kıyasla Toprak muhafaza ve Drenaj çalışmalarına tahsisat azlığı sebebiyle az yer verebilmiştir. Mevcut çalışmalarda ise daima Zirai istihsal gaye edinilmiş, Toprak muhafazası çalışması yapılan Fidanlık, dikilmek suretiyle yapılan faaliyetin verimi düşünülmüştür. İlin iklim ve toprak yapısı itibariyle Toprak muhafazası çalışmalarına imkân vermemesine rağmen 534.000 lira sarfedilerek 245 hektar sahada çalışma yapılmıştır. Bu sahalara 40.000 Bağ Çubuğu, 40000 Armut Çörüğü, 1500 Armut, 8000 Elma, 500 adet Badem Fidanı dikilmek suretiyle hem 120 çiftçi ailesinin faydalanması sağmış ve hem de Görsel Eğitim yolu ile çevre çiftçilerinin harekete geçilmesine yön verilebilmiştir. Drenaj projesi ile 800 hektarlık bir sahanın arazi ıslâhı temin olunmuş ve 160 çiftçi ailesinin bu faaliyetten faydalanması sağlanmıştır.

C — EROZYONLA MÜCADELE :

Erozyonla mücadele, Toprak muhafazası çalışmalarında kendisini göstermiş durumdadır. Arazinin fazla engebeli oluşu, iklim şartları, akarsuların dik yamaçlardan hızlı inmeleri, rüzgâr durumu, İlimizde geniş çapta Toprak muhafazası çalışmaları yapılmasını ön görmüştür. Bir taraftan Toprak muhafazası yapılırken çoğunlukla ümidini Ziraata bağlamış çiftçi ailesinin kalkındırılması için sulama tesislerinin çoğaltılması ve sulu Ziraate geçilmesini sağlayan çalışmalara girişilmesi lâzımdır. Bu lâzime için menvcut personel ile yetinilse bile mevcut ödeneğin çok fevkinde ödeneğe ihtiyaç göstermektedir. İlimizde sulu Ziraate geçiş Topraksu çalışmalariyle mümkün olabilecektir. Bu bakımdan:

1 — Sulu ziraate geçiş için gerekli ön projelerin yapılması ve proje tatbikatı için yeteri kadar ödenek gönderilmelidir.

2 — İlimizde ağaçlandırma ve Erozyon Gurup Müdürlüğü bir an önce kurulmalıdır.

Ç — YERALTI SERVETLERİNİN İŞLETİLMESİ :

Yeraltı servetleri bakımından çok zengin olan İlimizde Demir, Kurşun, Amyant, Krom Maden Kömürü çıkartılmak-

dır. Yılda 1 Milyon 415.000 ton Demir, ı.000 Ton Kurşun, 300 Ton Amyant, 2000 on Krom, 10.000 Ton da Maden Kömürü tihsal edilmektedir.

İlimizde bol miktarda Linyit yatakla- da vardır. Ne yazık 'ki mahalli imkanlar özel teşebbüsün gücü bu yatakları la- kı veçhile işletmeye kâfi gelmemektedir. azi geniş, gübre, yakacak kıtlığından zek olarak yakılmakta, tarla gücünü ıybetmekte, imkânsızlıklar yüzünden nyit yataklarında kömür durmaktadır.

Türkiye Demir cevherinin %60 ını İli iz çıkarmakta ve fakat Demir işlenmek ü Ereğli'ye gitmektedir.

Her yıl köylerden işsizlik ve toprağın ıyurma gücünü kaybediş sebebiyle bin rce aile batı Anadoluya göç etmektedir. üyük şehirlerde gece kondu problemi ığmaktadır. Bu sebeplerden:

1 — Kurulması mukarrer olan üçün i Demir — Çelik tesisleri behemahal Sı- ıs'ta kurulmalıdır. Burada üretilecek çe maliyeti mevcut kuruluşların çelik ma yetlerine nazaran Global olarak asgari 20 daha ucuz olacağı teknik olarak he- ıplanmıştır. Burada kurulacak demir lik fabrikası ekonomik sosyal ve Kültü l yönden Sıvas'a sağlıyacağı fayda orta ve Doğu Anadolunun inkişafını sağlaya- caktır.

2 — İlimizde Beyaz ve renkli mer- mer yatakları vardır. Bugünkü inşaat sti linde mermer rağbet görmektedir. Basit işletme tarzı ile bol miktarda mermer çı- kartılmakta ve ihraç olunmaktadır. Bu konuda özel teşebbüsün desteklenmesi hem mermer yataklarının tam bir işletme haline gelmesini sağlayacak ve hem de inşaat malzemelesi olarak kullanılması desteklenmiş olacaktır.

3 — Verimsiz arazisi olan Sıvas'ta Linyit ocaklarının Devletçe ele alınışı hem Sanayii geliştirecek ve hem de yakıt olarak kullanılan gübrenin tarlaya atılma sını sağlıyacak ve böylelikle Zirai gelirin artması mümkün olabilecektir.

D — İŞSİZLİĞİN ÖNLENMESİ :

Sıvas, işsizi en çok olan İller arasın- dadır ve bu yüzden dışarıya devamlı göç vardır. İş ve İşçi Bulma Kurumundan alı nan bilgilere göre 1966 Ocak ayı sonu iti bariyle dış ülkelere gitmek üzere iş tale- binde bulunan müracaatın sayısı 18551 dir. Bu da Bölge nüfusunun ortalama bin de 27 sini teşkil eder. Toprak artan nüfu su besliyemiyecek duruma gelmiştir. Her aileden bir kaç kişi ailesinden korkmakta

BIÇAKÇILIK

DEMİR CEVHERİNİN ÇIKARILIŞI

kısmetini büyük şehirlerde aramaktadır. Bu ise bir takım Sosyal problemler ortaya koymaktadır. Bu bakımdan :

1 — Kurulması gün meselesi olan Üçüncü Demir — Çelik tesisleri Sıvas'ta kurulmalıdır. Türkiye Demir cevherinin % 60 ı Sıvas'tadır. Sıvas'a bu büyük bir hak bahşeder.

2 — Çimento Fabrikası yanında Amyant Boru ve beton direk Fabrikası kurulmalıdır.

3 — Sıvas il merkezi ve kazalar itibariyle inşa halindedir. Kiremit ve Tuğla başka illerden temin olunmaktadır. Bu bakımdan Çimento Fabrikasındaki Tuğla ve Kiremit kısmı genişletilmeli, Özel teşebbüse kredi imkânları sağlamak şartiyle kiremit ve Tuğla fabrikalarının kurulması teşvik edilmelidir.

4 — İlimiz yılda 140.675 deri ve bağırsak istihsal etmektedir. Sıvas menşeli deriler ise Sıvas'ta ve piyasada tutulmaktadır. Sümerbank eli ile Sıvas'a deri Fabrikasının kurulması faydalı olacaktır.

5 — Azot Sanayiinin kurulması için İlimiz çevresinde fazlası ile ham madde vardır. Esasen Gemerek İlçesi Hacıyusuf köyü civarına azot fabrikası tesisi için köy kalkınma kooperatifi projede hazırlatmıştır. Devletin yardımı ile azot sanayiinin ele alınması gereklidir.

6 — Boş yatan iş gücünü değerlendirme bakımından ve İlimizin Sanayi merkezi olması halinde çevresine de fayda sağlayacağından Yün ve İplik fabrikasının da İlimizde kurulması gereklidir.

Sıvas'ın ihtiyaç duyduğu gübre ve yem fabrikasının İlimizde kurulması zaruridir.

E — HALK EĞİTİMİ VE EL SANATLARININ GELİŞTİRİLMESİ:

Halk Eğitimi halkın geçim standardını yükseltmek için fikri Eğitim yapmak amaciyle kurulmuştur. Teşkilâtı henüz tamam değildir. Bu bakımdan:

1 — 1967 yılında yapılacağı söylenen ve bu husus için bütün istekler yerine getirilmiş bulunan Sıvas Halk Eğitimi merkezi binasının yapılması zaruridir. (Başlanmıştır)

2 — Köylerimizde passif iş gücü fazladır. Yan geliri artırıcı tedbiri köylü düşünememektedir. Sıvas Halıcılığını köylere yayma, hububat saplarını değerlendirme Trikotaj örücülüğünü geliştirme, böylece ev kadınını yetiştirip ev ekonomisinde müsbet gelişimi sağlama bakımından il merkezinde Köy El Sanatları Eğitim merkezi kurulmuş ve faaliyete geçirilmiştir. Mahalli imkânlarla kuruluşu tamamlanan ve köylerden alınan yatılı kızların okuduğu bu Müessesenin 150 yataklı Köy El Sanatları Eğitim merkezi haline getirilmesi Köy İşleri Bakanlığınca ele alınmalıdır.

3 — Okur yazar olmanın faydası pek büyüktür. Sıvas ayrıca arazi yapısı itibariyle de Tarım memleketi sayılır. Bu bakımdan Halk Eğitimi Genel Müdürlüğünün proje olarak ele almak istediği okuma yazma projesi Sıvas'ta ele alınmalıdır.

4 — İlçelerde halk Eğitimi teşkilâtının kurulması bir an evevl tamamlanmalıdır.

CÜREK — DEMİR ÇELİK İŞLETMESİ

5 — Halk Eğitimi bünyesinde çalış-ıakta bulunan biçki — dikiş kursları ile emirci — marangozluk kurslarının bü-ük memleketlerde sabitleşmesi ve yatılı ale getirilmesi için yeteri kadar tahsisat :rilmelidir.

6 — Şarkışla ve Gürün Kilimciliği i : Sıvas Halıcılığının proje olarak ele a-nması ve plânlamaya girmesi sağlanma-dır.

F — DEVLET, İL VE KÖY YOLLARININ TAMAMLANMASI :

İlimiz sınırları içerisinde 987 kilomet-: devlet yolu mevcuttur. Bunun 587 kilo ıetresi yaz ve kış aylarında geçit verir. 71 Km. si ise yalnız yazın geçit verir. İl ınırları içinde (790) Kilometrelik İl yo-ından 697 Kilometresi yalnız yazın geçit erir. 9200 kilometre köy yolunun 417 ki metresi stablize, 168 kilometresi Toprak :sviye, 353 kilometresi ham yoldur. Geri alan ise vasıtalara geçit vermeyen pati-adan ibarettir. Sıvas'ta iklimin sert olu-ı, kış mevsiminin uzun sürmesi dolayısiy le ulaşım imkânları çok mahduttur. Bu bakımdan İlin bilhassa köy yolları dâvası nın halledilmesi lâzımdır. Köy yollarının kışın geçit vermemesi yanında arazi duru mu itibariyle derelerin ve çayların kış ve ilkbahar aylarında geçit vermemesi de u-laşımı zorlaştırmaktadır. Halihazırda bu işlerde çalışan makina çok azdır. Mevcut makine farkı ile Sıvas'ın köy yollarının yapılabilmesi için yüz senelik bir zamana ve 166.320.000 liraya ihtiyaç vardır.

1 — İlimizin yol davasının on yılda halledilebilmesi için 200 damperli Kam-yon, 15 dampersiz kamyon, 35 Buldozer, 45 Greyder 20 Bakım Greyderi, 15 Binek, 30 kompresöre ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç-la birlikte personel adedinin ahenkli o-larak 8 misline çıkartılması lâzım gelmek tedir. Ve her yıl Bakanlık yardımının 15.000.000 lira olması icabetmektedir.

2 — İlimiz Vilâyet değil Eyalet bü-yüklüğündedir. Bu bakımdan gerek Y.S.E. teskilâtının ve gerekse bayındırlık teşki-lâtının İlimizde Bölge müdürlüğü haline

getirilmesinde zaruret vardır.

3 — Karayolları Bölge Müdürlüğü İli mizde yeni kurulduğundan tahsisatı diğer bölgelere nazaran çok olmalıdır.

4 — Köyler arası geçitlerde köprü ih tiyacı fazla olduğundan özellikle köprü yapımı için fazla miktarda ayrı tahsisat verilmelidir.

G — TURİZM YÖNÜNDEN İLE HAREKET VERİLMESİ :

İlimiz doğu ile batıyı bağlayan transit yolu üzerinde olduğu gibi Turistlerin gece konakladıkları yerdir. Tarihi eserlerinin zenginliği ayrıca Turist çekmektedir. Orta Anadolunun en büyük ili olan mesire yerleri Kaplıcaları ve hele tarihi eserleriyle pek zengin bulunan İlimiz her nedense Turistik Bölge olarak ele alınmış değildir. Bu bakımdan :

1 — Sıvas Bakanlıkça birinci Turis tik bölgeye dahil edilmelidir.

2 — İlimize gelen Turistlerin kalmalarını sağlıyıcı rahat Turistik otel yapımı başlamış ve hatta bu yolda muhtelif Özel teşebbüs sahipleri harekete geçmişlerdir. Bunlara Turizm ve Tanıtma Bakanlığı fonundan kredi verilmelidir.

3 — Kaplıcaların ele alınıp iç ve dış Turistlerin hizmetine daha sıhhî bir şekil de sokulabilmesi için özellikle Sıvas Belediyesine ve Özel teşebbüse kredi açılmalıdır.

4 — Sıvas senede iki önemli hafta kutlamaya başlamıştır.

a) 27 Haziran Ata günü ve Büyük Sıvas Sergisi. (27 Haziran Ata günü ve ikinci Büyük Sıvas Sergisi bu sene kutlanmıştır. Bir hafta sürmüştür. Sergi fuar manzarası arzetmiş, Sıvaslıların ve diğer İllerden gelenlerin hayranlığını celbetmiştir. Mahalli imkânlarla hazırlanmıştır.)

b) 4 Eylûl Kongresini anma günü ve Kültür şenlikleri. (1 Eylûlda başlayıp 12 Eylûlda bitmiştir. Mahalli imkânlarla yapılmıştır.)

Her iki hafta basında yer almış, radyo ve basın bu haftalarda stayişle bahsetmiştir.

Bu iki haftanın hazırlanması ve başarılmasında Sıvas'ı Tanıtma ve Turizm Derneği rol almıştır. Bu bakımdan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Sıvas'ı Tanıt ma ve Turizm derneğine diğer İllerde olduğu gibi yardımda bulunmalıdır.

5 — Tarihî eserlerin etrafının açılma sı için İmar İskân ve Turizm Bakanlığın ca gereken yardım yapılmalıdır.

Ğ — MİLLİ EĞİTİM HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ :

İlimiz Milli Eğitim imkânları yönünden en düşük İllerden biridir. İlimizde 1279 Köy 486 mezrada cem'an 977 Okul vardır. 334 köyde 454 mezrada toplam olarak 798 Okul yoktur. İlköğretime devam eden öğrenci sayısı 108603 dür. 4.209 Öğrenci okuldan yoksundur. Köy okulları ders araçları yönünden de son derece yetersizdir. İlköğretimde görevli Öğretmen sayısı 2250 dir Sıvas'ta toplam olarak 31 orta dereceli okul vardır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 17200 dir. Sıvas Öğretmen ve Okul bakımından kifayetsizdir. Bu hal karşısında;

1 — 1972 yılında bütün köylerin okula kavuşabilmesi için yılda 12.000.000 lira ödeneğe ihtiyaç vardır.

Mevcut vasıtalara ek 6 kamyon ve iki jeep daha alınmalıdır.

2 — Sıvas'ta mezra adedinin çok oluşu, iklim şartları, köy adedinin fazlalığı dolayısiyle Bölge ilkokullarının kurulması gerekir.

3 — Köylerde ilkokulu bitirenlerin bir çoğu Ortaöğretime devam edememektedirler. Bu durum karşısında bölgesel tamamlayıcı kurslar yönetmenliğine göre İlkokulu bitirenler için tamamlayıcı kurslar açılmalıdır ve bu husus için gerekli tahsisat verilmelidir.

4 — Sıvas merkezi Sanayi bölgesidir ve 110.000 nüfusa sahiptir. Okuldan nasibini alamamışlar bir yana, ilkokulu bitirdikten sonra aile geçindirmek için okuyamıyanlar pek çoktur. Bu sebeple gece Eğitimi yapan Ortadereceli okullar açılmalıdır.

5 — Kasaba hüviyetinde olan köyler ile etrafında 15—20 köyü olan merkezi ve büyük köylerde ortaokul açılmalıdır.

6 — Kendi güçleri ile Gemerek ilçesi halkı Lise binası yapmaktadır. Bu bakımdan Gemerekte 1967 — 1968 ders yılında Lise açılması lâzımdır. Keza Divriği İlçesi ile Gürün İlçesi İl'e çok uzaktır. Divriği ve Gürün İlçelerinde de 1967 - 1968 ders yılında Lise açılması gereklidir.

7 — Sıvas 4 Eylûl şehridir. Büyük Atatürk bir konuşmasında Cumhuriyetin temelini burada attık buyurmuşlardır. İlk hastahane ve şifa yurdu, Selçuklular zamanında 750 sene evvel Sıvas'ta açılmıştır. İlimizde Delvet hastanesi ,Göğüs Hastalıkları Hastanesi, Dispanser, İşçi Sigortaları Hastahanesi ,Devlet Demiryolları Hastahanesi ve Askerî Hastahane ile Doğumevi ve Sağlık koleji vardır. Devlet Hastahanesinin ve Doğum Kliniği ile Sağlık Kolejinin bulunduğu site bir aradadır ve ayrıca yeni tesis yapılabilecek geniş bahçe ve arsası vardır. Bu bakımdan Sıvas'ta açılacak Tıp Fakültesi için yer ve imkân hazırdır. İlimizde Tıp Fakültesinin açılması Sıvas ve çevresi için faydalı olacaktır.

H — SAĞLIK HİZMETLERİNİN BUCAK VE KÖYLERE KADAR GELİŞTİRİLMESİ :

İlimiz merkezinde 370 yataklı tam teşekküllü Nümune Hastahanesi, 100 yataklı Göğüs Hastalıkları hastahanesi, 1 Verem Dispanseri, Ana Çocuk Sağlığı merkezi, 300 yataklı Askeri Hastahane, 130 yataklı DDY. Hastahanesi ve 50 yataklı Sosyal Sigortalar Hastahanesi mevcuttur. Bunlardan başka İlimize bağlı Suşehri'nde 40 yataklı hastahane, Divriğide 15, Zara, İmranlı, Yıldızeli ve Gürün İlçelerinde onar yataklı sağlık merkezi vardır.

28487 Kilometre kare yüzölçümünde ve 705.000 nüfuslu İlimizde bu sağlık tesislerinin ihtiyaca cevap veremeyeceği aşikârdır. Bu bakımdan halk sağlığını korumak, zamanında sağlık tedbirlerini almak suretiyle İlin iktisadiyatında mühim rolü olan insan gücünden yeteri kadar faydalanmak mevcut tesislerin genişletilmesi ve yenilerinin yapılmasiyle mümkün olabilecektir. Bu bakımdan:

1 — Mevcut Sağlık müesseseleri genişletilmelidir.

2 — Kangal, Şarkışla, Gemerek ,Hafik, Koyulhisar, İmranlı sağlık merkezleri bitirilmelidir.

3 — Milli Eğitim Bölümünde zikredildiği gibi İlimizde Tıp Fakültesi kurulmalıdır.

4 — Köylerdeki yetersiz sağlık personeli takviye edilmelidir.

5 — Köylünün sağlığı bakımından İçme suları ıslahı başta gelir.

Sıavs İl'i su tesisleri bakımından çok geridir. 1967 yılı sonu itibariyle, ilimiz içmesuyu durumu şöyledir. 1279 köyden 400 köyün sıhhi içmesuyu vardır. Suyu yetersiz köy sayısı 457 dir. 422 köyde tamamen susuz durumdadır. Bu bakımdan, Çimento Çimento, boru ve işçilik dahil 47.100.000 liraya ihtiyaç vardır.

1 — EKONOMİ VE TİCARİ İNKİŞAF İÇİN YENİ TEDBİRLER ALINMASI :

İlimiz Türkiye'nin en mühim istihsal ve istihlâk sahasıdır. Bilhassa şehir nüfusunun hızlı bir tempo ile artması istihlâk kapasitesini arttırmıştır.

İl merkezinde iş ve Ziraat, Yapı Kredı, Emlâk Kredi, Halk, Vakıflar, Akbank, Pamukbanktan başka banka yoktur. Sıvas'ın kendi istihsal ve ithal ettiği mad-

deleri büyük bir yekûn tutan müstehlik tabakasına intikal etmesinden mütevellit hareketli bir ticari durum vardır. Ziraatla Ticaret arasında ilişki mevcuttur. İyi mahsul alındığı seneler piyasanın görülmemiş bir derecede canlandığı görülür. Ticaretin esasını hububat, Canlı Hayvan ve hayvan mahsulleri teşkil eder. İhraç maddeleri Mercimek, Fiğ, Koyun, Sığır, Yün, Yapağı, Kıl, Yumurta, Deri, Bağırsak Maden cevheri, Şeker Pancarı, Çimento Kiremit Tuğla, Karyola, Madeni eşya Hediyelik El sanatları teşkil eder. İhracat yekûnu yılda 73.203 340 liradır. Buna mukabil Motorin, Benzin, Gazyağı, Demir, Yaş sebze, Meyve, Şeker, Pirinç, Zeytin her nev'i yemek yağı, Kereste, Maden Kömürü, mahrukat odunu, sıhhî tesisat, Elektrik Malzemesi, Manifatura, Tuhafiye, ithal eder ve ithalât yekûnu 147.156.621 liradır.

Merkez ve İlçelerde olmak üzere cem'an 4583 esnaf ve sanatkâr mevcuttur. Bunlardan 2442 Esnaf kefalet kooperatifi yolu ile Halk bankasından kredi almaktadır.

1800 Esnaf ve sanatkâr da kredi talebinde bulunmaktadır. Merkezde 615 esnaf ve sanatkârın da dükkân ihtiyacı bulunmakta bunlardan 125 i Sanayi sitesinde dükkân almış bulunmaktadır. Sanayi Sitesinden başka 428 dükkâna ihtiyaç duyulmaktadır. Buna göre,

1 — Kredi plâsmanlarının arttırılması muhakkak lâzımdır.

2 — Sıvas çevre İllerin yol kavşağındadır. Tren yolu kavşağındadır. Nakliyatı kolaylaştırmak bakımından Sıvas'ı diğer İllere bağlayan yolların karayollarınca kısa zamanda ele alınıp asfaltlanması gerekir.

3 — Motorlu tren ihdası, kışın Uçak seferlerinin yapılması, Ticari inkişaf için yararlı olur.

4 — Sıvas esnafını kısa zamanda dükkâna kavuşturmak amacı ile Belediye ye kredi açılması suretiyle yeni Sanayi Sitesinin yapılmasına önayak olunması zaruridir.

İ — ORTA ANADOLU FUARININ KURULMASI :

Ekonomik gücü sağlayıcı hareketlerle İlin ekonomik yapısında tekamül olacağı kanısındayız. Bu bakımdan İlimizdeki çeşitli iş kollarını eserlerini sergilemek hem Sıvas içinde tanıtmak ve hem de çevre illere tanıtmak amaciyle iki yıldır sergileme yapılmaktadır. 1966 yılında bu sergileme daha şumullü bir programla ele alınmış ve 27 Haziran Ata Günü ve 2 nci Büyük Sıvas Sergisi düzenlenmiş Fuar manzarası arzeden bir hafta yaşanmıştır. Bu bakımdan İlimizde Orta Anadolu fuarının açılması lâzımdır. Fuar Atatürk'ün Sıvas'a ilk gelişleri haftasına rastlaması bakımından ve hemde iktisadi hayata etki edeceği düşüncesiyle gerekli görülmektedir. Bu hususta Ticaret Bakanlığı nezdinde gerekli teşebbüs yapılmıştır.

SONUÇ :

İlimizin Sosyal, Ekonomik ve Kültürel gelişimi için elzem olan ihtiyaçlar yukarıya çıkartılmıştır. En büyük İllerimizden birisi olan Sıvas'ın gelişmesi bu ihtiyaçların yerine getirilmesine bağlıdır.

İl'in sanayi Durumu

A - Demir sanayii :

TABİİ KAYNAKLAR :

Sıvas, Türkiye'nin en zengin madenlerini sinesinde toplamış bir şehirdir. Bu madenlerin başında demir gelmektedir. 1937denberi, Karabük Demir ve Çelik fabrikalarının bütün ihtiyacını karşılayan Divriği demir işletmesi o fabrikayı, daha yıllarca besliyebilecek durumdadır. Uzun yayla, Hafik ve Zara'da yapılan sondalar petrol yataklarına da sahip olduğunu gös-

ermiş, çalışmalara hız verilmiştir.

Vilâyetimizde, demirden başka krom, naden kömürü, bakır, kurşun, mangaıez, amyant, civa, nikel, florit, kobalt, ،alay, barit (Baso 4) kuarsit (Si 02), nanyezit (Mg CO 3), oniks gibi madenlerle mevcuttur.

DEMİR :

ienelik istihsali	Mevkii	Tahmini rezerveleri (Milyon-Ton)
.000.000 (Ton)	Divriği (Cürek)	55.—
25.000	Divriği (Akdağ)	9.—
30.000	« (Demirdağ)	12.—
.200.000	Gürün (Gökçeyazı)	8.—
200.000	Kangal (Davutoğlu)	7.5
—	Zara (Kalkan)	1.—
—	Divriği (Dişbudak)	2.—
—	« (Şahin)	1.—
5.000	Kangal (Alacahan)	1.—
5.000	« (Kölen)	1.—

Yukarıdaki isimlerden başka, muhtef şahıslar tarafından, 112 demir arama ahası müracaatı yapılmış bulunmktadır. unlardan özellikle Divriği İlçesinin Puunsur köyü, Demirdağ, galen köyü Dumıca, Güneş istas. Akdağ Göldağ Çaltı is ısyonu, Kangal İlçesinin Yeşildere havasinde Yılanlıdağ, Tecerdağı, Mancılık kö ü, Irmaç köyü, Şekerpınar köyü, İmranlı lçesinin Kızıldağ, Zara İlçesinin Beydağ avalisinde, işarete değer yatakların mevut olduğu tahmin edilmektedir. Bu saaların etüdleri henüz, MTA tarafından apılmamıştır. Söz konusu bu yerlerde, ayda değer, yeni demir cevheri rezerve-ri bulunması ihtimal dahilindedir.

DİVRİĞİ MADENLERİ MÜESSESESİ :

1936 da MTA Enstitüsü Mütehassısırı, Sıvas ve Malatya arasındaki bölgee araştırma yaparken, Divriği ve Hasan elebi bölgesinde dağınık vaziyette bulu an manyetik bloklarına raslamış, bloklarını derinleştirmişlerdir. Aynı zamanlarını Devletleştirmişlerdir. Aynı zamanda DDY. topoğraf ekibi de bu bölgede çalışırken bu jeolojik keşifleri kaydetmiştir. Araştırmacılar, 17/Mayıs/1937 de bu günkü maden yerini keşfetmişlerdir.

Divriği Madenleri Müessesesi 15/12/1938 gün ve 2/10050 sayılı kararname ile İktisat Vekâletinin Etibank Genel Müdürlüğüne ihalesi yapılarak onanmış olup, daha sonraları 21/6/1955 gün ve 6559 sayılı kanunla, İşletmeler Vekâleti, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğüne bağlanmış ve her yönden büyük bir hususiyet arzeden İktisadi Devlet Teşekkülüdür.

MÜESSESENİN KURULMUŞ BULUNDUĞU MAHAL VE COĞRAFİ DURUMU :

Sıvas Vilâyetinin Divriği Kazasına bağlı ve Divriği'nin 18 Km. kuzey batısında Sıvas — Erzurum Tren güzergâhı üzerinde, kuzeyinde Çaltı suyu akan, Cürek istasyonuna 23000 metre mesafede, deniz seviyesinden 1100 metre yükseltide bir site dahilinde kurulmuş bulunmaktadır. Merkez sitede, Sosyal ve Sınai tesisler, lojmanlar, anbar, atölyeler, garaj ve santraller, hastahane ve okul gibi binalar mevcuttur.

İŞLETMENİN BULUNDUĞU YERİN İKLİMİ :

İklim, çok sert ve şiddetlidir. Yazları genellikle yağışsız ve çok sıcaktır. Kışları soğuk geçer, kuzey doğudan esen, yağdıran rüzgârı sert ve soğuk eser. Kışın eserse kar, yazın eserse yağmur getirir. Müessesenin önünden geçen Çaltı suyu, bölgenin başlıca akarsuyudur.

SAHALARI VE İSTİHSAL TARZLARI :

İŞLETME SAHALARI :

A Kafası, B Kafaları ve C Plâseri olmak üzere 3 saha mevcut olup, toplam re-

zerve ortalama 110.000.000 tondu. Bunların dışında yeni işletmeye açılan Güneş ve Dumluca sahaları vardır.

MADENİN JEOLOJİK DURUMU :

Demir madeni, yukarıda adı geçen A. B. C. adı verilen 3 büyük ana yataktan meydana gelen mezozomatik bir teşekkül dür. Mağmadan çıkan buhar ve gazlar, yan taşlara tesir ederek burada bir mübadele husule getirirki buna, (Endojen) veya (Değme—Değişme) diyoruz. A. B. kafaları bir değme — değişme, C Plâseri ise bir selimanter maden yatağıdır.

Demir yatağı civarında en eski taşlar iki çeştittir: 1) Mavi mermerleşmiş kalker II) Kahverengi demirli kalker, Bu kalkerler arasında da fosil bulunmadığından, hangi jeolojik zamana ait oldukları kat'i olarak bilinmemektedir.

A KAFASI :

En büyük cevheri mağnetittir. (Fe 304). En kaliteli yeri 1712 rakımı ile 1435 rakımı arasında 750 metre uzunluğunda, 100 metre genişliğindedir. Bu mıntıkada 27 milyon ton demir cevheri bulunmaktadır.

B KAFASI :

A kafasının güneyinde, cevheri hematiddir. (Fe 2 03) rezervi 3 milyon tondur.

C PLÂSERİ :

B kafasının dağılması neticesi, kâfi derecede hazırlandıktan sonra, çığ şeklinde bir arazi kaymasiyle meydana gelmiştir. C plâseri, vadinin eteğinde ve tepesinde B kafası bulunan dağın yamacında olup, 5 milyon ton hematit (Fe 2 03) cevheri vardır. C plâseri işletme merkezine 12 km. mesafede olup, Divriği ile işletme arasında bir iş yeridir. Yüksekliği 1118 metredir. C plâseri ile A kafası 7.5 km dir. A kafa işletmesi merkez siteye 11.5 km. mesafededir.

MADENİN İSTİHSAL TARZI :

A. Kafa İstihsali: Açık işletme olarak faaliyette olup, üzerindeki toprağa (Dekapaj) adı verilir. Bu toprak, martoperferatörler (delme makinaları), 29 T. Bucy rus — Erie (büyük delme makinaları) ile delinerek, arazi dinamitle doldurulur, ateşlenir. Çıkan pas Ekskavatörler (Bagerler) vasıtası ile euclid kamyonlarına yüklenerek, cevher sahasının dışında bulunan bir dereye tumba edilir. Pasa temizlendikten sonra, cevher, basamaklar halinde kazma, kürek, manila, martoperfaretörler, büyük delme makinaları, ekskavatörler, eiuco'lar, vagonetler, euclid kamyonları ve buldozerlerle istihsal edilir.

İstihsal edilen cevher basamaklarda, vagonetlere (bir tonluk) el, kürek ve makinalar vasıtasile EİUCO ile EUCLİD'lere yüklenerek galeriler ile irtibatı olan kuyulara boşaltılır.

Cevher kuyular vasıtasile nakledilir. Kuyulardaki cevher 5 tonluk vagonlara yüklenerek VULKON lokomotifi ile konkasör silolarına getirilir. Buraya gelen cevher, konkasör vasıtasile 1—7 Cm ebadına kadar kılır. 1 Cm çapından daha küçük parçalar, eleklerde elenerek tozu ayrılır. Kırılmış ve tozlarından ayrılmış parça, cevherler havaî hat, toz ev parça silolarına Bant'lar vasıtası ile sevkedilir. Burada A kafa ile Cürek istasyonu arasında bulunan 3480 metre uzunluğundaki havaî hatta verilir. Havai hat vagonları 1 tonluk olup, hat üzerinde 69 vagon ve istasyonlarda da 6 vagon, her an yüklemeye hazır bulundurulur. Havai hattın hızı, saniyede 2—8 metredir. Saatte ortalama 100 ton cevher Cürek istasyonuna çekilerek, boşaltma silolarına doldurulur. (silolar iki göz olup, 600 ar tonluktur) Buradanda DDY. vagonlarına yüklenerek Karabük Demir ve Çelik İşletmelerinin ÜLKÜ istasyonuna sevkedilir.

A kafada ortalama olarak 300 kişi çalışmaktadır. İstihsal, genel olarak makinalarla yapılır. A kafa işletmesinin 1965 yılı prevüsü 618.000 tondur.

C PLÂSERİ İSTİHSAL TARZI :

Açık işletme olarak çalışmaktadır. İs-

ihsal, A kafanın aynı olup, burada cevher opraklı olduğundan, genellikle kazı ale i olan martopikörlerle istihsal yapılmak adır. C Plâseri'nin havai hat uzunluğu Demirdağ istasyonuna 1500 metredir. Vagonlara 500 Kğ. cevher yüklenir. Havai hat vagonetleri hat üzerinde 30, istasyonarda da yedek olarak 6 tanedir. Havai hattın hızı saniyede 1.5 metredir. Bu havai hat saatte Demirdağ istasyonuna 32 ton cevher nakletmektedir. Demirdağ siloları parça silosu 500, toz silosu 100 tonluktur. Buradanda DDY. vagonlarına yüklenerek Karabük fabrikalarının ÜLKÜ İstasyonuna sevkedilir.

C Plaserinde ortalama olarak 300 işçi çalışmaktadır. Bu işletmenin 1965 yılı prevüsü 290 bin tondur.

A kafa ve B kafalar ile C plâser'inden, Müessesenin işletmeye açıldığı 1938 yılı mayıs ayından, 1965 yılı sonuna kadar istihraç olunan cevher yekûnu (8.689.142) tondur. Bundan başka 1955 — 1956 yılında Almanya'ya 150 bin ton demir cevheri sevk edilmiştir. 1957 yılında Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü Almanya'ya tekrar 150 bin ton cevher satışı için anlaşma yapmış ve bu miktarda cevher sevkedilmiştir.

CEVHERİN KİMYASAL ÖZELLİKLERİ VE ANALİZ SONUÇLARI :

İşletmelerde 2 cins demir cevheri çıkarılmaktadır.

I) HEMATİT (Fe2 03)
II) MAĞNETİT (Fe3 04)

ANALİZ SONUÇLARI :

Cevher	Fe %	S102	Al O%	Mn %	S %	P %	Ca O%	Mğ O%	T:0%
Hematit	: 55	5.12	—	—	0.10	0,05	0,8—3	—	Yok

Mağnetit	Fe %	Al O%	S102	Mn %	S %	P %	Ca O%	Mğ O%	T:0%
	: 65.5	0.1	2.5	0.60	1.60	0.07	2.5	0.5	Yok

PERSONELE YAPILAN SOSYAL YARDIMLAR :

Müessesede 190 lojman mevcut olup, bunun 108 i işçilere ve 82 side memur ve müstahdemlere tahsis edilmiş durumdadır.

Lojmanlar haricinde 3 iş yerinde (A kafası, C plaseri, Cürek) olmak üzere 830 yataklı 3 tane işçi yatahanesi, 30 yataklı bekçi ve itfaiyecilere ayrılmış pavyon, 16 yataklı merkez sitede bir misafirhane, teknik elemanlara ait 14 yataklı, ikinci bir misafirhane bulunmaktadır.

KÜLTÜR VE SPOR FAALİYETLERİ :

Merkez sitede bir ilkokul, bu yıl tedrisata başlayan birde ortaokul vardır. İşçilerin her yönden kalkınmaları için seyyar ve sabit bir sinema makinası mevcuttur.

Spor alanı olarak, bir tenis, bir voleybol, bir basketbol, sahası ile, tam nizami ölçülere havi bir yüzme havuzu vardır. Ayrıca bir de futbol sahası mevcuttur. Adı geçen spor alanlarında faaliyet gösteren mensupların bu faaliyetlerini, gençlik ve spor kulübü organize etmekte, yakın İl ve İlçelerle sık sık spor temasları yapmaktadır.

Müessese, Divriği'den iş yerlerine otobüsle, işçi ve memurlarını taşımakta, yapılan bu taşıma işleri hiç bir ücrete tâbi bulunmamaktadır.

Ekonomalarda satılan mallarda kâr gayesi güdülmediğinden, muhitte ucuz bir pazar yaratılmaktadır.

MÜESSESEDE TEDAVİ KONULARI:

Mevcut dispanser 15 yataklı olup, i-

çerisinde rontgen, diş kliniği, doğum servisi gibi kısımlarla, her türlü ihtiyacı karşılayabilecek durumdadır.

TURİZMLE İLGİLİ KONULAR :

Müessesenin gezilip görülecek yerleri, daha ziyade sosyal ve Sınai tesislerin bulunduğu yerlerin, tabii manzaraları ile bu tesislerin modern şekildeki faaliyetleridir. Bunlardan başka yukarıda bahsedilen merkez sitede nizami bir yüzme havuzu ve bu havuzun civarında bulunan eğlence yerleri spor alanları, yine sosyal tesislerde bulunan gazino lokalleridir. Buraya gelen yabancı turistleri müessese misafirhanesinde karşılıksız olarak misafir edebilir. Bu misafirlere müessesede ve civarda görmeğe değer yerlere gidip—gelme imkânları temin olunur. Bunlar arasında 800 senelik maziye sahip Ulucami, Kümbet, Köprüler, Han ve hamamlar görülmeğe değer en büyük tarihi eserlerdir.

B - Diğer Madenlerimiz

Demirden başka diğer madenlerin senelik istihsali rezerveleri ve mevkilerini şöyle sıralayabiliriz.

Madenin cinsi	Senelik istihsali (Ton)	Mevki	Tahmini rezervi
Krom	—	Divriği (Göcentaşı)	300.000
«	—	« (Karakeban)	150.000
«	—	« (Gelun)	90.000
«	—	Kangal (Başçayır)	100.000
«	—	« (Karagöl)	80.000
«	—	« (İtkıran)	30.000
«	4.000	Suşehri (Kızıldağ)	150.000
«	—	Zara (Erenler)	750.000
«	—	Hafik (Kızıldağ)	200.000
«	—	Yıldızeli (Çırçır)	40.000
Maden kömürü	10.000	Gemerek (İncebel)	1.000.000
« «	—	Divriği (Vazıldan)	500.000
« «	500	« (Başmuhtar)	200.000
Maden kömürü	300	Yıldızeli (Çırçır)	500.000
« «	—	Suşehri (Işıklar)	—
« «	—	« « (Akıncılar)	—
« «	—	« (Akçaağıl)	—
« «	—	Sıvas (eŞhristan)	50.000
« «	—	Hafik (Bahçecik)	80.000
Bakır	200	Divriği (Güneş)	—
«	100	« (Dumluca)	—
«	—	Koyulhisar (Gölcük)	100.000
«	—	Suşehri (Akören)	40.000
«	—	Zara (Kaplan)	10.000
«	—	« (Holoz)	50.000
Kurşun	6000	Koyulhisar (Gümüşlü)	200.000

«	1000	« (Aksu)	180.000
«	1500	Zara (Beydağı)	150.000
«	200	Suşehri (Aydınlar)	10.000
«	—	« (Şarköy)	—
«	—	Kangal (Yeşildere)	10.000
Manganez	500	Yıldızeli (Bulamur)	50.000
«	300	« (Yıldız)	30.000
«	—	Hafik (Esenli)	20.000
«	—	Sıvas (Karabalak)	10.000
Amyant	200	Zara (Beypınar)	5.000
«	150	« (Büyükköy)	3.000
«	200	Hafik(Aktaş)	8.000
«	200	Kangal (Kertme)	5.000
Çinko	—	Koyulhisar (Yenice)	—
«	—	Divriği (Fazıloğlu)	—
Nikel	—	« (Güneş)	—
«	—	« (Höbek)	—
Florit	—	« (Kayacık)	—
«	—	« (Kesme)	—
«	—	Yıldızeli (Davulalan)	—
Antimuan	—	Suşehri (Aydınlar)	10.000
«	—	« (Şarköy)	7.000
Barit	—	Sıvas (Akkaya)	—
Civa	—	Kangal (Kalkım)	—
«	50	Zara (Zogallı)	—
Kuarsit	—	Yıldızeli (Menteşe)	—
Uranyum	—	Divriği (Ziniski)	—
«	—	Yıldızeli (Kadıköy)	—
Onikis	—	« (Menteşe	—
«	—	« (Bayat)	—
Manyezit	—	Suşehri (Yeniköy)	500.000
«	—	« (Şehnigar)	100.000
Manyezit	—	Suşehri (Bahattinşeyh)	80.000
«	—	« (Beledis)	10.000
«	—	Kangal (Avşarviran)	50.000
«	—	Divriği (Ekinbaşı)	90.000

Yukarıda sıralanan maden sahalarının %96 sı, imkânı bulunmıyan her türlü makina ve aletten mahrum olan madencilerin elinde bulunduğu için, hemen hemen hiç çalışmamaktadır. Memleketimizde madenciliğin inkişafı için, MTA. Enstitüsü Genel Müdürlüğü ile maden yardım Komisyonunun bahis konusu sahaları etüd ederek sahiplerine imkân tanımaları şarttır.

Madenciler çıkarmış oldukları cevherler için, kendileri satış yerleri bulamadıklarından perişan olmaktadırlar. Nasıl Toprak Mahsulleri Ofisi köylümüze yardımcı oluyorsa, ekseriyeti küçük kapasitede olan madencilerimizin istihsal ettikleri cüz'i cevherlerin alınabilmesi için, bir de maden ofisinin kurulması çok yerinde bir teşebbüs olur, kanaatindeyiz. Sıvas'ta imtiyaz, işletme, işletme talebli ve

arama ruhsatlı olarak 540, müracaatlı olarak 190, cem'an 730 maden sahası mev cuttur. Ancak 43 saha çalışabilmekte bun lardan 4 ü rantabl bir şekilde olup, diğerleri kredi ve makina gibi yardımlar yapıl dığı taktirde, çalışabilecektir. Bu sebeple MTA Enstitüsünün bu sahalarda gereken etüdü yapması ve maden yardım komisyonunun, İlimiz madenleriyle ilgilenmesi ar zumuzdur.

İlimizde büyük Sanayilerden Ulaştırma Bakanlığına bağlı Demiryol fabrikaları, Sümerbank'a ait çimento ve keramit fabrikasından başka, Hususi söktöre ait halı fabrikaları, Un fabrikaları, Bisküvi, Karamela, şeker, Lokum ,imal eden tesislerle Madeni ev eşyası yapan imalatha neler, Sabun, Soda, deterjan imalathanele ri vardır. Bakırcılık, Gümüş işlemeciliği, bıçakcılık, çubukçuluk gibi Sıvas'a has özellikte el sanatlarımız mevcuttur.

C - Demiryol Fabrikaları :

FABRİKANIN TARİHÇESİ VE GELİŞMESİ :

1934 yılında Başvekil Dr. Refik Saydam Başkanlığında bir toplantı yapılarak Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu bölgelerinde hizmete giren Demiryollarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere buharlı lokomotif, yük ve yolcu vagonlarının onarımı, yük vagonu ve furgonun imalâtı için Sıvas'ta bir fabrika kurulmasına karar verilmiştir.

Aziz Atatürk'ün Onay'ı ile 1934 yılında lokomotif ,vagon tamir atelyeleri ve yardımcı tesisleri ile paşaçayırı mevkiinde temeli atılan «Sıvas Cer Atelyesi» 22/10/1939 yılında işletmeye açılmıştır.

Bu büyük tesisin kuruluş kapasitesi: Yılda 200 yolu vagonu, 800 yük vagonu, 150—200 adet buharlı lokomotif onarımı ile 700 adet yük vagonu imali olarak, zamanın ihtiyaçlarını karşılıyabilecek büyüklükte yapılmıştır.

Zamanla bu fabrika demiryollarının ihtiyaçlarını karşılıyamamış ve büyük bir tevsiat başlamıştır.

29/10/1944 lâstik fabrikası, 1/10/1951 de donatım fabrikası, 29/10/1951 de dö, küm fabrikası, 1952 de ikinci elektrik santralı, 1962 de Galvanoteknik atelyesi, 1963 de asetilen istihsal yeri faaliyete geçmiştir.

Birinci beş yıllık plân gereğince lokomotif fabrikası genişletilmiş, saçhane—süstahane atelyesi, Teknik Büro binası ve elektrik atelyesi inşa edilmiştir.

Bu atelyelerin tesisi ile ithal edilen yedek malzemeler yapılmağa ve yeni imalatada büyük yer verilmeye başlanmıştır.

Nitekim; 14/Şubat/1953 tarihinde ilk açık TW yük vagonu, 16/Nisan/1954 de ilk kapalı Kw. vagonu, 29/Ekim/1961 de ilk cevher vagonu, 29/Ekim/1961 tarihinde ilk buharlı lokomotif imal edilmiş ve servise verilmiştir. Yerli olarak imal edilen bu buharlı lokomotif ve vagonlar, kalite bakımından Avrupa standartları yanın da olduklarını, yıllardanberi aynı şartlar altında arızasız çalışmaları ile bilfiil göstermiştir. Yerli olarak yapılan parçalar, bugün %80—90 mertebesine yükselmiştir.

Bugün yolcu vagonlarının sofaj ve elektrik tesisatı kısmen yerli imal edilmektedir. Frenlerin ise, mekanik aksamı yapılmakta ,triblivalf, regülatör gibi pnömatik aksamı ithal edilmektedir. Tekerlek gövdesi yerli olarak yapılmakla beraber bandajlar ithal edilmektedir. Fakat çok yakın bir zamanda M. K. E. K. Kırıkkale fabrikalarının bandaj yapmaya başlaması ile bu malzemeninde dahilden temini mümkün olacaktır.

Lokomotiflerde de, bandaj, fern ve ışık teçhizatından başka bütün aksam (Silindirler, biyeller, pistonlar, kazan gövde Vs.) yerli yapılmaktadır.

İlk buhar silindiri 1939 da Sıvas Demiryol fabrikaları dökümhanesinde dökü

:rek işlenmiş, 1940 dan itibaren muvman e hareket kasmı ile pompalar yapılmağa aşlanmıştır. 1940 dan 1952 ye kadar lo omotifin diğer parçaları üzerinde ihti as bir hayli artmıştır. 1952 den itibaren uhar kazanı imalinde, modern metotlar atbik edilmeğe başlanmıştır. 1953 de dö ümhanenin çelik ocağının faaliyete geç 1esi ile tekerlek gövdesi dökülmeğe baş amıştır.

Fabrika kendi tamirat ve imalâtı için apılan parçalardan gayri diğer demiryol abrikaları ile servislerinin yedek aksamı 1 karşılamaktadır.

FABRİKANIN HARİCE YAPTIĞI İŞLER :

Ayrıca TCDD. haricindeki bir çok res ni ve hususi sektörlerin işlerinide yap naktadır.

Bunlardan bazıları şunlardır: Deniz ollarının, gemi motorlarının layner, ka- er pistonları ve gemi uskurları (Perva- e), Ereğli demir çelik fabrikalarının, cu af potaları, ingot kalıp ve altlıkları, yük ek fırın yolluk parçaları, M.K.E.K. nun ngot kokilleri, İstanbul Belediyesinin öprü dubası kampanaları, Çapa milleri, : şemsiyeleri, Murgul Bakır İşletmesi- in; nitrik asit karnileri, Eskişehir Kı çoğlu Lt. Şr. nin çamur ezme valsleri, ivas Çimento fabrikasının; Kollergank alsleri, Sıvas Belediyesinin 600 lük komp su vanaları, çöp kamyonu karoseri, omple asfalt makinası, Eskişehir şeker abrikasının büyük santrafuj pompaları, arayolları Genel Müdürlüğünün muhte- f motor başlıkları, Filyos Ateş Tuğlası abrikasının kömür sevk nihayetsiz vida arı, gazöjen tarak gövdeleri, çamur hele onları. Ergani Bakır işletmesinin: perva : göbekleri, yatak kovanları, yatak ko an kapakları, muhtelif okullara pirinç- en Atatürk büstleri, piyasanın motor baş klarının taşlanması vs.

ESAS TESİSLER :

1 — LOKOMOTİF FABRİKASI

Bu fabrikada, Demiryolları işletmesin de kullanılan çeşidi 48 e varan buharlı lokomotiflerin tamiratı yapılmaktadır. Bu tamirat yapılırken buharlı lokomotifle- rin bütün parçaları değiştirilebilmekte ve yenileri monte edilebilmektedir. Her iş gü nü bir lokomotifin revizyonu yapılmakta ve bu miktar yılda 300—350 adedi bulmak tadır.

Aynı gaye için kurulan Eskişehir De miryolları fabrikaları 5 yıllık plân gere ğince Dizel lokomotif imalatını üzerine alması ve orada tamir gören buharlı loko motiflerinde buraya intikal etmesi sebebi ile tamir kapasitesi eski senelere nisbetle % 25 artırılmıştır.

Bu fabrikanın %90 parçası yerli ima lât olan ve «Bozkurt »ismi verilen bir bu harlı lokomotif yapılıp 29/Ekim/ 1961 tarihinde servise verilmiştir. Daha ilk tec rübesinde çok iyi netice veren bu lokomo tif halen Malatya'da serviste çalışmakta- dır.

2 — VAGON FABRİKASI :

22.000m² kaplıyan bu fabrikada yük, yolcu vagonları onarımı ile yeni yük vago nu ve furgonu imal edilir.

Yılda ortalama olarak 600 adet yolcu vagonu ve 700 adette yük vagonu tamir e lerek servise verilir.

Yeni yük vagonu imal kısmı, 1953 yı lında dökümhanedeki çelik eritme ocağı ev donatım fabrikasının faaliyete geçme si ile imalâta başlamış ve o tarihten bu güne kadar muhtelif fasılalarla 2125 adet yeni yük vagonu ve furgonu imal edilmiş tir. Bugün istendiği takdirde 26 tonluk Tw tipi açık vagonlardan günde 4 adet, 26 tonluk Kw tipi kapalı vagonlardan, 2 günde 3 adet, 57 tonluk Fc 4 tipi cevher vagonlarından günde 1 adet, Dy tipi yük furgonlarından günde 1 adet yapılabilir

durumdadır. Nitekim 1965 yılında Ereğli Demir Çelik fabrikalarına lüzumlu cevheri taşıyacak ve bugün demiryolu hatlarında çalışan en fazla yük taşıma kapasitesine sahip otomatik boşaltmalı 57 tonluk FC4 vagonlarından 1/Mart/1965 tarihinde başlamak üzere 16 Temmuz/1965 tarihine kadar 125 adedini hergün birer adet imal etmek suretile servise vermiştir.

1967 yılı imalât programına 50 adet Dy. yük furgonu, 100 adet Kw Vagonu, 50 adet Tw vagonu ve 100 adette FC4 cevher vagonu alınmıştır.

İmal edilen vagonların rulmanlı tekerlekleri, Fren valfı ve bazı St. 52 profil malzemesi hariç diğer bütün aksamı yerli yapılmaktadır. Yerli olarak yapılan malzemeler %85—90 mertebesindedir. İmalâta başlandığı tarihten bugüne kadar muhtelif fasılalarla yapılan yük vagonu ve furgonunun senelere göre imalât dağılışı:

Sene	Furgon (Dy)	26 tonluk Kapalı Vg. (Kw)	26 tonluk Açık vg. (Tw)	57 tonluk Cevher Vg. (FC4)	Toplam
1953			123		123
1954		300	227		527
1955		2	26		28
1956			51		51
1957			25		25
1958					
1959					
1960			202		202
1961			96		96
1962	2	2			152
1963	98	348			446
1964					
1965			100	125	225
1966			100		250
Toplam	100	800	1100	125	2125

3 — DÖKÜM FABRİKASI :

Orta Doğunun ve Balkanların en büyük dökümhanesi olan bu iş yerinde pik, çelik, pirinç ve metal dökümü yapılmaktadır. Ayrıca burada Türkiye'nin en modern, kuvvetli bir modelhanesi de vardır.

Pik dökümhanesi döküm fabrikasının en mühim kısmı olup 10 ton/ saatlık iki adet pik eritme (Kupol) ocağı mevcuttur. Günlük olarak 80—140 ton döküm yapılmaktadır. Demiryollarının pik döküm işleri yapıldığı gibi, büyük döviz kaybına sebep olabilecek Ereğli Demir Çelik Fabrikalarının İngot kalıbı, taban plakları ve curuf potaları da imal edilmektedir. Her yıl 10.000 ton civarında olan bu sipariş, her biri 7.5 tondan 22 tona kadar çeşitli ağırlıktaki parçalardan ibarettir.

Ayrıca Denizyollarının yakın zamana kadar ithal ettiği gemi motorlarının layner ve kaverleri, civa, çay ve dokuma fabrikasının parçaları, her büyüklükte vanalar Vs. Dökülmektedir. Demiryollarında yapılan Devrim otomobilinin motor ve di

ğer parçaları dökülmüş, Eskişehirde ima âtına başlanan dizel lokomotiflerinin si indir blokları, silindir başlıkları, Karter eri ve diğer döküm parçalarının bir kıs nı dökülmüş ve tecrübelerinde iyi netice ermiş olup, imalât devam etmektedir.

Döküm fabrikasında ortalama olarak ğünde :

Pik	Döküm	80-140	ton/gün
Çelik	«	4,5	«
Pirinç	«	3	«
Beyaz metal	«	5	«
Kurşun mühür	«	0,350	«

döküm yapılmaktadır.

Pik ve Pirinç dökümhanelerinde sa urma döküm ile segmanlık tamburlar dö külmektedir.

Çelik kısmında 1,5 tonluk çelik eritnek için kullanılan elektrik ark ocağı ye ni vagon imalâtının artması ve Eskişehir le kurulan dizel lokomotifler için lüzum u çelik parça ihtiyacına cevap veremedi ğinden 5 tonluk yeni bir elektrik ark çelik ritme ocağı siparişi yapılmıştır. Bu ocak kurulduğunda piyasaya da büyük yardım ı olacaktır.

4 — DONATIM FABRİKASI :

1951 tarihinde işletmeye açılmış olan u tesis çeşitli torna, planya, vargel, mat kap ve preslerle Türkiye'de ender rastla nabilecek çeşit ,kapasite ve özellikte tez ğâhlarla mücehhezdir.

Meselâ, büyük torna tezgâhları 2000 mm çapında ve 600 mm boyunda vargel planyalar 150 mm eninde ve 4000 mm bo yunda, frezeler ise 4000 mm boyunda ve 5 mm eninde iş alabilecek kapasitededir.

Demirhane ve dökümhanede yapılmış olan ham ve yarı mamul malzemeyi son ölçülerine göre istenilen toleransta işliye ek, demiryollarının ihtiyacı olan buhar-, elektrikli motorlu lokomotif ve vagon arın tamirat ve imalatı için lüzumlu mal emeyi temin eder.

Ayrıca çok mühim miktarda Devlet Sektörlerile Özel sektörlerin piyasada yapılması imkânsız işleri de yapılmaktadır.

Donatım fabrikası Tornaj, kalıp, Gal vanoteknik, imalât tornaj ve civata kısım larından müteşekkildir.

Galvanoteknik kısmında her çeşit krom, nikel ve bakır kaplama işleri yapıl maktadır.

Civata kısmında her çeşit civata, somun ve ağaç vidalarının otomatik tezgâh larda seri olarak imal etmektedir.

5 — DEMİRHANE :

125 Kg.dan 5000 Kg, çekiç ağırlığında hava ile çalışan muhtelif kapasitede şah merdanlarla mücehhez olan bu kısım de miryollarının en büyük demirhanesidir. Sıvas Demiryol fabrikalarının gerek tami rat ve gerekse imalatta kullandığı muhte lif vagon, lokomotif, tezgâh parçalarını şe killendirir. Meselâ: Bu parçalardan loko motif biyelleri, hava fren silindirleri, va gon şasileri (Boji), bilumum somun ve ci vatalar, Vagon, lokomotif dingilleri, mü him imalâtlarındandır. Ayrıca otomobil cantlarıda yapıldığı gibi 10.000 mm^2 kesitinde çelik malzemeleri elektrik direnç kaynağında % 90 randımanla kaynatmak ta mümkündür.

Yıllık işlenen malzeme, ortalama olarak 3.000 ton civarında olup % 20 nisbe tinde imalat arttırılabilecek durumdadır.

Demirhaneye bağlı olan saçhane-sus tahane ve presler kısmının yeni bina ve tezgâh ilâvesi ile kapasitesi arttırılmıştır.

6 — LASTİK FABRİKASI :

1944 yılında işletmeye açılan bu fabrikada demiryollarının ihtiyacı olan tekerlek, her nevi conta, V kayışları ve su hava, itfaiye hortumları imal edilir.

Su işleri yapmak için yılda 30-40 ton kavuçuk kullanılmaktadır.

Yılda ortalama olarak Lâstik fabrikasında:

Hortum imali (Muhtlif çap)	30.000m.
Dinamo kayışı (Muh. ebatta)	6.000m.
V Kayışı	5.000m.

Dolu Tekerlek	1.500ad.
Contalar	100.000 «
Profilli malzeme	2.500m.
Levha Lâstik (Muhtelif ebatta)	500m²
Ebonit malzeme (elektrik)	3000ad.

İmal edilmektedir.

KONTROL VE BAKIM

Fabrikanın her imalât kısmında yapılan işlerin resim ölçülerine ve şartnamesine uyup uymadığını kontrol eden elemanlar vardır. Yapılan parçalar ayrı ayrı kontroldan geçerek, uygun olanlar istek yerlerine sevkedilir. Uygun olmıyanlar yeniden imal edilir.

Kontrol elemanları gözle ve ellerinde mevcut olan ölçü aletleri ile muayenesini yaptıktan sonra mukavemet kontrolu için mekanik laboratuvarına ve kimyevi kontrol içinde kimya laboratuvarına gönderir.

Aşağıda mekanik laboratuvarda bulunan mühim tezgâhlar gösterilmiştir.

1 — 35 tonluk Amsler çekme makina, basma bükme, sertlik ve susta deneyleri yapar.

2 — Amsler çarpma makinası: Çentik mukavemeti ölçer.

3 — Brinell Sertlik ölçme makinası: 400 Brinele kadar sertlik ölçer.

4 — Wickers sertlik ölçme makinası: 450 — 1500 Wikerse kadar sertlik ölçer.

5 — Rokwel sertlik ölçme makinası: 53 — 115 Rokwele kadar sertlik ölçer.

6 — Mikroskop: 552 büyütmeli, metal ve kaplama malzemelerin iç satıhlarında kullanılır.

7 — Fotoğraf tertibatlı mikroskop : 2400 büyütmeli, metal ve kaplama satıhlarında kullanılır. Aynı zamanda resmini de çeker.

8 — 19 tonluk susta muayene makinası: Sustaların çekimlerini ölçer.

9 — 480 tonluk Pres: Dingilleri tekerleğe takılıp, çıkarılmasında kullanılır.

10 — Reflektoskop

a) Ultrasonik: çatlak muayene cihazı

b) Ultraşall: « « «

Her nevi vagon, tender, lokomotif dingillerinin ve saçlar, Miller, Piston tislerinin çatlak muayenelerini yapar.

11 — Portable — Manaflux aleti : Her nevi biyel ve diğer parçaların yüzey çatlak muayenesinde kullanılır.

12 — Rontgen aleti :Bilumum kaynak dikişlerinin kontrolünü yapar. 8 mm ye kadar olan parçaların rontgenlerini çeker.

BAKIM :

Fabrikanın imalat ve tamirat kısımlarında bulunan her türlü tezgâh ve takımların yedek parçalarını hazırlıyarak bakım ve onarımı yapar.

YARDIMCI TESİSLER :

1 — Kuvvet santralı: İki adet 3000 ner Kw lık termik santral vardır. Bu santral fabrikanın elektrik, buhar ve sıcak su ihtiyaçlarını temin eder. Ayrıca 1950 yılından 1967 yılına kadar Sıvas Belediyesinin elektrik ihtiyacını karşılamıştır.

SIVAS BELEDİYESİNE TCDD. SANTRALINDAN VERİLEN ELEKTRİK ENERJİSİ

Yıllar	Yıllık Kilovatsaat
1950	184460
51	765410
52	934200
1953	1115300
54	1372629
55	1906752
56	2788082
57	3750662
58	3892500
59	4007133
1960	4017470
61	4532724
62	4877000
63	4938000
64	5852200

65	6626400
966	5088000

2 — Oksijen atelyesi: Fabrikanın, de niryollarının yakın depolarının, hususi ;ektörün ve hastahanelerin oksijen ihti 'acını karşılar.

3 — Asetilen atelyesi: Fabrikanın ase ilen ihtiyacını temin eden. Günde ortala na 6000 Kg. asetilen elde edilir.

4 — Su gazı istihsal atelyesi: Fabri ;anın hava gazı ihtiyacını temin eder.

5 — Su tesisleri: Fabrika civarında :i kuyulardan temin edilen sularla ihti 'acı karşılar.

PERSONEL DURUMU :

Unvan	Adet
(. Mühendis	10
/lühendis	7
'ek. Öğretmen	9
'ekniker	30
'apı ustası	1
'eknik Büro memuru	208
). Cetveli memur	78
)aimi işçi	3204
;eçici işçi	217
;ırak	335
Toplam	4098

;ütçe		Fabrika bütçesinin % miktarı
— Personele öde. ücret	31.200.000	24
: — Malzeme	88.732.000	66
— Yatırımlar	14.700.000	10

EĞİTİM :

Fabrika kendi bünyesinde çeşitli :urslar açarak işçileri eğittiği gibi ilk o- :uldan sonra 4 senelik tahsille çırak oku- ında kalifiye işçi yetiştirilmektedir.

Çıraklığa alınma şartları

a) Türk uyruklu olmak

b) İlkokul mezunu olmak

c) Müracaat ettiği senenin 1 eylûlün le 12 yaşını doldurmuş ve 14 yaşını dol lurmamış olmak.

d) Demiryollarında yapılacak sağlık muayenesinde, çıraklığı yapmasına mani bir hali görülmemek.

MÜRACAAT ZAMANI :

Demiryol fabrikaları veya işletme Mü mürlüklerine yazılı olarak 15 hazirandan 25 Temmuz'a kadar müracaat etmek.

SOSYAL TESİSLER :

Fabrikanın 211 adet lojmanı olup bun lardan işçiden fabrika Müdürüne kadar her bakımdan personel istifade eder.

Fabrika personelinin ve hariçten ge len personelin dinlenebilmesi için her tür lü ihtiyacı karşılıyabilecek bir lokali ve sineması vardır. Fabrika içinde ve loka linde büyük çapta birer kütüphane mev cuttur.

Ayrıca Güreş, Futbol, Voleybol, Atle tizm ve kayak olmak üzere Demirspor ku lübü olarak faaliyet göstermektedir.

Ç — SÜMERBANK SIVAS ÇİMENTO SANAYİİ MÜESSESESİ: FABRİKANIN TARİHÇESİ :

Tarih devirlerinde bilhassa büyük e- serlerin inşasında yapı maddesi olarak büyük bağlayıcılık hassası olan kireç, al- çı ve buna benzer jeolojik menşeili mina reller kullanılmakta idi. Mısırlıların MÖ. 2600 yıllrında kireç ve alçıyı kullandıkla- rını, İtalyanların Napoli yakınlarındaki Quzzolardan istifade ettikleri bilinmekte- dir. 1824 yılında Zoseph Aspin adındaki İngiliz bilgini Taymis nehri civarındaki mahalli kil ve kalker karışımlarından pi- şirmek suretiyle yeni bir yapı maddesi bulmuştur. Bu tecrübesi durumdan son ra, 1825 yılında ilk çimento fabrikası İn giltere'de kurulmuştur. Daha sonra bütün dünyaya yayılmıştır. Dünya çimento is tihsali 1954 yılında 195 milyon ton, 1960 yılında 315 milyon ton, 1966 da 900 mil yon tona çıkmıştır.

İlmin terakkisine ayak uydurmak i-

çin 1935 - 36 yıllarında yapılan Jeolojik araştırmalardan sonra, orta ve doğu Ana dolunun kalkınmasına hizmet gayesile, Sıvas'ta bir çimento fabrikası kurulmasına karar verilmiştir. Fabrikanın işaat mukavelesi 90.000 ton kapasite ile Almanya'da Hümbolt firmasile yapılmış, inşaata 1940 yılında başlanmıştır. Montaj esnasında Enerji santralı, kazan tesislerini getiren Şafak motorunun ve İngiltereden sipariş, edilen kabloları getirmekte olan diğer bir geminin boğaz önlerinde torpillenmesile, fabrika ancak 6 Haziran 1943 yılında işletmeye geçmiştir. İnşaat plânları genişlemeye müsait olduğundan 1952 yılında aynı firma ile anlaşma yapılarak ikinci bir döner fırın ilâve edilmiş kapasite 190.000 tona çıkarılmıştır. Bu günde yaş sistemden kuru sisteme geçilmeye başlanmış olup, kapasite 450.000 tona yükselmiştir.

TEKNOLOJİ AKIM ŞAMASI :

(Fabrikanın Ana kısımları)

Çimento ana maddesi olan kalker rezervi asgarî 150 yıl fabrikanın ihtiyacını karşılıyabilecek durumda olup, 3.5 Km. mesafededir. Ocaktan konkasörlere oradan havai hat ile fabrikaya sevk edilir. Fabrikanın yıllık sarfiyatı 150.000 tondur. Kil fabrikaya 500 metre mesafeden damperli kamyonlarla taşınır. Yıllık ihtiyaç 70.000 tondur. Alçı, 5 Km.lik mesafeden fabrikaya taşınır. Yıllık. sarfiyat 20.000 tondur. Ayrıca bu ham maddelerden başka yardımcı madde olarak özel tip çimento imalâtı için yılda 1.000 ton Silis, 200 ton demir oksit sarfedilmektedir.

Kil kalker, 2,2 metre çapında 14 metre boyundaki 2 adet çamur değirmenlerinde su ile çamur yapılır, silolara oradan da döner fırınlara gönderilir, pişirilerek kilinker elde edilir. 2 adet döner fırını vardır. 3,1m. çap 72 m. boyunda olan küçük fırın saatte 15 ton klinker imal eder. Büyük olan ise, 3,2 m. çapında 96 m. uzunluğunda saatte 18 ton klinker imal eder. Klinker içine bir miktar alçı karıştırılarak 2,2 m. çapında 14.m boyundaki bilyalı değirmenlerde üğütülür. Silolara sevk edilir. 50 Kg.lık bez veya kâğıt torbalarla piyasaya sevkedilir.

Fabrikada kullanılan ham madde ve imal edilen klinker çimentonun kimyesi evsafları:

Adı	%CaCo3	Sı02	Al203	F203	CaO	MgO	A.Zaiat	SO3
Kalker	90.0	4.3	2.9	1.2	50.40	0 8	40.2	0.20
Kil	39.0	38.0	12.5	5.0	20.0	2.5	20.5	—
Alçı		2.32	0.33	0.6	31.5	0,66	—	42.74
Farin	77.5	13.00	5.0	2.25	43.45	1.25	35.35	—
Klinker		21.5	6.75	3.20	66.3	1.5	—	0.32
Çimento		20.80	6.55	3.45	64.3	1.6	—	1.7

İşletmede 1966 yılında kullanılan ham madde miktarları ve istihsal olunan mamuller.

Kalker	240189	Ton
Kil	63655	«
Yaş çamur	458845	«
Kuru	296518	«
Klinker	183865	«
Çimento	177.398	«
Satılan çimento	176.893	«

TUĞLA — KİREMİT FABRİKASI :

Çimento fabrikası kurulduktan sonra, bölgenin mesken ihtiyaçlarında kullanılacak inşaat malzemesinin tamamının imal edilebileceği bir yapı malzemeleri sitesi meydana getirmek düşüncesiyle, çimento fabrikası yanında 1945 yılında bir de tuğla kiremit fabrikası kurulmuştur.

ı fabrika ilk faaliyet yıllarında 1.750.000 let Türk tipi kiremit, 1.750.000 adet irk normu inşaat tuğlası yapabilecek ka ısitede idi. İmal edilen miktarlar çevre n ihtiyacını karşılıyamadığı, halkın bu alzemelere karşı gösterdiği ilgi sebebile

brika 1951 yılınd büyütülerek kapasite 3.000.000 adet kiremit, 2.000.000 adet ığlaya çıkarılmıştır. İlk kuruluşta eski demoda olan çamur hazırlama ve ima t makinalarından bazıları yenilenmiş, ıodern suni kurutma tesisi ilâve edilmiş r. Pişirme kamaraları 14 den 18 e çıkarıl ıştır. Ham maddeyi fabrikaya 2 km. u ıktaki ocaktan temin etmekte ve damper arabalarla taşımaktadır.

FABRİKANIN 1966 YILINDAKİ İMALATI ŞÖYLEDİR :

:esilen tuğla	1.702.500	adet
« Kiremit	2.404.625	«
'işirilen tuğla	1.567.225	«
« Kiremit	2.055.644	«

BU SİTEDE SOSYAL FAALİYETLER VE PERSONEL DURUMU :

Müessesenin 691 adet işçisi, 76 adet nemuru ceman 767 personeli vardır. Şeh e 7 Km. mesafede olan fabrika personeli ıin bir kısmını barındırmak için 80—90 :adar aile lojmanları yaptırılmış. Ayrıca lkokul, cami, Sinema, lokal, yüzme ha 'uzu misafirhanesile küçük bir şehir man :arası arzetmektedir.

Site dahilinde okuma yazma kursları ertiplenmiş, okuma yazma bilmiyenlerin ;ayısı 78 den 25 e düşürülmüştür. Mües sesenin bir futbol takımı mevcut olup, nahalli lig maçlarına iştirak etmektedir. 1964 — 1965 — 1966 yıllarında da Sıvas Lig şampiyonluğunu elinde tutmuştur.

D - Gıda Sanayii :

1 — DOĞAN UN FABRİKASI :

Ankara — Sıvas yolu üzerinde 1953 de başlamış 1956 da tamamlanmıştır. Ser mayesi 850.000 Tl. dır. Kapsadığı alan 9000 m² fabrikanın yerleştiği alan 3000 m² dir. Fabrikanın günlük üretim kapa sitesi 30 tondur. Lüzumlu olan buğdayı mahallinden temin etmektedir. Fabrika 5000 ton depolama yapabilecek durumda dır. Bugün fabrikada 2 İdareci, 2 usta, 22 işçi cem'an 26 kişi çalışmaktadır. Üreti- min başlıca pazarları İl, İlçe, Kars, Erzu rum, Malatya'dır. Fabrika, artık ürünleri ni beslediği hayvanlara vermek suretiyle değerlendirmektedir.

2 — EKİNCİ UN FABRİKASI :

Ankara—Sıvas yolu üzerinde 1955 yı lında kurulmuştur. Kapsadığı alan 8500 m² olup Fabrika 2000 m² yerleşmiştir. Fabrikanın kuruluş kapasitesi günlük 40 ton civarında ise de, 30 ton verim alınmak tadır. Sermayesi 1.000.000 Tl. dır. Fabri ka 3000 ton depolama yapabilecek durum dadır. Bu gün fabrikada 3 İdareci, 2 Usta 27 kalifiye işçi ceman 32 kişi çalışmakta- dır. Fabrika artık ürünleriyle, 300—350 hayvan beslemektedir. Pazarlamayı Sıvas Alucura, Refahiye, Erzurum'a yapmakta- dır.

3 — MUHASEBECİOĞULLARI UN FABRİKASI :

Şehrin kuzeyinde mısmıl ırmağın ya kınında 50.000 m² bir alan içerisinde 750 m² ye yerleştirilmiştir. Fabrikanın günlük üretim kapasitesi 10 tondur. 14 personeli vardır.

4 — HAMAMCIOĞLU UN FABRİKASI :

1936 yılında Tavra deresi semtinde kurulmuştur. Kapsadığı alan 12.000 m² o lup binalar 700 m² yerleştirilmiştir. Ser- mayesi 500.000 Tl. dır. Günlük Üretim 10 tondur. 17 personeli vardır.

Bunlardan başka Erkilitlioğlu, Yur-

dakul, fabrikaları küçük kapasite ile çalış maktadır. Hastaoğlu ve Aba un fabrikala rı bugün için faaliyette bulunmamaktadır.

Gıda Sanayi ile ilgili olarak sucuk, pastırma imalâthaneleri vardır. Bu imalâthanelerin hemen hepsi, Belediyenin ye ni yaptırdığı mezbahane civarına taşın - mıştır. Bu imalâtlar şunlardır. Sarıönder, Durakoğlu, Güler, Turan Dayı mamulleri o lan sucuk pastırmayı mahalline satmak ta, Hayvani yağı ise karadeniz bölgesine sevkedilmektedir.

Şehrimizde 3 tane bisküvi fabrikası mevcut olup mahallin ihtiyacını kısmen karşılamaktadır.

E - Madeni Eşya Sanayii :

1 — ATAGÜR KOLL. ŞİRKETİ

Sermayesi 360.000 Tl. dır. 1959 yılın da kurulmuştur. Madeni büro ve ev eş yaları imal etmektedir. İmalâtın ilk mad desi olan saç boru, suni deri, sert ağaç ve döşeme malzemesidir. Bunları İstanbul' dan temin etmektedir. Mamullerinide Sı vas, Malatya, Erzurum, Diyarbakır ve Do ğu İllerine satmaktadır. Yıllık cirosu 2.000.000 Tl. sı. civarındadır. Usta ve işçi olarak 35 kişi çalışmaktadır.

2 — ÖZDEN MADENİ EŞYA SANAYİ :

Sermayesi 150.000 Tl. dır. 1965 yılın da kurulmuştur. Ev eşyası ve Büro malze mesi imal etmektedir. 10 kişi çalışmakta olup yıllık cirosu 300.000 Tl. civarındadır.

3 — ÜÇGEN MADENİ EŞYA KOLLEKTİF ŞİRKETİ :

Sermayesi 200.000 Tl. dır. 1963 de ku rulmuştur. Ev ve Büro malzemesi imal et mektedir. Cirosu 400.000 Tl. dır. 8 kişi ça lıştırmaktadır.

4 — EMİN KOÇ MADENİ EŞYA İMALATI :

1960 yılında kurulmuştur. Sermayesi 350.000 Tl. dır. Okul ve Büro eşyası imal etmektedir. 15 kişi çalışmaktadır. Yıllık cirosu 600.000 Tl. civarındadır.

Bunlardan başka küçük çapta ima lathanelerde mevcuttur.

F - Halıcılık

Sıvas'ta halıcılık XIV. asırda başla mış bu güne kadar inkişafına devam et miştir. Halihazırdaki mamulleriyle Dünya piyasasına meydan okuyabilecek durum dadır. Şehre Şark Halı Kampanyasının gayretleriyle İran tipi imlek atma yerleş tirilmiş halende o şekilde imal edilmekte dir. Eski modellerde daha çok İran, Ef - gan, Buhara, tesiri altında kalmıştır. Yeni İmâllerde Türk motiflerine önem veril mektedir. Şark Halı Kampanyası, Sıvas' tan çekilişinden sonra bazı tüccarlar bu işi ele almış durumu idame ettirmişler - dir. Daha sonra özel teşebbüs bu işten ay rılınca Vilâyete bağlı (Sanat Evlerinde) İ malat devam ettirilmiştir. Sanat evleri kaldırılınca tekrar tezgâhlar özel şahıslar tarafından satın alınmış kaliteli halılar pi yasaya vermişlerdir. 1/7/1949 tarihinde Adalet Bakanlığı Halıcılık işi esası üzeri ne, Sıvas'ta muhasebe ve muamelesi bir yerden idare edilmek üzere, Erkek ve Ka dın Yeni Cezaevlerini tesis eylemiştir. İlk defa kapalı cezaevinde 8 tezgâh 35.000 Tl. ile kurulan bu müessesede zamanla büyü müş, yeni modeller ve tezgâh alarak, tez gâh sayısını 35 e çıkarmıştır. Kadın mah kûmlarında çalışabileceği bir yer daha kiralanarak, imalata hız verilmiştir. 1952 yılında tezgâh adedi 76 ya çıkarılmış, bu tezgâhların 19 u kadınlar kısmına, 57 si erkekler kısmına verilmiştir. 1958 de yapı lan yeni atölyede, tezgâh adedi 150 ye çı karılmıştır. (Tezgâhların ebadları 4 m — 5m. genişliktedir. 1962 yılında yün iplik fabrikası ve boyahane inşa edilmiştir. Ken di ihtiyacını karşıladığı gibi, diğer ceza ev lerinin de ihtiyacı buradan temin olun maktadır. 1966 — 1967 yıllarında 2.000.000 Tl. bir yatırım daha yapılarak 500 kişinin

ırınabileceği ev imalâtıda daha modern r şekle sokulmuştur.

Cezaevinin 18 seneye yaklaşan plânlı ılışmalariyle yurdun her tarafında ve A .let Bakanlığının gayretleriyle açılan fuar rda halılarımız teşhir edilmiş bütün Av ıpada büyük rağbet ve takdir kazanmış r. İki kalite üzerine halı dokunmaktadır.)x60 birinci, 50x50 ikinci kalite diye va flandırılmaktadır. Birinci kalitenin M^2 nde 550.000 ilmek olup M^2 sinin fiatı 550 l dır. Çok ince motiflerle süslü adeta bir çek tarlasını andıran Sivas halısını mem ket dahilinde ve haricinde tanıtmakla əraber, kapalı cezaevinde boş ve işsiz ıtan, hükümlüleri bir işle meşgul edip lah eylemek, tembellikten kurtarmak, ılara çalışmayı sevdirmek, boş zamanla nı kıymetlendirmek, onların birer sa- ıt sahibi olmalarını, tahliye edildiklerin ə iş bulmalarını sağlamak gayesi gözö- ınde tutulmaktadır. Yeni inşa edilen ya açık cezaevi faaliyete geçtiğinde 105 ıdın, 428 erkek olmak üzere 533 hüküm çalışacaktır.

Sıvas halıcılığını geliştirmek amacı i Sümerbank Genel Müdürlüğü tarafın ın halıcılık okulu kurulmuş ve buradan ətişenlere tezgâh verilmesi düşünülmüş ı. Fakat zamanla bu atölye istenilen ga ːye ulaşamadığından, Sümerbank Genel üdürlüğünce kapatılmıştır.

1962 yılı Sonbaharında Sıvas Valiliği ə gelen Sayın Mehmet Varinli, Sıvas'ı ih ı eden çalışma gayretleri yanında, Sıvas. kıymetli bir hediyesi olan, bu günki ha ːılık atölyesini Sümerbank Genel Müdür ğünden (500.000) liraya Özel İdareye sa n aldırmış ve 10.12.1963 tarihinde faali əte geçen bu müessesenin bedeli yılda '00.000) lira taksit vermek şa..ı ile 5 yıl ı ödenmiştir.

Halen, Valimiz Sayın Vefik Kitapçı- l'in de üzerinde hassasiyetle durduğu ıyretleri sayesinde verimli çalışmaların ı devam etmektedir.

Bu atölye ve okulda 157 halı tezgâhı olup, 52 adedi faal durumda bulunmakta ve üç tezgâhta seyyar olarak evlerde ça lışanların istitadesine verilmektedir.

Ayrıca Valimiz Sayın Vefik Kitapçı- gil'in gayretleri ile köylerde de halıcılığı geliştirmek amacı güdülerek Halk Eğitimi başkanlığı aracılığı ile Halı dokumasını bilmeyen köy kızlarından, halıcılık okulu na yatılı olarak getirterek bir çok köylü genç kız Sıvas halısı dokumasını öğren- mektedir.

Bu halıcılık atölye ve okulu Özel İda re emrinde, döner sermaye ile çalışmak tadır. Burada çalışan personelin ücretleri Özel İdare Müdürlüğü tarafından karşı lanmakta olup, 1967 yılı bütçesinden 40500 lira ücretler için ve okulu genel gi derleri içinde 40.000 lira ödenek ayrılmış tır. Bu müessesenin döner sermaye büt- çesi de 311.000 liradır.

Bunlara ilâveten yine köylerde Sıvas halıcılığını geliştirmek için ,Toprak ve İs kân İşleri Genel Müdürlüğü, Sıvas'ta halı cılık kursları açmış olup Porsuk, Beypı nar, Çayboyu, Karanlık, Hasbey, Tutmaç ve Hanzar köylerindeki kurslar başarı ile sonuçlanmıştır. Halen Boğazören Ka ragöl, Aşağıkale, Şeyhler, Yukarıkale, Ka dife köylerinde kurslar faaliyette olup, bu kurslarda genç kızlar Sıvas halısı do kumayı öğrenmektedirler. Kursların mas rafı Toprak ve İskân İşleri Genel Müdür lüğünce karşılanmaktadır.

Yine bunların hepsine ilâveten, Sıvas halıcılığını geliştirmek gayesi ile Valimiz Sayın Vefik Kitapçıgil'in destek ve hima yelerinde, Mahdut Mesuliyetli Sıvas Halı cılık Küçük Sanat Kooperatifi kurulmuş tur.

Sıvas'ta İş Hayatı

ÇALIŞMA BAKANLIĞI FAALIYETLERİ :

Çalışma Bakanlığının görevleri Sıvas' ta 3 ayrı kuruluş tarafından yerine getiril mektedir.

a) Bölge Çalışma Müdürlüğü,

b) Sosyal Sigortalar Şube Müdürlüğü,

c) İş ve İşçi Bulma Kurumu Şube Müdürlüğü,

Her 3 kuruluşunda coğrafi çalışma a tanı Sıvas ve Tokat İlleridir.

A - Bölge Çalışma Müdürlüğü

Sıvas İli sınırları içinde 1966 yılı so nu itibariyle 932 iş yeri mevcuttur. (1) Bu iş yerlerinde çalışan işçi sayısı 16210 kişidir. İş kanunu işyerlerini çalıştırılan iş çi sayısı bakımından iki kısma ayırdığın dan bu kısımlara ait rakamları ayrı ayrı bilmekte fayda vardır.

1— Mahiyeti itibariyle 10 ve daha faz la işçi çalıştıran işyerleri,

2 — Mahiyetleri itibariyle 4—9 işçi çalıştıran işyerleri,

Bu ayrıma göre birinci grupta 335 iş yerinde 13837 işçi, ikinci grupta 577 iş yerinde 2373 işçi çalışmaktadır.

Burada bir noktayı açıklamak zorun ludur. İnşaat sanayiinde elimizde mevcut rakamları ihtiyatla karşılamak gerekir. Çünki ihale konusu inşaatlar, ancak kat'i kabulü yapıldıktan sonra iş kanunundan çıkarılabilmektedir. Böyle oluncada, aslın da bitmiş işlere ait dosyalar muamelede kalmakta ve faal işyerleri arasında gözük mektedir.

Birinci grupta işyerlerinde çalışan or talama işçi sayısı 39 kişi olarak görünmek te isede; 500 ün üstünde işçi çalıştıran 5 devlet işletmesini çıkardığımız takdir de işyerlerinin ortalama işçi sayısı 24 kişi olmaktadır. Ufak işyerlerindeki ortalama işçi sayısı ise 4 kişidir.

İŞYERLERİNİN İŞ KOLLARI BAKIMINDAN DAĞILIŞI

	İşyeri sayısı	İşçi sayısı	Ortalama işçi Sayısı	O R A N % İşyeri	İşçi
1— Madencilik ve taşocakları	101	3519	34 (25)	11,8	21,7
2— İmalât sanayii	195	5703	29 (6)	20.8	35,1
3— İnşaat Sanayii	390	5821	15	41,7	35,9
4— Elektrik, gaz, su, ve sıh. tes.	13	139	10	1,2	0,9
5— Ticaret	49	174	3	5,1	1,0
6— Nakliye, ardiye ulaştırma	52	250	5	5,4	1,6
7— Hizmetler	132	604	4	14	3,8
	932	**16210**		**100**	**100**

Tabloonun incelenmesinden anlaşıl maktadır, ki, Sıvas İli içinde gerek işyeri, gerekse işçi sayısı bakımından birinci sı rayı inşaat sanayii almaktadır.

İkinci sırada imalât, üçüncü sırada i se, işyeri sayısı bakımından hizmet sek törü işçi sayısı bakımından madencilik ve taş ocakları bulunmaktadır.

Çalıştırılan ortalama işçi sayısı bakı mından ise, ilk sırayı madencilik almak tadır. Bu iş kolunda otalama işçi sayısı ilk bakışta 34 kişi olarak gözükmekteysede; 500 ün üstünde işçi çalıştıran 2 Devlet İş letmesini çıkardığımız taktirde, ortalama işçi sayısı 25 kişiye düşmektedir. Ayni şe kilde imalât sanayiinde 29 kişi olarak gö

inen ortalama işçi sayısı, 3 büyük Dev t İşletmesi hariç tutulursa 6 kişidir. Bu ırumda ortalama işçi sayısı bakımından inci sırayı, inşaat sanayii almaktadır. Bunun sebebi de bir yandan Karayolları gibi ortalama işçi sayısının çok üstünde işçi çalıştıran Devlet Kurumlariyle, büyük devlet ihaleleridir.

İŞYERLERİNİN DEVAMLI, MUVAKKAT VE MEVSİMLİK OLARAK GÖRÜNÜŞÜ

	Devamlı		Muvakkat		Mevsimlik	
	İşyeri	İşçi	İşyeri	İşçi	İşyeri	İşçi
— Madencilik ve taşocakları	58	2661	18	479	25	379
— İmalât sanayii	160	5274	3	211	32	218
— İnşaat sanayii	18	1350	372	4471	—	—
— Elek., gaz, su, ve sıh. tesi.	9	103	—	—	4	36
— Ticaret	49	174	—	—	—	—
— Nakliye, ardiye ulaştırma	45	174	7	76	—	—
— Hizmetler	125	564	—	—	7	40
	464	**10300**	**400**	**5237**	**68**	**673**

Sıvas İlinde Mevcut işyerlerinin %),7 si daimi işyeri olup, buralarda bütün çilerin % 63,4 ü çalışmaktadır. Muvakat işyerlerinin oranı ise %42,9 olup, bütün işçilerin %32,9 ünü kapsamaktadır. Mevsimlik işyerleri gerek işyeri ve gerek işçi sayısı bakımından önemsizdir.

İŞYERLERİNİN RESMÎ VEYA ÖZEL SEKTÖRE AİT OLMALARI BAKIMINDAN GÖRÜNÜŞÜ

	Resmî Sektör				Özel Sektör			
	İşyeri Sayısı	İşkolundaki %si	İşçi sayısı	%si	İşyeri Sayısı	İşkolu. %si	İşçi	%si sayı
— Madencilik ve taşocakları	15	15	1358	38	86	85	2161	62
— İmalât sanayii	17	9	4746	83	178	91	957	17
— İnşaat sanayii	31	8	2195	37	359	92	3626	63
— Elek., gaz, su, sıhhi tesi.	12	92	128	92	1	8	11	8
— Ticaret	9	18	19	10	40	72	155	90
— Nakliye,aridiye ulaştırma	32	61	102	40	20	39	148	60
— Hizmetler	14	10	58	9	118	90	546	91
	130		8606		802		7604	

Resmi sektöre ait işyerleri mevcut iş ərlerinin %13,9 unu, buna mukabil iş sayısının %53 ünü kapsamaktadır. İşərlerinde çalışan ortalama işçi sayısı bakımından karşılaştırırsak, bunun resmi sektörde 66, Özel Sektörde 9 kişi olduğu görülür. Daha sağlam bir netice elde etmek için 5 büyük Devlet İşletmesini bir

yana bırakırsak, resmi sektörde çalışan işçi sayısı ortalaması 32 kişi olmaktadır.

Mevcut işyerlerinin %73 ünü, çalışan işçilerin ise % 90 ını kapsayan ilk 3 iş kolundan imalât işkolunda, çalıştırılan işçi sayısı bakımından resmi sektör önde bulunmakta, madencilik ve inşaat işkolunda ise gerek işyeri, gerek işçi miktarı bakımından Özel Sektör baştadır.

İŞYERİ VE İŞÇİ SAYILARI İTİBARİYLE SON BEŞ YILLIK DURUM :

1962 yılında Sıvas İlinde 275 i 10 ve daha fazla işçi çalıştıran 274 ü (4—9) işçi çalıştıran 549 işyeri bulunmaktadır. Bunlarda çalışan işçi sayısı birinci grupta 11512, ikinci grupta 1209 olmak üzere 12722 kişidir. Birinci gruptaki işyerlerinin beş yıllık artışı %29, ikinci grupta ise % 10 dur. Ortalama artış %69 olmaktadır. Yıllık ortalama artış ise %14 tür.

İşçi miktarındaki artışa gelince: birinci grupta beş yılda %20, ikinci grupta %96 dır.

Bu dört nisbetin bize ifade ettiği şey her iki grupta da ortalama işçi sayısının azaldığıdır.

Beş yıllık ortalama işçi artışı %27 olup yıllık ortalama artış %5,4 tür.

İŞ KOLLARI İTİBARİYLE KARŞILAŞTIRMA :

Maden ve taşocaklarında işyeri itibariyle bir artış olmamış, buna mukabil işçi miktarı %13 artmıştır. İmalât işkolunda, işyerlerinde %22 lik bir artışa karşılık, işçi sayısında bir artış olmamıştır. İnşaat işkolunda ise işyeri artışı %232 işçi artışı ise %95 tir. Diğer işkolları arasında kayda değer bir artış gösteren (ki ekseriyeti ufak işyeridir) hizmetler işkoludur. Burada işyeri artışı %35 işçi artışı ise % 19 dur.

RESMİ VE ÖZEL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER :

1962 başında resmî sektör bütün işyerlerinin %15,1 ine sahipken, 1966 yılı sonunda bu nisbet %13,9 a düşmüştür. Özel sektöre ait işyerleri ise %84,9 dan % 86,1 e yükselmiştir.

İşçi sayısı bakımından ise durum aksi istikamette gelişmiştir. 1962 de işçilerin %51,5 unu çalıştıran resmî sektörde bu nisbet 1966 sonunda %53 e yükselmiş, buna mukabil özel sektör %48,5 tan %47 ye düşmüştür.

SENDİKALAR :

274 sayılı sendikalar kanununun yürürlüğe girdiği 1963 yılına kadar sendika sayısı 8—10 u geçmezken 1963 yılından sonra süratle artmıştır. Bu süre içinde kurulup kapanan, diğer sendikalarla birleşenler olmuştur. Halen Şube veya Merkez kuruluşu olarak 25 sendika mevcttur. Bu sendikalar kayıtlı işçi sayısı 6811 i erkek, 478 i kadın olmak üzere 7289 kişidir. Ayrıca Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunun (Türk — İş) 5. Bölge temsilciliği bulunmaktadır.

ASGARİ ÜCRETLER :

Sıvas İli içinde asgarî ücret tesbit edilmiş olan ,altı işkolu mevcuttur. Bu işkollarında uygulanan asgarî ücretler aşağıda gösterilmiştir.

Her türlü kömür, maden cevheri taş ve kum ocakları, madenlerin topraktan istihracı (Maden arama dahil)

Resmi Sektör:

Yerüstü:

16 ve daha küçük yaşta olanlar	10 L.

	16 yaşından büyük olanlar 12 L. **Yeraltı:** 14 L. **Özel Sektör :** **Yerüstü:** 16 ve daha küçük yaştakiler 11 L. 16 yaşından büyük olanlar 13 L. **Yeraltı:** 16 L.
okanta, Otel, Pansiyon, Bar, Gazino vs. ğlence yerlerinde	I- İmalât ve izharat işinde çalışanlardan a - 16 yaşından küçüklere 10 L. b - 16 yaşından büyüklere 13,5 L. II- İmalât ve izharat dışında çalışanlara: a - 16 yaşından küçüklere 9 L. b - 16 yaşından büyüklere 12,5 L.
imento, kireç, alçı, tuğla, vs.	**I- Resmi sektör** a - 16 ve daha küçük yaştaki 9 L. b - 16 yaşından büyüklere 10 L. **II- Özel Sektör** a - 16 yaş dahil küçüklere 10 L. b - -16 yaşından büyüklere 12 L.
ırın, değirmen, ekmek ve un fabrikaları ıuhtelif menşeli un ve undan mamul gı a maddeleri imali	I- 18 yaşından büyüklere 11,5 L. II- 18 yaşından küçüklere 10 L.
ler türlü yapıcılık, bina, kara yolu, de- ıiryolu, suyolları vesair inşaat ve onarım	Resmi Sektör 14 L. Özel Sektör 16 L.
letal ve metalden mamul eşya imalâtı	Resmi Sektör: A - 16 ve daha küçük yaş. olanlar 16 L. B - 16 yaşından büyüklere 12 L. Özel Sektör: A - 16 ve daha küçük yaştakiler 11 L. B - 16 yaşından büyüklere 13 L.

Bu listenin 1, 3, 6 sıralarındaki işkolla ına ait ücretler, itiraz üzerine Çalışma akanlığı Asgarî Ücret Komisyonunca tes it edilmiştir. Diğerleri İl Asgarî Ücret Ko ıisyonu kararıdır.

Özel ev Resmî Sektör işçi ücretlerin- e yapılan farklılaştırma, resmî sektör işçilerine verilen kanuni ikramiyelerle ço- cuk zamlarından ileri gelmektedir.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ :

İl içerisinde halen yürürlükte bulu nan 20 Toplu İş Sözleşmesi vardır. Bu toplu iş sözleşmelerinin kapsadığı işçi sa yısı 6827 kişidir.

B - Sosyal sigortalar Şube Müdürlüğü

Sosyal Sigortalar Kurumu Sıvas Şubesi (eski adıyle İşçi Sigortaları Kurumu) 28/2/1948 de Acentalık olarak kurulmuş 1949 yılında da Sıvas Şube Müdürlüğü olarak Sıvas, Malatya, Erzincan, Erzurum, Kars ve Ağrı illerini de kapsamak üzere faaliyetine devam etmiştir. 1954 yılı başında Malatya, 1956 yılı başında Erzurum, Erzincan, Kars ve Ağrı İlleri Sıvas Şubesinden ayrılmış, Tokat İli Sıvas Şubesine bağlanmıştır.

5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası kanununun 1/12/1955 tarihinde Sıvas'ta tatbikine geçilmesi üzerine, Sigorta hastahaneside faaliyete geçirilmiştir.

1966 yılında hastahanede ayakta tedavi edilenlerin sayısı 24166 yatan hasta miktrı 1364 olup, bunların yatma gün sayısı toplamı 10529 dur. Sıvas Şubesinin kuruluşundan 1966 yılı sonuna kadar Şubeye intikal eden vakaların çeşit ve sayısı aşağıda gösterilmiştir.

Vakanın Çeşidi	Sayısı
İş Kazası	23658
Meslek hastalığı	196
Analık	37621
İş kazası sonucu malûliyet	182
İş kazası sonucu ölüm	132
Hastalık	63939

Sigorta kanunları gereğince işçilere yapılan yardımların yıllık ortalaması 3.980.684.91 liradır.

Sıvas Şubesinin kuruluşundan 1966 yılı sonuna kadar malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarına bağlı işçi sayısı yılda 13.000 ilâ 15.000 arasında değişmektedir. Şimdiye kadar malûliyet ve ihtiyarlık aylığı ile ölüm yardımı ve toptan ödemeden istifade eden işçilerin sayısı 954 dür.

Şubenin Tokat ve Sıvas İlleri içinde de 1966 yıl sonu itibariyle faaliyette bulunan işyeri sayısı 1683 tür.

İşyerlerinden 1966 yılında prim, prim farkı (gecikme zammı) ve faiz olarak tahsil olunan para 19.184.915.20 liradır.

Sigortalı işçilerin kurmuş oldukları 11 yapı kooperatifine 1966 yılı sonuna kadar 17.000.332.73 lira ikrazatta bulunulmuştur. Şimdiye kadar 554 sigortalının ev sahibi olması temin edilmiştir.

Çalışma Müdürlüğü ile Sosyal Sigortalar Müdürlüklerinin 3008 ve 506 sayılı kanunlara tâbi işyerlerinde faaliyet göstermelerine mukabil İş ve İşçi Bulma Kurumu bütün işyerlerinde faaliyet göstermektedir.

İş ve İşçi Bulma Kurumu Sıvas Şubesi 1950 yılında açılmış olup, Sıvas ve Tokat illeri dahilinde hizmet görmekte iken 15/8/1966 tarihinde Tokat Şubesinin de faaliyete geçmesi üzerine çalışma alanı sadece Sıvas İline inhisar etmiştir.

Şubenin 1960 — 1966 yıllarına ait iş ve İşçi Bulma faaliyetleri aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Yıllar	Müracaat	Yerleştirme
1960	2544	1262
1961	1692	557
1962	3745	1039
1963	5883	2720
1964	3037	1555
1965	4016	1572
1966	5960	1180

1961 — 1966 yılları arasında yurt dışında iş isteyen işçilerle, bunlardan yurt dışına gönderilenlerin durumu da şöyledir:

Yıllar	Müracaat	Gönderme
1961	762	—
1962	1237	119
1963	4606	813
1964	10809	1663
1965	8444	1663
1966	2706	962
Toplam	**28564**	**5179**

Yurt dışına gitmek isteyen işçilerden 27775 i erkek, 789 u kadındır.

YETİŞTİRME HİZMETLERİ :

Sıvas İli dahilindeki iş yerlerinin ihti ıç hissettikleri vasıflı işçilerin temini i- n, Millî Eğitim Müdürlüğüyle müştere ken kurslar açılarak gerekli işçiler yetiş tirilmektedir. 1960—1966 yılları arasında da açılan bu nev'i kurslar hakkındaki bil giler şöyledir:

KURS ÇEŞİTLERİ :

Yıl	Tesvi.	Torna	Elektrik tesisat	Oto Elekt.	Elektrik Kaynak	Oksijen Kaynak	Motor
)60	10	5	4	3	—	7	—
)61	—	10	—	—	11	11	12
962	5	7	3	—	—	7	—
)63	10	—	—	15	6	6	12
)64	—	—	15	9	7	4	—
)65	—	—	15	8	6	6	—
)66	14	—	16	7	7	6	10
	39	22	53	42	37	47	34

Yukarıdaki rakamlar, kurslardan ıezun olanların miktarını göstermekte- ir. Yedi yıl içinde bu kursları bitirenle n toplamı 274 kişidir.

Kurum bu yetiştirme faaliyetlerinden yrı olarak 3457 sayılı kanuna göre; işye- nde çalışmakta olan işçilerin, meslekle- nde yetişme ve gelişmelerini sağlamak ayesiyle açılan meslek kurslarının kont ɔl ve takibini yapmaktır. Bu kurslardan, alen Divriği Madenleri işyeriyle Sıvas imento fabrikasında 32 kurs bulunmak ıdır.

Milletler arası teknik yardım fonun an istifade ettirilerek mesleki bilgilerini rtırmak üzere, Sıvas'tan da yabancı mem ketlere işçi gönderilmektedir. Şimdiye adar Çimento Fabrikasından 5 işçi Al ıanya'ya, Demiryolu Fabrikalarından 10 şçi İngiltere'ye, 5 işçi Danimarka'ya gön erilmiştir.

İşçiyi iş başında yetiştirme programla ı tatbik olarak, 1966 yılında Sümerbank 'imento Fabrikasında, işbaşında eğitim rogramı tatbik edilmiştir.

DEVLET GELİRLERİ VE MAHALLİ GELİRLER : (ÖZEL İDARE) DEVLET GELİRLERİ :

Sıvas yıllığının Devlet gelirleri ile il- gili olan bu bölümünde, Devlet'in Sıvas İl'inden elde ettiği çeşitli gelirler ele alı- nacak ve incelenecektir.

İlimizdeki devlet gelir kaynaklarını ve bu kaynaklardan elde edilen gelirleri incelemeye başlamadan önce Sıvas'ın di ğer İllere göre bazı özelliklerinden söz et- mek faydalı olacaktır.

Sıvas, coğrafî bakımdan iç anadolu- nun yukarı Kızılırmak bölümündeki dağ lık bölgede kurulmuştur. İklim bakımın dan da memleketimizin sayılı soğuk bölge lerinden biridir. Bölgenin dağlık oluşu, bü yük ticaret merkezlerine uzaklığı ve ula- şım güçlükleri, şehrin gelişmesine önem- li oranda etki etmektedir. Bütün bu özel liklerin Sıvas'taki ticarî ve sınaî kuruluş lara tesiri su götürmez bir gerçektir.

Sıvas'ın çoğrafî sebeplerden dolayı bir ticaret ve sanayi merkezi haline geti-

rilmemiş olması, şehrin ekonomik hayatına ve dolayısiyle devlet gelirlerine de tesir etmektedir. İktisadî ve ticarî bakımdan gelişmiş şehirlerde devlet gelirlerinin çok olduğu gözönüne alınacak olursa, bu tesirin müsbet yönde olmadığı kolayca görülür.

İç anadolu ile doğu anadolu bölgelerinin ticaret ve sanayi merkezi haline getirilecek Sıvas'ın ekonomik hayatındaki gelişme ve gelişmeden devletin elde edeceği gelirler ile şimdiki gelirler arasında büyük çapta farklar olacaktır.

Bu kısa açıklamadan sonra İlimizdeki devlet gelirlerini ayrı ayrı inceleyelim ve her kaynaktan elde edilen gelir miktarları üzerinde duralım.

1 — DEVLETİN EMLÂK GELİRLERİ :

Devletin gelir getiren emlâki, devlet mülkiyetinde olan ve bir bedel karşılığında halkın faydalanmasına sunulan emlâktir.

İlimizde Devlet'in sahip olduğu ve devlete gelir sağlayan emlâki iki bölüme ayırmak mümkündür. Bu bölümler.

a) TARLA VE ARSALAR :

Millî Emlâk Müdürlüğünden verilen bilgiye göre, devlet emlâki olup, devlete gelir getiren tarla ve arsalar, İlimizin köy ve kasabalarında bulunmaktadır. Bu tarla ve arsalar devlet tarafından kiralama yoluyla çalıştırılmaktdır. 1966 yılında elde edilen kira bedeli 19.997.— Tl.dır.

b) LOJMANLAR :

Yine Millî Emlâk kayıtlarına göre İlimiz merkezinde devlete gelir getiren Lojmanlar bulunmaktadır. Bu lojmanlar halen Milli Eğitim, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıkları mensuplarına tahsis edilmiş bulunmaktadır. Kiralama suretiyle çalıştırılan lojmanların, 1966 yılında devlete sağladığı gelir tutarı 57.022,— Tl. dır.

Bu duruma göre İlimizde devlet, emlâk geliri olarak 1966 yılında;

Tarla ve arsalardan :	19.997,—Tl.
Lojmanlardan	57.022.—Tl.
Toplam	**77.019,—Tl.**

gelir sağlamıştır.

II — VERGİLER :

Bir vatan üzerinde yaşayan insanların, imkânları oranında devlet giderlerine katılmaları veya kamusal ihtiyaçları gidermek için, devletin fertlerden kanuna dayanarak aldığı paralar olarak tanımlanan vergileri, özelliklerine göre sınıflandırdık. İlimizde devlet kimlerden ne kadar, hangi vergilerden almaktadır?» sorusunun cevabını bulmağa çalıştık.

Yapılan incelemelere ve ilgili makamlardan verilen resmî bilgilere göre, Sıvasta vergi yoluyla elde edilen Devlet gelirleri şöyledir:

A — GELİR VERGİSİ :

Gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratların safi tutarı onların geliridir. Gelir vergisi işte bu safi tutar üzerinden alınır.

Bir gerçek kişinin geliri şu unsurlardan meydana gelir:

1 — Ticarî kazançlar,
2 — Ziraî kazanlar,
3 — Ücretler,
4 — Serbest meslek kazançları,
5 — Gayrimenkul sermaye iratları,
6 — Menkul sermaye iratları,
7 — Sair kazanç ve iratlar

Yukarıda yedi madde halinde belirtilen gelir unsurlarından dolayı gelir vergisine tabi mükellefleri, gelir unsurlarına göre sınıflandırılıp, her mükellef yukarıdaki unsurların her birinden dolayı ne kadar vergi ödemiştir, onu bulamadık. Çünkü bir ticaret erbabı ticari kazanciyle birlikte ayni zamanda menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarından elde ettiği gelirlerinde vergisini ödemektedir. Bunun gibi bir mükellef bir kaç çeşit gelirinden dolayı vergi ödemektedir. Görülüyor ki her mükellefin hangi çeşit gelirinden dolayı

; kadar vergi ödediğinin tesbiti tahmin rin üzerinde zorluklar doğurmaktadır.

Bu duruma göre gelir unsurlarından man vegiyi değilde mükellef grupların ın alınan gelir vergisini belirtmek yolu a gideceğiz. Böylece, meselâ ticaret er- abının ödediği gelir vergisi belirtilince, ,nı mükellefin diğer gelirlerinden dola ödediği vergiler de bu miktara dahil ol uş olacaktır.

1 — BİRİNCİ SINIF TACİRLERİN ÖDEDİKLERİ GELİR VERGİSİ

Sıvas Defterdarlığı Vergi Dairsei Mü- ürlüğünün kayıtlarına göre 1966 yılında 35 adet birinci sınıf tacir vergi dairesin e kayıtlı bulunmaktadır. Bunların vergi airesine verdikleri beyannamelerine göre ermaye toplamları 18.600.000.— Tl. dır Yi e aynı yılda birinci sınıf tacirler toplam larak 4.352.000,Tl. matrah göstermişler e bu matrah üzerinden tahakkuk ettiri n 763.231,— Tl. gelir vergisini ödemişler ir.

2 — İKİNCİ SINIF TACİRLERİN ÖDEDİKLERİ GELİR VERGİSİ :

Vergi Usul Kanununa göre yıllık alış ıtarları 400.000,—Tl satış tutarları da 40.000,— Tl. yı geçmeyen tacirler ikinci ınıf tacir sayılırlar. Bunların sayısı ise. .901 dir. Bu rakam birinci sınıf tacirle in sekiz katından daha fazladır.

İlimizdeki ikinci sınıf tacirler 196 yı nda 15.188.106,— lira vergi matrahı gös ermişler ve bu matrah üzerinden tahak uk ettirilen 2.490.528,— Tl. gelir vergisini demişlerdir.

3 — GÖTÜRÜ USULE TABİ OLANLAR :

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa gö e götürü gelir vergisine tabi mükellefle in sayısı 2.334 tür. Götürü usule tabi mü elleflerin kazançları «Takdir Komisyonla ı» tarafından tahmini olarak bulunur. Vergi dairesi, kazançarı tahmin edilen mü kellefleri, Maliye Bakanlığınca tesbit edi len esaslar dahilinde sınıflandırır. Sonra da bu sınıflara göre vergi tarhiyatı yapıp mükelleften tahsil eder.

Yukarıda kısaca açıklanan götürü u- sule tabi 2.334 mükellef bu yıl 95.000,— Tl. gelir vergisi ödemiştir.

4 — STOPAJ :

Gerçek veya tüzel kişi olan işyeri sahipleri ile iktisadi devlet teşekkülleri bu yerlerde çalıştırdıkları personelin ve işçilerin vergilerini, bulundukları yerin vergi dairesine yatırırlar. Maaş ve ücretler ödenirken, gelir vergisi kesilir. Yapılan bu kesintiler (stopaj), her ayın 20 sine ka dar vergi dairesine yatırılır. Bankalar, İk tisadî Devlet Teşekkülleri ve Özel teşeb büse ait işyerlerinde çalışanların gelir ve gileri stopaj yoluyla işveren tarafından kesilmekte ve vergi dairesine yatırılmakta dır.

Sıvas'ta 630 adet stopaj yoluyla vergi kesen mükellef vardır. Bu mükellefler 1966 yılında 10.300.576,— Tl. vergi öde mişlerdir.

5 — SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDAN ALINAN GELİR VERGİSİ :

Serbest meslek faaliyeti: sermayeden ziyade şahsî mesaiye, veya ilmî ve mesle kî bilgiye yahut ihtisasa dayanan ve tica rî mahiyette olmayan işlerin, işverene ta bi olmaksızın, şahsî sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Doktorluk, Avukatlık, Mühendislik, Mimarlık, Serbest Muhasiplik vs. birer serbest meslek çeşididir.

İlimizde serbest meslek sahibi olarak 79 mükellef vergi dairesinde kayıtlı bu lunmaktadır. Bunların 1966 yılında öde dikleri gelir vergisi yaklaşık olarak 20.000 —Tl. dır.

6 — ZİRAİ KAZANÇLARDAN ALINAN GELİR VERGİSİ

İlimizde Gelir vergisi Kanununa göre zirai kazançlarından dolayı gelir vergisine tabi mükellef adedi sadece 5 kişidir. Bu mükelleflerin 1966 yılında ödedikleri ver gi tutarı ise 7.640,— Tl. dır.

MÜKLLEF GRUPLARININ ÖDE DİKLERİ GELİR VERGİSİNİ VE GENEL TOPLAMA ORANINI GÖSTEREN TABLO

Guruplar	Ödedikleri gelir vergisi	Genel toplama oranı
Birinci sınıf tacirler	763.321,— Tl	0,0558
İkinci sınıf tacirler	2.490.528,— Tl	0,1820
Götürü usule tabi olanlar	95.000,— Tl	0,0070
Stopaj	10.300.576,— Tl	0,7531
Serbest meslek sahipleri	20.000,— Tl	0,0015
Zirai kazanç sahipleri	7.640,— Tl	0,0006
TOPLAM........	**13.676.975,— Tl**	**10,000**

7 — DEVLET MEMURLARININ GELİR VERGİSİ :

Genel bütçeden maaş alan Delvet Me murlarının maaşlarından ve fazla mesai, ek ders vs. gibi sebeplerle aldıkları ücret lerinden de gelir vergisi kesilmektedir.

İlimizde 1966 yılında, genel bütçeden maaş alan Devlet memurlarından kesilen gelir vergisi tutarı 1.798,094,— Tl.dır.

Not: Genel bütçeden maaş alan Devlet memurlarından kesilen gelir verigsi, İlimiz vergi dairesine yatırılmadığından yu karıdaki, mükellef gruplarının ödedikleri vergi tabolsuna dahil edilmemiştir.

B — KURUMLAR VERGİSİ :

İlimiz vergi dairesinde kayıtlı yedi a det kurumlar vergisi mükellefi vardır. 1966 yılında bu mükellefler toplam olarak 6.387,— Tl matrah göstermişler ve bu mat rah üzerinden 1,227,— Tl kurumlar vergi si ödemişlerdir.

İlimizdeki kooperatifler, bazı özellik lerinden dolayı Kurumlar Vergisi kanunu na göre mükellef sayılmadıklarından ku rumlar vergisi ödememektedirler.

C — VERASET VERGİSİ :

7338 sayılı kanuna göre, intikal eden menkul ve gayrimenkullerden alınan bir vergidir. Sıvas'ta 1966 yılında tesbit edi len 165 veraset vergisi mükellefi 1.130,— Tl. vergi ödemişlerdir.

D — MOTORLU KARA TAŞITLARI VERGİSİ :

İlimizde 1966 yılında 2,800 tane mo torlu kara taşıtı sahibi bulunmaktadır. Bunlardan 1.600 tanesi çeşitli sebeplerle vergiye tabi tutulmamıştır. Geri kalan 1,200 mükelleften ise bu sene motorlu ka ra taşıtları vergisi olarak 286.000,— Tl vergi alınmıştır.

E — BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ :

Banka ve sigorta şirketlerinin yaptık ları muamelelerden alınan bir vergidir. Muameleyi yapan banka veya sigorta şir keti, bunun vergisini vergi dairesine öder Sıvas'ta bulunan banka ve sigorta şirket leri 1966 yılında 784.402,— Tl vergi öde mişlerdir.

F — NAKLİYAT VERGİSİ

Sıvas'ta nakliyat vergisi ödemekle mükellef müessese Sıvas Belediyesidir. Belediye şehir içinde yaptığı taşıtcılıktan dolayı bu yıl 18.490,— Tl nakliyat vergisi

emiştir.

G — DAHİLDE ALINAN İSTİHSAL VERGİSİ :

Yurt içinde istihsal edilen maddeler n alınan vergidir. Bu vergiye tabi mad lerin yapıldığı fabrikalar, vergiyi bulun kları yerin vergi dairesine yatırırlar. 66 yılında Sıvas Vergi Dairesi 1.824.922. ,— Tl vergi tahsil etmiştir.

H — DIŞ SEYAHAT HARCAMALARI VERGİSİ :

Seyahat, tedavi, hac v.s. gibi sebepler yurt dışına çıkanlardan alınan bir ver lir. İlimizde, yurt dışına gidenlerden bu 15.577.50,— Tl dış seyahat harcamaları rgisi alınmıştır.

III — RESİM VE HARÇLAR :

1966 yılında, çeşitli dairelerin gördük i hizmetler karşılığında vatandaştan al kları harçlar;

a) MAHKEME HARÇLARI :

Sıvas Muhasebe Müdürlüğünün verdi bilgilere göre 1/MART/1966 dan 31/A-ALIK/1966 ya kadar 10 ay içinde 2.316.06,—Tl mahkeme harcı tahsilâtı pılmıştır. Bu rakam ve tarihlere göre pılan ortalama neticesinde ise; bir yıl tahsil edilecek mahkeme harcı 422.779, Tl yı bulmaktadır.

b) NOTER HARÇLARI :

İlimizde 1/Mart/1966 dan 31/Aralık/ 66 tarihine kadar 210.640,— Tl noter har sağlanmıştır. Senelik ortalama noter ırcı ise 252,768,— Tl olmaktadır.

c) Yine 10 aylık 218.000 Tl. olan ka dastro harçları ise senelik ortalama ola- rak 261.000, — Tl ya ulaşmaktadır.

Bu duruma göre devlet, 1966 yılında ortalama olarak İlimizden :

Mahkeme harçlarından	422.779.00 Tl.
Noter harçlarından	252.768.00 Tl.
Kadastro harçlarından	261.600.00 Tl.
Toplam olarak	**937.147,00 Tl dır.**

VI. CEZALAR :

Usülsüzlük ve vergi kaçırmaktan do layı, 1966 senesinde 430 mükellefe ceza verilmiştir. Bunlardan 290 tanesi 780 sayı lı af kanunu kapsamına girdiğinden, ceza ları affedilmiştir. Kalan 140 mükelleften de 54 tanesi yapılan tarhiyata itiraz etmiş tir.

Bu sene verilen cezalar topla - mı 3.799.000.00 Tl. dır Mükellefler cezala ra itiraz ettiklerinden sadece 63.000.00 Tl tahsil edilebilmiştir. Kalan 3.736.000.00 Tl lık ceza ise halen itilaf mercilerinde bu lunmaktadır.

ÖZEL İDARE GELİRLERİ :

Özel İdare bütçesi: Gelir ve gider büt çesi olmak üzere iki kısma ayrılır. Gelir bütçesi hazırlanırken bir evvelki yılın tah silatı esas tutulur. Ayrıca azaltıcı ve çoğal tıcı sebepler varsa belirtilmek suretiyle ge lir bütçesi tanzim edilir. Gider bütçesi ge lir bütçesine denk olarak giderler tesbit edilir.

Devlet bütçesinden farkı, önce gelirle rin tesbiti ve giderlerin gelire göre ayar lanmasıdır.

1966 yılı Özel İdare Gelir bütçesi:

— İrat ve servet vergileri geliri	2.603.696.00 Tl.
— Gider vergileri gelirleri	1.794,845,00 Tl.
— Diğer vergiler gelirleri	+ 42.187.00 Tl.
a olmak üzere Vergi gelirleri Toplamı	**4.440.728.00 liradır**

Vergi dışı gelirleri:

1 — Özel İdarece yönetilen kurum ve teşebbüsler hasılatı ve İl Özel İdare payları	35.962.00 Tl.
2 — Özel İdare malları geliri	56.626.00 Tl.
3 — Cezalar ve çeşitli gelirler	88.472.00 Tl.
4 — Özel Gelirler ve fonlar	7.00 Tl.
olmak üzere Vergi dışı gelirler Toplamı	181.072.00 lira.

Gelir Bütçesi Vergi Gelirleri	4.440.000.00 Tl.sı
Vergi dışı gelirleri toplamı	+ 181.072.00 Tl.
lira olmak üzere cem'an	4.621.800.00 liradır

GİDER BÜTÇESİ:

B — Yatırım esp mtıfu napn

A — Cari Harcamalar	3.351.638,—
B — Yatırım harcamaları	451,011,—
C — Sermaye Teşkili ve transfer harc.	819.151.—
TOPLAM	**4.621.800,— Tl.**

1966 Bütçe yılı içinde elde edilen gelir çeşitleri ve tutarlarına gelince;

1 — BİNA VERGİSİ :

İl, İlçe ve Köylerde bulunan, gayrisafi geliri 25,Tl. yı geçen binalardan alınır. Bina vergisi matrahını bulmak için «Tadilat Komisyonu» binanın getirdiği kiraya göre yıllık kira toplamını bulur. Bu toplamın %20 sini çıkararak safi geliri elde eder. Bulunan rakam bina vergisi matrahıdır. Matrahın (Safi gelirin) %12 si de vergi olarak, Özel İdarece mükelleften tahsil edilir.

1966 yılında 17.121 bina vergisi mükellefine 893.973.68,— Tl vergi tarhiyatı yapılmış, bunun 775.650.21.— Tl sı tahsil edilmiştir.

2 — ARAZİ VERGİSİ :

Bu verginin konusu İl, İlçe ve köylerde bulunan ekilebilen arazi, arsa ve harman yerleridir. Bu yerlerin bedeli «Tadilat Komisyonu» tarafından, mahalli satış değerleri üzerinden bulunur. Arazilerde bedelin %010 u, geliri olan veya olmayan arsalardan bedelin %015 i arazi vergisi olarak alınır.

1966 yılında ilimizde 280.135 arazi vergisi mükellefi bulunmaktadır. Bu mükelleflere 1.655.408.70 Tl sı vergi tarh edilmiş ve bundan 1.498.086.66 Tl sı tahsil edilmiştir.

3 — TAŞOCAKLARI VERGİSİ :

İl hudutları içerisinde bulunan kum, çakıl, taş mermer ,kireç ve tuğla istihsal yerleri sahiplerinden alınır. 1966 yılında 47 adet mükelleften toplam olarak 49.967.00 Tl. sı tarhiyata karşılık 33.568 Tl. tahsil edilmiştir.

4 — DİĞER VERGİ VE RESİMLER :

Yukarıda açıklanan vergiler dışında, bina vergisine bağlı olarak alınan bazı vergi ve resimlerde vardır. Bunların her birinin adı ve tahsil edilen vergi — resim tutarı şöyledir.

a) Buhran vergisi		217.730.40 Tl.
b) Müdüfaa vergisi		598.141,00 Tl.
c) Aydınlatma temizleme resmi		131.925,37 lira olmak
	üzere Toplam	947.796.77 liradır.

Mahalli idarenin görmekte olduğu önemli hizmete kıyasen gelirleri kifayetsiz bulunduğundan, bu konu ile ilgili programlar genel bütçeden yapılan yardımlara birlikte uygulama safhasına konulmaktadır.

TURİZM BÖLÜMÜ - 10

SIVAS'TA TURİZM

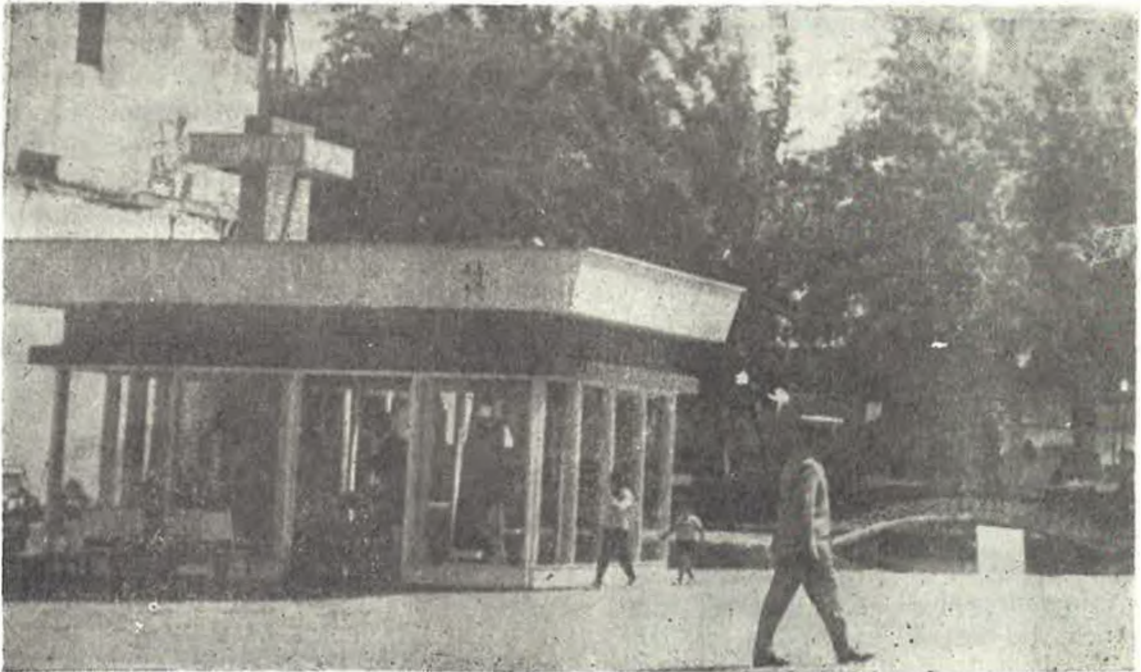
Sıvas; tabiî güzellikleri, Turistik özelliği haiz yerlerinin çokluğu, tarihi eserlerinin zenginliği, şifalı sularının mevcudiyetiyle ün almış bir beldedir. Turistik yerler ilin hemen her yönüne serpilmiş durumdadır. Tarihî eserler, Sıvas şehrinde ve muayyen merkezlerde toplanmıştır. Şifalı sular ise Sıvas'ın her ilçesinde mevcut tur. İl'in Doğuyu Batıya bağlıyan ana yol üzerinde bulunması, Avrupa'dan Asya'ya geçen turistlerin uğrak yeri olmasi turis tik önemini bir kat daha artırmaktadır.

Turizm yönünden Sıvas'ın saklı bulunan hazineleri teker teker ele alınmış ve herbirinin değerlendirilmesi için sürekli çalışmalar yapılmıştır. Birkaç seneden be ri bu sahada yapılan çalışmalar çok müsbet sonuçlar vermiş, yerli ve yabancı turistler, imar ve ihya edilen turistik yerlere büyük rağbet göstermeye başlamış lardır.

Bir beldenin turizm yönünden inkişafı, yalnız tarihi eserlerinin mevcudiyeti turistik tesislerin ve şifalı sularının bol olması ile mümkün değildir. Turisti celbedecek sosyal hareketlerin de olması ve eğlence yerlerinin de bulunması bir zarurettir. Sıvas bu bakımdan da şanslıdır. Her yıl Sıvas'ta Millî Bayramlardan başka mahallî, tarihi günler de büyük törenlerle kutlanmaktadır. 27/Haziran ile 4/Eylûl bu günlerdendir. Ayrıca Sıvas Sergisi bölgenin fuar ihtiyacına cevap verecek bir niteliktedir.

Yine, hem Sıvas merkezinde hem de Şarkışla'da yapılan İlkbahar ve Sonbahar at koşuları ile diğer sportif faaliyetler çevreyi Sıvas'ta toplayan hareketler olmaktadır. Dinlenme ve eğlence yeri olarak da Sıvas'ta sinemlar, parklar, gazinolar ve mesire yerleri halkı ve turistleri buraya bağlayan varlıklar oluyor.

Turizm hizmetleri Sıvas'ta Halk Eğitimi Teşkilatının aracılığı ile yürütülmektedir. Halk teşekkülü olarakta Sıvas'ı ta

TURİZM DANIŞMA BÜROSU

KANGAL BALIKLI KABLICASI

na ve Turizm Derneği iki yıldan beri rük faaliyetler göstererek bu beldenin izm hayatına canlılık vermeye gayret termektedir. Dernek Necdet Ertek'in kanlığında üyeleriyle birlikte, hem tu ik tesislerin inşaatlarına yardım etmiş hem de halk şairleri geceleri folklör terileri, tiyatro, konser gibi eğlencele tertibini başarmışlardır. Derneğe Vila Özel İdaresi ve Sıvas Belediyesi za ı zaman maddi yardımlarda bulun- şlardır.

Sıvas'ın Turizm ile ilgili konularını ayrı bölümde açıklamak faydalı ola- tır.

- Tarihî ve Arkeolojik Değerler

1 — MERKEZ :

ŞİFAİYE MEDRESESİ :

750 yıllık mazisi bulunan bu değerli ukî eseri turistlerin devamlı ziyaret ‹leri ve hayran kaldıkları tarihî bir ledir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünce her gönderilen bir kısım ödenekle restore nektedir.

ÇİFTE MİNARE :

Yalnız ön cephesi ve iki minaresi ayak uran bu Selçukî eseri, kapı tezyinatı ninarelerinin özellikleri dolayısiyle tu erin dikkatini çekmektedir.

BURUCİYE MEDRESESİ :

Yine bir Selçuk eseri olan bu medre se tamamen restore edilmiş ve müze ola rak hizmete açılmıştır.

Bu eserlerden başka Sıvas merkezin de bulunan ve büyük tarihî değer taşıyan Gökmedrese, Ulu Cami, Meydan Camii, Kale Camii, Aliağa Camii ,Yeni Cami, Gü dük Minare, Şeyhçoban Türbesi, Abdul- vahabı Gazi Türbesi, Ahi Evran Ahmet Türbesi, Behram Paşa Hanı, Kurşunlu Ha mamı ve Kadı Burhanettin anıtı ile büyük kurtarıcımız Atatürk'ün Cumhuriyet Mey danındaki anıtı turistlerin tetkikine arze dilmiş eserlerdir. Bunlar hakkında etraflı malumat tarih bölümünde verilmiştir.

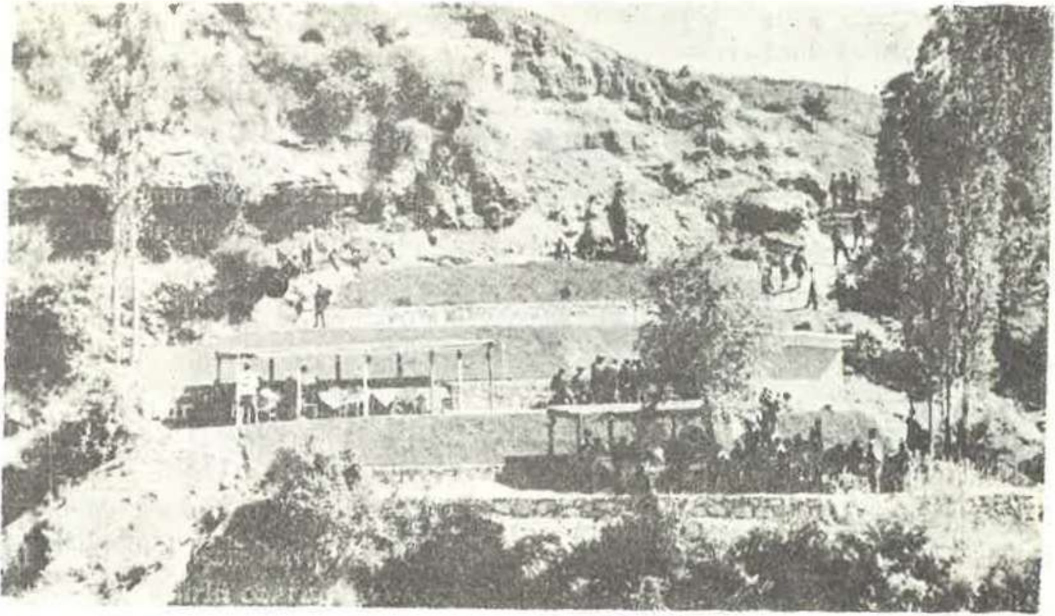
İNKILAP MÜZESİ :

Sıvas Merkezinde bulunan değerli bir tarih köşesidir. 4/Eylûl/1919 da Sıvas Kongerisinin aktedildiği bu günkü Lise binasında Kongre salonu ve Atatürk'ün mi safir kaldığı oda, müze haline getirilmiş- tir.

Ayrıca 1966 yılında bu binada Ata- türk Kitaplığı tesis edilmiştir. Gelecek se- nelerde yeni Lise binası yapılır yapılmaz bu bina tamamen müze olarak kullanıla- caktır.

2 — YILDIZELİ :

Keman Keş Kara Mustafa Paşa Camii

SIZIR ŞELALESİ MESİRESİ

ile harap durumda bulunan aynı zatın han ve hamamı mevcuttur. Eserler Osmanlı devrine aittir.

3 — HAFİK :

İlçe Merkezine 26 Km. uzaklıkta Tödürge Gölü civarında Tepecik adlı, açılmış bir hüyük vardır.

4 — ZARA :

Bu ilçemizde devirleri belli olmayan hüyükler mevcuttur. Üçtepeler adıyla bilinen hüyüklerin Arkeologlar tarafından tetkiki faydalı olacaktır.

Zara'da Şerefiye Bucağı yolu üzerinde Kuşkaya mevki'inde 85 yıl evvel Vali Halil Rıfat Paşa tarafından açılmış çetin bir yolun kıyısındaki kayalarda o zaman arap harfleriyle işlenmiş bir kitabe mevcuttur. Bu kitabenin üstüne Halil Rıfat Paşanın bir maskı ile kitabesinin bu günkü harflerimizle yazılı metni konulmuştur. Burası yerli ve yabancıların tetkikne değer bir mahal haline getirilmiştir.

5 — SUŞEHRİ :

Bu ilçemizde de kaleler eski harabeler ve hüyükler mevcuttur.

Eskişar ve Akşar köylerinde Roma ve Bizans devirlerine ait iki kale yıkıntısı vardır. Ayrıca ulaşımı çok zor olan bir yerde Sis Kalesi adı ile mağruf bir kale bulunmaktadır.

Küçük Güzel Köyünde Roma ve Bizans Devirlerine ait harabeler görülmektedir. Yukarı Görede de ise bu güne kadar tetkik edilmemiş hüyükler bulunmaktadır.

6 — KANGAL :

Kale: İlçeye 26 Km. mesafede Akçakaya köyünde harabe halinde bir Bizans kalesi mevcuttur.

Ören Yeri: Havuzköyü doğusunda Karaseki mevkiinde tipik bir Hitit şehir harabesi bulunmaktadır.

Höyükler: Çerkes Höyük, Tilki Höyük, Kavak ve İnallı Köyü höyükleri henüz açılmamış höyüklerdir.

Alacahan: Bu köyde bir kervansaray kalıntısı bulunmaktadır. Restore edilmeye başlamıştır.

Diğer Eserler: Tahtpınar, Cibir, Kal

ın, Kazpınar ve Mancınık köylerinde bir
:kım tarihî bina kalıntıları mevcuttur.

Eskiköy: Bu köyün Kalacık mevkiin
eki höyük bakır devrine ait çok zengin
e çeşitli çanak — çömlek ihtiva etmekte
ir.

7 — DİVRİĞİ :

Tarihi eserleri zengin bir ilçemizdir.
ivriği Kalesi: 1197 de Ali Mengüçoğulla
ndan Süleyman Şah tarafından yaptırıl
ış ve bir çok tamir görmüştür. Halen ha
ap durumda olan kalenin içinde cephane
k sarnıç, su yolları bulunmaktadır.

Kesdoğan Kalesi: İlçe Merkezinde Er
ıenilerin yaptığı söylenen harap bir kale
ir.

Ulu Camii: Selçuk mimarî ve tezyini
ınatının şahaeseri olan bu camii Süley
ıan Şah'ın oğlu Ahmet Şah tarafından
228 yılında yaptırılmıştır. Camiin yanın
a bir de şifahane mevcuttur.

Hisar Camii: 1180 yılında Mengücek
:r devrinde yapılmıştır.

TÜRBELER :

Şehinşah (Sitte Melik): 1166 yılında
.min Elifâddin Şahinşah bin Süleyman
olan höyük kısmen açılmıştır.

Şuğul: İlçesinin 2 Km. batısında Şu
tarafından yaptırılmıştır.

Kamerettin Bini Rube Türbesi: 1197
tarihlerinde inşa edilmiştir.

Nurettin Şah Türbesi: Hacı Şeracet
tin'in oğlu için yaptırdığı bir Selçuk eseri
dir.

Ahi Yusuf Türbesi: İnşa tarihi belli
değildir.

Kayıt Bay Türbesi :Memlûk Valilerin
den Kayıtbay'ın oğlu için 1438 tarihinde
yaptırdığı bir türbedir.

Nahit Eşref Türbesi: Mısır Valilerin
den Nahit Eşref için 1505 tarihlerinde ya
pılmıştır.

Diğer Türbeler: Hacı Ahmet Araplık,
Ömer Bey, Muzafirittin Şah Türbeleri ha
rap durumda olup Osmanlı devrine aittir.

8 — GEMEREK :

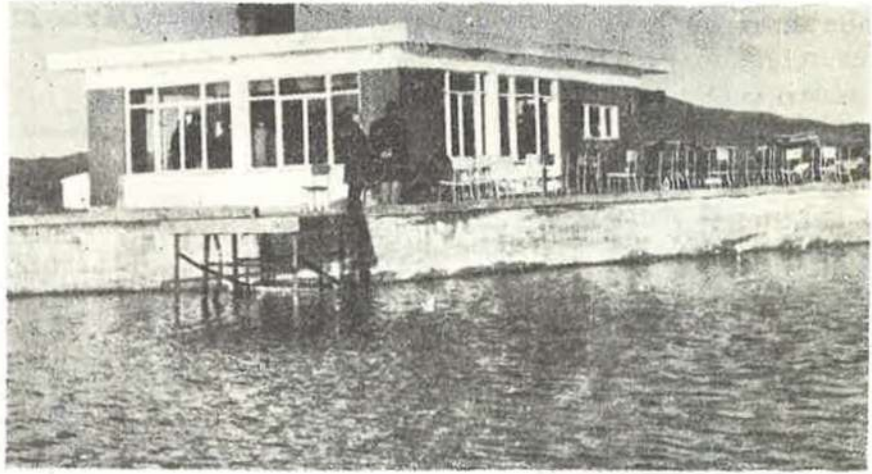
Köprü: Merkeze 17 Km. mesafede
Çepni Kasabasında Şah Ruk tarafından
yaptırılmış bir köprüdür.

9 — GÜRÜN :

Üç Tepe: İlçe Merkezine 4 km. ham
yolla bağlı bir höyüktür. Hitit yerleşmesi

ŞEREFİYE
MOTELİNİN
AÇILIŞI

ZARA — TÖDÜRGE PLAJ GAZİNOSU

ğul mevkiinde biri 4, diğeri 7 satırlık iki Hitit Kitabesi bulunmaktadır.

Tilgarama (Gürün): Roma ve Bizans devirlerinde Malatya — Kayseri arasında önemli bir geçit yeri olan bir şehir kalıntı sıdır.

Kale: Roma devrinden bir kaledir. Ha rap durumdadır.

Boz Höyük köyü: İlçeye 8—10 Km. o lan bu mahalde Bakır Hitit ve fizik izleri ni taşıyan iki yerleşme merkezi vardır.

10 — KOYULHİSAR : —

Yukarıkale: İlçeye 8—10 Km. mesafe- de, yolu olmayan Bizans devrinden kalma bir kaledir. Harap durumdadır.

Aşağı Kale: İlçeye 5—6 Km. olan ka lenin yanında bir camii ve hamamın yer leri görülebilir.

Sultan Hanı: Koyulhisar'a 6 Km. me safede halen yıkıntı halinde bulunan bir kervansaray mevcuttur.

B - Turistik Yerler ve Tesisler :

Sıvas İlinin turistik özelliği olan yer leri pek çoktur. Bunların bulundukları yer ler ve üzerindeki tesisleri sıra ile tanıtmaya çalışalım.

1 — DANIŞMA BÜROSU :

Bu Büro, Sıvas şehrinde, turistlere her çeşit bilgiyi vermek ve onlara yol gös termek için kurulmuştur. Büro 1966 yılın da yapılan çok orijinal bir tesis içinde ça lışmaktadır. Kadın ve erkek memuru ile gece gündüz hizmete açıktır. 2850 numara lı bir telefonu da vardır.

1966 yılında çıkarılan turistik broşür Danışma Bürosu vasıtasıyla turistlere ve halka, parasız olarak dağıtılmaktadır.

2 — PAŞA FABRİKASI :

Şehire yakın mesafede, suyu, ağacı bol bir dinlenme yeridir. 1966 yılında bu mahalde iki tane sun'i göl yapılmıştır. A ğaçlar arasında piknik masalar konularak halkın rahatça faydalanacağı bir yer hali ne getirilmiştir.

3 — KALE GAZİNOSU :

4 Eylûl Kale parkında inşa edilen bu gazino, şehrin panoramik görünüşünü te min eden en güzel bir dinlenme tesisidir. İçinde hem gazinosu hemde lokantası var dır.

4 — KARAÇAYIR :

Sıvas'a 27 km. mesafede Karaçayır bu cağının bitişiğinde kesif çam ağaçları ile süslü en yakın bir mesire yeridir. 1966 yı

ında burada küçük bir tesis yaptırılmış, iç mesuyu getirilmiş, ağaçlar arasına piknik masaları kurulmuştur. Halkın buraya rağbeti büyüktür.

5 — SIZIR ŞELÂLESİ MESİRESİ :

Gemerek İlçesi ve bu ilçeye bağlı kasabalarla, Kayseri İlinin elektriğini sağlayan Sızır Şelâlesi, civarı ile en güzel bir tabiat köşesi olarak dinlenmek isteyen halkın, büyük alâkasını çekmektedir. 1966 yılında burada da bir dinlenme yeri yaptırılmıştır. Bu yıl da bir motel inşasının hazırlığına başlanmıştır.

6 — ŞARKIŞLA GÖL GAZİNOSU :

Şarkışla İlçesine 2 km. mesafede Topraksu tarafından yaptırılan göletin kıyısında kurulan gazino tesisleri, Şarkışlalıların ve civarda bulunan halkın dinlenme yeri olarak kullanılmaktadır.

7 — GÜRÜN GÖKPINAR MOTELİ:

Gürün İlçesine 9 Km. mesafede bulunan Gökpınar gölünün kenarında Vali Zahit Kırağlı'nın öncülüğü ile 4 oda bir salondan müteşekkil motel binası 1966 yılında ikmal edilerek hizmete açılmıştır. Tesisin kullanışlı durumu, elektriğin mevcut oluşu ve gölün günün her saatinde değişen renkli görünüşü fevkâlade bir manzara teşkil etmekte, buraya yerli halkı ve turistleri celbetmektedir.

Ayrıca gölden elde edilen alabalık motelin ziyaretcilerini artırmaktadır.

8 — HAFİK PLÂJI VE GAZİNOSU :

Hafik İlçesine bağlı ve devlet şosesine 2 km. mesafede Hafik Gölü kıyısında plaj tesisleri ve gazinosu ile 1966 yılında hizmete giren bu turistik yer, çok büyük alâka görmektedir. Gelecekte tesislerin genişlemesi, motel ve otellerin yapılması suretiyle burası Sıvas'ın en başta gelen dinlenme yerlerinden birisi olacaktır. Gölde motor ve kayık gezileri yapılmaktadır.

9 — TÖDÜRGE PLÂJI VE GAZİNOSU :

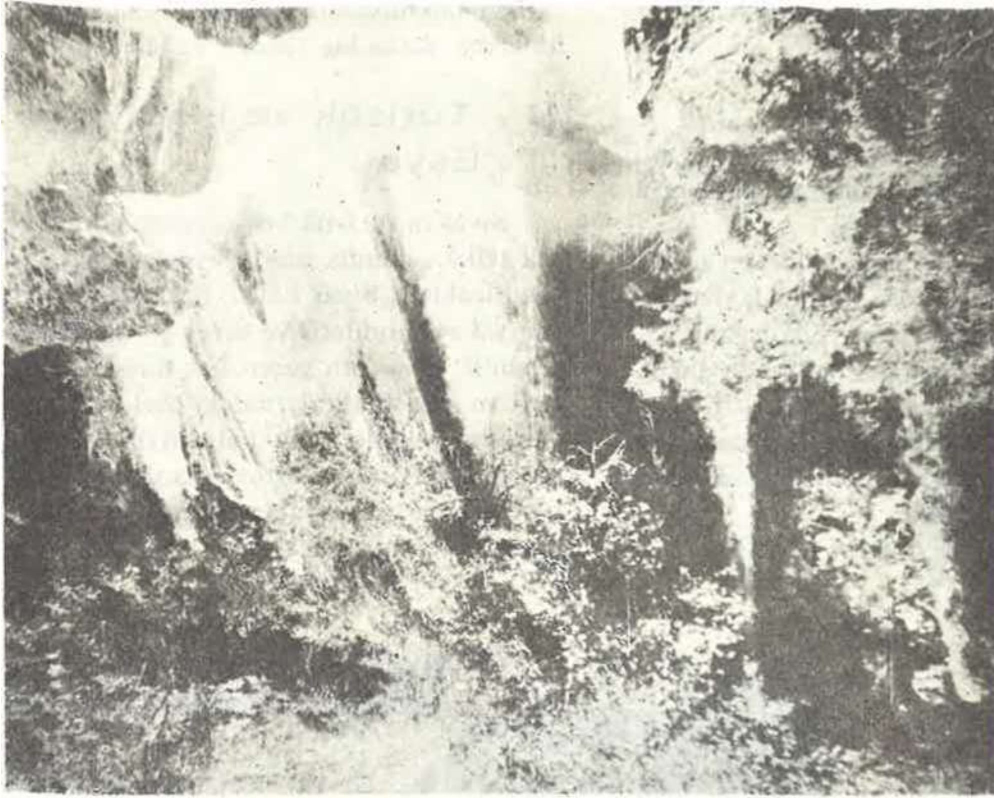
Zara İlçesine 16 km. mesafede ve devlet yolundan 1,5 km. içeride bulunan Tödürge gölünün kıyısında plâj tesisleri ile birlikte kurulan gazino, bu bölgenin en şirin bir turistik yeri olmuştur Tödürge gölü 17 cins balığı ile şöhret kazanmıştır. Halkın rağbeti bu yöndende fazla olmaktadır. Gölde kayık ve motor gezileri için imkânlar hazırlanmıştır.

10 — ŞEREFİYE MOTELİ :

Zara İlçesine bağlı Şerefiye bucağı, Sıvas'ı doğuya bağlayan karayolu üzerinde bir duraklama ve dinlenme yeridir. Bu cağın özelliği gözönünde tutularak bu yıl buraya bir motel inşa edilmiş ve turistlerin istifadesine açılmıştır.

HAFİK — PLAJ GAZİNOSU

SIZIR ŞELALESİ

11 — EĞRİÇİMEN YAYLASI VE MOTELLERİ :

Koyulhisar İlçesine 12 km. mesafede kesif çam ormanlarının çevrelediği Eğriçi men yaylasının havası, suyu yıllardan beri civardaki halkı çekmekte idi. 1956 yılın da Vali Kadri Erogan bu alâkaya bir ce vap vermek üzere yaylada büyük bir ote lin inşasına başlamış ve tamamlamadan ayrılmıştı. Aradan geçen seneler zarfında yarım kalan bu tesis tamamen yıkıldığın dan yeniden bir gazino ve üç blok halinde motel inşa ettirilmiştir. Motellerin civarı orman işletmsi tarafından piknik masaları çocuk bahçeleri ile bir dinlenme parkı ha line getirilmiştir.

12 — KOYUNKAYA MESİRESİ :

İmranlı İlçesine 12 Km. mesafede bu lunan temiz havası, güzel suyu ve çamla rı ile tanınan bu mesire yerine henüz el a tılmamıştır. Halk tabii haliyle buradan faydalanmaktadır.

C — Şifalı Sular ve Tesisleri

Sıvas İlinin hemen her köşesinde de ğişik vasıfta kaplıca suları bulunmakta dır. Bunlardan bir kısmı ihya edilmiş; bir kısmı da tabiatta bulundukları şekilde bı rakılmışlardır. Sıvas şehrine yakın ve Be lediye'ye ait soğuk çermik ile sıcak çermik eski ve yeni tesisleri ile halkın hizmetin dedir. Bunlardan başka Kangalda Özel İ dare'ye ve köy birliğine ait eski adı (Yılan lı) bugünkü adı ile (Balıklı) kaplıcası dünyada emsali olmayan bir özelliktedir. Geçen seneye kadar çok iptidai durumda bulunan bu kaplıcanın eski tesisleri yıktı rılmış yerlerine üç tane modern havuz ya pılmış, içmesuyu ve kanalizasyon tesisleri tamamlanmıştır. 1968 yılında elektriği ya pılacak ve moteller inşa edilecektir.

İlin Suşehri İlçesi hudutları dahilin-

hiç el atılmamış Akçaağıl kaplıcası var . Suşehri Belediyesi buraya ait güzel proje hazırlamıştır.

Şarkışla İlçesinde Alaman köyü ile :aköy'de mevcut iki kaplıca bu sene mo 'n bir şekilde islâh edilerek hizmete a nıştır.

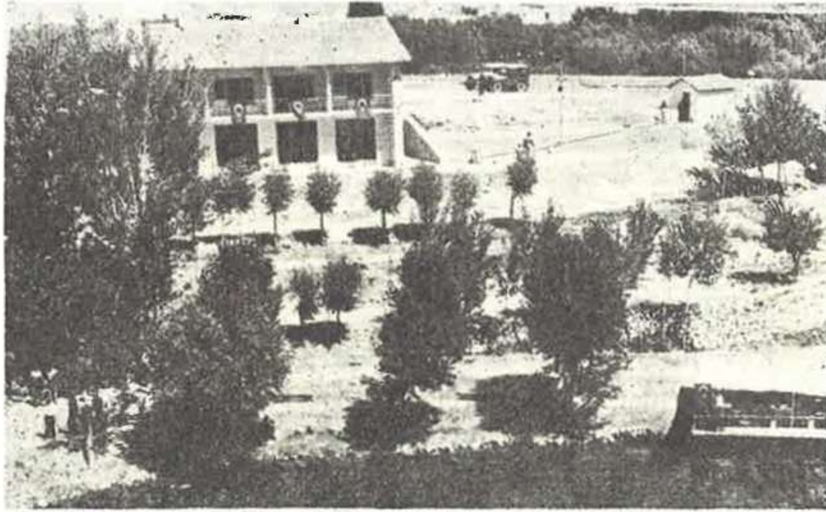
Divriği İlçesinde Ağar kaplıcası adı ile ruf şifalı su, iptidai haliyle faydalanıl ktadır. Bu kaplıcalar ve sularının ter leri ile şifalı tesirleri hakkında sağlık ümünde geniş izahat verilmiştir.

Sıvas İli dahilinde ki kaplıcalardan ;ka çeşitli maden suyu niteliğinde içme arı da mevcuttur.

Hem kaplıcaları, hem içmesuları iç turizm bakımından hareket sağlayan var lıklardır. Sıvas bu yönden de şanslıdır.

Ç - Turistik ve Hediyelik Eşya :

Sıvas'ta turistik ve hediyelik eşya ola rak telkâri gümüş işleri, Sıvas ağızlığı, Sı vas bıçakları, Sıvas halısı, Şarkışla ve Gü rün şal ve kilimleri ve Sıvas çorapları sa yılabilir. Sıvas'tan geçen her turist bunla rı İl ve İlçe merkezlerindeki özel pazarlar dan arayıp satın almaktadır. Ayrıca Sıvas şehrindeki Turizm bürosundan yukarıda sayılan turistik eşyaların hepsi satılmak üzere bulundurulmaktadır.

GÜRÜN — GÖKPINAR MOTELİ

ULAŞTIRMA BÖLÜMÜ - 11

İL'İN ULAŞIM DURUMU

İlimizde bu üniteyi başlıca beş bö lümde incelemek lâzımdır.

1. Ulaşımın önemi
2. Kara yolları
   A) Devlet ve il yolları
   B) Köy yolları
3. Demir yolları
4. Hava yolları
5. P.T.T.

1 - Ulaşımın önemi

Bugün dünya devletlerinin bilhassa az gelişmiş ülkelerin en önemli sorunları haline gelmiş olan iktisaden kalkınma me selesi ve bunda sağlanacak başarı birçok tâbî meselelerin halline, iktisadi faktörle rin kullanılışına bağlıdır.

Bu faktörler arasında ve önemlilerin den sayacağımız «Ulaşım» sorunudur. Bu soruna gerekli önemi vermemiş bir üleke nin kalkınmasından bahsedilemez. Bugün iktisaden kalkınmış ülkelerin hemen hep si ulaşım sorununu halletmiştir.

İktisadi faaliyetin safhalarında olan nakliyat ile ulaşımın birbirine ne kadar bağlı olduğu bir gerçektir.Bundan (85) yıl önce Sıvas'ı adeta karayolu ile dört yöne bağlayan eski Valilerimizden Merhum Ha lil Rıfat Paşa bu gerçeği görmüş ve «Gide mediğin yer senin değildir» vecizesi ile yo lun ehemmiyetni en iüzel şekilde ifade et miştir.

Ulaşım iktisadi sahada ne kadar mü himse millî savunmada da o kadar önem lidir.

Dünyanın ünlü Kumandanlarından Napoleon'nun büyük zaferlerini; ogün yapmış olduğu ve halen Fransanın yük sek standartlı yolları olarak kullanan iyi bir ulaşım sistemi sayesinde başarmıştır.

Ulaşım sorunu üzerinde titizlikle du rulması lâzım gelen önemli bir konudur. Az gelişmiş ülkelerin arzu edilen seviye ye ulaşması diğer faktörlerle beraber ula şımı gerçekleştirmesine bağlıdr.

Temennimiz bu gerçeklerin millî bir şuur halinde yerleşmesi kalkınmamızda lâyık olduğu yerin verilmesidir.

SIVAS—YILDIZELİ DEVLET YOLU İNŞAAT

İL YOLU ÇALIŞMALARINDA
KÖYLÜ YARDIMI

\ - Karayolları

a) **DEVLET VE İL YOLLARI :**

İl merkezlerini İlçelere, İlçeleri Bu ak merkezlerine bağlıyan yüksek ve or ı standartlı olarak inşaa edilmiş yollar ır.

Bu yolların yapım, bakım ve onarımı .3.1966 tarihinden itibren ilimizde bu ınmuş olan ve Yük. İnşaat Mühendi i Ata Oğuz Akı'nın yönettiği Kara yolları 6. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılmak adır. Yollar 16. Bölge Müdürlüğü ilimi in Kümbet mevkiinden inşaa halinde bu ınan tesisleri ikmâl edilinceye kadar kıs ıen merkez şubede kısmında Belediye itesinde kiraladığı binada oturmaktadır.

Kısa zamanda personel ve makina ihtiyaç larını tamamlıyan 16. Bölge Müdürlüğü a razideki fiili hizmetlerini şeflikleri vasıta sı ile yapmaktadır.

1. BAKIM ŞEFLİĞİ :

Mimar Mühnedis Hikmet Türkdalı' nın vekâleten yönettiği bu şefliğe ilimiz da hilinde 161, Şube merkezde, 162. Şube, Zara'da 163. Şube Suşehri'nde ve 165. Şu be Kangal'da bunlardan başka merkezde bulunan geçit yolları şantiye şeflikleri i le asfalt şeflikleri bağlıdır.

Mustafa Sülün'ün yönettiği 161. Mer kez Şubesi 1967 yılında aşağıdaki işleri yapmıştır.

Sıvas - Kayseri Hd.	117 Km.
Sıvas - Yozgat Hd.	94 «
Yıldızeli - Tokat Hd.	29 «
Sıvas - Ulaş	36 «
	276 Km.

olan Devlet yolunu her mevsim trafiğe a çı ktutmak kışları merkezde Çamlıbelde, Karakaya'da Çallı'da, Hanlı'da, Yeniçu-bukta ve Şarkışla'da kar mücadele ekiple rini daimi olarak bulundurmak başlıca vazifelerindendir.

Sıvas-Ank. D.Y. İlt.-Direkli-Bedirli	31 Km.
Yıldızeli - Çırçır	32 «
Sıvas - Karaçayır	20 «
Şarkışla -Altınyayla	45 «
« — Ağcakışla	26 «
« — Kaynar Hd.	30 «
	184 Km.

olan il yolunu yağışsız havalarda araçların kolaylıkla seyredebilmesi için bu yolların gerekli bakım onarım işini yapar lüzumun kar müiadelesi yapar.

Zeki Arslan'ın yönettiği 162. Zara Şu besi 1967 yılında aşağıdaki işleri yapmış tır.

Sıvas — Zara	72	Km.
Zara — İmranlı — Erzincan Hd.	55	«
Zara — Suşehri Hd.	41	«
	178	**Km.**

olan devlet yolunu her mevsim trafiğe açık tutar. Kışları merkezde Kurbağlı da Karabayırda Hafikte ve Kayınboğazın'da kar mücadele ekiplerini daimi bulundurur.

Zara — Divriği	116	Km.
Hafik — Doğanşar	62	«
Erzincan- D.Y.İlt.- Koyulhisar	24	«
	202	**Km.**

olan il yolunu yağışsız havalarda trafiğe açık tutmak her türlü onarım ve bakımlarını yapar. Lüzumunda kar mücadele ekiplerini bulundurur.

Turan Yardımoğlu'nun yönettiği 163. Suşehri Şubesi 1967 yılında aşağıdaki işleri yapmıştır.

Suşehri — Zara Hd.	31	Km.
« — Erzincan Hd.	50	«
D.Y. İlt. — Giresun Hd.	14	«
Suşehri - Koyulhisar - Tokat Hd.	50	«
Koyulhisar — Ordu Hd.	13	«
	158	Km.

olan Devlet yolunu her mevsim trafiğe açık tutan kışları merkezde, Gölova'da ve Koyulhisar'da kar mücadele ekiplerini daimi bulundurur.

İlhan Karaman'ın yönettiği 165 Kangal şubesi 1967 yılında aşağıdaki işleri yapmıştır.

Ulaş — Kangal	44	Km.
Tecer — Gürün	88	«
Kangal — Çetinkaya	21	«
Kangal — Malatya hududu	45	«
Kangal — Gürün yolu	17	«
	215	**Km.**

olan Devlet yollarının her türlü Bakım ve onarımını yapmıştır. Merkezde ve Delik taşta daimi bulundurduğu kar mücadele ekipleriyle Kangal — Gürün ve Ulaş — Kangal yollarında kar mücadelesi yapmıştır.

Bakım şefliği bu işlerden başka Yıldızeli — Yozgat hududu yolunun asvalt yapımım için 1967 yılında bu işe 376.000 lira sarf etmiş kaplama altı malzemesi ve asvalt mıcırı ihzaratı yapmıştır.

Kangal — Gürün yolu için 500.000 liralık ödenekle müteahhidine ihale edilen bu yolun gerekli onarım ve stablize kaplaması yaptırılmıştır.

Bakım şefliği merkez ve şubeleri va

KARAYOLU ÇALIŞMALARI

SIVAS — P T T

sıtasiyle yapmış olduğu normal hizmetler için 1967 yılında 9002000 lira sarf etmiş tir.

II — YAPIM ŞEFLİĞİ :

Yüksek inşaat mühendisi Fehmi Ö - ren'in yönettiği bu şefliğin ilimizdeki 1967 yılı çalışmalarını iki grupta incele mek lâzımdır.

a) Yeni yol yapımları

b) Bölge tesis yapımları

a) 1. Kangal — Divriği yolu: 1967 yı lında bu yol için 1000000 liralık ödenek ayrılmıştır. Bu ödenekle geçen yıllarda yapılan 50 Km.lik kısmın sanat yapıları kısmen kaplamaları yapılmış Divriği isti kâmetine doğru 65 km. lik yolunda birin ci kısım inşaatı ikmal edilmiştir.

a) 1. Zara — İmranlı — Refahiye: 1967 yılında bu yola 1500000 liralık öde nek ayrılmıştır bu ödenekle geçen yıllar birinci kısım inşaatı ikmal edilen 20 km. nin sanat yapıları ve üst yapı işi ve geri kalan 20. km.lik kısmın birinci kısım in şaatı ikmal edilerek yol 40 Km. olarak Refahiye — Erzincan yoluna bağlanmıştır.

a) 3. Zara şehir içi geçidi: 1,200 km. lik çift şeritli olarak inşaatı devam eden bu yola 1967 yılında 100000 lira ödenek ay rılmıştır. Bu ödenekle gerekli sanat yapı ları şeritlerin kumlanması refuj noksan olan kaldırım ve istinat duvarları ikmali işinde çalışılmıştır.

a) 4., Sıvas — Yıldızeli yolu: Sıvas'a 30. cu Km. de inşaatına başlanan yüksek standartlı bu yol için 1967 yılında 3000000 liralık ödenek ayrılmıştır. Bu ödenekle yo lun 28—40 km. leri arasında toprak, küs külük, kaya hafriyatları, lüzumlu imlalar ile Sıvas'tan itibaren çalışılan kısımlarla çalışılmayan kısımların tamamında her türlü sanat yapıları işi ikmal edilmiştir.

b) Sıvas Bölgesi Atölye, Anbar, yıka ma yağlama tesisleri : 1966 yılında ema net ve taşaronlar vasıtasıyla inşaatına hız la başlanan 3100 M². lik atölye, 700 M².lik küçük atölye, 4000 M². lik iki anbar ile 700 M². lik sundurma inşaatlarının yapı lan temelleri üzerine Karabük demir çelik fabrikalarında özel olarak hazırlanan Çe lik karkasların montesi yıkama yağlama sosyal hizmet tesisleri inşaatları bölge müdürlüğünce 4822000 liraya ihale edil

BİR KÖY YOLU AÇILIŞ TÖRENİ

miştir. Mukavele mucibince bu işler 1968 yılında ikmal edilecektir.

III. KÖPRÜLER ŞEFLİĞİ :

İnşaat mühendisi Mustafa Kandemir in yönettiği bu şefliğin ilimizdeki 1967 yılı çalışmalarını üç grupta incelemek lâzımdır.

a) Köprü yeri etüdleri yaparak genel müdürlüğe teklifte bulunmak

b) İhale ve emanet olarak köprü inşaatları yapmak

c) Yapılmış köprüleri onarmak

a) Çetinkaya köprüsü	Köy kenarında
Belcik köprüsü	Yıldızeli — Ankara Y
Ortaköy köprüsü	Şarkışla — Ortaköy Y
Alıkçay köprüsü	Zara — Divriği Y
D.D.Y. Üst geçit	Zara — Divriği Y
Yıldızeli	ilçe civarında
D.D.Y. Üst geçit	Yıldızeli civarında

yukarıda isimleri ve yerleri belirtilen yedi adet köprünün etüdleri ve plankoteleri yapılmış olup projelerinin hazırlanması için yakında genel müdürlüğe gönderilecektir.

Projeleri genel müdürlükçe hazırlanmış olan Kangal — Divriği yolunda Muşan, Zara — Suşehri yolunda İncesu, Hafik — Doğanşar yolunda Çataloluk ve Maden köprüleri 1967 yılı sonuna doğru genel müdürlükçe ihale edilecektir.

b) Evvelki yıllarda ihale edilen Zara — Divriği yolundaki Çaltı, Kangal — Divriği yolundaki Koç köprüleri ikmal edilmiş 1967 yılında 240680 liraya ihale edilen Güneş köprüsü inşaatı devam etmektedir. Emanet olarak yaptırılan 150000 lira keşif bedelli Bostankaya köprüsü de devam etmektedir.

c) 20000 lira keşif bedelli Direkli — Bedirli yolundaki Sarısöğüt, Zara — Divriği yolundaki Sincan Zinişki, Çerçihan

:79000) ve 60000 lira keşif bedelli Çimlik köprüleri onarım işi ikmal edilmiştir.

IV — ETÜD PROJE ŞEFLİĞİ :

İnşaat mühendisi Hamdi Karlı'nın yönettiği etüd proje şefliğinde iki adet etüd ekibi teşekkül ettirilmiştir. Bu ekip er 1967 yılında yapımı devam eden Sı ras — Yıldızeli, Kangal — Divriği ve İm anlı — Refahiye yollarının her türlü etüd şi ile köprüler şefliğince programa alın nası için teklifte bulundukları köprü yer erine ait arazi çalışmalarını yapmışlar ıyrıca ilerki yıllarda yapımı ele alınacak rollardan Suşehri — Refahiye 9 Km. Yıl lızeli — Sıvas 47 Km. Divriği — Karake ıan (Hamu) 21 Km. ve Sıvas — Zara yo unda da 38 Km.lik kısmın arazi çalışma arını yapmıştır.

V. ARAŞTIRMA ŞEFLİĞİ :

Jeomorfolok Yavuz Güler'in vekale - en baktığı bu şeflik kısa zamanda kurdu ;u laboratuvar ile inşaatlarda kullanılan nalzemelerle yapımı devam e len devlet yollarının zemin cinsini, seri- en malzemelerin sıkışma analizlerini za nanında yapmaktadır.

VI. MAKİNA ŞEFLİĞİ

İlimizde yeni kurlmuş olan 16. Bölge Müdürlüğü çok kısa bir zamanda Genel Müdürlükten aldığı yeni araçlarla kuvvet : bir makina parkına sahiptir.

Bu şefliği deruhte eden makina Mü - endisi Sami Yavuz'un araçları isabetli evzi edişi, ikmal işlerine lüzumunda arı alanan araçları kısa zamanda arızanın gi erilmesine çalışılmaya çok önem verdi- inden bu sayede 1967 yılı inşaat mevsi ninde gerekli randıman temin edilmiş ir.

Gerekli revizyon ve tamiratlar bölge ahasındaki kısmen ikmal edilmiş atölye erle merkez 161. şube şefliğinin atölye inde yapılmaktadır.

Karayolları 16. Bölge müdürlüğünün çok kısa bir zamanda kurularak personel araç ve tesis bakımından kısa bir zaman da bu seviyeye ulaşmasında ilimizde ya - kında ayrılan eski müdür sayın Ahmet E- ser'inde payı çok büyüktür.

B — KÖY YOLLARI :

Köyleri köylere, köyleri bucaklara bağlıyan ve devlet yollarına nazaran da ha düşük standartlı yollardır.

Köy yolları yapım, bakım ve onarım işleri İl Y.S.E. Müdürlüğü tarafından yü rütülmektedir.

İlimizin 1279 köyünden 595 köy mev cut devlet ve köy yollarından faydalan makta, mütebaki 684 köy ise henüz yola kavuşturulamamıştır. İlimizin 8300 Km. lik toplam yol ihtiyacının 600 Km si ik mal edilmiştir.

Y.S.E. Müdürlüğünde köyyolları ya pım, bakım ve onarım işlerinde 4 Fen Memuru, 6 Teknisyen, 27 Şoför, 15 Opera tör, 13 yağcı, 37 Atölye personeli olmak üzere 103 daimi personel bulunmaktadır. Makina parkı 4 adet dozer, 7 greyder, 20 damperli «Müteharrik Karisörlü» Kam- yon, 3 yükleyici, 2 Dampersiz kamyon, 1 otobüs ve 3 kompresörden ibarettir. Mev cut personel ve makina gücüyle ilimiz Ka rayolları ancak 30 yılda ikmâl edilebilecek tir.

1966 Nisanında Bayındırlık Müdürlü ğünden ayrılan ilimiz Y.S.E. Müdürlüğü hizmet binası ikmâl edilinceye kadar ki raladığı binada oturmakadır. Kendi gara jında mevcut olan atölyelerinde vasıtala rının her türlü tamiratı yapılmaktadır. 1966 yılında sayıları 2—3 geçmeyen mü him tezgâhlardan birer tanesi Genel Mü dürlükçe ilimize tahsis edilmiştir. İlimiz, bu tezgâhlar ve ihalesi yapılan büyük a tölyeler ikmâl edildiğinde 40 vilayetin ta miratını yapacak bir Bölge Atölyesi hali ne gelecektir.

İlmiiz Y.S.E. Müdürlüğü 1966 yılı in şaat mevsiminde mevcut araç ve persone

li ile 20 — 30 kadar da muvakkat olarak çalıştırdığı amele ile aşağıdaki işleri yap mış. Bu hizmetler karşılığı Bakanlık yar dımı olarak 2045000.00 lira, Özel İdare yardımı olarak 160000 lira ve halk yardı mı olarak 120000.00 lira olmak üzere cem' an 2325000.00 lira harcanmıştır.

İlimizin 1967 yılı programında aşağı da isimleri yazılı olan 93 Km.lik köyyolu yapımı programa alınmış, buna karşılık 97 Km. köyyolu yapılmıştır.

1 — Hafik —Karayün — Grup yolu	15 Km.
2 — « — D.Y. İlt. — Söbüler	6 «
3 — Yıldızeli — Çöte — Tokat Hd.	3 «
4 — « — D.Y.İlt. — Kümbet	12 «
5 — Zara — Ahmethacı — Kaplan	10 «
6 — Merkez — D.Y. İlt. — Hocabey	3 «
7 — Şarkışla—D.Y. İlt. — Kazancık Gr	6 «
8 — « — Ortaköy — Sivrialan	11 «
9 — Gemerek — Kümeören	3 «
10 — Merkez — Çallı	4 «
11 — Zara — Kümbet	7 «
12 — Şarkışla — Kapaklıpınar	17 «
	97 Km.

olan köy yolunun toprak tesviye ve sanat yapıları gelecek yıl kaplaması yapılmak üzere sıkıştırılmaya bırakılmıştır.

KÖYYOLLARI BAKIMI :

Bundan önceki yıllarda ilimizin mer kez ve kazalarında yapılmış olan 492 Km. lik köy yolunun bu işe tahsis edilen 3 ekip normal ve takviyeli bakımları yapılarak geçide açılmıştır.

KÖYYOLU KÖPRÜLERİ :

1967 yılı programında köprü yapımı olmamasına rağmen İl,YSE. Md. lüğü ve mahalli yardımlarla Gürün Sarıca, Merkez — Kartalca, İmranlı — Acıdere, Zara — Nasır köprüleri yapılmıştır. 1967 etüd programında bulunan 9 ad. köprünün ara zi ve büro çalışmaları ikmâl edilmiştir.

TESİSLER :

Sari mukavele ile ihale edilen atölye ve anbar inşaatına 600.000.00 liralık öde nek sarfedilmiş ve tesislerin yapımı %30 oranında tahakkuk ettirilmiştir.

İLİMİZİN KARAYOLU ULAŞIMI BAKIMINDAN CIVAR İLLER VE BAZI DÜNYA DEVLETLERİ İLE MUKAYESESİ :

Sıvas yaz kış geçit veren Devlet yolla rı bakımından komşu illerden daha iyi durumdadır. (Bu yolların Türkiye topla mına oranı %3,8 dir. Aynı oran Tokat i çin %1 ve Kayseri için %1,5 tir)

Hava şartlarına bağlı devlet yolları bakımından ise Türkiye'ye oranları Sıvas ın %8,2 (Oldukça yüksek) Tokat ve Yozgat'ın hava şartlarına bağlı devlet yolu yok, Kayseri'nin ise %1 kadardır.

Yaz — kış geçit veren yollar komşu illerden daha küçük seviyededir. Bunların Türkiye toplamına oranı Sıvas için % 1.1, Tokat için %2,3 tür.

İl yolları içinde hava şartlarına bağlı yollara göre oran Sıvas 2.4 Tokat %0,7, Yozgat %.7 Kayseri ise %1.3 şeklindedir.

İlimizin Türkiye ve diğer az gelişmiş ülkelerde nüfus, yüzölçümü ve yol uzunlu ğu arasındaki bir karşılaştırma aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

İl veya Ülke	Alan (km²)	Nüfus (000)	Toplam Yol(km)	Yol(km) alan	Yol(km) nüfus
SIVAS	28.488	726	1.789	0.06	2.46
TÜRKİYE	770.000	30.000	77.560	0.10	2.58
JAMAİKA	4.411	1.607	4.795	1.09	2.99
KENYA	319.789	6.450	24.927	0.08	3.87
UGANDA	80.292	6.682	11.288	0.14	1.60
RODEZYA	285.130	2.300	22.634	0.08	9.85
NİJERYA	373.250	34.634	36.977	0.10	1.07
MALAYA	50.690	6.500	6.715	0.13	0.03
BREZİLYA	3133.946	64.216	174.889	0.06	2.72

Buna göre Sıvas yol uzunluğu — Alan karşılaştırılmasında Türkiye ve diğer adı geçen ülkelerden çok daha düşük seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

SIVAS İLİNİN VE İLÇELERİNİN MESAFE CETVELİ

Sıvas											
169	Divriği										
116	285	Gemerek									
138	166	254	Gürün								
106	153	222	244	İmranlı							
37	206	153	175	69	Hafik						
81	88	197	77	187	118	Kangal					
143	189	259	281	106	106	224	K. Hisar				
144	190	260	282	107	107	225	37	Suşehri			
80	249	36	218	186	117	161	225	224	Şarkışla		
47	216	163	185	153	84	128	190	191	127	Yıldızeli	
72	116	188	210	35	35	153	71	72	152	119	Zara

SIVAS İLİ KAZALARI İTİBARİYLE KÖY YOLLARI DURUMLARI
(1967 Sonu)

Sıra No.	İlçesi	Köy Ad.	Mevcut Tul	Stablize Km.	Toprak tesviye Km.	Ham Yol	İstifade deilen köy					
							Devlet ve il yolları	Stablize	Tesviye	Ham yol	Yekûn	Yolu olm köy adedi
1	Divriği	110	22+000	—	—	22+000	25	—	—	15	40	70
2	Gemerek	34	97+000	97+000	—	—	5	13	4	—	22	12
3	Gürün	61	50+000	23+000	—	27+000	10	5	—	17	32	29
4	Hafik	131	105+000	51+000	21+000	54+000	30	12	7	28	77	54
5	İmranlı	100	47+000	—	25+000	22+000	18	—	10	12	40	60
6	Kangal	131	153+000	—	23+000	130+000	38	—	13	30	81	50
7	Koyulhisar	48	28+000	—	28+000	—	11	—	5	—	16	32
8	Merkez	148	162+000	117+000	2+000	43+000	25	15	11	20	71	77
9	Suşehri	135	47+000	—	—	47+000	24	—	—	30	54	81
10	Şarkışla	113	35+000	21+000	10+000	21+000	20	5	10	10	45	68
11	Yıldızeli	134	120+000	78+000	22+000	37+000	15	18	7	17	57	77
12	Zara	134	72+000	30+000	37+000	17+000	20	11	17	12	60	74
Yekûn		**1279**	**938+000**	**417+000**	**168+000**	**420+000**	**241**	**79**	**84**	**191**	**595**	**684**

B - Demir Yolları :

TCDD 4. İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ

Merkezi Ankara'da bulunan TCDD Genel Müdürlüğüne bağlı 7 İşletmeden bir tanesi olup Kayseri (hariç) — Samsun (dahil) Erzincan — Erzurum — Kars ve huuda kadar devam etmekte olan demir yolunun her türlü sevki idaresini temin e der.

Şehrimize ilk trenin gelişi ve istosya nun hizmete açılışı 30 Ağustos 1930 tari hine tesadüf eder. O günden bugüne ka dar Sıvas'ta demiryolculuk inkişâf etmiş ve şehrimize faydalı hizmetler ifasını ga ye edinerek çalışmalarına yenilerini ekle miştir. Öncelikle Sıvas Cer Atelyesi (şim diki Demiryol Fabrikaları halinde hizmet görmektedir) bilâhare 11 nci İşletme Mü dürlüğü Sıvas'ta açılmıştır. Daha sonrala rı Türkiye'deki İşletme Müdürlükleri ade di azaltıldığından Sıvas'ta 4. İşletme Mü dürlüğü ihtas edilmiştir.

TCDD Genel Müdürlğüne bağlı ola rak Sıvas'ta kardeş kuruluşlar olarak Dmy. Fb. ları haricinde Mağaza Müdürlü ğü, Hastane Müdürlüğünü belirttikten sonra kendi faaliyetlerimizi şu şekilde sı ralayabiliriz:

1 — İşletmemiz, İşletme Müdürüne yardımcı olan aşağıdaki Servisler kanalı ile hizmetlerini randımanlı bir şekilde yü rütmeye çalışmaktadır.

a) YOL SERVİSİ :

Demiryol güzergâhında bulunan 3 Yol Atelyesi ve 6 Şube Şefliği vasıtası ile yol, köprü, menfez ve bina yapım bakım ve onarım işleri.

b) CER SERVİSİ :

Mevcut 7 Depo Müdürlüğü vasıtası i le lokomotif bakım ve onarımını yapar ve sefere hazır vaziyette bulundurur. Re vizörlük teşkilâtı ile Seyir halindeki tren lerin istasyonlardaki duruşları sırasında tekerlek ve dingil kontrolleri yapılmakta dır.

c) MALİ İŞLER SERVİSİ :

Merkezde çalışmakta olup İdaremizin mali işlerini tedvir eder.

d) HAREKET SERVİSİ :

Mıntıkada bulunan 10 gar Müdürlü ğü, 13 gar şefliği 71 istasyon Şefliği, 5 Durak ve 6 müstakil ambar müdürlüğü vasıtası ile seyrüseferi temin ve her türlü nakliyatın sıhhatli ve seri şekilde yapıl masını temin eder. Bu hizmeti ifa ederken 7 mahalli hereket müfettişliği kanalı ile işlerini yürütür.

e) SAĞLIK SERVİSİ :

Personel ve aileleri efradının her tür lü muayene ve tedavilerini temin eder.

f) İDARİ İŞLER SERVİSİ :

İşletmemizin gerek demiryol camia sındaki gerek diğer müesseseler arasında ki muhaberesini, personel işlerini ve sos yal hizmetlerin normal bir şekilde yürütül mesini sağlar.

g) HUKUK SERVİSİ :

İdaremizin hukuki mevzularını ta kip ve intaç eder.

h) TESİSLER SERVİSİ :

İşletmemizin haberleşme işlerinin her vazifeye hazır ve çalışır halde olması nı temin eder. Dispeçer tesisleri, telgraf manyotolu telefon, otomatik telefon ve telekomünikasyon tesisleri ile haberleş meyi sağlıyan bu servis ayrıca geçitlerde vuku muhtemel kazaları önlemek üzere bariyerler tesis eder.

2 — SIVAS MERKEZİNDEKİ ÇALIŞMA DURUMU :

İşletmemizin 1967 yılı bütçesi 170 Milyon lira civarında olup 1968 yılı büt çe teklifimiz 194 Milyon liraya yakındır.

Samsun limanı da idari bakımdan İş letmemize bağlı olup halen İşletmemizde 4500 işçi ve 3600 memur ve hizmetli çalış maktadır.

Sıvas Vilâyet hudutları dahilinde halen 2 Gar Müdürlüğü, 5 Gar şefliği, 24 istasyon şefliği ve 1 durak bulunmaktadır. Bunların haricinde Şehrimiz hudutları dahilinde 2 Depo Müdürlüğü, 2 Şube Şefliği, 1 Atelye Şube Amirliği ve 4 Revizörlük teşkilâtı hizmet ifa etmektedir.

Hergün Sıvas gara giren ve çıkan yolcu ve yük treni adedi 55 in üzerindedir. Demiryollarının yük hamulesi bakımından en izdihamlı garlarından bir tanesidir.

Sıvas Ticari Ambar Müdürlüğü de çok yüklü bir ambar olup her iki iş yerimizin 1967 yılı başından bugüne kadarki hasılat ve nakliyat durumu aşağıda gösterilmiştir.

Ocak — Ekim/1967 tarihleri arasındaki Sıvas Ambar Müdürlüğü faaliyeti:

Sıvas'tan dolan vagon adedi 8361 vagon
« « « tonajı 62440 ton
Sıvas'ta boşalan vagon adedi 10053 vagon
« « « tonajı 186868 ton

Hasılat Tutarı: 2.104.702,10 liradır.

Ocak — Eylûl/1967 tarihleri arasındaki Sıvas Gar Müdürlüğü faaliyeti:

Binen yolcu adedi:		184320 kişi.
Yolcu hasılatı	:	2.511.046,20 liradır.
Bagaj tonajı	:	540 ton
« hasılatı	:	403.489,35 liradır

3 — İşletmemiz Devlet Demiryollarının en seri şekilde dizelizasyona gitmesinin seyrüsefer için çok faydalı olduğuna inanmaktadır. Bu durum büyük maddi külfetlere sebep olacağından ancak zamanla başarı gerçekleşebilecektir.

Biz personelimizin dinlenmesi, huzur içinde çalışabilmesi için yaptığımız ve yapabileceğimiz işleri şu şekilde sıralıyabiliriz.

a) — Dinlenme Kampları açılmaktadır. 1968 yılında Samsun'daki Personel dinlenme Kampını eskiden olduğu gibi tekrar hizmete açmak kararındayız.

b) — Ara istasyonlarda 12 saat çalışıp 12 saat istirahateden personel çalışmalarını normal bir hale getirebilmek için peyderpey üçlü vardiye sistemine gidilmekte olup bu suretle personelin 8 saat çalışıp 16 saat dinlenmesi temin edilecektir.

c) Personelin lojman ve ev ihtiyaçlarının giderilmesi çareleri aranmaktadır.

d) Ara istasyonlarda çalışan memur ve işçilerimiz çocuklarının okulsuz kalmamalarını temin maksadı ile her sene 180-200 öğrencinin yurdumuzun muhtelif yerlerindeki yatılı okullarda okutulmaları temin edilmektedir. Bu cümleden olarak 1967 — 68 ders yılından itibaren Sıvasta 250 kontenjanlı Orta — Lise öğrenci pansiyonu açılarak hizmete girmiştir. Bu pansiyondan 150 orta ve Lise çağındaki personel çocuğu ile Sıvas Dmy. fabrikaların daki çırak okulunda okuyan fakat Sıvasta ikâmet edecek bir yeri bulunmıyan çıraklardan 100 tanesi istifade etmektedir.

Sıvas Pansiyonunda İşletmemize mensup 85 öğrenci kalmaktadır. Diğer 65 öğrenci ise Malatya ve Adana İşletmelerindeki personel çocuklarıdır.

1967 — 68 ders yılından itibaren İdaremiz hesabına okutulacak 215 öğrenciden geriye kalan 130 öğrenci de diğer vilâyetlerdeki yatılı okullardan istifade ettirilmektedirler.

e) — Ara istasyonlardaki personelimizin moral ve bilgi bakımından takviye edilebilmesi için Eğitim vagonu ile film turneleri tertip edilmektedir. Ayrıca gezici seminerler düzenlenmektedir.

f) Personelin vazifesi ile ilgili görgü ve bilgisini artırmak gayesile Eskişehir'de uygulanan programlı kurslar haricinde Sıvas'ta Makascı, gardfren ve yol bekçisi kursları düzenlenmektedir.

g) Sıvas'ta personel ve yakınları ile bütün Sıvaslıların hizmetinde bulunan Aile lokalimizde ,düğün, nişan, sünnet ve aile toplantıları tertip edilmektedir.

h)— Sıvas'ta çalışan işçilerimiz Dmy. İaşe Merkezinde hazırlanan öğle yemeğini

ındi yemekhanelerinde yemektedirler. r iki kardeş kuruluşun memur ve hizıetlileri de lokalimizdeki Kafeteryadan tifade etmektedirler. Hergün 250 perso el kafeteryadan 125 kuruş mukabilinde ç çeşitten ibaret öğle yemeği yemekte ir.

C - Hava Yolları :

İlimizde Hava Yolları ile ilgili bir ıeydan müdürlüğü ile şehir içerisinde ıevcut bir bilet satış terminalı mevcut ır. Şehire 6 Km mesafede 1943 yılında ıaliyete geçmiş olan meydan 1966 yılına adar kullanılmıştır. Bu tarihten sonra ehire 27 Km. mesafede bulunan mülki eti Türk hava Kuvvetlerine ait olup yapı ın bir protokolla Sivil Havacılık hizmet rinde kullanılan meydan kullanılmakta ır.

İlimizden haftada beş gün İstanbul - nkara — ve Erzurum'a uçak seferleri ya ılmaktadır. 1967 yılında Sıvas'a 1028 yol ı gelmiştir. Sivas'tan çeşitli merkezlere 10 yolcu, meydandan transit olarakta 582 yolcu geçmiştir. Sivas'a 1967 yılında 1 ton yük gelmiş 10 ton yükte gönderilıiştir. Taşınan yolcu ve yükten ortalama larak 225.00 — liralık hasılat temin edil ıiştir.

Meydan müdürlüğünde ve bilet satış erminalinde 40 adet memur ve müstah em çalışmaktadır. Gerek personel ve ge ekse müteferrik masraflar ihtiyaça göre enel Müdürlükçe karşılanmaktadır.

Şehir ile meydanın arasındaki irtibat ıeydan Müdürlüğü ve sivil halktan kira ınan vasıtalarla temin edilmektedir. Kış ylarında ilimizden uçak seferleri yapıl ıamakta olup meydan hava ulaşımının te ıin edecek bilumum tesislere ve gereçle e shiptir.

D - PTT

Osmanlı imparatorluğu devrinden be i Başmüdürlük olan Sıvas gerek orta Anadolu yollarının kavşak noktasında bu lunması gerekse stratejik ehemmiyeti ba kımından PTT nin büyük tesislerini sine sinde toplamış, telefon ana trafik toplama merkezlerinden biri olmuştur.

Sıvas PTT Bölge Başmüdürlüğüne A dıyaman ,Erzincan, Malatya, Sıvas ve To kat illeri ile bu illerin kaza ve bucakların daki merkez ve şubeler bağlıdır.

Demir yolu güzergâhında bulunan Sı vas PTT merkezi postalarını hergün tren den alıp verir ve ilâveten Sıvas —Samsun arasında (Güzergâhtaki merkez ve şube lere uğramak üzere) hergün seferli oto postası ihdas edilmiştir. Ayrıca Hafik — Zara — Suşehri, Suşehri — Koyulhisar— Reşadiye — Niksar ilçeleri arasında pazar hariç haftanın diğer günleri, İmranlı — Sıvas arasında da haftada üç seferli oto postaları vrdır. Uçak seferlerinin devamı müddetince uçakla da posta teati eder.

Büyük imkânlara sahip olan Sıvas'ın telgraf telefon haberleşmesi de ihtiyaçla rı arzu edildiği gibi sağlamaktadır. İlimi zin bütün ilçelerinde santral olduğu gibi Yeniçubuk, Çepni, Karaözü, Ulaş Doğan şar, Şerefiye, Akıncılar, Gölova, Belcik, Çetinkaya gibi bucak köyleriyle de tel - graf ve telefon irtibatı mevcuttur.

Nato ve Cento Telekomünikasyon te sislerinin terminal merkezinin Sıvas'ta ol ması ilimizin iç ve dış muhabere imkânı nı sağlaması bakımından büyük ehemmi yet taşır.

Sıvas'ta Bulunan PTT Bölge Başmü dürlüğünde 83, Sıvas PTT Müdürlüğünde 188, Sıvas — İstasyon PTT Müdürlüğün de 24, Sıvas — 5. Er Eğt. PTT Müdürlü ğünde 3 ve Sıvas İline bağlı ilçe PTT mer kezlerinde de 161 olmak üzere ilimizin PTT teşkilâtında 459 personel çalışmakta dır.

Sıvas ili dahilindeki PTT işyerlerinin 1966 yılı sonu itibarile bir yıllık faaliyet raporu aşğıda gösterilmiştir.

A) Kabul edilen posta maddeleri (Mektuplar)

1 — Dahili Adi	:	3380238 Ad.
2 — Dahili Taahhütlü	:	178700 Ad.
3 — Harici Adi	:	127273 Ad.
4 — Harici Taahhütlü	:	5700 Ad.

B) Kabul Edilen Koliler

1 — Dahili Adi	:	20907 Ad.
2 — Harici Adi	:	846 Ad.
3 — Değerli Koliler	:	1092 Ad.
C) Gelen Koliler	:	37432 Ad.

D) Posta ve Telgraf Havaleleri

1 — Kabul edilenler	:	106869 Ad.
2 — Gelenler	:	119194 Ad.
E) Kabul edilen Adli Tebligat	:	120144 Ad.

F) Kabul Edilen Telgraflar

1 — Adi	:	34746 Ad.
2 — Acele	:	4193 Ad.
3— Yıldırım	:	4475 Ad.
4 — Mektup (ELT)	:	52392 Ad.

G) Şehirlerarası Çıkan Telefon Konuşmaları :

1 — Normal	:	188346 Ad.
2 — Acele	:	4378 Ad.
3 — Yıldırım	:	11 Ad.

İlimiz ve Bağlı ilçelerin malı olan gayri menkuller :

A) BİNALAR :

1 — Sıvas binası	:	1016483 TL.
2 — Gemerek Binası	:	76000 TL.
3 — Gürün Binası	:	5000 TL.
4 — Hafik Binası	:	48170 TL.
5 — Kangal Binası	:	141565 TL.
6 — Şarkışla Binası	:	63500 TL.

B) İnşa Halindeki Binalar:

1 — Kangal binası tadilâtı	:	5684 TL.
2 — Sıvas — Gar	:	433467 TL.
3 — Çetinkaya	:	156264 TL.

C) Arsalar.:

1 — Çetinkaya — Gar	:	9704 TL.
2 — Sıvas — Gar	:	8087 TL.

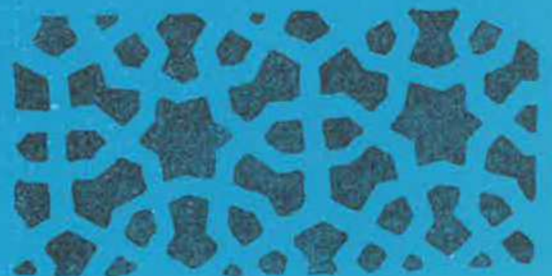
D) Kuranportör ve Transmisyon Tesisleri ve Hatları :

1 — Sıvas Meraküm Kuranportör	:	413338 TL.
2 — Kangal Elektrojen Gurubu	:	5000 TL.
3 — Çepni — Yeniçubuk Hava i hat	:	49320 TL.

PTT Başmüdürlüğüne bağlı İlimiz dahilindeki PTT İşyerlerinin 1966 yılı sonu itibarile blançosu :

Bir Yıllık Gelir	:	4452921 TL.
Bir Yıllık Gider	:	6300653 TL.
Bir Yıllık Zarar	:	1847732 TL.

İMAR BÖLÜMÜ - 12

Sivas'ta İmar Çalışmaları :

1 — Genel Bilgi :

Sıvas, İç Anadolu bölgesinin Doğu u cundadır. Doğuda Erzincan, Güneydoğuda Malatya, Güneyde Maraş, Güneybatıda Kayseri, Kuzeyde Tokat, Ordu ve Giresun İlleri ile komşudur. 28941 Kilometrelik yüzölçümü ile Konya ve Ankara'dan son ra üçüncü büyük ilimizdir. Sıvas İl'i ve şehrinde ilk çağlara ve Roma Bizans de virlerine ait ayakta eser yoktur. Yalnız küçük kalıntı ve izler mevcuttur.

26/Ağustos/1701 de Malazgirt sava şında Roma İmparatoru Romenüs Diyo - jen'in Alpaslan Ordularına esir düşmesiy le Türkler Bizans şehirlerini zaptettiler. Böylece Sıvas'da Selçuklu Türklerinin eli ne geçti. Selçuklu Türkleri Sıvas'ı İmara başladılar. Burasını yeni kültür ve sanat merkezi haline getirerek birçok Han, Ha mam, Medrese, Köprü ve Çeşme gibi ta rihe mal olan eserler yaptılar. Bu eserler Selçuklu Türk sanatının en göz kamaştırı cı sanat eseri olarak kuşaktan kuşağa dev redip günümüze kadar değerini kaybetme den yaşatılmış ve bugün Şehrin güzelliği ne bir değer katmaktadır.

Sıvas'ta oturan ilk Selçuklu Sultanı İzzettin Keykâvus zamanında Sıvas, çok imar görmüş ve devrin en büyük şifa yurdu olan Şifahiye Medresesi 1271 tari hinde yaptırılmıştır. Selçuklu Hükümdar lardan Gıyasettin Keyhüsrev zamanında i se Vezirlerden Şemsettin Mehmet tarafın dan bir kültür ocağı olan Burujiye Medre- sesi, Çifte Minareler ve Gök Medrese gibi Selçuklu sanatını tanıtan ve bugün tarihi bir anıt olarak yaşayan eserler meydana getirilmiştir.

Selçuklu Türkleri zamanında Sıvas' ta Yüz kadar okul, 18 Han, 45 Çeşme, Bin den fazla Dükkânı bulunan bir Bedesten, 15 Hamam ve 3 Pazar yeri bulunmakta i di.

1403 Tarihinde kat'i olarak Sıvas'ın Osmanlı Türkleri eline geçmesiyle burası mühim bir Eyalet merkezi haline gel miş ise de, günden güne Orta Çağdaki ih tişamını kaybederek küçük bir şehir hali

CUMHURİYET ALANI

KALE GAZİNOSU

loluda bir kavşak durumunda olan ve bu
ıi almıştır. Coğrafi durumu itibariyle Ana
›akımdan önemli bulunan Sıvas'da İmar
ıareketleri durmıyarak kendi çapında ge
işmeler olmuştur. 1884 yılında Çalışkan
/ali Halil Rıfat Paşa tarafından bu günkü
Hükümet Konağı ile tarihi bir değer taşı
ıan Lise binası yaptırılmış, yine Vali Re
it Âkif Paşa zamanında ise Mezbaha ve
›irçok binalar, Vali Muammer Bey zama
ında da bir bataklık durumunda olan ve
imdi adı ile anılan Park kurutularak ye
il saha haline getirilmiştir. Öğretmen O
ulu, Sanat Okulu yukarı Taş Han gibi
ünümüze kadar yaşamış bulunan binala
ın yaptırılmasıyla da kalmayarak bugün
ü tarihi eserlerin etrafındaki Kale Ma
ıallesini yıktırmak suretiyle bu gözel eser
eri meydana çıkarmıştır.

Osmanlı Devrinde bu binalardan baş
a Sıvas'da birçok imar hareketleri yapı
arak yollar, Binalar ve Çeşmeler gibi e
erler meydana getirilmiştir. Buna misal o
arak Kepçeli mevkiindeki Taşhan, Ulu
Cami, Kale Camii gibi kutsal yerler ve
Kızılırmak üzerinde kurulmuş halen kul
anılmakta olan Eyri Köprü ve Kayseri
Köprüsü ve daha birçok yerler gösterilebi
lir.

Cumhuriyet devrinde bilhassa 4/Eylûl/1919 yılında Cumhuriyetin temelini teşkil eden Sıvas Kongresinin yapılmasiyle büyük bir önem kazanan Sıvas İlinde, oldukça önemli hamleler yapılarak İmar hareketlerine başlanılmıştır. Cumhuriyetin ilk eseri olan Demiryolu 30/Ağustos/1930 yılında Sıvas'a ulaşmakla, O zaman tamamen boş bulunan Şehrin batı kısmındaki semti yerleşim alanı içine girmiştir. 1939 yılının Cumhuriyet Bayramında Devlet Demir Yollarına ait Cer Atölyesinin, 6/Haziran/1943 de de Çimento Fabrikasının hizmete girmesiyle İlde ticaret, İş ve İşçi bulmada canlılık Nüfus artışıyle orantılı olarak, Sosyal yaşayışta; Bilim ve Teknikte yapılan ilerlemelerle beraber şehirde yeni yollar, modern binalar, Okullar, Hastaneler ve Eğlence yerlerinin lüzumuna ihtiyaç duyularak yeni faaliyetler başlamış oldu.

Hükümet alanından, İstasyon ve daha ilerisine kadar uzanan bugünkü İsmet Paşa Caddesi açılarak bu bulvar üzerinde modern binaların yapılmasına başlanıl

ATATÜRK ANITI

mış oldu. Yeni yapılan İmar plânı esasla rına göre Hizmete giren Fabrikalar civa rında Konut, Lojman, Müessese ve diğer tesisler modern bir şekilde yapılarak şeh rin gelişme yönü böylece tayin edilmiş ol du.

2 - İl Dahilinde yol Durumu ;

Sıvas'ta bütün yollar Hükümet Ala nında birleşir.

İstasyon — Şehir Stadyumu — İşçi evleri —Hava alanı ve Çimento Fabrikasına ka dar olan yol mutazam ve tamamen asfalt-tır. Hükümet Meydanından Kepçeli istika metine kadar uzayan Atatürk caddesi de tamamen asfalttır. Ayrıca, Hükümet Mey danından ayrılan Taşlı sokak caddesi de asfalt olarak Çimento Fabrikasına giden yola kavuşmaktadır. Bunun dışında kalan Şehrin diğer yolları kısmen parke ve kıs men de taş olarak inşa edilmiş olmasına rağmen, hem dar hem de bu gün için ye tersiz durumdadır. Yetersiz olan bu yol durumu Belediyece ele alınmış ve ilerde tatbik edilecek programlarla ihtiyaca ce vap verecek şekilde inşa ve onarımı ta - mamlanmış olacaktır.

3 - İçme ve kullanma suyu

İçme ve kullanma suyu bakımından Sıvas oldukça zengin bir İlimizdir. Bugü ne kadar su ihtiyacı karşılanmış ise de, gelişen ve artan ihtiyaç karşısında Beledi ye halen 200 litre su verimi olan kullanma suyu tesislerini kifayetsiz bularak hazır-ladığı projenin inşasına geçilerek, 7,5 ki lometrelik İhale hattı ile kaptajları ta-mamlanan kullanma suyu tesislerinin 1967 yılında hizmete girmesiyle Şehirde saniyede 542 litre su elde edilmekle Şeh rin 20 yıllık su ihtiyacı böylece karşılan mış olacaktır. İçme suyunun kullanma su yuna nazaran yetersiz oluşu sebebiyle, kul lanma suyunun tasviye cihaziyle kireci alı narak İçme suyu olarak kullanılması dü şünülerek bu hususda tahakkuk ettirildi ğinden, içme suyu davası da böylece halle dilmiş olacaktır.

4 - Elektrik Enerjisi Durumu

Paşa Fabrikası semtinde buluna Hidro Elektrik Santralı ile Devlet Demiryolları Fabrikalarından sağlanan Elektrik, Gelişen ve büyüyen şehrin Elektrik ihtiyacını karşılıyamaz hale gelmesiyle Elektrik taleplerinin yerine getirilmemesi ve Sanayi yerlerinin Elektrik ihtiyacının karşılanması, Şehirdeki elektrik davasının ele alınmasını zorlamış durumdadır. Belediye bu durumu ele alarak Etibank ile anlaşmaya varmış, 1966 yılında hizmete giren Almus Hidro Elektrik tesislerinden Şehrin ihtiyacı karşılanmış olmakla, Konut ve İş yerlerinin elektrik talep ve ihtiyaçlarının yerine getirilmesi eski fiyata

ESKİ BİR KONAK

(ATATÜRK KONGRE YILINDA BU EVDE KALMIŞLARDIR — ŞEKEROĞLU İSMAİL EFENDİNİN KONAĞI)

nazaran eletkrik fiyatlarında bir kısım indirim yapılacağı hususu memnuniyet verici bir haldir.

5 - Kanalizasyon Durumu

Kullanma suyunun yeterli bulunduğu ve hatta fazla geldiği 30 yıl evvelinde Şehri kanalizasyona kavuşturmak bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmasiyle çok eskiden (1934) O günkü şehrin yerleşim alanlarını kapsayacak bir kanalizasyon tesis yapılmış bulunmaktaydı. Ancak büyüyen İmar ve Belediye sınırı, genişleyen şehrin her yerinde bu ihtiyacı karşılamak üzere kanalizasyon tesislerinin genişletilmesi Belediyece ele alınarak peyder pey tamamlanmaktadır.

6 - İmar Plânı Durumu :

Şehrin İmar plânı 1932 yılında yaptırılarak ilgili Bakanlık tarafından onaylanmakla uygulanmasına geçilmiştir. Değişen şartlar ve gelişen Belediye ve İmar sınırı karşısında bu plân zaman zaman değişikliklere uğramıştır. İmar plânı bugüne kadar ancak yeni yerleşim alanları ile merkezi duruma olan ve önemli bölgelerde uygulanbilmiş ve bunun dışında kalan Mahalle ve semtlerde ise yapılan her türlü Konut ve İmar hareketleri plân dışında ve Muvakkat ruhsat ile yapılmıştır.

İmar plânının tam olarak uygulanması neticesi de, Şehirde İmar yönünden bir gelişme olmamış ,ancak Merkezi durumda çok mahdut yerler İmar görmüş ve gelişmiştir.

Son 10 sene içerisinde Şehirde 5932 Mesken, 400 Dükkân ve Ticarethane, 60 Adet de Genel Müessese inşa edilmiş bulunmaktadır. Belediyece verilen Ruhsat sayısı incelendiğinde, birçok binaların İmar plânı dışında kaçak olarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Şehirde, yığma tipteki binalar yaygın bulunmaktadır. Bunun dışında Ahşap, Betonarme ve Kârgir bina

YENİ APARTMANLAR

tipleri de mevcuttur. Belediye sınırları içe risinde 33 mahalle mevcut olup 1965 yılı kayıtlarına göre 17751 ev vardır. Bu evle rin 13931'i ahşap ve 3822 de kargir bina dır. Sıvas'ta aile başına düşen nüfusun Gaziantep ve Erzurum'dan sonra en fazla, Aile başına düşen mesken alanı Konya ve Adapazarından sonra en fazla, Aylık kira bakımından Malatya'dn sonr en az oda ba şına düşen nüfusa göre 10 İl arasında ya pılan kıyaslamada 6. derecede yüksek sa yıda olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'de ortlama oda başına düşen nüfus 3 oldu ğuna göre, Sıvas,ta 1,61 olarak ortalama nın altına düşmektedir.

Sıvas, iyi sağlam binanın en az oldu ğu bir İlimizdir. İklimin çok soğuk ve çok sıcak olması yönünden bitişik nizam daki yapılan binalar Gaziantep ve Erzu rum'dan sonra en çok Sıvas'ta görülmek tedir. Konutlar, Banyo, W.C., İçme suyu ve konfor bakımından yetersizdir. Kalöri ferli konutların oranı Sıvas'ta çok düşük tür.

Yapı kalitesi bakımından en iyi konut lar Atatürk ve İsmet Paşa caddeleri üze rinde bulunmaktadır. Konforlu Konutla rın en çok olduğu mahalleler merkezde yer alan Mehmet Paşa, Örtülüpınar, Eski kale, Çarşıbaşı, Küçükminare, Sularbaşı, Çayyurt, Yüceyurt Mahalleleridir. Şehrin batı yönündeki yeni kurulan Altıntabak ve Kadıburhanettin Mahallelerinde de modern binalar yapılmaktadır. Konutla rın Konfor bakımından en düşük olan mahalleleri ise Kızılırmak, Kılavuz mahal leleri ile Gökçebostan Alibaba, Mısmılır mak, Akdeğirmen, Yenimahalle ve Aydo ğan mahalleleri olarak sayılabilir.

7 - Gece Kondu Bölgeleri :

Sıvas'ta Gecekondu bölgeleri 3 gruba ayrılmaktadır.

1.GECEKONDU BÖLGESİ :

Aydoğan, Yenimahalle, Çiçekli ve Al tıntabak mahallelerini içine almaktadır. Bu bölgede, 1350 Konut 654100 M² lik bir alana yayılmıştır. İlin en büyük gece kondu bölgesini teşkil etmektedir, burada yaşıyan toplam nüfus sayısı 25877 kişidir ve ortalama olarak kilometre kareye 350 kişi düşmektedir.

2. GECEKONDU BÖLGESİ :

Alibaba, Gökçebostan mahallelerini kaplamaktadır. Toplam olarak 274800 M²

: bir alan üzerinde 10024 nüfus yaşamak
dır. Bu bölgede de kilometre kareye
4 nüfus isabet etmekte ve 1670 Konut
şa edilmiş bulunmaktadır.

3. GECEKONDU BÖLGESİ :

Bu bölge ile 22500 M² lik bir alana
yılmış Kızılırmak Mahallesini içine al
aktadır. 350 Konutta 18624 kişi yaşa
akta ve kilometrekareye 342 kişi düş
ektedir. Böylece bütün Gecekondu böl
lerinde 37947 kişi barınarak bu nüfus
hrin bütün nüfusunun %41. ni teşkil
nektedir.

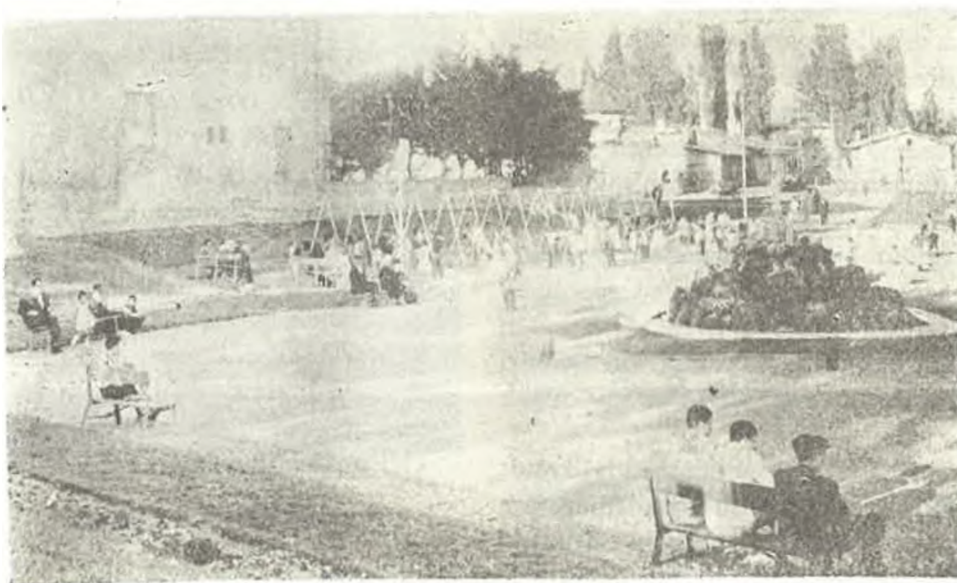
Kırsal bölgelerden gelen ailelerin yer
şim yeri olan bu Gecekondu bölgeleri
n başka İllerdeki Gecekondulara naza
n özelliği, gecekondu yapılan arsların
şkalarına ait olmayıp, gecekondu shiple
tarafından hisseli olarak satınalınarak
erinde konut yapılan yerlerdir. Gece
ndu bölgelerindeki Konutlar ekseriyet
Kerpiç Biriket ve az miktarda da tuğla
llanılmak suretiyle yapılmış gayrı sıh
meskenlerdir. Bu meskenlerin ekseri
nde su bulunmadığı gibi W.C. leri de bi
ların dışında bulunmaktadır. Bütün bu
nalar ruhsatsız ve kaçak olarak ypılmış
nutlardır.

1 — ÖZEL SEKTÖRÜN İMAR FAALİYETLERİ :

Bunlar daha ziyade aile konutlariyle Kooperatif faaliyeti olarak yapılan bina lardır. Şehrin merkezi yeri olan İsmet Pa şa Caddesi ve Batı İstikametteki Devlet Demiryolları ve Çimento Fabrikası Men suplarının kurmuş olduğu yapı Kooperatif leri marifetiyle inşa edilmiş 94 Evler, 64 Evler 10 Ocak Apt. Esen ve Omay Sinemaları ve Çarşı içerisinde inşa edilmekte olan Turistik Otel, Dükkân Apartıman ve İş yerleri Özel teşebbüsün iştirak ettiği i mar faaliyeti olarak sıralanmakla, şehrin ihtiyaç ve büyüklüğüne göre yapılan bu çalışmaların yetersiz olduğu ve artan ih tiyacı karşılamadığı bir hakikattir. Özel teşebbüsün Şehirde yaptığı en büyük iş olarak Anıt yaptırma Derneği tarafından Lise bahçesinde Halkın bağışları ile yap tırmış olduğu Atatürk Anıtı, öğündürücü bir hizmet olarak her zaman anılacaktır.

2 — RESMİ SEKTÖRÜN İMAR FAALİYETLERİ :

a) Şehrin İmar bakımından gelişme sine etki yapacak Gayrimenkul mülkiyeti

ÇOCUK BAHÇESİ

üzerindeki anlaşmazlıkların giderilip ve tapusuz olanlarının da plâna bağlı Tapu senetlerinin sahiplerine verilmesi işlerini Tapu ve Kadastro kanunu hükümlerine göre yapan bu kuruluşun önemi inkâr edilmiyecek kadar büyük bir hakikattır. Ancak, Kadastro çalışmaları Başka İllere nazaran Sıvas'ta çok geç olarak 1963 yılında başlanış olması bakımından imar bakımından Şehrin geri kalmasının bir nedeni olarak düşünülebilir. Kadastro Müdürlüğü çalışmağa başladığı tarihten bugüne kadar, 33 Mahallesi olan Şehrin ancak 13 Mahallesini ele alıp bunlardan, 4 Mahallenin bütün Kadastro işlerini tamamlamak suretiyle Tapu sicil Muhafızlığına devirlerini yapmış bulunmaktadır.

b) İMAR VE BAYINDIRLIK MÜDÜRLÜĞÜ ÇALIŞMALARI :

İmar Müdürlüğü, İl dahilindeki Belediye teşkilâtı olan İlçe ve Kasabaların İmar plânlarının hazırlanmasında aracı bir Daire olduğu gibi ,bu imar plânları üzerindeki yapılması gerekli değişiklikleri yürüten bir kuruluştur.

Çalışmalarının %90 nını, Tabii Âfete maruz bölgeler içerisinde, oturulması tehlikeli olan konutların yeniden yaptırılması Âfete maruz bölgelerin başka bölgelere naklini salğamak gibi çalışmalar teşkil etmektedir. Bu müdürlüğün, bilhassa köylerdeki imar hareketlerini hızlandırmak yönünden önemi büyüktür. Kurulduğu günden zamanımıza kadar muhtelif ilçelere bağlı köylerde tabii âfete maruz ailelere konut ce dükkân olarak 381 binanın inşaatı tamamlanmış ve 187 binanında inşaatının devam ettiği kayıtlarının tetkikinden anlaşılmıştır. İmar Müdürlüğünün diğer bir çalışmasıda Belediye sınırları içerisinde bulunan ve yukarıda bahis konusu yapılan Gecekondu bölgelerinin ihtiyacı olan kanalizasyon, İçme suyu ve Elektrik şebekesi ile gecekonduların islahı işini Bakanlıkça gönderilen buna dair ödenekle gidermeye çalışması hususu da, Şehrin geleceği bakımından sevinç verici bir husustur. Bayındırlık Müdürlüğü de gerek şehir ve gerekse İl dahilinde Resmi kuruluşu olan Okul, Hastahane ve Hükümet Konağı gibi binaların yapılmasını takip ve yürüten bir Daire olarak İlimizeki çalışmaları bakımından İmara büyük yardımcı olduğu bir gerçektir.

c) BELEDİYE İMAR FAALİYETLERİ :

Belediyenin Şehirdeki İmar çalışmaları, Sıvas'ta çoğunluğu teşkil etmektedir. Bunun nedeni ise, Özel teşebbüsün yeterli faaliyetinin olmayışı Belediyeyi, birçok ve ihtiyaç duyulan tesisleri yapmak zorunluğu ile karşı karşıya bırakmaktadır. Belediyenin son yıllardaki İmar faaliyeti Hâl, Mezbaha, Sanayi Çarşısı, Garajlar, Soğuk hava deposu Pastırma ve Sucuk imalâthanesi ile Belediye Sitesi inşaatı olarak sıralanabilir.

Bunun dışında Su, Elektrik yol ve Kanalizasyon bakımından yaptığı çalışmalar da son yılların Belediye İmar faaliyeti olarak müşahade edilmektedir.

Resmi Müessese ve Teşekküllerin İmar faaliyetlerine ilave olarak, Sosyal Sigortalar Kurumu İdare ve Lojman binaları ile inşaasına yeni başlanılan Hastahane binası, Askeri Hastahane, Karayolları Bölge Müdürlüğü tesisleri ile Kültür yönünden yapılan Okul , Kütüphane ve diğer Kamu Müesseselerinin inşaatları da son yılların Resmi imar hareketleri olarak sıralanabilir.

8 - Sportif Tesisler ve Yeşil sahaları :

Şehirde tabii bitki örtüsü olarak Orman yoktur. Rastlanan başlıca ağaç cinsi Kavak ve Akasyadır. Bölge Ziraat Müdürlüğü ile yapılan temasda İl dahilinde Sarıçam, Ladin, Sedir, Mazı, Karaağaç ve Top Akasya gibi ağaç çeşitlerinin yetişebileceği öğrenilmiştir. Bu gün Şehirde bir Or

ın fidanlığı ile tesisine yeni başlanmış ırdeşler ve Yoğunyokuş mevkilerinde m fidanlıkları çalışmaları devam etmek lir. Bunun dışında yeşil saha olarak nel park ve Çocuk bahçeleri sayılabilir.

Başlıca parklar Kale, Etembey Parkı, rihi Eserlerin etrafındaki park ile yine ·ihi eserler yakınındaki Çocuk parkı geli ı ve büyüyen şehrin ihtiyacını karşıla ıktan çok uzaktır.

SPORTİF TESİSLER :

ŞEHİR STADI :

Şehrin batı yönündeki İstasyon civa ıdadır.

Halihazır durumu ile ihtiyaca kafi gel :mektedir. Stadın alanı 67 bin Metre ıre olup, yapılan ilâve çalışmalar netice ıde şehrin ihtiyacını karşılayarak 30 ı kişiyi alabilecek bir şekle girecektir.

KAPALI SPOR SARAYI :

Bölgenin kendi imkânları ile yapılmış 00 — 2000 kişiyi alabilecek bir kapalı ›or salonu mevcuttur. Ayrıca bir Güreş lonu yapılması da düşünülmektedir.

KAYAK EVLERİ :

Şehrin iki kayak evi vardır. Birincisi ığunyokuş Kayakevi, Şehre 13 kilomet mesafededir. İkincisi Paşa Fabrikası ıyak evi ise Altı Kilometre mesafededir. er iki kayak evinin de muntazam yolları madığı için ulaşım güçlüğü vardır.

Sıvas'da, Spor faaliyetlerinin gelişti lmesini sağlamak amacıyle her türlü ›or hareketlerinin yapılabileceği bir ›or Sitesine ihtiyac vardır. İkinci 5 Yıl : kalkınma plânında Sıvas'da Kapalı rbin inşaatının ikmali, Açık Basket ve ›leybol sahalarının inşaası hususu yer al ış olmakla, bu halin Sıvas için sevindi :i bir kazanç olacağı düşünülebilir.

ı - İlçelerin İmar Durumu :

Sıvas İlinin Merkez İlçe dışında ka n 11 İlçesi vardır. Bu İlçelerin hepsi Merkeze kara ve Demiryolu ile bağlıdır. Yollar her zaman Merkezle irtibat temin etmek üzere ulaşıma yeterli bulunmakta dır. Ancak, Gürün ve Divriği İlçelerinin Karayolları kış aylarının bazı zamanla rında Trafiğe kapalı olduğundan ulaşım güçlüğü çekilmektedir.

İlçelerden Gürün, Koyulhisar, İmran lı, Gemerek, Suşehri, Kangal, Şarkışla, Zara ve Yıldtzeli İlçelerinin kesin imar plânları tamamlanarak, İmar ve İskân Ba kanlığı İmar ve Plânlama Genel Müdürlü ğünce onanmış olduğundan uygulaması na geçilmiştir. Hafik İlçesinin İmar plânı na esas olacak Şehir haritaları yapılmış, imar plânı da hazırlanmaktadır. Divriği İlçesinin henüz imar plânı mevcut olma yıp yaptırılması işi ele alınmış bulunmak tadır.

İmar bakımından Sıvas İlinin İlçele ri oldukça geri sayılmaktadır. Hemen hep sinde Özel teşebbüs tarafından girişilmiş imar hareketlerine rastlanmaktadır.

Ancak, resmi sektörün imar çalışma ları kalkınma plânındaki derbiş edilen sı raya göre yapılmaktadır. İlçelereki Okul ihtiyacı, Merkezde tamamlanmış olup Hastane ve Sağlık merkezi bakımından hepsinde bir kuruluş mevcuttur.

İlçe Belediyelerince gerek kendi büt çe imkânları ve gerekse İller Bankasın dan sağlanan kredilerle İlçelerin Elektrik tesisatları, İçme ve Kullanma Su tesisleri ile kanalizasyon tesisleri ve Şehir içi yol ları ile Sportif tesislerin yapılmasına im kân dahilinde bir sıraya konmak suretiy le çalışılmaktadır.

İmar durumu bakımından Suşehri, Gemerek, Şarkışla, Gürün, Divriği, Yıldı zeli ve Zara İlçeleri oldukça gelişmeler kaydetmiş, diğer İlçelere nazaran bölgele rin Ekonomik durumlarına göre mesken ve diğer imarla ilgili ihtiyaçları tamamlan mış sayılabilir. Kangal, Hafik, Koyulhisar ve İmranlı İlçelerinde ise Ekonomik ve diğer sebepler yüzünden, imar bakımın - dan kayda değer bir gelişme görülememek

tedir. Bu duruma göre Sıvas İline bağlı İlçeler, Başka İllerdeki İlçelere nazaran kuruluşları bir hayli eski olmalarına rağmen imar bakımından da bir hayli geri durumdadırlar.

İmarla ilgili olarak, İlin Kangal ve Gürün İlçelerine Hitit ve Bizans, Şarkışla'da Roma, Divriği İlçesinde ise Bizans ve Alimengüç ve Mısır eserlerine rastlanmaktadır. Bunlardan en mühimi Divriği'deki Türkiye'de benzerine az rastlanan bir sanat şahaeseri Mimari numunesindeki Ulu Cami ve buna bitişik Melike Turan Şifahanesi Eski bir İmar hareketi olarak kaya değer bulunmaktadır.

İlin 11 İlçesinden Gürün ve Hafik İlçelerinden başka, 9 İlçesinde ihtiyaca cevap verecek durumda Modern Hükümet Konakları, Resmi sektörün İmar faaliyeti olarak sıralanabilir.

Gürün ve Hafik İlçelerinin Hükümet konağı ihtiyaçları önümüzdeki yıllarda tamamlanacaktır.

1o - yeni imar plânı Çalışmaları :

Şehrin 3 0yıl öncesinde yapılmış ve defalarca tadillere uğramış, aradan geçen yıllar sebebiyle tatbik kabiliyetini büyük ölçüde kybetmiş ve Şehrin her yıl biraz daha genişlemesi ile tamamını içine alamıyan eski İmar plânının yenilenmesine zaruret hissedilmiştir. Bu zaruretin neticesi olarak, İmar plânı yaptırılmak üzere evvelâ Şehir haritası ve plânları, İmar plânına hazırlık olmak üzere İller Bankası marifetiyle yaptırılmıştır. İmar plânı yarışma yoluyla 2 şehirciye verilmiştir.

Yeni İmar plânının kabulu ile Şehirde yeni ve hummalı bir İmar faaliyetinin başlıyacağı muhakkaktır. Böylece, gayet geniş bir saha üzerine yayılmış olan Şehir Belediye ve İmar sınırları içerisinde, İmara aykırı birçok binaların yıkılarak yeni yollar ve binalar yapılmak suretiyle Sıvas adına yaraşır bir şekilde gelişeceği bir gerçektir. Ayrıca, Gecekondu bölgeleri için de bir önleme bölge çalışmasıda yapılacağından Gecekondu'ların, Sıvas'ın geleceğini tehdit eden gelişmesi duraklayarak, bu bölgelerde içerisinde oturulur Modern yerler haline gelecektir kanaatindeyiz.

Bu bölümde İl'deki Tapu Kadastro çalışmaları hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

TAPU, KADASTRO VE TAPULAMA İŞLERİ :
TAPU :

Sıvas Tapu Sicil Muhafızlığının muhafızın emrinde 1 muavin, maaşlı ve ücretli olarak 7 personeli varır.

Tapu Sicil Muhafızlığı 1967 yılı için de 4876 muamele yapmıştır. Yapılan bu muamelelerden 513.193 liralık emlâk alım vergisi ile 32.837 liralık tapu harcı geliri sağlanmıştır.

KADASTRO :

Kadastro Müdürlüğü 1963 yılında kurulmuştur. Teşkilât'da Müdürden başka 19 maaşlı ve yevmiyeli personel çalışmaktadır. Şimdiye kadar 8 mahallenin kadastro işleri ikmal edilmiş, 11 mahallenin kadastrosuna başlanmıştır. Çalışılan yerlerde 6596 parsel gayrimenkul bulunmaktadır.

TAPULAMA :

Köylerde çalışan Tapulama Müdürlüğü 1 Müdür, 14 maaş ve ücretli personelden kurulu bir örgüttür. Bu müdürlük şimdiye kadar Şarkışla ve Gemerekte çalışmıştır. Şarkışla'da 29 köyde 468.399 dönümlük 50018, Gemerekte 4 köyde 8700 dönümlük 6200 parsel olmak üzere 477.099 dönümlük gayrimenkulün tapu muamelesini ikmal etmiştir. 1967 yılında Sıvas'a nakledilmiş ve çalışmalarına başlamıştır. Çalışma sahasında 10 köyün 54.000 dönüm ve 5500 parseli gayrimenkulün muamelesini ikmal etmiştir.

BİRİNCİ BEŞ YILLIK YATIRIM UYGULAMA DURUMUNU GÖSTERİR CETVEL

ar	Proje tutarı Lira	Ödenek miktarı Lira	Nakit harcama Lira	Yüzdesi nisbeti	Düşünceler
3	92.767	61.483	38.142 TL.	62	
4	108.354	53.393	43.675 TL.	81	
5	164.833	76.100	60.797 TL.	79	
6	268.154	107.945	77.673 TL.	71	
7	621.613	141.471	80.826 TL.	57	9 aylıktır.

1966 ve 1967 YILLARINDA SIVAS İLİ DAHİLİNDEKİ İNŞAAT YATIRIMLARI ŞUNLARDIR.

1 — 1966 YILINDA İHALE EDİLEN İNŞAATLAR :

Io.	İnşaatın adı	İhale bedeli	İnşaatın durumu		
—	Cezaevi ilâve inşaatı	1.955.000,00	İnşaat	ikmal	edildi
—	Merkez 12 derslikli Ortaokul İnş.	1.594.000,00	«	«	«
—	Aygır deposu onarımı	20.000,00	«	«	«
—	Yıldızeli Halk Eğitim binası tadilatı	91.000,00	«	«	«
—	Hafik İnekhanesi 250 tonluk yem ambarı	182.151,00	«	«	«
—	Ulaş Teknik Tarım Okulu Ziraat sanatları ek binası	334.505,00	«	«	«
—	Yıldızeli Pamukpınar Öğretmen okulu içme suyu	266.172,00	«	«	«
—	Hafik İnekhanesi elektrojen gurubu	100.000,00	«	«	«
—	« « 10 başlıklı inek ahırı	148.500,00	«	«	«
—	Gürün 5 sınıflı ilkokul	339.751,00	«	«	«
—	Sıvas Merkez 5. sınıflı ilkokul	339.751,00	«	«	«
—	Sıvas Merkez 10 sınıflı ilkokul	583.512,00	«	«	«
—	Stadyum açık türbün inşaatı	212.000,00	«	«	«
—	Y.S.E. Müdürlüğü garaj sundurma İnşaatı	297.000,00	«	«	«
—	D.D. Yolları hastahanesi ilâve inşaatı (30 yatak)	275.000,00	«	«	«
—	Subay Lojmanları inşaatı	1.352.000,00	«	«	«
—	Sıvas P.T.T. Mübadele Mer. İnş.	345.305,00	«	«	«
—	Divriği askerlik şubesi inş.	150.000,00	«	«	«
—	Askeri Hastahane inş.	1.500.000,00	«	«	«
—	Köy sellektör binaları inş. (19 ad)	627.000,00	«	«	«
—	102 Köy okulu inşaatı	10.000.000,00	«	«	«
—	Doğumevi inşaatı	2.905.767,15	«	«	«
—	Pamukpınar Öğretmen okulu pavyon inşaatı	1.275.728,98 (1965 ihale e.)	«	«	«

— İMAR BÖLÜMÜ

24 —	Sıvas Kütüphane inşaatı	547.048,68 (1965 ihale e.)	«	«	«
25 —	Ulaş Teknik Tarım Ok. revir ve yurt binası inş.	233.000,00	«	«	«
26 —	Şifahiye Medresesi onarımı	100.000,00	«	«	«
27 —	Alacahan Kervan Sarayı onarımı	50.000,00	«	«	«
28 —	Divriği Ulucami onarımı	138.000,00	«	«	«
29 —	Göğüs Hastalıkları Hastanesi inş.	13.390.000,00	İnşaat	devam	ediyor
30 —	Y.S.E. Müdürlüğü garaj inşaatı	1.690.000,00	«	«	«
31 —	Y.S.E. Garaj ikmali	87.500,00	«	«	«
32 —	Kara Yolları Böl. Bina ve Lojman inşaatı	4.200.000,00	«	«	«
33 —	Bayınırlık Müdürlüğü binası	250.000,00	İnşaat	devam	ediyor
34 —	D.S.İ. 122 Şube Binası İnş.	300.000,00	«	«	«
35 —	Divriği Demirçelik işletmesi tevsii	5.690.000,00	«	«	«
36 —	Çimento fabrikası kuru sistem inş.	57.000.000,00	«	«	«
37 —	D.D. Yolları fabrikası tevsii inşaatı	5.500.000,00	«	«	«
38 —	İmar Müdürlüğü eli ile afet evleri inşaatı	490.395,91	«	«	«
39 —	Sosyol Sigortalar Hastanesi inş.	15.000.000,00	«	«	«
40 —	Tugay kışla binası	3.550.000,00	«	«	«
	Yekûn	**133.110.087,72**			

2 — 1967 YILINDA İHALE EDİLEN İNŞAATLAR

S. No.	İnşaatın adı	İhale bedeli	İnşaatın durumu		
1 —	16 Derslikli ortaokul inşaatı	1.756.677,00	İnşaat	devam	ediyor.
2 —	Köy Ebe okulu inşaatı	2.372.459,00	«	«	«
3 —	Topraksu Bölge Md. binası inş.	2.160.000,00	«	«	«
4 —	Halk Eğitim Merkezi binası inş.	1.000.000,00	«	«	«
5 —	Şarkışla Jandarda Subay ve Assubay lojmanı inşaatı	115.000,00	«	«	«
6 —	Gürün ortaokul ilave inşaatı	418.000,00	«	«	«
7 —	Zara ortaokulu ikmal inşaatı	677.219,00	«	«	«
8 —	Şarkışla orto ok. ikmal inşaatı	100.000,00	«	«	«
9 —	Bayındırlık Müdürlüğü ikmal inş.	838.660,00	«	«	«
10 —	Suşehri P.T.T. binası inşaatı	480.000,00	«	«	«
11 —	Suşehri Gölova Ziraat bankası Tarım Kredi kooperatifi binası	158.750,00	«	«	«
12 —	Zara Ziraat bankası inşaatı	835.750,00	«	«	«
13 —	İmam Hatip okulu kalorifer tesisatı inşaatı	180.500,00	İnşaat	İkmal	edildi.
14 —	Yıldızeli Halk Eğitim binası ikmali inşaatı	25.000,00	«	«	«
15 —	E. S. Enstitüsü	2.500.000,00	«	«	«
16 —	Ticaret Lisesi	2.650.780,00	«	«	«

—	Koyulhisar Orman işletmesi M. binası inşaatı	305.000,00	« « «
—	Zirai Donatım depoları	250.000,00	İnşaat evam ediyor.
—	Divriği Demir çelik tevsii	1.695.000,00	« « «
—	Çimento fabrikası tevsii	7.259.000,00	« « «
—	D.D.Y. Fabrikası tevsii	2.000.000,00	« « «
—	D.D.Y. İşletmesi depo tevsii	225.000,00	« « «
—	Karayolları Bölge Tesisleri	2.000.000,00	« « «
—	Vakıflar elile eski eserlerin onarımı	250.000,00	İnşaat ikmal edildi
—	Köy okulu	7.930.000,00	« « «
—	Afet evleri inşaatı (10 adet)	445.090,50	İnşaat devam ediyor.
	Yekûn	**38.627.885,50**	

3 — TURİSTİK TESİSLER

. No.	İnşaatın adı	İhale bedeli	İnşaatın durumu
1 —	Kangal Balıklı çermik inşaatı	615.780,00	İnşaat devam ediyor
2 —	Gemerek Sızır Gazinosu inşaatı	26.179,00	« « «
—	Çepni Motel ve istirahat evi	26.179,00	« « «
4 —	Koyulhisar Eğriçimen yaylası	58.780,00	İnşaat ikmal edildi.
5 —	Zara Şerefiye çayhane ve gazino	73.800,00	« « «
6 —	Şarkışla Alaman çermiği	13.000,00	« « «
7 —	Şarkışla ortaköy çermiği	26.849,00	« « «
8 —	Şarkışla göl gazinosu	31.340,00	« « «
9 —	Merkez Karaçayır çayevi	26.150,00	« « «
0 —	Zara Tödürge ve hafik Plâj ve gazinosu	138.470,00	« « «
1 —	Gürün Gökpınar Moteli	160.387,00	« « «
2 —	Kadı Burhanettin anıtı	48.000,00	« « «
3 —	Sıvas Merkez Turizm Bürosu	41.380,00	« « «
	Yekûn	**1.286.294,00**	

4 — DERNEKLER TARAFINDAN YAPILAN İNŞAATLAR

1 —	Şarkışla Sağlık merkezi ikmal inş.	65.300,00	İnşaat evam ediyor.
2 —	Kangal sağlık mer. ikmal inş.	35.000,00	« « «
3 —	Koyulhisar sağlık mer. ikmal inş.	85.000,00	« « «
4 —	Hafik Sağlık ocağı inşaatı	36.000,00	« « «
5 —	Şarkışla Tonos ortaokulu inş.	25.000,00	« « «
6 —	Gemerek — Çepni ortaok. inş.	143.000,00	« « «
7 —	Gemerek — Yeniçubuk ortaok. inş.	35.000,00	« « «
8 —	Gemreek — Sızır ortaok. inş.	98.500,00	« « «
9 —	Zara İmam Hatip okulu inş.	65.000,00	« « «
0 —	Gemerek lise inş.	165.000,00	İnşaat ikmal edildi
	Yekûn	752.800,00	

MAHALLİ İDARELER BÖLÜMÜ : 13

MAHALLÎ

A - Özel idare

Özel İdarenin Organları; İl Genel Meclisi, İl Daimi Encümeni ve Validir. Bunlardan İl Genel Meclisi ve İl Daimi Encümeni İl Özel İdaresinin müzakere ve karar organlarını, Vali ise yürütme organını teşkil eder.

İl Genel Meclisi, İlçeler adına seçilen Üyelerden meydana gelir. İl Genel Meclisinin toplantılarına Vali Başkanlık eder. Her yıl Aralık ayında toplanan İl Genel Meclisi, Valinin tevdi veya Üyelerin teklif ettikleri hususları görüşür ve karara bağlar. Toplantı süresi 40 gündür Bu süre 15 gün daha uzatılabilir. İl Genel Meclisinin başlıca görevleri şunlardır:

— İl Özel İdaresine ait Bütçe ve Kesin hesabın kabulü,

— İl Özel İdarelerine kanunla verilmiş olan Bayındırlık, Sağlık, Milli Eğitim, Tarım gibi alanlardaki görevleri ile ilgili kararları almak,

— İl Özel İdarelerinin yararına olan bağışları kabul etmek,

— İl Özel İdaresine ait malları İdare etmek,

— İl Özel İdarelerine verilen görevleri yürütebilmek için istikrazlar yapmak,

İl Genel Meclisinin alacağı icraî kararlar ancak Valinin tasdiki ile yürürlüğe girer. İl Genel Meclisinin bazı kararları da Hükümetin veya bir Bakanlığın tasdikine tâbidir. Validen başka makamların onaylaması gereken kararlar arasında Bütçe, Bütçenin fasılları arasında aktarma, 5 yıllık çalışma plânları gibi konulara ait kararlar yer alır.

İl Daimi Encümeni her toplantı senesi içinde, İl Genel Meclisince kendi üyeleri arasından intihap olunacak 4 zattan meydana gelir. Encümen, Valinin veya görevlendireceği zatın Başkanlığında ve Vali

nin daveti üzerine toplanır. İl Özel İdare sinin karar organlarından biri olarak En cümenin kendi adına ifa ettiği görevler şunlardır:

— Valinin her ay vereceği Giderler cetvelini incelemek ve Bütçeye uygun ise tasdik etmek,

— Vali tarafından sunulacak İl Bütçe tasarısı ve Valinin havale edeceği işler hakkında oy ve düşüncesini bildirmek.

— İl Bütçesi ve Genel Meclis karar larına göre yapılacak arttırma ve Eksilt me şartları hakkında oy ve düşüncesini bildirmek,

— İl Bütçesinin bir bölümündeki maddeler arasında aktarma yapmak,

Encümen acele hallerde Genel Mecli sin tasdikine sunulmak üzere, Genel Mec lis adına kararlar alabilir. İl Daimi Encü meninin aldığı bu gibi kararlar, İl Genel Meclisi tarafından kabul edilmediği tak tirde ortadan kalkar, kabul edildiği taktir de Genel Meclisin kararı sayılır.

İl Daimi Encümeninin kendi adına i fa ettiği kararlara, İl Genel Meclisinin mü dahale hakkı yoktur. Bunlar İl Genel Meclisinin tasvibinden geçmez.

İl Özel İdaresinin Başı ve yürütme or ganı Validir. İl Özel İdaresi alınacak ka rarların hazırlanması Valiye ait bir görev dir. İl Özel İdresi adına alınmış kararları Vali yürütür.

İl'in müşterek mahiyetteki işleri ile ilgilenen, İl'e ait Gelirleri toplayan, Tarım, Sağlık, Milli Eğitim, Bayındırlık gibi hizmetleri görmek suretiyle harcamalarda bulunan, İl Özel İdare Müdürlüğünün İl'imizdeki teşkilâtı şöyledir:

a. Özel İdare Müdürü
b. Özel İdare Müdür Muavini
c. Gelir Şefliği
d. Merkez Saymanlığı
e. Bütçe ve Muvazene Şefliği

Özel İdare elile yapılan hizmetler

İL DAİMİ ENCÜMENİ

VALİ VEFİK KİTAPÇIGİL ÜYE — SAĞDAN HÜSEYİN MUSLU — YUSUF HORASANLI — ŞEREF MURATOĞLU — VELİ KILIÇKAYA

şunlardır:

SAĞLIK HİZMETLERİ :

Sıvas İl merkezinde ve sağlık müdür lüğü emrinde bir adet hasta nakliye ara bası (Ambülans) faaliyettedir.

Kayulhisar İlçesinde İcar edilen bir binada beş yataklı bir Dispanser vardır.

Hafik İlçesinde yine beş yataklı faa liyet halinde bir Dispanser mevcuttur.

Sağlık hizmetleri için Özel İdare büt-çesinden (48405) lira ödenek ayrılmıştır.

MİLLİ EĞİTİM HİZMETLERİ :

Milli Eğitim hizmetlerinden cari har camalar için (1.160.628) lira özel idare bütçesinden ödenek ayrılmıştır. Devlet bütçesinden yapılan yardımlar da katıl-mak suretiyle İlkokul inşaatlar ve diğer masrafları karşılanmaktadır.

Sıvas İl merkezinde beş sınıflı ve o nar derslikli Namık Kemal, Cumhuriyet, Danişment, Devrim, 4 Eylûl, Dumlupınar, Gazi Osman paşa, İstiklâl, Kadı Burhanet tin, Kılıç Arslan, Kızılırmak, Rauf Orbay, Reşit Âkif Paşa, Selçuk ve Ülkü,

Onaltı derslikli Atatürk,

Onbeş derslikli Halil Rıfat Paşa,

Oniki derslikli Alparslan,

Onbir derslikli Fevzi Paşa,

Altışar derslikli Abdulvahabı Gazi, Sü leyman Sami Kepenek, ve Vali Reşit Paşa,

Beşer derslikli Recep Handan, Reşat Şemsettin Sirer ve Vali Muammer,

Sekiz derslikli Ziya Gökalp,

Üç derslikli Sümer adlarını taşıyan (27) ilkokul vardır.

Divriği İlçe merkezinde beş dershane-li Maden, Yedi dershaneli İstiklâl, Seki-zer dershaneli Atatürk ve Cumhuriyet, On derslikli Mustafa Necati adlarını taşıyan 5 ilkokul,

Gemerek İlçe merkezinde onar ders likli Atatürk ve Cumhuriyet adlarında iki ilkokul,

Gürün İlçe merkezinde Sekiz derslik li Kurultay, Onar derslikli Atatürk, Cum huriyet ve Kemal Özalper adlı 4 ilkokul,

Hafik İlçe merkezinde Onar derslikli Atatürk ve Cumhuriyet adlı iki ilkokul,

İmranlı İlçe merkezinde beş derslik li Duricin, onar derslikli Atatürk ve Cum-huriyet adlarını taşıyan 3 ilkokul,

Kangal İlçe merkezinde beş derslikli Cumhuriyet ve altı derslikli Atatürk adlı ilkokul,

Koyulhisar İlçe merkezinde sekiz derslikli Cumhuriyet ve on derslikli Çamlı yaka adlı iki ilkokul,

Suşehri ilçe merkezinde beş derslikli Cumhuriyet, Sekiz derslikli Karşıyaka, onar derslikli Hürriyet, Cengiz Topel ve Kemal paşa adlı beş ilkokul,

Şarkışla İlçe merkezinde beş derslik li Hürriyet, sekiz derslikli Cumhuriyet ve on derslikli Atatürk adlı üç ilkokul,

Yıldızeli İlçe merkezinde üç derslik li uygulama, beş derslikli Atatürk ve yine beş derslikli Cumhuriyet adlı üç ilkokul,

Zara İlçe merkezinde beş derslikli Cumhuriyet, Gazi, sekiz derslikli Reşit Â-kif Paşa ve on derslikli Mehmet Âkif ad larını taşıyan 4 ilkokul mevcuttur.

TARIM HİZMETLERİ :

Tarım hizmetleri ve cari harcamaları için (47.901) lira ve yatırımları için (10.000) lira ödenek konulmuştur.

Bu 10.000 lira ile köylerdeki bahçe ve fidanlıkların tahdidi yapılmaktadır.

İhtiyaçları Özel idare tarafından kar şılanan Divriği İlçesinde bir fidanlık mev cuttur.

VETERİNER HİZMETLERİ :

Cari masrafları için (50.755) lira ve yatırımlar için (15.000) lira ödenek konul muştur.

Bu 15 bin lira yatırım ödeneği ile İl çelerde inşa halinde olan aşım durakları nın ikmal inşaatı yapılmaktadır.

Hayvan neslinin ıslâhı ve atçılığı teş vik bakımından sergi ve yarışalar yapıl-maktadır.

BAYINDIRLIK HİZMETLERİ :

İnşa halinde olan Bayındırlık binası in 1967 yılı Özel idare bütçesine 50.000) lira ödenek konulmuştur. İn at devam etmektedir.

Bayındırlık personel ve yönetimi için 7.500) lira ödenek konulmuştur. Gere- ne göre harcanmaktadır.

KÖYİŞLERİ BAKANLIĞINA BAĞLI Y. S. E. MÜDÜRLÜĞÜ :

Cari giderleri için (67.707) lira ve ya rımları için (100.005) lira ödenek konul uş olup gereğine göre harcama yapıl- aktadır.

HALK EĞİTİMİ HİZMETLERİ :

Köyişleri Bakanlığına bağlı Halk eği mi hizmetleri için (54.435) lira ödenek onulmuştur.

Köy el sanatları, kurs ve seminerler apılmaktadır.

ÇEŞİTLİ HİZMETLER :
İL TELEFONLARI :

İl Jandarma Telefonları onarımı, ba ımı ve Personel ücretleri için (40.618) li a ödenek 1967 yılı özel idare bütçesine onmuştur.

Bu para ile telefon tesislerinin bakı ı ve yenilenmesi yapılmaktadır.

KAYMAKAM EVLERİ :

Özel idare tarafından onbir İlçede ısmen mefruşatlı Kaymakam evi yaptırıl ıştır.

1967 yılında İmranlı İlçesinde 30.000) lira keşif bedelli yeni bir Kayma am evi inşa ettirilmektedir.

ÖZEL İDARE BİNALARI :

Sıvas İl merkezinde Özel idarenin bir izmet binası vardır. Basım evi dahil bü ün servisler bu binada hizmet ifa etmek edir.

Yine İl merkezinde, Sümerbank'tan 00.000 liraya satın alınmış olan bina Ha lı sanayii halinde faaliyettedir.

Sıvas — Büyük kazancılarda kiraya verilen ahşap bir bina vardır. Bu bina Ti caret ve akşam Ticaret Lisesi olarak kul lanılmaktadır.

İlçelerde, yanlız Hafik ilçesinde bir hizmet binası vardır.

Diğer içelerde hizmet binaları kira ile tutulmaktadır.

Yukarıda sözü edildiği üzere İl merke zinde Özel idare tarafından ihale suretiy le yaptırılmakta olan binanın intifaı Ba yındırlığa verilmiştir.

AŞIM DURAĞI OLAN İL ÇELER:

Şarkışla, Kangal, Yıldızeli, Gemerek, Yeniçubuk, Sızır, Hafik, Divriği İlçe ve kasabalarda olmak üzere 8 yerde aşım durağı vardır.

Özel idarenin kira getiren gayri men kulleri, Sıvas merkezinde Ticaret Lisesi ne kiraya verilen bina ile Kangal İlçesin deki Balıklı çermiktir.

BİNA VE ARAZİ VERGİLERİ MÜKELLEF ADEDİ :

Özel iare gelirlerinin esasını bina ve arazi vergileri teşkil eder. İl merkezinde 14157 bina vergisi mükellefi ve 31347 a det arazi vergisi mükellefi vardır.

İl itibariyle 42712 bina vergisi ve 207419 da arazi vergisi mükellefi bulun maktadır ki ceman 250,131 mükelleftir.

İL ÖZEL İDARE BÜTÇESİ :

1967 yılı İl Özel idaresinin bütçesi (4.802.492) liradır.

B - İlçeler itibariyle köy Hizmetlerinin durumu

MERKEZ :

119 Köyünde okul, 2 köyünde halk oku ma odası, 125 köyünde cami, 50 köyünde içmesuyu, 40 köyünde yol, 5 köyünde te lefon, 8 köyünde anaçocuk sağlığı merke zi, 7 köyünde ebe ve sağlık memuru 4 kö yünde jandarma karakolu, 14 köyünde se

lektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

DİVRİĞİ :

99 köyünde okul, 2 köyünde halk okuma odası, 18 köyünde cami, 25 köyünde içmesuyu ve yol, 5 köyünde ebe ve sağlık memuru, 5 köyünde jandarma karakolu 6 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

GEMEREK :

33 köyünde okul, 4 köyünde halk okuma odası 31 köyünde cami, 25 köyünde içmesuyu, 18 köyünde yol, 4 köyünde ebe ve sağlık memuru, 3 köyünde jandarma karakolu, 9 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

GÜRÜN :

6 köyünde okul, 38 köyünde cami, 27 köyünde içmesuyu, 15 köyünde yol, 5 köyünde ebe ve sağlık memuru, 2 köyünde jandarma karakolu, 5 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

HAFİK :

94 köyünde okul, 68 köyünde cami, 33 köyünde içmesuyu, 42 köyünde yol, 1 köyünde Ana ve çocuk sağlığı merkezi, 5 köyünde ebe ve sağlık memuru, 5 köyünde jandarma karakolu, 12 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

İMRANLI :

55 köyünde okul, 23 köyünde halk okuma odası, 9 köyünde cami, 29köyünde içmesuyu, 18 köyünde yol, 3 köyünde ebe ve sağlık memuru, 2 köyünde jandarma karakolu, 4 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

KANGAL :

108 köyünde okul, 45 köyünde cami, 44 köyünde içmesuyu, 38 köyünde yol, 7 köyünde ebe ve sağlık memuru, 5 köyünde jandarma karakolu, 11 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

KOYULHİSAR :

42 köyünde okul, 50 köyünde cami, 18 köyünde içmesuyu, 11 köyünde yol, 3 köyünde telefon, 1 köyünde Ana ve çocuk sağlığı istasyonu, 2 köyünde ebe ve sağlık memuru, 3 köyünde jandarma karakolu, 4 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

SUŞEHRİ :

91 köyünde okul, 11 köyünde halk okuma odası, 96 köyünde cami, 40 köyünde içmesuyu, 24 köyünde yol, 6 köyünde ebe ve sağlık memuru, 4 köyünde jandarma karakolu 9 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

ŞARKIŞLA :

90 köyünde okul, 3 köyünde içmesuyu, 25 köyünde yol, 1 köyünde Ana ve sağlık istasyonu, 6 köyünde ebe ve sağlık memuru, 5 köyünde jandarma karakolu, 12 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

YILDIZELİ :

88 Köyünde okul, 1 köyünde halk okuma odası, 95 köyünde cami, 39 köyünde içmesuyu, 33 köyünde yol, 5 köyünde ana ve çocuk sağlığı istasyonu, 3 köyünde jandarma karakolu, 10 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

ZARA :

92 köyünde okul, 3 köyünde halk okuma odası 45 köyünde cami, 25 köyünde içmesuyu, 28 köyünde yol, 3 köyünde ana ve çocuk sağlığı istasyonu, 3 köyünde jandarma karakolu, 9 köyünde selektör binası ve köylerinde köy odaları mevcuttur.

in Eğerci köyüdür. Bu suretle belediye adedi 1968 yılında 22 ye yükselecektir.

Şimdi rısa ile belediyelerimizi tanıtmağa çalışalım.

C- Belediyeler

Belediye teşkili bakımından Sıvas İli diğer illere nazaran geri kalmıştır. Köylerin kasaba haline gelmesi Sıvas'ta ağır inkişaf etmiştir. 1279 köylü bir ilde en az 100 kadar kasabanın bulunması normal bir gelişimin neticesi ise de, Sıvas'ta ancak 19 Belediye mevcuttur. Biri İl merkezi belediyesi, 10 biri İlçe merkezleri Belediyeleri yedi tanesi de kasaba belediyesidir. Bunları isimleri itibariyle şöyle sıralıyabiliriz: Sıvas Belediyesi, Divriği, Gemerek, Gürün, Hafik, İmranlı, Kangal, Koyulhisar, Suşehri, Şarkışla, Yıldızeli, Zara İlçeleri belediyeleri ile Akıncılar, Çepni, Deliilyas, Doğanşar, Karaözü, Sızır ve Yeniçubuk kasaba belediyeleridir. 1968 yılında bu belediyelere 3 belediye daha ilâve olunacaktır. Bunlar merkezin Ulaş bucağı, Kangal'ın Çetinkaya bucağı ve Gemerek'

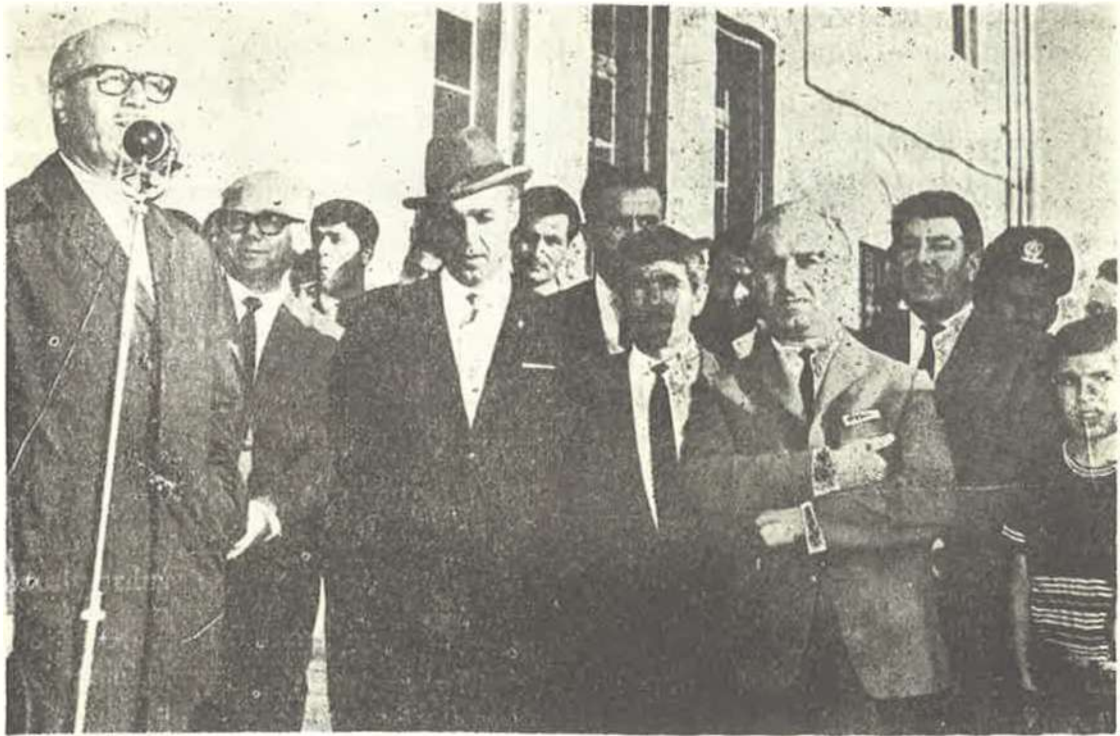
1 — SIVAS BELEDİYESİ :

a) TARİHÇE :

Sıvas Belediyesinin hangi tarihte kurulduğunu kat'i olarak tesbit etmek mümkün olamamıştır. Ancak Osmanlı imparatorluğu zamanında 1855 yılında İstanbul'da bugün İstanbul Belediyesinin, şehremaneti olarak kurulmasından sonra dokuz yıl geçmiş ve Şehremanetlerinin taşra yada teşmili faydalı görülerek 1864 yılında eyaletlerde Şehremanetleri kurulması için tüzükler çıkarılmıştır. Bu tarihlerde Sıvas eyalet olduğu için hiç şüphesiz 1864 yılında veya bu kuruluşların en ziyade yayıldığı 1867 yıllarında Sıvas'ta Belediye teşkilâtı kurulduğuna hükmekte hata olmıyacağı kanaatindeyiz. Bu kabule göre Sıvas Belediyesi bir asırlık maziye sahip bir kuruluştur. Bilâhare 1867 Anayasası gereğince çıkarılan Belediye kanunları ile

BELEDİYE SİTESİ

BELEDİYE TESİSİNİN AÇILIŞI

Belediyelerin bünyesi düzenlenmiştir.

Fakat asıl Belediye teşkilâtı Cumhuriyetin kuruluşundan sonra bir amme müessesesi şeklinde ortaya çıkmıştır.

Sıvas Belediyesinin kuruluşundan bu yana şehre büyük hizmetler getirmiş olduğu şüphesizdir.

Sıvas şehri 860 hektarlık bir arazi üzerindedir. 34 mahalleden ibaret olan şehrin nüfusu 1965 sayımına göre 109.105 dir

b) BELEDİYE TEŞKİLÂTI :

Sıvas Belediyesi 77 memur, 448 müstahdemle çalışmaktadır. Bu elemanlar, Belediye Başkanı, Muhasebe Müdürü, Yazı İşleri Müdürü, Fen İşleri Müdürü, Veteriner Müdürü, Zabıta Amiri, İtfaiye Amiri, Temizlik Amiri, Hat amiri emrinde çalışmaktadırlar. Ayrıca Elektrik, su ve otobüs işletmesi mevcuttur. Teşkilât da 1 Müdür tarafından yürütülmektedir.

c) BELEDİYE BÜTÇESİ :

Sıvas Belediyesinin 1967 bütçesi 13.745.294 liradır. İşletme bütçesi 6.662.250 liradır.

ç) BELEDİYE HİZMETLERİ VE TESİSLERİ :

1 — İmar plânı: Şehir imar plânı yeniden ele alınmış İller Bankası eliyle tertip edilen müsabaka sonunda birinciliği kazanan 2 mimara ihale edilmiştir. 1933 yılından beri muhtelif tadiller görerek bugüne kadar tatbik edilen eski imar plânı yerini 1968 yılında yeni imar plânına bırakacaktır.

2 — Belediye Sitesi: 1963 yılında projesi müsabaka ile seçilen Site'nin inşaatına 1964 yılında başlanmış, 1966 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. İnşaat 4.088.117 liraya mal olmuştur. Site 10 bloktan müteşekkildir. İçinde 50 dükkân 40 yazıhane, 1 pastahane, 1 çayhane,

ır. Belediyenin bütün servislerini içi labilecek büyüklüktedir.

3 — Sanayi Sitesi: 100.000 metreka geniş bir saha üzerinde 1964 yılında eli atılarak kurulan site 311 dükkân ibarettir. Kerestecilerin yaptıkları 39 kânla birlikte 350 dükkân olmakta. Sıvas'ta Sanayiin inkişafında büyük oynayacak olan Sanayii Sitesi 5.533.640 ya mal olmuştur.

4 — Mezbaha, Soğuk hava tesisleri pastırma sucuk imalâthanesi: 1963 yı la inşasına başlanan bu tesisler 1966 sonunda tamamlanmıştır. Hayvan hsulleri bol olan Sıvas ilinde Belediye yaptırılan bu, modern tesisler büyük ihtiyaca cevap verecektir. Tesislerin ıüü 4.592.926 liraya mal olmuştur.

5 — Şehir Garajı : 1963 yılında in ıtına başlanan şehir garajı aynı yılda ik ıl edilerek işletmeye açılmıştır. Garaj 16 terminal, 1 lokanta, 1 çayhane, 4 sa kulubesi, 1 trafik yazıhanesi mevcut r. Yukardan beri sıraladığımız Belediye sisleri Vali ve Belediye Başkanlığı ya n Mehmet Varinli ile onu Belediye Baş ını olarak istihlaf eden Ahmet Durakoğ-'nun faaliyet ve gayretleri ile başlanmış tamamlanmıştır.

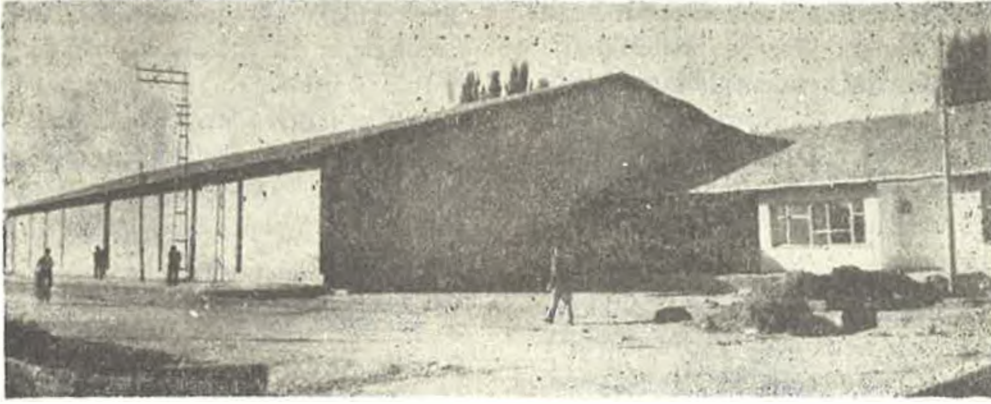
SANAYİ ÇARŞISI

6 — Elektrik Hizmetleri: Şehrin elektriği üç kaynaktan temin edilmektedir. 1934 yılında Paşafabrikası hidro elektrik santralının ve 13 Km. lik alçak ve orta gerilim şebekesinin tamamlanmasını müteakip şehir muntazam bir elektrik ceryanına kavuşmuştur. Paşafabrikası santralının takatı 536 Kw dır. Zamanla şehrin inkişafı, sanayiin gelişmesi dolayı sile mevcut santral ihtiyaca kafi gelmemiş; Devlet demiryolları fabrikasından ceryan almak zarureti hasıl olmuş ve bilâhare Almus santralından enerji alınması zarureti doğmuştur. Halen şehirde paşafabrikasındaki santraldan hem Devlet Demiryolları fabrikasından ve hem de Almus'tan enerji alınmaktadır.

Bu üç kaynaktan sonuncusu olan Almus (78 Km.) lik bir havai hatla 1966 yılında Sıvas'a bağlanmıştır.

Yeni enerjinin alınması dolayısiyle şehirde alçak gerilim hatları değiştirilmiş, takviye edilmiş, yeni trafo merkezleri kurulmuştur. Almus'tan alınan enerjinin takatı (2600 Kw) dır. Şehirde abone adedi (18.120) dir.

7 — Su işleri: Sıvas'ta kullanma ve içmesuyu olarak iki çeşit su mevcuttur. Şehrin gelişmesi dolayısiyle bu sular bugün ihtiyaca kâfi gelmemektedir. Kullanma suyu olarak saniyede 196 litrelik su ile 15 litrelik kepenek, 20 litrelik Behram paşa adları ile maruf içme suları vardır. Son senelerde çekilen sıkıntıyı gidermek için Belediyece yapılan teşebbüs ve çalışmalar sona ermiştir. Paşafabrikası üstündeki süzgeçlerin yakınında bulunan toplama odasından Seyrantepe de yaptırılan 5.000 tonluk yeni depoya 7000 metrelik isale hattı bağlanmış ve şehre saniyede 527 litre verecek su temin edilmiştir. Şehir dahilinde suyu bulunmayan bütün mahallelere ve ara sokaklara boru tesisatı yapılmıştır. Yakın zamanda yaptırılan yeni tesislerin tümü hizmete konulacaktır. Bu tesisler Sıvas Belediyesine 7.142.

BELEDİYE MEZBAHA VE SOĞUK HAVA TESİSLERİ

484 liraya mal olmuştur. Şehirde 9992 su abonesi vardır.

8 — Otobüs İşletmesi: Şehir dahilin de yolcu naklini sağlayan otobüs işletme sinin 8 adet otobüsü vardır. Sabah altı dan gece 24 e kadar belirli hatlarda bu o tobüsler sefer yapmakta, vatandaşların ihtiyacına cevap vermektedirler.

9 — Yol durumu: Şehir dahilinde muhtelif evsafta yollar vardır. Bunlar miktar itibarile 220.000 metrekare asfalt kaplama, 35.000 metrekare beton kaplama, 210.500 metrekare parke kaplama, 365.000 metrekare arnavut kaldırım, 90.000 metrekare toprak yol olarak şeh rin yol şebekesini teşkil etmektedir. Asfalt çalışmalarına 1967 yılında yeni bir şekil ve hız verilmiştir. Devlet Demir yol ları fabrikasında yaptırılan asfalt makinası ile şehirde bu yaz devresinde eski yıllardan çok farklı seri bir asfaltlama çalışması olmuştur.

10 — Kanalizasyon: Şehrin kanalizasyonu vardır. Uzuluğu 100 Km. dir.

11 — Gazhane: Şehirde (100) ton kapasiteli bir gazhane mevcuttur.

12 — Parklar: Şehirde belli başlı 9 park vardır. Bunlar 4 Eylûl Kale Parkı, Ethem bey parkı, Muammer bey parkı, Selçuk parkı, Çifteminareler parkı, Kadı burhanettin parkı, Hükümet konağı par kı, Devlet demir yolları 4 İşletme parkı ve Turizm parkıdır. Bunlardan 8 tanesi Belediye'ye aittir. Belediye bahçıvanları tarafından en iyi bir şekilde tanzim edil mekte ve bakılmaktadır. Halk, yaz ayların da parklara büyük rağbet göstermektedir.

13 — Kale Gazinosu: 1966 yılında Be lediye tarafından yaptırılan bu gazino, yaz aylarında halkın faydalandığı güzel bir dinlenme yeri olmuştur.

14 — Paşafabrikası mesiresi: (Tu rizm bölümüne bak)

15 — Sıcak ve soğuk çermikler: (Sağlık bölümüne bak.) Sıcak Çermik: Bu kaplıcaya 1967 yılında 525.000 liralık banyolu modern tesis ilâve edilmiştir.

16 — İstimlâk işleri: İmar plânının tatbikatı neticesinde Vali ve Belediye Baş kanı Mehmet Varinli tarafından 1963 yı lında yıkılmasına başlanan gayrimenkulle rin istimlâkleri devam etmektedir. Şehrin güzelleştirilmesi ve imarı bakımından lü lumlu ve zaruri olan istimlâk işlerine 1966 - 1967 yıllarında da devam edilmiş, şeh rin Kepçeli istikâmetinde (49) dükkân is timlâk edilerek çıkış yolunun bir kısmı bu şekilde açılmıştır. Önümüzdeki sene lerde de dörtyola kadar olan kısım tama men açılacaktır.

17 — Mezarlıklar: Şehrin belli başlı
ıezarlığı vardır. Bunlar Halfelik, Ay-
an ve Yukarıtekke mezarlıklarıdır. Şeh
giriş ve çıkışındaki mezarlıkların mah
ları düşünülerek Belediye Yukarıtekke
ːarlığının bitişiğinde etrafı çevrili ye
ɔir yer hazırlamış ve 90.730.00 lira sar
niştir.

18 — Buğday Pazarı: (80) dükkânı
unan ve bir açık satış yerini ihtiva e
Buğday pazarı 1950 senesinde yapıl-
tır. Şehrimiz zahirecilerinin büyük ih
ıcını karşılamaktadır.

19 — Hal binası: Şehrin toptan ve
akendeci esnafının faydalandığı hal bi-
ı 1958 — 1962 tarihinde inşa edilmiş
5 tarihinde tevsi edilmiştir.
9) kadar dükkânı ve açık bir satış ye
nevcuttur.

20 — Zabıta Teşkilâtı: Belediye Za
ı teşkilâtı 1 Zabıta amiri, 1 muavini
21 zabıta memurundan ibarettir.

21 — Belediye İtfaiyesi: Bir itfaiye
iri ile (58) itfaiye erinden müteşekkil
lroya sahiptir. Makina olarak (4) it
/e arabası mevcuttur.

22 — Tüccar, esnaf ve san'atkârlar:
ıirde ticaret ve san'at kollarındaki
'atkârların miktarlarını vermekte fay
görülerek aşağıdaki malûmat bu bah
ɜklenmiştir. Sıvas'ta 150 berber, 66 ba
kırcı, kalaycı, 26 bıçakçı, 205 bakkaliye, 5 çubukçu, 10 çarıkçı ve nalıncı, 29 demirci, 12 elektrikçi, 6 eczane, 24 fotoğrafçı, 10 hamam 43 kasap, 66 kahve, 12 kuaför ,16 kuyumcu ,39 kunduracı 43 lokantacı, 18 manav, 33 otel, 40 sobacı, 5 sinema, 155 terzi, 15 tenekeci ve 152 tuhafiyeci mevcuttur.

23 — Belediye Başkanları: Sıvas şehrine hizmet eden Belediye Başkanları şunlardır: Hüseyin Tülek, Hamdi Bacanak, İrfan Ünsal, Evliya Efendi, Rıza Yurdakul, Abbas Tandoğan, Kâzım Koçaker, Rahmi Tan, Hayri Sığırcı, Dr. Hüseyin Gürleyik, Hikmet Işık, Adil Tarkan, Rahmi Günay, Ahmet Durakoğlu (bugünkü Belediye Başkanı) Vali ve Belediye Başkanı olarak çalışanlarda Memduh Payzın ile Mehmet Varinli'dir.

2 — DİVRİĞİ BELEDİYESİ :

Divriği, 9177 nüfusu, 26 Mahallesi ve 960 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında: 1 Başkan, 1 Muhasip, 1 Kâtip, 1 Elektrik Montörü, 1 Gelir Memuru, 2 Zabıta Memuru, 3 Tahsildar, 1 Fen İşleri Teknisyeni, 2 Şoför, 3 Elektrik makinisti, 1 İnşaat ustası, 1 Odacı, 2 Çöpçü, 1 Dellâl, 1 Su ustası, 1 Gazhane memuru vardır.

Kasabanın elektriği hidroelektrik

SICAK ÇERMİK KABLICALARI

tir. Takatı 100 Kw. dır. 1700 abonesi var dır. Bugünkü ihtiyaca kâfi gelmediğin den İller Bankasınca 1.200.000 lira keşif bedelli proje işi yapılmaktadır.

Kasabanın tazyikli suyu mevcuttur. Fakat ihtiyaca kâfi gelmemektedir. Bu yüzden 875 aboneye su verilebilmektedir. Bu bakımdan İller Bankasınca 1.200.000 lira tutarlı proje işi yaptırılmış ve ödenek ayrılmıştır.

Belediyenin bir mezbahası vardır. Günlük kesim 20 — 30 arasındadır.

Kasaba dahilindeki yollar parke ve Arnavut kaldırımıdır. Yolların 2 Km. si parke, 23 Km. side Arnavut kaldırımı dır.

Şehirde umumi kanalizasyon yoktur. Yalnız 300 metrelik küçük bir kanal mev cuttur.

Belediyenin gayrimenkul olarak 19 dükkânlı hal binası, 1 Belediye binası, 2 dükkânı, 1 Turistik Belediye Oteli, 1 Halk Kitaplığı, 1 Şekerbank binası, 1 Zirai Do natım Kurumu binaları vardır.

1967 bütçesi 768151 liradır.

Şehrin imar plânı vardır. Ancak ihti yaca Kâfi gelmediğinden İller Bankasın ca 166.000 lira proje tutarlı haritası yaptı rılmaktadır.

3 — GÜRÜN BELEDİYESİ :

Gürün, 7412 nüfusu, 12 Mahallesi ve 1270 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında: 1 Başkan, maaşlı ve ücretli olmak üzere de 23 personeli vardır.

Kasabanın suyu mevcuttur. Şebeke uzunluğu 20 Km. dir. Saniyede takatı 5 litredir. 600 abonesi mevcuttur. Bugünkü ihtiyaca cevap vermediğinden İller Ban kasınca içmesuyu için çalışmalar yapıl maktadır.

Kasabanın elektriği hidroelektriktir. 1000 devirli ve 70 Kw. dır. Abone sayısı 620 dir. İhtiyaca kâfi gelmediğinden İller Bankasınca elektrik ihtiyacı için Gökpı nar suyu üzerine yeni bir tesis yaptırılma sı etüd ettirilmektedir.

Belediyenin mezbahası vardır. Yılda ortalama yedi bin kesim yapılmaktadır.

Kasabadaki yollar kısmen stablize dir. Belediye hududu dahilinde asfalt ve beton yol mevcuttur.

Şehirde kanalizasyon vardır. Halkın 1/3 ü kanalizasyondan, diğerleri fosep tik çukurlardan faydalanmaktadırlar.

Belediyenin sahip olduğu gayrimenkul: 1 Belediye binası, 20 dükkân, 1 Pa zar yeri ve geçen sene Belediyece eski hal binası ile birleştirilerek yeniden yapılan 1 hal binası vardır.

Belediyenin 1967 bütçesi 553.790 liradır.

Şehrin imar plânı vardır. Ancak Malatya, Kayseri yolunun İlçeden geçmesi neticesi şehir yol üstüne kaymaya başladı ğından İlçenin yeni bir imar plânının ya pılması gereklidir.

4 — GEMEREK BELEDİYESİ :

Gemerek, 4645 nüfusu, 4 mahallesi ve 850 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında: 1 başkan, 1 muhasebeci, Zabıta memuru, 1 elektrikçi, 1 su bakım ustası, 1 sinema makinisti, 2 fidan bekçisi, 3 temizlik işçisi, 1 şoför, 1 şoför muavini vardır.

Kasabanın elektriği hidroelektriktir. 280 abonesi mevcuttur.

Kasabanın tazyikli suyu vardır. 230 abonesi mevcuttur.

Kasabanın mezbahası ve Sucuk İma lâthanesi vardır.

Kasaba dahilindeki yolların 2 Km. si asfalt yol, 10 Km. side parkedir.

Şehirde kanalizasyon vardır.

Belediyenin gayrımenkul olarak 1 be

diye binası, 1 fırın, 1 lokanta, 1 hamam, gazino, 1 sinema, 2 lojman, 2 dükkân, 2 ıdanlık, 1 bağı vardır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 442.020 ·adır.

Şehir imar plânı mevcuttur.

5 — ÇEPNİ BELEDİYESİ :

Çepni, 2746 nüfusu, 2 Mahallesi ve :5 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında: 1 başkan, 1 uhasip, 1 tahsildar, 2 zabıta memuru, odacı, 1 dellâl, 1 şoför, 1 biletçi, 1 fidan ; bekçisi vardır.

Kasabanın elektriği yoktur.
Kasabanın suyu inşa halindedir.
Kasabada mezbaha mevcut değildir.
Kasaba yollarının bir kısmı toprak, r kısmı da stablizedir.

Belediyenin gayrımenkulü yoktur.
Kasabada kanalizasyon yoktur.
1967 yılı belediye bütçesi 243.743 li dır.

Kasabanın halihazır haritası yapıl aktadır.

6 — KARAÖZÜ BELEDİYESİ :

Karaözü, 1521 nüfusu, 2 mahallesi 385 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 Başkan, 1 uhasip, 1 zabıta memuru, 1 tahsildar, elektrikçi, 1 şoför, 1 odacı vardır.

Kasabada elektrik yoktur.
Kasabada su yoktur. Kasabada mez ıha mecvut değildir. Kasabanın yolu ·ktur.
Kasabada kanalizasyon mevcut değil r.
Belediyenin sahip olduğu gayrimen ıılleri yoktur.
1967 yılı Belediye bütçesi 139.000 lira r.
Kasabanın halihazır haritası yapıl aktadır.

7 — SIZIR BELEDİYESİ :

Sızır, 3761 nüfusu, 3 Mahallesi ve 700 hanesi olan bir kasabadır.
Belediye Teşkilâtında 1 başkan, 3 memur ve 10 ücretli işçisi vardır.
Kasabanın elektriği hidro elektriktir.
Kasabanın suyu vardır. Kasabada mezbaha yoktur.
Kasaba yollarının hepsi stablizedir. Kasabada kısmen kanalizasyon vardır.
Belediyenin gayrimenkulleri mevcut değildir.
1967 Belediye bütçesi 350.000 liradır.
Kasabanın imar plânı yapılmaktadır.

8 — YENİÇUBUK BELEDİYESİ :

Yeniçubuk, 2755 nüfusu ,iki mahalle si ve 672 hanesi olan bir kasabadır.
Belediye Teşkilâtında; 1 başkan, 1 muhasip, 2 zabıta memuru, 1 kâtip, 1 o dacı, 1 tanzifatçı, 1 şoför, 1 elektrikçi 1 bekçi vardır.
Kasabanın elektriği hidro elektriktir. Takatı 25 Kw. dır. 315 abonesi vardır.
Kasabada tazyikli içme suyu vardır.
Kasabada mezbaha vardır.
Kasaba dahilindeki yollar kısmen stab lizedir.
Belediyenin gayrımenkul olarak hiç bir şeyi yoktur.
1967 yılı Belediye bütçesi 571.648 li radır.
Kasabanın halihazır haritası yapıl maktadır.

9 — HAFİK BELEDİYESİ :

Hafik, 2687 nüfusu, 4 mahallesi ve 510 hanesi olan bir kasabadır.
Belediye Teşkilâtında; 1 başkan 1 mu hasip, 1 zabıta memuru, 1 tahsildar, 1 e lektrik ustası, 1 su ustası, 1 müstahdem, 1 temizlik işçisi vardır.

Kasabanın elektriği Hafik İnekhane sini aydınlatan dizel motorundan alın

maktadır. 197 abonesi vardır. Gündüzleri ceryan verilmemektedir.

Kasabanın suyu mevcuttur. 153 abonesi vardır. İhtiyacı karşılamamaktadır.

Kasabada mezbaha yoktur. Kesim yeri vardır.

Kasaba dahilindeki yolların 1 km. si beton diğer yollar stablizedir.

Şehirde kanalizasyon yoktur.

Belediyenin gayrimenkul olarak: 1 belediye binası, 5 dükkân, 1 sinema, 1 garaj, 2 parça çayır, 3000 M2 lik park yeri vardır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 180.000 liradır.

Şehrin imar plânı yoktur. İller Bankası tarafından yaptırılmaktadır.

10 — DOĞANŞAR BELEDİYESİ :

Doğanşar, 2242 nüfusu, 6 mahallesi ve 324 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 Başkan, 3 personeli vardır.

Kasabanın elektrik ve su tesisatı ve mezbahası mevcut değildir.

Kasaba dahilindeki yollar adi toprak yoldur. Çok eskiden taşla yapılmış 920 metrelik kanalizasyon vardır.

Belediyenin sahip olduğu 1 belediye binası vardır. Bütçesi 61.200 liradır.

Kasabanın hali hazır haritası mevcuttur. İmar plânı yapılmıştır.

11 — İMRANLI BELEDİYESİ :

İmranlı, 3165 nüfusu, 6 Mahallesi ve 570 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 başkan, 1 muhasip, 1 kâtip, 2 zabıta memuru, 2 tahsildar, 1 Makinist, 1 kalfa, 6 tane ücretli işçi vardır.

Kasabanın elektriği dizel elektriktir. Abone sayısı 200 dür.

Kasabanın su tesisatı yoktur. Henüz yapılmaktadır.

Kasabanın mezbahası yoktur. Kesim yeri mevcuttur.

Kasaba dahilinde yol mevcut değildir. Şehirde kanalizasyon yoktur.

Belediyenin sahip olduğu arsaları vardır.

1967 yılı Belediye bütçesi 283.860 liradır.

Şehrin imar plânı mevcut değildir. İller Bankasınca yaptırılmaktadır.

12 — KANGAL BELEDİYESİ :

Kangal, 4321 nüfusu, 3 mahallesi ve 797 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 başkan, 1 muhasip, 1 kâtip, 2 zabıta memuru, 1 tahsildar, 1 odacı, 1 doktor, 1 veteriner, 1 ebe, 2 elektrik makinisti, 1 elektrikçi, 1 kalfa, 1 şoför, 3 temizlik işçisi vardır.

Kasabanın elektriği dizel elektriktir. Takatı 250 Kw. dır. 402 abonesi mevcuttur.

Kasabanın suyu vardır. 120 abonesi mevcuttur. Bugünki ihtiyacı karşılıyamamaktadır.

Kasabanın mezbahası yoktur. Kesim evi vardır.

Kasabanın yollarının bir kısmı beton, bir kısmı stablizedir.

Şehirde kanalizasyon mevcut değildir.

Belediyenin gayrımenkul olarak; 1 belediye binası, altında 4 dükkân, 14 dükkânlı hal binası, 1 otel, 12 dükkân, 1 hamam, 5 dükkân, 1 fırın, 1 gazhane, 1 elektrik santralı, 1 jandarma karakol binası, cezaevi binası, Memurlar lokali, Belediye anbar binası ve inşa halinde üç katlı binası vardır.

Belediyenin 967 yılı bütçesi 289.636 liradır.

Şehrin imar plânı mevcuttur.

13 — KOYULHİSAR BELEDİYESİ :

Koyulhisar, 2539 nüfusu, 4 Mahallesi ve 598 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 başkan, 1 muhasip, 1 anbar ve ayniyat memuru, 2

a memuru, 1 elektrik makinisti, 1 e ik şebeke memuru, 1 odacı, 1 tanzi çisi, 1 bekçi vardır.

Kasabanın elektriği hidroelektriktir. tı 100 Kw. dır. 448 abonesi mevcut

Kasabanın su tesisatı vardır. Saniye litredir. 402 abonesi mevcuttur. İhti kâfi gelmemektedir.

Kasabada mezbaha yoktur. Kesim e rdır.

Kasabanın yollarının bir kısmı top bir kısmı stablizedir.

Şehirde kanalizasyon mevcuttur.

Belediyenin sahip olduğu gayrimen ri 1 lokanta, 1 hamam, 1 gazino ve oteldir.

Belediyenin 1697 yılı bütçesi 467.927 ır.

Şehrin imar plânı mevcuttur.

14 — SUŞEHRİ BELEDİYESİ :

Suşehri, 7162 nüfusu, 12 mahallesi 144 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında: 1 başkan, 1 asip, 2 kâtip, 1 tahakkuk memuru, 2 ldar, 5 zabıta memuru, 2 elektrik nisti, 1 şoför, 1 yangın memuru ve isi vardır.

Kasabanın elektriği hidroelektriktir. bir motor monte edilmektedir ve ya a hizmete açılacaktır. 765 abonesi cuttur.

Kasabanın suyu mevcuttur. 440 abo vardır. İhtiyacı karşılamamaktadır.

Kasabanın mezbahası mevcuttur.

Kasaba dahilindeki yolların 1 Km. si e yol, 3 Km. si stablize ve kısmen de ırımdır.

Şehrin 2 Km. lik kanalizasyonu var Noksan kısımları 1968 yılında ta - ılanacaktır.

Belediyenin gayrimenkul olarak; 1 Kaplıca, 1 hamam, 1 hal binası, 1 beledi ye binası henüz inşa halindedir. 30 adet gayrimenkul, inşa halindede site, dükkân, açık ve kapalı pazar yerleri vardır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 1.085.415 liradır.

Şehir imar plânı mevcuttur.

15 — AKINCILAR BELEDİYESİ :

Akıncılar, 2564 nüfusu, 4 Mahallesi ve 63 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 başkan, 1 muhasip, 2 zabıta memuru, 1 tahsildar, 1 temizlik işçici vardır.

Kasabada elektrik mevcut değildir. İller Bankasınca bu iş için çalışılmakta - dır.

Kasabanın suyu mevcut değildir. Eski tesislerle getirilmiş su ile idare edilmek tedir.

Kasabanın mezbahası yoktur.

Kasabanın yolları stablizedir.

Kasabanın kanalizasyonu mevcut de ğildir. Foseptik çukurlardan faydalanıl maktadır.

Belediyenin sahip olduğu gayrimen kulleri Belediye binası, dükkân, kahveha ne ve lokantadır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 200.143 liradır.

Şehrin imar plânı mevcut değildir. Yapıtrılmaktadır.

16 — ŞARKIŞLAB ELEDİYESİ :

Şarkışla, 6816 nüfusu, 7 mahallesi ve 250 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 başkan ve 46 personel vardır.

Kasabanın elektriği dizel motorlu - dur. 1072 abonesi vardır.

Kasabanın su şebekesi yoktur. 354 a bonesi mevcuttur.

Kasabanın yolları 4 km. parkedir.

Şehrin 5000 metrelik kanalizasyonu vardır. Belediyenin sahip olduğu gayri

menkulü 1 Gazino, 1 İşhanı, 1 Oto parkı, 1 hal binası, 4 un değirmeni, 1 dükkân bi nasıdır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 900.000 liradır.

Şehrin imar plânı mevcuttur.

17 — DELİİLYAS BELEDİYESİ :

Deliilyas,1934 nüfusu, 3 mahallesi ve 315 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında 1 başkan, 1 mu hasip, 1 zabıta memuru, 1 şoför, 1 şoför muavini, 1 tahsildar, 1 odacı vardır.

Kasabada elektrik yoktur.

Kasabada su yoktur.

Kasabada mezbaha yoktur. Kesim ye ri vardır.

Kasabanın yolları toprak ve stablize dir.

Belediyenin gayrimenkulü yoktur.

1967 yılı Belediye bütçesi 285.850 li radır.

18 — YILDIZELİ BELEDİYESİ :

Yıldızeli, 5924 nüfusu, 3 mahallesi ve 1285 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında; 1 başkan, 1 muhasip, 7 memur ve 15 müstahdem var dır.

Kasabada iki dizel elektrik motörü vardır. Takatı 90 Kw. dır 980 abonesi var dır.

Kasabanın suyu mevcuttur. 15 Km. mesafeden getirilmiştir. Saniyede 9 litre dir.

Kasabada mezbaha mevcut değildir.

Kasabanın yolları parkedir.

Şehirde kanalizasyon, vardır.

Belediyenin gayrimenkul olarak; 1 belediye binası, 1 hamam, 2 fırın, 2 lokan ta, 1 otel, 1 PTT binası 2 kahve, 21 dük kân ve 3 parça arsası vardır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 552. 909 liradır.

Şehrin imar plânı vardır.

19 — ZARA BELEDİYESİ :

Zara, 7592 nüfusu, 3 mahallesi ve 1700 hanesi olan bir kasabadır.

Belediye Teşkilâtında: 1 Başkan, 1 Muhasip, 2 Zabıta Memuru, 3 Tahsildar, 1 Şoför, 1 İtfaiyeci, 1 temizlik işçisi, 1 in şaat ustası, 1 inşaat kalfası, 1 tabip, 1 Ve teriner ,1 Elektrik Makinisti, 1 Elektrik Teknisyeni, 5 Elektrik işçisi, 1 Odacısı vardır.

Kasabanın elektriği dizel elektriktir. Üç grup motorla çalışır. Takatı 225 Kw. dır. 900 abonesi mevcuttur.

Kasabanın su şebekesi vardır. Takatı saniyede 5 litredir. İhtiyaca kâfi gelmedi ğinden İller Bankasınca yeni tesisler iş programına alınmıştır.

Kasabada mezbaha mevcut değildir. Kesim evi vardır.

Kasabanın yollarının bir kısmı beton bir kısmı topraktır.

Şehirde kanalizasyon mevcut değil dir.

Belediyenin kayrimenkul olarak 1 si nema binası, 1 Evlenme salonu, 1 kulüp binası, 5 dükkân, 1 otel 1 lokanta, 1 Ha mam, 1 Dabakhane, 1 Garaj, 1 Hayvan Pa zarı, 1 Gazino, 40 dükkân ve bir ardiyeli hal binası, 1 adet ev vardır.

Belediyenin 1967 yılı bütçesi 468.204 liradır.

Şehrin imar plânı mevcuttur.

İÇİNDEKİLER

I — RESMÎ BÖLÜM : Sayfa

II — İDARÎ BÖLÜM :

III — COĞRAFYA BÖLÜMÜ :

IV — TARİH BÖLÜMÜ

İÇİNDEKİLER

Sayfa